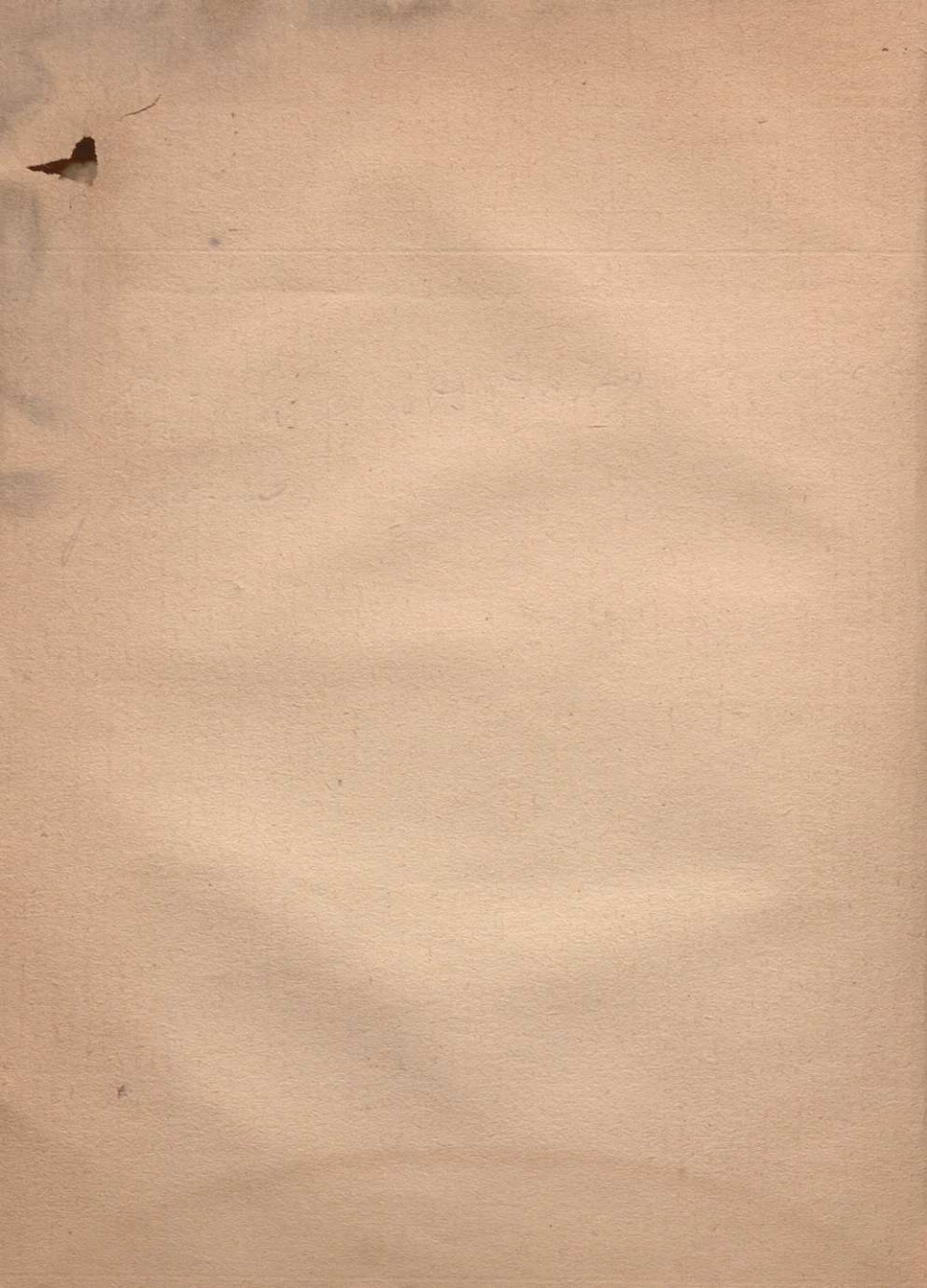

CB 1001764029

FRXVI/99

30
Flores vltimarum voluntatū non

sine sudore collecti p̄ dñm Kolādinū Bononiensem
Juris vtriusq; p̄fessorē optime meritū Annexo i
calce peculiari quodā frugiferoq; admodū su
per successiōes ab itestato tractatu. **Cum**
additiōibus et quidē pulcherrimis li
terati viri **Magistri Gerardi Du**
lert Alemanni Traiectēsis dyocē
sis in vtroq; iure Licētiati.

E Joannis chappuis hexastichon.
Sole Kolandinus flores lucente suaves
Collegit. calathus plenus odoris erat
Auxit doctiloqu⁹ flores hos (crede) Gerard⁹
Dulert: censurā iuris vtrāq; tenens.
Omnia sollicito quesuit iura labore:
Ut castigatus prodeat ipse liber.

Gerardus Dulert Hermāno Haghen iuris vtri-
usq; doctori spectatissimo. illustrissimi generosissimiq;
Frederici Marchionis Badensis: simul ac Traiectes-
is obseruādiffimi presulis consiliario meritissimo: co-
gnato suo. S.

Regi iam nuper cognatorū prestātissime fru-
giferū: quoddā compositiū atq; (vt ita dixerō) diuinū mihi oblatum
forte: opusculū: quod flores vitimari voluntatū non iniuria (meo iudi-
cio) appellitant. quos quidē redolentissimos flores vtriūsq; (vt aiūt)
censure professor solertissimus Rolandinus ille Bononiensis: per va-
rios autpō: um horzulos vagatus: nō sine sudore decerpserit: tanq̄ in amenissimus
fertum q̄ studiosissime cōcinnauit. Ille inq̄ ipse Rolandinus cuius (vt proxime didi-
ci) pontificij iuris ille architecta Joannes Andreas passimū qd̄ tute ipse me p̄se-
cro melius nostitū suis ad Speculū additionibus: precipue in titulo de instru. edi.
S. compendiose. meminit: cuiq; q̄ plurimas ab ipso Speculatore illic traditas sen-
tentias ascribit. Ipsius itaq; latiorē cōmendationi (ne vna opa ebur atramēto cano-
defacere videar) sup̄sedeo. Huic ego tam dulcissimo: tamq; elaborato ferro: suaves
quosdam (tamen si solius Rolandini professione iuris studiosos: si non insatiabiles
sunt: contentos fore non hesitauerim) ex varijs vtriūsq; iuris et quidē famatissimis
collectos interpretibus flosculos: sparsim bona (nisi fallor) serie immiscui. Quam ob-
rē certo scio q̄ plurimo obiurgatu me (vt obiter caueā istos homeromastices) nō cas-
riturum. quippe qui adeo temere in alienam messem manus iniiciam: quicq; impu-
denter id quod ab alijs et ab ipso maxime aut hore significantius longe: itemq; iocū-
dius effici potuisse ingenue fateor. exiliter ac ieiune tanq̄ proprio iure mihi descri-
pserim. Sed illorū vitiligationes: lacerationesq; debitas mihi fortasse equanimius
ego constātiusq; suscipiāt: q̄ nulla ad hoc ipsum temeritate: nulla arrogantia: nul-
la deniq; mei laude: sed partim operis amore atq; oblectamento: partim etiam stu-
diosorum quorūdam precibus extimularus sim. Quāquidem lucubrationem meā
ineptula hac atq; licentiose epistola tibi (tamen si indignam tui ingenij facibus) di-
care constitui doctissime cognare. verum id nō intrepidus: subiturus ingenij tui ius-
diciū: presertim lacestitū. alioquin possem dicere. quid ista legis humili vulgo scri-
pta cognatorum eruditissime: quid te iudicem facis: cum hanc operam condicerem
non eras in hoc albo. Maiores te sciebam q̄ vt descensurus huc putarem. Sed hec
itemq; similia mihi nunc patrocina ademi nūcupatione. Tue itaq; immense huma-
nitatis atq; clementie erit officij huic tante mee temeritatis: qua tantulus hūc tāq;
tua prestantia indignum tibi ascribo laborem: dare veniam. Nam et diss. lacte rusti-
ci: multeq; gentes sup̄plancat: et mola tantū falsa litant: qui non habent thura. nec
ylli fuit vitio deos colere quoquo modo posset. vt inquit Plinius ille secundus nouo-
comensis in epistola quam operi suo naturalis historie q̄ elegantissime p̄lustr. Vale
Parr̄h̄isis ad decimum Kalēdas Decembres. Anno a natali christiano. Centesimo
nono supra millesimum.

Tabula annotationum.

Index alphabeticus eorum quae in presenti opere accurate sunt adnotata secundum numerum foliorum quibus studiofissime collectus.

Et idem non sunt bona mobilia nec imobilia. fo. xliij. co. f.

Aditio hereditaria an requirat ad hoc ut relicta in codicillis debeatur. fo. lxxix. columna. iij.

Adoptio in genere quod est. folio. xvi. columna. iij.

Adoptio in specie diffinitio. folio. xvij. columna. f.

Adoptare quod possint et quod non. fo. xvij. co. ij.

Adoptas extraneum non tenet esse instituire vel ex heredare. fo. xvij. col. iij.

Alienatio prohibita facta minori etiam simpliciter valet. fo. liij. colum. f.

Anulo aut sigillo alieno an possit testis signare testamentum. fo. lxxv. col. ij.

Argumentum a proprio sensu quod procedat. fo. ij. col. ij.

Arrogatio unde dicatur. folio. xvij. col. f.

Arrogatio diffinitio. folio. xvij. columna. f.

Annus nisi temporis an possint testari. folio. iij. columna. ij.

Baptisatus et leuans debent. xvij. annis precedere baptisatum. fo. xvij. co. ij.

Bonorum administratio non interdicitur habes testat inter liberos. fo. ij. col. iij.

Bonorum possessio in quibus

casibus hodie sit necessaria. fo. xvij. columna. f.

Allicem vel platenas si fieri mandauit testator de qua materia intelligatur. folio. lxx. columna. ij.

Quae testati trahit ad se cum intestati. fo. xij. col. f.

Locus faciens codicillos an debeat necessario adhibere. vij. testes. f. lxxiij. columna. iij.

Locus testamentus inter liberos an requirat solennitatem. l. hac. plurimissima. C. qui testat. face. pos. fo. lxxv. columna. f.

Locus testis multa requirit spatia. fo. lxxiij. co. iij.

Locus qualiter probetur. fo. lxxv. co. f.

Clausula si non valet ut testamentum. scilicet quod intelligatur. fo. lx. columna. f.

Clausula si non valet. scilicet quemadmodum operetur repetitione legatorum a venientibus ab intestato. ibidem.

Clericus simpliciter beneficarius an possit testari. fo. iij. co. iij.

Clericus volens de rebus ecclesie intuitu elemosine relinquere quam practicas suare debeat. fol. xc. col. ij.

Clericis ab intestato morientibus quis succedat. fo. xc. co. ij.

Codicillus quid sit. fol. lxxv. columna. ij.

Codicilli unde dicantur. fo. lxxv. co. iij.

Codicilli an possint fieri sine scriptura. f. lxxv. columna. ij.

Codicillo an liceat conditionem in testamento heredi appositam remouere. folio. lxxix. co. ij.

Codicillo an possit reuo-

cari clausula derogatoria posita in testamento. ibidem.

Codicillo conditionem adijcere non licet herede pure instituto in testamento. folio. lxxix. columna. ij.

Codicillos plures quare relinquere possumus ut omnes valeant: et non plura testamenta. folio. lxxix. columna. ij.

Codicillos quis possit facere. fo. lxxv. co. iij.

Codicillos quando facere possis. fo. lxxv. co. iij.

Codicillis an possit fieri substitutio. fo. lxxv. columna. iij.

Codicillis quare hereditas directo dari non possit. fo. lxxix. columna. f.

Codicillis heres declarari potest. ibidem.

Codicillis an adimi possit hereditas. fo. lxxix. c. f.

Coitus quando dicatur danatus. fo. xx. co. iij.

Coitus concubinari vel meretricialis nullam penam temporalem patitur: secus in spirituali. fo. xx. co. f.

Collaterales quemadmodum succedat. f. lxxv. c. ij.

Commissarii quibus pariter electio in testamento est commissa loco heredum sunt. fo. lxx. colum. f.

Communio solet discordias parere. fo. lvij. co. iij.

Communia verba quae sunt. fo. xliij. colum. iij.

Concubina legitima quod dicitur. fo. xx. co. f.

Concubine sue an quis reuocare possit. fo. lxxv. c. f.

Concubine cohabitatio et indubitat affectus an requiratur ad hoc ut filii ex ea nati patri ab intestato succedat. fo. xc. co. iij.

Tabula annotationum.

Coniungit supstes qñ sic cedat ab intestato. fol. xc. colum. iij.

Copulatiua aliqñ natu turas distinctiue assumit folio. lix. colum. ij.

Annat^r ad p^rpetuos carceres an testari possit. fol. liiij. colum. s.

Decretū necessarius est in quolibet genere tutor fol. liiij. colum. s.

Decretus vnius iudicis an porrigat effectū ad res alteri^r territorij? fo. liiij. colum. ij.

Decreti tutor: n̄ qñ sit fo. ma. fo. liiij. colum. ij.

Defect^r circa vltima de functionū iudicia sunt periculosi. fo. s. colum. s.

Delegationē cōpellitur q̄s suscipere. fo. lxxij. co. iij.

Directum s̄bū quid sit. fo. xliij. colum. iij.

Dispositio ab initio inutilis non cōfirmatur ex post facto. fo. xlvj. co. iij.

Dispositio male ablato r̄i nō apparentib^r spolia^r tis p̄perit ep̄o. f. lxiij. c. iij.

Dolus an possit remitti tutori? fo. lxxij. co. iij.

Dominii i dubio itelligi^r translatū in donatiōe cā mortis. fo. lxxij. co. ij.

Donare causa mortis an possit filiūsa. suo patri. fol. lxxij. colum. iij.

Donari cā mortis q̄bus possit. fo. lxxij. colum. s.

Donatio quid sit. folio lxxij. colum. s.

Donatio an presumat fieri cā mortis si in ea fiat mērio mortis. f. lxxij. c. iij.

Donatio cā mortis facta

a filiosa. ad sui validitatē requirit specificā pmissio nē p̄is. fo. lxxij. co. iij.

Donatio cā mortis facta a filiosa. an cōualidat per superuenientē consensum patris. ibidem.

Donatio cā mortis qñ sit fo. lxxij. co. iij.

Donatio causa mortis an ad sui cōfirmationē requirat aditionem hereditatis. fo. lxxij. co. iij.

Donatio cū mortis an requirat p̄ntiā donatorij v̄l alterius recipientis noie ipsius. fo. lxxij. co. ij.

Donatio cā mortis inter virum et vxorē an valeat? fo. lxxij. colum. ij.

Donatio cā mortis qualiter fiat. ibidem.

Donatio qñ intelligat facta causa mortis. folio lxxij. colum. iij.

Donatio cā mortis ex q̄t et quibus causis reuocet. ibidem.

Donatio cā mortis req̄rit qñq̄ testes: r̄ non eger insinuatōe. fo. lxxij. c. iij.

Donatio cā mortis hodie fit nudo pacto. ibidem.

Donatio cā mortis pōt p̄dere ex alieno arbitrio. fo. lxxij. co. s.

Donatio cā mortis facta per filiūsa. p̄ cōsentiente an ad sui cōfirmationem vtriusq̄ mortis requirat? folio. lxxij. co. ij.

Donatio cā mortis facta per filiūsa. ex cōsensu patris an possit ex penitētia patris reuocari. ibidem.

Donatiōis cā mortis q̄t sint sp̄s. fo. lxxij. col. ij.

Donationes cā mortis q̄s possit facere. fo. lxxij. co. s.

Donata res causa mortis qua actiōe repetatur. fo. lxxij. colum. ij.

Dotalia instrumēta hodie nō requirūt ad legitimationē. fo. xij. co. iij.

Dotatas filias in dote tm̄ instituire an sufficiat. fo. xij. co. ij.

Ectia exequat filio nascituro fo. iij. colum. s. Eccleie simpliciter relictum non specificado certā: cui debeat. fo. xj. co. s.

Eccleie scti petri relictū cū sint plures isti^r nomis cui debeat. fo. xl. co. ij.

Episcopus an possit testari. fo. iij. co. iij.

Ep̄s an possit se impedire de relictis ad non pias causas. fo. lxxij. colum. s.

Ep̄s generalis est pcurator pauperū sue dyocesis. fo. lxxij. co. iij.

Equalitas seruāda est inter inuicē substitutos. fo. xlv. colum. ij.

Estimatio rei legate cuius cōmertū nō habem^r qñ debeatur. fo. ix. co. ij.

Excōicatus an possit testari. fo. iij. co. s.

Executores an possint legatum ad certum vsum relictū ex episcopi auctoritate in meliōrē vsū trāsferre? fo. lxxij. co. s.

Executores testamētarij an possint agere s̄ heredes vt eis tribuat vñ ex equatū. fo. lxxij. col. iij.

Executores vltimarum voluntatiū q̄ deputari possint. fo. lxxij. co. iij.

Executio eorū q̄ in vltimis voluntatib^r relinquūt

Tabula annotationum.

ad quos spectet. fo. lxxv. columna. iij.

Exequutionis officium an acceptare quis cōpelatur. fo. lxxvij. column. ij.

Exheredatus aut preteritus quibus iuribus parentum testamēta rūpat. fo. xvij. colum. iij.

Exheredato siue legitimo quemadmodū edi debeat testamētū. fo. lxxvij. columna. iij.

Exheredari parentes a liberis ppter quorū quas causas possint. folio. xxij. columna. iij.

Exheredari p̄t fili⁹. xiiij. de causis. fo. xiiij. co. iij.

Exoculat⁹ p̄t crimē an possit testari. fo. iij. co. f.

Expresum quot modis dicatur. fo. xxv. co. iij.

Extranei heredes qui sint. fo. xiiij. columna. f.

Extranei qui sint. folio. xxiiij. columna. iij.

Falcidia detrahitur de donatione cā mortis. fol. lxxxiij. columna. iij.

Falcidia ⁊ trebellianica in que differant. folio. xliij. columna. f.

Falcidia in quibus casibus cesset. fo. l. co. ij.

Falcidia an detrahatur fideicommissari⁹. f. xliij. c. iij.

Falcidiaz an detrahatur legatari⁹. fo. xliij. co. iij.

Falcidia an detrahatur instituti re certa. fo. l. co. f.

Falcidia nō retinet heredes non faciens inuentarium. fo. l. columna. ij.

Falcidia an retiere possit heres inyna re. fo. xliij. columna. f.

Falcidiaz quare hodie prohibere possit testator

olim vero non. ibidem.

Feudi successio vsq; ad quorum gradū extendat. folio. lxxxiij. co. iij.

Fideicommissum an possit relinqui a filio preterito. fo. lvij. colum. iij.

Fili⁹ abstinens ab hereditate p̄ua an possit facere pacem cum occisore patris sc̄ate statuto q̄ heres d̄z facere pacem. fo. xxxiij. columna. iij.

Filius an perdat legitimam suā ppter omissionē inuentarij. folio. l. co. ij.

Filius an possit detrahere duas quartas. folio. xlvij. columna. iij.

Filius an possit petere legitimam in vita patris. folio. xix. columna. f.

Fili⁹ curialis d̄z h̄re no uem vncias. fo. xix. co. f.

Filius legitim⁹ tantum nō excludit substitutū. fo. xli. columna. ij.

Filius naturalis an et quando excludat substitutum. fo. xli. co. f.

Filius natus ex clerico in minoribus ordinib⁹ cōstituto an patri ab intestato succedat. fo. xxi. co. iij.

Filius nat⁹ ex patre legitimo ⁊ matre soluta an sit successibilis. fo. xc. co. ij.

Filius rogatus hereditatē restituere n̄ tenet eā restituere si cū liberis decedat. fo. xl. co. iij.

Filius rumpens testamentum ex cā preteritionis an cōsequet legata in eodem testamento sibi relicta. folio. xix. co. f.

Filiusfamilias an p̄t testari de his aduentitijs in quibus patri nō querit usufructus. fo. ij. co. ij.

Filiusfamilias donatio

nez causa mortis patre cōsentiente facere potest. folio. ij. columna. f.

Filiusfamilias miles testamentum faciens de castrensī an hodie parentes sine causa preterire vel exheredare possit. folio. xxij. columna. ij.

Filiusfamilias q̄re possit patre cōsentiente causa mortis donare nō autē testari. fo. lxxxiij. co. iij.

Filiusfamilias clericici testari possunt. fo. iij. co. iij.

Filij fratru⁹ ⁊ soroz premoztuoz an succedat in capitaran in stirpes cū sine patris aut amitis succedunt. fo. lxxxiij. co. iij.

Filij legitimi an ⁊ quando a matre ⁊ linea materna sint necessario instituti. folio. xx. co. iij.

Filij naturales non succedent patri pasci debet a legitimis successoribus. folio. xc. columna. iij.

Filij naturales ad hoc vt p̄ri ab intestato succedat q̄ requirant. fo. xxi. co. iij.

Filij naturales tantum quēadmodum patri succedant. folio. xc. co. f.

Filij naturales quēadmodum succedant matri. folio. xc. columna. iij.

Filij nati ex coitu dāna to ab aliq; lege tpali nullo modo succedūt parētibus ab intestato. fo. xxi. co. f.

Filij vulgo questi an et quādo matri ab intestato succedat. fo. xc. co. iij.

Filio naturali nihil cogitur pater dare vel relinquere. fo. xx. co. f.

Filio naturali q̄tus q̄s relinquere possit. fo. xx. co. f.

Filio vel monacho mortuo ante aditā hereditates

Tabula annotationum.

an sit locus substitutionis
vel an veniet pars aut mo
nasterium. fo. xxvij. co. f.

Ficus quādo succedat
decedentibus ab intestato
fo. folio. xc. co. f.

Frater et foror: quando
possint testamentum rē
pere. fo. xiiij. colum. ij.

Frater minor non succe
dit ab intestato nec alius
pro eo. fo. lxxvij. co. iij.

Frater minor nō exclu
dit feminā: stante statuto
qđ masculus excludat fe
minā. fo. lxxvij. co. iij.

Frater vtrinq; coniun
ctus preferat ab intestato
fratribus ex altero tantū
parente. fo. lxxix. co. iij.

Frātres aut forores ex
altero tm̄ parente cōiun
cti defuncto qñ ad ei^s suc
cessionē ab intestato admit
tantur. fo. lxxviii. co. iij.

Fratres defuncto vtrin
q; p̄ficii an excludat auū
vel auā in successione ab
intestato. fo. lxxix. co. f.

Fratres ex altero tātm̄
parēte, nō succedūt cū ascē
dentibus. fo. lxxix. co. f.

Fratres minores an pos
sint esse executores. folio.
lxxv. columna. iij.

Fratres vtrinq; cōficii
an preferantur in breuilo
qua substitutione ex alte
ro tantum parente cōiun
ctis. fo. xlvij. co. f.

Fratribus minoribus
quēdam modū relinqui pos
sit. fo. xxiiij. columna. iij.

Fruct^{us} an veniāt reuoca
di cuius donatio reuocatur.
folio. lxxiiij. co. f.

Fundus phibitus alie
nari an possit dari in dotē
folio. liij. columna. iij.

Furiosi testari non pos
sunt. folio. ij. co. iij.

Furri species est de alie
no largiri. folio. x. co. f.

Raduū cōpu
tatio quando
fiat scđm ius
ciuile. r quan
do scđs ius ca

nonicū. fo. lxxix. co. iij.

Brauari quēdam modum
possit honorat^{us}. fo. viij. c. f.

Eresvnde dica
tur. folio. x. co
lumna. ij.

Heres qđ p̄t ex
testamēto r ab
intestato adire hereditatē:
an altera via electa ad al
teram redire possit. folio.
lix. columna. iij.

Heres institui ex certo
tempore aut ad certū tem
pus an possit. fo. xj. co. ij.

Heredis institutio ca
put ē testamēti. fo. v. co. ij.

Heredis institutio qđ bus
verbis fiat. fo. x. co. iij.

Heredes institui qđ non
possint. fo. xxiiij. co. f.

Hereditas qđ sit. f. x. c. ij.

Hereditas in quor r qđ
partes diuidat. fo. x. co. ij.

Hereditas pleniori iure
debet descendētib^{us} qđ ascē
dentibus. fo. lxxvij. co. ij.

Impubes an
testificetur de
eo qđ vidit in
pupillari eta
te. fo. lxx. co. ij.

Impuberes an debeāt
cōpleuisse torum vltimuz
diē priusqđ testari possint.
folio. ij. columna. iij.

Impuberes testamētū
facere nō p̄nt. fo. ij. co. iij.

Inequalitas portionis
an impediāt substitutiōes
pupillares cōtineri in bre
uiloqua. fo. xlvj. co. iij.

Inequalitas superue
niēs facto testatoris iter

inuicem substitutos an fa
ciat extingui pupillarem.
folio. xlvj. columna. ij.

Inequalitas temporaria
an impediāt substitutiō
nem pupillarem contine
ri in breuiloqua. fol. xlvj.
columna. ij.

Infamias an possit testa
ri. fo. iij. co. ij.

Ingratitudo per relia
gionis ingressum tollitur
folio. xiiij. co. iij.

Instituere heredem qđ
sit r vñ dicat. fo. x. co. iij.

Institutus in re certa
vel qđritate an et quando
legatarij loco habeatur.
folio. xij. col. ij.

Institutio ad tempus
incertum an valeat. folio.
xj. columna. iij.

Institutio cōmissa alie
no arbitrio an valeat. fol.
lix. columna. iij.

Intestatus an dicat de
cedere cuius testamētum
post mortem suam rumpi
tur/statuto disponente su
per successione intestari.
fo. lxxvij. columna. f.

Intestatus an dicatur
qui testamētū facere nō
potuit/ statuto disponente
te super successione inte
stari vel ab intestato. fol.
lxxiiij. columna. iij.

Intestati clausula quot
et quibus modis locū ha
beat. fo. lxxiiij. co. iij.

Inuentarij cōfectio an
sit necessaria de iure cano
nico. fo. l. co. iij.

Judex an debeat ipen
dere officium suū non imo
ploratum. fo. lxxv. col. ij.

Judicium pro discretio
ne ponitur. fo. ij. co. iij.

Judiciū testatoris mul
tis modis subuertitur. fo
lio. f. columna. ij.

Tabula annotationum.

Jus accrescendi hz loci in donatione causa mortis / r nō i p tractibz. fo. lxxxiij. column a. iij.

Jus civile non semp est seruandū in foro peniten / tiali. fo. l. col. iij.

Legatum q̄ sit. fo. vj. col. iij.

Legatū an et qñ transeat ad substitutū cōiunctū vel herede cum suo onere. fo. vij. col. f.

Legatū debiti credito ri factū quando valeat. fo. viij. column a. iij.

Legatū factū ecclie an dicatur factū consiſtēte p / sone. fo. viij. col. iij.

Legatū factū icerte p / sone qñ valeat. f. vij. col. iij

Legatū qñ sit qñ cadu / cum. fo. vij. col. f.

Legatū qñ sit caducus. ibidem.

Legatū rei aliene an de beatur de iure canonico. fo. viij. col. iij.

Legatū rei nondū eri / stentis in rerū natura nō E / pditionale. fo. viij. co. iij

Legatū relictū a legata rio nō expressa psona cui an valeat. fo. viij. col. iij.

Legatū fructū realius dies q̄ ad trāsmiſsionē ce / dit a morte testatoris. fo. vij. col. f.

Legata debēt sine adi / tōe hereditas qñ testator p / hibuit detrahi falcidiā. fo. xlix. co. ij.

Legata / fidei cōmissa / aut substitutiones: nemo cogit facere. fo. v. col. iij.

Legata nō debent nisi deducto ere alieno. fo. ix. column a. iij.

Legata qñ cōseruentur testamento rupto ex pre /

ritione posthumi aut iam nati folio. xv. column a. iij.

Legata relicta in min / solēni volūtate an teneat soluere heres in foro con / scientie. fo. lxiij. col. f.

Legatari⁹ an et qñ pos / sit eē test in testō. f. rj. c. iij

Legatari⁹ decedēs post mortē testatoris ēr añ adi / tā hereditatē trāsmittit le / gatum. fo. vij. col. f.

Legatari⁹ non v3 ppria auctoritate legatum occu / pare. fo. vj. col. iij.

Legataris psona debet esse certa. fo. vij. col. f.

Legare pōt testator rez heredis sicut propriā. fo. viij. col. iij.

Legare quis possit. fo. vij. col. ij.

Legari cui possit. folio. vij. col. ij.

Legari pōt factus. folio. viij. col. iij.

Legari quales res pos / sint. fo. vij. col. iij.

Legari que res nō pos / sint. fo. ix. col. f.

Legari quō possit alie / na res. fo. viij. col. ij.

Legitima an possit con / suetudine tolli vel minui. fo. xix. col. iij.

Legitima filiorum que sit. fo. xvij. column a. iij.

Legitima parētū an sit hodie aucta sicut filioz / fo. xxiij. col. iij.

Legitia p q̄ s debeat fi / lijs suppleri. fo. xix. co. iij

Legitimā an parēs ho / die habere debeat neces / sario iure instōnis. fo. xxiij. column a. iij.

Legitimam aut ei⁹ sup / plementū petēdi ius q̄ro / tpe finiat. fo. xix. col. iij.

Legitimas iure nature debitam an possit p /

re testator. fol. l. column. ij. Legitimā q̄re h̄re deat hodie fili⁹ iure institutio / nis. fo. xvij. col. f.

Lex fina. C. de natu. l. i. be. an sit hodie correctā. fo. xxiij. col. f.

Lex semp certa ē de eue / tu. fo. xliij. col. f.

Libell⁹ an dari deat qñ petiit testamētū publicari fo. lxxv. col. iij.

Liberoz legitimoz tñ duo sunt gñā. fo. xvj. co. iij

Liberozum species. fol. xiiij. col. iij.

Liberi existētib⁹ non cogit q̄s de ascēdētib⁹ fa / cere mētione in suo testō. fo. xiiij. col. f.

Liberatio relicta tuto ri an cōphēdat doliū eius / rez testatoris apud ipm tutozē existētes. fo. lxxij. column a. iij.

Liberi vsq̄ in infinituz in successione parentū ab intestato ceteris pferunt fo. lxxxvij. col. iij.

Luxuria nō apli⁹ casti / tate habebit. fo. liij. co. iij

Mandatū qñ q̄s suscipere videat fo. lxxvij. col. f.

Mandatū aliqñ q̄s duas successio ne fili⁹ sui ab intestato de / cedētis. fo. lxxxvij. col. iij.

Mater an possit pteri / ri in tabulis tēplariibus fo. xxxvij. col. iij.

Mater illustris an suc / cedat ab intestato vulgo q̄ sito filio. fol. xci. column. ij.

Mater v̄l auia data tu / trix in testamēto an dicat testamēta ria. fo. liij. col. f.

Mater v̄l auia data tu / trix qd necesse habeat fa / cere ante assumptionē tu / tele. folio. liij. column a. ij.

Tabula an notationum.

Mater vt ppter turore
no postulatū priuet a suc
cessione filij ab intestato
mlta req̄rit. folio. lxxvij.
columna. iij.

Mentis sane q̄libet p̄
sumit. folio. vj. colum. iij.

Militēs nostri t̄pis nō
habent p̄uilegia antiquo
tus concessa. fo. xxxix. co
lumna. ij.

Monachus ⁊ quilibet
regularis testari non p̄t.
folio. iij. columna. j.

Monacho herede insti
tuto et repudiāte an mo
nasteriū hereditatē adire
poterit. fo. xxvij. colum. j.

Mulier nubens infra
tempus luctus an hodie
icurrat penas legales. fo
lio. xxiij. columna. j.

Mulier potest esse tes
tis in codicillis. fo. lxxix.
columna. iij.

Naturales quib
bus modis le
gitimetur. fo.
xxj. colum. ij.

Necessarius
heres quis sit. folio. xij. co
lumna. iij.

Nepos preteritus quā
do rumpat testamentum.
folio. xvj. columna. ij.

Nepotis aut neptis mē
tionē an et quādo quis fa
cere debeat i suo testamē
to. fo. xvj. colūna. j.

Nepotes fratris vel so
roris an simul cū ascende
ntibus aut fratrib⁹ defun
cte p̄sone ab intestato suc
cedant. folio. lxxix. colū
na. ij.

Nepotes naturales an
succedant auo ab intesta
to. fo. xxi. columna. iij.

Nepotes quēadmoduz
ad aui successione ab in
testato vocent. fol. lxxvj.

columna. iij.

Nuptie secunde que dis
cantur. folio. xxiij. co. iij.

Obsides te
stari nō possūt
folio. iij. columna. iij.

Officium suum non de
bet alicui esse dānosum. fo
lio. lxxvij. columna. iij.

Onerare eatenus quis
potest quatenus honozaf
fo. vij. col. iij.

Ordo in testamēto ser
uandus. fo. vj. col. ij.

Ordo quid sit. folio. vj.
columna. ij.

Ordinis omīssio quā
do vitiat. fo. vj. co. ij.

Parentes ad
secunda vo
ta transeun
tes quēad
moduz libe
ris suis ab
intestato succedant. folio
lxxvij. colūna. iij.

Parentes preteriti vel
exheredati a liberis q̄b⁹
vis rumpāt testamentuz
folio. xxi. colūna. j.

Parentes quēadmodū
liberis succedāt. fo. lxxvij
columna. iij.

Partitōis quis sit esse
ctus. fo. x. columna. ij.

Pater an excludat aui
maternum/ et econtra in
successione filij ab intesta
to. fo. lxxvij. co. j.

Pater ⁊ mater an semp
equaliter succedant filijs
ab intestato. fo. lxxvij. co
lumna. ij.

Patria p̄as an ⁊ quan
do curet in his q̄ sunt pu
blici iuris. fol. lxxij. co. j.

Patria p̄as m̄rimonio
nō soluit. fo. xiiij. col. j.

Patrie p̄tatis et emāci
pationis differētia nō est
penit⁹ sublata. folio. xiiij.
columna. iij.

Primonijs sui vires an
scire quis presumatur. fo
lio. ij. columna. j.

Pauperib⁹ erogare an
sufficiat male ablata. fo
lio. lxxij. columna. ij.

Peregrini testari pos
sunt coram duobus testi
bus. folio. xc. columna. ij.

Philosophie virtus in
curiosa operatione consi
stit. fo. lxxij. columna. iij.

Posthumus quib⁹ mo
dis et quis dicatur. fo. xv.
columna. j.

Posthumus vt rumpat
testamentū que requiran
tur. fo. xv. colūna. ij.

Posthumus preteritus
a m̄re aliq̄n nō rūpit testa
mentū. fo. xv. colūna. ij.

Posteriorivolūtatī quē
admodum per priorem de
rogetur. fo. lvj. co. j.

Precepti testatoris p̄
cipientis filijs ⁊ heredib⁹
suis simul et concorditer
habitare/ et ad diuisiones
nō venire an valeat: et q̄d
operetur. folio. lvij. colum
na. ij.

Preceptuz testatoris fa
ctum heredib⁹ ne diuidāt
an valeat. fa. lvij. col. ij.

Preterire quid sit. folio
xviij. columna. ij.

Preteritio facta cum cā
an eq̄paret exhereditōi.
folio. lxx. columna. ij.

Prodigus cui iterdicta
est administratio bonozū
testari nō p̄t. fo. ij. co. iij.

Professi ordinez sancti
frāncisci nō sūt capaces suc
cessionū. fo. xiiij. co. iij.

Professionū faciēs itra
annū obligat ad obseruā

Tabula annotationum.

tiam regularē. fo. iij. co. ij.

Probemium quare pos
nitur. fo. v. col. iij.

Probemius fm Ambro
sium calepinum quid sit.
fo. vj. columna. iij.

Probemium vnde dica
tur. fo. vj. columna. ij.

Publicatio testamenti
sine scriptis qualiter fiat
folio. lxxv. colūna. ij.

Querere inoffi
ciosi testamē
ti quando lo
cus sit. fo. xv.
columna. iij.

Egula si vico
vincētē te rē.
aliqui fallit. fo
lio. xc. co. iij.

Relictū ad
pias cās qđ dicat. f. l. c. iij

Relictū ad piās causas
si nō pōt deputari ad vsus
destinatum: an efficiet ca
ducū. fo. lxxv. columna. f.

Relicta ad piās causas
valent coram duobus tes
tibus. fo. xxiiij. co. ij.

Relinquo tan r quando
operetur institutionē. fol.
xxviij. columna. iij.

Altem qđ ipoz
tet. fo. lxx. c. iij
Sapiens ad
oem incursum
oz esse munit.
folio. lxxij. columna. f.

Scripture publice qua
re fiant in testamētis: r in
alijs actib. fo. lxxv. col. ij.

Solēntas iuris ciuilis
circa numerū testiū ad te
stamentum adhibendor:
an sit sublata per ius cā
nonicum. fo. lxx. co. iij.

Solēntates iuris ciuil
circa testamenta: an pos
sint de cōsuetudine remit
ti. fo. lxxij. columna. ij.

Spurijs an aliq mō legi

timari possint. f. xj. c. iij.

Spurijs an nō sint alēdi
a parētib. fo. xj. co. ij.

Spurijs qđ sint. folio. xx.
columna. iij.

Spurio qđ modis res
linqui possit. fo. xj. co. ij.

Spurio relictum an de
beat esse fisci. fo. xj. co. ij.

Stipulatio rei cui nō
est cōmerciū nō valet: nec
debetur rei estimatio. fo.
ix. columna. iij.

Substitutus an pferat in
stituto repudiāti bo. pos.
fm ta. et volenti venire de
iure ciuil. fo. xxix. co. iij.

Substitut' an pferat i
stituto qđ nō pōt ēē heres
eo mō qđ testator voluit/ s
alio. fo. xxvij. colūna. iij.

Substitut' an pferat fi
sco in casu quo heres ē in
dignus. fo. xxvij. col. iij.

Substitutus r institu
tus an et qđ casib' simul
veniant. fo. xxvij. col. iij.

Substitutus pupillari
terventri/ ventre nō nato
an admittat ex tacita vul
gari. fo. xxviij. columna. ij

Substitut' vulgaris an
pferat fideicommissario
vniuersali. fo. xxvij. co. iij.

Substitut' vulgariter
an pferat heredi heredis
habēti ius deliberādi. fo.
xxvj. columna. iij.

Substitut' vulgaris an
excludit per parē adēitē
filiosam. repudiante. fol.
xxvj. columna. iij.

Substitut' vulgariter
an veniat etiā ad plegata
folio. xxviij. columna. iij.

Substitut' vulgariter
an admittat herede qđ se
mel adijt substitūte p be
neficiū in integrū resti
tu. fo. xxix. columna. f.

Substituti inuicē an et

quando videatur habere
easdem pres in substōne
quas habēt in institutio
ne. fo. xlvij. co. iij.

Substitutio quid sit. fo
lio. xxiiij. colū. iij.

Substitutio vnde dica
tur. fo. xxiiij. colū. iij.

Substitutio breuilo
qua aliqđ ptinet tacitam
pupillarē. fo. xlvij. co. iij.

Substitutio breuiloqua
facta duob' filijs quoz al
ter est ipubes: alter mēte
capt' an ptineat pupilla
rē rēreplarem. ibidem.

Substitutio breuiloqua
an sit per se substitutio. fo
lio. xlvij. colū. f.

Substitutio breuiloqua
r cōpendiosa an cōplectā
tur substitutiōes exp'ssas.
fo. xxvi. colūna. f.

Substitutio breuiloqua
quare dicatur breuiloqua
fo. xlv. colūna. f.

Substitutio breuiloqua
r cōpendiosa an ptineat
substitutioes tacitas. fo
lio. xlv. colū. iij.

Substitutio breuiloqua
qre dicat reciproca. ibidē.

Substitutio breuiloqua
quot r quas substitutiōes
cōtineat. ibidem.

Substitutio breuiloqua
an r qñ contineat substi
tutiones in paris numeri
fo. xlvj. colū. f.

Substitutio breuiloqua
facta trib' quoz duo sunt
impuberes: in ptāterter
tius nō nō: an ptineat pu
pillare inter ipuberes in
ptāte existētes. ibidem.

Substitutio cōpendiosa
an per se sit substitutio. fo
fo. xliij. colū. iij.

Substitutio cōpendios
sa pcepta hoc modo si An.
quandocūq; decesserit sic

Tabula annotationum.

ne liberis Fran. sit heres an sit semp fideicommissaria. fo. xliij. col. iij.

Substitutio cōpēdiōsa facta p verbum cōe an cōtineat vulgarem. fo. xliij. columna. ij.

Substitutio cōpēdiōsa hoc modo cōcepta An. filium meū mihi heredem instituo: verum si quicūq; decesserit Fran. sit heres: an post pubertatem penitus expiret. fo. xliij. co. s.

Substitutio cōpēdiōsa quare dicatur cōpēdiōsa. folio. xxxix. col. iij.

Substitutio cōpēdiōsa & breuiloqua quō differat fo. xl. col. iij.

Substitutio cōpēdiōsa que sit. fo. xl. col. iij.

Substitutio directa q̄ sit. fo. xxv. col. iij.

Substitutio exēplaris a quo & cui fieri possit. fo. lio. xxxiiij. col. iij.

Substitutio exēplaris quare dicatur exēplaris. fo. xxxiiij. col. iij.

Substitutio exēplaris in quibus differat a pupillari. fo. xxxiiij. col. iij.

Substitutio exēplaris quibus liberis fiat. folio xxxv. col. iij.

Substitutio exēplaris: an possit fieri p̄i furioso per filii. fo. xxxv. co. iij.

Substitutio exēplaris: an possit fieri i p̄uberi mēte capto. fo. xxxv. co. iij.

Substitutio exēplaris: an requirat filium esse in potestate. folio. xxxvj. columna. s.

Substitutio exēplaris: an possit fieri a matre q̄ transiuit ad secunda vota ibidem.

Substitutio exēplaris

an requirat filius fieri sui iuris per mortem testātis fo. xxxvj. col. ij.

Substitutio exēplaris an possit fieri nō instituto nec ex hereditate. fol. xxxvj. columna. iij.

Substitutio exēplaris an valeat filio instituto in miori q̄ legitia. fol. xxxvj. columna. iij.

Substitutio exēplaris an req̄rat hereditatē aditionē. fo. xxxvj. co. iij.

Substitutio exēplaris an possit fieri furdo et muto. folio. xxxvj. columna. secunda.

Substitutio exēplaris expressa in vnum cassū an porrigatur ad aliūz nō expressum. folio. xxxvj. columna. iij.

Substitutio exēplaris req̄rens q̄ deficientib; de scēdētib; substituans frēs de quibus hoc intelligat fo. xxxviij. columna. s.

Substitutio exēplaris ad que bona trahatur. fo. xxxviij. co. ij.

Substitutio exēplaris qualiter finiat. fo. xxxviij. columna. iij.

Substitutio exēplaris an maneat si furiosus q̄ se mel ad sanā mētē vēit redidat i furozē. fo. xxxix. co. s

Substitutio exēplaris an finiat ex defectu. ei; cui facta est. fo. xxxix. col. ij.

Substitutio ista/ si fili; meus quicūq; decesserit frā. substituo/ an sit om̄ni tpe fideicommissaria. folio. xliij. columna. iij.

Substitutio non egreditur personaz substituti. fo. xliij. columna. iij.

Substitutio pupillaris an euanescat testamento ru

pro per querelā/ vel p contra tabulas. fo. xxxij. co. ij.

Substitutio pupillaris an conualescat filio preterito approbante testamento. fo. xxxij. co. iij.

Substitutio pupillaris an p̄firmet p̄ existentiam sui heredis. fo. xxxij. c. iij.

Substitutio pupillaris an possit fieri p̄uberi non valenti testari p̄pter p̄p̄tionem statuti. ibidem.

Substitutio pupillaris an cōseruetur per aut. ex causa. C. de libe. p̄te. fo. xxxij. columna. s.

Substitutio pupillaris p̄tenta sub breuiloqua excludit matrē. fo. xlv. co. s.

Substitutio pupillaris ē fauor pupilli. fo. xxx. c. iij

Substitutio pupillaris excludit omnes veniētes ab intestato. ibidem.

Substitutio pupillaris expressa que sit. ibidem.

Substitutio pupillaris sc̄tā p̄uberi an trahat ad fideicommissus. fo. xxx. c. iij

Substitutio pupillaris sc̄tā extraneo mutat i vulgarem. fo. xxx. co. iij.

Substitutio pupillaris facta filio naturali postea legitimated an valeat. fol. xxxij. columna. s.

Substitutio pupillaris facta maioris vel extraneo continet tacitam vulgare folio. xxxij. columna. iij.

Substitutio pupillaris facta extraneo an trahatur ad fideicommissum. fol. xxx. columna. ij.

Substitutio pupillaris q̄re dicat pupillaris. ibi.

Substitutio pupillaris quando et quibus modis euanescat. fo. xxx. co. iij.

Substitō pupillaris taci

Tabula annotationum.

ta que fit. fo. xxx. co. ij.

Substitutio pupillaris an fieri possit. fo. xxx. co. i.

Substitutio pupillaris vt valeat: octo requirit. fo. lio. xxxv. colum. f.

Substitutio pupillaris tacita an excludat patrem autem: aut fratrem. folio xxxij. colūna. iij.

Substitutio pupillaris tacita in quibus casibus excludat matrem. fo. xxxij. colum. f.

Substitutio: si heres non erit quot casus comprehendat. fo. xxxv. colū. ij.

Substitutio: et vos inuicem substituo: an prineat fideicommissarias. fo. xlviij. colum. f.

Substitutio vulgaris ad quid fuit inuenta. folio lxx. colūna. ij.

Substitutio vulgaris an impediat per existētia sui heredis. fo. xxx. co. ij.

Substitutio vulgaris expressa prineat tacita pupillares: an trahat ad bona pupilli. fo. xxxvij. co. iij.

Substitutio vulgaris expressa in vni casus an admittat ptra matrē in casus taciti. fo. xxxvij. co. iij.

Substitutio vulgaris expressa an prineat exēplarem tacita. fo. xxxvij. co. f.

Substitutio pupillaris expressa an prineat exēplarem tacita. fo. xxxvij. co. ij.

Substitutio vulgaris expressa q fit. fo. xxx. co. ij.

Substitutio vulgaris facta in vni casus an porrigat ad alii. fo. xxxv. co. iij.

Substitutio vulgaris facta pluribus an extingatur aditione vni. fo. xxx. colum. f.

Substitutio vulgaris fa

ctat: si heres non erit: quo intelligat. fo. xxx. co. ij.

Substitutio vulgaris oino tacita que fit. fo. xxxv. colum. ij.

Substitutio vulgaris quare dicatur vulgaris. folio xxxv. colūna. ij.

Substitutio vulgaris quomodo extingatur. folio xxxvij. colū. iij.

Substitutio vulgaris tacita ptra sub expressa pupillari: an habeat locum matre existēte in medio. fo. xxxvij. colū. iij.

Substitutio vulgaris tacita conteta in expressa pupillari: an expiret pupillari extincta. fo. xxx. colū. iij.

Substitutio vulgaris tacita q fit. fo. xxx. colū. ij.

Substitutionis cōpendiose q fit forma. fo. xxxix. colum. iij.

Substitutionis directe diuisio. fo. xxx. colū. f.

Substitutio vulgaris diuisio. fo. xxx. colū. ij.

Substitutio vulgaris diuisio. fo. xxx. colū. iij.

Substitutionis vulgaris q fit. sint species. fo. xxx. colūna. iij.

Substitutionis vulgaris quot et qui sint effectus. fo. xxxv. colūna. iij.

Substitutioni vulgaris an sit locus si institutus viuo testatore moriatur. folio xxxvij. colūna. f.

Substitutiones exēplarem faciēs an debeat sibi necessario facere testm. fo. lio. xxxv. colū. iij.

Substitutionem pupillares faciēs an debeat necessario sibi primus testm. facere. fo. xxxij. colū. iij.

Substitutionis diuisio,

folio. xxxij. colum. iij.

Substitui pupillariter an possit non institui nec exheredato. fo. xxxij. co. f.

Substituit exēplari pater vnum et mater alterum vter preferatur. folio xxxvij. colūna. iij.

Successio ab intestato vsq ad quatum gradū deferatur. fo. lxxxix. co. iij.

Successio in stirpes q fit. fo. xij. col. iij.

Successio p capita q fit. fo. xij. colū. ij.

Sui esse necessarij heredes qui sint. fo. xij. co. iij.

Sui heredes: existētia an et q locum habeat. folio xxxij. colū. f.

Sui heredis existētie vires an eneruet bñficijs pretoris. fo. xxxij. co. ij.

Abellio cautus quid faciat. folio iij. co. iij.

Tabule testamenti an probet anteq corā iudice publicetur. fo. lxxv. co. iij.

Testator an debeat necessario se subscribere in testamēto suo in scriptis. fo. lxxvij. colūna. f.

Testator falcidia prohibere pot. fo. xlviij. co. iij.

Testator madauit. e. die sribui p male ablat que non ascēdūt ad tantā summam: quid fiet de residuo folio. lxxij. colū. ij.

Testator quemadmodum possit legata relinquere. fo. xlviij. colū. iij.

Testator q iuravit postea non mutare testamētum an possit postea illud mutare. fo. lxx. colūna. iij.

Testari an quis possit post religionis ingressum. folio. iij. colū. ij.

Tabula annotationum.

Testari nemo cogitur, folio. iij. columna. ij.

Testari volēs secure q̄o modo dicet, fo. lix. colū. ij.

Testamētum ab initio nō legitime factus ē: plūribus modis, fo. lxij. colū. f.

Testamētum ab initio legitime factus q̄bus modis rumpatur? folio. lxij. columna. ij.

Testamētum an r̄ quādo valeat sine heredis institutione, folio. xxij. colū. na. iij.

Testā an sit ipso iure nullū/vel an r̄paratur p̄ cōtra tabulas: vel p̄ quere lam quid referat, fo. xvij. columna. f.

Testamētum ceci quare dicatur n̄cupatiuum, fo. lio. lxxiiij. colū. na. f.

Testamētum d̄z totius p̄rimonij dispositiones habere, folio. v. colū. f.

Testamētum r̄ codicilli in quibus cōueniāt, folio lxxix. columna. iij.

Testamētum faciēs tpe pestis an debeat obseruari solenitates iuris cōis, folio. lx. colū. iij.

Testā factus inter liberos valēt in minus solēni voluntate, fo. lx. colū. iij.

Testā faciēs post codicillos an debeat necessario facere mētionem de codicillis vel ecōtra, fo. lxxx. columna. iij.

Testamētum in scriptis conditum quor testes requiratur, fo. lxx. colū. f.

Testamētus in scriptis quomodo scribendus sit, fo. lio. lxxvj. colū. ij.

Testamentū in scriptis non est necessarium testibus patefieri, folio. v. columna. iij.

Testamentum non valens ratione voluntatis im p̄fecte an r̄ q̄n̄ suscēteretur per clausulam: si nō valet r̄c, fo. lviij. colū. iij.

Testamentum n̄cupatiuum quor testes requiritur, folio. lx. colū. ij.

Testamentum n̄cupatiuum quare dicatur sine scriptis, fo. lxxv. colū. f.

Testamentum publicum per iudices an faciat fidem, fo. lxxv. colū. ij.

Testamētum quare valeat, fo. f. colū. iij.

Testā quē ad modū edē dum sit heredi aut legata rio, fo. lxxvij. co. is.

Testamentum quid sit, folio. iij. colū. ij.

Testamentum ruptum agnatiōe posthumi an cōseruetur vigore clausule si non valet vt testamētum, folio. lix. colū. f.

Testā ruptum p̄teritio ne posthumi postea decedēris q̄n̄ recōualecat, fo. lio. lxi. colū. ij.

Testamētum ruptū p̄teritione iam nati postea decedentis quādo recōualecat, ibidem.

Testā sc̄m̄ an requiratur sp̄alem reuocationes prioris in quo erāt h̄ba derogatoria, fo. lxx. co. iij.

Testā vnde appellatus est, fo. v. colū. ij.

Testamēti faciendi ius quī nō habet, fo. ij. co. f.

Testamētorum diuisio, folio. v. colū. na. ij.

Testandi facultas quē admodum sit concessa, folio. f. columna. iij.

Testes i testamēto q̄ adhiberi possint, fo. lxx. co. f.

Testes i iustro scripti an presumatur rogati, ibidē.

Testes testamētarij debent esse rogati, folio. lxx. columna. iij.

Teste negāte suum sigillum an dubitetur de veribus testamenti, fo. lxxvij. columna. f.

Trebellianica an cesset in relictris ad pias causas folio. lx. colū. ij.

Trebellianicam an perdat heres nō faciēs inuentarium, fo. l. colū. ij.

Trebellianica an possit p̄hibere testator, fo. l. co. f.

Tutor an possit dari sub cōditione, fo. liij. co. iij.

Tutor datus ab extraneo an sit cōfirmāndus, fo. lio. lv. colū. na. ij.

Tutor datus filio emācipatoritem datus filio naturalit̄m: itez etiā dat⁹ a matre/an sit indifferēter p̄firmāndus, fo. lv. col. f.

Tutor testamēto datus r̄ a iudice cōfirmatus an sit testamētarius, fo. liij. colū. na. iij.

Tutor vel curator an possit res pupilli vel adulti attingere non p̄fecto inuentario, fo. lv. colū. iij.

Tutoris datio an valeat hodie in minus solēni voluntate, fo. li. colū. iij.

Tutores testamentarij gaudent multis priuilegijs, fo. liij. colū. f.

Tutele administratio nem que p̄cedere debeat, folio. lv. colū. iij.

El quādo suumatur p̄ salo tem, fo. lix. columna. iij.

Verbus q̄d potest reperiri in p̄terito et futuro interpretatur s̄m̄ accidentiam facti, fol. xli. columna. iij.

Tabula rubricarum.

Ultima voluntas cadēs a iure testamenti qñ potest sit in ius codicillorum refurgere vigore huius clausule si nō valet testamentū. fo. lviij. columna. ij.

Ultima voluntas licet iuramento firmata mutabilis est. fo. iij. col. iij.

Ultima voluntatis quādruplex est species. fol. s. columna. iij.

Voluntas vltima nō valet vt testamentū ppter defectum solemnitatis an et quando valeat vt codi-

illus. fo. lx. co. s.

Voluntas vltima deficiens iure testamēti r valet iure codicillorum qñ effectus habeat. fol. lviij. columna. iij.

Usus cōmunis loquendi in statutis exorbitantibus an habeat vim ppris nominis. fo. lxxvij. col. s.

Usus cōmunis loquendi pferitur proprie significationi. fo. lxxv. col. s.

Usufructus aduētitio r nō extinguit morte filij. fo. lxxvij. co. iij.

Usufructū aduētitio r nō in qñ casib⁹ nō habeat pater. fo. lxxix. colum. ij.

Vulgaris quot modis dicitur. fo. xxv. co. iij.

Uxor an teneatur sequi maritum perigrinantes. fo. xiiij. co. s.

Uxor quemadmodū est i potestate mariti. fo. xiiij. columna. s.

¶ Finis tabule materiae.

Tabula rubricarū ī hoc opere cōtētarū s̄m ordi nē alphabeticuz studiosē collecta

Reciproca seu reciproca substitutione. fo. xlv. colum. s.

de Clausule finalis esse de actu. fo. lviij. co. s.

Codicillus r quid sit codicill⁹: qñ codicillari possit: r qñ possint fieri codicilli. fo. lxxvij. co. ij.

Compendiosa substitutione. fo. xxxix. co. iij.

de Documētis quibusdam aureis r notabilibus circa magis assiduas substitutiones. folio lxx. columna. ij.

de Exemplari substitutione. folio. xxxiiij. col. iij.

Exheredationum formis. fo. lxx. co. s.

Extraneis et voluntarie instituendis. fo. xxix. c. iij.

de Alcidie detractiois a testatore facta phibitione. fo. xlvij. co. iij.

Filijs legitimis r naturalib⁹ posthumis. fol. xv. columna. s.

Forma breuiloq̄ seu reciproce substitutionis. fo. lxx. co. ij.

Forma codicilli facti post testamentuz. fo. lxxx. col. s.

Forma codicilli facti post testamentum et post alios vel alios codicillos. folio lxxx. columna. iij.

Forma codicillorum factorum ante testamentū: vel factorū nullo ante vel post condito testamento. folio. lxxx. columna. s.

Forma donationis causa mortis facte per obligationē ab homie sano quādo nullū instās erat mortis periculum. fo. lxxxiiij. col. iij.

Tabula rubricarum.

Forma exēplaris substitutiōnis. fo. lxx. co. iij.

Forma institutiōis post hūmorū. fo. lxx. colum. ij.

Forma institutiōnū extraneorū heredorū. folio lxx. columna. iij.

Forma mortis cā donatiōnis p̄ mortis facte metu mortis proxime vel imminentis. folio. lxxiij. columna. iij.

Forma mortis cā donatiōis facte a filiofa. lāguēte ⁊ de dando et tradendo post mortem se obligante folio. lxxiij. col. f.

Forma phibitionis de trahendi falcidiam delegatis. fo. lxxij. co. f.

Forma testamenti a cecco conditi siue facti. folio lxxiij. columna. f.

Forma verborū per q̄ testamētis precēdētib⁹ et sequētibus derogat. folio lxxiij. columna. f.

Formis alienatiōis phibite a testatore alicui⁹ rei. fo. lxxij. co. ij.

Formis cōpendiose substitutionis ⁊ fideicōmissarie. folio. lxxf. col. f.

Formis institutiōnū liberorū. fo. lxxvij. col. ij.

Formis institutiōnū ascendentiū nostrorū. folio. lxx. columna. ij.

Formis legati p̄ suffragio anime circa opera pietatis. fo. lxxiij. colum. ij.

Formis legatorū relictorū cōsideratione cōsanguinitatis vel affinitatis vel amicitie temporalis. fo. lxxvj. colum. ij.

Formis legatorū relictorū vxoribus. fo. lxxvij. co. f.

Formis legatorū q̄ pro

restitutiōe illicite acquisitorū relinquuntur. folio lxxij. columna. ij.

Formis ordinandorū cōmissariorū. folio. lxx. columna. ij.

Formis pupillaris substitutionis. fo. lxx. co. iij.

Formis vulgaris substitutionis. fo. lxx. co. ij.

Formada clausula finali in sexto et ultimo caplo testamēti. fo. lxxiij. co. ij.

Formandis dispositiōnibus circa tutores q̄bus pupillis institut⁹ heredit⁹ prouidet. fo. lxxij. co. ij.

Hereditas institutio in q̄ vltima voluntate quibus v̄bis; et qualiter fiat folio. x. colum. iij.

Hereditas q̄litate ⁊ differētia. fo. xij. colum. iij.

His q̄ sunt in testamento ceci sp̄aliter obseruāda fo. lxxij. co. iij.

Istis qui omnino istituti v̄l exheredari debent. fo. xij. co. f.

In quibus differat et conueniant testamenta ⁊ codicilli. fo. lxxvij. co. iij.

Institutiōne parentū seu ascendētū. fo. xxj. c. iij.

Institutiōib⁹ heredit⁹ qd sit hereditas ⁊ in quot et quas partes diuidat ⁊ quid sit hereditas institueret folio. x. co. f.

Legatis qd sit legatus qd sit legatus cui legari possit ⁊ et in q̄ vltima voluntate et q̄litate relinquitur legatum. folio. vj. columna. iij.

Legitimis tantū liberis de quibusdam documentis circa institutiōes liberos. fo. xxj. co. ij.

de

de

de

de

Tabula rubricarū.

Liberis primi gradus legitimis et naturalibus iam natis. folio. xiiij. columna. ij.

Liberis secūdi gradus fo. xvj. columna. j.

Quod causa donatio. ne. folio. lxxx. columna. iij.

Naturalibus tantus liberis. folio. xx. columna. j.

Ordinandis tam principalibus q̄ secūda- riijs partibus testamenti. folio. vj. columna. j.

Preceptis et dispositio- nibus testatoris quibus est adijcienda pe- na. fo. lvij. columna. j.

Prohemioꝝ testamenti formis. fo. lxij. col. j.

Prohemijs. folio. vj. co- lumna. ij.

Pupillari substitutio- ne. fo. xxx. co. j.

Quadruplici specie vltime voluntatis. folio. j. columna. iij.

Qualiter adijciatur pe- na p̄cepto vel prohibitio- ni testatoris. fol. lxxij. co- lumna. ij.

Quodmodū testamen- tum in scriptis aperiat̄ur et describatur. fo. lxxvij. co- lumna. j.

Quibus ex causis testa- mentum redditur inutile vel ruptū. folio. lxx. colum- na. iij.

Quibus prohibitus sit facere testamētus. folio. j. columna. iij.

Quid sit testamentum et

ynde dicatur. folio. iij. co- lumna. ij.

Quo loco in ordie testa- mēti quelibet legata sint scribenda. folio. ix. colum- na. ij.

Quot et que sint princi- pales et necessarie testa- menti partes et quot et q̄ causales et volūtarie. fol. v. columna. ij.

Si testator voluerit p̄- cedētib⁹ vel subsequē- tibus suis vltimis volun- taribus derogare. fol. lv. columna. ij.

Spuris. fo. xx. co. iij.

Substituto verbum quā habeat naturas. fo. xlvij. columna. j.

Substitutione vulga- ri tacita et expressa. fol. xxv. columna. ij.

Substitutioib⁹ et qd sit substitutio et q̄ substiti- tionum. diuisio. folio xxij. columna. ij.

Successionibus ab in- testato. fo. lxxxiij. co. ij.

Testamento in scri- ptis. fol. lxxvj. co. j.

Testamento nuncupa- tivo quod cōficitur sine scriptis. fo. lxxv. co. j.

Testamentorū diuisio- ne. fo. v. co. ij.

Testib⁹ in testamento adhibendis: et qui adhi- beri nō possint. fo. lx. c. ij.

Tutorē testamenti vel codicillo dando. fol. liij. columna. iij.

Finis tabule rubricarū.

de

de

de

de

The first of these is the
 fact that the population
 has increased since the
 year 1800. This is due
 to a number of causes
 which will be mentioned
 hereafter. The second
 fact is that the
 population has become
 more densely packed
 in the lowlands and
 valleys. This is due
 to the fact that the
 highlands are less
 fertile and less
 productive than the
 lowlands. The third
 fact is that the
 population has become
 more dependent on
 agriculture. This is
 due to the fact that
 the other occupations
 have become less
 profitable and less
 attractive. The fourth
 fact is that the
 population has become
 more dependent on
 trade. This is due to
 the fact that the
 local markets are
 smaller and less
 active than the
 foreign markets.

The first of these is the
 fact that the population
 has increased since the
 year 1800. This is due
 to a number of causes
 which will be mentioned
 hereafter. The second
 fact is that the
 population has become
 more densely packed
 in the lowlands and
 valleys. This is due
 to the fact that the
 highlands are less
 fertile and less
 productive than the
 lowlands. The third
 fact is that the
 population has become
 more dependent on
 agriculture. This is
 due to the fact that
 the other occupations
 have become less
 profitable and less
 attractive. The fourth
 fact is that the
 population has become
 more dependent on
 trade. This is due to
 the fact that the
 local markets are
 smaller and less
 active than the
 foreign markets.

Flores vltimaruz voluntatū non sine sudore collecti : per dñz Rolandinū bononiēsem iuris vtriusqz p̄fessores optime meritū. Annexis in calce p̄ eundē nōnullis super successiones ab intestato notabilib⁹ pulcherrimis. Cuz additionibus literati viri magistri Gerardi Dulert in vtroqz iure licentiati.

Amus i cuiuslibet humani operis artificio requiratur rationis speculatio: industria: et cautela: quedaz tamen operatiōes sunt in quib⁹ et si aliquādo vel materie vitio: vel casu: vel ignorantia: seu fraudulētia forte opificis defectus appareat: tamen non grande periculum iminet: quia fraudes et errores huiusmodi: vel de facili reparabiles sunt: vel ad modicū ledunt. Ea vero que de pfundio: i via proueniunt: et ad quozū exercitiū sine theoreticis rationib⁹: ingenij habilitate: ac studiū labore: questitis non tute concendit periculosos afferunt in opatione defectus: et iccirco ipsozum artifer cautio: esse debet: qualia sunt p̄sertim vltima defunctorum iudicia: quozum dispositio et natura

iuri romani prudētie pondus habēt. Queq̄dē et si vsqz ad vire p̄sentis exitum variabilia sint: tamē eozum arbitrium sera mortis exclusum non redit iterum et ex hoc cum postmodum restaurari nequeant: requiritur eozum dictato: ordinato: industrius: nā grauem et turpē pōt circa hec afferre iacturā in cautela vel ignorantia dictatoris. Equidez plerumqz contingit: vel ratione persone testantis: vel institutiōis heredis: aut ordinis: vel solēnitatis omisse: siue etiam ratione verborum quozum propria significatio non coartat voluntates defuncti: vt ipsius subuertatur iudiciū: et nō ad eos ad quos ipse paterfa. p̄ponebat ex voto transmittere: sed prorsus ad alios substantia eius perueniat ex quo potest artificis conscientia grauius affici cum ipsius ignorantia que p̄fecto extra culpam non est multozū iura ledantur. Igitur iubentibus reuerēdissimis patrib⁹ et dñis meis quibusdam ex diuini ordinis fratribus predicatorum quos p̄ cōmuni vtilitate sc̄tā mouit affectio: et instātib⁹ vobis diligentissimis fratribus et socijs quos mihi seruēs iungit caritatis affectus. Ego fidelis oparius vester Rolandinus bononiensis notaui hec super extremis deficiētius arbitrijs: amenissimū florem de pratis excellentissimozum philosophozū iuris romani: et precipue dñoz videlicet Azonis Acursij et Odofredi vobis fideliter carpere studui et offerre. Quē si auis de susceperitis et deuote manus et intima vestra nimis ac indeficientis odoris fragrantia redolebunt.

Judiciū testatoꝝ ris multꝝ modis subuertitur.

¶ Finis prohemij.

Defectus circa vltima defunctorum iudicia sunt periculosi.

Prima pars florum.

De quadruplici specie ultime voluntatis. Rubrica. j.

Ultime voluntatis quadruplex est species.

Constat quadruplicem esse speciem ultime voluntatis scilicet testamenti i codicillum: donationem causa mortis: et epistolam venerabilem. Quam tunc ad epistolam vix aut nunquam temporibus nostris recurri visus est cum per quamlibet primarium: sue ultime voluntati sufficienter providere quis valeat: in qualibet doctrina expediat illis ut exemplis que consuetudo celebrior appropriat. Nam ad ea que sepius contingunt ad aptatur iura ut. ff. de legi. et se. l. na ad ea. Jecirco epistola premissa de tribus primis speciebus agendum est. Jicet epistola (ut dictum est) species sit ultime voluntatis ut C. de fideicod. l. et in epistola. et. l. miles in prin. ff. de leg. ij. r. l. j. C. de codil. Dividitur ergo tractatus iste in tres partes. Nam primo de testamentis. Secundo de codicillis. Tertio de donatiombus causa mortis agitur. Itaque primo videndum est de testamentis: sed quia omne opus quatuor nobile: ipsa operantis persona precellit dignitate. Nam et personarum gratia omnia iura statuta sunt ut institui. de iur. natu. s. vlti. Jecirco primo de personis testamentum ut pura et dignioribus. Secundo vero de testamenti iure: natura: et ordine prosequamur.

Testandi facultas quemadmodum sit concessa.

Additio. Premittit priusquam materiam aggreddiaris: quod si in panos super rubro extra de testa. facultas testandi videtur hominibus quasi gratiose concessa: quia testator disponit in id tempus quo non est futurus deus. nam testamentum morte confirmatur. ut i

c. cum marthe. vers. novissimus etenim de cele. missarius sed post mortem quis desinit esse dominus. Adors est oia soluit. ut in aut. de nup. s. deinceps autem. col. iiii. Unde dispositio licet fiat tempore habili quo est deus: tamen effectus confertur in tempus in habile quod de mero iure non deberet licere. l. quod sponse. C. de dona. ante nup. hinc dixit glo. nota. quod papa non potest in vita sibi eligere successorum: quia effectus confertur in tempus quo non est futurus papa. viii. q. j. s. his oib. que. s. qdas libri habet sub. c. apostolica. et ad predicta vide glo. nota. que hoc sentit in. l. illa institutio. s. respod. ff. de heredi. insti. facit optime testatus in. l. eum qui. in fin. ff. de iur. iudi. oim iudicium. hec panos. vbi s. sed bal. in dicta. l. illa institutio. dicit quod ideo valet testamentum: quia hereditas sustinet vicem de functi insti. de sti. ser. in prin. Nec videt omnium perditus sed traslatum secus si esset oim deperditum ut. C. de lega. l. vxor patru. r. ff. de usufruc. lega. l. sticho. Vide de isto per pau. d. cast. sudametaliter. i. l. j. in prin. ff. ad leg. falci. et per do. Christo. por. insti. de testa. ordi. in prin. in colu. iiii. vers. circa. secundum quo iure fuerit inuentum. r. et ibi Jason mat. in additionibus suis ad. d. Christo. por. vbi etiam ponit idem do. Christo. in d. sicu. r. si dixerit quispiam. r. quare fuerit permissum alicui testari: de quo dicitur ut pen. Bernardus mulere.

Testamentum quare valet.

Quibus prohibetur fit facere testamentum. Rubrica. ij.

Quibus de personis testatorum tractatibus sufficit de his solis videre quod testamentum non possunt facere: nam eis enu

Quibus prohibitū sit facere testamētum. Fo. ij.

firme

meratis relinquatur per conse-
quens ceteris esse permissum.

¶ Additio. Facit. l. cū p̄tor in p̄n.
ff. de iudicijs. l. ex eo. ff. de testi. z
xxy. dist. qualis. Berardus mu.

¶ Sunt igitur qui testamēti facien-
di ius non habent hij scz. filiissa.
i. q̄ in potestate patris sunt: nam
hij quantūcumq̄ ipsi parēres eis
permitterint testari non possunt:
etiā de aduentitio vel p̄fectio
vt. ff. de testa. l. qui in potestate. z
C. q̄ testa. fa. pos. l. senium in fi. et
l. penul. Et est ratio quia testamē-
tum ex libero testantis arbitrio
non alieno debet p̄cedere. vt. ff.
de here. insti. l. illa institutio. Et
si testamētū fecerint licet pote-
statis sue facti decesserint non id
magis valet. vt insti. qui. non est
permis. fa. testa. §. p̄ter hos. Et
hec i filiissa. paganis. Filio enim
familias militi in armata vel li-
terata militia permissum est de
castrēsi vel quasi castrēsi pecu-
lio facere testamētū p̄ter pa-
tris voluntatē eo q̄ id tanq̄ pa-
trimonium habet et paterfa. cen-
setur in illo. vt. ff. ad macedo. l. ij.
In hoc enim et in pluribus alijs
iuris articulis filiissa. milites nō
ab similes vidētur hominibus q̄
sui iuris sunt vt. C. ad macedo. l.
fina. in fi. Sed licet ipse filiissa
militas testari non possit nisi de
castrēsi vel quasi castrēsi. vt dictū
est. vt isti. qui. non est permis. fa.
testa. §. i. et. §. p̄ter. et. C. eo. l. vl-
ti. Aramē donationē causa mor-
tis eo in cuius potestate est per-
mittēte facere potest. vt. ff. de do-
na. causa mor. l. ram̄is qui. i fine.
de hoc apertius dicitur. j. de do-
na. cau. mor. Sed quando donat
causa mortis filiussa. q̄ potest pa-
tre pmittente. an vtriusq̄ mors
exigatur ad cōfirmationē dona-
tionis: videt q̄ sic. ar. C. de dona.
inter v̄rum z vro. l. donatio. et. l.
si vt proponis. sed verius z fm do-
cumentum accursi vt solius filij

morte finietur vt notatur p̄ glo.
C. de dona. cau. mor. l. iij.

¶ Additio. De hac materia late
dicam. j. in rubri. de mor. cau. do-
natio. et iure. dicitur ibi. Circa p̄e-
missa quero an ne filiussa. in his
aduēticijs in quibus patri nō q̄-
ritur vsufructus (q̄ est in casib⁹
aut. excipitur cum duabus aut.
se. iuncta glosa vltime aut. C. de
bonis q̄ libe.) possit testari. glo. i.
l. qui i potestate. ff. de testa. z glo.
in. l. j. §. in filij. ff. ad trebel. tenēt
q̄ nō: quas glosas sequit bar. ibi.
et idē bar. in. l. impator. ff. ad tre-
bel. z dicit esse expressum in. l. pe-
nul. C. qui testa. fa. pos. et hoc re-
nent vt refert idem Bar. dy. z Et
ibi nec obstat fm eundē textus i
l. fina. §. filijs autē familias. C. de
bo. que li. qui a contrario sensu i-
nuit filiussa. de his posse testari
quozū vsufructus patri nō acqui-
ritur: quia non procedit argumē-
tum a cōtrario sensu quando in-
de refultat p̄auus intellect⁹: aut
vbi reperitur in iure cōtrariū vt
est glo. nota in. c. vnico de etate z
qua. li. vj. sed hoc casu reperitur
contrariū in d. l. pe. C. q̄ testa. fa.
pos. ergo. zc. An z quādo argumē-
tum a contrario sensu sit necessa-
rium vide lati⁹ per dñm L̄hr̄sto.
por. insti. de codicil. prope finem.
Adde fm eundē dñz L̄hr̄sto. por.
insti. quibus nō est permis. fa. te-
sta. in. iij. colum. v̄si. sed finaliter
dubitaf. text. in. c. licet. in. §. j. de
sepul. li. vj. vbi solū permittit fi-
lios familias testari patre consen-
tiente quo ad eligendas sepultu-
ram et q̄ ad pias causas: ergo in
ceteris debet p̄hiberi. l. cus p̄tor.
ff. de iudi. Ita tenet etiā specu. in
ritu. de instru. editio. §. compen-
dioso. vers. sed nunquid filiussa.
z ita tenent cōmunit̄ doctores:
licet aliqui tenuerint p̄trariū: vt
licet videre per dictū dñm L̄hr̄-
sto. vbi §. ratiōibus et iurib⁹ per
ipsum citatis. Et ob id q̄dā meus

Filiussa.
an p̄t te-
stari de
his aduē-
ticijs i q̄-
b⁹ p̄i nō
queritur
vsufu-
ctus.

Argumē-
tū a d̄rio
sensu q̄
p̄cedat.

Testamē-
ti facien-
di ius q̄
nō habet

Filiussa.
donatio-
nē causa
mortis p̄e
cōsentē-
te facere
potest.

Prima pars florum.

cōmilito magr Franciscus Crane
uel d' Noui homagio vir sane ois
iudicio doctissim^{us}: in magnis va
cantijs tenuit cōclusionē hāc ad
vrrāq; partē me p'sente in scholis
p'clarē vniuersitatis Rouaniēsis
vbi vrrāq; partē q̄ geniosissime
defendit. Gerardus mulert.

¶ Preterea ipuberes id ē mascul
li minores q̄tuordecim annis: et
femine minores duodecim annis
vt institui. quib^{us} modis tu. ff. post
prin. r. l. qua etate. in princi. ff. de
testa. testamētū facere nō possūt
et si fecerint impuberes testamē
tū nō valebit: et si postea fiāt pu
beres et decesserint quia nulluz
eorū animi iudiciū est. i. discretio

vt insti. eo. §. preterea. Sic effi po
nitur iudiciū pro discretioe vt. ff.
de iudi. l. cū pretor. §. non autem.

¶ Additio. Habet et alias acce
ptiones de quib^{us} per glo. in ver.
iudicijs in. d. §. preterea. r. glo. in
c. in iudicijs. de reg. iiii. li. vi. r. pa
nor. sup. ru. d' iudi. ¶ Quero an p
dicti impuberes debeāt comple
uisse totum vltimū diem duode
cimi anni si femina est. vel. riiij.
anni si masculus vt. §. distinctus
est priusq̄ testari possint. Respō
de q̄ sufficit attingisse eos vltimū
diem licet nondū ppleuerint. l. q̄
etate. §. ff. de testa. licet als de
momento ad momentū compu
tatio fiat. vt. ff. de minori. l. iij. §.
minorem. vbi glo. in ver. momen
tum enumerat casus in quibus
sufficit attingisse vltimū diem. itē
in quibus opz totum ppletū esse
et rationes diuersitatis assignat
ad quā si casus occurrat confuse.

¶ Gerardus mulert. ¶ Tres furiosi
quia mēre carent. testari nō pos
sunt: si tñ morbus respiscat ad
tempus interim testari possunt:
vt tamē compleant testamentuz
anteq̄ superueniat furor: vt insti.
eo. §. item furiosi. et. C. eo. l. furio
sum. Et eadem ratio est in mente
captis: ergo idē dicendum in eis

vt. ff. de h'bo. obli. l. a titio. Item
prodigus cui a iudice bonoz suo
administratio interdicta ē:
licet qd̄ ante interdictionē iure
fecerit ratum sit. vt insti. eo. §. itē
prodigus. Quid si fiat interdicio
dum tñ non sit prodigus. Respō
dent quidā forte non valet inter
dictio. ar. ff. de tu. et cu. datis ab
his. l. seie. Sed contrarium verū
est sū accur. cum sit facta contra
ius litigatoris: nō tamen contra
ius legis: vt. ff. q̄ sen. sine ap. re. l.
j. in prin. et. §. ij. et notatur p glo.
in verbo ratum in p'alle. §. item
prodigus.

¶ Additio. Et hoc tenet Jo. an. in
addi. ad spe. in titu. de iustru. edi
tioe. §. compendiose in. j. colum.
ibi. tertio si fuerit interdicit^{us} bonis
r. c. Et adde q̄ qui habet interdi
ctam bonozū administrationem
testat inter liberos. ita cōsultuit
Bal. consilio. cccxxv. j. li. vt refer
tur in addi. ad. §. alle. passus. Ge
rar. mu. ¶ Mutus et surdus qui
naturalr ab ip̄a natiuitate vtro
q̄ morbo laborat testari non po
test. Intellige notāter de illo qui
oīno loqui vel audire nō pōt: non
autē credas hoc de eo qui tarde
vel ppostere loquitur: vel q̄ diffi
culter audit: ille autē non habet
iuris impedimentū in testamen
to condendo. Si autē quis ex ca
su vel aliquo accidenti loquelaz
et auditū perdiderit: si quidē sit
litteratus potest ipse sua manu
scribere testamentū et codicillos
per aliū hoc facere nō potest nisi
impetret a iudice. vt. ff. de testa.
l. si mutus. Idem de eo q̄ accidit
taliter est nullus tantū. Ille vero
qui tantuz surdus est sui natura
siue casuz: tñ articulate loqui
posset testari potest: qz sola surdi
tas non est impedimentū condē
di testamentū. Et pbant hec isti.

q̄. nō ē pmissa. testa. §. itē surdus
r. C. eodē. l. discretis. ¶ Quominis
ceci. r. vtroq; lumine puati testat

¶ Prodigy
cui inter
dicta est
admini
stratio
bonoz
stari nō
potest.

Impube
res testa
mētū fa
cere non
possunt.

Judiciū
p discre
tione po
nitur.

Impube
res an de
beant cō
pleuisse
totū vlti
mū diē
pūsq̄ te
stari pos
sint.

Furiosi
testari
non pōt.

Bonozū
admini
stratio
nē inter
ctas h'be
testat in
ter libe
ros.

Quib⁹ phibitū sit facere testamentū. Fo. iij.

mentū sine speciali solēnitare nō pōt subsistere. §. cecus aut. instir. eo. Sed quia de huiusmodi testa-
mento est specialis tractatus: circo de eo hic ad presens nō dicitur quia ibidē hec plene tradentur. ¶ Monachus ⁊ quilibet regularis testari nō possunt: cū ex voto solēni per professionē emis-
so abdicari sit ab eis arbitriū p-
prie voluntatis. xij. q. j. nō dicatis. et cū nihil ppriū dicantur habere: quia eo ipso q̄ ingressi sunt monasterium ⁊ professi: se suaq; deo deditauerunt. vt. C. de sacrosan. ec. auf. ingressi. ante professionē vero licet eis testari. ⁊ si testamētum fecerint incipit illud habere vires professionē facta: sicut per mortem. Nam solenne votum in monasterio quantū ad ius ciuile pertinet reputatur pro morte. vt. C. de epis ⁊ cler. l. deo nobis. in fi. prin. ibi ⁊ hoc tantummodo lucrifer. ⁊ in auf. de monachis. §. illud colla. f. Et valebit testamentū in predicto casu si in aliquo monasterium quod ingrediuntur instituat: si liberos nō habeat: aliter non valeret: cum ecclesia exequatur filio nascituro.

¶ Additio. Ut in auf. de sanctiffi. epif. §. sed ⁊ hoc presenti. col. ix. et c. in p̄sentia. post mediū. de p̄ba. Gerardus mulert.

¶ Unde sicut filio nato de quo nō erat facta mērio in ipso testamēto rumpitur testamentum. vt. ff. de iniusto testa. l. j. in fi. cum similibus: sic in predicto casu. ⁊ bona omnia monasterio competunt: se-
cus si liberos habuissent quādo ante professionē testamentū faciebant ⁊ liberos in eo instituis-
sent: quia tunc non videtur q̄ testamētum infringatur: licet monasterio nō relinquatur vt notat. C. de sac. san. ecclie. auf. si qua mulier. per glo. ij.

¶ Additio. S; aduerte q̄ bar. ibi aliter loquit prout late per eum

dem videre licebit. item vide etia bald. ibidem. Gerardus mulert. ¶ Sed quid si ingrediens monasterium ante ingressus nō faciat testamentū: sed post ingressus dī-
sponere vult: Responde si non habet liberos nō pōt: q̄ ipso ingressu omnia sua bona monasterio cedunt: ideo nec testat vt puta nō dñs. vt. C. de sacrosan. ecclie. auf. ingressi. Si autē liberos haberet post ingressum vult disponere de bonis vtrum possit de iure ciuili. et in quantum. Item ⁊ si eo casu nullo modo disponat quantum filij habere debent nō dico hic. S; dicas de hoc nō dicitur in tractatu notularum vt notatur in titulo quibus modis nobis reris dominia acquiruntur. §. penulti.

¶ Additio. Aduerte q̄ hec decidit vt p̄ auf. Si qua mulier. C. de sacrosan. ecclie. ⁊ ibi plene. per bar. de hac materia. Gerardus mulert.

¶ Et nota q̄ scdm iura ciuilia ingrediens monasteriū incōtinenti q̄ accipit ordinem monachalet cucullam ⁊ scapulariū monach? efficitur et p̄fessionem fecisse videtur ex quo asserit se velle esse monachum. vt in auf. de sanctiffi. epif. §. si quis aut ad monasticā. col. ix. S; de iure canonico quod preualet in talibus: habet annū ad deliberandū ⁊ ad p̄fessionē faciendam. vnde ante annū non est strictus: ideo q̄ vestes monachales assumpserit. c. ad apostolicā. de regula. r. c. f. §. qui vero. eo. titu. lib. vj. ⁊ ideo ante annū testari de bonis suis disponere poterit si voluerit. vt. §. dictum est.

¶ Additio. Aduerte tamē q̄ licet ante annū professionē facere nō debeat: nec ad eaz faciendam sit recipiendus. vt. d. c. ad apostolicā. si tñ eā intra p̄dictū annū tempus fecerit obligatur ad obseruantiam regularē ⁊ vere monachus. c. sendus est. d. c. ad apostolicā. Adulta em̄ fieri phibent

Testari an q̄s post sit post re ligiōis ingressum.

Monachus ⁊ quilibet regularis testari nō possunt.

Ecclesia exequatur filio nascituro.

Professione nō faciēs intra annum obligatur ad obseruatiam regularē.

Prima pars florum

que tamen facta tenet vt ibides dicitur: z sic hoc casu non possit etia intra annu facere testm. An aut z qrenus obliget que pfectio facta intra annu. vide p tex. in. c. ij. z. iij. de regu. li. vj. Ser. mu.

Et hoc de monachis z regularibus. De ceteris aut clericis sciendum est qe pps z quilibet administrator vel ppositus cuiuslibet loci sit pbyter vel quis clericus de rebus quas pbatus fuerit ipsos habuisse ante episcopatu vel preposituram vel aliude q de bonis ecclesie testari possunt. Mas si no apparet vnde als habuerint oia de bonis ipsius ecclesie presumuntur h're: z inde testari no possunt vt. C. de epis. z de. auf. licentia.

Additio. Ad hoc facit textus in c. j. de testa. z ibi Panoz. z idez panoz. in repetitione. c. cu esset. h'si. tertio principaliter qro. eodez titulo. Utrum aut papa possit clerico indulgere vt de bonis intuitu ecclesie acq'stis possit libere testari. vide late p. Panoz. in. d. re peritioe. c. cum esset. in h'si. qnto principaliter qro. Serar. mu.

Item h'sc clericis no eo ipo q in grediuntur ecclesiastica scalam p prijs renuntiare videtur: cu clerici ibidem seruientes habeat propria vnde testari possunt vt. in. d. auf. licentia. Immo si filijs. sunt pbyteri vel alij clerici de his q alio quo legitimo modo querunt: qsi de castru peculio possunt testari: tñ vtror filij aut his no ex tantibus parentes eoz legitimam ferant partem: vt. C. de episco. et cleri. l. sacrosancte ecclesie. z auf. presbyteros.

Additio. Quero nunqd saltem simpliciter bnficiatus de fructibus bnficii sui possit testari? glo. in h'bo referuari. in. c. p'fenti. de offi. ordi. li. vj. tenet q sic. qua seqtur ibi Jo. an. sed Panoz. in. c. j. z plenius in. c. fina. de peculio clerici. z idem Panoz. plenissime in re

perione. c. cu esset. in h'si. secundo principaliter quero nsquid clericus zc. de testa. tenet q non vbi soluit motiua. d. glo. z doctoz. in d. c. presenti. z vide glo. in h'si. p'prietatem. xij. q. s. duo sunt genera. Serar. mulert.

Item no testatur qui dati sunt obsides p captiuus populi romani vt. ff. de testa. l. obsides.

Additio. Intellige de obsidibus p captiuus ppli romani. vel ecotra. puta si apud infideles essent obsides xpiani: vel ecotra. esse in his obsidibus qui quotidie traduntur de vna ciuitate alteri: iuxta ea q leguntur z notantur in. d. l. obsides. ita dicit Panoz. sup rubri. de testamētis. Serar. mulert.

Item qui pdenatus est de crimine famoso: vt. ff. de testa. l. is cui. §. si. z. l. cu lege. Itē dubitantes vel errantes de statu suo scz ignorantes an sint manumissi vel emancipati siue no. vt. ff. eo. l. qui i dnt. z. l. de statu. Itē heretici nisi filios habeant fideles q: in eis testari possunt: vt. C. de hereti. z mani. l. manicheos. quod hodie corrigitur per auf. gazaros. eodem titulo. Item rei. perduellionis. i. qui commiserunt crimen lese maiestatis: vt. C. ad. l. iul. ma. l. si quis. z. l. ff. Itē serui. vt. ff. de testa. l. si filius familias. Itē danatus ad mortem id est qui pdenatus est vt moriatur vel efficiatur seruus pene testm facere no pot: vt. ff. eo. l. eius q. §. s. ad finē. Unde h'sus. Testari nequeunt impubes religiosus. Filius in sacris: morte damnatus: et obses. Prodigus ac stultus: dubius: seruus furiosus. Eximine damnatus: cum muto surdus et ille. Qui maiestatem lesit sic cecus z ipse.

Additio. Nota q oēs hee perone supradicte enumerantur per glo. finale. §. si. insti. qui no est permis. fa. testa. z glo. in. l. si queramus. ff. de testa. z per Azonē in

Epus an possit testari.

Obsides testari no possunt.

Filij. clerici testari pnt.

Clericus.

Clericus simplr bnficiatus an possit testari.

Quibus prohibet sit facere testamentum. Fo. iij.

Infamis an possit testari.

siima. C. q. testa. fa. pos. Itz nota q. io. an. in addi. ad specu. f. eo. ti. de instru. editio. §. compediose. ponit hos xpus et dicit q. eos ponit dñs Rolandin' in florib'. Adde q. pter supradictos testari phibet publicus vltorius nisi pster cautione scz forma. c. q. de vsu. li. vj. qd de excōmunicato. glo. fi. in. c. decernim' de sen. excō. li. vj. tenet q. nō pōt testari. sed Jo. an. ibi in nouella larius reasimēs materiā tenet contrariū qd sequit pa nor. sup. d. rub. de testa. vbi dicit hoc hodie tenendū. Quid de dā nato ad ppetuos carceres? d. pa nor. vbi. §. dicit q. in laico cōmunis sententia est q. est intestabilis. vt notat in. l. ij. ff. de pub. iudi. S; in clerico dicit varie fuisse cōsultū: nū quidā (vt ipse refert) cōsulerūt q. nō possit testari: qz illa pena eqparat pene mortis, seu deportationis. vt notat Imo. in c. qualiter et quādo de accusa. Cōsulētes vero oppositū mori sunt: qz ius canonicū nō imponit ppetuum carcerē in penā: sed ad penitentia vt in. c. nouimus. in fi. de ver. signi. et in. c. penul. in fi. d. he re. r. c. q. uis d. vj. ergo nō debet hec pena inhabilitatis testandi pdirē ex penitētia. Hāc opinionem mitiozem dicit. d. pa nor. vbi. §. fatetur tamen aliam videri veriozem: quia negari non potest quin ibi sit quasi mortuus. Itz quid de exoculato propter crimē? specu. in titu. de instru. edi. §. compediose. xpi. quid de exoculato. r. c. vult q. si ppter graue delictum qd eum infamen dimittit sit exoculatus non potest testari per. l. is cui. §. si quis ob carmen ff. de testa. r. l. cum lege. Si vero de furto vel de alio modico delicto tunc pōt testari. vt. C. de secū. nup. l. j. an. pñ. vt eadē sit ratio in his q. in cecis naturalī morbo supueniente. r. c. ita dicit ipse specu. Itz tē qro an infamis possit cōdere

re testamentū? r dicit idē pa nor. vbi. §. q. sic nisi reperiat specialiter prohibitus qd pbatur in. l. j. C. de secū. nup. de quo p bar. in. l. is cui. §. si q. ob carmē. ff. de test. vbi hoc etiaz probat tali medio: nā relegatus infamis est. l. cognitionum. §. minuit. ff. de varijs et extraor. cog. r. tamē pōt facere testamentū. l. eius q. §. sed relegati ff. de testa. nec obstat scōm eundē bar. q. infames sunt priuari actib' legitimis: qz nō est vey de oibus. Nō est priuari sunt illis q. respiciūt vtilitatē priuatā vt istri. de expur. §. si. Itz adde q. testari phibetur q. se ab hereticis rurs' baptizari patit. l. fi. C. ne sanctū baptisma iteret. Itz adde eū q. incestas nuptias cōtraxit. l. si quis incest. C. de incest. nupr. Q. Querit qd de bannitis nostri rēporis nunquid illi possunt facere testamentū? Responder bar. in. d. l. eius qui. §. si. q. licet nō possint facere testamentum scōs statuta r. iura ciuitatis vnde exbanniti sunt/ nō tamē pōdunt testamenti factionē de iure cōmuni. hoc dicit tenere Jaco. de are. in. l. ex facto. §. ex facto. ff. ad trebellia. de hac qstione vide latius per eundē bart. in quadā q. stione per eū disputata que incipit. Lucane ciuitatis statuto r. c. Adde. predictis etiā deferētes arma ad fideles christianos impugnantes. illi enim intestabiles sunt tā actiue q. passiue. Itz sunt ipso facto excōmunicati capientium ferui infames/ r. eorū bona confiscata. c. ita quorundā. et. c. ad liberandā. de iudeis. r. v. de extrauagā. primā. eod. titu. in extrauagan. cōibus. Item adde predictis casum auf. oēs peregrini in fine. C. cōmunia de successio ni. Sed nūc quero circa premissa an ne phibiti testari possint dispōnere saltē ad pias causas. de hac qstione vos remitto ad. d. pa nor. sup. d. rubri. de testa. in xpi.

Excōmunicat' an possit testari.

Dānatus ad perpetuos carceres an testari possit.

Banniti nri tps an possit testari.

Exoculato' ppter crimē an possit testari.

sed nunc queritur de materia &c. ubi plane hanc materia discutit. vide etiam de eadez materia plene per bart. in repetitione. l. f. c. de sacrosanc. eccle. post princi. apparatus sui. et ibi etiam per bal. et aliquid per Joan. an. in nouella. in. c. quanq. in princ. iij. colu. de vsu. lib. vj. Berar. mu.

Quid sit testamētu r vñ dicat. Rub. iij.

Testamentum

Testamentum est voluntatis nostre iusta sententia: de eo qd post mortē suam fieri vult cū institutione heredis. vt. ff. de testa. l. f. r in sti. de leg. §. ante heredis. r. l. pe. Nsicu. Ralphurnius. ff. de his q in testa. de lē. dicitur aut iusta sentētia. i. legitima dispositio Per hoc autem quod dicitur voluntatis nostre signabis tria. Nā dicit nostre scilicet q testamur non aliene. Et ex hoc cōfundit quorundā tabelionuz insensata simplicitas qui nō indagata testatoris voluntate scribunt testamenti prout dicitur eis ab amicis infirmi plerūq de facili approbatris: r qd scriptū et qd dictū sit ignoratis: licet enim possit ab amicis salubre consiliū daritōia tamē debent disponi fm voluntatē testatris: q est a tabelione anteq scribat inquirenda: r multis verbis r indicijs exploranda. Satis em constanter veteres voluerūt testamētoz iura per se firma esse oportere: nō ex alieno pēdere arbitrio. vt. ff. de here. in sti. l. illa institutio. Scdo dicitur voluntatis: scz libere. ideo qz nemo testari cogit: quia adeo dicitur esse liberū r absolutū cui libet vsq ad exitum vite arbitrium vt nullā sibi possit in testādo legē imponere a qua recedere nō liceat. vt. ff. de si deico. liber. l. lucius titi? septitie §. lucius titius. r melius pbatur

in. l. si quis. in princ. ff. de leg. iij. vnde ois vltimavoluntas licet iuramento firmata licet quantificū qz verborz solemnitate composita mutabilis r variabilis est cui ambulatoria sit semp in hoc cuiusqz voluntas. vt. ff. de dona. intervir. et vxo. l. cū hīc status. §. ait ofo. r ff. de adimendis lega. l. q si iterū in amicitia: r merito. nam ppter conditionem r rerū successus varios liberum debet esse cui libet cum remota re consiliū.

Additio. An autem cum testator iurauit nō mutare voluntatē et tamen postea mutauit incurrat periurij reatū. Bar. in. l. si qd. in prin. in vlti. colū. ibi quero qd si testator dicit. r. tenet q nō per rationem ibi. per eundē adductā de qua questione video per Joā. an. in mercurialibus i regula qd semel. de regu. iur. lib. vj. tangit eandem questionē. Specu. in tit. de instru. edi. §. compendiose. per sic. qd si qd iurauit. et dicam. f. in rub. i. si testator voluerit pcedentibus vel sequentibus vltimis voluntatibus derogare. Ber. mu.

Tertio dicitur voluntatis scilicet sobrie. quia voluntas hec ex sobria r cōpetenti mente debet pcedere: si enim frenesi vel alio accidenti a mente alienatus appareat nō plus q furiosus vel mēte captus testari pōt quia per oia r in omnibus absentis vel quiescentis: vel dormiētis loco habet. vt. ff. de codicil. l. ij. §. furiosus. imo tabelio q tale testamētū scripsit: falsus tenet. vt. C. de test. l. iubem?. §. si em talis est testator. r. §. scituris. Igitur cautus tabellio in tret ad egrū r audiat ab eo verba plurima: r ea aliquādo reperit faciat vt bene videat. si ex cōposita mente pcedant. nō tñ impedimēto est si illius egrī balbuties r feminecis linguaverba determinate nō proferat dūmodo ex intellectu sano pcedere videant. nā se

Ultima voluntas licz iura mēto firmatam tabilis ē.

Testamentus quid sit.

Testari nemo cogitur.

Tabellio cautus qd faciat.

nium vel egritudine corporis: sin-
ceritate metis tenentibus: testa-
menti facione certu est no aufer-
re. vt. C. q. testa. fa. possi. l. senium.
Procuret etiã tabellio vt scripto
testameto ⁊ vocatis testibus tuc
aperiat fenestrelas accendat can-
delas: ⁊ si possit fieri debeat eger ⁊
corã testibus aliquaverba loqua-
tur: vt eũ videant testes ⁊ perpẽ-
dant eũ sane mentis esse. Consu-
lo aut cuiuslibet tabellioni fidelis-
ter: vt nullius vltimã voluntatẽ
scribat: nisi cũ eo noticiã habeat
vel saltẽ adhibeant testes qui vel
quoz aliqui eũ cognoscant: qui-
busdam em tabellionibus turpi-
ter super hoc illulum audiui. Su-
per eo nota q̃ in diffinitione dici-
tur de eo quod quis post mor-
tem suã fieri vult. ⁊ notabis testa-
mentũ nõ valere nisi morte secu-
ta. vt dicit beatus Paulus in epi-
stola ad hebreos. ix. c.

Additio. Et citat in. c. cũ mar-
the. versi. nouissimũ etenim de ce-
lebra. missa. Bernardus mulert.

Nam ante mortem neq; testa-
menti neq; tractus scriptura il-
la vim obrinet: ideo nemini licet
ex ea sibi aliquid vendicare.

Additio. Facit. l. ij. §. si dubitet
ff. quẽad. testa. aperi. Ber. mu.

Post mortẽ vero (nisi appareat
iuris obstaculũ) incipit vim habẽ-
re. quia hmoi voluntatis vltime
morte cõfirmant: ⁊ post mortẽ re-
nere incipiunt. vt. C. de caduc. tol. l.
vnica. §. igif. ⁊ de fac. san. eccl. l. f.

Item attende qd dicit de eo. l. de
vniuerso patrimonio: nã testamẽ-
tum dz totius patrimonij disposi-
tionem habere: quia nemo p̃p
parte testat̃ decedere: nisi sit mi-
les: cuius in testameto voluntas
seruari debet. vt in sti. de here. in-
sti. §. nõ aut. licet in parte bonoz
suoz codicillari quis possit. vt. j.
dices in tractatu codicilloz. quin
immo si quis testamentum con-
dens aliquam particulam er in

re vel parte certa sibi heredẽ in-
stituit: nec reliquũ aliquẽ institu-
endo alteri assignauit: ipse parti-
cularis heres pro vniuersali habẽ-
bitur: ⁊ totũ capiet. qz in parte
continet totus as. vt. ff. de he-
re. instit. l. f. §. si ex fundo. ⁊ l. quo-
tiens. §. si duo. ⁊ instit. de here. in-
sti. §. nõ aut. Ultimo dz: cũ institu-
tione heredis. Est enim heredis
institutio caput ⁊ fundamentum
testameti. vt in sti. de lega. §. ante
heredis. ⁊ ff. de here. instit. l. f. pri-
mo responso. heres em sustinet vi-
cem defuncti: qz vna ⁊ eadẽ videt
esse persona heredis et defuncti.
vt in aut. de iureiur. a moriente
prestato post prin. col. v. Et intan-
tum testamentũ ex heredis insti-
tutione dependet: vt sine ea nul-
lum sit. vt. ff. de iure codicilloz. l.
fi. ⁊ instit. de fideicõ. here. §. in pri-
mis. ⁊ ff. de his que in testa. delẽ.
l. proxime. versi. Calphurnius. Le-
rerum ex eo appellatum est testa-
mentum: qz testatio mentis est:
i. declaratio voluntatis vt in sti. de
testa. in prin. Et scdm hoc etiã co-
dicillus large accepto vocabuloz
dz testamentum: eo qd est testatio
mentis. i. declaratio voluntatis.

Additio. Aduerte tamen qd po-
prie sumẽdo vtrũq; in multis dis-
serunt testamentum ⁊ codicillus
prout late videre licebit. j. in ru-
bz. in quibus disse. ⁊ cõue. testa.
et codicil. Item aduerte qd hanc
etymologiam dñ dicit testamẽ-
tum ex eo appellatũ est: quia te-
statio metis ridiculosas dicit lau-
rentius vallsensis elegantiarum
libro. vi. Bernardus mulert.

De testamentozũ
diuisione. Rubri. iij.

Testamentoz
quoddã est conditũ i
scriptis: quoddã nõ
cupatur sine scriptis
Est aut testamentus

heredis
institutio
caput et
testamẽti.

Testamẽ-
tus vnde
appella-
tus est.

Testamẽ-
torum di-
uisio.

Testamẽ-
tus dz to-
tius pa-
trimonij
disposi-
tionẽ ha-
bere.

Prima pars florum

Testamē
tū in scri
ptis nō ē
necessa
rium pa
tes fieri.

in scriptis qđ in solēnitatibꝫ scri
pture ꝛ subscriptionis testiuꝫ ꝛ si
gilloꝝ appēssione ꝫsistit. ꝛ ideo dꝫ
in scriptis. i. in solēnitatibꝫ predi
ctis sine q̄bus regulariter nō vꝫ
quia ex ipsis substantiā accipitꝫ
hoc tale testamētū nō est neces
se testibꝫ patefieriꝫ qꝫ clausam et
inuolutā scripturā ꝫr testator of
ferre testibus etiā ignorantibus
qd cōtineat in ea. vt. C. de testa. l.
hac cōsultissima. ꝛ. l. cū antiq̄tas.
§. vlt. ꝛ. l. i. ubemꝫ. Sz de hoc testa
mēto diffusꝫ tractabitꝫ i loco suo
ꝫ. scz in rubri. de testa. in scriptis.
Aliud notant dꝫ nuncupatiū id
est sine scriptis. in quo testamēto
heredis ꝛ legatariorꝫ noia ꝛ oia q̄
cōtinent in eo corā testibꝫ nūcu
pant. i. declarant ꝛ patefiunt. Et
dicit sine scriptis id est sine solē
nitatibus predictisꝫ qꝫ nō opꝫ est
scripturā interuenire licet emꝫ vt
plurimū scriptura interueniēte
ad ꝫbationē fiat: tñ sine ipsa con
fici ꝫt. Itē nec est opus subscri
ptiones testiuꝫ ꝛ sigilla apponere
vt insti. de testa. §. si. ꝛ. C. eo. l. hac
cōsultissima. §. ꝫ nūcupationes
Sic igifꝫ patet qꝫ nūcupatiū ali
quādo cñ scriptura aliquādo sine
fieri ꝫt: quorum oimꝫ exempla ꝛ
forme suis locis ponentur.

**Quot ꝛ q̄ sint prin
cipales ꝛ necessarie te
stamēti ptes: ꝛ quot ꝛ
que causales ꝛ volun
tarie. Rubrica. v.**

Sane debes qꝫ q̄
dam sunt q̄ ad testamēti
fidē ꝛ ꝫbationē accedūt:
vt pura legitimꝫ testium legiti
mus numerus et etiā testamēti
qđ sit in scriptis subscriptiōes te
stium ꝛ sigilla: sed de his suis lo
cis tractefꝫ scz. l. i. rubric. de testi.
in test. adhibēdis. ꝛ. l. de testa. in

scriptis. Preter hec autꝫ quedam
alia sunt que circa testamēti te
nozem ꝛ formā considerari opor
tet: ꝛ q̄ in ordinanda testamēti
serie possunt occurreret de his
presens tractatus ꝫsequitꝫ: quo
rum potissime tria sunt que in cu
iuslibet testamēti forma elegā
ter ac debite ordinanda nequeāt
preteriri: ꝛ ipsa sosa tria reddunt
testamētū decoꝝ perfectū: ꝛ tu
tum. Primū est ꝫhemisordinatio
Scōm heredis institutio. Tertiuꝫ
clausula generalis. Prohemium
emꝫ ponendū est tñ ꝫpter testato
ris ꝫsonā sufficiētis in quo est de
scribendū qđ est cā prima origina
lis ꝛ efficiēs testamēti: tñ ꝫpter
decoꝝ etiā ꝫsuerudinē gñalē.
ꝫ Additio. Facit ad istud. l. j. ff. d
ori. iij. Gerardus mulert.

ꝫ Heredis vero institutio ꝫpro
fus necessaria est: qmꝫ ipsius testamē
ti est fundamentū: ꝛ caput sine q̄
nō valet testamētū. vt dictū ꝛ ꝫ
batus est. §. in rubri. qđ sit testa.
versi. vlt. d. ꝛ. c. Per tertiuꝫ autꝫ scz
per clausulam generalē ꝫuidetur
periculo quod casualiter imine
re possit: cuius incursum testatoris
voluntas omni iure desiceret. Et
ideo doctrine causa ꝫecipio hec
tria in testamēto aliquo nō omit
ti. Sunt ꝛ alia tria ex sola testa
toris voluntate ꝫndentia: que
oimꝫ necessaria nō sunt: quia sine
his ꝛ eorū quolibet testamēti for
ma subsistit: ꝛ ad ꝫfectiones te
stamēti nil operantꝫ qualia ꝫio
ma sunt legatarꝫ videlꝫ donatiōes
a testatoribus relicte: ꝛ ab here
dibus ꝫstande. §. j. institu. de le
ga. quas nemo cogit inuitus fa
cere. ff. de adimen. lega. l. rem le
gatam. Potest emꝫ fieri testamē
tum sine leg. ꝫ fideicom. vt. ff. de
here. insti. l. j. §. q̄ neg. Scō sub
stitutiones quas testator. necesse
nō hꝫ facere eo qꝫ sunt ꝫcūdarie
conditionales institutiones. l. ij.
§. desertur. ff. de bono. ꝫ. ꝫm ta

Prohe
miū qua
re ponit.

Legata
fideicom
missa aut
substitu
tiōes ne
mo cogit
facere.

bu. Cōstat ergo q̄ heredi institutio nemo cogit conditionē adijcere post primū gradū institutio nis ad scōm nō transit quis inui tus cū hmoi substitutioēs de sin gulari volūtate testatoris proce dant, vt insri. de vulga. sub. in pn. Satis est em̄ q̄ ipsa heredis isti tutio testamēto dedit caput r vi tam. Tertio post legata r substi tutiones sunt quedā alie genera les testamentarie dispositiones q̄ de sola testatoris volūtate prou dentia r arbitrio pcedit r p̄puta quādo vetat detrahi falcidiā de legatis: quādo phibet alienario nes: quādo puidet filijs impube ribus de tutore: r similia q̄ nec di ci possunt legata nec institutio nes: nec substitutiones: s; als ge nerali vocabulo volūtarie puidē tie testatoris de q̄bus oib; .j. suis locis dices. Igitur ex his q̄ dicta sunt colligas q̄ in testamētis pos sunt sex capitula contineri. (Ita tradit etiā spec. in titu. de instru. edi. §. cōpendiose. ppe fi. §. ibi. et in summa no. Ser. mu.) quorum prima tria s; prohemiū: heredis institutio: r clausula generalis po nenda sunt vt testamētū sit p̄fe ctum r tutū. In ceteris vero tri bus vltimis s; legatis: substituo tionibus r dispositionibus dicta toris simpliciter psequi bñplacitū testatoris. Item colligas q̄ in ali quo testamēto aliqd cōtineri nō pōt qd̄ nō recludat ad aliqd sex capitulorū vel mēbroꝝ predictorū.

De ordinādis taz principalibus q̄ secū darijs partibus testa mēti. Rubrica. vi.

Acet i ordinā dis tā principalibus q̄ sedarijs partibus testamēti scōm diuer

fos regionis mores diuersimode pcedatur tñ ad tria in ordine ser uanda certa vs ratio mouere scri bentē: vt res pares simul r dispa res vero distictim ponant: r vnū qd̄q; teneat locū suū. Est em̄ ordo parū: r disparū: r vnū suo debito loco collocāday dispositio. iuxta illud Singula q̄q; locū teneat sor tita decēter. vt inq̄t Horatius in libro de arte poetica. Nā fm san crum Bernardū Scire qd̄ agas/ et agēdi ordinē ignorare nō est p sectum. Igit r si quedā ex his ca pitulis puta legata r alias volū tarias dispositōes testatoris pos sit dicator licenter vel hoc vel il lo loco describere nihilomin; tñ illa q̄ ad dei reuerentiā r aiarū salurē prinerē noscant debēt tan q̄ digniora pcederē: qm̄ aliter vī detur capite deorsum testamēti forma depēdere. Igitr primo loco ponat p̄hemisū. Secūdo legata. Ter tio institutioēs. Quarto substituo tionē. Quinto volūtarie puidē tie testatoris. Sexto r vltio clau sula gñalis. Et q̄ talis p̄cessus in ordinādis his caplis elegans sit tā ex ordine: q̄ ex textu isra scrio pturarum causarum probabili bus rationibus apparebit.

¶ Additio. Aduerte tñ q̄ ommissio istī ordinis. §. declarari r ostēsi nō vitiat scripturā seu testamētū. l. ambiguitatē. r. l. p̄posteri. C. de testamētis. facit. l. nec em̄. ff. d̄ solu. r insri. de lega. §. ante here dis. de quo an videlz r quādo or do ommissus vitiat vel nō: vide la te p̄ bar. in. l. ij. §. prius. ff. de vul. r pu. substi. Gerardus mulert.

De probemijs. Rubrica. viij.

Probemiū di citur a p̄hos qd̄ est primū: r em̄ion qd̄ ē orno q̄si p̄mi li. orna r r iō p̄mū vēdicat si

Ordo qd̄ fit.

Horati.

Ordo i te stamēto seruand;

Ordinis ommissio qñ valet.

Prohemi um vnde dicatur.

Prima pars florum

bi locum. nam scriptura et testamētum cuiusuis vltime volūtatīs: tam ex generali cursu q̄ certa ratione prohemio decoratur: in quo aliqua ex p̄cepto tenoris: quedam vero ex cōsilio potes attendere. Primo quidē quia testamēti actori r causa prima: r testator ipse debet oīno primo nomine pprior: r prenoie aut cognomine vel agnomine siue alia sufficiēti determinatione certa mōstrari. vt arg. ff. de codic. l. quidam referunt. in fi. Scđo loco consiliū est bonū vt testamēti qualitas describatur quale videlz testator voluit facere testamētū: in scriptis: an nūcupatiue sine scriptis: quatenus ipsaz voluntatē testatoris appareat coherere. Tertio cōsilio vt de testatoris mētis sobrietas mērio fiat. Nam licet quilibet presumatur sane mētis cū testat vt. C. de codicil. l. nec codicillos. Attamen ipsam legis p̄sumptionem instrumēti publiciverba iuuabunt: nō em̄ obstat ad testamēti factionē cor: poris egritudo: dū modo ad sit mentis integritas vt C. qui testa. fa. pos. l. senii. r. ff. de testa. l. ij. r facit. C. de transac. l. fanū. An autē fiat vel nō fiat mentio de sanitate r egritudine corporali nō multū refert scđm ea q̄. s. dicra sunt lz indecor: nō sit.

Additio. Premissa ponit i effectū spe. in ti. de instru. edi. §. cōpē diose ppe fi. Aduerte dū. §. in p̄n. d. Rolā. dicit phemiū d̄. r. c. q̄ fm Ambrosiū calepinū in suo dictionario Prohemium latine initiū vel exordii siue p̄fatio d̄. Dictum prohemium q̄ omos cantus d̄. nam sicut citharedi pauca illa que anteq̄ legitimum carmen inchoent emerēdi fauoris gratia canūt prohemium cognominaueret: sic oratores ea q̄ priusq̄ cās. exordiant ad cōsiliādos iudiciū aīos p̄loquuntur: eadē appellatione signant. Sunt tñ q̄ prohemium appellatur

velint qđ greci oimō viā noiant: q̄ phemiū ante rei ingressum ponatur: deoq̄ cū h. scribendū potant: h. prohemium fit prohemio: aris: qđ est exordior. hecille. Serardus mu.

De legatis: r quid sit legatum q̄s legare cui legari possit: et in qua vltima volūtate: et qualiter relinquat legatū. Rubrica. viij.

Querosa et ob

scura r iplicita legatorū iura nobis q̄ magis ad formam nitimur q̄ ad aliud nō expedit funditus q̄rere. nec tñ sic oīno dissimulare vel trāsire possum⁹ q̄r oportet nos eadē rōnibus aliq̄bus in formare. sufficiat nobis itaq̄ saltem sufficere tenus quedā sup ipso forū natura r iure: quedā sup ordine ac forma describere. **L**egatum est donatio quedam a defuncto relicta et ab herede p̄standa. vt instit. de lega. §. i. r. ff. de leg. ij. l. legatū est. Quedā dicit ad differentiam aliarum duarū donatio num: r nūius scilicet inter viuos. r alterius causa mortis. Ideo dicitur a defuncto relicta et ab herede p̄stāda: quia debet post mortem testatoris r post aditam hereditatem. vt. ff. de leg. §. l. si tibi. §. cū seruus. r d̄ ab herede peti r p̄stari. nec debet legatarius occupatis legatis sibi ius dicere: s̄ ab herede petere. vt. ff. quorū leg. l. §. respō. q̄ si legatari⁹ post aditā hereditatem occuparet legatum denegaret sibi actio legati. vt. C. de legatis. l. nō dubiū. et sic in proprietate r in possessione sibi p̄iudicaret: sed si ante hereditatē aditā occupat: nō p̄iudic

Mentis sane qui liber presumitur.

Prohemius fm Ambrosiū calepinus quid sit.

Legatus quid sit.

Legatarius non d̄ ppria auctoritate legatum occupare.

De legatis et quid sit legatum. Fo. vii.

cat sibi in actione vel in proprietate possessionem tñ restituit vt. d. l. f. ij. responso: nisi heres ipsi legatario suaz i occupatiōe legati a comodauerit voluntatē vt. d. l. f. §. qd ait p̄roz. ij. Itē nota q̄ quis legatum peti nō possit nisi adita hereditate. vt patet per supradicta. tñ si legatarius decedat post mortē testatoris etiā ante aditā hereditatē transmittit legatum ad heredem si sit pure vel in dies certam relictū. vt. C. de caduc. tol. len. §. cū igit. r. §. in nouissimo.

¶ Additio. Hoc verū nisi in legato libertatis r vsu fructu. qz illoz dies non nisi ex adita hereditate cedit vt. C. de caduc. tol. §. libertatis. et idē dic in oibz seruitutibus personalibz legatis: qz cum ad heredē non trāsferant. frustra est si ante quis diē earum cedere dixerit. l. ij. et. ij. ff. qñ dies leg. cedit. In seruitutibus autē realibz tenet bar. in. §. in nouissimo. C. de caduc. tol. q̄ earū dies quantū ad transmissionē cedit a morte testatoris sicut est in alijs legatis. idē tenet ibi l. p̄. licet glo. in verbo non patit. in. d. §. libertatis. p̄trariū videat inuere. Berardus mulert.

¶ Si vero legatarius viuo testatore decedat: si legatarius nō habeat cōiunctū vel substitutū deficit legatum: et remanet apud heredem testatoris alioqñ ad substitutū vel coniunctū trāsit vt. C. de caduc. tol. §. p̄ scdo. r. §. vbi autē. **¶** Additio. An autē hoc casu huiusmodi legatū trāseat ad substitutū: tñ cōiunctū: vel heredes cū suo onere vel sine onere: q̄rit: r̄ videf q̄ trāsit sine onere p̄ textū in. §. i. primo. C. de caduc. tol. Sed dic q̄ cū suo onere trāsit in casu p̄dicto d. §. p̄ scdo. r. §. vbi autē. nec obstat text. in. d. §. i. primo. qz loquit in legatis que p̄ non scriptis habent vt puta quādo legatarius eo tempore quo condebat testamētus i quo legata relicta sunt, nō erat

in rerum natura: secus autem in caducis vel quasi. Est autē quasi caducum quando post testamentum factum viuo adhuc testatore relicto cui relictum est ab hac luce subtrahitur. Caducū vero quādo mortuo testatore hoc qd relictum est deficiebat: legatario forte repudiante v̄ simili modo. vt dicit ter. in. §. et cū triplici. C. eo. et potest esse ratio varietatis: qz primo casu. quādo scz legatus p̄ non scripto habetur ab initio est nullus: et sic nec ab initio aliquo modo tenet vel ligat onus iniunctū. Secundo vero casu ab initio valuit et legatum et oneris ascriptio. Ita vult glo. in verbo sentire. ver. si. sed quare aliud in. d. §. p̄ scdo et ibi etiā bar. Intellige nisi tale onus certe persone coheret. §. ne autē. eo. titu. Berardus mulert. **¶** Legare pōt ille solus et ille ois qui potest testamētū facere vt. ff. de lega. l. ij. Que autē sunt p̄sonę nō p̄ssunt et que non possunt testari. §. habetur in rubri. quibz prohibutum sit facere testamētū. Nam quantū ad hoc ista equipollent scz testari: et codicillari: legare. Legatū em̄ nō pōt nisi in testamento vel codicillo relinqui. Unde qui testari potest: codicillari per consequens potest: et legare cui prohibetur testari r codicillari prohibetur testari. ff. de codicill. l. diui. §. codicillos is deum. et. l. conficiunt. §. codicilli. Et autē soli legari potest qui pōt heres institui vt in. d. de lega. §. legari aut. Qui vero nō sunt capaces ex testamento. nec eis legari pōt de q̄bus p̄sonis. §. habebim̄ in rubri. de extraneis r voluntarie instituedis. ver. si. itaq̄ institui. Finaliter autē scias q̄ legatarij p̄sona debet esse certa. alioqñ nō valet legatū. l. paul. ij. ff. de re. di. r ff. de vsu fruct. lega. l. qui plures. **¶** Additio. De hac materia vide Bar. late diligenti in. l. quidaz

Legatus
quasi ca
ducum.

Legatus
caducus.

Legare
qs possit

Legari
cui possit

Legatarij
p̄sona
debz esse
certa.

Legatari decessor post mortē testatoris etiā ante aditā hereditatē transmittit legatum.

Legati futurus realit̄ diēs q̄ ad transmissionē cedit a morte testatoris.

Legatus an et qñ transeat ad substitutū coniunctum vel heredem cum suo onere

Prima pars florum.

Legatus
factū iun
cre pſone
quando
valeat.

relegat⁹. ff. de re. dubi. et post eius
Angelum Aretinus in. §. incertis
inſti. de legatis. qui ſic diſtinguit
aut pſona incerta ex futuro euen-
tu eſt certificanda: et tunc ſi erat
incerta de certis valet a principio
vt. l. ſi ſeruus legatus. §. huiusmo-
di. ff. de lega. ſ. ſed deficiente futu-
ro euentu redditur inutile. vt. ff.
de yſufru. l. e. l. qui plures. Si vero
eſt pſona certa de incertis. do-
ctores dicunt cōmuniter idem vt
valeat. vt. d. l. quidam. ff. de reb⁹
du. qd̄ Sali. dicit eſſe verū. vt idē
Ange. are. refert quando ſupple-
menti illius futuri euentus ten-
dat ad cōmodū teſtatoris. vt ibi:
et. l. ſi quis ita ſcripſerit eo. titi.
aſas ſecus. Aut pſona incerta
ex futuro euentu nō eſt certifi-
ca da tunc valet ſi per legem certifi-
catur. vt. l. id qd̄ pauperibus. r. l.
ſi quis ad declinandaz. C. de epif.
r. cle. r. ff. de ſtatu li. qui pecuniā.
ſed ſi nec per legem certificatur tūc
dic⁹ aut incertitudo pedit: qz
nulla pſona nomiata fuit: aut
eſt nomiata: ſed ex defectu noſtre
cognitionis reputatur incerta.
Primo caſu ſi eſt incerta de incer-
tis non valet. vt. d. l. id qd̄ paupe-
ribus. et. §. incertis inſti. de lega.
Sed ſi eſt incerta de incertis tūc
videtur valere. vt. l. ſi quis titio.
§. ſi heres. ff. de lega. ij. Sed Ja. d̄
are. dicit qd̄ non valet per. l. cum
ex plurib⁹. ff. de manu teſta. qd̄ vt
refert idē Ange. vbi. §. approbat
Sali. per. l. paulus. ij. ff. de re iu-
di. nec obſtat. d. §. ſi heres. qz ibi
debet itelligi q̄ electio data fuit
heredi. et ideo eo nō eligente om-
nes vocant ad illa. r. vt. l. cū qui-
dā. ij. eo. ri. per quē textū ille. §. de
claratur. Scdo caſu quādo perſo-
na eſt noiata: et tunc aut ex icer-
titudine pſone inſurgit etiā icer-
titudō rei et nō valet a principio
vt. d. l. cum ex plurib⁹. r. l. ſi q̄s de
pluribus ſm aliam lecturam de
rebus dubijs. Aut nō iſurgit aliq̄

incertitudo in re legata: tunc va-
let in ſe et eſt locus gratificatiōi.
quia p̄batio deficit et herede nō
gratificante redditur inutile. vt
l. ſi quis ſeruū. §. ſi inter duos. ff.
de lega. ij. Et hec vltima duo mē-
bra notantur per dynum in regu-
la. i. obſcuris de regu. i. ii. vj. Ad-
uerte q̄ quando relinquitur a le-
gario vel fideicomſſario non
expreſſa pſona cui debeat dari
tunc in dubio intelligitur dandū
heredi vt valet relictuū. l. qui pecu-
niam. ff. de ſtatu li. ratio eſt quia
ab eo legatarius vel fideicomſ-
ſarius ſenſit cōmoduz ita vult in
effectu Bar. in. l. paulus. ij. ff. de
re. du. Ubi autem eſſet incertitu-
do ratione perſone a qua relinq̄-
tur tunc non vitiatur relictuū:
quia ſemper heredi onus inium-
ctum intelligitur. l. ſi ſeru⁹ lega-
tus. §. qui margaritam. ff. de le-
ga. j. r. notat glo. in. l. marcellus.
in prin. ff. ad trebel. ſed fideicom-
miſſarius ſingularis contra vni-
uerſalem ſc̄z cui facta eſt reſtitu-
tio agit. l. ſi. C. ad trebel. Herar.
mu. Primo ſane de pſonis dictuz
eſt. videamus de rebus: et certe
legari poteſt res teſtatoris. item
res heredis. §. non ſolum in prin.
inſti. de legatis: et in his nihil
refert ſi ſciuerit vel ignorauerit
teſtator: ſuum vel heredis eſſe vt
inſti. eo. §. ſi quis rem ſuam. et. l.
vnum ex familia. §. ſi rem tuam.
ff. de lega. ij. item res legatarij.
nam rogari poteſt legatarius vt
non ſolum ſibi rem legatam: ſed
et propriam reſtituat eo ſolo ob-
ſeruatus ne plus quiſq̄ alteri re-
ſtituere ſit rogatus q̄ ex teſtamē-
to ceperit: nā qd̄ amplius eſt in-
utiliter relinquatur. vt inſti. de
ſing. re. per fideicom. re. §. poteſt
autem. ſed quilibet quez hono-
cōmodo pecuniario eatenus po-
teſt onerari ſicut honorat⁹ et nō
vltra. vt. ff. ad. l. ſal. l. ſed ſi nō ſer-
uus. Illū nō onerare nō poſſuz q̄

Legatus
relictus a
legario
nō eſt
p̄p̄ſa pſo-
na cui
an valeat

Legari
les res
poſſunt.

Onerare
eatenus
quis pot
q̄ten⁹ ho-
noratur.

De legatis et quid sit legatum. Fo. viij.

nihil dederis eñ rogādo obliges
 vr. ff. de lega. iij. l. sed et si sic in fi.
¶ **Ad**ditio. Dicit notāter domin⁹
 Rolandinus commodum pecunia⁹
 rior: quia si non honorauit eñ pecu
 nario cōmodo fed alias: eñ gra
 uare nō possuz. l. plane. ff. §. fina.
 ff. de lega. §. et. l. iij. §. iulianus. de
 lega. iij. Itē qđ dicitur: eatenus quem
 onerari posse quatenus pecunia
 rior commodō honoratur. et non
 ampli⁹: intellige quando in quā
 titate honoratur: et in quantita
 te oneratur secus si in specie one
 retur: quia tunc recipiēdo lega
 tum totum onus subire cogitur:
 quia tanti estimasse speciem illā
 videtur. l. sed si non seruius. ff. ad
 l. falci. et. l. impator. §. §. ff. de le. ij.
 hanc materiā alius attingēdo
 sic distinguere potest: quia aut re
 linquitur quantitas: aut species
 certa: aut quota. Primo casu. aut
 grauatur in quātitate. et nō pōt
 in plus grauari qđ sit illa quanti
 tas: et cōmodū vsuraz. d. §. §. l. im
 perator. vel hodie (cuz vsure sint
 prohibite) eius lucri qđ pōt ho
 neste et licite p̄cipi fm formā. c. p
 vestras de do. inter vi. erro. Aut
 grauatur in sp̄e. et tunc aut in sp̄e
 pp̄ia et pōt in plus grauari: et si
 bī imputet si agnouit. d. c. §. in fi.
 et. l. si minor. xxy. annis serui. ff.
 de minor. aut in specie aliena re
 dimenda: et tūc nō tenet expēde
 re vltra qđ sit legatū: etiā si agno
 uit. l. sed si nō seru⁹. ij. rñ. ad. l. fal
 ci. Scđo casu quādo videlicet le
 gatur species: tunc aut legatū sim
 pliciter aut alternatiue. Primo
 casu nō potest in plus grauari qđ
 sit pretiū illius speciei cū fructi
 bus. l. siluissa. §. apud marcelluz.
 et. l. ciuitatibus. §. si. ff. de lega. §.
 Secundo casu quando alternati
 ue: tunc potest grauari quantuz
 valet illa res que pluris est: etiaz
 si mino: ē agnouerit. l. plane. ij. §.
 si cui. ff. de lega. §. Tertio casu p̄n
 cipali qñ videlicet quota relinq̄

tur alicui vel aliqd vniuersale qđ
 p̄rimeat debita et credita: tūc aut
 q̄ris vtrū possit grauari per testa
 torē vltra valorē ipsius q̄teret: nō
 pōt. §. cum qđā. d. l. impator. ff. de
 le. ij. Aut q̄ris vtrū ille cui relin
 quitur possit grauari ex natura
 ipsi⁹ rei relicte. vt si portio here
 ditaria est damnosa et pōt graua
 ri: q̄ tenetur oīa debita agnosce
 re. idē si legatū haledariū vel men
 sa. vt. l. cū pat. §. mense. ff. de le. ij.
 ita distinguit bar. i. d. l. ipator. §.
 cū quidam. Gerardus mulert.
¶ Itē res aliena legari potest: si
 tñ testator alienā sciebat. et tene
 tur heres eā redimere et p̄stare.
 vel si eā redimere nō pōt: qđ dñs
 non venderet: vel in modico p̄cio
 vēdat iustā estimationē inserat.
 §. non solum insti. de lega. 2. ff. de
 lega. iij. l. non dubium. §. vltimo.
¶ **Ad**ditio. circa pretactam mate
 riā (quāquidē quotidiana ē) lati⁹
 distigue: q̄ aut q̄s legat rem ali
 nam in q̄ habet aliqd ius: et in ou
 bio videt legare solum ius qđ ha
 ber in re: et sic non debet estima
 tio totius rei. vt in. l. serui electio
 ne. §. §. r. ij. ff. de le. §. facit melius
 tex. in. l. si domus. §. fina. in si. eo.
 titu. itē facit. l. qui tabernas. ff. d
 contrahen. emp. et vendi. Et idēz
 si putabat qđ aliqd ius de ea re ha
 beret qđ tñ extinguebatur mor
 te. vt est tex. in. l. vroz. patru. fm
 vnum intellectum. Cde lega. 2. l.
 qđ in rerū. §. §. ff. de lega. §. Et per
 hoc possit attentari qđ si testator
 legauit rem alienam sibi pigno
 ratam videtur legasse ius pigno
 ris qđ habet in re: et sic glo. in
 si. in. c. fili⁹ nr. de testa. nō posuit
 bonū exēplū ad illū textuz: vt in
 telligere facile poterit diligēs le
 croz. Aut legatū sibi et alteri: cō
 mune: et tunc videtur legare par
 tē suā rñi s̄ dixerit rem meā lego
 vt. d. l. serui electio. §. §. r. ij. Hoc
 vez nisi testator dixisset lego totā
 rē: vel similia p̄ba: q̄ tūc estima

Legari
 quō pot
 sit alie
 na res.

Gravari
 quemad
 modum
 possit ho
 noratus.

Prima pars florum.

rio totius debere. vt in l. iuliana in principi. ff. de lega. iij. notat bar. in l. cum rem alienam. C. de lega. Aut legat rem oino alienat et tunc aut est heredis et tunc debetur: nec sufficit dare estimatio nem: q; testator potest legare re heredis sicut ppriaz. vt est text⁹ nota. i. l. vni ex familia. §. si rem ff. de leg. iij. Aut legat rem alteri q; heredis et tunc aut scienter: et debetur illa res vel estimatio. vt d. l. cum rem alienam. dum modo sit talis res cuius comercii possit haberi. vt. §. in fine isti rubricae patet. Si legat ignorater quo casu aut extraneo: et non valet legat⁹. vt. d. l. cum rem alienaz. aut conuicte persone cui alias fuisset relicta: etiam si sciuisse aliena. et debetur estimatio vt in. d. l. cum rem aliena. ita distinguit panoz. in. d. c. fili⁹ noster de testa. An aut legat⁹ fact⁹ ecclesie dicat factus conuicte persone vt sic debetur estimatio si ignorater fuerit factum. Bald. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. tenuit q; sic. et pro hoc facit ca. si quis irascitur. xij. q. ij. vbi dicit text⁹ q; ecclesia est mater nostraz: ideo de iure ciuili debere ei legatum rei aliene etiaz ignorater factum per. d. l. cum rem alienaz. Subdit tamen et fatez de benignitate canonica tale legat⁹ etiam ecclesie fact⁹ no deberi: et ita ipe bal. intelligit. d. ca. filius noster. vt ibi recitat panoz. et idem panoz. in repeti. c. cuz esses eo. tiru. i. vij. colu. ibi. quinta lectura posuit bal. de quo latius per. d. panoz. ibid⁹. vbi ipse tade post multoz⁹ opinionones recitatas concludit q; legat⁹ rei aliene ignorater siue sciter factum de iure canonico non debetur: nec eius estimatio per tex. in. d. c. fili⁹ noster. qd nota ad limitationem sepe dicte. l. cum rem alienam. quia illa non pcedit de iure canonico qd i

Legare potest testator: re heredis si cut ppria

Legatus fact⁹ ecclesie an dicat factum com⁹ sune.

Legatus rei aliene an debeat de iure canonico.

dubio seruand⁹ est in foro ecclesiastico hoc sequit. d. Jason mai. in. d. l. cum rem aliena in pe. colum. Berar. mu. ¶ It⁹ legari potest res q; nond⁹ est in reru natura si modo futura est: veluti fructus q; in illo fundo nati erunt: aut quod ex illa ancilla natus erit vt insti. de le. §. ea quoq; res.

¶ **Additio.** Aduerte q; tale legatum quantum ad transmissionem non est conditionale sed puru. l. p⁹ditio nes. ff. de p⁹di. et dem⁹. Berar. mu. ¶ It⁹ incorpalia legari pnt. vt iuratur actioes: et seruittutes. vt. ff. de leg. j. l. cetera in prin. et. §. tam aut⁹. insti. eo. It⁹ potest quis debitori suo debiti liberationem legare et tenet legat⁹ licet dñs rei legate sit. vt. ff. de libe. leg. l. j. in prin. nisi testator viuus exegerit. d. §. tam aut⁹. et. ff. de leg. iij. fidei comissa. §. si re. ¶ Sed z creditor meo qd debeo possz legare: si tñ plus e in legato q; in debito: et si plegata aliq; comod⁹ representatur ei puta pure lego qd in diem vel sub conditione debeba: q; ante die vel pditionem debiti ager ex legato. §. ecotrario. insti. de leg. vj. q; exceptiones habeba p debito l. si creditori. ff. de le. j. vel q; deficiebat ei probatio debiti: et hinc est q; vtile est legare z expmre illicite ablata illis qb; extorta snt. vtile est et vxori dotē legari a marito. q; plen⁹ e legat⁹ q; ex dote actio. vt insti. de le. §. sed si vxori. et q; multa vtilia pot⁹ coseq; vxor ex illo legato vt notat glo. l. d. §. sed si vxori. ¶ It⁹ non tñ res sed etia fact⁹ legari pot⁹: pura lego tibi q; heres me⁹ vedat tibi re illa: et tunc tenebitur heres vedere vero pretio. sed si heredem meum dā nauero vedere p⁹io certo: necesse habebit tati vedere quati dā nauer⁹ est. vt. ff. de leg. j. l. si fideiusor. §. vlti. It⁹ et legare possum tibi vt heres meus rem tales a te emat iusto p⁹io. vt. ff. de le. j. l. et si equo.

Legatus rei non dicitur existere in reru natura non est conditionale.

Legatus debiti creditor fact⁹ valeat.

Legari potest factum.

legatū certā cōtinere speciem vel quantitātē vel factū alioquin regulariter nullum est.

¶ Additio. De quo in lege. legato generaliter. et ibi glo. et doc. ff. de lega. §. et in. l. cum post. §. gener. ff. de iure dotiū. et in. §. si generaliter. in sti. de lega. vbi per glo. et scribentes et maxime Ang. are. et p. dy. in regula in obscuris. §. regu. iuris. li. vj. Berar. mu.

¶ Relinquitur legatū in testamento pfecto et codicillis pfectis. vt in dona. cau. mor. Immo in multis differēt legata ab ipsis donatiōnibus vt dicit in tractatu donatiōnis cau. mor. Relinqui pōt legatū pure. vt lego tibi. c. non adiecto die vel conditione. Itē in diez vt lego vsq; ad pascha. Item ex diez vt a paschate in antea. Item sub conditione vt lego tibi si filiā meam acceperis in proximo vel tale quid feceris. lege prima in prin. ff. de cōditio. et de. cū multis similibus. et apponitur cōditio. vel p si vel per cōputa cū quatuordecim annorum eris lego tibi.

¶ Additio. Est tñ differētia inter dictionē sicut dictionē cū de qua materia vide late per bar. in. l. §. ff. de cōditio. et demōstra. ff. de cūdo q̄ro de dictioe cū. et c. vbi ponit tres differētiās. Item etiā de clarat ibi qñ illa dictio cū faciat conditionē et qñ nō: quo sic casus eueniat recurrere. Quādo autē cōditio debeat impleri vt rum scilicet demū post mortē testatoris vel an sufficiat eā impleri adhuc viuo restatore vide per. l. ij. iuncta gl. ij. ff. de cōdi. et demō. An etiā et qñ deficere cōditioe debeat vel nō debeat relictū vide pulchre p glo. l. i. restamēto. ij. et ibi. bar. ff. de conditio. et de. et p glo. in. l. §. et ibi per Ly. C. de insti. et sub. et per dy. in regula imputari. de regu. iuris. li. vj. Berardus mulert.

¶ Item legatū pōt fieri q̄buslibet rebz tñ aptis et idoneis vt si dicā

doti lego. dari iubet: volo: rogo: ipe: pero. precipio. exigo: posco: cupio: opto: vt des/credo re datur: et si milibus. vt. C. cōmūna de le. l. ij. et. ff. de le. §. l. etiā hoc modo. et. l. et eo modo. Demū autē scias q̄sdā res esse que legari non possunt vt he de q̄bus cōmerciū nō est: vel que prohibite sunt alienari. Et si tales res legentur nō debent ipse nec earū estimatio. vt. ff. de leg. §. l. apud iulianū. a las incipit. Idē iulianus scribit. §. fina. et in sti. eo. §. et si talis res sit. Itē nō possunt ea que edibus ista sunt ne vrbis deforme ruinis. vt. ff. de le. §. l. cetera. §. si duobus.

¶ Additio. De hoc an videlicet et quādo debeat estimatio rei legate cuius cōmerciū non habemus distigue latius fm bar. in l. multum interest. ff. de ver. obli. quia aliquādo res non est in cōmercio nostro ppter ipsi rei naturam. vt quia res ē sacra/vel religiofa/vel homo liber: et tunc si legetur talis res vel contractus super ea fiat nō debetur nec ipsa res. nec eius estimatio. l. apud iulianū. §. constat etiā. quid als est sub. l. idem iulianus. ff. de le. §. r. §. non solū in sti. eo. et. l. inter stipulantē. §. sacra. ff. de ver. obli. Aut non est cōmerciū illius rei ppter quandā qualitatē: vt quia est iuncta edibus. et tūc estimatio debetur vel interesse. vt. l. cetera. §. si duobus. et. l. si quis inquilinos. in prin. ff. de lega. §. Si nō rei est cōmerciū in cōmuni: et tunc aut est eius magna difficultate et habet pro impossibili. d. §. constat etiā. Aut est cōmerciū in cōi sine difficultate: et tunc aut non est ei qui relinquit vel a quo relinquitur et tūc debetur vel res vel ei estimatio. l. mortuo. §. labeo. ij. rñso. ff. de leg. ij. facit. l. multū interest. ff. de verbo. obli. Aut nō est ei cui relinquit cōmerciū: quo casu etiā distigue in legatis: q; si p p sui delis

Legari q̄ res non possunt.

Estimatio rei legate cuius cōmerciū nō habemus qñ debeat

Prima pars florum

et si vel secte diuersitatē vt in iu-
deo ⁊ mancipio christiano vel si-
mili casu, vt. C. ne iude. christia.
man. l. j. et nō valet nec estimatio
datur. d. §. labeo. s. respon. et. d. l.
multū interest. si vero ppter sta-
tus cōditionē vř corporis virtus et
tūc si testator sciuit debet estima-
tio alioqñ nō. ita loqñr ⁊ intelli-
git. l. s. si res. ff. de le. j. et. l. fidei-
cōmissa. §. si seruo alieno. d. le. iij.
et. l. filiū familias. §. si qđ alicui.
de le. j. In stipulatiōe vero in hoc
ultimo casu quādo scz stipulato-
ri nō est cōmerciū rei indistincte
nō debet nec res ipsa / nec eius
estimatio fm Jaco. de are. in. d. l.
multū interest. quē in hoc sequit̃
ibi bar. q̃ supra dicta sic ibi distin-
git. ⁊ post eū ange. areti. in. §. j.
insti. de iurilibus stipu. ⁊ est glo.
nora. in. d. l. sed si res de lega. j. et
gl. in. d. l. multū interest. ē etiā bo-
na glo. in. §. non solum institutis
de legatis. Berardus mulert.

**Quo loco in ordie
testamēti q̃libet lega-
ta sit scribēda. Ru. ix.**

Distat de iu-
re legatorū vidim⁹
de ipso loco et ordie
videam⁹. Et ē scien-
dus qđ licet olim ex
veteri iure cōtrariū esset actum/
hodie tamē licitū et liberū ē siue
ante siue post institutiones here-
dum: siue etiā inter ipas medias
institutōnes relinq̃re et ordinare
legata / libertates et tutores. vt
insti. de lega. §. ante heredis. ⁊ qđ
testa. tuto. dari. pos. §. ad tertius.
Jugo itaq; antiqui iuris excussor
sequētes magis rationabilē for-
mam immediate post probemū
ad legata transibim⁹: ⁊ et qđ sit me-
lior ordo legata institutiōe p̃mit-
tere p̃atet ex eo qđ illud solum he-
redis est / qđ superest deducto ere
alieno / et funeris impēsa / et de-

ductis legatis factis vsq; ad illū
modū quo legare voluit ⁊ potuit
testator. vt. ff. ad. l. fal. l. j. §. scđo
capite. ⁊. §. si. ⁊. C. eo. l. irritū. ⁊. l. i
imponēda. ⁊. C. de iure deli. l. sci-
mus. §. in cōputatiōe. et insti. de
leg. fal. §. cū aūt. Sicur ergo istis
deductis qđ superest ad heredes
p̃tinet: sic ista p̃mo debet in ordi-
ne scribi et deinde heres institui.
Itē est alia ratio: qz cum legata qđ
fiunt p̃ restitutiōib⁹ ablatorū / fu-
neris impēsa ⁊ alijs opibus pie-
tatis ad salutē aie spectat. Here-
dis vero institutiō cū tp̃alis ⁊ mis-
dane cure causam respiciat: meri-
to ipsa salutē aie puidētia: vt do-
mina p̃cedet tēporalis autē pu-
sio vt ancilla post tergū veniens
subsequet. dñam em̃ ancillā et
ancillā dñari absonū est. Alia hō
qđ relinquuntur vxorib⁹ et amicis
post p̃dicta duo genera legatorū
et post cōmissarios immediate po-
nantur: vt in vno ⁊ eodē capitulo
oia pariter legata cōiuncta sint.
esset em̃ magna cōfusio si p̃diuer-
sas testamēti pres sparsa reperir-
ent: ⁊ p̃pterea qz legata tripli-
ci intuitu relinquit vident⁹: iō fm
hoc dicere possumus triplicē esse
legatorū speciem in quib⁹ debet
etiā ordo seruari: si em̃ testator ali-
quid acquisiuit et habet illicite
primo ⁊ ante oia disponet ⁊ ordi-
net de restitutiōib⁹ ablatorum.
Hec species p̃termittenda non
est: quia nulla alia legata debent
tur nisi deducto ere alieno. vt. C.
de iure deli. l. scimus. §. sin hō cre-
ditores. nam illa intelligitur bo-
na qđ sup̃sūt deducto ere alieno. l.
subsignatus. §. bona. ff. de reg. iur.
ris. ⁊. l. cum emācipati. §. illud. ff.
de colla. bono. Et quia inter hec
legitima negotia istud est primū
et maxime salutis anime reme-
dium si restitutiō illicite questio-
rum fiat. deinde restitutiō illicis
secūdo loco. sūt ponēda illa lega-
ta que p̃ funeris impēsa: ⁊ elemo-

Legata
nō debent
tur nisi
deducto
ere alie
no.

Stipula-
tio rei cu-
ius nō est
cōmerciū
non valet
nec debe-
tur rei
estima-
tio.

finis ⁊ alijs anime suffragijs fiūt quia nō pmissum est elemosinam facere de substantia aliena.

Additio. r. iij. q. v. forte aliqs. ⁊ r. r. q. iij. sic nō sunt. Ber. mu.

Salomone dicere q̄ offert sacrificiū de substantia paupis: idē est quasi victimat filiū ī aspectu p̄is

Additio. Istō dictū salomonis citat. r. iij. q. v. imolatur. ⁊. s. q. s. nō est putāda. Berardus mulert

Tres species furti est de alieno largiri. vt. ff. de furtis. l. si pigno re. s. s. post has itaq̄ duas legato rum spēs debet eligi certe p̄sone q̄s appellam⁹ cōmissarios vel ex

cutores q̄ ad ip̄a legata soluēda cōstituntur ex q̄bus plena dat̄ au

toritas ⁊ potestas p̄dicata execu tioni mādare: raro em̄ ista fidei cōmittunt heredis q̄bus sic facti

ad trinā speciē legatorū transeun dū est: scz eoz q̄ vxori p̄p̄inquis ⁊ alijs amicis carnalib⁹ relinquū

tur. In his em̄ legatis tradēdis nō solēt eligi cōmissarij: s; soluēda ab heredib⁹ relinquunt. hac

igit̄ rōne hoc ordine sunt scriben da legata: q̄ autē sūt hoz legatorū forme ī vnaquaq̄ sp̄e ītra iuuenies

Additio. p̄missa scz a ver. ⁊ p̄ p̄terea ponit in effectu specu. in titu. de instru. ed. s. cōpendiose. p̄pe fi. ibi circa legata vero scias ⁊c. Berardus mulert.

De institutionib⁹ heredū: ⁊ quid sit he

reditas: ⁊ i quot ⁊ q̄s

partes diuidat: et qd

sit heredem instituere

Rubrica. x.

Inc de tertio capitulo id est de heredum institutione a generis est sup qua sol licite admonendi sumus plenissi

mam diligentia adhibere: nā hic plerūq̄ nō tantū vrgulta: sed et cedri deficiūt: versū l; testamēta

rie successione pelagus p̄fundis simum sit: attamen pauca nobis vtilia et necessaria sumamus ex

istis: tractatū hunc per plures ru bricas ⁊ titulos distinguētes: vt per partes diuisus possit facilius comprehendī.

Additio. Tr. s. s; nō vsq̄ in si. in sti. de lega. ⁊. l. s. ff. de voli except. nā partitio aim legentis incitat

mentē intelligētis p̄parat: me moria artificiose reformat. vt di cit glo. not. in p̄bo eadē. insti. in. s. igit̄ in p̄hemio insti. Ber. mu.

Hereditas est successio in vni uersum ius qd̄ habuit defunctus tēpore mortis sue. vt. ff. de verbo. signi. l. nihil. ⁊. l. hereditas. ff. de regu. iur. ⁊ hoc aliquando dicitur

as: aliquando p̄do vel pondus. aliquando libra: ista em̄ quatuor nomina sinomina sunt.

Additio. Ita vult glo. in ver. se stuns. ibi item no. ista tria. ⁊c. in s. hereditas. insti. de here. insti. Berardus mulert.

Porro hereditatis diuisio solē nis sit a iure in duodecim vncias siue partes q̄ assis appellatione continent: ⁊ habent hec partes p̄ pria nomina ab vncia vsq̄ ad as

sem: vt vsq̄ sit exclusiui. nā quelibet earū partū maior est vncia: ⁊ quelibet minor: assēq; nulla earū continet solā vnciā aut totū assē

Sunt vero hec noia partium. p̄ ma sestuns: ex hec continet vnciā et dimidiā. vnde sestuns quasi fe mi vnciā: ⁊ vnciā. vt. ff. de inoffic. testa. l. papinianus. s. q̄m. tertia em̄ eius litera s; est: ⁊ nō. x. q; cō

ponitur ex semis ⁊ vnciā. **A**dditio. Ita dicit. d. glo. in verbo sestuns. ibi sestuns em̄ d; ⁊ ⁊c. in dicto. s. hereditas. insti. de here. insti. Berardus mulert.

Scd̄a sextas: q; sexta partē he reditatis significat. i. duas vncias

Partitio nis q̄s sit effectus.

Hereditas quid sit.

Hereditas i q̄t ⁊ quas partes diuidatur.

Furti species est de alieno largiri.

De institutione...

De institutione...

Tertia quadrās qz quartā partē hereditatis notat. i. tres vncias. Quarta triēs. i. quatuor vncias. Unde illa quatuor noīa sumūt in interpretationē ex eo qz quādā portione hereditatis designāt. sequentia vero octo habēt et hīmo logiam ex eo qz certum numerus vnciarum signant.

Additio. Ita dicit glo. in verbo festuns. post pñci. ibi r nota. r. c. Gerardus mulert.

Unde qnta vocat quinquis eo qz quinqz vncias denotat. Sexta dicitur semis: quia continet dimidiā partē hereditatis. i. sex vncias. Septima vocat septuns. Octava vocatur bes. Nona dodrans. Decima dextrās. Undecima deuns. Duodecima as: r significat as pōdas duodecim vncias: l3 aliqñ as assis p nūmo ponat. vnde versus As obolus pōd: as est possessio tota. Verū l3 ista diuisio solemnī fiat a iure: rñ testator in plures r pauciores vncias pōt diuidere.

Nam tot vncie assem faciūt quot testator voluit. Et pbant hec isti. de here. insti. §. hereditas. r. §. nō aut. r. §. ecōtrario. r. ff. de here. in sti. l. seruū meū. §. si. Est autē here-

dem istituere / aliquē sibi heredē statuere. inde dicitū qñ itus. i. eo dem loco suo post mortē suā ī bonis suis quē dñm statuere: sic em̄ intrat heres in dñm substantie de functi vt vna r eadē persona est meū cū defuncto. vt in aut. de iur. reiu. a mori. pñtito. §. i. co. v. Et bene dicit post mortē qz null' viuo testatore heres est: etiā nec fili' viuo pñe. Unde heres dicitur ab herō. i. dño. vt isti. de here. quali. r. disse. §. pro herede. nā herus dñs dicitur. vt ff. ad. l. a. aquiliā. l. itē mel. §. legis aquilie. heres em̄ adita hereditate dñs fit sola volūtate. vt. §. p heredes: nō possessor: nisi ipsam possessionem apprehendat. vt. ff. de acquirend. possessio. l. cum heredes. in principio.

Heredis institutio in qua vltima voluntate: quibus verbis r qualiter fiat.

Rubrica. xi.

Sciendus est qz

heredum directā institutio fieri nō pōt nisi in solo testamento: et nō eo codicillo. vel ali-

qua alia vltimā volūtate: vt. quia aliqñ recto iure istituatur heres ad quē testator hereditatē suā voluit peruenire: r illū capere nulla alio mediante. vt. C. de codicil. l. hereditatem. r. insti. de codicil. §. pe. Obliqua vero hoc est fidei commissaria hereditas relinqui in testamento pōt r codicillo heres institutus in testamento vel heres ab intestato veniēt hereditatem alteri restitutus cui restituetur hereditas erit heres p fidei commissum r quodāmodo hereditatē capiet p obliquū r altero mediate. vt isti. de fidei. her. §. p terea. r. §. in primis. sed ista diffusius. j. dicent in tractatu codicillorum. Sit autē heredis institutio verbis directis: vt titius mihi heres esto vel hereditatis mee dñs esto. item verbis inflexis: vt illuz heredē facio / vel istituo / vel iure institutionis relinquo. vt. C. d testa. l. quoniam. r. ff. de heredi. in sti. l. his verbis. nā inflexa dicunt nomina in nominibus suis casibus preterqz in nominatiuo.

Additio. Ut dicit glo. in verbo inflexis. in. d. l. qm̄. Gerardus mu.

Item est si dicat relinquo tibi bona mea. vt. C. de secū. nupt. l. hac edictali. §. responsio.

Additio. de hoc verbo relinquo plenius dicit. j. in rubrica. generalia quedā circa insituendos liberos. Gerardus mulert.

Heredis institutio quibus verbis fiat.

Uersus.

Instituere heredem quid sit r vñ dicat.

Heres vñ dicitur.

Heredes certū de mōstrari oportet.

In institutione faciēda certus heredē demonstrari oportet. l. quo riens. §. heres aut. ff. de here. in sti. qñ enim nō apparet q̄s sit institutus: vt qz in corpore sit erratum. cūq; volens alium scriberet alium scripsit: vel qz nō apparet de qua p̄sona testator fenserit: eo q̄ cuius habet duos nepotes quoz quilibet titius vocabatur dixit: titi? nepos me? mihi heres esto. institutio nulla est: nisi alijs ap̄tissimis p̄bationibus fuerit reuelatū de quo fenserit testator: vt d. l. quotiens. in prin.

Additio. Et facit. l. duo sunt titij. ff. de testa. tute. z. l. cū ex pluribus. ff. de manu. testa. Ber. mu.

Et ita declaratio z demonstratio heredis debet fieri a testatore: vel nominādo heredes cū aliq̄ sufficiēti determinatione: vel cuius aliquo signo indubitably: vt cuius plures habz filios quoz vn? erat legū doctor: z dixit fili? meus doctor legū mihi heres esto: vel per cōditionis euentū: vt vter. eoz illo lam vxorem duxerit mihi heres esto: vel eum ad oculū ostēdendo vt qz dixit mihi hic heres esto cū sit corā illo qui ostēditur.

Additio. Ur. d. l. quotiens. §. si quis nomen. z. l. certū. ff. si certū petatur. Berard. mu.

Hoc autes fallit in casu in quo possumus incertas p̄sonas heredes instituere: puta paupes vel captiuos: z hec p̄pter diuini numinis intuitū. vt. C. de epi. z cler. l. id qd. z. l. si q̄s ad declinādum. alioquin em̄ certus d̄z demonstrari heres: vt dictum est.

Additio. Potest etiā relinqui ecclesie simpliciter nō specificando aliquā certā ecclesiam: z valet tale relictū: z hoc casu dabitur ecclesie parochiali ipsius testatoris. ar. l. que p̄ditio. in fine. ff. de conditio. z demonstrat. ita tenet panoz. in. c. indicāte. de testa. et Bar. in. d. l. que conditio. in. si. te

net etiam hoc Lyn. in. l. j. in. v. q. C. de sacrosan. eccle. sed Jo. fab. z post eū. Ange. are. in. §. sed ius quidem ciuile. insti. de iure natu. gen. z ciuili. tenent per illum tex. q̄ indubie relictum p̄sumatur eccleie maiori ciuitatis vel dyocesis: de qua in dubio debet intelli giscur ibi i textu in dubio itelligitur de iure ciuili romanor. de quo p̄ncipio vide etiam Jo. and. in additionibus ad spe. in. titu. de instru. edi. §. nūc nō aliqua. lxxv. vers. quid ubi testator iussit fieri pontem z. vi tenet opinionem Ly. z alioz. quā etiā tenet Gali. in. d. l. j. C. de sacrosan. eccl. in. iij. colum. in. fine. z etiam Pau. de castro. p. d. l. que p̄ditum. item Ange. de peru. in. §. si vero in perpetuam. in. auf. de nō alie. aut p̄muta. colū. ij. Sed quid si reliq̄t q̄s eccleie forte sancti petri: z sint plures ecclesie illius nois in ciuitate? Dic q̄ hoc casu dabitur pauperiori. §. si quis in noie. in. auf. de eccle. titu. colū. ix. si autem talis ecclesia in ciuitate testatoris nō inueniatur: inuenitur aut in territorio. illi dabitur. si vero nec in territorio inuenitur: dabitur ecclesie ciuitatis in qua testator domiciliū habuerit. d. §. si q̄s in noie. Qd̄ limita qñ ex pietatis nō p̄t aliud apparere. pone effi q̄ parochian? ecclesie sancti Petri reliquit simpliciter eccleie sancti Petri: sunt in ciuitate alie ecclesie sancti Petri: hoc effi casu nō dabitur pauperiori: sed potius eccleie parochiali testatoris: qz in dubio videtur de illa sensisse: vt vult idē panoz. vbi. §. vbi subseq̄uer detur qd̄ iuris: qñ plures sunt eccleie sc̄ti petri z sūt oēs equales: z cludit q̄ hoc casu dabit̄ ep̄o: vt disp̄set vel gratificet alteri. ar. i. c. qm̄. de decimis. z in c. j. de paro. **A** Item nota q̄ relictum pauperibus simpliciter: qd̄ valet: vt. §. patet. si q̄des vnus est

Ecclesie sc̄ti petri relictū cū sint plures istius nois cui debeat.

Ecclesie simplr relicrū non specificādo certā: cui debeatur.

renon in ciuitate testatoris illi debetur: et p renodochius in egrotates fiet distributio. q̄s em̄ paupeior: est hoibus qui t̄ inopia tēti sunt: et i renone repositi: t̄ suis corpibus laborātes necessarii v̄ cruci sibi nō possunt asferre. si aut̄ ampliores i ciuitate renones: vel p̄thochia sint: t̄cū ei renoni vel p̄thochio qui paupior esse dīno scitur dabitur relictū. si vero nullus renon in ciuitate inneniatur tunc paupib⁹ qui in ciuitate sunt vel penit⁹ mendicātib⁹: vel alia sustentatione egētib⁹: reedes pecunie distribuēde sunt: que oīa pb̄atur pulchre. in. l. si q̄s ad declinādam. C. de ep̄i. et cle. Ad quos aut̄ spectet executio h̄mōi relictō dicitur late. §. de formis ordinādoz cōmissarioz. Et nota casus supra dīcos: q̄ in illis valet institutio licet nō demonstreretur certus heres: hoc ppter diuini numinis inuictū: dictū est de hoc an sc̄z et q̄n incertitudo heredis vel legatarij vitiet legatus vel institutio nem. vide elegātissime p Bart. in l. quidā. ff. de rebus dubijs. et dī. §. in rubi. quid sit legatus. dicit̄ ibi. Berardus mu.

¶ Itē fieri pōt institutio pure vt illū heredem instituo. item sub cōditione vt illū heredem instituo si filiā meā duxerit in vxores. Ex certo aut̄ t̄petat ad certū tēpus quis heres institui non pōt sed vitio tēporis sublato de medio tenet institutio: vt si dicā instituo te vsq̄ ad pascha vel a paschate in antea. pb̄atur hec insti. de heredi. insti. §. heres. et ff. eo. l. hereditas ex die.

¶ Additio. Hec vera in pagano: secus in milite. l. certi iuris. C. de testa. mili. et l. in fraudē. §. miles. et l. miles ira. ij. respondo. ff. eo. Berardus mul.

¶ Veramen si fiat ad t̄ps incertū vel ex incerto t̄pe bene valet. etiā in pagano: hoc modo. vxores meā

quādiu vixerit: post mortem vero suam: titiū mihi heredem instituo: vt. ff. de here. insti. l. in t̄ps. et l. qui filio: et de libe. et post. l. filius a p̄e. ij. r̄sō. et. C. de hered. insti. l. extraneum. §.

¶ Additio. Aduerte q̄ lex in t̄ps supra allegata dicit q̄ pōt q̄s institui in t̄ps quo capere poterit: hoc itellige singulariter fm̄ bal. in. l. eā quam. C. de fideicōmiss. in penul. colū. q̄n solū esset incapacitas ex pte instituti: vt in depozito aut filii. sec⁹ aut̄ si ex pte vtriusq̄: sc̄z testatoris et heredis. hinc est fm̄ eūde: q̄ spuri⁹ in diem capacitatis sic nō possit institui. de quo etiā late p Ange. are. in. §. heres. insti. de here. insti. Itē aduerte in q̄tus supra dictū est posse alio quē institui heredē ad t̄ps incertū et valet talis institutio. d. l. si filius a p̄e. ij. respō. hoc̄ intellige verū fm̄ Bal. ibi. q̄n testator puidit de alio heredē post illū diē vt in casu. d. l. filius a p̄e. ij. r̄sō. si hō non puidit de alio heredē tūc prima institutio ē perpetua et transmissibilis ne decedat p pte testatus: et pte intestat⁹ qd̄ esse non pōt. l. ius n̄m. ff. de reg. iur. Dicunt t̄n aliqui: vt refert idem Bal. ibidem q̄ illa sc̄da institutio qua sc̄z puidit testator: de alio heredē trahit ad fideicōmissum: qz qui incipit esse heres (vt inq̄r) nō pōt desinere. Itud exp̄sse tenet idēz Bal. in. l. extraneū. §. C. de here. insti. ¶ Circa p̄missa q̄ro que sit ratio diuersitatis q̄ ex certo t̄petat ad certum t̄ps heres institui non pōt: ex tēpore vero incerto aut sub cōditione pōt: vt. §. dictum est. Rūdet Dy. in regula actus. de regu. iur. lib. vj. qz id qd̄ non recipit diuisionem in pres̄ in semet recipit diuisionem in pres̄ temporū: et cōtra: allegat. l. miles ira heredem. §. et qz diximus. ff. de mili. testa. et l. v̄structus ab initio. ff. de v̄suf. Sed institutio

Institu
tio ad tē
pus incer
tū an va
leat.

¶ Heres in
stitui ex
certo tē
pore aut
ad certū
tēpus an
possit.

Heredis institutio in qua vltima volū. &c. Fo. xij.

Causa re-
stati tra-
hit ad se-
cām in te-
stati.

heredis nō recipit diuisionem in
se; q; nō pōt quis decedere p pte
testatus: & p parte intestat; in-
mo causa testati trahit ad se cām
intestati in re: vt. d. l. ius n̄ m. ff.
de reg. iur. ergo idem erit in tpe: &
sic limitatio tps habetur p non
adiecta. d. l. hereditas. sed vbi te-
statur sub cōditione vel in diem
incertum: euentus p dicitur & dicit
incerte. q; p ditioni assimilatur. l.
dies icertus. ff. de p d. i. & de trahi
tur ad tps retro: vt. ff. de testa. m. l.
l. i. qd d. in pncipi. & l. portio: est.
ff. qui p. in pig. ha. & ideo nō vi-
detur p. pte testatus: & p parte
intestatus: sed existēte p ditione
videtur in totū testatus: ea rō de
ficiēte in totū intestatus videt.
ita dicit Dy. vbi. §. vide etiā i isto
Bald. & Bar. in d. l. hereditas ex
die. Quid si q; instituat Titū he-
redem vsq; ad pascha: & subijciat
& nolo q; sit heres post pascha. an
valeat institutio? Rūdet Bar. in
d. l. hereditas. in fi. q; non: immo
viriatur in totū institutio: q; con-
tinet in se repugnātiā. p ea que
dixit idem Bar. in herede institu-
to in re certa cū fuit dictū q; plus
petere nō possit. de quo dixit i. l.
quoties. §. si duo. ff. de here. insti.
allegat in ar. l. miles ita. ff. de mi-
li. testa. S; aduerte q; bal. vbi. §.
& idē in l. extraneū. §. C. de hered.
insti. tenet cōtrariū dicens etiam
hoc casu cām testati trahere ad
se cām intestati. idē tenet Ange.
are. in d. §. heres. in fi. insti. de he-
re. insti. p rōnes quas ibi adducit
quē vide. Berar. mu.

Item pōt fieri institutio in vni-
uerso vt in oibus meis bonis illū
instituo. Item in certa pte vt illū
in dimidia vel tertia pte bonoz
meoz mihi heredes instituo. Itē
in re vel quātitate certa: vt illum
in tali fundo: vel in c. libris mihi
heredem instituo eo distincto: q;
institutus in certa parte d; sub-
re onus eris alieni p. o ea parte

qua institutus est. l. ij. C. de here.
acti. Is vero qui in re certa vel
quātitate institutus ē loco lega-
tarij habet: & ideo nō subit onus
eris alieni: vt. C. de here. insti. l.
quoties. hoc vtz qñ alius inueni-
tur institutus in vniuerso.
¶ Additio. Alioquin institutus
ex certa parte: vel re aut quātita-
te certa: loco heredis est & in vni-
uerso succedit: ne idē in pte re-
statur. & in pte intestatus iuenia-
tur. §. nō aut vtiq; insti. de here.
insti. & l. §. si ex fundo. & l. quo-
ties. §. si duo. & l. ex facto. ij. p. totā
§. colū. ff. eo. qd vtz in pagano: fe-
cus in milite. d. §. non aut vtiq;.
Sed cōtra pmissa dum d; institu-
tum in re certa legatarij loco esse
oppono. iure cauet q; filius d; ha-
bere legitimā suā iure institutio-
nis: & nō legati vel donatōis. alio-
quin testamētum nullum est. §.
aliud §. in aut. vt cum de ap. cog.
col. viij. & tñ p. §. si filius sit insti-
tutus in re certa testā non solui-
tur. §. hec aut disposuimus. in d.
aut. ergo nō habetur loco legata-
rij. Dic breuiter fm Bar. in d. l. ex
facto. ij. ff. de here. insti. & l. quo-
ties. C. eo. quem seqtur Bal. in d.
l. ex facto. q; heres institutus ex
re certa nō est heres vniuersalis
nec est legatarius: sed est vna rer-
tia species p se: que vocat heres
ex re certa: que prim capit de na-
tura instituti vniuersaliter: p. o-
rim de natura legatarij: sicut d; o-
cimus in grāmatica de pncipio:
qd ptem nois partēq; verbi recio-
pit. habet em ex natura legatari-
rij duo: scz q; in eum nō trāseunt
actiones. d. l. quoties. ppe fines.
& q; patitur falcidiā. l. quoties.
C. fa. herciscum. & d. l. ex facto. §. ff.
vnde scio questū. De natura ve-
ro vniuersalis h; tria. Primum:
q; h; ius accrescedit de quo p bal.
in d. quotiens. §. si duo. ff. de he-
re. insti. Secundū: q; eius additio
ne p. fir mātur relicta in testamē-

Institu-
tus in re
certa vel
quātitate
an & quē
legatarij lo-
co habea-
tur.

Prima pars florum

to. Tertium: qz pōt de manu sua capere sicut heres vniuersalis hereditatem ita putat Bar. vbi. §. qd non pbat Bal. dicit: qz si hoc esset ver: sequeretur qd dñus rei in qua est institut' nō trāssiret ad eum recta via sed demū p agnitionem: qd nō est ver' s'm eūdem Bal. vbi. §. imo s'm eum q̄tuz ad merā acq̄sitionez ipsi? rei censet loco legatarij. hinc est qd trāssimittit ad heredes illas res: qz in eis sapit naturam singularis legari non: autes trāssimittit in eos sine agnitiōe illud ius accreſcēdi in qd sapit naturā institutiōis vniuersalis. qd pbat bene p. d. l. ex facto in fi. §. colū. 2. l. si alteri. eo. ti. vbi res relictas hz put relicte sunt: tanq̄ essent plegare. de hac p̄tāta materia dic latius vtr p dñm Bar. 7 Bal. vbi. §. 7 p eūdem Bal. in. d. l. quotiēs. C. de here. insti.

¶ Quid si testator prohibuit institutus ex certa plus petere vel habere. vtrū hoc casu habeat ius accreſcēdi: de hac questione vide Bar. in dicta. l. quotiēs. §. si duo. in fine. et ibi etiam Bal. ff. de heredi. institu. item Ange. are. in §. hereditas. in fine. insti. eod. dem. Gerardus mulert.

¶ Item possunt institui plures simpliciter partibus nō exp̄ssis: vt Pe. Ja. Ada. mihi heredes instituo: tunc ex eq̄s portionibus sunt heredes: vt insti. de here. insti. §. si plures instituatur. 2. d. l. quotiēs. §. heredes. Irē pōt fieri institutio partim p capita: 7 partim per stirpes: vt Pet. Ja. filios meos: scz quilibet p tertia. 7 An. et Zi. nepotes meos. Mar. fratris mei p tertia mihi heres instituo. nā 7 simili modo ab itesta to vocetur: vt insti. de hered. qd ab itesta. def. §. 7 qz placuit.

¶ Additio. Et aut successio p capita s'm Bal. in aut. defuncto. C. ad tertu. qñ tot sunt portiones quot sunt persone: que etiam vocatur

successio p rata: vel successio p virilibus. In stirpes nō dicitur qñ tot sunt portiones quot sunt stirpes. verbi ḡa. si plures sint successores 7 tot portiones capiāt quot sunt capita: tūc dicitur in capita vel p rata vel p virilib' succedere. Si nō tres sunt filij ex vno fratre premortuo: vñ aut ex alio. si ille vñ ex vno fratre tm̄ capiat q̄tuz alij tres ex alio fratre: dicitur in stirpes succedere. hic aut due sūt stirpes: scz duo fratres p̄mortui 7 singulor filij succedunt in suas stirpes: hoc ē in locū suoz patrū p̄batur in aut. de here. ab itesta. ve. post p̄n. col. ix. Qñ aut debeat succedi in stirpes: 7 qñ in capita dicitur. §. in rubri. de succes. ab in resta. 7 quot q̄busue modis q̄s de cedat intestat'. Gerard. mu.

Successio in stirpes qñ sit

De heredu q̄litate 7 dñia. Rubri. xij.

¶ Credum aliū sunt necessarij tm̄. aliū sui 7 necessarij. aliū extranei. Necessarij heredes ē seru' a dño institut' heres. ita tm̄ si hereditatē 7 libertatē ex dñi testō psequatur: vt quia tempore testamenti 7 mortis erat in domini potestate. fiet enim ignorans 7 inuitus liber 7 heres: et ideo dicitur necessarius: vt insti. de here. qualita. 7 differen. in prin. 2. §. 1. 7 de here. insti. §. seru' autem a dño. 2. ff. eo. l. si alienus. in prin. 2. ff. si cer. per. l. eius qui.

Necessarij heredes qñ sit.

Sui 7 necessarij sunt liberi qui in potestate mortis sunt tempore mortis: vt filius filia: nepos nepotis ex filio: 7 deinceps ceteri per masculinā lineā descendētes. Nam licet filia sit in potestate patris: tm̄ eius filij sequitur familiā patris eoz 7 non matris: vt insti. de patria potestate. §. vlti. 7 insti. de legit. ag. tu. §. si ibiqz qd nascitur

Sui necessarij heredes qui sint.

Successio p capita qñ sit.

Inter filius autem et nepotes ex filio
 opus distinguere. nam filius meus
 ideo mihi suus heres est quia in po-
 testate mea est et nihil est mediū
 inter me et ipsum. nepos vero ex filio
 licet in potestate mea sit tamen
 suus mihi non est quia precedit eius pa-
 ter eius qui tempore mortis mee in po-
 testate mea est. Si vero filius meus
 me vivo moriatur tunc nepos ex
 eo tempore mortis mee mihi est suus
 heres et quia est in potestate et quia
 sublatum est de medio caput pri-
 mum quod eum precedebat scilicet pater
 eius. idem de nepote et ceteris li-
 beris. Dicitur autem ideo sui quia do-
 mestici sunt et vivo patre quodammodo
 omni estimantur: ideo vero ne-
 cessarii: quia iure civili inuiri cog-
 ebantur heredes fieri. Sed de iure
 pretorio permittitur eis ab-
 stinere si velint. probatur predicta
 etiam omnia. institui. de here. qua. et
 disse. §. sui autem. et §. sed sui. et de
 here. que ab inte. de se. §. i. et §. ita
 demum. Extranei heredes sunt
 qui iuri testatoris subiecti non sunt
 hinc est quod emancipati filii extranei
 heredes sunt. item liberi institui-
 ti a matre heredes eodem numero
 sunt: quia femine non habent in
 potestate liberos: ut insti. de he-
 re. qua. et disse. §. ceteri. licet nihil
 minus instituti vel exheredati
 esse debeant: ut dicitur in sequen-
 ti rubrica.

**De illis q oino in-
 stitui vel exheredari
 debet. Rubrica. xliij.**

Ractatū istud
 pone tabellio sup cor-
 tuū signaculū: qm̄ ex
 ipso pendet doctrina
 testamenti: et tota fere virtus
 pondus. Attende igitur quidam
 sunt ad quos ita stricto iure legi-
 tima spectat hereditas ut nisi o-
 mo instituat vel rite exherede-

tur testamentum aut est ipso iure
 nullum. aut rescinditur. et ad hos
 cognoscendos opus notare tres ordi-
 nes vel lineas: quarum prima est ascen-
 dentium seu parentum nostrorum. et hii sunt
 pater: mater: auus: tavius: pavius:
 pavius: abauus: abavia: atravius:
 atravia: tritavius: tritavia. abin-
 de supra dicuntur maiores nostri. Se-
 cunda est liberorum nostrorum: et hii sunt
 filii: filia: nepos: neptis: pnepos:
 pneptis: atnepos: arneptis: tri-
 nepos: trineptis. abide et infra di-
 cuntur descendentes nostri.

Aditio. Alii dicuntur posterior
 res. ut. ff. de gra. l. si. §. parentes.
 Gerardus mulert.

**Et in istis duabus lineis sunt il-
 li qui oino debent institui vel exhe-
 redari.** Tertia est transversalium
 seu collateralium. et hii sunt frater:
 soror: fratris: sororisque liberi. itez
 patruus: amita: auunculus ma-
 tertera et eorum liberi. sed hos non
 habeamus necesse instituire vel
 exheredare.

Aditio. Quod intellige nisi tur-
 pis persona heres scribat: quo casu
 opus etiam instituire fratres et sorores
 rem. alioquin rumpet testm̄ quod
 relā. ultra eos non minime. §. soror
 autem. insti. de inoff. testa. r. ff. eo.
 l. §. Berar. mu.

**Et quod tales lineae sint gradus et
 ordines ascendentium et descenden-
 tium et collateralium. probatur insti.
 de gradibus cog. a prin. ti. vsq; ad
 §. hactenus. Igitur tertia linea
 omnia ad primas duas referat
 mus nos. Et est diligenter notandum
 quod secunda precedit primam in ordine
 succedendi. Nam testator quādiu
 habet aliquam ex descendētibz
 suis seu liberis non cogitur de
 ascendētibz facere mentiones: quia
 propter naturalem erga liberos cha-
 ritatem prima causa successionis est
 liberorum: et quia omnia bona nostra li-
 beris nostris ex voto parentum de-
 betur: ipsi vsq; in infinitum ceteris
 preferuntur: ut insti. de here. que**

**Frater et
 soror quā
 do possit
 testm̄ rō
 pere.**

**Liberis
 existētibz
 non cogit
 qz de ascē
 dētibz fa-
 cere men-
 tiones in
 suo testō.**

ab inte. dese. §. s. r. de seruii co-
gna. §. repetitis. r. ff. de inoffi. te-
sta. l. nam et si. in prin. r. in aut. de
bere. ab inte. veni. in prin. col. ix.
Et ideo de prima linea qd est descē-
dentius seu liberor nfox primo
dicam. Postea de linea parētus
seu ascendētium. Liberor ergor
quidā sunt legitimi r naturales
simul. quidā naturales tñi. qui-
dam tñi legitimi. quidam nec le-
gitimi nec naturales.

Liberor
species.

¶ Additio. Has species liberor
ponit glo. s. in sti. de adop. s. rñ. ad
dit p̄ceara. d. g. quintam speciem
vide latius r clarus de hac distin-
ctione liberor: p̄ Christ. por. sup
dicram glo. s. Berar. mii.

¶ Tres eor qui sunt legitimi r na-
turales: qdas sunt primi gradus
vt filij: qdas secūdi vel vltioris:
vt nepos neptis/ p̄nepos p̄nep̄
r sic deinceps. Itē eor quidā sunt
masculi / quedā femine / qdam in
potestate: quidā emācipati: qdas
nascitur siue posthumi. de qbus
in sequētibus titulis r rubricis
suo ordine est agēdum.

De liberis primi
gradus legitimis et
naturalibus iam na-
tis. Rubrica. xiiij.

Ebet testator
pater r mater filios r
filias legitimos r na-
turales r etiā eos qui
ius legitimor adepti sunt: cum
quor videlz matre olim legitima
cōcubina pater nuptias p̄traxit:
dotalis? additis instrumētis: tā
masculos q̄ feminas: r gines mu-
pras: r viduas. tam etiā emācipa-
tos q̄ emācipatas q̄ in p̄ate eri-
stētes instituere vel rite exhere-
dare aut rite p̄erire r legitime.
alioquin inutiliter testabitur: vt
in sti. de exhere. li. s. rñso. r. s. n̄ra

vero constitutio. r in aut. vt cum
de ap. cogno. §. aliud quoq; capi-
tulum. col. viij.

¶ Additio. Hodie nō requirūtur
instrumēta dotalia de iure cano-
nico q̄ ad legitimaciones. de quo
p̄ scri. in. c. rāta. qui filij sint legiti-
mi. r p̄ Jo. fa. r Ange. are. in. §. si.
sup glo. in d̄bo instrumētis. in sti.
de nuptijs. r p̄ Bar. in. l. cū quis.
C. de natu. libe. r hoc tenuit etiā
notabilis dñs r p̄ceptor me? legi
doctor eximi? Nicolaus de capel-
la buxellens. in. d. §. si. iouani? or
dinarie legēs institutiōes. p̄ ter.
in. d. c. rāta. Berar. mu.

Dotalia
instrā ho-
die nō re-
quirūtur
ad legitio-
nationē.

¶ Nec mireris qd de filiab? femi-
nis dixi. Itē qd de emācipat̄ ma-
sculis r feminis: qz eque debent a
p̄re r matre institui vel rite exhe-
redari femine: vel etiā legitime
preteriri: quēadmoduz masculis
emācipati vel emācipate sicut
sui r sue: cū nulla hodie q̄tus ad
hoc sit differentia rōne sexus vel
patrie p̄tatis: r nihil inter sit in-
ter masculum r feminā: emācipa-
tum r suū: vt in. d. §. n̄ra d̄bo p̄stitu-
tio. in sti. de exhe. li. r. C. de lib. p̄.
l. maximū vitū l3 sit in hoc inter
eos differentia: qz diuersis iurib?
r rōnibus ad testamēta parētum
rescindēda p̄cedunt.

inter
est
tūl
ing

¶ Additio. De quo plene p̄ bar. in
aut. ex causa. rñ. quero sc̄bo q̄to
irritatur testamētus ex causa p̄-
teritionis r. C. de libe. p̄teritio-
tis. Itaq; nota qd non est peni-
tus sublata differentia patrie po-
testatis r emācipationis: cum vt
supra dictus est diuersis iuribus
r modis ad testamēta paren-
tum rescindēda procedant eman-
cipatus r suus. et dicam plene. s.
in Rubrica de legitimis tantum
liberis: de quibus daz r. c. rñ. si ra-
men videre. Item adde qd est etiā
differentia inter emancipatum r
suū: in collatione donationis
simplicis. Suius enim donatio-
nem simplicem sibi a patre factē

P̄re p̄tā-
tis r emā-
cipatiōis
dñā non
est penit?
sublata.

non confert. emācipatus vero cō
fert. de quo p Bar. 7 reliqs scrip.
in aut. ex testamēto. C. de colla. 7
in. l. si emācipati. eo. tit. Quid au
tem opetur existētia sui heredis.
vide late p Bar. in. l. si filius qui
patri. ff. de vulg. 7 pup. sub. 7 per
eundem. in. l. f. C. si vt ab here. se
absti. 7 rāgam. f. in Rubri. de pu
pil. substitutione. h. octauo dictū
est 7c. Berar. mulier.

¶ Nec etiā credas q̄ licet femine
sint nupte propterea sint a p̄tate
patria liberate: q̄ m̄rimonium
nō est modus dissoluēdi patriam
p̄tates: hoc est vey de iure n̄or
vt. C. de p̄di. inser. l. si v̄orē. 7 in
sti. de se. cōsul. tertu. §. postea au
tem. Sed de iure longobardoz
mulier est in potestate mariti et
non patris.

¶ Additio. Ita dicit glo. in. d. §.
postea asit. Aduerte tñ q̄ iure no
stro mulier est in potestate mari
ti sui: quo ad debitū carnis. Naz
v̄or: non h̄z p̄tates sui corpis 7c.
c. nō debet. ff. quaternarius. de
cōsan. 7 affi. facit p̄pter hoc relin
quet hō patrem 7 matrē 7c. vt in
c. gaudemus. ff. verū absomum.
de diuor. immo etiā vt eadem ma
rito teneatur opari: vt vult glo.
in. l. sicut p̄onus. ff. de ope. liber.
7 glo. in. d. §. postea autes. 7 ibi la
tius p̄ dñm. L. h̄sto. por. An autes
etiā mulier sit subiecta viro vt te
neatur eū sequi pegrinatē. Re
spōdet Bar. in. l. meua. §. ff. de
an. leg. post. l. y. in. l. liberte. C. de
ope. liber. q̄ aut modica peregrina
tio 7 honestatūc tenetur eum
sequi. si longa 7 tunc aut erat ita
maritus solitus peregrinari seu
vagarit quo casu si mulier eo tpe
quo nupsit eidem sciebat eius cō
ditionem: tñ tenetur eus sequi.
arg. l. plenū. §. equitū. ff. de vsu. 7
habita. 7. C. de spōsa. l. fina. circa
medium. 7. l. promittendo. §. pe
nul. ff. de iure do. als non tenetur
eum sequi. ar. l. q̄d nisi. in. si. ff. de

ope. liber. ita dicit Bar. vbi. §. et
Ange. are. in. d. §. postea asit. insti
tu. ad terrul. vide glo. singularē.
xiiij. q. ij. vnaqueq. 7 glo. in. c. f. de
cōiu. lepro. Quid asit in incarce
rato vel exule? p̄t r̄ideri q̄ si p̄
pter delictū 7 culpā viri id cōtin
gat nō teneatur sequi. arg. eoz
que notātur in. c. f. qui matri. ac.
pos. si h̄o sine culpa: tñ tenetur
ipsum sequi. 7 p̄ hoc facit optime
glo. in. d. c. vnaqueq. 7 facit ratio
nihil em̄ tā humanū q̄ fortuitis
casibus mulieris maritū vel v̄o
rem viri participem esse. l. si cum
dotem. §. si marit. ff. solu. ma. ita
dixit egregiū dñs p̄ceptor meus
iuris v̄triusq. doctor excellētissī
mus dñs Gabriel de mera. ff. sol.
matri. sup rubri. in lectiōe sua or
dinaria in preclara vniuersitate
Louaniēsi. Berar. mu.

¶ Et nota s̄m Aldar. (licet q̄dam
p̄trariū dicere videātur) nō suffi
cere dotatas instituere tñ in do
tem si in aliquo vltro instituan
tur: q̄ dotem non p̄t oici habere
a patre iure institutionis vel
legatitquia nō ei adimere p̄t vt
ff. ad leg. falcidiam. l. pater. in
prin. 7 ideo tutius est vt semper
vltro dotem aliquid iure institu
tionis accipiant.

¶ Additio. Facit ad p̄dicta quia
dos ipsius filie patrimonij est. l.
in. §. sed vtrum. in. si. ff. de minori
bus. in quo nō valet institutio. §.
sed si rem legatarij. insti. de lega.
istud sequitur Azo in summa. C.
de libe. p̄teritis. Sed cōrrarium
tenet Spec. in. ti. de instru. ed. §.
cōpendiose. ff. sed sup forma p̄
cedēti 7c. 7 hoc vult etiā glo. in. d.
§. sed vtrū. que soluit aliqua ar
gumēta cōrrariuz suadētia. sateo
tur tñ tutus esse vt in aliquo vlt
tro instituat. Berar. mu.

¶ Item scias p̄fessos in monaste
rio institui debere: sicut 7 ceteri
debēt vt. C. de epi. 7 cler. l. vlti. §.
hoc etiā cognitum.

Pria po
testasma
trimonio
pō. soluit.

Oroz quē
admoduz
est i p̄tate
mariti.

Oroz an
teneat se
qui mari
tum pere
grinatēz.

dotatas
filias i do
te tñ isti
tuere au
sufficiat.

Ingratitudo p re
ligiōis in
gressum
tollitur.

Professi
ordinem
scti Frāci
sci nō sūt
capaces
successio
num.

Additio. Aduerte q hoc est ven
etiam si ante ingressum cōmisit
sent aliquā ingratitudinē ppter
quā poruissent licite exheredari.
talis em ingratitudo p religiōis i
gressum tollitur. rix. q. iij. c. pe. et
in aut. de mona. in princ. colla. s.
vbi dicitur q religiōis ingressus
oēm maculā abstergit. Item limi
ta p̄dicta nisi p̄fessi sint religiō
nem beati Frācisci. nam illi non
sunt capaces successio num: vt in
cl. ex iij. §. cuz emi x̄itates. x̄si. qz
igitur. de x̄bo. sig. Un dicit Barr.
in. l. si in metallū. ff. de his que p
nō scrip. hā. se cōsuluisse q si fra
tres minores istituātur heredes
hereditas est p non scripta: r re
manet apud heredes ab intesta
to. d. clemen. ex iij. vbi d̄: qz tota
liter sint ois hereditaris incapa
ces. de hoc tñ vide latius p Inno.
in. c. in p̄sentia. de pba. r Bald. in
aut. ingressi. C. de sac. san. eccle.
Berar. mu.

Et de exheredationibus aut scire
debes qz hodie iure nouo testator
sive pater fuerit siue mater: siue
quicūq; alter de supioribus parē
tribus: si aliquē de liberis suis in
stituere noluerit debet en̄ noia
stim r cū causa legibus approba
ta exheredare vel p̄terire: causas
exheredationi p̄teritioniue adij
ciēdo sic dicēs. filiū meū vel nepo
tem meum: qz manus atroces in
me fecit exheredo: vel sic. filiū
meū exheredo: qz vt maleficus cū
maleficus versatur. vel similia. sic
em̄ exheredādo vel p̄terendo le
gitime testabitur. alioquin p̄tra
vt insti. de exhere. li. in prin. r de
here. que ab intesta. dese. §. eadē
hec. r. ff. de p̄tra ta. l. nō putauit.
versl. nō queuis. r in aut. vt cū de
ap. cogno. §. aliud quoq;. Idem
dicēdus est de filijs testatibus: re
spectu parētis suoz: vt in d. aut.
§. hec q̄dez de parētum. Et sic no
ta nullā esse hodie differētiā q̄
tum ad hoc inter patrē r matrem.

vtēq; em̄ vel instituendo: vel eius
legitima causa exheredando: vel
cū legitima causa p̄terendo. vti
liter testabitur. Si enim dixerit
pater filiū meū. p. neq; instituo
neq; exheredo: qz p veneni potu
lus mihi mortis parauit inlidias
eum exheredasse videt: sicut dñs
Azo. dicit r inscribit in summa. C.
de libe. p̄te. vel exhere. in x̄sic. est
autē p̄terire. r etiam in x̄. est au
tem effectus. vbi apte dixit p̄te
ritio nem factā cum causa siue a
patre siue a matre valere: sed in
ter eos notat differētiā q̄rum
ad effectus rōnes r vias testamē
ti rescindēdi. sed hos effectus nō
psequor: qz materia eius longin
qua est a cursu n̄ri temporis. nec
enūmero causas h̄mōi legitimas
exheredationibus vel p̄teritioni
bus inferendas: qz apte enume
rantur in dicto aut. vt cuz de ap.
in. §. causas autem. vsq; ad. §. hec
aut disposuimus.

Additio. Et p glo. in. c. quinta
uallis. de iure iur. r sunt q̄tuor de
cim. Prima est si filius parētibus
manus intulerit. Itē si grauē in
iuriā eis fecerit. Si criminaliter
eos accusauerit de causa que nō
sit aduersus principem vel rem
publicā. Si cū maleficis hoibus
vt maleficus versatur. Si vite pa
rētum fuerit insidiatus. Si vxori
aut p̄cubine eius se immiscuerit.
Si ex delatione filij graue dispē
dium parēs sustulerint. Si pro
p̄sona vel debito eius inquatū
polest fideiubere noluerit. hoc ta
men q̄ de fideiussione d̄: ad fio
lios masculos tñ p̄inet. Item si
p̄hibuit eos facere testamētum.
Si p̄tra volūtatē parētum in
ter arenarios r mimos pseuera
uerit cū pater nō fuerit illius p̄
fessionis. Si filia luxuriosam vi
tā egerit: cū parentes vellēt eam
p posse dotare nisi neglexerint
eā maritare post. x̄v. annos. Si
parētib; furiosis debitā curā nō

Exhere
dari pōt
fili; x̄ij.
de causis

impenderit. Si parentem captum de carcere deducere neglexerint. Item si filius sit hereticus pater vero catholicus, unde versus. Bis septes causis exheres filius esto. Si pater feriat vel maledicat ei. Carcere detrusum; si negligit / ac furiosum; Criminis accuset / aut pareat insidias. Si dederit gravia sibi dona; nec hoste redemit Testari prohibet; aut dat harena locum. Si pravos sequit; vel amat genitoris amicum. Non orthodoxus filia quomodo coit. Ihos versus ponit glo. in. d. c. quinta uallis. Et nota quod huiusmodi ingratitude nes purgantur per ingressum religionis. de quo dixi. s. in rubric. de liberis primi gradus legitimis et naturalibus iam natis. Serardus mulert.

De filiis legitimis et naturalibus posthumis. Rubrica. xv.

Posthumus duobus modis accipitur. Stricte et large. dicitur enim stricte posthumus qui invita testatoris coceptus et post mortem eius natus est. unde posthumus quia si post hominum patris natus. Large vero is dicitur posthumus qui post testamentum natus est patre uiuente. ff. de iniusto rupto testamento. l. iij. s. i.

Additio. Dicitur etiam alijs modis posthumus ut licet videre per glo. super rubric. C. de libere et posthu. Serardus mulert.

Deber igitur posthumos qui rite testari uult instituere. ut insti. de exhere. li. s. nostra uero substitutio exheredare non potest cum nullas causas in ingratitudinis commisisse dicantur que necessario inferenda est ut in aut. ut cum de ap. cogno. s. aliud. col. viij. et C. de inoffi. testa.

l. si quis. s. s. Nam si posthumus preteritus fuerit quod non instituat. et ipse nascatur uiuus uoce emissas vel non emissas tamen constat est uiuum natum vel ex certoy tre editum: integrum vel non integrum aial cum spiritum tamen testamentum ruperit. ut. C. de pos. here. insti. l. qd certati. et ff. eo. l. qd dicitur: nisi declinat ad monstrum vel ad pdigitum. ut. d. l. qd certati. in fine. et ff. de statu ho. l. non sunt. Qui autem nascitur mortuus nec coceptus uidetur. ff. de uerbo. signi. l. qui mortuus. et C. de pos. here. l. ij. **A**dditio. Aduerte quod ad hoc ut rumpat testamentum posthumus requiritur quod sit preteritus natus nec obstat quod mox etiam in manibus obstetricis decedat. l. pe. C. eod. hinc est quod si est semi natus uiuus et postea antequam perfecte et totus nascatur moritur: non rumpit testamentum. debet enim. ut. s. dicitur perfecte immo totus natus esse. d. l. penulti. in fi. Ser. mu.

Et quod dictum est ex preteritione posthumi testamentum rumpi uerum est quantum ad institutiones. s. in legatis firmum perseverat ut in aut. predi. s. siue igitur. et s. si autem hec omnia. et idem in quasi posthumo ut si testator post testamentum alium quem in filium arrogauerit. inst. qui. mo. te. infir. ij. resp. so. Et idem est in eo qui est loco posthumi: ut quia tempore testamenti non erat suus heres: sed tempore mortis sui inuenitur ut in sequenti rubrica dicitur. Et quod dictum est de posthumo preterito a patre: uerum intelligas etiam de posthumo a matre preterito: ut si post testamentum matris nascat ei filius de quo in institutione facta non fuit mentio in casu tamen posthumus non rumpit testamentum matris. ut ecce mulier in puerperio decedit: quod instituit filios ias natos: presumitur enim instituisse eum in cuius partu decedit et ideo non infringit eius tes-

Posthumus rumpit testamentum quod requiruntur.

Posthumus preteritus a matre aliqui non rumpit testamentum.

Posthumus qui duobus modis dicitur.

Ingratitudo p religiois in gressum tollitur.

Professi ordinem scilicet Fracisci nō sūt capaces successiois num.

Additio. Aduerte q hoc est ver etiam si ante ingressum comississent aliquā ingratitudinē ppter quā potuissent licite exheredari. talis enim ingratitudo p religiois in gressum tollitur. rix. q. iij. c. pe. et in aut. de mona. in princ. colla. s. vbi dicitur q religiois ingressus oēm maculā abstergit. Item limi ta pdicta nisi pfecti sint religio nem beati Fracisci. nam illi non sūt capaces successiois in cle. ex. iij. §. cus em xirates. x. si. qz igitur. de x. bo. sig. Vñ dicit Bart. in. l. si in metallū. ff. de his que p nō scrip. ha. se cōsuluisse q si fra tres minores istituatur heredes hereditas est p non scripta: r re manet apud heredes ab intesta to. d. clemen. ex. iij. vbi dicit q tota liter sint ois hereditatis incapaces. de hoc tñ vide latius p Inno. in. c. in pñsentia. de pba. r Bald. in aut. ingressi. C. de sac. san. eccle. Berar. mu.

De exheredationibus aut scire debes q hodie iure nouo testator siue pater fuerit siue mater: siue quicūq; aliter de supioribus parē tibus: si aliqū de liberis suis instituere noluerit debet eū noia rim r cū causa legibus approba ta exheredare vel pterire: causas exheredationi pteritione adij ciedo sic dices. filiū meū vel nepo tem meum: qz manus atroces in me iecit exheredo: vt sic. filiū meū exheredo: qz vt maleficus eū maleficus versatur. vel similia. sic em exheredādo vel pterendo le gitime testabitur. alioquin ptra vt insti. de exhere. li. in prin. r de here. que ab intesta. dese. §. eadē hec. r. ff. de ptra ta. l. nō putauit. vers. nō queuis. r in aut. vt cū de ap. cogno. §. aliud quoq;. Idem dicēdus est de filiis testatibus: re spectu parētum suoz: vt in. d. aut. §. hec qdes de parētum. Et sic no ta nullā esse hodie differētiā q tum ad hoc inter patrē r matrem.

vtreq; em vel instituendo: vel cui legitima causa exheredando: vel cū legitima causa pterendo. vti liter testabitur. Si enim dixerit pater filiū meū. p. neq; instituo neq; exheredo: qz p veneni potius mihi mortis parauit inlidias eum exheredasse videt: sicut dñs Azo. dicit r inscribit in summa. C. de libe. pte. vel exhere. in x. sic. est autez pterire. r etiam in x. est au tem effectus. vbi apte dixit pter itionem factā cum causa siue a patre siue a matre valere: sed in ter eos notat differētiā q tum ad effectus rōnes r vias testamē ti rescindēdi. sed hos effectus nō psequor: qz materia eius longin qua est a cursu nri temporis. nec enuero causas hmoi legitimas exheredationibus vel pteritioni bus inferendas: qz apte enume rantur in dicto aut. vt cus de ap. in. §. causas autem. vsq; ad. §. hec aut disposuimus.

Additio. Et p glo. in. c. quinta uallis. de iureiur. r sunt qtuoz de cim. Prima est si filius parētibus manus intulerit. Itē si graue iniuriā eis fecerit. Si criminaliter eos accusauerit de causa que nō sit aduersus principem vel rem publicā. Si cū maleficus hoibus vt maleficus versatur. Si vite parētum fuerit insidiatus. Si vxori aut pcurine eius se immiscuerit. Si ex delatione filij graue dispē dium parētes sustulerint. Si p psona vel debito eius in quātum potest fideiubere noluerit. hoc ta men qd de fideiussione dicit ad filios masculos tñ pñnet. Item si phibuit eos facere testamētum. Si ptra volūtatem parētum in ter arenarios r mimos pseuera uerit: cū pater nō fuerit illius p sessionis. Si filia luxuriosam vitā egerit: cū parentes vellēt eam p posse dotare nisi neglexerint eā maritare post. x. annos. Si parētibus furiosis debita curā nō

Exhere dari pot sili. xiiij. de causis

rima est inserta / et nō pbat p he
redes vbi autē nō est inserta cau
sa vel inserta est cā tamē nō legi
tima: tūc ipso iure nō valet testa
mentū: et sic nō est locus quere
le. vt. §. patet. Istud seq̄tur et fir
mar bar. in. l. i. ff. de testa. p ratio
nes q̄s ibi adducit: de q̄ etiā per
eundē in. d. l. nā r his. §. hui⁹ au
tē. ff. de inoffi. testa. r p eūdes i. d.
aut. ex cā. C. de. li. p̄re. et ibi etiaꝝ
per baldū. Serardus mulert.

De liberis secūdi grad⁹. Rubrica. xvj.

Manc d̄ liberis
secundi gradus ē agē
dus. et certe si ego pa
rens masculus vel fe
mina tpe testamēti mei habeo fi
liū vel filiā: siue in p̄tate siue nō:
et ex eo vel ex ea habeo nepotem
vel neptē: nō est mihi opus face
re mētionē de his cū p̄cedat eos
pater vel mater eorū tēpore aut
vel auierit insti. d̄ here. qua. r dif
fe. §. sui autē. in aut. de hered. ab
inte. veniētibus. §. i. col. ix. Verū
tamen si eo tēpore quo testamen
tum facio filius vel filiā mea pre
mortuus sit: tunc nepotē quē ha
beo sup̄stite ex eo vl̄ ex ea istituā:
q̄ in locus patris vel matris ius
succedēdi auo vel auie sibi vendi
cat. etiā si quantū ad testamētū
patris p̄tinet ex emancipato vel
emancipata premortuo nat⁹ sit.
quia sublata oī differentia pore
state r sexus: idē iuris est in emā
cipato r eius filijs quod in suo et
eius filijs vt p̄alle. §. sui autē. r
in dicto aut. de here. ab inte. §. i.
Non moueat te qd̄ de nepotibus
ex filiā premortua dixit quia ipi
hodie succedunt et debent insti
tū ab auo vel auiateodem modo
quo et nepotes ex filio premor
tuo: vt in autē. de triē. et se. §. neq̄
allo. col. iij. Idem intelligas de ce

teris liberis: quia amoro capite
precedenti sequens debet insti
tū. vñ premortuus filio r nepote
p̄nepos ex nepote nat⁹ institue
dus ē. vt insti. d̄ here. q̄ ab ites. de
se. §. ita demū. Itē r ita itelligas
de posthumis nepotib⁹ r cetis vl̄
terioris grad⁹ liberis posthumis.
Quia si nur⁹ mea ex filio meo p̄
mortuo conceperit et ea pregnā
te testamentum condo debeo ne
inutile sit testamentum illum q̄
nascetur ex ea loco patris istitu
re heredem. vt. C. de posthu. l. qd̄
certatum. et. ff. eo. l. gallus. §. re
sponso. r. §. i. r. ij. Sed pone signā
teret notabiliter: quia si tempo
re testamenti mei filium vel filiā
r ex eo vl̄ ex ea nepotes habē q̄
certe filius in gradu p̄cedit: suf
ficir si is solus instituā nulla d̄
nepote facta mentione: vt dictus
est. sed si cōtingat vt post ipsū
testamētum filius meus instituo
tus me viuū moriatur demū ego
moriar nullo alio condito testa
mēto: incipit nepos in patris ei⁹
loco succedere: et quasi agnosce
do efficitur mihi auo suus heres
vt insti. de le. agna. succe. §. proxi
mus autē. et ideo q̄ in testamen
to tunc institutus non inuenitur
rumpet testamentum. Idē facit
nepos ex filio emancipato p̄mor
tuo instituto. Sed cōtra istud pe
riculum habes consilium legis
Velleie qui pōt vti duobus mō
dis. Uno modo videlicet vt filius
et nepos seu nepotes ex eo pari
ter instituantur pura. Titū meū
filium heredē instituō. sed si fili⁹
meus moriatur me viuū: tunc si
quis mihi ex eo nepos neptis ve
post mortem meā vel in vita mea
in decem mensib⁹ proximis q̄bus
filius meus morietur: matris na
tave erit: heredes sint. vel sic bre
uius Titū meū filiū vel ex eo pre
morte nepos vel neptis eo su
persitites mihi heres instituō. Et
p̄bantur hec insti. de ex here. li. §.

Nepotis
aut nepti
mētionē
an r qñ
q̄s facere
debeat in
suo testa
mento.

Nepos p̄
terit⁹ qñ
rūpar te
stamētū.

posthumorum afit. et. C. de posthu.
here. insti. l. vlti. et. d. l. gall' i pn.

**De legitimis tan
tū liberis: et de quibus
dā documētis circa i
stituendos liberos.**

Rubrica. xvij.

Legitimi dicū
tur a sola lege pmissi.
Quia in eis nihil est
opata natura: et horū
duo sunt genera. Quidā enim dicū
tur arrogati et hij sunt q̄ cū essent
patresfamilias et sui iuris ex au
toritate imperatoris vel eius or
dinarij rescripto a p̄ncipe impe
trator: sese in arrogationē dederūt
et tales arrogati et eorum liberitū
quos i potestate habēt: et eorū bo
na trāsēnt in potestate patris ar
rogatoris. l. si paterfa. in p̄nci. ff.
de adop. r. §. illud p̄p̄riū. insti. eo.
r. C. eo. l. ij. in fi. Est aut arrogatio
actus per quē qui filius nō est p
filio habet pene naturā imitās.
Alij vero dicūtur adoptiui et hij
sunt qui cū essent filijfamilias et
in potestate patris et eorū legitimi
et naturales: subiecti et dati
sunt ab ipso eorū patre corā quo
cūq; legitimo iudice alteri i ado
ptionem. Et est adoptio legitimus
actus per quē qui filius nō est p
filio habet. Sed horū adoptiuo
rū due sunt species. quarū p̄ma ē
eorū quos pater legitimus et natu
ralis dat in adoptionē auo eorū
paterno vel materno. et talis ado
ptio similis est arrogatiōi. q; per
hāc liberātur a potestate patris
naturalis: et subiiciuntur totaliter
iuri et potestati p̄ris adoptantis.
Secūda est quando a patre eorū
legitimo et naturali datur i ado
ptionē alicui extraneo: et tūc ma
net stabile ius patris naturalis

et non subiiciuntur potestati ado
ptantis. Cū dicitur. Arrogo q̄ suus
est sed h̄z me esse necesse. p̄ris
adopto suū: nec p̄ris desinit eē vt
insti. de adopti. §. sed hodie et. §.
si nō pater. et. C. eo. l. cū i adopti
uis post patri. h̄is afit ita p̄missi
fis. sciendū ē q̄ p̄ arrogās et au
nepotē adoptans tenent huius
modi filios arrogatos et adopti
uos si tempore mortis eos habēt
in adoptiua familia in eorū testa
mento instituere vel exheredare
quēadmodū essent eorū legitimi
et naturales. alioquin inutiliter
testantur. si nō mortis eorū tēpo
re essent emancipati ab eis: tunc
eos nec instituere nec exheredare
tenent: q; extraneo loco sunt
eo q̄ ius et nomen filij q̄d per ar
rogationē vel adoptionē cōsecu
ti fuerāt alia ciuili rōne: scz emā
cipatiōe p̄diderint. vt insti. §. ex
here. li. §. adoptiui. r. §. emācipa
ti et de here. q̄ ab inte. dese. §. mi
nus. et hec vera sunt quo ad pa
trē adoptiuū: pater nō naturalis
huiusmodi filios q̄d iū sint i ado
ptiuā familiā neq; instituere neq;
exheredare tenent: q; extraneo
rum sunt loco. sed si ab adoptiuo
p̄re fuerint emācipati tūcicipiūt
in ea cā esse. quēadmodū si ab ipso
naturali patre emācipati fuisset.
vt. insti. de exhere. li. §. emācipati
is autē qui extraneus adoptauit
testamentū condēs ipsum filium
suum adoptiuum neq; instituere
neq; exheredare tenent: cū in bo
nis suis idem filius adoptiuus
nihil iuris habeat: nisi in eo solo
q̄ succedit ei ab intestato. vt insti.
de adopti. §. s; hodie. r. C. de ado
pti. l. cum in adoptiuis. §. sed ne
articulum.

Additio. Aduerte q̄ adoptio i
genere potest sic diffiniri s̄m Ja
mai. i addi. suis ad Christo. por.
insti. de adoptio. in prin. sup glo.
in h̄bo adoptio. Adoptio ē actus
legitimus per quē vel fit trāsitus in

Clerus.

Liberorum
legitimo
rū duosunt
genera.

Adoptas
extraneū
nō tenet
eū istituere
vel exheredare

Adoptio
in s̄ne q̄d
est.

Adoptio
nis in spe
cie diffini
tio.

potestatem: vel saltē ius intesta
re successionis defertur pene na
turam imitans. Adoptio autē in
specie sic potest diffiniri fm eundem
adoptio est actus legitimus p que
cū magistratū auctoritate sit trās
sit? d potēte in potēte naturali vin
culo cōcurrere q nō cōcurrere nō
fit trāsit? sed sola successio ab ius
tato defertur. Ista diffinitio est
bona: qz cōsistit ex genere et diffe
rentijs. nam dum dicitur est actus
legitimus: ecce genus. Et dñ dicitur
de potēte in potēte: ecce differē
tiā arrogatiōis: qz in arrogatiōe
nō fit trāsit? de potēte in potēte: qz
ops q sit sui iuris. l. i. ff. de adop.
et dum dicitur naturali vinculo. ec
ce aliam differentiam ad arroga
tione in qua sine naturali vinculo
fit trāsitus. l. cū in adoptiuus.
§. fina. C. de adop. Arrogatio ve
ro sic diffinitur fm eundem vbi. §.
Arrogatio est actus legitimus per
que homo sui iuris principis au
toritate alterius potestatem in
gredit. hanc diffinitionē declara
vt in primis pcedētibz. hec ille.
Adde qd dicitur arrogatio: qz is
qui adoptat rogatur. l. iterroga
tur an velit eū que adoptaturus
sit iustū sibi filiū esse: et is q ado
ptatur iterrogatur an id fieri pa
tiatur. l. ij. post pñ. ff. de adop. Et
predictis habes aliquas differē
tias inter adoptionē prout pyna
specie sumit et arrogationē. alias
etiā differētiās pōit Bzo. in sum
ma. C. de adop. vbi eas vide. Itēz
adde qz minor: natu maiores ado
ptare nō pōt. vt patet ex diffini
tione eius. nam adoptio naturā
imitatur contra naturam em est
vt maior sit filiū qz pater. Debet
itaqz is qui sibi filiū p adoptionē
vel arrogationem facit plena pu
bertate. l. xvij. annis pcedere. §.
minores. insti. de ado. Hinc dicit
notabiliter Panoz. in. c. debitum
extra de baptis. qz baptisans et le
uans debent plena pubertate. i.

Arroga
tionis dif
finitio.

Arroga
tio vñ di
catur.

xvij. annis pcedere baptisatus
quia fit generatio spiritualis q
debet imitari naturas. vt. d. c. de
bitum quod nota. Præterea illud
est cōmune vtriusqz adoptiōis qz
hi q generare nō possunt qua
les sunt spadones. i. quibus geni
talia abscissa sunt cultello vl' spa
ta adoptare possunt: castrati ve
ro hoc est caste nati nō possunt.
§. sed et illud iunctis glo. insti. c.
Rationem diuersitatis assignat
ibi glo. hanc scz quia fortius im
pedimentū est nature qz acciden
tis. allegat. l. de est questū in. §.
f. r. ij. ff. de libe. et posthu. Aliā ra
tionem assignat ibi Jason mai. q
melior est vt dicit. nam ad hoc vt
possit habere locum adoptio / ne
cesse est q saltē in illo genere ho
minus illud posset verificari et p
cedere per naturam: licet nō in
casu simplici et specifico. Leandē.
et ibi Bar. in pñ. ff. de duo. rebus.
tunc sic in genere oim castratorū
nō est possibile vnum reperire q
per naturas posset habere filios:
nimirum si nec per artem et sic p
adoptionem possunt: sed in gene
re spadonum bene posset reperi
ri qui per naturā haberet filios.
nimirum ergo si possit et per artē
et sic per adoptionem: et ista est
mera veritas fm Jasonē. An aut
clerici possint adoptare tractat
Ange. are. in. d. §. sed et illud. vbi
concludit qz si habeat pziūm po
test adoptare: quia nō hz ipedi
mentū naturale generandi: sed
accidentale. et istud sequit domi
nus Jason mai. vbi. §. in additio
nibus suis vbi dñs Christo. por.
tenet contrariū: tu tene cū Ange
lo et Jasonē. Præterea adoptare
nō possunt femine nisi ipsas pro
pter amissos liberos ex indulgē
tia principis concedatur. §. femi
ne in ius. eodē. Berardus multet.
Qz sciendum est qz si ea que dicta
sunt in instituendis exheredan
dis et præteritis liberis supra

Baptisatus
et leuans dñ
xvij. annis
pcedere
baptisatus
tum.
Adoptio
re qz pos
sint et qui
nō

Prima pars florum

dictis nō obseruētur: possint ipi liberi diuersis rationibus r iuri bus ad testamēta parētū infirmā da r rescindēda venire, scz vl' dicē do testamētū ipso iure nullum: vel petendo bonorū possessiones contratabulas testamēti, vel pō ponendo querelam inofficiosi te stamenti, sed qualia sunt hec iu ra quibus rescinduntur testamē ta: et qñ quolibet eorū locum ha beat: r quales eorū sint effectus: quia plures et diffuse sunt mate rie causa breuitatis omitto.

Additio. Si tamen videre r in telligere hanc materiam cupias dic vt per Bar. in auf. ex causa. C. de libe. pre. versi. quero secundo quomodo irritatur. vbi late pro sequitur hoc. et idē in. l. filio. ff. d. iniusto testamēto. Nsi. quero quo iure testamētū irritat. cui? verba (quādoquidē multarū legum intellectū aperiāt) operepretiū duxi hic subijcere. Unde dic aut aliquis descendēs fuit exhereda tus vel preteritus a patre vel li nea paterna auo scz paterno vel similibus. et tūc si est in potesta te r preteritus est testamētum est ipso iure nullum scz quantum ad institutiones. d. auf. ex causa r i corpore vnde sumitur. Potest etiā petere contratabulas. l. ma ximum vitium. C. de libe. pte. qd intellige si tenebat primū locum vt dixit idem Bar. in. l. gallus. §. r quid si tantū et ibi etiā Bar. ff. de libe. et posthu. Si vero fuit ex heredat? r tūc aut est inserta cā legitima: aut non est inserta. Si est inserta r truncat probat per heredem et oīno repellitur. vt in auf. de here. et falc. §. exhereda tos col. j. Si vero non probatur tunc testamētum rescindetur p querelam. Si autem ex causa nō sit inserta tunc potest dicere nul lum vt in. d. auf. vt cui de a. p. cog. d. §. aliudq; cause insertio est ho die de substātia vt notat idē bar.

**Exhere
dat? aut
Prerit? qd
b? iuris
parentis
testamen
ta rum
pant.**

in. l. j. ff. de testa. r hoc casu p qres lā nō pōt venire cū nō habeat lo cum qñ aliud remediū pperit. vt licet videre in. d. lege maximū vi tū. et insti. de inoffi. testa. §. tam aūr naturales. Putat etiā Bar. qd hoc casu possit etiā venire p cō tratabulas. licet sit exheredat? qm nō ē exheredat? rite. vt. l. nō putauit. §. nō quis. ff. d. p. ratab. et hec de filio in potestate. Si ve ro qris de filio emancipato. tunc aut fuit exheredat? et tūc idē qd in filio in potestate. qz aut cū cau sa aut sine cā. vt. §. dictum est. Si vero fuit pteritus sine cā tūc idē qd in filio i potestate pstituro: qz aut dicit nullum aut pōt venire p contratabulas. Aut fuit prete ritus causa adiecta / et hoc casu differt emācipat? a suo. Nam su? dicit nullū et pōt venire p contra tabulas: emācipat? nō hz necesse venire p cōtrabulas vt notat in d. §. exheredatos in auf. de here. et falc. col. j. per glo. in verbo no luit. r ibi Ange. de perusio et alijs scribentes. r hec d. exhereditiōe facta a patre aut linea paterna. Nā autē pteritio vl' exhereditatio fit a matre vel a linea materna/ tunc nulla est differētia inter pre teritiōē. et exhereditatiōē: cum eius preteritio pro exhereditatiōe est. Aut ergo est preteritus vel ex heredatus cum causa et oportet eum venire p querelā. vt insti. de exhe. libe. §. mater. Si vero sine causa: tunc dicit nullūq; causa ē de substātia exhereditatiōis r pre teritionis. vt. §. dictū est. Et pdi cta habēt locū in filio iā nato. Nā i filio nascituro hoc est posthumo nō potest iseri cā. l. si qd in suo. §. legis. C. de inoffi. testa. et sic sem per dicit nullum. Est ergo differē tia quātum ad modum rumpen di inter emancipatū et suū. vt. §. paret rationes diuersitatis dixit idē Bar. in. l. in suis. ff. de libe. r posthu. sed hoc tene fm eundem

Bar. vbi. §. q. quantū ad presta-
tionem legatoꝝ nulla est differē-
tia: siue em testamētū est ipso iu-
re nullū: siue rōpitur p querelā: si-
ue p cōtra tabulas semp debētur
legata ex. d. auf. ex cā. qd nō. Et p
dictis patet q̄ hodie adhuc habz
locū querela inofficiosi testamen-
ti: etiā inter ascendētes & descen-
dentes. vt etiā dixi. §. in rubri. de
filijs leg. & na. posthu. in fine. licz
mar. tenuerit contrariū vt patet
per glo. ij. in prin. in. d. auf. ex cā.
Itē nota ex. §. dicitis casum i quo
etiā hodie necessaria est bonoꝝ
possessio scz qñ emancipatus est p-
teritus cū causatūc emvenit per
cōtratabulas. vt. §. patet. Adde
q̄ Ange. aretinus in. i. de exher.
libe. in prin. versi. ex his nota. et
quarto. ponit. xxi. casus in q̄bus
hodie est necessaria bonoꝝ pos-
sessio de q̄bus iste. §. dictus est v-
timus. de hoc etiā vide p glo. fiiij.
versi. Tertio nota. in. l. iina. C. vn
de legitimi. Et aduerte multū re-
ferre an testamētū sit ipso iure
nullū. vel an rumpat p querelam
vel per cōtratabulas: qz quando
est ipso iure nullū hoc ius dicēdi
nullum cū sit de iure civili cōpe-
titū vsq; ad. xxx. annos. vt vult bal.
in. l. filio preterito. circa fines. ff.
de iniusto testamento. licet Bar.
ibi videatur tenere q̄ anno tolla-
tur. sed eius motiū soluit idem
Bal. & hec opinio Bal. videtur ve-
rior (cū ipse Bar. dicit in. d. l. filio
preterito. circa principii.) hoc ius
dicēdi nullū nō est iudiciū separa-
tū a petitione hereditatis. Cū er-
go petitioni hereditatis nō p̄scri-
bitur: nisi p̄scriptione. xxx. anno-
rum. l. hereditatis. C. de peti. he-
re. ergo nec huic iuri minoꝝ tem-
pore p̄scribitur: cū vero q̄s rōp̄it
testamētū p querelā / hoc solum
licet vsq; ad q̄nc annos post adi-
tam hereditatē. l. si q̄s filii. in fi.
C. de inoffi. testamento. & l. adole-
scentie. C. in quibus causis in in-

reg. resti. nō ē neces. Quādo vero
rōp̄itur per cōtratabul. tūc solū
annum videt habere ad illam bo-
noꝝ possessionē petendam. bo-
noꝝ possessio enim liberis vsq;
q; ad annū competit: alijs vero vsq;
q; ad centum dies. §. cū igitur. in
stru. de bono. pos. Berar. mu.
Item notandū est q̄ si alicui p̄-
dictoꝝ liberotoꝝ qui necessaria
rio instituendi vel exheredandi
sunt. vt dictū est solūmodo aliqd
in testamento legatum sit: nō te-
net testamētum. quia is videtur
preteritus qui non est institutus
vel exheredatus. preterire enim
est aliquem omittere eo nō insti-
tuto vel exheredato. vt insti. de
heredi. que ab inte. dese. §. eadē.
nō tamen q̄ cuiuslibet predictorū
legari vel prelegari nō possit im-
mo potest: dum tamen in aliquo
institutus inueniatur.
Additio. Debet enim hodie de
iure autenticōꝝ legitimā suam /
vel saltem aliquid habere titulo
institutionis / al's nō valet testa-
mentum. §. aliud quoq; cū ibi no-
tatis. per glo. primā & doc. in auf.
vt cum de appel. cognos. coll. viij.
Et est duplex ratio fm Barto. in
auf. nouissima. C. de inoffi. testa.
et scōm eundem in auf. de triere
et se. in princ. col. iij. Prima quia
titulus institutionis & honozabi-
lioz. hanc rationem ponit glo. in
verbo ascripta in. l. filii. §. si lega-
ta. ff. de leg. prestan. Scōba est pro-
pter ius accrescēdi qd habet filij
institutus alijs hereditas insti-
tutis nō adscribit. l. i. §. si ex fun-
do. ff. de here. institu. qd nō habe-
ret si habere t alio titulo. An autē
hoc etiā habeat locū in ascenden-
tibus q̄ videlicet debeāt habere
legitimā titulo institutionis idē
Bar. vbi. §. tenet q̄ sicz dicam la-
tius. i. in rubri. de insti. parentus
seu ascendentiū. Berar. mu.
Sed qd si nec iure institutōis
nec iure legati dicatur: sed simo

Bonoꝝ
possessio
in q̄b' ca-
sibus ho-
die sit ne-
cessaria.

Testamē-
nū sit ipso
iure nullū
vel an rū-
pāt p cō-
tratabu-
las vel p
querelas
quid refe-
rat.

Bar. vbi.
§. q. qd nō.

cupils
re qd sit.

Legitio
mā qua
re habere
debeat ho-
die filius
iure insti-
tutionis.

placiter dicit testator: filio meo titio relinquo centum nisi quid valebit testamentum super hoc ita distinguitur quia si testator dixit filio meo titio bona mea sine dimidia vel tertiam partem bonorum meorum relinquo testamentum tenet quod in re institutionis intelligitur esse relictum et filium non esse preteritum sed si dixit filio meo titio centum vel domum talem relinquo tunc in re legati videtur haberet ideo non valet testamentum per ea que supra dicta sunt. *vt. C. de here. instit. l. quotiens. et de se. nup. l. hac edita. in prin. et in sti. de mi. te. §. id privilegium. versi. certum.*

¶ Additio. De hoc verbo relinquo an et quando operetur institutio nem. dicitur in Bal. in l. his verbis. in prin. ff. de here. instit. quia aut apponitur in codicillis et tunc non operatur institutionem directam. *vt. l. ij. C. de codicillis. et ff. eo. l. ij. §. si. sed fideicommissariaz operatur. vt. ff. de leg. iij. cu quis decedat. §. sciam. et ad trebel. s. e. uola.* Aut opponitur in testamento: tunc si nullus erat alius heres institutus operatur institutio nem. *vt. d. l. his verbis iuncta glo. et notatur in auf. de here. et fal. §. si vero nulla. per glo. in verbo relicto col. j. pro quo facit. l. j. §. pe. ff. de tabu. ex pi. Si vero alius erat heres institutus. tunc aut verbum relinquo ascribitur in persona eius qui de necessitate debet institui: et tunc institutione operatur. ar. eius quod notatur. in l. si quis priore. ff. ad trebel. et in auf. de eccle. titu. §. si quis aut. col. ix. iuncto. §. ceterus. in auf. vt cu de ap. cog. col. viij. Aut ascribitur in persona extranei. et tunc si adicitur vniuersitati vel parti eius operatur fideicommissio. Si autem adicitur rei singulari operatur legatum *vt. ff. ad trebel. l. cogi. §. et generaliter. ita dicit Bal. sed Bart. in d. l. cogi. dicit quod verbum relinquo nunquam**

operatur institutionem si adicitur certe rei vel quantitati: etiam si relinquitur filio: quod vult etiam dominus Koladius. §. sed pauor. in Craynutius. in ij. col. versi. Nota ibi reliquit cetera bona. tenet contra Bart. dices quod verbum relinquo relatum ad personam que debet necessario institui operatur institutionem licet adiciatur certe rei: sicut etiam Bal. vbi §. inuit. vt patet ex predictis. probat ipse Panor. per illum rex. in prin. vbi pater reliquit alteroche alteri ex filiabus suis domus etc. Nec dicit iure institutionis: et nihilominus valet testamentum quod non valisset si non fuisset filia instituta saltem in aliqua re. *vt. i. d. auf. vt cu de ap. cog. §. aliud quoque iuncto. §. ceterum. et dicit idem Panor. hoc maxime admittendum propter equitatem. quod iuris imperiti nesciunt dicere relinquo iure institutionis quod nota. et tene meti Berar. mu.*

¶ Item nota. quod non interest quod vel in quanto aliquis instituat. *vt. in vniuerso aut in parte: vel in re vel quantitate certa. verum est tamen quod si institutus sit in ea que est sua legitima portio vel ultra stabit contentus. si vero in minori sua legitima portione nihilominus tenet testamentum: sed ager ad supplementum illius falcidie. vt. C. de inof. fi. test. l. oino post principium. et in sti. eo. §. sed hec ita et pbatur etiam de iure auf. vt in §. ceterum. §. sepe alleg. auf. vt cu de appel. cog. col. viij. que etiam vocatur debitum bonorum subsidium siue portio debita iure nature que quidem est hereditas. si sunt quatuor filij legitimi tres hereditatis id est tertia pars que continet quatuor uncias. Si vero sint quinque vel ultra debetur ei semis. i. dimidia hereditas que continet sex uncias. et iste triens vel semis debet inter eos equaliter diuidi: vt probatur in auf. de triente et se. post principium. col. iij.*

Relinquo
an et quando
operetur
institutio

Relinquo
an et quando
operetur
institutio

Legitima
hiorum que sit.

Filius curialis dicitur hinc noue uincias, **¶** Additio. Excipitur filius curialis: qui nouem uincias dicitur hinc. i. tres partes eius quod esset ab intestato habiturus. sic enim in non curialibus computatio facienda est. probatur per. excipitur. iuncta uincias glo. in libro curialibus. in d. aut. de trien. et se. et. §. si quis autem legitimos. in aut. quibus modis nati. effi. sui. col. vi. Berar. mu.

¶ Unde si aliquis inueniatur institutus in sua parte trientis vel semissis: stabit concretus. alioquin ager ad supplementum: ut dictum est. de eo non quod superit ab ipso triente vel semisse: potest testator facere quicquid velit: ut in d. aut. de trien. et se. post prim. Unde verus. Quatuor: aut infra dant uariis iura trientem. Semissem uero dant natis quinq; vel ultra. Arbitrium sequitur substantia cetera pris. Sed an legata filio a patre facta computabit ipse filius in sua portione iure nature debitam: ita uidetur: ut. C. de collationibus. l. penulti.

¶ Additio. hoc intellige uerum quod ipsi filio aliquid iure institutio in eodem testamento relictus est. aliter enim non ualet testamentum: ut. §. dictum est. Sed circa hoc quero cum testamentum sit solum nullum quantum ad institutiones non quod ad legata: ut in aut. ex causa. C. de libe. pre. nunquid superaditio casu legatum etiam debetur tali filio pterito: et uidetur quod sic. p. d. aut. ex causa. sed Bart. ibi in hinc. quero quid si aliquid: post Martinus fil. tenet quod non: per hanc rationem maxime: quod indignus est consequi ex testamento aliquid qui illud impugnat: ut. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. meminisse. et uidetur per hoc secundum eundem. tex. in l. non solum. §. si. ff. de omni. causa test. ubi legata que pseruatur per tit. si quis omni. causa test. non pseruatur ei qui natus est testamentum impugnare. Itaque uidetur secundum eundem ex

pressus casus. in l. filius. §. oibus ff. de leg. pres. et hanc dicit ueram opinionem. nec obstat. d. aut. ex causa. quod: uerum est quod legata ualent quantum ad extraneos: non tamen quantum ad pteritos uel exheredatos: quod nota per pulchram limitationem. d. aut. ¶ Que autem computetur in legitima. uide per Barto. in l. in quarta. ff. ad l. falcidiam. Et nota quod licet hec legitima dicatur debita filio: tamen non competit actio in uita patris. l. §. si impuberi. ff. de colla. bono. immo plus dicit Barto. in aut. si qua mulier. C. de sac. san. eccl. et etiam patre ingrediente religionem non potest filius petere legitimam a monasterio in uita ipsius: quod quadiu uiuit permittitur ei diuidere prout uult: ut. d. aut. si qua mulier. hoc tamen uis detur prima fronte contra casum. c. cum simus. de regula. unde Bal. in d. aut. si qua mulier. dicit quod de equitate canonica filius potest per conditionem ex. d. c. cum simus. petere legitimam immediate postquam pater pfectionem fecit. et hoc tenet expressse Panoz. in. c. in presentia in. xvij. col. de pbatio. per textum. in. d. c. cum simus. sed idem Panoz. in dicto. c. cum simus. uidetur uelle contrarium. uide ibi per eum. et ibi dem in additionibus ad eundem: ubi uidetur etiam concludi cum Bar. quod scilicet in uita patris ingressi monasterium: non potest filius petere legitimam. et hoc tenent multi ut patet in dictis additionibus. non obstat tex. in. d. c. cum simus. quod ibi pater erat iam defunctus secundum eos. Sed aduerte quod interum filii habebit alimeta a monasterio: secundum l. in. d. aut. si qua mulier. Superadita possunt limitari: nisi pater pfectus esset regulam sancti Fracisci: quod tunc cum non possit hinc pperius: nec in singulari: nec etiam in communi. item quod non posset post pfectionem factam de rebus mandatis amplius disponere: ut in

Filius autem possit petere legitimam in uita patris

Uersus.

Filius rum pes testam ex causa preteritis an consequitur legata in eodem testamento sibi relicta.

Prima pars florum

de. erini. de. Ab. sig. Posset dici qd hoc casu filio pmitteretur petere legitimam etiā patre adhuc viuo qd dicit Bar. in. d. auf. si qua mulier. qd tūc heredes et legatarij qd ipse ingrediens ante ingressum instituit habebūt incōtinenti facta professione oīa bona qd nora. An autem legitima possit cōsuetudine vel statuto minui vel in totum tolli. vide late p. do. Panor. in. c. raynautius. de. testa. in. iij. co. ff. item nota qd cōsuetudo potest di minuere et. vbi finaliter cōcludit qd vbi filius nō haberet al's vñ ueretur: nō posset in totū tolli p. rōnem quā assignat. Sed vbi filij haberet vñ uiueret possit in totū tolli. Dic latius vt ibi. vide etiam pp. in regula indultū. de. reg. iur. lib. vi. et multos alios citatos in additione ad do. Panor. vbi. s. et oīno etiam Bar. in. auf. de. here. et falci. in. prin. col. i. Circa hāc materiam possent multa alia queri. Primo que cōputētur in hāc legitima. de hac qōne remisi. s. ad Bar. in. l. in quartam. ff. ad. l. falci. vide etiam Bal. et alios script. in. l. scimus. post prin. C. de inoffi. testa. Item pot dubitari et queri vtrum stāte statuto qd pater te neatur ex delicto filij vsq. ad legitimam: si eā soluat teneatur de nouo eā filio in testamēto relinq. re. Bar. in. l. si cū dorem. s. si post solutū. ff. solu. ma. tenet qd hoc casu nō tenetur pater amplius relinq. quere legitimā. ar. auf. qd locuz. ibi siue mulieri possit impu. tari et. C. de colla. Item an pater possit computare in legitimā qd soluit p. dēptione filij. vide eūdem Bar. in. l. stichus. ff. de pecu. leg. Item an pater debeat necessario soluere p. filio condēnato. vide eūdem in. l. i. s. si ipuberi. ff. de col. bono. et spe. in. ri. de senren. execu. s. sequitur. ff. qd si filius familias. vbi tenet qd nō. Item an qd pater expendit pro filio in

studio cōputetur in legitimā. de hac qōne. vide p. eūdem Bar. in. d. l. i. s. nec castrense. ff. de colla. bono. An autē filius qui nō potest succedere cōnumeretur in nūero alioz qd ad cōputationem legitime: praxat plene Bar. in. l. i. s. si pater in potestate. ff. de conu. um. cum em. cipa. libe. et Bald. in. auf. nouissima. C. de inoffi. test. et Ange. are. insti. eo. s. si. Item qd rolatiquē est relictum filio minus tñ legitimam: ut ad suppletionem agere possit p. quos debz suppleri ista legitimam: p. herede vel an p. legatarios possidētes res hereditarias praxat Bar. in. d. l. in quartam p. p. si. vult qd a quolibet legatario praxat. cui sit onus reale: vt p. in. d. l. scimus. s. repletionē. C. de inoffi. testamēto vbi d. hoc debere fieri ex substatia defuncti. p. bar. p. re. per l. si libertus sub ditione. s. liber tus. ff. de bonis liber. Finaliter querat: an sicut ius agēdi ad querelam finitur quinquēnio: vt. l. i. quis filium. C. de inoffi. testa. Itetiam ius petēdi legitimam vel supplementum legitime. Barto. in. d. l. si quis filium tenet simpli ceter qd finitur quinquēnio quod Bal. ibi multis rōnibz reprobat Ange. vero de vbaldis de perusso in. auf. de trien. et se. col. ij. in. sio ne principij distinguit: quia aut istud ius petēdi legitimam cōpetit intentata primo qrela: qd est quādo filius est cum cause inferione exheredatus: que causa nō pbatur p. heredes: vt dixi. s. in rubi ca. de filijs legiti. et na. posthu mis in. fi. et etias. s. ista rub. et hoc casu illud ius petēdi legitimam vel supplementū legitime finitur qn quēnio. Nam cuz p. scriptum est qd relet. p. scriptum erit etiā iuri petēdi legitimam que nō potest peti nisi primo intērata querela: vt. l. quēad modum. ff. de inoffi. testamēto. Aut non est opus primo

Legitia
an possit
psuetudi
ne tolli vs
minui.

Legitia
q. debeat
filijs sup
pleri.

Legiti
mam aut
ei supple
mētū pe
tēdi ius
q. pro tpe fi
niatur.

querelatur tunc: hoc ius petendi legitimam stat p se non p scribitur quinque. Est effi ius psonale qd apparet: qz supplementum legitime petitur cōditione ex.l.oi modo. C.de inoffi. test. z ibi nota. ergo durat. xxx. annis. l.ij. C.de cōsti. pec. z l. sicut. C. de p̄scrip. xxx. annis. Berar. mu.

De naturalib⁹ tm liberis. Rubri. xvij.

ostēs vidim⁹

de psonis linee descendentis q̄ necessario instituede vel exheredā de sunt lz naturales z etiā spurij non sint de illaz n̄sero attamen de illis gr̄a melioris p̄tinuatiōis predictaz distinctionis nō est inutile in hoc loco tractare. igitur lz cōcubinatus a lege humana p̄missus dicatur eo q̄ sine metu criminis z extra penā legis est.

¶ Additio. Ut. l. in p̄cubinato. in fi. ff. de p̄cubi. z hoc itelligit de pena legali. de iure tm̄ canonicorū: diuino etiā p̄hibitus est p̄cubinat⁹ vt. j. p̄ma rub. dicā. Be. mu.

¶ Et lz illa mihi dicat legitima p̄cubina i qua adulterij stupri vel incestus crimen non cōmittit. z quā vnica z in domo z indubitate affectu p̄sistentem habeo z q̄ mihi posset vxor esse. Attamen filij ex tali coitu natū legitimi nō sūt: sed tantūmodo naturales: vt in aut. quib⁹ mo. na. effi. sui. §. palā nāq̄ est. z. §. si q̄s autem. col. vj. z in aut. vt liceat m̄ri z auie. §. ad hoc. col. vij. z. C. de p̄cubi. l. s. z. ff. eo. l. s. §. si que. z. l. p̄. De h̄mōi er go liberis q̄liter in testamēto succedat videndū est. Et est sciēdum q̄ nullo iure cogit filius suū naturale q̄s instituerel. exheredare: vel aliqd ei iterinos dare: vel in vltia voluntate relinq̄re: siue q̄ramus de iure: ciuili siue p̄torio: siue veteri: siue nouo: qz extraneo

ruo loco sunt: vt insti. de p̄ria po. in pn. z de nup. §. vlt. z. C. de na. li. be. l. vlt. Vt si ego testm̄ condēs habeo legitimos z naturales liberos. z ex altera pte habeo naturales ex p̄cubina natos: lz mihi si volo relinq̄re naturali meo vnā vniciā scz noudecimā p̄tes hereditatis mee z nō vltra. qd aut vltra relictum esset legitimis applicatur.

¶ Additio. Qd v̄z itelligit. nisi pater alicui legitimorū relinq̄ret min⁹ vniciā: qz tūc nō pōt naturali relinq̄re vnā vniciā p̄ eo: qz pater naturalis filio naturali etiā legitimo: nō pōt relinq̄re plusq̄ relinq̄t vni filioz legitimorū. ita dicit Angel. de peru. in. §. si. i. d. aut. Be. mu.

¶ Si nō nō habea legitimos descendētes: lz habeo ascēdētes seu parētes legitimos ipsis ascēdētibus legitima portio relictas scz tertia pte bonoz meoz: reliquas duas ptes i naturales meos diuidere possuz: vel ecōuerso scz tertiā partem eis z duas ascēdētibus. Si aut nec ascēdētes nec descēdētes legitimos habea: tūc mihi lz naturales meos in solidum heredes instituire. z p̄batur oīa supra dicta in aut. q̄bus mo. na. effi. sui. §. neq̄ igit̄ semp. vsq̄ ad. §. si q̄s aut defunct⁹. col. vj. Dic ecōtra filius naturalis testm̄ facies p̄t si vult eisdē modis z toties z tm̄ de relinq̄re p̄ri suo naturali: vt pietas seruetur in eis.

¶ Additio. Facit. l. nā z fi. in prin. ci. ff. de inoffi. testa. z. l. si quis lib⁹ beris. in prin. ff. de libe. ag. z aut. licet p̄ri. in fi. C. de natu. libe. z. de nepotibus. in. d. aut. qui. mo. na. effi. sui. Berar. mu.

¶ Preterea hec eadez omnia que dicta sunt de patribus z filiis naturalibus itelligas et vera esse

Filio naturalit⁹: qz tus q̄s relinq̄re possit.

Concubina legitima q̄ dicatur.

Filio naturali mihi cogit pater dare: vel relinq̄re.

Prima pars florum

inter auum / proauum / nepotem
vel pnepotem naturales (si quis
nepotis nomen in tam degene-
res hoies extendere voluerit) vt
vnu alteri toties r tantudem r
eisdem modis relinqre possit vt
dictu est in patre r filio naturali
r pbatur hec in palle. auf. quib?
mo. na. effi. sui. §. de nepotibus. r
Ceo. l. vlt. Secus aut in matre r
ascendētibz p matres. nā mater
r auus r auia materni tenētur ne
cessario (si vtiliter testari volue-
rint) liberos suos nō tm natura-
les de cōcubina natos: ex p̄xi
delicet certo r cognito: sed etiam
vulgo quesitos qui patrē incertū
habere dicuntur: instituere: aut
noiarim cū causa legibus cog-
ta exheredare vel p̄teriri: r etiā
(qđ plus ē) pariter cū legitimis:
si etiā legitimos habeāt de iusto
m̄rimonio natos nisi mater esset
illustris: tūc em̄ aliud iuris est: vt
dicitur in rubri. qualiter r qñ suc-
cedit ab intest. liberi naturales.
h̄mōi em̄ naturales in succedēdo
m̄ri in nullo differūt a legitimis
vt insti. de senatus. offi. §. nouissi-
me. r. l. pe. in fi. C. illo titu. q. etiā
h̄mōi filij agūt de inofficio. testa-
mēto in bonis matris: vt. ff. de in-
offi. te. l. si suspecta. §. r. ideo pa-
ri rōne ascendētibz p matrem
debent succedere.

¶ Additio. Ut. l. modestinus: vbi
casus. ff. vñ cognati. Be. mu.

¶ Sed qđ dictus est de vulgo qñstū
intelligas vex esse: nisi ex tali coi-
tu nati sint ppter quē mater eoz
accusari possit. puta ex adulte-
rio vel stupro vel incestu. h̄j em̄
spuriij sunt r nō sunt digni noiar
filij. nec iura successionis habēt
vt in auf. quibus modis nat. effi.
sui. §. fi. col. vs.

¶ Additio. Ita pcludit glo. in di-
cto. §. nouissime. r glo. in d. §. vlt.
Berardus mulert.

¶ Et ecōtrario euenit vt mater r
ascendētes a m̄re debeāt institui

vel exheredari vel p̄teriri a libe-
ris naturalibus: r eis succedere
quēadmodus essent legitimij r na-
turales vt insti. de senatus. offi. ter.
§. vlt. Qualiter aut isti naturales
ab intestato succedāt. §. in rubri-
ca vltima hui? op̄is dicitur.

De spurij. Rubrica. xix.

Spuriij sunt q Spuriij
qui sunt.
ex adulterio nati sūt:
vel ex alio incestuoso
vel nephario vel dāna
to coitu. h̄j nec naturales nec le-
gitimi sunt nec nominādi sunt fi-
lij: nec a parētibz sunt alendi. r
ois paterne substātie indigni. qñ
immo etiā ex p̄rogatiua rescripti
imp̄ialis ipsi vel eoz mater: pa-
terne hereditatis participiū ha-
bere nō possunt. r si pater eis de-
derit vel inter viuos vel in vltia
volūtate vel p se vel p alius: totū
retractatū legitime eius soboli
reddēdum est vel fratri vel sorori
r si p̄dicti nō extant vel si extāt
sed agere noluerint vel dissimula-
uerint vel tacuerint: intra duos
mēses inuadit fiscus res tales cū
pena quadrupli. r pquirit eos cū
seua q̄stione tormentoz p̄cubine
inferēdoz vt exprimat v̄itates do-
natoz vel cōmendatoz ei vel alij
p ear: vt in auf. quibus mo. natu-
effi. sui. §. vlti. col. vs. r. C. de natu-
ralibus liberis. l. §.

¶ Additio. Quero circa premissa
quando coitus dicatur dānatus:
r̄nde post Ange. are. in. §. nouissi-
me. insti. de senatus. offi. in fi. q̄
tūc qñ aliqua pena tp̄alis imponi-
tur p aliquā p̄stitutionē iuris ci-
uilis. vt puta qñ p tali coitu h̄j lo-
cū pena adulterij vel incestus vel
stupri: vt insti. de publi. iud. §. itē
lege iulia. de adulterijs. r in. §. fi.
in auf. qui. mo. na. effi. sui. col. vs.
Immo fm̄ eūdem: nō solum quā-
do pro tali coitu imponitur pena

Loit? qñ
dicat dā
natus.

ordinaria; adulterij; incestus; vel stupri; sed etiã qñ imponit extraordinaria. & extraordinaria pōt imponi cū qñ plures retinet ꝑcubinã. nam tūc coit⁹ est dñatus pena tꝑali. Et tales filij nullo modo succedūt pñi nec etiã matri; vt in aut. de trien. & fe. §. si aut ꝑfusa col. iij. & in aut. quibus modis natu. effi. sui. §. si nō effusa. nã tales cōcubine & eaz amafij saltē extrordinē puniri possunt; qđ est res mali exēplū; vt. l. j. & ꝑtorum. ff. de va. & extraordi. cri. & l. iij. ff. de cri. stelli. sed Bar. in. l. fina. ff. de his qui. vt indig. tenet cōtrarium dicens; qđ tales possent matri; succedere. qđ vt refert. d. Ang. vbi. §. nō placet mathesilano; quē tractatum de suc. ab intestato. scrio pñisse sepe cōmemorat. Nota tñ qđ lz ꝑcubinari⁹ vel meretricalis coitus nullã tꝑales penã paritur fm leges. l. in ꝑcubinatu. in. fi. ff. de ꝑcub. & l. si ea. & l. que adulterium. C. de adul. tñ secus est quo ad penã spñalem. vñ de iure diuino & canonico mortaliter peccāt qui cū alia qđ vxore ꝑpria habent coitum. xxxij. q. iij. meretrices. & est glo. pulchra in verbo nō est. in cle. ad nostrus. §. si. septimo qđ mulieris osculū &c. de here. ¶ Item nō. qđ spurij etiã aliter dicitur qđ supra diffinitū est ꝑ dñm Boladnum. dicuntur em etiã spurij qui sunt nati ex ꝑcubina que nō fuit reuera indubitaro affectu; qui alias ꝑprie dicerētur naturales; vt est rex. glo. & ibi Inno. in. c. nisi cū ꝑrides. §. si. ꝑsone nō irregularitas. in. fi. de renū. qđ ibi sequitur Anto. de bu. vt refert dñs Ange. in. d. §. nouissime. sup. glo. in vbo vulgo. ꝑbatur. nam habemus qđ spurij pōt mouere querelã in officiosi testamēti cōtra testamētuz matris. l. si suspecta. §. j. ff. de inoffi. testa. qđ oportet intelligere in tali qui nō est natus ex dñato coitu; alioquin esset falsum.

Coit⁹ con
cubinari
us vel me
retricalis
nullã pe
nã tꝑales
parit⁹ sec⁹
in spñali.

per ea que. §. Item nota qđ lz fm leges nati ex damnato coitu non sint alēdi; vt in. §. si. in sepe alleg. aut. quib. mo. natu. effi. sui. co. vj. de benignitate tñ canonica habemeta eis sunt ꝑstanda. c. cū haberet. in. fi. de eo qui dux. in. ma. quã pol. ꝑ adul. hinc tradit Bar. in. l. fina. ff. de his qui. vt indig. vnum modū ꝑ quem pater pōt relinqre filio suo spurio; hoc est nato ex dñato coitu; qđ videlz relinquat sibi tñ quod sufficiat ad alimēta. hoc modo. Reliquo filio meo spurio in vita sua fundū ꝑ alimētis; & post mortem sit suoz filioz quibus pōt relinqui. l. si. C. de natu. libe. idem dicit Bar. in. dote eodē fauore. & eadez rōne; quia spurio quis pōt legare dotem & alimēta. arg. l. j. ff. solu. matri. & l. cuiꝫ post. §. gener. ff. de iure do. Hec nã nisi relictum excedat magnã quãritatem. al's forte ꝑsumetur fraus; vt l. j. C. de na. li. Aliū modum subijgit idēz Bar. ibi qui (vt dicit) cōtinet aliqd fraudis; vt si testator rogat heredes expñse vt restituat cui velit. & hoc; qđ nō est tacitū sibi deicōmissuz; immo palã relictum vt. l. nō intelligitur. §. si qđ. ff. de iure fisci; sed tñ hoc casu non pōt heres spurij eligere; qđ tñ vidēz retur capere a testator; vt l. vnū ex familia. in. ꝑinci. ff. de lega. ij. ideo consiliū est qđ heres eligat tertij. & postea ille tertij eligat spurij. aliquid tñ vt fatetur ipse Barro. fraudis haberet in se. ¶ Sed iuxta ꝑmissa quero. pone aliquis reliquit filio spurio; an tale relictū debeat esse fisci; vel an debeat remanere apud heredes; hãc questionem format idēz Bar. vbi. §. in. §. si. quero & reuoco in dubiū &c. vbi tãdem post Ri char. malumb. videtur cōcludere qđ palam relictum spurio; debet manere; apud heredes scriptos vel veniētes ab intestato. per rationes & leges quas ibidēz addu

Spurio
an sint alēdi a ꝑatēribus.

Spurio
qbus modis relinquitur qui possit

Spurio
relictum
an debeat esse fisci

Prima pars florum

Spurij
an aliquo
mō legit
mari pos
sint.

Natura
les qbus
modis le
gitimen
tur.

xit. Si vero esset tacitum fidei cō
missum. de quo in l. in fraudē. in
prin. ff. de his qbus vt indig. tūc
applicaretur fisco: vt. l. s. cū simili
bus. ff. de iure fisci. vide latius p
eūdes Bar. vbi. s. ¶ An autē hmoi
filij nati ex dānato coitu aliquo
modo legitimari possint qro: Re
spōde fm Ange. peru. in. s. si. in se
pe dicto aut. qbus modis na. effi.
sui. q. tñ vnico modo legitimari
possunt: scz p rescriptū principis
dicētis q eos legitimos facit: nō
obstāte illa lege aliter em legiti
mari nō possunt. Ita vult etiā. gl.
in vbo participiū. in. d. s. si. Alij
autē naturales scz multis modis
legitimari pnt. de qbus p do. Ange.
in. d. s. si. scz p subsequēs mō
monius de quo nulla est dubita
tio. itellige filijs tñ volēribus: vt
s. gnāliter. in. d. s. aut. quib? mo
dis na. Alio modo p oblationē cu
rie. Tertio modo in testamēto p
rescriptū principis. Quarto si pa
ter eos in testamēto solēni filios
appellauit &c. vide lati? p eūdes.
Berard. mulerr.

De institutiōe pa renti seu ascēdētis. Rubrica. xx.

Item dictuz est
de psonis linee descen
dētis: scz liberis nris:
qui in ordine succedē
di primū & potiores locū obrinēt.
Nunc nō de psonis linee ascēden
tis: scz parētibus nris dicamus.
¶ Est igitur sciēdū: q si ego testa
tor: vel testatrix nullū habeā li
beroz a me necessario instituēdū
vel exheredādū vt in superiorib? di
ctū est: scz parētes siue parētes le
gitimos: naturales: & in eo statu
vt liceat mihi testari: puta emāci
patus vel aliter mei iuris fact?:
tūc ad eos instituēdos si vtiliter
testari voluero me cōuertere co

gor: Nam deficiētibus psonis li
nee descēdētis vocātur ascēdētēs
vt. C. ad se. con. tertu. aut. de iuno
cto. q: qbus turbatur ordo mo
ralitatis: scz q pmozitur fili? pū
tñ parētes ad bona liberoz ratio
miserationis admittit: & nō mi
nus parētib? q liberis pie relin
qui d: vt. ff. de inoffi. testa. l. nā &
si parētibus. in pn. Institua itaq;
parētes meos nulla inter pater
nos & maternos differētia habi
ta. habita tñ gradus progatiua:
vt pura si patrem & matrem ha
beam vtrūq; instituam: & si solus
patrem/vel solā matrem illi vel
illā instituam. de auo aut vel de
auiā vel alio ascēdēte nō cogor
tūc mētiones facere: quia pcedit
eos gradu pater vel mater: sed si
nec pater nec mater adsit mihi
tunc eum vel eos qui mihi sunt p
ximiores in gradu ascēdētis in
stituere debeo: eodē em modo ab
intestato succedūt: vt in aut. de he
redi. ab intest. veni. s. si igitur de
functus. col. ix. & q: & eis cōpetit
querela in bonis liberoz q testa
ri potuerūt: & nō habebāt descen
dentes: vt. C. de inoffi. test. l. libe
ri. ij. rñso. sufficit autē si parentem
instituēdum instituā in sua legit
ma portione que iure nature des
betur parētibus: que est triēs bo
noz quādo nullum habeam libe
roz: vt in aut. de hered. & fal. s. pri
mum. colla. s. et in aut. de trien. &
se. s. s. col. iij. Et si in minorī insti
tuerez nihilominus tenet in mo
dico testamentum: licet agi pos
set ad supplementum vt in libe
ris dictū est. s. in rubri. de legitio
nis tñ liberis &c. s. si. item nota
q nō interest. Sed qbus ita di
ctuz sit q pdictos parētes meos
instituere debeam: tamen eos
possum exheredare vel omittēre
si legitima subsit causa. nam pa
ternos & maternos parentes vel
instituere vel rite exheredare vel
pnterire debeo: scz legitima causa

adiecta, alioquin testamentum meū rescindetur vt in aut. vt cuz de ap. cog. §. 7. hec quidem. r. §. ta les igitur. colla. viij.

¶ Additio. hoc vtz q̄tus ad insti tutiones solā. cetera effi firma p̄ manēt: vt. d. §. si tales. ff. si aut̄ hec oia. r. in aut. ex causa. C. de li be. p̄re. Berar. mu.

¶ Sed q̄bus vijs r rationibus in quolibet dictoy casuum rescinda tur: causa breuiat̄is omitto.

¶ Additio. Dic q̄ hoc late p̄ra ctat Bar. in. d. aut. ex causa. C. de libe. p̄re. ff. si. circa fecidum. scz quādo querimus r. r. idem Bar. in. l. filio p̄teritoy. ff. de iniust. te sta. ff. si. circa scōm principale. vbi sic cōcludit. aut loqm̄ur de matre vel eius linea aut de p̄fe vel eius

linea. primo casu aut p̄tereūt̄ur vel exheredantur sine causa: r. tes tamentum est nullū: q̄ deficit in substārialibus dicta aut. ex cau sa. vbi hoc notat ipse Bar. aut cuz causa r tūc suē p̄tereāt̄ur: siue ex heredēt̄ur idē est: q̄ semp̄ habēt necesse infērare querelā: cū talis p̄teritio p̄ exheredatōide habea tur: vt insti. de exhere. libe. §. ma ter. r. lz ibi loquatur in descēdēt̄i bus p̄teritis: idēz in ascēdēt̄ibus vt. C. de inoffi. testa. l. cū filius. et ff. de inoffi. testa. l. j. Si nō queri tur de patre vel eius linea: r. tūc aut pater vel auus est p̄teritus vel exheredatus a filio emācipa to: aut a filio in p̄tate constituto. primo casu aut sine causa r testa mentum est nullum: q̄ deficit in substārialibus: vt notat idem Bar. in. d. aut. ex causa. r. in. d. l. fi lio p̄terito. aut cū causa: r. tūc aut est p̄teritus r habz p̄tra tabulas vt. ff. si a pa. q̄s sue. ma. l. j. Aut est exheredatus r habet querelā: vt l. j. r. l. pater filium. cū similibus. ff. de inoffi. testa. Si nō est p̄teri tus a filio in p̄tate p̄stituto: r. tūc aut testatur extra castrensē vel quasi r non potest: sic testamen

tum est ipso iure nullum et dese ctu p̄sone testātis: vt. ff. de testa. l. qui in potestate. r. C. qui testa. face. possunt. l. penul. Si nō testa tur in castrensē vel quasi quod po testric glo. variat̄. nam quādoq̄ dicunt q̄ tale testamētum nullo iudicio potest retractari. ita nō ta. in dicta aut. ex causa. et. C. de inoffi. testa. l. de inofficio. r. ff. de inoffi. testa. l. j. quādoq̄ dicit gl. q̄ testis nō rumpitur: sed agitur ad legitimam cōditione ex lege: vt nota. C. de episco. r. cle. aut. p̄s byteros. r. eo. tit. l. cum lege. r. in aut. de sanctissi. episco. §. p̄sbyte ros. col. ix. quādoq̄ glo. dicunt q̄ iura antiqua corrigūt̄ur in hoc quia hodie testamentum filij su per castrensē vel quasi subiacet querele: vt nota. C. de inoffi. te sta. l. fina. r. C. ad tertul. aut. in te stamento. et. ff. de inoffi. testa. l. papinianus. §. papinianus. r. ff. si a paren. quis sue. manumif. in Rubrica. r. hāc opinionem tenet Jaco. de are. vt refert ipse Barto. vbi. §. r. placet ipsi p̄ter. in aut. vt cum de ap. cog. §. 7. hec quidem. col. viij. nam textus ibi loquitur in filiosa. in casu quo potest testa ri: sed hoc non potest: nisi in ca strensē vel quasi: ergo in illo casu loq̄tur. Dic ergo aut filius in po testate p̄terit: vel exheredat pa trem sine causa: r. testm̄ est nullū ipso iure: q̄ deficit in substāriali bus: aut cuz causa: r. tunc aut p̄te rit r dicit nullum: aut exheredat r est locus querele: vt in filio p̄te rito. de quo dixi late supra in ru brica. de legitimis rātuz libe. hec quātum ad modum rumpēd̄: q̄ tum vero ad prestationem lega torum est idem in vno quod in alio: vt probatur in dicta aut. vt cum de appel. cog. §. si autem hec omnia. hecille in dicto autem. ex causa. r. in dicta. l. filio p̄teritoy. Item nota q̄ sunt septem cause propter quas liberr̄ possunt ex

Filiussa
miliasini
les testm̄
faciēs de
castrensē
an hodie
parētes si
ne cā p̄e
terire vel
exhereda
re possit.

parētes
p̄teriti
vel exhe
redati a
liberis q̄
bus vijs
rumpant
testm̄.

Prima pars florum

Exhere- heredare parentes suos: que oēs
dari parē enumerātur in dicto. §. z hec qui
tes a libe dem. vsq; ad. d. §. si tales. Prima
ris ppter est: si de crimine luse accusauerit
quot z q̄s excepto crimine esse maifestatis.

cās pos- Secunda: si vite filij parens sue
sunt. rit insidiatus. Tertia: si vxori aut
concube filij pater se cōmifcue
rit. Quarta: si parēs filium testa
ri in quo poterat p̄hibuit. Quin
ta: si parēs nō egit curam filij cū
esset furiosus. Sexta: si filium ca
prum a saracenis nō redemit pa
rēs. z si moritur intestat' fili' pa
rens non succeder: sed ecclesia. z
dabūtur bona eius p̄ redēptione
captiuoz. Septima causa est: si
filius sit orthodoxus. parēs vero
non catholicus. Unde vsus. Sed
pater ex septes. si nati spernit ho
nozem. hūc accusabit. vira vene
na dabit. Testari vetat: aut vxor
rem diligit eius. Non redimit ca
prum. dum furit odit eum. **¶** An
autem legitima parentum sit ho
die aucta: sicut legitima filioz:
quero? glo. in auct. nouissima. C.
de inoffi. testa. tenet q̄ sic. idem
tenet glo. in auct. de triente z se
misse. in. ij. colum. in verbo. hoc
obseruando. colla. iij. z glo. in ver
bo. compensent. in. §. de nepoti
bus. per illum tex. in auct. quibus
modis natu. efficiūtur sui. col. vs.
z hoc sequitur cōmuniter docto
res. **¶** Item q̄ro an pater debeat
hodie habere legitimam iure in
stitutionis: sicut in filijs dictum
est. §. in rubrica de legitimis tan
tum libe. Barto. in dicta autem.
nouissima. C. de inoffi. testa. mo
uet hanc questionem: vbi conclu
dit q̄ non: sed sufficit quoquo re
dicti titulo. **¶** Sed idem Ba. ro. in
auct. de triente z semisse. prope fi
nem princip. colla. iij. z etiam in
auct. vt cum de ap. cog. §. siue igitur
col. viij. concludit. q̄ in modo de
bet habere iure institutionis: si
cū filius: z hoc tenet Jacob. de
belui. in. d. auct. vt cū ap. §. aliud.

z tenet etiam Inno. in. l. his vbi
in fine princip. ff. de heredi. ino
stitu. z in. l. i. §. si ex fundo. eodem
titulo. in vlti. aucta predicta zc.
ita relet z tenet etiam Angel.
are. in. §. igitur quartam. instir.
de inoffi. testa. idem tenet Sal.
in dicta auct. nouissima. z post euz
Jason mai. in additio. ad Chri
sto. por. insti. de inoffi. testa. §. si.
Berardus mulert.

De extraneis z vo luntarie instituēdis. Rubrica. xx.

Abes itaq;
personas vtriusq;
linee ascendētis
scilicet z descēden
tis necessario insti
tuendas vel exhe
redandas: vt teneat testamētus.

Sed quoniam cetera alie p̄sone
que sunt de linea collateralis dicitur
extranei heredes: z volunta
rie instituuntur: idcirco de ipsis ex
traneis heredib' videamus. Igi
tur si illū vel illos quem vel quos
habeo legitimos descendentes
vel ascendentes meos instituē
dos vel exheredādos: instituam
quidem non in vniuerso: sed in
parte vel re certa: tūc extraneus
in residuo bono: um meorum vni
uersalem heredem instituere po
tero. Nam si non inueniretur vni
uersalis: tunc is qui esset institu
tus in parte vel in re certa habe
retur pro vniuersali: vt. l. §. si ex
fundo. ff. de heredi. instituē.
Item si dictos filios meos legiti
mos omnes exheredāvero. et
tunc extraneus instituam. aliter
enim non valeret testamētum in
quo nō esset heredis institutio:
vt institui. de fideicommissa. here.
§. in primis. **¶** Additio. Cir
ca hoc an valeat testamētum si
ne heredis institutione potes di

Cerfus.

Legitia
parētum
an sit ho
die aucta
sicut filio
rum.

Legiti
mā an pa
rēs hodie
h̄re debe
at neces
sario iure
institōnis.

Testamē
tū q̄n vale
at sine be
redis insti
tutione.

stinguere: qz aut constat testator rem voluisse facere testamentum & non valet nisi ibi sit heredis institutio. vt. ff. de iure codicil. l. s. Aut constat qz voluit legare & fideicommittere. & tunc valet sine herede scripto. vt in. §. preterea. insti. de fideicom. here. aut est dubium: & tunc si facit mentionem de herede videtur voluisse facere testamentum. & hoc casu sine herede non valet testamentum. vt. d. l. s. r. ff. de testa. is qui. r. C. eo. nō codicillū. Item quando facit aliquā exheredationem. nā tunc in dubio voluit testari cū exheredatio nō nisi testamentō fieri posset. §. codicillis aut. insti. de codicil. r. l. non codicillū. §. allega. r. sic sine heredis institutione/ qd est caput testamenti non valet testamentū. l. fina. ff. de codicil. r. in. d. §. in primis. Gerardus mulert.

Item quādo nullū habeo liberorū vel parentū predictorū ad heredis extranei institutionē accedam: siue sit naturalis meus siue alijs de collateralibus: siue alia quecumq; persona. Sed quoniam inter extraneas personas quedā sunt que institui nō possunt. nec ex aliquo capere testamentō ideo de illis videndum est: quia per cōsequēs apparebit ceteras alīs posse institui.

Ad ditio. Facit. l. cū pretor. ff. de iudi. r. l. ex eo. ff. de testi. r. xv. di. fin. qualis. Gerardus mulert.

Itaq; institui nō possunt depozitarius ppter aliqd delictū. in insulam: qz pegrinus est. i. nō in ciuitate. vt. C. de here. insti. l. s. Item datus in metallū: qz pene seruis effectus est. vt. ff. de his que pro nō scrip. habent. l. si in metallum.

Ad ditio. Hoc verū nisi ei sit relictum in cām alimentorum: hoc em capere posset. d. l. si qz in metallū r. l. is cui. ff. de ali. r. cba. le. sicut et in spurio. §. rubric. ij. proxime dixi. Gerardus mulert.

Item heretici quia tanq; crimine lese maiestatis tenent: & cum alijs hominibus nihil ex legibus vel moribus habent cōmune. vt C. de hereticis. l. manicheos. Item baptismatis iteratores quia species heresis est sancti baptismi iterare. vt. C. ne sanctum baptismi iteretur. l. nulli. r. de apost. l. hī qui. Item apostate qui nominē christianitatis inbuti sacrificia postea fecerint idolis per proditionem diuini ministerij in prophana migrando: vt. d. l. hī qui. Item collegia illicita. i. nō habentia speciale priuilegiū eo qz non sunt a senatu vel principe approbata. vt. C. de here. insti. l. collegium. Item incestuosus. i. spurio testatoris ab eo institui non potest. vt in aut. qui. mo. natu. eff. sui. §. vlti. colla. vj. de quo dic. vt. §. ij. rubric. proxime dictum est. Item mulier que nubit infra tēpus luctus. vt. C. de secun. nupt. l. s. r. in aut. de nupt. §. prime siquidē nuptie. col. iij. iure tamen canonico hec pena abolita est. mulier enim sū Paulum soluta a lege viri cui vult nubat in dño. vt in epistola s. ad Corinthios. ca. vij. r. extra de secun. nupt. c. penul. r. l. fina.

Ad ditio. Nota qz hec ē cōdis opinio doctorū qz pena qz imminēbat mulieri de iure ciuili ppter festinationē: qz nubit infra tēpus luctus est hodie sublata de iure canonico. p. d. c. pe. r. fi. Sed penam quā paritur qz nubit scōdo de qua in. l. femine. cū sequentibus. C. de secun. nup. non est sublata hodie ita norant cōmuniter scribentes in. d. l. s. C. de secun. nupt. r. Inno. et Joan. an. in. d. c. pe. r. fi. r. Ang. are. in. §. legari. insti. de leg. C. i. de de hac materia latius per dñz Panor. in. d. c. fi. de secū. nup. Ad de qz mulier pariens intra tēpus luctus/ si modo indubitātū sit solem hanc eorū defuncto nō esse rem: non est capax hereditatis aut

Mulier nubes intra tēpus luctus an hodie incurrat penas legales.

si quis
si quis
si quis
si quis
si quis

Heredes institui qz non possunt.

alicuius legatij vel donatidis causa mortis. auf. hifdem penis. C. illo. tiru. idem si nō pariat sed stuprum cōmittat. vt dicit glo. in. d. auf. hifdem penis. Non enim debet p^o habere castitate luxuria. vt est text. in auf. de restitu. et ea que parit. in. xj. mēse ppe finem. col. iij. vnde sumpta est supra dicitur auf. quod nota. contra petulantres & lasciuas istas viduas &c. Gerardus mulert.

Quē incerta persona institui nō potest: quia certus d^o demonstrari heres. vt. ff. de here. insti. l. quotiens. in prin. & §. heres. auf. & e. titu. l. in tēpus. §. quotiēs. s^o hoc fallit in pauperibus christi / q^o l. incerti sint / tñ si instituat diuini iuris & pietatis intuitu tenet institutu. vt. C. de epis. & cle. l. id qd. et l. nulli. & l. si q^o ad declinandam.

Additio. De hac materia latius dicitur est. s. in ru. heredis institutio in qua vltima voluntate. &c. Gerardus mulert.

Itez seruus accusatus de adulterio cū dñā sua cōmissor: q^o etiam dñā de eodē crimine fuerit accusata: ab ipsa dñā institui nō pōt vt in sti. de here. insti. §. est aut casus.

Additio. Personas. s. per dñm Rolandinū nominatas enumerat glo. institui. de lege. §. legari.

Adde supra dicitis damnatū ad mortem qui seruus pene efficit. L. quod ad statū. & l. qui vltimo. ff. de penis. & l. eius qui. §. penul. ff.

de testamen. Adde etiam fratres minores. de. e. iiii. §. cū enim ad veritatem. de verbo. signi. Aduer testamen q^o fratribus minoribus pro alimentis relinqui potest: q^o potius in facto q^o in iure cōsistit. ita dicit Barto. in. l. legatū. per illum textū. ff. de capitis dimi. idē Bar. in. l. quidam sunt serui. ff. de penis. & idē in. l. seruos. ff. de aliment. & ciba. leg. quod limita fecit d^o eundē in. d. l. legatū. nisi esset annuū. nam hoc capere non pos-

sent: quia habet aliquid proprietas. Et nota q^o licet p^o relictis ipsi fratres minores nullā actionem habeant. cū in iudicio p^o tēporali re esse nō possint. d. de. exiuit. §. veruētia. officio tñ iudicis cōpelluntur heredes soluere. arg. l. qñtus. & ibi hoc tenet Bar. ff. de annuis lega. & idē Bar. in. l. nec q^o q^o. §. obseruare. ff. de offi. proconsul. & leg. vide latius p^o eundē in. l. ciuitatibus. ff. de leg. j. vbi sic dicitur stinguit cum querit qualiter posset peti relictū fratribus minoribus. Aut est relictū eis p^o eoz alimentis / seu alijs necessitatibus: et tūc pōt petere fundicus cōis: & etiā quilz de populo. p^o quo allegat. d. l. ciuitatibus. & §. sinautē. in auf. de eccle. ritu. col. ix. pōt etiaz implorari officiu iudicis. vt in. d. l. seruos. ff. de aliment. & ciba. leg. Si vero fratribus esset aliqd in determinate relictū tūc videtur relictū p^o suis necessitatibus. et in hoc iudex etiam secularis suū potest officium exhibere: vt in decretali Nicolai: q^o incipit exijt qui seminat. §. ad hoc quia fratribus de verbo. signi. lib. vi. Item adde q^o licet nō valeat institutio quam do ipsi fratres minores sunt instituti. vt. s. valet tamē q^o instituit ecclesia fratrus minorum vt vult Bar. vbi. s. in prin. per illum textū. Vide de materia ista latius p^o eundē Barto. in tractatu suo minoricarum. Itē adde damnatū ad perpetuū carcerē. in. d. l. si in metallū. ff. p^o his q^o pro nō scrip. habē. Et nota q^o relictū istis nō auferit p^o fisci. cū sint penitus incapaces. d. l. si in metallū. & ibi Bar. & idē Bar. in. l. j. C. de here. insti. vbi reprobat. glo. fina. que vult q^o relictus deportato auferatur per fiscum. vbi etiam idem Bar. tractat. An exbannitus possit heres institui de quo latius per Ange. areti. in §. cum autē. institui. quibus modus patri. potesta. solui. vbi recit-

Fratrib^o minorib^o quēadmo dū relinq^o possit.

tat conclusionē Barto. et subiungit opinionem Sali. aliter dicens q̄ Barto. subdit tamen in fine non recedendū in iudicādo et consulendo ab opinione Bartho. que et q̄ huiusmodi bāniti nō eō parantur deponatōis quia v̄dicit nō perdunt iura cōmunia: sed solum iura municipalia sue ciuitatis: etiam si essent bāniti cum publicatione bonoz. ita vult Jaco. d. are. in .l. ex facto. §. ex facto. ff. ad trebel. et alij quos citat idēz Ange. vbi. §. hinc p̄cludit Bar. in d. l. §. q̄ si testamentum fieret fm̄ sp̄m̄a statuti ciuitatis: vel ex speciali priuilegio ciuitatis. vt. C. d. testamētis. l. si non specialit̄ ex bānitis talis ex tali testamēto capere non possit: quia perdit ea q̄ sunt illius ciuitatis. idē dicit d. hereditatibus q̄ differunt ex forma statuti illius ciuitatis. sed si testamentum est validum de iure cōmuni: vel hereditas deserat ab intestato de iure cōmuni cum ip̄e retineat ea q̄ sunt iuris cōmunis possit capere: forsan tamē vt dicit idē Bar. possit cōmune sibi auferre tāq̄ ab indigno: cū alias scz quando oīno capere nō possit remaneret hereditas penes venientes ab intestato per ea q̄ supra dicta sunt. de quo vides plene p̄ glo. et Bartho. et alios scribentes in .l. hereditas. C. his qui. vt idig. An autē remanere debeat eo casu. et etiā alijs superioribus cum onere aut sine onere quero. Et videt̄ dicendum q̄ sine onere: cum pro nō scripto habeatur. d. l. si in mortallū. et .l. vnica. §. in primo itaq̄ C. de caduc. tollen. nec obstat. l. si. ff. de his que pro non scriptis habentur. vbi dicitur q̄ q̄s sibi ascripserit si alij restituere a testatore iustus est cum onere fideicommissi id apud heredem remanet quāuis pro non scripto esset. et. quia ibi nō proprie est p̄ non scripto sicut capitur in dicto. §. in p̄

mo itaq̄. nam ibi capitur p̄ non scripto quando persona cui relictum est deficiebat: sicut in superioribus casibus etiā dici potest. nam deponatō dānatus ad mortem et ceteri de quibus supra p̄ deficientibus et mortuis reputantur. In contrario vero non sic: quia ibi ex alia causa deficiebat relictum: quia sibi ascripsit in testamento: et sic habetur pro non scripto: quia ipsi non debetur. nō autem proprie sicut in dicto. §. in primo eodem modo responderi potest ad .l. §. ff. illo titu. scilicet de his que pro non scriptis. hinc dicit notabiliter Bartho. i. dicta. l. fina. q̄ si alicui coram duobus testibus aliquid relictum fuerit: et is grauatus esset id restituere ecclesie vel pauperibus: istud relictum est pro non scripto: quia iste priuus non potest exigere cum deficiat sollemnitas. vij. vel. v. testium. Et sic istud remanet penes heredem. l. si veritatis. C. de fideicommissis. tamen cum suo onere. cōstat enim q̄ relicta ad pias causas valent cum duobus testibus. c. relationum. §. de testa. p̄ quo facit optime fm̄ eundem Barto. dicta. l. fina. Et nota p̄dicta ad limitationem. d. §. in primo itaq̄. Berardus mulerr.

Ceteræ autem persone possunt institui in testamento: et ex testamento capere. sicut ergo institui potest homo liber et seruus tam proprius q̄ alienus. p̄ter q̄ in casu p̄dicto. Item paterfamilias et filius. mutus: surdus: furiosus: prodigus: priuus: miles honoratus: laicus: clericus: monachus: ciuitas imperator: imperatrix: fiscus: ecclesia: locus: quilibet maior: minor: posthumus: etiam alienus. Item pauperes christi licet incerti sint vt dictus est. quia in eis pretenditur fauor pietatis et probantur supradicta institui. de here. qua. et disse. §. tes

Relicta ad pias causas valēt corā duobus testibus.

Prima pars florum

stamenti autē. et. C. qui re. fa. pos
sunt. l. cū heredes. et de here. isti. l.
hereditatis. ¶ Finaliter autē no
tabis q̄ quatuor sunt persone q̄
licet inter extraneos heredes cō
putētur. tamen oīno instituende
sunt. scilicet emancipatus. vt in
sti. de exhe. li. §. emancipatos. Item
filius instituendus est a matre. li.
cet et extraneus heres sit. vt isti.
d. here. qua. et di. §. ceteri. et de
here. li. §. fina. in fi. et de inoffi. re
sta. i. p̄n. et de senatuscō. orsi. i. p̄n. et
C. e. l. j. Item nepos ex filia p̄mor
tua. vt in autē. de triē. et se. §. neq̄
illo. col. ij. Item pater instituendus
est a filio liberos nō habēte licet
non sit suus heres. vt. ff. d. inoffi.
test. l. Nam et si parētibus. in p̄n.
hij em̄ licet extranei sint: q̄nq̄ ta
men loco et numero suorum here
dem cōputātur. vt in sti. de serui.
cog. §. repetitus. in fi. et duob⁹ se
quentibus. §. et debēt instituivē
rite exheredari alioq̄n testamen
tum est in iuri. scz quātū ad insti
tutionē auf. ex cā. C. de libe. p̄re.
et in corpore vnde sumitur.

Extranei
qui sint.

¶ Additio. Extranei em̄ sunt q̄ te
stato: is iuri subiecti non sunt. §.
ceteri in p̄nci. in sti. de here. q̄li.
et diff. et. §. extranei. C. de rei. vt.
acti. Gerardus mulert.

**De substitutiōib⁹
et qd sit substitutio: et
q̄ substitutionū diuis
sio. Rubrica. xxij.**

Item institutio
num passus prout ex
his que dicta sunt p̄
p̄edere potuisti sit pe
riculosus et dubius. At tamen in
substitutiōib⁹ maiores adhucla
tent insidie et pericula imminēt
grauiora. est em̄ earū documentu
rum implicitum valde et a pau
cis tabellionibus cognitū adeo

vt in illis dictatorum ignorātia
multorum iura leserit: et testato
cum plerūq̄ sefellerit spem et vo
tum. Et propterea tibi cōsulo q̄ te
nus siue ex hac siue ex alia salu
briori doctria circa hec reddaris
solicitus et ad huiusmodi tua et
aliena vitanda pericula magis
cautus: igitur cum de institutio
nibus que sunt prim⁹ gradus he
redum dictum sit: nunc de substi
tutionibus que sunt secundarij
gradus heredum dicendum est.
Substitutio itaq̄ est secūda con
ditionalis institutio. facit. l. j. ff.
de vul. et pu. sub. Nam substituo
tio continet in se institutionem.
cum ergo sic dico: an mihi here
dem instituo: et si ipsa nō erit he
res vel si decesserit fran. sit mihi
heres vel fran. instituo. Patet q̄
an pure et primo gradu heres in
stituitur sed si sequatur conditio
q̄ ipse non sit heres vel q̄ decesse
rit: tunc sub ipso et post ipsū fran.
heres eligit. Unde te substituo
quasi sub primo et post p̄mū desi
cientem te heredem statuo: igit
institutio est primus gradus/ etiā
si multi fuerint instituti. Substi
tutio vero secundus est. etiam si
millesima sit eo q̄ obseruat id est
post primum et in locum prime de
ficientis venit. vt. ff. d. vul. substi.
l. j. in p̄n. et de bonoz possessione
scōz ta. l. ij. §. deferatur. vers. p̄mo
autem gradu. nam et omnes nu
ptie dicuntur secūde que sequun
tur primas. vt. C. de secūdis nup.
l. si qui. §. talem.

Substitu
tio qd sit.

Substi
tuo vnde
dicatur.

Nuptie
scōe q̄ di
cantur.

¶ Additio. Et notat glo. super ru
bz. Cillo titu. et glo. sup ru. ff. de
vul. substi. Gerardus mulert.
¶ Diuiditur autez substitutio. lqz
alia directa: alia obliq̄ siue fidei
cōmissaria. Est itaq̄ obliqua siue
fideicōmissaria vel p̄caria illa p̄
quā quis capit hereditatem alio
mediāte: scz testato: fidei p̄misit
heredis alteri restituere. vt i hoc
exemplo. an mihi heredes instituo

Substitu
tionis di
uisio.

rogas eū p fidei cōmissum vt ipas hereditate restituat Franc. tunc ergo p fidei cō. frāsciscus sit substi tutus antonio: et cū primo dicit An. hereditate ipsam adire / et aditā Fran. restitueret: sic An. mediā te et adeunte hereditas pueniet ad Fran. §. in p̄mis. insti. de fidei cō. here. igif si anto. sponte adie rit defalcata et retēta trebelliani ca portide. scz quadrāte. reliquū dodrantē Frā. restituer vt insti. de fidei cō. here. §. sed qz heredes et. §. sed qz stipulationes. Sivero nolit adire hereditate veritus ne dāno afficeret: prospectū est vt si fidei cōmissarius diceret suo peri culo adire: et restitui sibi velle co gatur heres institutus a pretore adire et restituere hereditate nul la sibi portione retenta / hecenis est fidei cōmissivis et natura. vt. l. quia poterat. et l. naz quod. §. qui cōpulsus. ff. ad trebellia. et d. §. s3 cōpulsus. ff. ad trebellia. et d. §. s3 cōpulsus. ff. ad stipulationes. Sed hāc sub stitutionem sub dicta forma verborum raro fieri visum est sub q̄ busdam aut alijs verbis sepe con tingit. puta quādo instituo titiū filium: vel fratrem meū et subijcio. et si dictus Titius quādoqz deceffe rit sine liberis substituo ei seium huiusmodi enim verba significāt et representant fidei cōmissarias substitutionē. vt. f. dicitur sub rubrica de cōpendiosa. Nunc de di recta agendum est. Et est directa substitutio per quā quis capit he reditate defuncti nullo alio me diante vel sibi cooperāte. vnde cū dico. An. mihi herede instituo: et si ipse nō erit heres Fran. sit he res. et sic patet q̄ si cōringat cōdi tio q̄ An. nō sit heres: incōtinen ti et imediate hereditas peruenit ad Fran. et ipse eā per se et sine al terius cooperatione adire potest

Substitu tionis di recte diui so.

Diuidit autē directa substitutio: q̄ alia vulgaris alia pupillaris: alia exemplaristalia cōpendiosa alia breuiloqua siue reciproca de

quibus per ordinē est videndum

De substitutione vulgari tacita et exp̄sa. Rubrica. xxij.

Substitutio vulgaris subdividitur quia alia expressa / alia tacita. **Ad ditio.** Ad ditio est partim expressa et partim tacita. vt. f. dicitur. **Gerardus multer.** **Est autē expressa vulgaris q̄ negationis in se verba h3 expressa.** vt cū prius institutionem deinde substitutionē facio hoc mō. **Ant.** mihi herede instituo. et si ipse nō erit heres Frā. sit heres vel fran. substituo: vt insti. de vulga. sub. in princ. Tacita vulgaris est in qua negatio nō sonat expressē sed in clusue et tacite subauditur. vt si duos heredes facio. sic frā. et An. mihi herede instituo. Deinde substitutionē hoc modo et eos iniuce substituo p̄ hec verba: et eos inuicem substituo tacite subintel ligitur si An. non erit heres puta qz nolit vel qz nō possit frā. insolidū sit heres. Et eodē modo si frā. nō erit. An. insolidū sit. vt. ff. de her. insti. l. cū in testamēto. §. hec vba et. ff. de vul. et pu. substitutione. l. iam hoc iure. et l. lucius. in princ. Non autē credas q̄ hec verba inuicem substituo possint illū intel lectum h3e scz q̄ si vnus decedat si ne liberis alter sit heres: qz si al ter eoz puta An. p̄ parte sua here ditate adierit: incōtinenti p̄ ea p̄ te substitutio exp̄pirabit. Cū siue cū liberis siue sine liberis moriatur: nihil refert in vulgari exp̄sa vel tacita vt semp̄ exp̄piret ad ita hereditate. vt. C. de ipu. et alijs sub. l. post aditā. **Lis em̄ si sit frā si An. nō erit heres frā. sit heres ap te reliquit q̄ si An. erit heres frā**

Substitu tionis vul garis di uisio.

Substitu tio vul ga ris exp̄sa q̄ sit.

Substitu tionis vul ga ris tacita que sit.

Prima pars florum

ciscus nō erit heres: cōditione de
ficiēte. Sufficiēt autē pdicta duo
erēplaynū scz de expressa: r aliud
de tacita: qz formā habēt q̄ facili
posset cōtingere. Aliavero exem
pla ponit lex d̄ tacita vulgaris pu
ta An. r Frā. vt erue eoz viuet he
res mihi esto. l. r̄tius r seius. ff.
de here. insti. Itē quisq̄s mihi he
res erit: sit heres filio meo. l. q̄ li
beris. §. hec verba. ff. de vul. r pu.
et qdā alie quaz forme raro aut
nunq̄ possent contingere. r ideo
earum expositionem omitto. Ad
ea enim que frequenter accidunt
iura potius adprāda sunt. l. nā
ad ea. ff. de legi.

Additio. Aduerte q̄ hec substi
tutio eos inuicē substituo. itē r
illa: quisq̄s mihi heres erit: sit he
res filio meo: nō sunt pprie taci
te vulgares: vt lz videre p̄ Bart.
in. l. i. ff. eo. in. i. colū. ibi videam⁹
ergo de p̄ma. r. c. r p̄ ea. q. i. dicā in
p̄ma additōe post p̄n. r p̄ Azo.
in summa. C. eo. in. i. col. **I**tē ad
uerte q̄ Bar. in. l. i. ff. eo. **A**li. vltē
rius q̄o q̄bus verbis. r. c. aliter r
latius tractat quibus verbis fiat
vulgaris substitutio q̄ d̄ns Rolā
dinus hic. Gerardus mulert.

Porro vulgaris expressa vel ta
cite substitutiōis effectus est. vt
ad substitutū pueniant tantūmō
illa bona testatoris q̄ puenire de
bebāt ad institutū qui vel noluit
vel nō potuit esse heres: r nō bo
na illius heredis instituti. p̄ vul
garem em substitutiōne testator
in suis bonis instituere poterit
nō heredis. nā substitutus dire
ctōis sit heres ipsi testator. vt isti.
de pupil. sub. post prin. ibi quo ca
su. Dicit autē ideo vulgaris: quia
a quolibz de vulgo fieri pōt: scz a
quolibz testatore: masculino vel femi
nari parēte vel extraneo. r qz etiā
cuiuslibet heredi fieri pōt pupillo:
adulto: maiore: emancipato: suo.
vel etiam extraneo.

Additio. Ita dicit Azo in sum

ma. in prin. C. de impu. r alijs sub
sti. Adde scdm eundē: dū ille testa
mentum faceret: hic ex testame
to capere pōt. de q̄bus supra suis
locis dictū est. **U**hac materiā q̄
quidē difficilis r quoridiana est
altius: attigere oportet: etiā mō
hī videt: iurta. l. legau. ff. de libe
ra. lega. Aduerte itaqz fm Ange.
are. insti. de vulga. substi. in prin.
vers. ad primū redeo. post Jo. de
imo. in. l. i. ff. eo. q̄ vulgaris substi
tutio pōt sic diffiniri. Vulgaris
substitutio ē substitutio directa
q̄ a quolibet r cuiuslibet fieri pōt.
nihil habens specialitatis. Item
fm Bar. in. o. l. i. in prin. vers. ve
niamus ad materiā vulgaris sub
stitutionis r. c. post guil. q̄nqz mo
dis pōt dici vulgaris. Primo mō
qz oibus patet. vt. ff. de furis. l.
vulgaris. cū similibus. Scdo ex
ponitur vulgaris. i. directa. vt. l.
quidā cū filiū. ff. de here. insti. **T**er
tio mō d̄: vulgaris. i. approbata.
vt. l. si seru⁹ nauē. ff. de fur. Quar
to mō d̄: vulgaris: qz sit fictis ver
bis vulgarib⁹. Quinto mō d̄: vul
garis. i. expressa. vt. l. libertates.
ff. de fideicō. liber. Alio mō d̄: vul
garis. i. q̄ nihil hz specialitatis vt
l. edicto. §. erat. ff. de iure fisci. q̄
oia huic p̄senti substitutiōni pue
niunt. **I**tē aduerte scdm eundē
Bar. vbi. §. in vers. scdo principa
liter quero q̄ huius vulgaris sub
stitutionis pprie tres sunt spe
cies. qm̄ alia expressa: alia tacita
alia partim expressa r partim ta
cita. Circa primā scz expressā ad
uerte: q̄ expressum d̄: tribus mo
dis. Primo mō expressus d̄: illud
q̄ in genere d̄. vt. l. siū. in fi. r q̄
ibi notat. C. q̄ cū eo. scdm vnam
opiniōne. Scdo mō d̄: expressum
q̄ specialr exprimit. vt. ff. ad le.
corn. de sal. l. i. §. inter filiū. r. o. l.
fi. C. q̄ cū eo. scdm aliā opiniōne.
Tertio modo d̄: expressum id q̄
singulariter r proprio noie expri
mitur. vt. l. q̄ in rerū. §. si. ff. d̄ le.

Substitu
tiōis vul
garis ex
presse vel
tacite q̄s
effectus.

Substitu
tio vulga
ris q̄ redi
catur vul
garis.

Substitu
tiōis vul
garis dif
finitio.

Vulgaris
quot mo
dis dicat

Substitu
tiōis vul
garis q̄
sunt spēs.

Expressus
quot mo
dis dicat

De substitutione vulgari tacita et expressa. Fo. xxvi.

Substitu-
tio breui-
loq et cō-
pendiosa
an cōple-
ctā sub-
stitutio-
nes exp-
sas.

¶ Et ibi glo. puula. His pmissis di-
cit idem Barf. vbi. §. q. substituo
tio breuiloqua et cōpendiosa: de
quib⁹ infra suis locis dicitur: com-
plectit substitutioes expressas:
scz in genere ita loquitur sicut eum.
glo. in hōbo ad matrē. in. l. l. lucy. ff.
eo. et. C. de testa. mili. l. i. testamē-
to. §. et ita intelligit qd notat gl.
fina. in. l. p̄cibus. C. de impub. et
alijs substitutionibus. et qd no-
tat Bzo. in summa illius titu. in
fi. 7 qd dicit. §. in prima additio-
ne. Nam h̄ba sunt generalia 7 cō-
prehēdentes substitutiones. sed
si acciperes expressus specialiter
vel singulariter tunc nō cōprehē-
derent expressas substitutiones:
sed tacitas. ita loquitur glo. in ver-
bo ad exemplum: ibi alia tacita
que fit verbis affirmatiuis 7c. in
§. qua ratione. insti. eodem. 7 qd
notat in glo. in h̄bo fidei cōmissi.
in dicta. l. p̄cibus. C. eo. et quod
sentit glo. fi. C. de institut. et sub-
stitu. 7 qd dicit dñs Rolandinus
supra ista rubrica. Et sic vides qd
diuersis respectib⁹ potest dici ex-
pressa 7 tacita. Ex p̄dictis euēnit
q̄ licet tacita pupillaris contēta
in exp̄ssa vulgari regulariter nō
excludat matrem. l. p̄cibus. 7. l. cū
quidam. C. de impub. et alijs sub-
stitu. et dicit late. §. rubrica pri-
ma. tamen pupillaris contenta
compendiosa vel breuiloqua ex-
cludit eam. vt. d. l. p̄cibus. iun-
cta dicta glo. fina. 7 dicta. l. lucy.
iuncta dicta glo. in h̄bo matrem.
et videbis. §. in rubri. de compen-
diosa substi. et in rubri. de breui-
loqua siue reciproca substitutio-
ne. Est vt supra dictum est: et alia
substitutio expressa specialiter
seu quo ad species. vt si dico si he-
res nō sit titius. Seius sit heres
vt. l. §. in princi. ff. eo. 7 insti. eo.
in princi. ista est expressa speciali-
ter in specie: quia speciem substi-
tutionis comprehendit. sed non
expressa singulariter. non enim ex-

primitur alijs singularis casus
in quem substitutio cōmittat. di-
cit enim si heres nō erit 7c. et istud
quod non sit heres: potest esse vt
quia non vult esse vel quia nō po-
test. vt. l. cum proponas. C. de he-
re. insti. Item quoniam nō posse esse
heredem est: vel propter mortem:
vel p̄pter aliud impedimentū iu-
ris vel facti. vnde non pōt huius-
modi substitutio dici exp̄ssa sin-
gulariter: licet glose vbiq̄ appel-
lent eā expressam. Est et alia ex-
pressa vulgaris singularit. vt qm̄
casus substitutiōis singulariter
aut specialiter exprimitur: vt puta
si dico. si posthumus non nasce-
tur me viuo. vt. l. fina. C. de institut. et
substi. vel si dico si filius me⁹ me
viuo morietur. vt. l. gallus. in p̄n-
ff. de libe. 7 posthu. vel si heres in-
stitutus capere nō poterit. vt. C.
de hered. insti. l. ij. Et sic vides qd
quedam pōt dici expressa in gene-
re: 7 non in specie. quedā expressa
in specie et non singulariter.
¶ Secundo est videndum de taci-
ta vulgari. circa quod sciendum:
q̄ quedam est tacita vno respec-
tu: que alio respectu potest dici
expressa: de qua supra dictus est.
Quedā est oīno tacita: vt illa que
cōtinet in exp̄ssa pupillari. vt. ff.
eo. l. iam hoc iure. et. l. quāuis. C.
eo. illa nullo modo ē expressa nec
ex vi verborum intelligitur. sed
maxime legis potestate ex p̄sum-
pta mente defuncti. vt dicta. l. i. §.
hoc iure. facit glo. fina. in dicta. l.
p̄cibus. C. eodem.
¶ Tertio videndū ē de ea q̄ ē parti-
tacetate parti exp̄ssa. 7 hoc p̄tin-
git duob⁹ modis. Primo qd parti
est exp̄ssa parti tacita: q̄ ad cas⁹.
Secdo quo ad verba. vt declarabi-
tur infra. Ad declarationem que-
ritur ista substitutio: si heres nō
erit: quot casus cōprehēdat? Res-
ponder Barf. vbi supra: qd duos:
scilicet si heres nō voluerit eē: vt
insti. quod verum est nisi quando

Substitu-
tio vulga-
ris oīno
tacita q̄
fit.

Substitu-
tio si he-
res non
erit quot
casus cōp-
hendat.

Prima pars florum

substitutus est in potestate institu-
tione enim illa vba si heres non
erit intelligunt si esse non pote-
rit. nam non videtur sibi commissum re-
pudiare ex institutione: et esse he-
res ex substitutione. vt. ff. si quis
omiss. cau. testa. l. iulianus. et ibi no.

**Substitu-
tio vulga-
ris facta
in vno ca-
su an por-
rigat ad
alium.**

hoc commissio dicitur. nam quod substitutio
facta in vno casu. scilicet si heres
noluerit esse porrigitur ad alium ca-
sum scilicet si non potuerit vel e contra.
dicitur hinc eundem Bar. vbi. s. et sic p
l. gallus. s. et quid sit tsm. de libe.
et posthu. vbi expresse dicitur quod sub-
stitutio facta hinc commissio galli in vno
casu porrigitur ad alium. de hoc dicitur
latius. vt p. eundem. Ex his habes quod
illa substitutio est partim expressa
et partim tacita quod ad casus. Nam in quod
busdam casibus expressa in quibus
datur tacita vt patet.

**Substitu-
tionis vul-
garis que
et que sint
effectus.**

Item quod an sit necesse quod insti-
tutio heredis preceat hac substi-
tutione vulgare. Blosa. iij. in. d.
l. s. ff. eodem. videtur velle quod sic. et
hoc sequitur ibi Bar. in. versu. Ter-
tio principaliter quod plus dicitur.

Item nota sunt hinc Bar. vbi. s. quod quod
sunt effectus huius substitutionis.
Primus est quod in hodie sui iuris itel-
ligitur si heres non erit vel muta-
ta conditione etiam alii heredes non
fecerint et in hodie alieni iuris in-
telligitur si ipse heres non erit vel
alium heredem non fecerit. vt. l. si
paterfamilias. ff. de here. insti. et
insti. de vulg. substi. s. si. et. C. de he-
re. insti. cum proponas. quod intelligitur in
testatore sciente: in ignorate vero
dicitur in. d. l. si paterfamilias
cum. l. se. et in. d. s. fina. insti. s. vulg.
substi. et ibi per Ange. are. Item quod
dicitur si heres non erit intelligitur et
desijt esse possit: quod exclusus per re-
pudiationes vel alio modo. Alias
donec est spes institutionis cessat
substitutio. l. quod diu. s. ff. de acqui.
here. **Item** Sed circa hoc dubitatur.
Quid si est spes quod institutus qui
repudiat veniat per in integrum
restitui an interim cessabit substitutio

et respondet ipse Bar. vbi. s.
Nisi. Sed circa hoc dubitatur et
quod non per. l. et si sine. s. sed quod pa-
pinianus. ff. de minoribus. Nec obstat
quod hinc eundem supradictum est quod diu
est spes institutionis et quia hoc
intelligitur si est spes de iure con-
telligitur de iure speciali. vt. l. iij. s. s.
ff. de fideicommissis. liber. facit quod no-
tatur in. l. ij. s. expectandi. ff. de
secun. tab.

Quid autem si institutus decessit
ante aditam hereditatem ad here-
dem transmittens ius deliberan-
di iuxta tenorem. l. cum antiquioribus.
C. de iure deli. vter preferatur
tur an heres heredis an substi-
tutus? et respondet ipse Bar. vbi. s.
versu. item dubitatur quod si institu-
tus quod heres heredis profertur. et
institutus facit alium videlicet suum
heredem heredem primi testa-
toris ex dicto iure deliberandi. et
sic cessat substitutio. vt. d. l. si pa-
terfamilias. ff. de here. insti. per hoc
allegat casum. l. s. C. de his que ante
aper. tabu. ibi aliosque. et. ff. de acq.
here. l. si quis filium. is. responso.
quod cum principio continuari de-
bet hinc eundem vbi. s. item pro hoc
videtur hinc eundem glo. in. l. sed et
si pro dote. s. pe. ff. de le. pstan. vbi
hoc etiam tetigit ipse Bar. idem
Bar. in. l. iij. C. de hered. insti. et
idem in. l. fina. post principium. C.
de bonis. que libe. sed ange. in. d.
l. si pater et in sepe allegata. l. s.
ff. eo. tenet contrarium vt refert
Ange. are. insti. eo. in. princi. versu
si. circa quod quero vbi illo non
obstante firmat opinionem Bar.
vt latius videbis per eum ibi et
in. s. fina. eodem titulo. Adde quod
filiosam. repudiante hereditate
sibi relicta pater eam adire po-
test excludendo substitutum. d. l.
finali post principium. iuncta glosa in
verbo recusante. et ibi Bartolus
C. de bonis que libe. et idem in di-
cta lege tertia. C. de here. insti. et
Ange. areti. vbi. s. secus. in seruo

**Substitu-
tio vulgari-
ter an po-
ferat heredi
heredis huius
ius delibe-
randi.**

**Substitu-
tio vulgari-
ter exclu-
ditur per
patrem ad
eundem filio-
fa. repu-
diante.**

De substitutione vulgari: tacita 7 expressa. Fo. xxvij.

Monacho herede de institu-
to 7 repudiante an sit
locus substitutioni
vel an veniet pater
aut monasterium.

nolente adire iussu domini. nam
tunc locus est substituto. d. l. ij. C.
de here. instit. hinc potest queri
quid si est institutus monachus
qui non vult adire an monasterium
possit adire sicut dictum est in pa-
tr. Bart. in dicta. l. ij. C. de here.
instit. 7 idem latius in dicta. l. j. ff.
eo. versic. quero quid si est institu-
tus monachus 7 Ange. are. in. §.
alienus quocq. insti. de here. insti-
tu. tenet qd subiectio monachal'
sit magis subiectio filialis qd fer-
uilis: qd monachus est capax suc-
cessionis 7 debet institui. vt. l. deo
nobis. §. j. C. de epis. 7 cler. quod
non est in seruo. Item seruus po-
test vendi monachus non sicut nec
filius. Item monasterium cogitur
alere monachum sicut pater filium.
non autem dominus seruum: quia po-
test eum pro derelicto habere. vn-
de patet qd magis equiparatur fi-
lio qd seruo. hinc dicendum secun-
dus eos qd sicut filio recusante pa-
ter excludit substitutum. vt. §. sic
etiam monacho repudiante mo-
nasterium preferit substituto. qd
nota. Intellige pdicta quando fi-
lius vel monachus repudiabat 7
non volebat adire hereditatem: tunc
enim pater vel monasterium exclu-
dit substitutum. Sed dubitatur qd si
filius vel monachus decesserit an-
te aditam hereditatem an sit locus
substituto vel an veniet pater vel
monasterium: In filio dicit breuiter/
q d aut hereditas obuenit filio ab
eo in cuius potestate fuit 7 tunc
eam transmittit ad quoscunq: 7
hoc operatur existentia iuratis. l.
apud hostes. C. de suis 7 legi. he-
re. 7. l. ij. C. de iure delibe. 7. l. fin.
§. si nautem perpetuus. C. de cur.
furio. 7. l. ex militari. §. fin. cum. l.
seq. ff. de testa. milit. 7 ibi Barto.
et latius Idem Barto. in. l. si in-
fanti. in vers. oppono secundo dicitur
hic qd si infans. 7c. et sic pater
vel quicumq: alius excludit substi-
tutum per ea qd supra dicta sunt:

quia licet ipse heres non est: ta-
men alium facit heredem. Aut heres
reditas obuenit ab extraneo: hoc
est ab eo qd non habebat eum in po-
testate: ille enim extraneus dicitur
§. ceterum institui. de here. qua. 7
diff. 7. l. vnica. §. extraneum. C. de
rei vro. act. 7 tunc si iste scilicet a
quo venit hereditas sit de ascen-
dentibus: tunc aut iste filius heres
res habet descendentes 7 trans-
mittit ad eos. l. vnica. C. de his qd
ante aperta. 7 ipsi excludunt sub-
stitutum per ea que §. Aut non ha-
bet descendentes: tunc non adita-
tam non transmittit. §. in nouissi-
mo. C. de cadu. tollen. licet etiam
ascendentes alios superstites ha-
beat. l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad
terru. Intellige nisi qd us ad ius
deliberandi quod vsq: ad annum
transmittit sciens. vt. l. cum anti-
quioribus. C. de iure deli. functo
dicto. §. in nouissimo. Limita pre-
missa nisi filius infans fuerit: 7 in
infantili etate non adita hereditate
decedat. tunc enim pater pa-
trio iure quasi infanti iam ques-
tam hereditatem capere potest.
dicta. l. si infanti. ij. respō. ita vult
pulchre Bart. in dicta. l. vnica. C.
de his qui ante aper. ta. Ex predi-
ctis patet solutio superioris que-
stionis quantum ad filium. 7 hoc vult
Bar. in dicta. l. j. ff. eodē. in versic.
quero quid si monachus. De mo-
nacho autem non respōdet. expres-
se: sed fm Ange. areti. insti. de he-
re. instit. §. alienus quocq. tacite
vult inuere Bar. qd si est heredi-
tas ascendens monachi: tunc
transmittit ad monasterium tan-
q d in suam posteritatem. vt dicta
l. vnica. in ratione sui. Cōstat enim
monasterium loco filij esse. c. in p-
sentia. de probatio. aut. nisi. C. ad
trebell. alias si est hereditas ex-
tranei non transmittit iuxta eam
supradicta sunt. Sed idē Ang. ibi
tenet qd etiam hereditatem ab ex-
traneo delatā ipsi monacho: mo-
o ij

nasterii monacho etiā ante aditionem mortuo: adire poterit: si cut pater pōt adire hereditatem relicā infanti filio idē tenet ipse An. in. §. si. insti. de vul. substi. v. de latep. Bal. in. l. §. C. q. admitt. ad bo. pos. possumt. ver. quō ad decimum: et vltimū capitulū de monacho etc. et p. alios doct. citatos ad dicto Ange. in. d. §. alien. quos seruus. §. Querit vltimus idē Bart. vbi. §. in. versi. qd. si ille q. repudiāuit etc. ponamus q. quis sit institutus et ei vulgarit substitutus? alii et tertius substitutus sit p. fideicommissum vniuersaliter iste institutus repudiat / fideicommissari? petir illū repudiante cogi adire / iuxta. l. nam. qd. §. si. qd. cōpulsus. ff. ad trebel. modo substituitur? vulgaris vult hereditatē iure substitutionis vulgaris et substitutus alius vult eam iure fideicommissi. vter eorū sit pferendus? Responder ipse Bar. q. aut fideicommissus nō est repetitū a substituto tacite vel expresse: et tunc pferat substitutus vulgariter. l. si. patroni. §. si. ff. ad trebel. aut est repetitū et pferat fideicommissarius. l. non iusta. C. ad trebel. et. l. facta. §. iulianus. ff. illo ritu. Sed Imola in dicta. l. §. ff. eo. vt refert Ang. are. insti. de vulga. substi. in. principi. in. versi. quero quid si ille qui repudiāuit etc. dicit q. siue sit repetitum: siue non: semper fideicommissarius pferatur. per dictū. §. iulianus vbi vide late ipsum In no. et Ange. de perusio. et eundem In no. in dicta. l. si. patroni. §. fin. ¶ Item quero quid si heres et indignus nec adit hereditates: an veniat fiscus vel substitutus? Responde q. fiscus repulso substituto. vt. l. si. sequēs. in. prin. ff. ad fil. hoc sequitur barr. in sepe dicta. l. §. ff. de vulga. pro quo facit scdm eundem. l. in. seruiturē. §. ei. ff. de bono. libe. rationem subdit quia licet ipse institutus nō sit heres;

facit tamen fiscum heredem ergo substitutus repellitur per ea que. §. ¶ Tres quero an ne aliquo casu veniant simili institutus et substitutus. dicit vt per eundē. vbi §. in. versicitem quero an aliquo casu. vbi ponit tres casus. Primus est casus. l. si. pater familias. ff. de here. insti. q. casus etiam est in. §. si. insti. de vulga. Secundus est casus. l. si. liberti. §. patroni in. versic. qd. ergo. ff. de bonis liber. vbi vult textus q. quādo patronus est institutus: et in aliqua ppria re grauari: si ipse nō vult iudicium de functi implere tunc habebit suā debitam portionē vt institutus / et residuū habebit substitutus. et sic concurrūt institutus et substitutus. Tertius casus est in filio instituto et grauiato eo modo quo dixi in patrono per eandē. l. quia est eadē ratio scdm euz. hec circa primū effectū vulgaris substitutionis. ¶ Secundus effectus est: q. testamentum pōt assumere vires. et effectū ab hoc secūdo gradu. l. iij. in. fi. ff. de libe. et posthu. et ibi bar. et reliqui scri. et idem Bart. in. dicta. l. §. versic. sumus expediti de primo effectū etc. Circa quod querit ibidem in. versi. vltimus quero si substitutus in primo gradu etc. quid si institutus in primo gradu potest esse heres: sed nō eodē modo quo testator voluit quia fuit institutus suus vel necessarius. sed tempore mortis reperitur emanicipat? vel manumissus an admittetur institutus vel an substitutus? et distinguat q. aut est facta substitutio ex necessitate: aut ex voluntate. dicit latius per eū. ¶ Quero vlteri? an a tacito vulgari possit testamentum vires assumere. an vero requiratur aditio ex primo gradu: idem Bart. vbi. §. concludit. q. licet pupillaris requirat aditionem hereditatis. l. ij. ff. eodē. et dicitur. §. in. rubrica proxima. vulgaris tamē tacita q. con-

Substitu-
tus? isti-
tutus an
tōbus ca-
sib? simili-
veniant?
vbi. §. in
ba. §. in
vbi. §. in

Substitu-
tus vulga-
riter an p-
feratur si
deicommissari-
o vni-
uersali.

Substitu-
tus an p-
feratur si
sco i casu
q. heres e-
indignus

Substitu-
tus an p-
feratur i-
stituto q.
nō pōt esse
heres eo-
mō q. tes-
tator vol-
luit sed
alio?
vbi. §. in
vbi. §. in
vbi. §. in

tinetur in ea nõ requirunt aditiones sed potest ab ea icipere. pro q̄ ab legat. l. neq̄ em̄. §. fina. ff. d. testa. mili. vbi sub exp̄sa fideicommissaria cõtinetur vulgari tacita: et tamen licet fideicommissaria requirat aditionem hereditatis et ab ea testamētũ nõ possit assumere vires. yr. l. ille a quo. §. si d. testamēto. ff. ad trebel. tamen illa tacita vulgaris nõ requirit aditionem vbi ibi patet. idem tenet ipse Bar. in l. si pater filium. 7 plen. in l. lex cornelia. ff. eo. et hoc videtur (fm̄ eundem) tenere glo. in dicta. l. lex cornelia. et glo. in l. pe. ff. de ventre inspici.

Quõd q̄ro an sit locus vulgari substitutioni. si instituitur viuo testatore moriat. Respõdet Ange. are. in l. eo. in prin. q̄ sic p̄ dictaz. l. si pater filium. et de hoc nõ videtur esse dubiũ q̄si loq̄mur 7 querimus de expressa vulgari q̄si est expressa. in l. vni. §. pro secundo. C. de ead. tollen. et in l. rhais. §. splendoforus. ff. de fideicommiss. liber. Quid autem in vulgari tacita cõterea sub exp̄sa pupillari: an ex ea substitutus: mortuo pupillo viuo patre: possit succedere: In hac questione distinguit Barto. vbi. §. in p̄li. vterius quero pupillus cui facta e substitutio pupillaris. et et idẽ in dicta. l. lex cornelia. ff. e. aut filius mortui civiliter viuo patre. vt q̄ capitur ab hostibz: 7 vel post mortẽ patris moritur naturaliter. et tũc substituitur: pot succedere ex tacita vulgari. vt. d. l. lex cornelia. et ibi nota. Ratio q̄ patre viuo durabat adhuc spes substitutionis pupillaris. vñ nõ pot impurari patri q̄ testamētũ non mutauit. Tur filius viuo p̄re decessit naturaliter: 7 tunc siquidẽ pater statim decessit post: ita vt non habuit tẽpũ mirandi testamentũ: tunc idẽ q̄ substituitur: venit ex tacita vulgari ex p̄sumpta voluntate defuncti quia euz

instituisset si sciuisset. vt. l. si pater captus: cum sua glo. ff. eo. Si vero pater decessit post ex interuallo: ita q̄ habuit potestatem mutandi testamentũ: tunc substitutus non admittit. ita loquitur. l. q̄ si filius. ff. de capti. et p̄batur hec distinctio fm̄ eum in l. tractabat ff. de testa. ml. probatur simili. in l. iij. C. de inoffi. testa.

Quero p̄terea quid si substitutio pupillaris facta est ventri. et v̄ter nõ nascitur: an substitutus admittat ex tacita vulgari: videtur q̄ sic: p̄ ter. 7 glo. in l. pe. ff. de ventre ispi. facit. C. de insti. 7 substiti. l. si. vbi vulgari exp̄sa facta si posthumus nõ nascit: cõtinetur tacitam pupillarem eo nato. ergo idẽ ecõuerso. Bar. vbi. C. si. vterius quero quid q̄ si substitutio. et d. distinguit q̄ si spes natiuitas istius posthumi deficit post mortẽ testatoris v̄t idẽ p̄ modicũ tẽpũ: et tũc substituitur admittit ex tacita vulgari. als secõ: sicut i superiorĩ questione dictũ est. et hec d. scõo effectu.

Tertius effectus vulgari substitutionis est: q̄ illa vulgari exp̄sa cõtinetur tacita pupillari. l. iã hoc iure. ff. eo. quod intellige verũ nisi testator dixerit contrariũ exp̄sse vel tacite. Exp̄sse p̄bat in. d. l. iã hoc iure. in fi. 7. C. eo. l. quis. Tacite vt i breuiologia facta disparibz. d. l. iã hoc iure. cũ similibz. Itẽ q̄ in vtrũq̄ casum exp̄sse p̄uidit. l. cũ ex filio. §. f. ff. eo.

Quõd autem inre existere i medio expressa vulgari cõtinetur tacitas pupillarem: dicã. l. rub. proxima.

Quõd an vulgari facta in vnum casum singulariter expressum q̄ cõtinetur tacita vulgarem in alius casum: vt dixi supra eadẽ rubricã in versi. hoc p̄missõ querit. et. tacitam pupillarem continetur: dic q̄ sic. casus est in l. si. C. de insti. fm̄ lecturã glo. **Q**uartus effectus est: quia per eã succedit defuncto. nõ ei cui substitutio facta e. in l. eo.

Substitutus pupillariter v̄ter non nato an admittat ex tacita vulgari.

Substitutio vulgari an sit locus: si instituitur viuo testatore moriat.

Substitutio pupillaris an sit locus: si instituitur viuo testatore moriat.

Substitu-
tio vulga-
ris expre-
sa conti-
nens taci-
tā pupil-
larem an
trahatur
ad bona
pupilli.

in prin. Iuxta hoc quero quid de
vulgari expressa qm in se continet
tacitam pupillarem/an per eam
succedatur pupillo ita vt trahat
ad bona pupilli? Bar. vbi. s. i. ver-
si. quartus effectus est q: per eaz
zc. Respondet q: per vulgare suc-
ceditur solummodo defuncto. et hoc
eo tēpore quo pupill? repudiat.
sed per pupillares tacitam in ea
comprehensam succeditur pupil-
lo tunc cum pupillus in pupilla-
ri etate decedit z sic habebit lo-
cum vtraq; substitutio. non enim
est necesse semp ad pupilare sub-
stitutionem vt filius a deat here-
ditates patris. vt. l. iulianus. al.
incipit si pupillus paterna. ff. de
acqui. here. z dicam. j. rubri. pro-
xima versiculo octavo dictum est
vt patris zc. Sed Dynus; vt ipse
Bar. vbi. s. refert dixit q: ex ista
vulgari expressa propter vicina-
tem quam habet cum pupillari/
etiam succedit pupillo/ quod nō
placet ipsi Barto. Expredicti pa-
ter. quid iuris de tacita vulgari
contēta in expressa pupillari. an
scilicet ex illa tacita vulgari etiā
succedatur pupillo.

Substitu-
tio vulga-
ris tacita
contenta
sub expre-
sa pupil-
lari an
habeat
locus ma-
ere existē-
re in me-
dio.

Item quero vtrum tacita vul-
garis contenta scilicet sub expre-
sa pupillari habeat locus quādo
mater est in medio/ constat enim
q: tacita pupillaris contenta in
expressa vulgari/ tunc nō habet
effectū. vt. j. proxima rubrica dice-
tur/ glo. in. l. fina. C. de insti. z sub-
sti. sub condi. factis: tenet q: sic.
quia per eam non succeditur pu-
pillo sed defuncto. vt. s. patet. et
hoc tenet Barto. vbi. s. in versicu-
lo vltimus quero vtrum tacita vul-
garis habeat locū. zc. et Ange. are-
ri. insti. eo. in. princ. in. vers. que-
ro an in pupillari expressa zc. et
cōmuniter docto. in. d. l. fina. et
hoc verum de matre pupilli/ per
rationem. s. allegatam. secus fz
eundē Bar. in matre testatoris/
quia contra eam non habet esse

ctum/ cum de luctuosa heredita-
te filij sui tractetur. et hoc tenet
etiam Ange. vbi. s. quod nota.
¶ Sed qd de vulgari partim ex-
pressa et partim tacita an admit-
tatur contra matrē in casum taci-
tum? Barto. vbi. s. in vers. quāto
quero. zc. Respondet q: nō/ al-
legat. d. l. fina. C. de insti. z substi.
aliter intelligēdo q: glo. eam in-
telligat. Sed aduerse q: Bal. et
Sali. ibi. z post eos Ang. are. vbi
s. in vers. querit Bar. in. d. l. j. in
versiculo quinto qro quid de vul-
gari zc. reprehendunt intellectu
Barto. de quo dicatius vt p eos.
¶ Item qro pone titius est insti-
tutus et ei sunt facta certa ptele-
gata: z si heres nō erit substitutus
ē seius an iste vulgariter substitutus
veiat etiā ad ipsa ptelegata?
Respondet q: non/ textus est in. l.
miles. s. pro parte. ff. de le. ij. et i.
l. fertilia. de le. iij. z ibi bar. et idē
Bar. in. l. marcellus. s. quidas. ff.
ad trebel.
¶ Quintus effectus huius substi-
tutionis est: q: facit de suo volum-
tariū. l. si filius heres. ff. de libe-
et posthu. et ibi Bar. et. l. si filius
qui patri. ff. s. vulga. et pupil. vbi
etiam Barto.
¶ Nunc quero que impediant sū-
ue extingāt effectū huius vulga-
ris substitutionis? z dicit lex q: hu-
iusmodi substitutio post aditam
hereditatem extinguit. vt. l. post
adita. C. eo. et. l. si legata. C. de le-
ga. Nec obstat aut. hoc amplius.
Coe fideicommissis: vbi dicitur q:
heres post iussū iudicis intra an-
nū nō implens iustum testatoris
iudicium priuatur omni lucro he-
reditario/ qd deserit primo substi-
tutus zc. quia ibi non vi substituti-
onis. sed beneficio illius legis
desertur. vt ibi dicit glo. quam se-
quitur Barto. ibi.
¶ Sed circa pmissa dubitat/ po-
ne testator fecit tres vel quatuor
vel plures gradus substitutionis.

Substitu-
tio vulga-
ris expre-
sa in vnū
casum an
admitta-
tur in ca-
sum taci-
tum.

Substitu-
tus vulga-
riter an
veniat et
ad plega-
ta.

Substitu-
tio vulga-
ris quō
extingat

an om̄s exp̄rent per additionem primi? Responde q̄ sic. textus est in l. cum in testam̄to. §. r̄uso. ff. de hered. insti. et in l. si mater. §. fina. ff. de vulga. et pupil.

Substitu
tio vulga
ris facta
pluribus
an extrin
gatur ad
tione vni?

¶ Itē q̄ro pone testator plures instituit. et ipsis titiū substituit. an aditōe vnius extringat substitutiō facta oibus? Hanc questionē ponit Bar. in sepe dicta. l. §. ff. eo. §. si. itē quero vtrū aditōe vni? r̄. vbi sic distinguitur aut substitutiō fuit facta pluribus copulatiue vel coniunctim. vt puta / instituit testator titiū et seiū / dixit / si titiū seiū heredes nō erunt / talem substituo. vel dixit / si neq̄ titiū neq̄ seiū r̄. vel si predicti r̄. tunc vno adēunte extringitur substitutiō. quia eius substitutiōnis conditio deficit eum requirit neutrum heredem esse. vt ff. eo. l. quidā testamento. et. C. e. l. cum quidam. Si vero fuerit facta substitutiō separatiim: tunc vno adēunte exp̄rat substitutiō quo ad seipsum. nō quo ad alios non adēuntes. vt ff. de iniusto testamento. l. pe. et. ff. de vulga. et pupilla. l. ex duobus. §. filium. r̄ l. cum ex filio. §. fina. r̄ l. coheredi. §. coheres. Ad hoc faciunt fm̄ eundem om̄ia iura que dicunt substitutum preferri coniuncto. C. de cadu. r̄ol. §. p̄ secundo. et. ff. de fm̄ tabu. l. equissimū. §. si duo. et. C. de fideicom̄. aut. hoc amplius. r̄ notatur in l. qui patri. ff. de acqui. hered.

Substitu
tus vulga
tur here
de qui se
mel adijt
abstinere
per bene
ficiū iite
restit.

¶ Item quero quid si adiuit heres et aduersus aditionem restitutus est vt abstinat. an admittatur substitutus vulgariter? Respondeo Bar. vbi. §. in vers. itē dubitatur quid si adiuit r̄. q̄ sic vt. l. et si sine. §. sed quod papinianus. ff. de minor. r̄. l. ex cōtractu. ff. de r̄e iudi. r̄. ff. eo. l. ij. §. iterdū. fm̄ vnam lecturam et nota. C. eo. d. l. post aditū. An autem hoc casu substitutus admittat de iure

ciuili / vel an solū de iure p̄torio / et sic habeat necesse petere bonos. fm̄ ta. Bar. vbi. §. dicit q̄ potest r̄ de iure p̄torio. r̄ etiam de iure ciuili admitti. Sed pau. de castro in quadam repetitione: vt refert Ange. are. insti. eo. i. p̄n. in vltima questione sua tenuit q̄ tantum admittitur hoc casu substitutus de iure p̄torio. r̄ sic intra illa tempora in tra que bonorum possessio conperit. de quib? in. §. cum igitur. insti. de bonorum possess. de quo dicitur vt p̄ eundem Ang. vbi. §. ¶ Item quero an existētia sui heredis impediat substitutum vulgare? Bart. in sepe dicta. l. §. ff. eo. vers. dubitatur etiam an existētia r̄. sic distinguit: aut substitutiō est facta ex necessitate / vt ex consilio galli vel legisvelleri. r̄ tunc existētia sui heredis excludit substitutum. nam facta est substitutiō sub conditione si suus esse desinat. vt. l. gallus. in p̄ncipi. ff. de libe. r̄ posthu. r̄ hoc sentit glo. in l. si mater. §. §. ff. de vulga. r̄ pupil. facit quod dixit ipse Bart. circa scdm̄ effectū istius substitutiōnis in. d. l. §. si. vltērius quero quid si institutus r̄. r̄ etigi etiā. §. circa scdm̄ effectum. in p̄ncipi. Si vero vulgaris substitutiō est facta voluntarie / tūc siquidē est vulgaris expressa existētia sui heredis nō p̄r habere locum. vt. l. si filius heres. ff. de libe. r̄ posthu. et ibi ipse Bart. et idem in l. si filius q̄ patri. ff. de vulga. r̄ pupil. r̄ dicam. §. rubri. p̄ r̄ima in vers. octauo dictum est vt patri r̄. Si vero loqueris de vulgari tacita. dicit idem Barro. q̄ eam nō extringit existētia sui heredis / quod p̄bat quia existētia sui heredis confirmat tabulas pupillaris in quibus constat q̄ continetur tacita vulgaris. vt d. l. si filius qui patri. r̄ ff. de acq̄rend. heredi. filius. r̄ l. iulianus / alias incipit si pupillus paterna

Substitu
tio vulga
ris an im
pediat p̄
existētia
sui heredis?

¶ Item quero an existētia sui heredis impediat substitutum vulgare? Bart. in sepe dicta. l. §. ff. eo. vers. dubitatur etiam an existētia r̄. sic distinguit: aut substitutiō est facta ex necessitate / vt ex consilio galli vel legisvelleri. r̄ tunc existētia sui heredis excludit substitutum. nam facta est substitutiō sub conditione si suus esse desinat. vt. l. gallus. in p̄ncipi. ff. de libe. r̄ posthu. r̄ hoc sentit glo. in l. si mater. §. §. ff. de vulga. r̄ pupil. facit quod dixit ipse Bart. circa scdm̄ effectū istius substitutiōnis in. d. l. §. si. vltērius quero quid si institutus r̄. r̄ etigi etiā. §. circa scdm̄ effectum. in p̄ncipi. Si vero vulgaris substitutiō est facta voluntarie / tūc siquidē est vulgaris expressa existētia sui heredis nō p̄r habere locum. vt. l. si filius heres. ff. de libe. r̄ posthu. et ibi ipse Bart. et idem in l. si filius q̄ patri. ff. de vulga. r̄ pupil. r̄ dicam. §. rubri. p̄ r̄ima in vers. octauo dictum est vt patri r̄. Si vero loqueris de vulgari tacita. dicit idem Barro. q̄ eam nō extringit existētia sui heredis / quod p̄bat quia existētia sui heredis confirmat tabulas pupillaris in quibus constat q̄ continetur tacita vulgaris. vt d. l. si filius qui patri. r̄ ff. de acq̄rend. heredi. filius. r̄ l. iulianus / alias incipit si pupillus paterna

Substitu-
tus an p̄-
serat isti
vuto re-
pudianti
bo. pos. s̄z
ta. r volē
ti venire
de iure ci-
uili.

Item quero institutus repudians
uit bo. pos. fm tabulas. r vult ve-
nire de iure ciuili. substitutus autē
dicit q̄ fecit sibi locū repudiādo.
C. de iure deli. tenet substitutum
admitti hoc casu. Sed bar. ibi et
cōiter doc. et idē Bar. vbi. s̄. rep̄-
hendit illā glo. dicētes nō admit-
ti substitutū sed institutū p̄ferri.
Nec obstat. l. iij. C. d̄ impu. r alijs
sub. sup. quā se fundat. d. gl. qz ibi
institutus repudiāuit ex testamen-
to r voluit adire ab itestato: q̄ ca-
su facit locū substituto. in n̄o n̄o
casu repudiāuit vno iure ex testa-
mēto et vult succedere alio iure
etiam ex testamento.

Substitu-
tio vulga-
ris facta
si heres
non erit
quō irelli-
gatur.

Et sic nota p̄ noticia totius vul-
garis substitutionis: q̄ substitutio
vulgaris facta si heres nō erit
intelligit. scz ex testamēto. d. l. iij.
q̄d etiā locū h̄s si filij fuisset institu-
tus: r ei alius ita substituit: vt ē
casus. r ibi Ange. r Imo. l. l. filius
emancipati. ff. de acq. here. r An-
ge. are. vbi. s̄. in h̄s. i. hac autē ma-
teria vulgaris adde r.

Substitu-
tio vulga-
ris tacita
cōtēta in
exp̄ssa pu-
pillari an
expiret
pupillari
extincta.

Ultimū q̄ro qd sit p̄ q̄ filio sub-
stituit pupillariter emancipauit
filij an tacita vulgaris iea cōtē-
ta. vt. l. iā hoc iure. ff. e. etiā extin-
guat. certū est em̄ pupillarē tunc
extingui. l. coheredi. s̄. cū filie. ff.
eo. Bar. vbi. s̄. in vlti. col. in h̄s. vlti.
rarius q̄ro quid si p̄ emancipauit
r. tenet q̄ sic. qz ex q̄ pupillarem
sponte annullant ip̄tēt sibi cir-
circa vulgarē sibi nō p̄uidit. vt. l. i.
tractabat. ff. d̄ mili. test. facit. q̄d
s̄. dixi circa scdm̄ effectū. ad idē
ff. de ad. leg. l. rem legatas. r. l. si
suo cū libertate. et. ff. quāq̄d. sui.
amit. l. si stulicidij. nō obstat. ff. d̄
ser. v. ba. predi. l. si dom. quia ibi
vtraq̄ seruit̄ erat p̄ se exp̄sse cō-
firmata: hic autē vna substitutio
erat exp̄ssa / alia subitellecta a iu-
re ex p̄sumptavolūtate defuncti
q̄ p̄sumptio cessat. qm̄ emancipat
in vulgarē nō p̄uidit. vt. s̄. ita te

net ipse Bart. vbi. s̄. post. Sui. et

Subsequenter q̄ro qd si ille cui
facta ē substitutio pupillaris ex-
pressa efficit pubes. an extinguit
tacita vulgaris sicut exp̄ssa pu-
pillaris: glo. pe. in. l. lex cornelia.
ff. eo. tenet q̄ non. s̄. rii tenet dy.
Ja. de are. et Sui. vt refert ipse
Bar. in. d. l. s̄. ff. eo. in. d. vlti. col. cū
quib̄ transit Bal. in. d. l. lex cor-
nelia. Sed idē Bar. vbi. s̄. sic disti-
guir aut fuit facta pupillaris cus
limitatione certi t̄pis vt si intra
pupillarem etatem r. et tunc ex-
pirat vtraq̄. l. pupillaris r tacita
vulgaris. qd̄ apparet qz volūtatis
defuncti fuit nō p̄uidere vltra il-
lud tēpus. l. si ita q̄s. r. l. q̄ plures
libe. in p̄nci. ff. eo. r hoc casu loq̄t
dy. et alij. aut fuit facta sine t̄pis
p̄finitioe vt qz dixit q̄s mihi he-
res erit filio meo heres esto r vel
fuit facta in. tēpus longius r vt si
filius meo decesserit intra. xxv. an-
nos talis heres esto r tūc licet si-
niaf pupillaris adueniēte puber-
tate. vt. l. pupillari. r. l. centurio.
ff. eo. r durabit vulgaris. ar. l. si.
C. de here. insti. Itēz facit qz si ab
initio fuit pupillaris substitutio
facta maiori c̄neo cōtinet vulga-
ris tacita vt tenet ipse bar. i. vlti.
q̄stioe. d. l. s̄. in p̄nci. vbi de hoc dicit
esse casum i. l. facta. C. d̄ here. insti.
tangit etiā i. rubi. p̄nci. in h̄s.
ex p̄dictis seq̄ notabiliter r. qd̄
nota. Nec sunt q̄ circa vulgarem
substitutionē singularia adden-
da cēsunt cuius qdē substitutioe
materiā si alij forte attingere cu-
piant recurre ad Bar. r alios citan-
tes in sepe dicta. l. s̄. ff. de vul-
ga. r pupil. r ad Ange. are. r alios
insti. de vulga. substi. in p̄nci. Sec-
rardus mulert.

Substitu-
tio pupil-
laris facta
maiori vlti-
ertraneo
cōtinet ta-
citam vul-
garem.

De pupillari sub-
stitutioe. Rub. xxiii

D hoc vt substitutio fit pupillaris quatuor debet pcurare. Primum vt ille cui fit substitutio sit de liberis testatoris. Nam extraneo substitui nō pōt pupillariter. **S**ecūdo vt sit ipubes nā circa puberē vel maiorē hec substitutio locū nō hz. **T**ertiuū est qd sit in p̄tate testatoris. qd apparet qd emācipatū fieri nō pōt. nec etiā a matre p̄bant hec i fit. de pu. in p̄n. r. s. masculo. r. s. extraneo. r. ff. eo. l. ij. §. s. Quartū qd ille cui fit substitutio instituat vel ex herede. nā aliter testm nō teneret. vt isti. de ex here. li. in p̄n. et. ff. de libe. r. posth. l. iter cetera. ergo r pupillare qd est seq̄la p̄mi testii illo rupto nō t̄z. vt. ff. de vul. r. pup. subst. l. ij. ibi. nā si principale et. §. liberis. insti. de pup. substi.

Additio. Aduerte qd p̄tate ad hoc vt valeat pupillaris substitutio req̄runt adhuc alia quatuor. et sic sunt octo requisita q̄ oia late examinao. l. ista rubri. in s̄si. alius reperēdo hanc substitutio nis pupillaris materiā. r. de m.

Et est notādū qd hec substitutio fieri pōr nō t̄m ipuberi filio iā nato. h̄ etiā posthumo. si t̄m ipe posthumus nasciturus est in p̄tate testatoris si viuet ipse testator. **I**te nō t̄m filio. sed nepoti ex filio. substitutio ista fieri pōr r̄i t̄m nepos nō sit recasus? in p̄tate p̄is. post mortē aut. vt. ff. de vulg. r. pu. substi. tione. l. ij. §. posthumis. **D**iu dist aut substitutio pupillaris q̄ qdā expressa qdā tacita. Est itaq̄ pupillaris exp̄ssa q̄ fit s̄bis affirmatiua r̄e pupillaris etate mentionē hz exp̄ssa m̄t cū filio meo i puberi instituto etiā substitutionē facio. hoc mō. An. filiū meū mihi heredē instituo. r̄ ipe mihi heres erit r̄ i pupillari etate decesserit. Fran. fit heres. vel fr̄a. substituo. **H**ec est verba si mihi heres erit

affirmatiua sunt hec aut si in pupillari etate decesserit t̄ps incluo aut. vñ hec duo req̄runt in ei? exp̄ssa r̄ vera forma. s̄. s̄. bonū affirmatio r̄ t̄ps pupillaris cōprehēso. vt isti. de pu. sub. i. p̄n. **T**acita pupillaris ē q̄ nō hz formā pupillaris exp̄sse. s̄ sub q̄busdā alijs s̄bis includit. r̄ ex eis velate r̄ tacite subaudit. puta cū filiosa. ipuberi vulgaris substituo dices. An. filiū meū mihi heredē instituo. r̄ si ipse mihi nō erit heres Franc. fit heres sub hac vulgaris cōprehēditur tacita pupillaris. **N**as eo ipso qd dico si nō erit heres r̄ resutat vtriusq̄ substitutiois casus. s̄. vulgaris r̄ pupillaris. **U**nde si mihi An. nō sit heres. siue heres sit r̄ i pupillari etate decesserit. hereditas iure pueniet ad fr̄a. l. iā hoc iure. in p̄n. ff. de vul. r̄ pu. sub. r̄. l. quāuis. C. e. l. diuersimode. r̄ qd ex vulgari succedit t̄m nō i bonis testatoris. r̄ pupillari s̄o in bonis vtriusq̄ tā. s̄. testatoris qd etiā pupilli vnde cūq̄ questis. vt isti. eo. in princ. ibi. qui casu iunctis glo. in verbo heres. r̄ in verbo filio.

Additio. Fallit i filio arrogato nā illi sc̄tā pupillaris substitutio a patre arrogatore nō trahit nisi ad bona arrogatoris. ad acq̄sta ipuberi b̄ficio arrogatoris. l. sed si plures. §. i. arrogato. ff. e. B. m.

Et ita p̄t̄ qd sub vulgari exp̄ssa cōtinet tacita pupillaris. sic ecōtra sub expressa pupillari p̄tinet tacita vulgaris. vt. d. l. iā hoc iure in p̄n. **D**icit aut hec substitutio iō pupillaris. qd soli pupillo fit. nec pōt pupillare t̄ps excedere eo qd expirat ad introitū pubertatis. l. pupillari. ff. eo. r̄ isti. eo. §. masculo. **P**ōt aut in min? t̄ps fieri. r̄ vt. si dicā. si filius me? itra decimū vel octauū aū vel et min? t̄ps decesserit ille fit heres. vt. ff. eo. l. si ita qd substituerit. r̄. l. qd plures liberos. s̄. r̄iso. **N**unc aut de effectibus h̄z substitutionis vidēdū ē r̄ cetera

Substitutio pupillaris tacita q̄ fit,

Substitutio pupillaris q̄b? fieri pōt fit.

Substitutio pupillaris ex? p̄ssa q̄ fit.

Substitutio pupillaris quare dicat pupilla r̄ ris.

Prima pars forum

re pupillaris expressa hunc effectum habet. nā is qui est substitutus in puberi decedenti infra pupillaris tēpus sit directo heres testatorū et pupillorū capit bona vtriusq; scilicet testatoris et pupillitiam ipsius pupilli legitimā portionem sibi iure nature in bonis patris debitam. c. si pater. de testa. lib. vi. q. cetera alia ipsi pupillo vndecunq; quesita quemadmodum si ipse pupillus testamentum facere potuisset et fecisset: et ipsum substitutum sibi heredem instituisset. vt. ff. eo. l. patris et filij et institui. eo. §. agitur. et §. non solum. et ff. eod. l. sed si plures. §. ad substitutos.

Quod additio. In quantum supra dicitur qd substitutus pupillariter habebit tam legitimā qd cetera: videt ob stare text. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. vbi nō pmittitur aliquo modo grauari filium in legitima. Solutio. p substitutionem istā nō grauatur filius sed honoratur qm̄ decedit testatus bñficio patris / qd alis nō posset. insti. quibus nō est permis. fa. testa. §. preterea. et sic ex quo est in fauore filij admittitur etiā in legitima. vt. l. ex tribus. C. de inoff. testa. facit. l. filijs matrē. illo rit. Gerardus mulert.

Ex hac substitutio expressa excludit mater ipuberis: et ois alia persona que ipsi pupillo succedere potuisset ab intestato.

Quod additio. Adde quas etiā ipse filius pterire nō potuisset. l. papi nianus. §. s. nec ipuberis. ff. de inoffi. testa. et c. si pater. in fi. de testa. lib. vi. Gerardus mulert.

Et nō pupillaris expressa substitutum admittat et matrē repellat. vt. ff. eo. l. lucius. et licet testamentum videat vniū ppter vniū ordinatorem: scz patrē. est tamē duarū hereditariū scz patris et filij. nā cū pupillus testamentū facere non possit. insti. qbus nō est pmis. face

re testa. in prin. pmisus est patri ipsi filio suo testamentū faceret: et de herede puidere infra pupillare tēpus tantūmodo: et nō vltra vt institui. eo. §. nam moribus. et et. §. qua ratione in fine.

Quod additio. An autem supra dicta scz qd pupillaris expressa excludat matrē: sint vera hodie queri potest. Et videt qd nō per. l. humanitatis. C. eo. Itē videt saltem qd hodie mater debeat habere legitimam cōditione ex lege. aut. pso byteros. §. C. de epis. et cle. Sz istis nō obstantibus. contrariū tenet Bar. in sepe alle. l. iij. ff. eo. in vers. tertius effectus est qd pupillaris ex ista excludit matrē. et p. tex. in d. c. si pater. in fi. de testa. lib. vi. q. est lex nouissima. nō obstant superius allegata scōm eundē. quem de hoc vide latius. Berar. mu.

In tacita vero pupillari distinctione est quia aut ex ipsa tacita substituit ipsi pupillo alter filius dicri testatoris et iisdē pupilli scz frater: tunc repellitur mater et quilibet ab intestato veniens et admittit totaliter substitutus qd nō est verisimile qd testator voluerit vxorē suā vel alios preferri ipsi substituto filio suo.

Quod additio. Facit. l. cū acutissimi. C. de fideic. et l. cum auius. ff. de cōdi. et demō. et l. generaliter. §. cum aut. C. de insti. et sub. Berar. mu.

Quod aut substitutus est extraneus: et i hoc casu mater admittitur et repellitur substitutus. vt. C. de impub. et alijs substitui. et l. precibus et. l. cum quidam.

Quod additio. Vide de hoc latius qd dicam. §. eadē rubrica. Ber. mu.

Demū videndū est qm̄ et quibus modis pupillaris substitutio euanescit. Expirat aut et euanescit si pupillus fiat pubes: qz incōtinenti adueniēte pubertate tollit. eo qd deficiat cōditio. vt institui. eo. §. qua ratione. Secūdo si hereditas patris nō est adita: qz cū substitutus

Substitutio pupillaris est fauor pupilli.

Substitutio pupillaris excludit omnes venientes ab intestato.

Substitutio pupillaris que ab euanesceat.

De pupillari substitutiōe. Fo. xxxi.

fit paternum testamentum ex q̄ nullus appareat heres euanesceat etiam pupillare. vt. ff. eo. l. sed si plures. §. si ex asse.

¶ Additio. Vide de hoc q̄ dicitur in eadem rubrica in versu. octauo dicitur est q̄ requiritur vt patris sit adita. et. Berardus mulert.

¶ Tertio si nascatur posthumus de quo nō fuit habita mentio. vt. ff. e. l. si pater filium.

¶ Quarto si pupill' patiatur maritā vel mediā vel minimam capitū diminutionē. vt. ff. de adoptionibus. l. nec ei. §. eorum. versu. sic. ne esset in potestate tutoris: et quibusdā alijs modis. sed eos non p̄sequor.

¶ Additio. Supra dictos modos et quosdā alios quibus pupillaris substitutio euanesceat ponit glo. in h̄bo adoleuerit in. d. §. quatione. in si. eodē et glo. f. in si. in l. in pupillari. ff. eo. et ibi omnino. vide Barto. et Ange. are. in situ. eo. circa si. principij. qui p̄terea adhuc duos alios casus addunt. scz quādo pupillus efficeret religiosus. item et quādo malicia sup̄plēte etatem ipse pupillus intra pupillarem etatem haberet p̄oles: illis em̄ duobus casibus etiā extrinseus seu euanesceat pupillaris substitutio vt latius videbis per eos. Alius repetendo hanc substitutionis pupillaris materiam que p̄fecto pulchra est et q̄ri diana. Auertendū est dñ. §. in p̄nci. istius rubric. dñs Rolandin' dicit quatuor debere cōcurrere ad hoc vt substitutio sit pupillaris q̄ p̄terea ad hoc vt valeat h̄mōi substitutio requiritur alia quatuor. et sic sunt octo requisitae quatuor in p̄nci. §. p̄fuit. d. dominus. Rolandin'. **¶** Quintū itaq̄ est q̄ sui iuris fiat impubes morte patris. d. l. ij. ibi si qui recusati non sunt.

¶ Sextum q̄ non desinat esse in potestate ante mortem testato-

ris. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. et pu. ita dicit glo. in h̄bo potestate i. d. l. ij. post p̄nci. Septimum q̄ sibi pater faciat testamentum. d. l. ij. versu. quisquis. et. l. i. i fine eodem titulo.

¶ Octauū q̄ patris adeat hereditas. d. ij. ff. adeo. Hec omnia examinat p̄ ordinem late Barto. in d. l. ij. de vulg. et pupil'. Unde cum primo requiritur q̄ sit de liberis quero de quibus liberis? Respōde de legitimis et naturalibus vt etiā legitimis tantū. l. sed si plures. §. in arrogato. ff. eo. sed tunc nō trahitur talis substitutio nisi ad bona arrogatoris et ad acquisitā impuberi b̄nficio arrogatoris. §. in arrogato. de naturalibus autē tantū non p̄cedit cū nō sint in potestate. §. quo est casus in l. lucius. ff. eodem.

¶ Item quero q̄ si fiat extraneo an trahat ad fideicommissum. Barto. in l. h̄bis similibus. ff. eo. dicit q̄ sic. ita etiā vult glo. si. in. d. l. versu. bis ciuilib'. facit. l. ex factio in p̄nci. et. l. sceuola. ff. ad trebelli'. Circa q̄ aduerte q̄ hoc casu ista substitutio expirat adueniēte pubertate sicut directa pupillaris. l. si titio. §. fina. cum. l. sequenti. ff. de le. i. hoc de primo.

¶ Secūdo q̄ro dictū est. §. i. p̄nci. q̄ debet esse ipubes. pone statuto ciuitas cauetur q̄ minor. xxv. annis nō possit testari: an pater huic filio possit pupillariter substituere. Barto. in d. l. ij. ff. eo. in. ij. col. ff. secūdo ergo q̄ro post mortem p̄o et contra ibi recitata tādē concludit q̄ pater nō potest tali substituere pupillariter. Sed an possit ei substituere exēplariēter p̄ legē humanitatis. C. de ipube. et alijs substi. Respōde fm̄ eodē q̄ sic. nam tale statutum q̄d p̄hibet testari inducit quandā bonorū interdictionē specialem. q̄ interdicit testari. ar. ff. de cas. p̄ocu. l. ex castreſi in p̄ncipio. et ideo

Substitutio pupillaris facta extraneo an trahatur ad fideicommissum.

Substitutio pupillaris an possit fieri puberi nō valenti testari p̄pter prohibitionem statuti.

Substitutio pupillaris vt valeat octo requirit.

Prima pars florum

recidit in illa questionem . an p^o digus cui bonis iterdictū est; exē plariter substitui possit. in q̄ quidem questione tenet ipse Barto. in l. ex facto. ff. de vulg. et pu. q̄ sic et tangā. §. p̄oxima rubri. in ver^o si. item quero an ne surdo et mu^o to et. ergo idē in isto casu. Itē qd si fiat puberi an trahat ad fidei commissum: glo. in l. h̄bis similib⁹ ff. eodes videt velle q̄ sic. sed oēs doctores: (vt ibi refert Barf.) dicitur ad fidei commissum. et hoc placet ipsi Bar. ibi: nā cū substitutio pupillaris debeat finire adueniente pubertate. ita vt ultra nō duret. l. in pupillari. ff. eo. et. §. qua ratione in fine. insti. eodē ergo a pubertate nō oēs incipere. vt. ff. de vsuf. leg. l. ysum fructū cū moriar. facit scōm eundē Bar. l. si fundū per fidei commissum. a las icipit: si titio. §. finali cū. l. se. ff. de leg. §. Aduerte q̄ talis substitutio facta maiorī continet tacitam vulgarem vt tenet Barto. vt. l. §. in prin. ff. eo. in vltima questioe. et tetigi. §. rubri. p̄oxima in fine. et facit quod dicam infra ista rubrica i versiculo ex predictis sequi tur notabiliter et.

¶ Tertio dictum est supra in principio q̄ debet esse in potestate cui fit substitutio pupillaris. q̄ro an ne hoc sit hodie correctus per aut. de here. ab intesta. ve. §. nullam. col. ir. vbi dicit sublatas esse hodie differentia emancipatioe et patrie potestati: omnis docto. vt refert Bar. in sepe dicta. l. ij. i pn. ff. eo. in. ij. col. ibi tertio dicit q̄ requirit et. dicunt q̄ non: q̄ in successione ex testamento nil est inuicatum. vt notat in l. gallus. §. et qd si tantū. ff. de libe. et posthu. dixi de hoc. §. in rubrica de liberis p̄mi gradus legitimis et natu. iam natis. Duo autem tēpore debeant esse i potestate ille cui fit hec pupillaris substitutio: dicit q̄ sufficit esse in potestate tpe mortis

licet non fuerit tēpore facti testamenti. vt. d. l. ij. ibi. §. si extraneus. Non obstat cum dicitur q̄ requiritur habitas tribus temporib⁹. scilicet testamenti: mortis: et adite hereditatis. vt. l. si alienum. §. in extraneis. ff. de hered. insti. qz hoc verum §. glo. in verbo filio p̄cedente in. d. l. ij. q̄ requiruntur tria tempora quantū ad capacitatem heredis. sed in casu p̄cedenti fuit heres semp capax: licet fiat de volūtario necessarius. l. ij. §. fina. ff. de here. insti. Sed possz dici. ista solutio respicit p̄sonā filij impuberis instituti cuius institutio ab initio valuit: sed erat voluntarius. nūc p̄pter suatam efficitur necessarius. sed de p̄sona substituti: cuius substitutio ab initio nō valuit: non dicit nec soluit p̄ hanc solutionē: neq̄ p. d. glo. Bar. in. d. l. ij. dicit: q̄ certe. d. glo. habuit bonum intellectū. nā talis substitutio facta extraneo ab initio valuit vt vulgaris substitutio. p̄pter mutationem contingentes tempore mortis: assumit aliam naturam et valet vt pupillaris: et sic immutat quedam q̄litas: sicut in. d. §. fina. mutat qualitas. quia efficit de volūtario necessarius. hoc dicit ipse Bar. velle dictā glo. in verbo filio p̄cedente. Sic ergo si poneres q̄ talis substitutio ab initio nullo modo valeret. postea nō cōfirmaret. vt. d. §. in extraneis. et. l. que ab initio ff. de regu. iiii. Ex predictis sequit notabiliter q̄ pupillaris substitutio facta extraneo mutat i vulgarem: quoniam ab initio valuit vt vulgaris: de quo latius p̄ eundē Bar. in. l. §. in principi. ff. isto titulo in vltima questione: vbi § hoc dicit esse casum in. l. finali. C. de hered. insti. Nam illa verbaritius plotiq̄ heres esto: sunt verba pupillaris exp̄sse. quia alii sibi nō facit heredē: et tñ lex resoluit in tacitā vulgare. qd tene menti.

Substitutio pupillaris facta extraneo mutat in vulgarem

Substitu
tio pupil
laris fa
cta filio
naturali
postea le
gitimato
an valeat

Alterius q̄ro: pone aliq̄s fili⁹ na
turalis t̄m legitimat⁹ post mortē
patris p̄ principē v̄l comitē h̄ntē
auctoritatē: an valeat pupillaris
substitutio ei facta? Bar. i. d. l. ij. i
prin. ff. ic. itē q̄ro qd si aliq̄s fili⁹
dicit q̄ sic. p̄bat q̄ legitimatio fa
cta p̄ principē nil differt a legitio
et naturali: legitiat⁹ v̄l restituit⁹
p̄m̄is natalib⁹. v̄t i aut. q̄. mo. na.
effi. sui. §. illd. col. vj. Itē talis le
gitimatio seu restitutio facta na
turalibus retrotrahit ac si semper
fuisset legitim⁹ v̄t ff. de nata. res.
l. si. dicit idē Bar. in. l. gallus. §. r
qd t̄m. ff. de lib. r̄ posthu. sicut er⁹
go filio post mortē p̄is reuertere
ab hostibus valet institutio r̄ sub
stitutio sibi facta: q̄ fingit retro
fuisse in pr̄ate r̄ ciuitate. v̄t. l. illa
institutio. §. i. ff. de here. instit. r̄. l.
lex cornelia. ff. de vul. r̄ pu. r̄. ff. de
capti. l. pater. r̄. l. sequenti. ita in p̄
posito. Qñ aut̄ filius possit legiti
mari post mortē p̄is: est casus in
aut. itē sine legitimis. C. de na. li
be. r̄ in corp̄ vñ sumit. Quarto
dictū est requiri v̄t sit institutus v̄l
exheredatus: d̄ est. q̄ als testm̄
esset nullū. d. l. ij. ff. si eos. Ad
vñ tñ casum sp̄aliter aduerte in
quo p̄t pupillariter substitui ei
q̄ nō est institutus nec exheredat⁹
Exēplū in nepote ex filio emanci
pato in pr̄ate retetō sc̄d̄ iura ho
dierna sc̄d̄m q̄ nō est necessario i
stitulend⁹ vel exheredand⁹. ita d̄t
Bar. vbi. §. ff. ic. q̄ro qd si sit talis
p̄terit⁹ r̄. r̄ idē Bar. in. l. gall⁹. §.
et qd si t̄m. ff. de libe. r̄ posthu. in
fin. qd tene m̄ti. Qñ aut̄ hodie
rupto testam̄to ex cā p̄teritiōis
cōseruet pupillaris substitutio p̄
aut. ex cā. C. de libe. p̄re. glo. i. l. f.
§. substitueret. ff. eod. tenet q̄ sic.
quā sequit̄ ibi Bar. p̄ multas rō
nes. Idē tenet ipse in. d. aut. ex cā
ff. q̄ro qd de substitutiōe. Et hoc
verū est i pupillari de qua nos lo
quimur. itē etiā in exēplari. secus
in vulgari: v̄t dicit ipse Bar. in. d.

Substitu
tio pupil
lariter an
possit nō
institutō
q̄ nec ex
heredato

Substitu
tio pupil
laris an
p̄seruet p̄
aut. ex cā
C. de libe.
p̄re.

versi. quero qd de substitutiōe:
et idē Bar. in. l. filio p̄terito. ff.
de iniusto testa. versi. q̄ro qd con
tinetur appellatione ceterorū r̄.
Sed p̄. i. d. §. substitueret: tenet
contrariū: v̄t refert idē Bar. in. §.
allegatis locis. Sed aduerte q̄
Bal. in. d. aut. ex cā: in versi. nūcve
nio ad illa verba cetera nāq̄. r̄.
tenet cū Dyno cōtra Bar. v̄t dicens
ipm̄ in hac q̄stione difficilī nimis
audacrerit male fuisse locutū. pro
qua opinione sua allegat mltas
rōnes solūes mortua Bar. v̄t vide
bis lati⁹ p̄ eundē. ¶ Itē nō. q̄ ru
pto testam̄to in totū p̄ q̄relā eu
nescit. r̄ pupillaris substitutiō: se
cus si p̄ p̄teritū. l. papinian⁹. §.
si nec ip̄beris. ff. de iof. rest. r̄. l. u
pto nō testam̄to p̄ p̄teritū abulas
nō euanescit s̄ firma manet hec
substitutio. l. ex duob⁹. §. fin. ff. de
vul. r̄ pup. Ratio diuersitatis est
q̄ testm̄ r̄ q̄rela sunt de iure ciu
lit̄: sic vñ p̄t tollere aliud. v̄t in
sti. de legit. ag. tute. §. si. S̄ p̄tra
tabulas est de iure p̄torio: qd nō
tollit testm̄. q̄ cū p̄tor non possit
facere heredē: multominus desti
tuere. v̄t in sti. de honoy. pos. §. q̄s
aut̄. inde est q̄ in q̄rela d̄: queri s̄
viribus testam̄ti. in cōtratabu
las nō: sed de iure patris r̄ filij q̄
agit an sit fili⁹ seu pater vel nō v̄t
ff. de inof. rest. l. filio. §. p̄tratabu
las. ita dicit glo. in. d. l. ex duob⁹.
§. si. Limita qd dixi nō tolli substi
tutionē pupillare p̄ p̄tratabulas
hoc verū nisi p̄ p̄tratabu. ip̄o iure
r̄ p̄teritū testm̄ r̄ reducere ad cau
sam testari. de quo p̄ glo. i. l. v̄t li
beris: r̄ ibi p̄ Bar. r̄ Bal. C. de col
la. r̄ p̄ eundē Bar. in. l. illd. i prin.
ff. de p̄tra. r̄. hac limitationē po
nit Bar. i. l. r̄ si p̄tra. ff. d̄ vulg. Ad
uerte tñ q̄ cū hodie siue testm̄ sit
ip̄o iure nullū: siue r̄ p̄teritū q̄relā
vel p̄ p̄tratabu. ex cā p̄teritiōis
vel exheredatiōis: solū irritū est
q̄tum ad institutionē. p̄. d. aut. ex
cassa. C. de libe. p̄terit. et ibi hoc

Substitu
tio pupil
laris an
euane
scat testa
mento ru
pto p̄ q̄re
lam vel p̄
contrata
bulas.

Prima pars forum

tenet glo. & glo. in l. papinianus. §. si. ff. de inoffi. tes. & sequit Bar. in d. aut. ex cā. & idē Bart. in l. si. lio preterito. ff. de iniusto testa. hinc videt qd idistincte siue testamentum rūpatur p querelā siue p stratabulas pupillaris substitutio cōferuet. hoc vult in effectu Barto. in l. i. pupillari. ff. de vul. & pu. & facit qd. §. in. An aut hodie rupto testamento &c. in prin. recitari post dictū Bar. qui vt ibi patet tenuit qd testamēto rupto ex cā preteritionis vel exheredationis pupillaris substitutio firma nihilominus permanet. Sed Bald. vt ibi subiūxi multis rationibus fortissimis tenuit p trariū in dicta aut. ex cā. vnde tenendo opinionē Bald. essent supradicte distinctiones. aut in totū rūpatur p querelā aut p parte. Itē aut ipso iure p cōstratabulas est nullū: aut nō ipso iure put. §. necessarie qōia tene menti. Itē quero qd si filius pterit approbet testamentum/an valeat pupillaris substitutio ei facta. Bar. in sepe dicta. l. ij. in prin. ff. item quero qd si filius pteritus. tenet qd sic si approbat tūtoze auctore per. l. filio pterito. ff. de iniusto testa. iuncta. l. si ad pupillū. ff. de auct. tu. ¶ Quarto dicitū est requiri vt efficiat sui iuris post mortē patris: ita qd in potestate alterius nō incidat/ quero qd est rō illius. Ad qd respōdet Bar. in d. l. ij. in. ij. colū. qz pater pōt facere testamentū filio qd solum ppter defectū etatis testari nō pōt. vt institui. de pupil. sub. §. nam moribus. Sz si redincidat in potestate alterius posito qd nō esset defectus etatis tamen testari nō pōt: quia reperit in potestate alterius. & ideo tali nō pōt quis facere testamentū: quia si pupillus a līa ratione esset inter stabilis qd ratione etatis pater non potest ei facere testamentū. vt dicit idem Barto. vbi supra.

Substitutio pupillaris an conualescar filio preterito approbante testm.

¶ Sexto inquantū dictum est requiri qd non desierit esse in potestate ante mortē testatoris: hoc verum sūm Bar. vbi. §. si per emancipationē creat de potestate. idē si alij daretur in adoptionē eadē ratione: secus si creat: sz spes est qd redincidet per fictionē vt in capto ab hostibus. l. lex cornelia. ff. eodē. & l. pater. de captiuis. Quid autem si creat de potestate p dignitatem. Respon. idem Barto. qd pupillaris substitutio non extinguitur: quia omnia iura naturalia & legitima remanent firma vt in aut. constit. qd de dig. §. illud quoq. colla. vs. sed qd pōt substitui pupillari ter est de iure legitimo ergo. &c. ¶ Septimo dicitū est qd requirit vt pater faciat testamentum sibi. hoc fallit in milite. d. l. ij. vers. quisquis. Item debet facere testamentū primo sibi. vt eadem. l. ij. §. prius. quod intellige si testamentū fiat diuersis temporibus/ facit quod notat glo. in l. si quis eū. §. si. ff. eo. Item etiam intellige quādo fieret eodē tempore sed filius erat exheredatus: nilo etias casu si primo filio deinde sibi faciat testamentū non valet. d. §. prius. secus si filius nō exheredatur sed instituat & ita loquitur. §. si si quis ita. qd sequit. d. §. prius aut. Ita vult Bar. ibi. Ratio diuersitatis sūm eundē Bar. ibi est: qz qn pater instituit filium: & ei substituit siue pcedat substitutio siue sequat sūm ordinē scripture: semper sequit substitutio et pcedit institutio scdm ordinē intellectū d. l. ij. §. si si qd ita. ideo satisfactū est rescripto imperatoris qd requirit institutionē pcedere. sed qn filius fuit exheredatus nō pōt dici qd institutio pcedat scdm ordinē intellectus ideo substitutio vitiaf qz est ommissus ordo. ¶ Itē quero pone testamentū patris min⁹ solene fuit. an valeat pupillaris substitutio: & vult in effectu Bar. vbi

Substitutio pupillare faciens an debeat necessario sibi primū testamentū facere.

§. qd si aliq̄s deliberis esset substi-
 tutus tūc valer. als sec̄. facit qd
 dicam. j. in rubri. de tuto. in testa.
 vel codi. dando in prima additio-
 ne &c. ¶ Octavo dictū est qd requi-
 ritur vt p̄ris sit adita hereditas:
 vt valeat substitutio pupillariz:
 vt. l. ij. ff. de ad. fallit in milite. l.
 miles ita. §. fina. ff. de mili. testa.
 Item fallit vbi existētia sui here-
 dis p̄firmat tabulas pupillares
 vt. l. si filius qui patri. ff. de vulg.
 & pupil. r. l. filius q̄ se. r. l. iulian⁹.
 als incipit: si pupillus paterna.
 ff. de acq. here. r. ff. de priui. cre. l.
 paterfamilias. ¶ Circa hāc mate-
 riam: qm̄ de ea in p̄cedētibz ali-
 quādo me hīc diciturū pollicitus
 sum. Primo q̄ro: qm̄ habeat locuz
 existētia sui heredis: posito qd
 ius p̄toriz abstinēdi nō esset in-
 ductū: Bar. in. d. l. si filius qui
 p̄ri. R̄ndet qd si q̄des filius in po-
 testate h̄z substitutū vulgarez ex-
 pressē existētia sui h̄dis nil opa-
 tur: vt. l. si filii heres. ff. de libe. et
 posthu. r. not. in. l. papinianus. §.
 quarta. ff. de inoffi. test. in. ij. glo.
 mag. Ratio: qz dādo substitutum
 vulgarem: videtur eū facere here-
 des si vult. hāc rōnez ponit iuris
 cōsultus. in. l. §. si p̄ponatur. ff.
 si q̄s omif. cā testa. Itē si testator
 eum instituit sub hac p̄ditione: si
 volueris existētia sui heredis nil
 opatur: vt in. l. cornelius. r. l. iam
 dubitari. in. fi. ff. de heredi. insti. r.
 de codi. insti. l. h̄ba. Sed qd si euz
 instituit sub p̄ditōe potestariuz
 vt si. x. oederit: an faciat de neces-
 sario volūtariuz: textū habes qd
 nō. in. l. p̄ditionibus. ff. de p̄di. et
 demon. Itē si dat sibi testator: co-
 heredē extraneū: existētia sui he-
 redis nil opatur in his q̄ depēdēt
 ex ipso testamēto: vt. l. apud iulia-
 num. §. idē iulianus. ff. ad trebel.
 sec̄ in his q̄ veniūt extrinsec̄: vt
 est trāmissio h̄ditas: vt. l. iij. C.
 de iure delibe. r. ibi idē Bar. Ex-
 tra aut̄ hos casus existētia sui he-

redis semp̄ operatur de iure ciui-
 li: vt insti. de here. q̄li. r. oif. §. sui.
 r. insti. de here. q̄ ab itest. de. §. sui.
 r. ff. de bo. lib. l. r. si ex modica. §. si
 filius. cui si. ¶ Sec̄do q̄ro: an b̄nfi-
 cius abstinēdi introductū per p̄-
 torem: vt. d. §. sui. ff. sed his p̄toz.
 insti. de here. qua. r. oif. eneruet
 vires existētie sui heredis: idem
 Bar. in. d. l. si filii qui p̄ri. ff. de vul-
 ga. r. pupil. r̄ndet: qz q̄q̄ filii ex-
 presse immiscet se hereditati pa-
 terne. r. tūc b̄nficiū p̄toris nil opa-
 tur: vt p̄batur p̄ tex. in. d. l. si filii
 qui p̄ri. ibi nō sp̄ote susce ptis. q̄si
 ergo sp̄ote adijt: p̄toz nō se immi-
 scet. facit. l. cū bonis. ff. de acq. he-
 re. r. C. si vt here. se absti. l. §. Q̄q̄
 filius tacet: qz nō se immiscet nec
 repudiat: r. tūc q̄daz sunt q̄ respo-
 cū damni r. onus ipsius filij: vt
 qd̄ creditoribz hereditarijs tenea-
 tur: r. tūc b̄nficiū p̄toris opatur
 vt eneruet vires existētie sui he-
 redis: vt. d. l. si filii qui p̄ri. ibi nō
 sp̄oterc. r. C. si vt ab here. se absti.
 d. l. §. r. d. l. cū bonis. ff. de acq. he-
 re. r. l. necessarijs. eo. ti. Quedam
 sunt in q̄bus existētia sui heredis
 opatur cōmoduz r. vtilitatez filij:
 vt pura in cōfirmatione tabularū
 pupillarū. Item p̄firmat dario-
 nem tutele: vt notat ipse Bar. in
 l. si nemo. §. ff. de testa. tute. r. Ly.
 in. l. ij. C. illo ritu. Item vt operet
 trāsmisiones hereditas ad quos-
 cūq̄: vt. l. apud hostes. r. ibi p̄ doo-
 croes. C. de suis r. legi. de quo la-
 tius p̄ eūdem. Bar. in. l. ex milita-
 ri. in. fi. cū. l. seq. ff. de militari te-
 stamēto. r. in oibus similibus casi-
 bus: qd̄ filij cōmoduz respiciūt: sic
 in casu p̄positi n̄ri cōmoduz est si-
 lii cui est facta pupillaris substi-
 tutio: qz decedit testatus. r. vt oi-
 xi supra ista rubri. in h̄si. inq̄llari
 supra h̄z: qd̄ substitutus pupillari-
 ter &c. r. tūc beneficium abstinē-
 di nō impedit effectum existētie
 sui heredis: quia nō fuit proposi-
 tum p̄toris: vt. d. l. si filius qui

Sui here-
 dis existe-
 tie vires
 an ener-
 uet b̄nfi-
 cius p̄to-
 ris.

Sui here-
 dis existe-
 tia an et
 qm̄ locum
 habeat.

Prima pars florum

patri. cū simi. §. alle. Et ita tenet docto. vt refert ipse Bar. in. d. l. si fili? qui p̄ri. Quedā sunt in q̄bus existētia sui h̄dis nō opatur cōmodum nec incōmodus filij. Vbi gr̄a q̄ legata debeatur ex testa mēto p̄mo. itēz q̄ libertas ex testamēto cōperat. nā nō curat fili? q̄ veniētes ab itestato teneātur. Glo. i. h̄o instituto filio. l. i. j. §. idē sceuola. ff. ad sille. videt tenere q̄ existētia seu h̄dis p̄firmat legata. textū habes p̄rius in. l. i. j. in fi. ff. vt in possess. le. r. p̄bat in. d. l. si ex modica. §. si fili? ff. de bo. lib. Predicta fallūt p̄mo fauore liber tatis. vt. l. sciēdū. ff. de ma. testa. r. l. cuz q̄st. §. r. r. si q̄s. ff. de fideicō. lib. Itē fallūt l. lita tr̄. §. si p̄. ff. ad trebel. vbi existētia sui h̄dis opatur p̄firmatōez fideicōmissi vniuersalis vt p̄ restōnez trāseāt actiōes: s̄ rō illius tex. fm̄ eūdes Bar. ibi est: q̄ etiā extraneus ad hoc p̄t cogi: vt sc̄z adeat r̄ resti tuar. §. s̄ q̄ stipulatōes. insti. de fideicō. here. r. l. nam q̄d. §. j. ff. ad trebel. vñ cuz p̄ bñficiū abstīnēdi fili? cōparet extraneus: vt. l. nā nec emācipat? ff. de leg. j. nō grauat filius: s̄ remanet obligat? Ex p̄di ctis seq̄tur: pone filiū exhereda tus: aliū filiū institutū: extraneū exheredato substitutū: institut? abstīnuit: poterit ne substitutus ex sc̄bis tabulis succedere: ex p̄di ctis p̄cludit q̄ nō: q̄ existētia sui heredis opatur p̄firmatōez tabu laz pupillariū in cōmodū ipsi? si lq̄ abstīnētis siue ipse fili? qui se abstīnuit fuit substitutus siue ei fuerit facta substitutio. d. l. si fili? qui p̄ri. sed q̄n ista cessant: vt in q̄one p̄posita: existētia sui heredis nō p̄t h̄re effectū: tm̄ opatur beneficiū abstīnēdi. ¶ Tertio casus est: q̄ q̄nq̄ fili? se exp̄sse abstī ner ab h̄ditate p̄rnat an tūc ope tur bñficiū abstīnēdi? Bar. vbi. §. respōdet q̄ tūc bñficiū abstīnē di operatur r̄ eneruat vires eri

trie sui heredis. fallit propter filij delictum: vt. l. si seruū. §. v̄ctor ait. ff. de acquiren. heredi. Ratio est: q̄ ex eo q̄ exp̄sse se abstīnuit q̄ existētia sui heredis opere tur esset sibi damnum: quia quic quid sit contra volūtatē filij d̄ esse suū damnum: vt institū. de actio. §. p̄retea si q̄s ḡnalter. Et hoc circa ista q̄ nō respiciūt ip̄am hereditatē a qua exp̄sse se abstī nuit: s̄ circa alia extrīnsec? vt cir ca substitōnez pupillarē. vel datio nem tutoris: tūc existētia sui heredis opatur: vt hic. r. l. filius. ff. de acq̄. here. cū filibus supra alle gatis. Premissa faciūt ad q̄onem pone statuto cauetur q̄ extrāniti nō possunt reuerti ad ciuitatē in tra decē annos nisi habuerint pa cem cū heredi? occisi modo fili? se abstīnuit ab hereditate p̄na: an poterit facere pacē illi extrāniti tor: sic q̄ possit reuerti: r̄ determi nat breuiter idēz Bar. in. d. l. si fili? qui p̄ri. in fi. fm̄ theoricā p̄ cedētē: nō est dubiū q̄ fauor si li est q̄ occisor patris eius possit vel nō possit reuerti fm̄ volūta tem filij. d. §. p̄retea. insti. de acti. r̄ facere pacē de illa offensa seu de illa iniuria nō est q̄d hereditariū sed extra hereditatē: vt. l. p̄ herede. §. si. j. de acq̄. he. r. l. pe. §. de sepul. vi. vñ cuz nō sit q̄d heredi tarium: r̄ sic fauor filij p̄cluditur q̄ existētia sui h̄dis remaneret lic p̄t facere pacē tanq̄ suus heres institut? in testamēto q̄d nō. ¶ Dum dñs Rolā. §. ista rub. vñ. in tacita h̄o pupillari r̄. dicit q̄ tacita pupillaris cōrenta sub ex pressa vulgari nō excludit matrē quādo extraneus est substitutus. Adde q̄ etiā nec excludit patrem nec auā: p̄pter idētitatē ratio nis. Immo non excludit fratrem pupilli vtrinq̄ p̄iunctum vel saltē ex parte p̄ris. ita tener late Bar. in sepedita. l. ij. in versi. sed cir ca hoc dubitatur tacita pupilla

Filius ab stinēs ab h̄ditate p̄na an possit fa cere pacē cū occiso re patris stante sta tuto q̄ he res d̄z fa cere pacē

Substitio pupillaris: an confir metur p̄ existētia sui h̄dis

Substitio pupillaris facta an excludat patrem aut fratrem.

De pupillari substitutione §o. xxxiiij.

Substitu-
tio pupil-
laris taci-
ta in qui-
bus casi-
bus exclu-
dat ma-
trem.

ris nō excludit matres &c. vsq; ad
versū. quero qd si pbetur q̄ testa-
tor voluit matres excludere &c. re-
net etiā Ange. are. in sti. eo. in pñ.
in. iij. col. ibi tacita aut pupilla-
ris cōprehēsa &c. vbi subiūgit q̄
tuor ex q̄bus p̄sumitur q̄ defun-
ctus voluerit matrem excludi p
tacitā pupillares: que etiā ponit
ipse Bar. vbi. §. in. d. h. quero qd
si pbetur &c. Primo ex his q̄ testa-
tor dixit extra testamētus. Secūdo
ex his que dixit in testamēto. Ter-
tio ex cōditiōe matris & similiū
personaz de q̄bus excludēdis tra-
cratur. Quarto ex p̄ditiōe p̄sone
eius qui est substitutus. Dixi pri-
mo ex his que testator dixit ex-
tra testamētum. Quid em̄ si ante
dixerit: si filius me⁹ moriet nōle-
lem q̄ mater eius haberet vnum
obolū: vel similia h̄ba: certe vide-
tur sufficere. arg. l. quotiēs. §. j. et
q̄d ibi nota. ff. de here. in sti. l. cuz
pponebatur. cū ibi nota. ff. de le-
ga. ij. Pro hoc facit. l. ritia. §. idēz
respōdeo. §. ff. de h̄bo. obli. cum si-
milibus. Secūdo ex h̄bis positis
in testamēto: vt si testator matri
pupilli reliquit aliqd & iussit eaz
esse contentam: vt plus de bonis
suis petere nō posset: q̄d notabili-
ter limitat Bar. vbi. §. post Buil.
quādo talia verba essent adiecta
in aliquo legato a substituto pu-
pilli: tūc em̄ p̄sumitur q̄ volue-
rit substitutū matri p̄ferri: vt. l.
peto. in pñ. ff. de lega. ij. facit. l. si-
deicōmissa. §. si q̄s ita. de leg. iij. &
q̄d ibi notat idē Bar. sec⁹ si talia
verba essent adiecta legato reli-
cto ab ipso pupillo: q̄ tūc matri
non p̄iudicāt in successiōe q̄ ve-
nit post mortē pupilli: vt. l. paulo
calimacho. §. j. de leg. iij. & hoc vi-
detur etiā velle Ange. are. vbi. §.
Idem si reliquit aliqd vxori: si vi-
tam vidualē seruauerit: q̄ sicut
voluit eā priuari legato p̄ trāsitiū
ad secūda vota: eodez modo p̄su-
mēdum est q̄ voluit eam a tacita

pupillari excludi: p̄ dictuz trāsiti-
um ad sc̄da vota. Tertio p̄sumi-
tur & p̄batur ex cōditiōe p̄sone
matris et cōsi milium p̄sonaz de
quibus excludēdis tractatur: vt
si mater fuerit inimica testato-
ris: q̄ forte habuerat amicitiam
cum vno studere. arg. l. iij. §. si. & l.
ex pte. ff. de adi. leg. & l. si inimici-
tie. ff. de his q̄bus vt indig. Item
fm̄ eūdem Barro. vbi. §. si mater
non esset capax hereditatis pu-
pilli: q̄ tutorz pupillo nō petijt.
certe perinde est: ac si mater non
esset: vt. l. iij. in si. ff. ad tertu. & l. j.
§. penul. & ibi idem Bar. ff. de tō-
tra tabu. Idem fm̄ eūdem. si post
mortem pupilli vxor testatoris
aliquid inhonestuz fecisset: vt no-
ta. in. l. fidei cōmissum. C. de fidei
cōmis. & l. sorozem. C. de his quib.
vt indig. Quarto probatur ex cō-
ditiōe p̄sone substituti: vt quan-
do frater impuberis filius testa-
toris est ipsi pupillo vulgariter
substitutus. certe hoc casu exclu-
ditur mater: quia p̄sumptio est
q̄ testator voluerit filium suum
vxori sue p̄ferri. arg. l. cum acu-
tissimi. cum similibus. C. de fidei
com. ita etiam dicit dñs Rolādis
nus supra in h̄si. in tacita vero pu-
pillari. h̄ec vera fm̄ eūdem Bar.
vbi. §. post Buil. de cus. in fratre
pupilli: secus in fratre testatoris
patruo pupilli: vt. l. iij. secūdo res-
ponso. ff. de le. p̄stan. Quid au-
tem de matre defuncti vulgariter
substituta pupillo? h̄ndet. idem
Bar. post eūdem Buil. idem esse
quod in filio: pari ratione: quo-
niam ab intestato pariter succe-
deret pupillo: sicut filius testato-
ris pupilli frater: vt in aut. defun-
cto. C. ad tertu. idem q̄ est de pa-
rentibus. arg. d. l. iij. post prin. de
leg. p̄stan. vide de supradictis ca-
sibus latius p̄ Bal. in. l. p̄cibus.
C. eo. in. iij. & iij. col. Circa p̄dicta
ad vnam singularem questionē
aduerte. vtrum scilz matre repu-

Prima pars fornm

diāte hereditates filij impuberis
substitutur? vulgaris admittat? ex
tacita pupillari? hec q̄stio depen-
det ab vna alia q̄one: videlz An
matre existēte in medio pupilla-
ris tacita sit in rerū natura: s̄ cō-
tra matrem nō admittat? qd̄ te-
net glo. in l. p̄cibus. C. eo. An nō
simplr nō sit in rerum naturayt
vult glo. in l. cēturio. ff. eo. breui-
ter Bar. in. d. l. ij. in pe. co. r̄ idem
Bar. in. d. l. cēturio. in. ij. col. r̄ idē
in. d. l. p̄cibus. tenet q̄ hec tacita
pupillaris est in rez natura licet
nō habeat effectū p̄tra matrem.
Hinc pōt r̄ideri ad priorē q̄onēz
q̄ m̄re repudiāte admittit substi-
tutus ex tacita pupillari. r̄ nō ve-
niēs ab intestato: nec est curan-
dum s̄m eīdez bar. in. d. l. cēturio
an mater repudiātōe vel morte
excludat. ar. l. ij. §. sed si sint sui. r̄
§. seq. ff. ad tertul. idē tenet Ang.
are. in. si. de pupil. sub. in. p̄n. in. vl
tima q̄one. Hinc dicit etiā nota-
bilit̄ idē Bar. in. d. l. ij. §. q̄ro. r̄
reuoco in dubiū q̄t testes r̄. q̄ ad
p̄bandā volūtatē defuncti circa
istā tacitā pupillares/ q̄n̄ scz p̄su-
mitur q̄ voluerit excludi matrē/
sufficiāt duo testes: qz est p̄batio
declaratoria volūtatē scz q̄ volue-
rit excludi m̄re p̄ tacitā pupilla-
res: q̄ (vt dictū est) erat in rez na-
tura s̄ regulariter p̄tra m̄re nō
habeat effectū: r̄ p̄batio declara-
toria pōt fieri p̄ duos testes. l. he-
res palā. §. s̄ r̄ si notā. ff. de testa.
r̄ ibi p̄ gl. Si nō dicerem? q̄ taci-
ta pupillaris nō p̄tineret vel nō
esset in rez natura q̄n̄ mater ē in
medio: tunc ista p̄batio fieret ad
inductionē noue volūtatē: nō ad
declarationē. ideo redri deberēt
vij. testes: p̄ ea q̄ notātur in. d. §. s̄
r̄ si notā. Adde q̄ istud vult etiā
Bal. in. d. l. p̄cib. in. ij. col. §. ter-
tio q̄ro an possit fieri corā duob?
testib?. C. eo. qd̄ tene p̄petuo mē-
ti. Per hec breuiter r̄ summatim
expedita est materia pupillaris

substitutionis de qua si latius in-
strui cupias recurre ad bar. in. d.
l. ij. in. p̄n. ff. eo. ti. Se. mu.

De exemplari sub- stitutione. Rubr. xxv.

CExemplaris sub-
stitutio fieri pōt a q̄-
cūq; parēte mare vel
femia filio furioso vel
mēte capto existētē vel nō existētē
in p̄ria p̄tate. dū tñ pubes sit vel
maior. nā si pupill? sit furiosus p̄
uidetur ei p̄ pupillarē substōnēz
tanq̄ pupillo: nō p̄ exēplares tāq̄
furiosor: vt pori? sit etati q̄ demē-
tie p̄sulēduz: vt. ff. de tutelis. l. iij.
ij. r̄ n̄so. Debet autē testator: certas
p̄sonas: r̄ certo o: die substituere
furioso. Nā si furiosus liberos ha-
beat illos ei prio substituēt: si nō
hēat liberos s̄ fratres: ipsi? frēs
ei substituēdi sūt. si autē nec frēs
habeat: tūc q̄s voluerit parēs sub-
stituer: r̄ adijcīf in hac substōne
talis p̄ditio: si ip̄e furiosus dece-
dat atēq̄ mēte r̄ cerebro san? fiat.
Et itaq; h̄mōi substōnis hec for-
ma. An. filiū meū furiosus vel mē-
te captū mihi heredē instituor:
si ip̄e decesserit atēq̄ mēte r̄ cere-
bro san? fiat: talis ei? fili? vel fra-
ter vel talis alii? sit heres: vel ita
talē filiū vel frēs ei? vel talē aliiū
ei substituor. Et d̄r exemplaris eo
q̄ sit ad exēplū pupillaris substō-
nis: sicut em̄ p̄ filio suo pupillo
qui testari nō pōt puidet de here-
de: sic r̄ filio furioso q̄ q̄dāi furio-
sus ē testari nō pōt. vñ substitut?
capit bona vtriusq; .i. testatoris r̄
heredis ad silitudinem pupilla-
ris. Licz autē pupillaris r̄ exēpla-
ris in eo qd̄ dictū ē silitudines vi-
deātur h̄re. at̄n̄ differūt in mul-
tis. Prio: qz pupillaris sit solū a
parēte qui h̄z in p̄tate: s̄z exēpla-
ris a parētibus vtriusq; serus ha-
beat vel nō habeat in p̄tate. Se-
cūdo: quia illa sit tantūmodo pu-

Substitu-
tio exem-
plaris a q̄
r̄ cui fieri
possit.

Substitu-
tio exem-
plaris q̄
re dicat
exēplaris

Substitu-
tio exem-
plaris in
q̄bus dis-
ferat a pu-
pillari.

pillis infra pupillare tempus vel minus. hec autē adultis vel maioribus. Tertio quia pupillo substitui potest quilibet p libito testatoris: s; furiosus certe persone substitutuē sunt. Quarto quia pupillaris expirat adueniente pubertate. sed exemplaris adueniente sanitate. Et probantur hec omnia. C. de impube. et alijs substi. l. humanitatis. et ff. eod. l. ex facto. in princi. et insti. de pupillari substi. §. qua ratione.

¶ Additio. Hanc materiā et q; bona etiam et quotidiana est: latius tractare constitui. in primis itaq; dum. §. dicit dñs Rolandinus q; hec substitutio dicitur exemplaris quia fit ad exemplum pupillaris substitutionis: reuoco in dubium nōne ergo in ea requirunt illa octo que in pupillari substitutione requirunt. vt. §. prima rubri. dictū est. Primo em̄ in illa requirit q; sit de liberis an hoc etiā requiratur in ista exemplari? Respondeo sic. dicta. l. humanitatis. Circa quod queror: de quibus liberis? Bar. in Lex facto. ff. de vulga. et pu. in dñi. sed quero de quibus liberis. Respondeo aut q;rimus de liberis legitimis et naturalibus simul. vel legitimis tantum: ex his duobus casibus conueniunt pupillaris et ista exemplaris. Cum enim nō reperiamus discordias stabimus similitudini facit. l. vnica. C. de inoffi. doti. certū em̄ est q; pupillaris sit legitimis et naturalib; simul vel etiam legitimis tantū. vt supra prima rub. post princi. dictum est. Aut querimus de naturalib; tantum. et in hoc disconueniunt: quia eis non potest substitui pupillari ter cū nō sint in potestate. l. ij. in princi. ff. eod. sed hec substitutio exemplaris bene potest fieri eis: quia in ea non requiritur patria potestas: vt infra dicitur. Et qd istud sit verū in matre satis probari potest per dictam. l. huma-

nitatis p̄iuncta. l. si qua illustris Cad orficianum. An autem in patre hoc procedat dubitari potest et videtur q; nō per dictam. l. humanitatis que. l. loquitur de legitima relinquenda: sed filio naturali nō habet pater necesse relinquere legitimam. vt. §. in rubrica de naturalibus tātum liberis patet. ergo exemplaris nō potest fieri a patre naturali tantū. Idē tenuit Ange. in dicta. l. ex facto. p̄ dictam rationem. sed Bar. ibi videtur velle contrarium scilicet q; potest. idem videtur tenere Bal. in dicta. l. humanitatis. vers. secundo videamus de personis quibus fit. Hanc opinionem etiā commendat et sequitur Angelus are. in §. qua ratione. instit. de pupil. substitui. vbi soluit motum dicti Ange. de peru. et aliorum. de dicta legitima. dicens hoc habere locū in illis quibus necessario debet relinquere legitimam q; illis relinquatur in illis autem in quibus non est necesse q; relinquatur vt naturalibus tantum: nihilominus habebit locum lex ad similitudines pupillaris que potest fieri exheredato cui legitima non debetur §. non solum. instit. eodem: et hoc de naturalibus veris. Si vero loquimur de spuris tūc conueniunt hec exemplaris et illa pupillaris: quia sicut nec pupillariter ipsis substitui pōt sic etiam nec exemplariter quia non sunt nominandi filij. vt in aut. ex complexu. C. de incestuosos nupt. et in aut. quibus modis natura. effi. sui. §. fin. col. vj. ideo nec exemplaris nec pupillaris potest eis fieri. et hoc in illis spuris qui sunt nati ex damnato coitu. de quibus dixi supra in rub. de spuris. seu in spuris hoc est natis ex meretrice: q; vulgo concepti dicunt. et etiaz spurij in iure appellatur. vt in dicta rubrica. de spuris dixi. hys em̄ forte vt dicit Ange. are. vbi. §. in versi.

Substitutio exemplaris quibus liberis fiat.

Prima pars florum

Substitu
tio exem
plaris an
possit fie
ri patri su
rioso p
filiu?

secundo principaliter quero, posset a matre exemplariter substitui cum in eis locum habere possit: quod de legitima in d. l. humanitatis dicitur, constat enim quod a matre etiam debent necessario institui, l. hac parte. r. l. spurii. ff. unde cog. et. l. si suspecta. §. j. ff. de inoffi. testa. r. isti. ad offi. §. penul. nisi mater esset illustris r. haberet legitimos. l. si qua illustris. C. ad offic. Item quero an ne patri furioso possit exemplariter substitui per filium: r. videt quod sic per. l. his qui. in prin. ff. de tuto. r. cur. datis ab his. vbi permittitur filium curato rem dari patri suo furioso. ad idē l. j. in fi. r. l. ij. h. responso. ff. de curato. furio. vel alijs r. c. Isto non obstante tenent communiter doctores quod non potest filius patri substitui. Primo quod parens debet substituere filio de liberis furiosi. ergo hoc casu filius deberet substitui se ipsum quod esse non potest. vt infra patebit. ergo r. c. ita dicit Bald. in dicta. l. humanitatis. in versi. nono queritur vtrum filius r. c. preterea in dicta. l. humanitatis. cum similibus/ tantum dicitur de liberis. ergo r. c. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. Item in pupillari non est inuentum quod filius substituit patri. ergo nec in ista quod inducitur ad eius exemplum. preterea plus iuris habet pater in administratione bonorum filij quam e converso. vt notat in dicta. l. his qui. ff. de tuto. r. curat. datis r. c. ergo r. c. Nec obstat dicta. l. his qui cum similibus. §. alle. quia aliud in administratione bonorum que fit in vita. aliud in substitutione que fit in testamento. vt. l. aurelio. §. gaius. ff. de libe. lega. r. quod notat in l. j. §. fuit quesitum. ff. ad trebel. ita dicit Bar. in dicta. l. ex facto. versic. sed quero an patri furioso r. c. Secundo quero: requiritur in pupillari quod filius sit impubes: an et hoc requiratur in ista substitu

tione? Responde quod non. per dicta l. humanitatis. r. dicta. l. ex facto que loquunt in his qui filios habere possent. ites dicta. l. ex facto in principi. loquitur expressa in puberita etiam loquit. d. §. qua ratione. institu. eo. ibi r. si puberes sint. Sed iuxta hoc dubitat quidam habuit filium impuberem r. mente captum vel furiosum. an exemplariter posset ei substitui. doctores communiter dicunt quod non vt refert Bart. in dicta. l. ex facto versi. secundo quero requiritur in pupillari r. c. quia cum in eo sit duplex defectus preualer naturalis r. id eo fieri substitutio pupillaris argu. l. iij. in prin. ff. de tutelis. p. quam. l. hoc tenent Dy. r. Jaco. de ra. vt refert ipse Barto. sed Huil. quem idē Bart. vbi. §. sequit/ dicit. ait. aut filius furiosus impubes non est in potestate: tunc potest ei exemplariter substitui/ cum pupillariter non possit propter defectum potestatis. l. ij. ff. de vulga. et pupil. Si vero in potestate esset/ tunc si fiat exemplaris intra tepora pubertatis valet iure pupillaris. arg. dicte. l. iij. postea valet iure exemplaris. arg. l. centurio. ff. de vulga. r. pupil. quod limita tamen secundum eundē Bar. vbi supra. si fuerit facta exemplaris sine limitatione temporis. vt infra patebit. Istam opinionem videtur etiam tenere Ang. are. in dicto. §. qua ratione. insti. de pupil. in versic. quero quid si aliquis est impubes r. mente captus r. c. Nec obstat cum dicitur substitutio que assumit vnum effectum: non transit in alium. l. verbis civilibus. r. l. in pupillari. ff. de vulga. r. pupil. quod hoc verum quod substitutio que incipit valere iure directo: non transit in fideicommissaria. vt ibi. §. vna vi recta bene transit in aliam directam vt. l. iij. §. qui fideicommissarias. ff. de here. insti. r. dicta. l. centurio. ita dicit ipse Barto. vbi. §. de hoc

Substitu
tio exem
plaris an
possit fie
ri impube
ri mente
capto?

insti. de
vulga. r.
pupil. in
versic. om
ni. §. iij.

De exemplari substitutione. Fo. xxxvi.

th' larius dicit in rubri. l. prima.
Tertio quo. in pupillari requiritur
 filius pupillus sit in potestate
 an hoc etiam requiratur in ista substi-
 tutione exemplari? respondeo quod non
 potest. l. l. humanitatis. ubi permittitur
 pariter? utriusque sexus. dicitur dicit
 expresse textus qui vel que testatur.
 Sed que est ratio diuersitatis in
 ter pupillares et istam exemplarem?
 Bar. ubi. s. h. i. tertio dicitur in pu-
 pillari substitutione etc. dicit tutus
 fore? si respodendum. p. l. non oim. ff.
 de legi. licet enim multe persuasiones
 adduci possent. ut patet ibi per
 ubi tres rationes datur quas offensus
 impugnat. nulla tamen vigens ra-
 tio sine eundem dari potest.

Ulteri quo. pone mater cuius-
 dam furiosus transiit ad secunda
 vota. an hec mater possit filio suo ex-
 emplari substitutionem? idem Bar.
 in. d. l. ex facto. h. i. quero utrum
 mater que transiit etc. respondet
 quod non? ista substitutione est intro-
 ducta cum humanitate que humanitas tunc
 cessat in matre. ut. l. l. ex que tutor
 h. i. l. ex. ff. de adm. tuto. Item
 alia ratione quia pupillus non de-
 bet educari apud eam que ad secunda
 vota transiit. l. l. C. ubi pupill. edu-
 ca. de. Preterea isti matri non co-
 ceditur tutela. ut in autem. sacramen-
 ta. C. quando mu. tu. offi. fung. po-
 test. si ergo in vita non conceditur mul-
 to minus in morte. et hoc quando
 in secundis votis actualiter exis-
 tens substitutionem fecit. Sed
 quid si antequam ad secunda vota transie-
 rit substitutionem istam fecerit et
 postea ad secunda vota transiit? idem
 Bar. ubi. s. purat et tunc evanesce-
 re hanc substitutionem quia requiritur
 quod tempore quo moritur assint
 illa que ad substitutionem requiruntur.
 ut. l. l. coheredi. s. cum filie. ff. de
 vulga. et pu. substi. et hoc sequitur
 Ange. in. d. l. ex facto. ubi dicit se-
 cus in patre transiente ad secunda
 vota quia suum consilium est firmius.
 non enim perdit admini-

strationem bonorum per transi-
 tum ad secunda vota. l. generali-
 ter. h. negotio. C. de se. nup. Sed
 adverte quod Bal. in. d. l. humanitati.
 in h. i. quero Bal. in. d. l. h. i. quibus ibi
 sequitur Sal. in. h. i. secundo quero
 circa matrem et Jo. s. imo. in. d. l. ex
 facto. in. h. i. item adde in istum ma-
 ter transiit ad secunda vota etc. tenent
 contra Barto. in supradictis
 duabus questionibus de quo vide per
 Ange. are. ubi. s. in. h. i. quo mater
 fecit institutionem et substitutionem.
 ubi ipse Are. tandem dicit in
 spiciendum modum et formam sub-
 stitutionis. quod si substituerit ve-
 nientes ab intestato vel alium quem
 verisimiliter furiosus substituis-
 set. tunc valet substitutio quia est
 introducta humanitate et etiam
 quod fauor est furioso ut habeat heredes
 sed secus si maritum vel alium fore
 studentem quem amabat. vel alium
 de quo non est simile quod enim furiosus/
 si fuisset sane metus substituisset
 nam tunc non valet substitutio. ar. eo-
 rum que notat Bal. in. l. furiosus. C.
 de test. fa. pos. in illa questione que dicitur
 an in dubio presumat testis factum
 furore nec ne? quod tene mentem.

Quarto requiritur in substitutione
 pupillari quod pro morte testis pupil-
 lus fiat sui iuris: an idem furioso?
 respondet ipse Bar. ubi. s. i. h. i. pro re-
 quiritur etc. quod quilibet fiat sui iuris
 siue pro morte testis siue alio modo
 non curat. quod in hac substitutione non
 requiritur quod quis habeat eum in potestate. ut dicitur
 etiam s. C. Quis requiritur in pupilla-
 ri substitutione quod non sit recusus? in
 potestate: an idem sit in hac exemplari? et
 dicit ipse Bar. ubi. s. quod sic. et hoc ta-
 lii medio: quod solum hoc casu est intro-
 ductum quod possit alteri testari cum lo-
 pedis pro demerita vel simile casus
 si non pro alium impedimentum ut puta
 pro potestate vel similem possit iste pro se
 testari: impedimenta hoc est furore vel
 insania cessat: ergo nec pro alium.
 nec pro se. C. s. here. isti. Et pro istam
 rationem dicit. Guil. ut refert ipse

Substitutio exemplaris an requiratur filium fieri sui iuris pro morte testis.

Prima pars florum

Barf. q̄ si furiosus ante furorem esset cōdenat⁹ de crimine. ex quo efficeret intestabilis/ tūc nō posset sibi substitui exēplari⁹. Quēro insup q̄n reqrat q̄ q̄s patiatur demencia vel similes casum vt ei possit fieri talis substitutio? idēz Bar. vbi. §. ruder q̄ nō tpe testamētis sed mort⁹ vt est in pupillari substitutiōe. l. ij. §. sed si extraneū. ff. de vulga. et pu. cuz em̄ nō reperiat discordantia; remanet similitudo in hoc inter pupillare et exemplariam.

Substitutio exēplari⁹ facta an debeat sibi necessario face re testm̄.

¶ Serto requiritur in pupillari q̄ pater sibi faciat testamentū. an hoc sit etiā in hac exēplari⁹? Respon⁹ der q̄ sic. nam cum testamentus patris sit p̄cipales ista substitutio que est testamenti filij/ est accessoriū nisi oportet q̄ cōfirmet a suo p̄ncipali. l. ex pupillari. ff. de vulga. et pu. p̄terea hoc probat in. d. l. humanitas. que requirit q̄ quis illi filio salte relinquat legitimā ergo sibi debet testari. s̄ hoc fallit in militare. l. miles ita. i. fine. ff. de testamēto militari. de quo latius per Ange. are. in. d. §. qua ratione in vltima col.

Substitutio exemplaris an possit fieri nō instituto nec exheredato.

¶ Septimo in pupillari requiritur q̄ filius sit institutus vel exheredatus. An idē in exēplari⁹? Barf. vbi. §. ver. septimo in pupillari requiritur et dicit q̄ in hoc discordat pupillaris et ista quia ista nō potest fieri exheredato. qm̄. d. l. humanitatis. dicit q̄ de necessitate debetur sibi legitima; ita trāsit simpliciter Barto. ponens duas rationes quas tamē dicit non eē vrgentes. ideo cōsultat dicendum per. l. non oim. ff. de legib⁹. Sed Ange. are. in. d. §. qua ratione. in vers. q̄rta differentia est et. post Jo. de imo. l. d. l. ex facto; tenet q̄ ex quo potest exheredari ex causa ingratitudinis cōmisse ante furorem. vt est casus. l. l. fina. §. sed antiquitas ibi institutus vel exheredatus. C. de cura. furio. ergo

potest etiam fieri exheredato. Ista opinio tenēdo. solue argumentū quod soinat Bar. de. d. l. humanitas sicut supra post p̄ncipius istius additionis. vbi dixi istam substitutionem etiam posse fieri a patre naturali tantū/ non obstante. d. l. humanitatis. que loquitur de legitima. et que ibi dixi faciunt pro opinioe ista. Quid si furiosus vel similis cui sit hec substitutio sit institutus in minori q̄ in legitima. an tūc valeat huiusmodi substitutio? et videt q̄ non per ter. in. d. l. humanitas et hoc tenet Ange. de pu. in. d. l. ex facto. vt refert Are. l. d. §. qua ratione. in vltima col. Sed Bar. in. d. l. ex facto. vbi. quero quid si furiosus. et post eum Sali. in. d. l. humanitas. et etiā ange. are. vbi. §. tenent contrariū; quia cū possit agere ad supplementū legitime. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. p̄inde est ac si esset in legitima institutus. facit optime. §. ceteris. in aut. vt cum de ap. cog. col. viij.

¶ Octauo requiritur in pupillari aditio hereditatis. an idē in exēplari⁹? et videt q̄ non. nam furiosus non potest adire nec curato; pro eo. l. si. §. sin autē ex alia. C. de cura. furio. ergo et. In hac questione sic concludit Bar. vbi. §. in vbi. octauo queritur. aut est institutus solus furiosus a patre in cui⁹ potestate erat; et tūc existentia sui heredis cōfirmat tabulas exemplares. ar. sc̄m̄. c. l. fina. §. fina. C. de cura. furio. non cauillando (vt dicit) terti. Si aut non erat i potestate; quia tractatur de testamento materno; vel quia habeat coheredem extraneum; quo casu nil operatur existētia sui heredis; tunc requiritur aditio coheredis. l. apud iulianum. §. idēz iulian⁹. ff. ad trebel. et Bar. in. l. si filius qui patri. ff. de vulga. et dixi sibi dari rubri. §. proxima. vel debet sibi dari curato; q̄ peret bo

Substitutio exēplaris an valeat filio instituto i minori q̄ legitima

Substitutio exemplaris an reqrat hereditatis aditionē.

nozorum pos. fm tabulas pro eo. q̄ bonozorum possessio licet nō sit iuris fm opi. positam. in l. fina. §. fina. de cura. furio. de quo per bar. in l. i. ff. de bonoz. possess. furio. 2c. tamen cōfirmat istas tabulas ex emplares: quia sicut cōfirmat fideicommissa vniuersalia ita istas tabulas exemplares. l. cum heres instituit. ff. ad trebel. que lex fm eum est singularis ad hoc. ad qd̄ facit. l. nam qd̄. §. si quis compul. sus. ff. illo ritu. et. l. qui plures. §. fina. ff. de vulga. Ex predictis habes aliquas conuenientias. itez etia differentias inter hanc substitutionem et substitutionē pupillarem. de quibus vide latius p̄ Bal. in d. l. humanitas. in v. col. vbi generaliter querit q̄liter hec substitutio differat ab alijs substitutionib⁹. quod late per ordinē. ibi prosequitur per tres col. vide etia Ange. are. in d. §. qua ratio. ne. insti. d̄ pupil. substi. Istis examinatis quero an in expressa vulgari facta furioso contineatur tacita exemplaris? in hac questione concludit ipse Barto. in d. l. ex facto. vers. secundo principaliter quero. q̄ sicut expressa vulgaris facta pupillo continet tacitā pupillarem. vt. §. proxima rubri. dictum est. sic etiam expressa vulgaris facta furioso continet tacitaz exemplarē. et hoc verum fm eundem Bart. si tempore testamenti erat iam furiosus. si autem non erat furiosus tempore testamenti quo fiebat substitutio vulgaris tunc non cōtinet exemplarē. casum enim aduersamq̄ fortunā liberi hominis spectari neq̄ ciuile neq̄ naturale est. l. inter stipulantes. §. sacram. ff. de verbo. ob. Et aduerte fm eundē Bar. vbi. §. in vers. ultimo. quero vtrum substitutio 2c. q̄ hec tacita exemplaris non excludit eā tacitā pupillaris. vt supra rubri. proxima dixi. et om̄

nia que circa hoc ibi dicta sunt d̄ pupillari tacita. etiam tenenda sunt fm eundem in hac tacita exemplari. Sed quero an in expressa pupillari contineatur tacita exemplaris? idē Bar. vbi. §. distinguit. quia aut pupillaris facta est cuz limitatione certi temporis: tūc si pōt valere iure pupillaris: valet/et post tempora expirat om̄nis effectus huius substitutionis ar. l. si ita quis. ff. de vulga. et pupil. facit qd̄. §. in materia vulgaris substitutionis. in fi. dixi. aut ē facta talis substitutio sine temporis limitatione. vt quia dixit/ talis heres esto/ tūc si est facta filio impuberi constituto in potestate valet intra tempora pubertatis iure pupillaris. postea vero valet iure exemplaris substitutionis. ar. l. centurio. ff. de vulga. sed si intra tempora pubertatis non posset valere vt pupillaris valet eo modo quo posset/ et sic iure exemplaris. ar. l. gallus. §. et quid si tantum. ff. de liberis et posthumis. Itē quero an ne furdo r̄ muto qui prohibent testari. vt. l. discretis. C. qui testa. fa. possunt v̄l prodigo cui bonis inreducti est: qui etiam testari nō potest. §. itē prodigus/ insti. qui. non est pmissum facere testamentum. possit exemplariter substitui? Bart. in d. l. ex facto. vers. quero vtruz sit reperire exemplariam 2c. concludit post opinionēs alioruz quas ibi recitat: q̄ omnibus istis potest exemplariter substitui. de q̄ dicit latius vt per eum. et per Ange. are. in d. §. qua ratione. vers. quero quia lex ex facto que loq̄t 2c. hinc querit ipse Barto. vtruz reperatur exemplaris partim expressa 2c. partim tacita. vt puta dixit testator: si filius meus decesserit in furore: talis sit heres: cessa vit furore sed remansit prodigus vel furdus vel murtus. vtrum ad istos casus nō expressos porriga

Substitutio pupillaris ex parte an contineat exemplarē tacitam.

Substitutio vulgaris expressa an contineat exemplares tacitam.

Substitutio exemplaris an possit fieri furdo r̄ muto.

Prima pars florum

Substitu-
tio exem-
plaris exp-
sa in vni-
casum an
porrigat
ad alium
non exp-
sum.

tur substitutio: et respondet q sic
ad exemplum vulgaris facte in
vnum casus q porrigitur ad aliū.
de quo dixi supra i rubrica de vul-
gari substitutione. versi. hoc per-
missio. zc. facit. l. gallus. §. et quid
si tantū. ff. de libe. et posthu. idēz
videtur tenere Bal. in. d. l. huma-
nitatis. in versi. quarto queritur
vtrum exemplaria facta zc. in pe-
nultima colla.

QDum dñs Rolandinus. §. post
principium presentis rubrice di-
cit q in hac substitutione debet
substitui certe psona / vtruta vel
liberi ipsius furiosi / vel si eos nō
habeat fratres zc. in substitutio-
ne vero pupillari quoscūq; pos-
sum substituere quos mihi here-
des facere possum. l. sed si plures
§. quos possum. ff. eo. circa hoc q
ro que sit ratio istius differētie?
Bar. vbi. §. vñ. qro qd posset sub-
stitui zc. post. Siul. respondet qz
substitutio pupillaris est indu-
cta fm iuris civilis rigore ratio-
ne patrie potestatis que durat
etiam si extraneus substituat
sed exemplaris sit ex quadā hu-
manitate et pietate: que pietas
videtur cessare in substituēdo ex-
traneos. Juxta hoc quero. vtrus
mater possit preteriri in tabulis
exemplaribus? idem Bar. vbi. §.
concludit. q ex quo duas tantuz
personas pater habet necessario
substituere. s. filios mente capti/
et fratres: ergo illis non existen-
tibus potest substituere quoscūq;
q velit. et per consequens potest
preterire matrem. Et aduerte q
istam opinionem Bart. expresse
tenet Imo. in. c. raynutius. de tes-
ta. Sed Bal. in. d. l. humanitas.
in versi. sexta differētia est qz pu-
pillaris substitutio excludit ma-
trem zc. et Ange. are. in. d. §. qua-
ratioē. vñ. decima qz pupillaris
zc. tenent contrarium: per hanc
rationē. quia cum mater sit par
patri. d. l. humanitatis / non pōt

excludi a patre. l. nam magistra-
tus. ff. d arbitris. facit p ista opi-
nionē: quia si frater nō pōt exclu-
di. vt pater in. d. l. humanitatis /
etiā licet non substituantur tur-
pes psona. quanto fortius mater
cui debetur legitimā z datur qre-
la. et maxime quia si ista substi-
tutio est inducta humanitatis z
pietatis intuitu. vt. §. dicitur est.
nōne est maior humanitas z pie-
tas q mater habeat. ar. l. si. §. si.
§. de isti. et substi. q frater cui nō
est ita debita. Licet ista opinio
equior et humanior videat: aliā
tamē cōmuniter tenent docto. vi
delicet Jo. sa. in. d. §. qua ratione
et idē Bal. in repetitione. c. si pa-
ter de testa. in sexto Paulus d ca-
stro. z Ange. in. d. l. humanitatis. z
ibi ita tenet etiā post eos Alexā.
de Imola. in addi. suis ad Baldū
ideo nō esset cōsultū ab ea in con-
sulēdo et iudicādo recedere pro-
pter predictorum oim immensam
auctoritatem.

QUōd dicitur est. §. q si furio-
sus liberos habeat / illi pmo sūt
substituēdi. quero nūquid potest
vnum vel duos substituere / et ce-
teros pterire vñ exheredare sine
causa legitima? videt q sic. per
tex. in. d. l. humanitatis. vbi dicit
tex. q is q testat et facit furioso
filio suo substitutionē exēplarem
debet vñ vnum vel certos vel oēs
ex filio suo descendentes substi-
tuere. ergo videtur q potest ce-
tos substituere ceteris pteritis.
Istud tenuit Ri. malū. vt recitat
ipe bar. i. d. l. ex factō. i. vñ. itē dixi
q p dōz substituere vñ zc. z pba-
uit etiā alio medio. vt lz videre p
eūdē bar. ibi. §. 3 gl. si. i. d. l. hūani-
tas. quā ipe bar. i. d. l. ex factō. et
etiā bal. i octava oppositōe: l. d.
l. humanitas: sequunt. t3 Iriū. sub-
audiēdo ad tex. dñi dñi vñ vñ cer-
tos zc. z alios exheredare vñ pte-
rire ex cā legi. motiū sūt Ri. ma-
lū. soluit bar. vbi. §. d q dicitur geū

Substitu-
tio exem-
plaris re-
quiritur
quod
deficiat
bus descen-
dentibus
substituatur
fratres de
quibus
fratres
bus hoc
intelligatur

vide etiam de hoc Ange. are. in. d. §. qua rōne. insti. de pupil. in vlt. questione. ¶ Item in q̄tus. §. post principiu rubrice dictu est q̄ dñm Rolandinu q̄ deficiētibus descēdentibus ex furioso substituendi sunt fratres. quero de quibus fratribus hoc intelligat̄ vtrū solum de vtrinq̄ cōiunctis: vel an etiaz de ex altero tantū parēte coniunctis: Sui. de cunior̄ refert Bar. vbi. §. versi. itē q̄ dixi q̄ pater debet et dixit q̄ de vtrinq̄ coniunctis intelligat̄: et hoc pbauit p. d. l. humanitatis. que. l. loquif. de his qui admittuntur ad querelā sed solū vtrinq̄ cōiuncti admittuntur ad querelā. l. fratres. C. de inoffi. testa. ergo et. Alij: vt idē Bar. refert: dicūt q̄ aut substitutio fit a p̄te et debet substitui fratres cōsanguinei vel vtrinq̄ coniuncti: aut fit a matre et debent substitui vterini vel vtrinq̄ coniuncti. et ad. l. hūanitatē. et. l. fratres. §. allegatas potest respōdere: q̄ nō potest rumpi per querelā a fratribus vterinis vel cōsanguineis respectu fratru: furioso: um quibus fit substitutio: s; bene respectu patris vel matris q̄ vel que facit substitutionem. facit. l. papi nianus. §. s; nec impuberis. ff. de inoffi. testa. vnde parens qui facit substitutionem in se nō habet humanitatem: cuius intuitu ista substitutio indulta est. d. l. humanitatis: talem fratrem nō substituendo. aliud in hac questione nō dicit nec firmat Baro. sed dices eum tenere posteriorē opinionē: iuxta theoreticā que habet q̄ quotiens allegantur plures opiniones. nec allegans expresse vnam comprobat: tunc in dubio presumitur comprobare et tenere vltimā. ar. §. illud questiu. insti. de re rum diuisione. et. l. bona fides. et ibi notat hoc Baro. ff. de positi. ¶ Quarto vterius an mater vel pater possint seipso substituire

dic q̄ non. ar. l. si. ff. de offi. p̄tor. et. l. p̄ses. iij. ff. de offi. p̄fidis. preterea vt tabule exēplares valeant requirit̄ aditio ex testamēto principali. vt dixi. §. ista rubri. versi. octauo requiritur in pupillari et. s; viuo testatore nō potest adiri hereditas ex testamēto ei⁹ vt. l. q̄ superstitis. ff. de acq. her. fa. cit. l. ij. §. si dubitet. ff. que ad. te. sta. ape. Item facit q̄ legis prouiso q̄ p̄mittit parentē substituere filio: nō intelligit de seipso. ar. l. si māduero. ij. §. si tibi. ff. māda. ¶ Item q̄ro an ne expressa exēplaris cōtineat tacitā vulgare: Bar. in. d. l. ex facto. ¶ Sic. q̄ro qualiter hec substitutio exemplaris et. p̄stat q̄ sic. cū em̄ in hoc nō reperitur discōuenientia/ erit in hoc similibus pupillari/ que cōstat continere tacitā vulgare. l. iā hoc iure. ff. de vulg. ¶ Itē quero nunq̄d hec substitutio trahit ad oīa bona filius testatoris et filij: sicut in pupillari dictū est. §. prima rubrica. Respondet idē Bar. eodē modo sicut in pupillari. de qua dictū est. §. prima rubri. vt si substitutio est facta filio legitimo et naturali/ tunc trahitur ad omnia bona sicut pupillaris. Si vero est facta filio arrogato trahitur ad bona arrogatoris tm̄ ad exemplū pupillaris. sed si plures. §. in arrogato. ff. de exemplari que continet tacitam vulgare. et de vulgari que continet tacitam exemplarem. vt dictum est/ dic vt dixi. §. in rubri. de vulgari substitutio/ in offi. quartus effectus est q̄ p̄eam succedit defuncto et. ¶ Itē aduerte et nota in hac materia/ q̄ hec substitutio pot̄ fieri filio furioso a pluribus s; a patre et etia a m̄re. vt pbat̄ in sepe alle. l. hūanitatē. In hoc etia differt a pupillari q̄ nō nisi a patre q̄ pupillari p̄tate h̄s/ fieri pot̄. vt. §. prima rubri. dixi. Si iuxta hoc insurgit dubiu. pone q̄ pater et mater simul substituerint filio

Substitu-
tio exem-
plaris ad
que bona
trahatur

Prima pars florum

Substituitur exemplaris patris et matris ut preferatur furioso diuersos quis preferatur Bar. ybi supra. in versi. vlti. que ro pone q filio furioso et. post m forum varias opiniones ibi p eñ dem citatas quas ego hic breuitatis gratia omitto: tandem am plectitur opinionē Nico. ma. qui sic dixit. Aut substitutio est facta a patre filio quē habet in potestate: tūc substitutus a patre pfer tur: cū ibi cōcurrat ius pprin patris potestatis. et etiam illud ius humanitatis et pietatis. et hoc verum in bonis paternis: in bonis aliunde questis preterq a matre. Bona vero materna habebit a matre substitutus qui substitutus est ex qua humanitate ar. ei? quod notat de filio arrogato. vt l. si arrogator. ff. de adopt. et arg. eius quod dicitur de tutore. in. l. mater. C. de testa. tu. et l. mulier. et l. patronus. ff. de cōfir. tu. Hoc tamen limita notabiliter fm Bal. in dicta. l. humanitatis. in versic. quinto quero quid si mater substituit vnum et. coll. viij. nisi mater sit p̄moria: qz hoc casu furioso existente in patris potestate ipse si esset sane mētis nō posset testari etiam cū voluntate patris. l. senū. C. qui testa. fa. pos. et ergo nec mater potest testari filio i potestate patris manenti. p ea q dicit. §. ista rubri. versi. quinto requiritur q quis habeat eum et. et ideo hoc casu substitutus a p̄re habente in potestate venit etiam ad bona materna. qd nota. Sive ro ista substitutio fuit facta filio quē quis nō habebat in potestate. hoc casu sunt patris cōditio nis substitutus a matre et substitutus a patre: qz quilibet est substitutus ex quadā humanitate et ideo substitutus a patre habebit bona paterna: et substitutus a matre bona materna. bona vero aduentitia diuidētur inter istos substitutos equaliter. sicut dicimus in simili in. l. ex facto. ij. ff. de heredi. insti.

Istud potest limitari ex his que vult Salic. in dicta. l. humanitatis. nisi ab altero scilicet vel a patre vel a matre esset substitutus is q ab intestato succederet. tunc enim scōs enī ille preferet in aduēticijs: quia habet voluntatem legis et hominis. Si aut vterq substitutus esset ab intestato succedens pariter admittent. ybi vero neuter tunc idem scōs q pariter admittant. et sic intellige opinionem Bar. post Nico. ma. vide etiā Ange. are. in dicto. §. qua ratione in versi. ex his infertur casus mirabilis et. ybi in principio illius versi. notat quē posse cū tribus testamentis decedere. de quo dicit per eundē. Idem quod supra dicit ipse Bar. in dicta. l. ex facto. ff. de vul. et pu. in penul. colū. si auus dat vni substitutū et mater aliū: per easdē rationes. Sed Bald. in dicta. l. humanitatis. in. ix. colū. in versi. quinto querit quis p̄feratur in substituendo et. dicit in dubio matrē p̄ferri nisi esset viliis personarum: sicut preferit in successione. aut. defuncto. C. ad tertu. nisi ipsa mater esset in potestate istius aui. et. Sed Barto. ybi supra soluit motiū istud dicens. q ex eo actu successio nis facultas substitutionis non attenditur. nam filio furioso q habet liberos q oēs excludunt: pōt fieri ista substitutio: ergo et. Nunc quero qualiter ista substitutio finiat. vtrū ne in hoc conueniat cū pupillari. Bar. in pe. col. sepe dicte. l. ex facto. dicit q si testamentū deficiat ex persona testatis vel aliter etiā ex defectu testamenti vel qz rōspirat querelam: vel propter hereditatem nō aditā. in omnib' istis ita exemplaris finit sicut pupillaris. de quo dicit supra prima rubri. Item sicut pupillaris deficit quādoqz ex defectu substituti: vel ex defectu ipsius substitutionis vel cōditionis substitutioni adiecte

Substitutio exemplaris filii ter finiat

de quibus p Bar. in. l. in pupilla
ri. ff. eo. ita t exemplaris p easdem
rationes. Item deficit exemplaris
impedimēto cessante. itez deficit
etiam pcreatis filiis: vt. d. l. ex fa
cto. Nūc quero iuxta pmissa qd si
furiosus factus est sane mētis et
postea redincidit in furorem an re
maneat si maneat firma substitutio: Bal.
in. d. l. humanitatis. in pe. qōne
qui semel distinguit: qz aut noua furoz
is cōuersatio est prior quasi pūcta. t
presumitur eadem causa morbit
et p consequēs durat substitutio:
aut illa noua furoz is cōuersatio
est lōgo spacio tps segregata: et
hoc casu presumitur oīno diuersa
causa morbit: p cōsequēs sūm euz
finita est oīno substitutio: p qua
sua distinctione facit. l. martius.
cū ibi notatis p glo. t Bar. ff. loca
ti. Sed Bar. vbi. s. dicit simpliciter
qz cessante furore cessat substi
tutio exemplaris: t nō extinguitur
t sic furore reuertēte reincipit ha
bere vires cum nunq̄ fuit extin
cta. Fatetur tamen qz si illo me
dio tpe quo erat in dilucido inter
uallo sibi testamētum fecisset: ta
bule exemplares essent oīno extin
cte. p tex. d. l. ex facto. in prin. dūz
dicit qz nō debet auferri testamē
ti factio homini sane mentis. Ex
quo infert ipse Bar. qz si aliq̄s fe
cisset testamētus ante furorem: ei
effecto furioso nō pōt substitui
a patre vel a matre vel similibus
sufficit em̄ qz fecit testamētus t re
stamēti factio nō debet ei auferri
per. d. l. ex facto. in prin. Sed su
pra dictis inquātum videlz dictū
est qz cessante furore cessat substi
tutio: nō extinguitur: videtur cō
tradidere. d. l. ex facto. vbi vide
tur dici qz extinguat Bar. vbi. s.
respōdet qz licet. d. l. ex facto. hoc
innuat tñ sepe dicta lex humani
tatis que est cōstitutio noua pū
tur verbo cesset. vnde subdit ipse
Bar. in. d. l. ex facto dices: ex sub
stitutione que fieret per. l. huma

nitatis stare illi legis: sed ex sub
stitutione que fieret ex rescripto
starem huic legis: legi ex facto
pbat p̄reca hāc sentētiā opī
nionem (bato qz nō esset vera illa
ratio quā facit: de dictiōe cesset)
p rōnem glo. in. l. si arrogator. ff.
de adopzio. s. Angelus ar. e. in. s.
qua rōne. instit. de pupillari sub.
vbi. quid si furiosus redijt ad sa
nam mētem t. magis placet dīo
stinctio Bald. p. d. l. ex facto. ibi/
desinere valere testf. t ibi / rūpi
substitutionem. item p tex. in dīo
cto. s. qua rōne. ibi dū dicit si au
tem respuerint eādē substōnem
infirmari. Item dū dictū est. s. qz
liberis pcreatis extinguitur hec
substitutio: hoc intellige si de eis
nulla sit facta mētio. si autē de eis
facta sit mētio sicut fieri debz de
iam natis: vt p̄t in. d. l. hūanita
tis / tunc sine dubio nō extinguit
substitutio p natiuitatez illoz. et
sic. d. l. ex facto. in pn. in hoc venit
determinanda p. d. l. hūanitatis.
¶ Item q̄ro qd si furioso nascitur
filius quē in ptate nō hzian p hoc
extinguitur substitutio exemplar
is: Bar. vbi. s. in pe. qōne tenet
qz sic. Nam qñ lex vel hō facit mē
tionem de filiis furiosi vel mēre
captioz intelligi de his quos ha
bere pōt. lz tales psona mīmo
nium p̄trahere nō possint cū con
sensum nō habeāt: deo d̄s intelli
gi de filiis naturalibus. l. heredi
bus. s. titius. ff. ad trebel. de quo
dic latius: vt p̄ en. ¶ Ultimo q̄ro:
an ex defectu eius cui facta ē hec
substitutio exemplaris finiatur: vt
si pdigus cui facta esset substitū
tio cōmississet delictum p̄pter qd
esset deportatus vel seruus pene
effectus (obligatur em̄ pdigus ex
delicto: vt notatur per doc. in. l. si
quis in tantā. C. vnde vi. t notat
Bart. in. l. is cui bonis. ff. de vbo.
obli. (vel si ponamus furiosus ha
buisse dilucida interualla t deli
ctum cōmississe: vel religiosus esse

Substitu
tio exem
plaris an
finiat ex
defectu ei
cui facta
est.

Prima pars florum

factum? Rñdet Bar. in. d. l. ex fa-
cto. in prin. in vltima qñone. q sic.
arg. eoz que dixit in materia pu-
pillaris sub. in. l. in pupillari. ff.
eo. r retigi etiã supra suis locis.
Hec in pñentiaz de exẽplari sub-
stitutione sufficiãt. quã si latius
videre cupiastrecurre ad Bal. et
alios scribẽtes in sepe. d. l. huma-
nitatis. r Bart. in sepe. d. l. ex fa-
cto. in pn. r Ange. are. in. d. s. qua-
ratione. Berar. mulert.

De cõpẽdiõsa sub- stitutione. Rub. xxvi.

Trimus iam
de trib' directis sub-
stõnibus: nũc de q̄ta
scz cõpẽdiõsa dicam'.

Sed qz cõpẽdiõsa sit aliqñ a mili-
te: aliqñ a pagano. i. nõ milite. et
cũ illos de' qb' loq̄tur lex milites
nro tpe nõ habeam': ideo illa cõ-
pẽdiõsa r ei' effectũ q a milite sit
omissã: referam' nos ad eaz tm̄ q
a pagano fieri põt. eo q illis expe-
dit vti exẽplis q opationi nfe: ac
quotidianis exercitijs primiora
r aptiora sunt. Uñ in poetria no-
ua dr. Quelibet ars gaudet pro-
prij si sint sua vba Zimitib' pte
ta suis: cũ veneris extra. In cõe-
tonet: placeat cõibus vti.

Clericus.

Additio. Aduerte q milites nri
tpis nõ habet priuilegia antiqui-
tus pcessãt: qz nõ pugnat p repu-
ita dicit Panoz. in. c. raynuti'. de
testa. in. viij. col. de q vide nota. p
Ep. r alios scribẽtes. in. l. s. C. de
iuris r facti igno. r p Ange. are. in
s. plane. in. st. de test. mili. r p bal.
in. l. in testamẽro. s. C. illo titu. in
vltima qñone. Berar. mu.

**Militēs
nri tps
nõ habet
pũilegia
antiquus
cõcessã.**

**ubstõ-
nis cõpẽ-
diõse q sit
forma.**

Test igitur cõpẽdiõse substõnis
hec forma. An. filii meũ mihi he-
redem instituo: verũtamen si di-
ctus filii meus qñcũq; decesserit
frãcis. sit heres. vt. C. de impu. r
alijs sub. l. p̄cibus. r. ff. de vulg. l.
verbis. r. l. ceturio. So precognito

q cõpẽdiõsa fieri nõ põt a paga-
no nõ filio pupillo in ptãte existẽ-
ti: ppter similitudines quã hz cũ pu-
pillari vt. j. dicit. r ideo hoz vboz
effect' talis ẽ. qz si An. decesserit
in pupillari etate: substituit' ille
ad oia pñs r filij bona vocat iure
directo: exclusã penit' mfer qñlibz
alia psona q poterat ipsi pupillo
ab intestato venire. d. l. ceturio. ff.
de vulg. r. d. l. p̄cibus. C. de impu. r
alijs subst. Si aut' An. fiat pubes
incõtinẽti substitutio p̄dicta pe-
nit' euanescit: r poterit ipse An.
pubes fact' testari de oib' bonis
pñs r suis: r sibi de herede p libi-
to puidere. r si intestat' moriat'
succedet ei mater vel qñlibz ab in-
testato veniẽs: excluso r remoto pe-
nit' substituto: vt. ff. de vul. r pu-
sub. d. l. v̄bis. r. d. l. ceturio. Nam
lz ppa significatio hui' aduerbij
qñcũq; ad oẽ tps se extrẽdat: pu-
pillare adultũ r. tñ virtute hoz
verboz frãci. sit heres: q directã
vba sunt: significatio illi' aduer-
bij qñcũq; tm̄modo ad pupillare
tps in hoc casu restringit: qz p ta-
lia vba video: voluisse filio meo
infra pupillare tps de herede po-
uidere. qd qdes post pupillarem
etatem mihi facere nõ licet. vt in
sti. de pupil. sub. s. quo casu. r. d. l.
verbis. et ideo expirat ad puber-
tatis ingressum.

Additio. P̄dicta lat' examis
nabo. j. in pn. vltime magne addi-
tionis. Berardus mu.

Et ita ptz q hec cõpẽdiõsa cõti-
net in se pupillare exp̄ssã: scilz
quãtum ad effectum.

Additio. Vide q dicit. s. in rubz.
de substi. vul. r. post principium
magne additõis. ibi: his pmissis
dicit idem Bar. r. c. Be. mu.

Unde p̄pterea dr compẽdiõsat
qz sub cõpẽdiõsa huius aduerbij
quãdocũq; continet pupillarem.
que aliter pl̄tioribus v̄bis ha-
bet fieri. r hinc est q soli filio pu-
pillo r in ptãte existẽti fieri põt.

**Substitu-
tio cõpen-
diõsa qre
dicat' cõ-
pendiõsa**

Additio. Als dicitur compendiosa: quod sub compendio verborum et breuitate multas complectitur substitutio nes: scilicet vulgarem: pupillarem: et fideicommissariam. ita vult glo. in verbo fideicommissi. ibi: dicitur ergo compendiosa etc. in. d. l. precibus. C. de impub. et alijs substi. et est hoc nomen compendiosa ab imperatore inductus: vt. d. l. precibus. ita dicit Jason mai. in addi. suis ad L. hysto. porcum. in. §. qua ratione. instit. de pupil. substi. additioe. rj. Sed contra predicta oppono breuiloqua substitutio etiam complectitur multas substitutiones sub compendio. hoc est breuitate verborum: vt videbis. j. prima rubricae. ergo sunt vnum et idem substitutio breuiloqua et compendiosa: vt quod igitur habent diuersos tractatus extra. l. si ides C. de codicil. Bald. in. d. l. precibus. versi. modo contra per ordinem opponamus etc. videtur quod non sunt vnum et idem: immo est differentia. nam breuiloqua sub compendio personarum continet plures substitutiones et non potest fieri nisi plures sint personae inter quas fiet hinc inde. per j. proxima rubricae. patebit: sed compendiosa sub compendio temporum est apta ad plures substitutionum qualitates: quas sibi assignat casus et natura vel interpretatio verborum. Nec obstat firmi eundem Bald. vbi. §. quod compendiosa aliquando non continet nisi vnam substitutionem directam tamen vel vnam fideicommissariam tamen: quod consideratur aptitudo non actus. et est actum aliquando determinatum habet ad vnam: aptitudinem tamen habet ad plures species. Itaque addere compendiosa substitutio est illa que sub conditione mortis vel alia multa complectitur tempore: vt. d. l. centurio. ff. de vulg. iuncta. d. l. precibus. C. de impub. et alijs substi. nam siue dicatur quicquid decesserit sine limitatione temporis: siue dicatur si decesserit intra. xxx. annos. et sic cum limitatione temporis: vel cum

alia conditione: vt si aliquid fecerit vel euenerit: est substitutio compendiosa: et complectitur multa tempora: scilicet tempus pupillarum etatis: si est facta pupillis et tempus pubertatis. dicta. l. precibus. et dicta. l. centurio. ita dicit dictus dominus Jason mai. vbi. §. An autem ista compendiosa sit de per se substitutio: an non quodam adiectio dicat. j. ista rubrica in vltima magna additione. in fine. de. mu.

Verum quis predicta substitutio sui natura simpliciter directata sit: artamen aliqua possunt in ea verba vel conditiones apponitur: vel aliqua immutari que in fideicommissariam eam conuertitur: et ad ius et naturam fideicommissi reducentur: et quod hec habent fieri in exemplis vel formis que nobis ignorare non expediret quod de facili possent contingere: ideo de illis videndum est. Prima igitur forma hec est: si dictus filius meus quandoque decesserit Franciscus substituo. nam hoc verbum substituo trahit hanc substitutionem totaliter ad fideicommissum: vt. C. de institu. sub con. factis. l. generaliter. §. penulti. et predictum ad verbum: quandoque: in hoc casu seruat suam propriam significationem et respicit omne tempus et rem omni tempore suadet valere: vt. ff. de rebus dubijs. l. quotiens. ij. hinc est quod quocumque tempore An. moriatur siue pupillari siue adulto siue maiori tempore: videtur virtute huius verbi substituo: quod in hoc casu trahit hec verba ad fideicommissum: vt dictum est. rogatus esse a testatore per fideicommissum hereditatem post mortem restituere substituto hereditatem in §. i. bona testatoris.

Additio. Nota diligenter ex dictis domini Rolandini multum referri an quis dicat: filium meum heredem instituo: et quicquid decesserit

Substitutio compendiosa et breuiloqua quomodo differant.

Substitutio compendiosa que fit.

Prima pars florum

Franci. sit heres. adde vel Fran. instituo: vel an dicat Fran. substituo: hoc ex eo quia est differentia inter ista vba: vt latius. j. ostēdam. Serar. mu.

¶ Unde quicūq; moriet ipse An. mater et quicūq; successor eius siue ex testamento: siue ab intestato veniens hereditates ipsam adibunt et aditam restituēt substituto ex iure fideicom. vt insti. de fideicō. here. §. sed qz stipulationes. Sed defalcabunt et retinebunt sibi primo ipsi An. legitimam portionem scz tertiam illius quam habuisset ab intestato: si ipse erat de liberis testatoris ad quos spectabat legitima. in hoc em testator est grauaus re nō poterat: vt. C. de inoffi. test. l. qm̄ in prioribus. de reliqs vero duabus partibz defalcabunt trebellianicam scz quartā. et ita habebunt dimidiā. Altera vero restituent substituto ex iure fideicō. vt dictum est.

¶ Additio. Hoc probat. c. raynurius de testa. Et sic nota qz habet duplices falcidiā: scz iure nature debitā et trebellianicā. de quo in dicto. c. raynurius. de hoc dicā laeius. j. in rubri. de falcidiā detractionis a testatore facta prohibitionē. vbi vide. Serar. mu.

¶ Item retinebunt sibi oīa bona que habebat ipse An. p̄ter bona testatoris. nam de suis tantūmodo bonis rogasse intelligitur nō heredis.

¶ Additio. Facit. l. ex facto. in p̄ncipi. ibi: vt hereditates suā et. ff. ad trebel. Serar. mulert.

¶ Si vero non erat de liberis testatoris: defalcabunt tantūmodo trebellianicam: habebunt omnia alia bona que ipse An. aliunde quesiuit. Nec em substitutio: qz fideicommissi ius habet: potest fieri cuiusq; heredi pupillo vel maiori suo vel extraneo a quocūq; testatore. nam quilibet heres ex testamento vel ab intestato veniens ro-

gari potest per fideicom. vt insti. de fideicō. hered. §. in primis. et. cuz igitur. et. §. p̄terea intestatus. eo p̄cognita et notata qz quis in p̄dicta forma simpliciter dicat quā docūq; decesserit: et nō adiciatur ista clausula: sine liberis: atq; si An. erat filius testatoris: hec clausula sine liberis: tacite subintelligitur: qz regula ē. Quādo cūq; testator rogauit filiū suū hereditatem restituere. conditio si sine liberis: et. tacite subauditur: qz nō est simile qz egovoluērim hereditatem exclusa ple filij mei ad aliū puenire: s; i extraneo herede sic rogato: talis cōditio non inest nisi exp̄ssim apponatur: vt C. de institu. et substi. sub cōditio. factis. l. ḡn̄aliter. §. vlti.

¶ Additio. Probat etiam in l. cum auus. ff. de cōdi. et demonstr. et in l. cuz acutissimi. C. de fideicō. Intel lige p̄missa qm̄ filius rogatus est post mortem suā restituere. ita loquitur. §. allegata iura. sec̄o si in vita. et potest esse ratio: qz sicut testator p̄tulit substitutū filio: eadez rōne nepoti. ita dicit Bar. in l. cū auus. Adde qz nō refert hoc casu s̄m eisdem Bar. ibi: an filius sit rogatus a p̄re vel an a m̄re: qz est eadem ratio. Et nota qz etiā si naturalis t̄m̄ sit rogatus hz locū predicta cōditio. v. l. ḡn̄aliter. §. vlti. idem ergo si roget filius aut nepos emancipatus. secus si extraneus: vt. §. dicit dñs Rolādī. et notat glo. in vbo filios. in. d. §. si. et glo. in dicta. l. cum acutissimi. et etiam glo. in l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad trebel. Item nota qz p̄dicta habent veritatem non solum quando filius rogatus est restituere omnia bona: sed etiaz quādo rogatus est de aliqua particulari re vt dicit Bal. in dicta. l. cuz acutissimi. et pbatur in dicta l. generaliter. §. vlti. in fine. Sed quero quid si descendens rogat ascendentem: glo. in dicto. §. si

Filius rogatus hereditatem restituere non tenetur si cū liberis decedat.

quis rogatus, ibi dum dicit, si instituat aliquis de descendebus: videtur velle quod tunc non habet locum predicta conditio, et hoc sequitur Bart. in d. l. cum auus: quod ut dicitur non est eadem ratio, quod facile speculari potest.

Filius naturalis an et qui excludat substitutionem.

¶ Item quod iuxta premissa an naturalis filius excludat substitutionem in casu thematis premissi: et videtur quod non ut d. l. generaliter. §. vlt. ibi nisi ipsi liberi sine iusta favore etc. sed contra videtur per textum in dicta. l. ex facto. §. si quis rogatus. ubi dicitur textus, si quis rogatus fuerit ut si sine liberis decesserit restituat hereditatem Papinianus, l. viij. responsoꝝ scribit etiam naturalis filius efficere ut deficiat conditio etc. Glo. i. dicto. §. vlt. multipliciter respondet. Sed Bart. in dicto. §. si quis rogatus, sic distinguit, aut loquimur de naturali in seruitute concepto, aut de alio naturali, primo casu, aut fuit conceptus in figura matrimonij et excludit substitutionem, ut instituo de serui, cogna, in principi, et ff. de leg. ii. l. lucius. ij. §. fina. et ff. de iure delibe. l. fina. et ita loquitur d. §. si quis compulsus, ut patet ibi dum dicit, et in libertino eodem collibero hoc scribit. Secundo casu subdistinguit: quod aut apparet de voluntate defuncti quod de naturali filio senserit: et voluntati stamus, ut d. §. si quis rogatus, ibi dicitur dicit, ex voluntate etc. Et intellige secundum eundem Barto. ubi §. voluntatem defuncti presumit si verba dirigebat talem quod alios filios quam naturales habere non poterat / ut ad furiosum, ut l. hereditibus. §. fina. ff. ad trebel. vel si in aliqua parte testamenti de naturalibus fecit mentionem, ar. l. qui filiabus in prin. ff. de lega. i. Si vero de voluntate non apparet: tunc aut erat homo positus in dignitate et de naturali sensisse non videtur, ut dicto. §. si quis rogatus, ibi dicitur, sed hoc ex digni-

tate, et intellige in dignitate secundum eundem: hominem honeste vite vel honorabilis cognationis: ita ut esset ei verecundia: si sua cognatio siue domus deueniret ad bastardos: pro quo aliegan in ar. l. §. et generaliter, ff. de ventre in pos. mit. et l. §. de inspiciendo, versi, publice enim interest, ff. de ventre inspi. alias naturalis excludit substitutionem, ut d. §. si quis rogatus, hec ille.

¶ Item adde quod legitimus tantum non excludit substitutionem, casus est in l. si ita quis, §. ff. de leg. ij. De hac conditione, si sine liberis, vide latius per Bar. in d. l. cum auus, et in d. l. si ita quis, §. §. et per bal. in d. l. generaliter, §. vltimo, et per eundem, in dicta. l. cum acutissimi, C. de fideicom. Gerardus mulert.

¶ Secunda forma talis est. Ant. mihi heredem instituo, sed si dictus An. quandoque decesserit sine liberis Fran. si heres, et hec est totaliter fideicommissaria, siue dicitur An. sit filius testatoris: siue extraneus: quod licet ista verba Fran. sit heres directa videantur: tamen virtute horum verborum sine liberis: dicta verba directa trahunt ad fideicom. et hec probant, ff. ad trebel. l. ex facto, in prin. et l. scevola. Et quod hec verba si sine liberis, innuunt quod siue in pupillari erate in qua liberos habere non potest / siue etiam postea quicquid sine liberis moriatur / videtur esse rogatus per fideicommissum, hereditatem restituere post mortem, et ideo quod quod tempore moriatur sine liberis: tamen mihi et quicquid successores eius hereditatem restituunt substitutione, detractis his que superius dicta sunt, ut ff. de vulga. et pu. sub. l. coheredi. §. cum filie.

¶ Tertia forma talia verba habet An. mihi heredem instituo, sed si dictus An. quandoque decesserit sine liberis Fran. instituo. Hac etiam scias omni tempore fideicommissaria esse: et idem ius et eundem effectum per omnia habere ut predicta alie due, tamen per verbum

Filius legitimus tamen non excludit substitutionem

instituto: tum ppter illā etiā clau-
sulā sine liberis . et quecūq; di-
cta sūt circa p̄dictas alias duas
hic repetita intelligas.

Quarta forma his v̄bis forma-
tur An. filium meū mihi herede
instituto: veritatem si dictus fili-
meus decesserit in pupillari eta-
te vel postea quicūq; sine liberis
Frā. substituo. sub hac forma ver-
borū cōprehēditur tres substitū-
tiones. scz vna pupillaris exp̄ssa.
per hoc qđ d̄: si decesserit in pu-
pillari etate. et ex hac resultat vul-
garis que sub exp̄ssa pupillari
continet. vt. ff. de vul. et pu. l. iam
hoc iure. tertia est fideicō. p hoc
qđ d̄: postea quicūq; sine liberis.
et vnaqueq; istarū hz suū effectū.
nam si An. sit heres: et in pupilla-
ri etate decesserit: substitutus vo-
catur iure directo/exclusa matre
et alijs legitimis successorib⁹. et
hoc propter effectū prime pupil-
laris exp̄sse q̄ matrem repellit et
substitutū admittit. vt. ff. de vul.
et pu. l. lucius. et l. p̄cibus. C. de i-
pube. et alijs substi. si aut An. nō
sit heres v̄l q; nolit vel q; nō pos-
sit/rūc Fran. erit heres iure dire-
cto/ ppter tacitam vulgare q̄ sur-
git ex pupillari p̄dicta. vt dictus
est. Si aut An. heres erit et deide
fact⁹ pubes postea quicūq; sine li-
beris decesserit: habebit locū si-
deicōmissaria. vnde eo postea si-
ne liberis decedente successores
hereditatē retinet substituto: cū
defalcatione et retētionē eorū que
superi⁹ dicta sunt. Et nota hic qđ
huiusmodi quarte forme substi-
tutio fieri nō pōt: nisi filios fami-
lias pupillo: ppter pupillare ex-
p̄ssam que continetur in ea vt
dictum est.

Additio. Istas formas supra ta-
ctas: sic tenet glo. in v̄bo fideicō-
missi. ibi/ sed si ita substituat. vs-
q; ad finē. in. d. l. p̄cibus. Et aduer-
te circa p̄missa quia id qđ de hac
quarta forma. s. p̄me dicit dñs

Rolan. est indubitati apđ docto-
res. vt dicit bar. in. d. l. cetero. v̄.
scđo p̄ncipalr q̄ro qñ substitutio
et. et idem in. d. l. p̄cibus. ppe si. de
alijs aut trib⁹ qđ sentiat: statim
infra ostendam. Berardus mu.

Et si tu tabellio volueris qđ iste
tres substitutiōes aperti⁹ et cla-
rius ex p̄dicta forma p̄surgā: di-
cas ita. Frā. pupillariter et vulga-
riter et p̄ fideicōmissus substituo.
hoc aut̄ me dullitius imp̄mas cor-
dituo tabellio. qđ si testator ha-
buit filiū ipuberē cui nō solū in pu-
pillari tpe: sed ēr abinde. s. substi-
tuere voluerit. nā hz p̄dicta substi-
tutio hui⁹ q̄rti exēpli sufficere vi-
deat tñ cōsulo tibi fidelit̄ vt vnā
quāq; p̄ se facias. i. p̄mo pupillare
hoc mō. An. filiū meū mihi here-
de istituo: veritē si dicit⁹ fili⁹ me⁹
heres erit: et i pupillari etate de-
cesserit Frā. sit heres. vel sic frēs
supstites et p̄ mortuorū fratrū eius
liberi in stirpes et nō i capita sint
heredes. deide facias fideicōmis-
saria hoc mō. si nō dicit⁹ An. fact⁹
pubes postea quicūq; decesserit
sine liberis: v̄l sic/ postea infra. xx.
vel. xxv. annū/ v̄l aliō tale tps de-
cesserit sine liberis substituo ei p̄
fideicōmissū Frā. v̄l substituo p̄ si
deicōmissū supstites frēs ei⁹ et p̄
mortuorū fratrū ei⁹ liberos i stir-
pes et nō i capita. Et qđ d̄: de libe-
ris p̄ mortuorū fratrū intelligas po-
nēdū eē s̄vscs ad liberos fratrus
testator extēdere voluerit. Nā ex
hoc sollicitū et cautū re reddo vt
scias qđ v̄ba substitutiōis nō extē-
dūt v̄ltra illos q̄s testator exp̄ssit
Si em̄ istituit trib⁹ vel pluribus
filijs ita ad h̄cio. et si alijs eorū de-
cesserit sine liberis substituo. sup-
stites/ certe si decedat vn⁹ eorū re-
licto filio. deide moriat̄ ali⁹ sine li-
beris: fili⁹ illius q̄ primo decessit
nō admittet̄ euz patruis vel sine
patruis ad fideicōmissaria here-
ditatē illi⁹ filij q̄ sine liberis dece-
sit: q; nō extitit p̄ditio substōnis

Substitu-
tio non
egredit̄
personas
substitu-
ti.

in psona patris eius. illos em̄ tm̄ ego testator substitui q̄ sup̄uue-
rent illi q̄ sine liberis decedit. vt
C. de fideicō. l. si in psona. 7. ff. de
leg. ij. l. vni. §. rogo. 7. l. cū pater.
§. hereditatem.

Additio. Facit. l. qui liberis. §.
hec h̄ba. 7. l. si plures. in pn̄. ff. d̄
vul. 7. pup. 7. l. si ex pluribus. ff. de
suis 7. legit. here. Quidē 7 hui⁹
substitutionis materia difficilis
admodū vtilisq̄ valde 7 quotidiana
na est/ teste Bart. in. l. cēturio. ff.
de vul. 7. pu. in h̄s. expedit⁹ de cō-
trarijs 7c. itaq̄ 7 cā altius attin-
gere nō ab re mihi videt. q̄re pu-
mo reuoco in dubiū an ista substi-
tutio Ant. filiū meū mihi heredē
instituo/ verū si q̄ncūq̄ decesse-
rit Fr̄a. sit heres? post tēpora pu-
bertatis penit⁹ expiret? oīs r̄ko-
landinus. §. post pn̄. p̄sentis rub.
tenet q̄ sic. 7 hoc tenet glo. si. i. d.
l. cēturio. ibi. si aut̄ esset paga-
nus. 7 glo. in h̄bo fideicōmissi. ibi
h̄s in pagano dic̄ t̄cā. d. l. p̄cibus. 7
glo. mag. in si. in. §. qua rōne 7 gl.
in. §. fina. institui. de pupill. 7 glo.
in h̄bo substitutionis. i. c. raynuti⁹
de testa. Itē h̄s. in sūma. C. de i-
pu. 7 alij sub. 7 Joā. an. in. c. s. de
testa. in ferro in glo. antiqua/ q̄ ē
in h̄bo absq̄ deductione. 7 sequū-
tur multi docto. Sed q̄ aduerte
ipsemet Jo. an. l. d. c. s. in nouella.
vt tenere p̄trariū d̄vult q̄ substi-
tutio p̄pendiosa facta i p̄uberi ēt
per h̄ba directa intra tpa p̄uber-
tatis valz iure directo. postea aut̄
iure fideicō. de p̄mo ē casus. vt dī
cī. l. d. c. s. 7 de sc̄bo dicit esse casū
in. d. c. raynuti⁹. Itē dicit q̄ de iure
civilī ē casus i. l. p̄cibus. §. alle.
nā ibi sc̄dm̄ eū nulla sp̄alitas po-
nit i milite. h̄s mulier ibi ad p̄pā
narrauerit q̄ marit⁹ ei⁹ testator
sc̄s fuerat miles p̄prio q̄ nō fuit re-
stat⁹ iure militari. q̄d p̄z q̄ visibi
p̄derat q̄ fili⁹ fuit in p̄ate p̄fis
q̄d nō fuisset necessariū si fuisset
testat⁹ iure militari. l. miles ita

§. ex hereditato. ff. de test. mi. 7. l. in
testamēto. §. i. ff. Cillo ti. Itē in. d.
l. p̄cibus. i. ff. obliquat substō post
aduētū pubertatis q̄d nō p̄cedit in
testō militis. vt p̄z in. d. l. cēturio
cū ibi nota. Itē 7 tertio illa. l. po-
nitur in tit. cōt. nā si p̄cederet iure
re militari/ fuisset posita in titu.
de tes. mi. ita in simili arguit glo.
in. c. si sup̄ gr̄a. de offi. dele. lib. vj.
hanc sn̄iam suadet p̄sumpta vo-
luntas testatoris. vt dicit ipse Jo.
an. vbi. §. 7 post eū panoz. in. d. c.
raynuti⁹. Nec obstat. l. i pupillari
et. l. h̄bis civilib⁹. ff. de vulg. 7 pu.
q̄ sc̄s eundē ibi voluit substitue-
re pupillariter tm̄ testator 7 per
roze mai⁹ tps expressit. vel q̄d ibi
dicit frustra 7c. itellige sc̄dm̄ eundē
q̄tm̄ ad substōnē directā. valebit
tm̄ iure fideicōmissi. hec opinio v̄
d̄ho panoz. vbi. §. multi equa p̄-
ptervoluntatē testatoris q̄ i sub-
stōne retulit se ad oē tps. S̄z ad-
uerte q̄ Bar. in. d. l. cēturio in hac
difficultate nescio inquit q̄d dīcā
subdit tamen dicens forte vt traq̄
opinio possit sustineri: quare se-
cundū eū nō. q̄ verba directa q̄tm̄
ad p̄sens sunt duplicis generis. q̄
dam em̄ sunt directa 7 civilia hoc
est iure civilī introducta vt h̄bus
heres esto vt. l. obuenire. ff. de ver-
bo. signi. Tertū enim est q̄ de po-
tatus nō p̄t esse heres: q̄ nō h̄z
ea q̄ sunt iuris civilis. item p̄toz
nō p̄t facere heredē: sed bonozū
possessorē et similes. vt. §. q̄s aut̄.
insti. de bo. pos. 7 idē de verbo isti-
tuo. vt. l. s. 7 p̄ totū. ff. de here. in-
sti. 7 isto modo capiēdo si substō ē
facta p̄ verba directa civilia/ si se-
mel valuit iure directo nūq̄ tra-
hitur ad fideicōmissus. vt. d. l. ver-
bis civilib⁹. 7 not. ibi civilib⁹. ita
etiā notat. in. d. l. i pupillari. Que
dāvero sunt h̄ba directa nō civil-
liat⁹ a gētib⁹ inuēta. hoc est q̄ dī-
riguntur ab substitutū vt ipse de
sua manu capiat nō ab alio. vt. l.
eā quā. C. de fideicōmissis. in glo.

Substitu-
tio cōpen-
diosa hoc
nō conce-
pra An. si
liū meuz
mihi he-
redē insti-
tuo v̄z si
q̄ncūq̄
deceserit
Franc. sit
heres an
post pu-
bertatez
penit⁹ ex-
piret.

super verbo directo. exempluz in verbo accipiat. et in verbo capiat. et in verbo moriat. vt in. d. c. j. de testa. in vj. et ideo ista verba sunt magis cōgrua et cōia oibus gentibus. et isto scōo modo accipiendū. dicit ipse Bar. vbi. §. q. opinio Jo. and. volentis q. substitutur facta per verba directa post aduentum pubertatis obliquet. sit vera. p. bat ipse Bar. illud dicitur talis accipiat vel moriat tali et similia verba. possunt itelligi q. q. accipiat iure directo vt heres. et possit itelligi vt quis vt legatarius accipiat. sua tamē auctoritate. vt. l. titia. §. j. ff. de le. ij. et sic ista verba de iure civili nō habēt propriū significatum qm verba iuris ciuilibis nō sunt. ideo in dubio itelligentur scōs q. casus eueniet. q. si pupillus moriet intra pupillare etate. lex interpretat illā substitutionem directā. si postea moriatur interpretat fideicommissariā. Simile habemus in verbo qd p̄t reperiri in p̄terito et futuro. nam lex illud interpretat scōm accidētiā facti scōm qd si in p̄terito occurreret. in eo interpretabit. et ita ecōtra. l. hec cōditio. §. j. §. fina. cū similibus. ff. de condi. et demōstra. Et per hoc patet respōsio ad contrariū qd dicit. q. directa substitutio nunq. obliquat. cōcedo. sed ista nunq. fuit directa. si post pupillare etate decesserit. q. hic sciebat lex illū tunc moritur. vt. l. cū quidā. §. fin. ff. de acqui. here. et ideo lex semp. fuit certa. et si pupillus decessisset in pupillari etate reuocet directā. q. certa erat lex. Sed quādo sunt verba directa ciuilia. illud verbū hz in se p̄p̄iū si significatum. vt iure directo sit heres. et ideo ibi nō est necessaria interpretatio. q. sic voluisse defunctum cōstat. ideo post tpa pubertatis nō obliquat. ita dicit Bar. vbi. §. et hoc forte voluit scōm eū. sentire Jo. an. in. d. c. j. in nouella

dum ibi facit differentiā inter directas directas et inter directā nō directo. et notat hanc concordiam Barto. quam etiam sequitur est summi igenij vir legi doctor meo r itillimus dñs Nicola. de capello la Buxellen s. p̄ceptor meus honorandus Louanij ordinarie legens instituit iones. in suo apparatu in tit. de pupil. sub. §. qua ratione. in glo. sup. verbū ad exēplū. ¶ Scōo reuoco in dubiū. qd de tali substitutione. Si filius meo qm cumq. decesserit. Fran. substituto. dñs Rolandin. §. xi. prima igit forma hec est. et tenet eā omni tpe fideicommissariā esse. ita etiā t3 glo. in verbo fideicommissi. in. d. l. precibus. quā glo. in hoc sequuntur multi doct. vt etiā offēdit Bar. in d. l. centurio. §. si. scōo principaliter quero. ita tenet etiā glo. in. c. j. de test. in ferro. S3 glo. mag. in fi. in. §. qua rōne. in sti. de pupil. tenet contrariū. quā glo. tenet Jac. de are. et Ly. in. d. l. p̄cibus. et Joā. and. in. d. c. j. in nouella. Bart. in. d. l. centurio. §. si. scōo principaliter quero quando substitutio cōpēdiosa et. post multa argumenta p̄ est recitata p̄ vtrāq. opinione. qd dicemus inquit dubito. subdens tandē q. in predicta q̄stione debemus p̄mo aduertere si ex v̄bis p̄ testatorē appositis possum. cōiecturari q. voluit eā intra tpa pubertatis iure directo valere. qd p̄tigit sepe scōm est. Quid est. si dicit testator. q. substitutus capiat sua auctoritate ex hoc vt iure directo vt. l. titia. §. j. §. scōm p̄mā lecturā. ff. de le. ij. et ibi hoc exp̄sse t3 idem bar. vel qd si in p̄cedentib. v̄bis illud cōe accepit p̄ directo. certe et in sequentib. accipiet p̄ directo. vt. l. si seru. plurimū. §. si. ff. de leg. j. Item qd si testator dixit accipiat quasi dicat accipiat d manu mea non est videt deuenire libere qm sua auctoritate nō p̄t accipere et sic p̄t p̄ aliū ipediti. vt. ff. de vi et vi

Substitutio ista si fili meo qm cumq. decesserit Fran. substituo an sit oī tpe fideicommissaria.

Verbum qd p̄t reperiri in p̄terito et futuro interpretatur scōm accidētiā facti.

arg. l. vim facit. in fi. facit qd̄ idēz
 Bar. dicit in. l. meuius. §. fundo.
 in fine. ff. de leg. ij. Quid qd̄ si testa
 tor dixit: qñcūq; filius meus de
 cesserit volo hereditatez meā to
 ram ⁊ integrā ad tales venire: qz
 tūc hoc nō pōt esse nisi ex vigore
 pupillaris directe: qz alis subtra
 heret legitimā ⁊ trebellianicā: ⁊
 ideo erit directa. ar. l. in testamē
 to. §. in fi. C. de test. mili. vel qd̄ si
 dicat oīa bona mea volo ad tales
 peruenire: qz eo ipso qd̄ dicit oīa/
 nihil excipit: vt. l. iulianus. in pñ.
 ff. de leg. iij. vel dicit pueniat sine
 aliqua diminutiōe: tūc exclude
 ret matres: qz est pupillaris taci
 ta ex voluntate p̄barat: vt. d. l. p̄ci
 bus. in gl. sup̄ v̄bz oīno: sec⁹ si di
 cat puenire volo oīa bona mea
 mobilia ⁊ imobilia ⁊ nō dicat iu
 ra ⁊ actiones: qz tūc videt institu
 tus in certis bonis: qz actiones
 nō sunt bona mobilia vel imobī
 lia: vt. l. quā tuberonis. §. fi. ff. de
 pecu. ⁊ Jaco. de are. in. l. moueriū
 ff. de v̄b. sig. ⁊ spe. in ti. de fructi. ⁊
 interesse. §. §. sic. sc̄o q̄ritur. an
 per p̄dicta ⁊c. ⁊. l. a diuo pio. §. in
 v̄ditōe. ff. de re iudi. Qñcūq; ali
 qd̄ illoz p̄dictoz v̄boz nō apponi
 tur in testamēto: s̄ loq̄tur simplr
 testator: illo casu cōvolūtas testa
 toris ē dubia nec de ei⁹ voluntate
 apparet tūc debem⁹ inspicere fm
 eūdez bar. vbi. §. si q̄dez mater est
 in medio: tūc interpretadus ē fm
 eum p̄ m̄re tanq̄ in benigniores
 partes: ⁊ erit oī tpe fideicōmissa
 ria. facit qd̄ nota. in. l. qui duos.
 §. §. ff. de reb⁹ du. ⁊ qd̄ not. in glo.
 in. d. l. ceturio. ⁊ in. d. l. p̄ci bus. et
 hoc casu intelligit ipse Bar. opi
 niones oīm q̄ dicūt hāc substōnes
 esse fideicōmissaria omni tpe: s̄z
 qñ mater est in medio. Idē fm eū
 si in medio esset aliq̄ illaz p̄ona
 rus p̄tra quā dixit nō admitti ta
 citā pupillare. de q̄b⁹ etiā dixi. §.
 in rubr. de pupillari substitutiōe
 in v̄. adde dum dñs Rolādin⁹ ⁊c.

p̄dicta limita nisi sint substitu
 ti filij testatoris q̄ ex p̄sumpta vo
 lūate desic̄ti m̄rem excludit: vt
 nota. in. d. l. p̄ci bus. p. glo. vlti. ⁊ p
 eūdem Bar. i. l. lucius. ff. de vul. ⁊
 ibi glo. in verbo nō ad matrē. fa
 cit qd̄ doctores dicūt. in. l. fi. C. de
 insti. ⁊ substi. non obstat fm eū. l.
 p̄ci bus. sepe alle. vbi p̄mo est dire
 cta postea fideicōmissaria: ⁊ tūc
 mater est i medio: quia ibi est spe
 ciale fm eum in testamento. m̄
 litis qui pōt substituere directo
 omni tēpore. Sed si fuisset paga
 nus tūc esset omni tempore fidei
 commissaria matre existente in
 medio. vt dicit ipse Bar. vel dic̄z
 Jo. an. l. d. c. §. de testa. i. vj. i nouel
 la. q̄ illa. l. p̄ci bus. loquitur in
 substitutione q̄ fit per verba dire
 cta. ita refert etiam Panoz. in. c.
 raymitius. de test. Eodē mō solue
 prius qd̄ posset formari. de. d. c. §.
 qz ⁊ ibi substitutio fuit facta p̄
 bum directum. vt ibi notat glo. i
 verbo filie moreretur: s̄z nos loq̄
 mur qñ fit per verbus commune
 Qño aut̄ differant directus et cōe
 et obliqui. et qño possint dinosci
 vnū ab alio. I. dicit. Si nō neq; m̄
 neq; aliq̄ p̄sonaz illaz de q̄b⁹. §.
 est in medio. tunc fm eundē Bar.
 vbi. §. si decesserit i pupillari eta
 te erit pupillaris directa. postea
 aut̄ fideicōmissaria. p̄bat: qz v̄bū
 qd̄ pōt se h̄re ad plura tpa iudica
 tur i dubio platū eē ab initio. vt
 ostendat futuros euetus. l. hec cō
 ditio. §. §. fi. de cōdi. et demō. l. fed
 iulian⁹. §. pinde. ff. ad mace. et. l.
 q̄ res. post prin. de solu. Aut ergo
 iste. fili⁹ decessit. i pupillari etate
 et videt hoc verbū platū ac si di
 xisset testator: si i pupillari etate
 decesserit. si vero postea decedat
 videt platū in fideicōmissaria. ⁊
 sic videt ista substitutio vnifor
 mis. qz lex q̄ semp̄ est certa de eue
 tu. l. cūz q̄da. §. suū. ff. de acq. here.
 facit istā substitutiones ab initio
 pupillare: ⁊ ex post facto fideicō
 f iij

Lex semp̄
 certa ē de
 euentu.

Actiōes
 non sunt
 bona mo
 bilia: nec
 immobi
 lia.

Prima pars florum

missariam, et ideo non variatur ex tpe sed est uniformis: et in vno casu sum potest omitti, facit quod statim dixi, §. in h. et per hoc patet responsio et c. hanc materiam et que circa eam possent queri persequere latius ut per Bar. vbi §. et latissime: ut per Bal. in d. l. p. cibus, in h. modo ergo reuocemus in dubium istum passum et c. item ut per Ange. are. in d. §. fin. in h. si. quero ergo quando fit substitutio compendiosa et c.

Substitutio compendiosa pro parte hoc modo si An. quoad docens decesserit sine liberis

Tertio reuoco in dubium quid de ista substitutione. Si An. quoad docens decesserit sine liberis Franci. sit heres? dñs Rolandinus. §. in h. si. secunda forma talis est. tenet quod talis substitutio semper est fideicommissaria. Adde quod ita tenet etiam, d. glo. in h. vbo fideicommissi, in d. l. p. cibus, idem tenet Inno. in c. raynuitius, de testa. Sed de, et alij dicit hoc esse falsum: ut refert Bar. in d. l. centurio, in versu. quid si testator sic substituit quoad docens et c. et contra casum, d. l. centurio, vbi fuerunt appositae illa verba sine liberis: tñ valet iure cōtra tempora pubertatis, nec etiam illa verba habent inducere fideicommissaria substitutionem, nam congruit pupillari etati, postquam pupillū decedere sine liberis, pro ista opinione est etiā casus expressus in d. c. §. de test. li. vi. vbi preterea dicitur quod in substitutionibus semper est interpretatio faciēda ut substitutio directa intelligat potius quam obliqua: dñs modo eam vbi et ploniam pueniat institutis: sic est in proposito: ergo istud vult etiā glo. in §. si instituit, de pupil. subst. vide latius per Bar. vbi §. et Bal. in d. l. p. cibus, in h. tertio, glo. dicit quod quod petitio sine liberis et c. per Jo. an. in d. c. §. in nouella. Aduerte quod ea que circa hanc formam dicitur debet etiam dici circa illam formam quam ponit idem dñs Rolandinus. §. in versu. tertia forma talia verba habet et c. cum non sit differentia inter verbum

heres est: et verbum instituo: ut infra patebit. **U**t materiam huius compendiose substitutionis: que profecto difficilis et intricata est, plene intelligas distingue: quod aut substitutio compendiosa fit a militate aut a pagano, si a milite tunc aut fit per verba mere directae: ut quia dixit testator si filius meus quoadocumque decesserit talis sit heres aut tales heredem facio aut talem instituo, et valet iure directo semper ex privilegio militis, et si moriatur filius in pupillari etate substitutus habebit omnia bona tam patris quam filij, si homo in adultam aetatem etate tunc capit dicitur bona patris cum fructibus in hereditate inuentis, dicta l. centurio, et l. miles etiam his, infra ibi glo. et l. miles ita, §. §. ff. de mili. test. et l. in testamento, §. Callo ti, nec hoc casu obliquatur huiusmodi substitutio nisi mater sit in medio: ut dicit Bar. in d. l. centurio, in prima oppositione ad secundam partem illius legis. Nec obstat sepedicta l. p. cibus, vbi post pubertatem obliquatur: quod ibi secundum Bar. fuit facta per verbum cōtra: sed substitutio non per verbum directum: vel dicitur quod ibi fuit verbum directum iure gentium: non tamen fuit directum civile, de quo supra dictum est. Vel dicitur quod ibi non fuit testamentum factum iure militari, de quo dixi §. post principium presentis additionis. Aut fit per verba mere obliqua: ut quod testator dixit heredem ut hereditatem quoadocumque decesserit restituat tali, et semper est fideicommissaria, l. coheredi, §. cum filie, ff. de vul. Aut fit per verba cōtra: ut quod dixit testator si filij meo quoadocumque decesserit substituo ei causam: tñ sic si mater est in medio et filius adultus moriatur talis substitutio favore matris obliquatur et est fideicommissaria, d. l. p. cibus, in fine, secundum unum intellectum: aliter semper valet iure directo, d. l. centurio, cum

De compendiosa substitutione. Fo. xliij.

ibi notatis per Bar. ita loquitur glo. mag. in. d. §. qua rōne. instit. de pupil. Si nō fiat a pagano sicut mīlīter est distinguendum: qz aut fit per vba mere directa: t tūc si filius moriatur in pupillari etate valet iure directo. l. lucius. ff. de vul. Si nō in adulta etate moriatur tūc ex hīs que supra dicta sūt distingue: quia aut est facta substitutio per vba directa ciuilia et tunc nullo modo valet post pubertatem. sed deuoluitur hereditas ad venientes ab intestato per tertium in. l. verbus ciuilibus. z. l. in pupillari. ff. eo. et tertium in. d. §. qua rōne in fi. si vero fiat substitutio per verba directa non ciuilia. vt est verbus moriatur: z similia tūc intra pubertatem valet iure directo: postea aut iure fideicommissi. c. s. de testa. i. v. iuncto. c. raynurius. de testamētis. in. arti. Aut fit a pagano huiusmodi substitutio compendiosa per verba mere obliqua tunc semp est fideicommissaria et mater nō excluditur. d. l. coheredi. §. cū filie: iuncta. d. l. precibus. Aut fit a pagano per verbus commune vt est verbus substitutio et similia. tūc vt supra patet est diuersitas z discordia inter glosas. sed sic ex supradictis qz aut mater est in medio aut non est. pmo casu iterū distingue: qz aut ē substitutus filius testatoris. z hoc casu valet iure directo intra tempus pubertatis: et mater excluditur ex presumppta voluntate testatoris vt vult gl. fi. in fine. in dicta. l. precibus z glo. in verbo nō ad matrem. in. l. lucius. ff. de vulga. et ibi Bar. post pubertatem vero valet iure fideicommissario. d. c. raynurius. Aut est substitutus extraneus: t tūc fauore mīlis talis substitutio semper est fideicommissaria: sed si fit a milite vt supra dictus est. per. d. l. precibus. sū vnū intellectum. Aut mater nō est in medio. tūc ab

initio valet iure directo postea vero obliquatur. vt vult gl. mag. in. d. §. qua ratione. hęc p̄dicta distinctio colligitur ex dictis Bar. in. d. l. cetero. z. ex hīs que. §. dixi quā tene mēri. Quero an substitutio compendiosa facta p verbum cōtineat vulgarem. scz si institutus non erit heres: Bar. i sepe dicta. l. cetero. vñ. quero vtrū substitutio cōpendiosa facta p vbus cōtineat. sic distinguit. Aut illa p̄p̄diosa continet pupillarem: quod quādo fit ex p̄dictis appareret. tūc continet vulgarem. vt. l. iam hoc iure. in. p̄ncipi. ff. de vulg. Aut non cōtinet pupillarem vtputa quia facta filio maiorī vel emancipato vel alij vt patet ex p̄dictis: t tūc si illa cōp̄diosa esset facta p verbum mere obliquum: non cōtinet vulgarem. immo illa substitutio euasnescit instituto nō adente. vt. l. ille a quo. §. si de testamētis. in. fine. ff. ad trebelliam. sed si esset facta p verbum cōtineat vulgarem sū Ja. de ra. vt dicit Ep. in. l. precibus. C. de impu. et alijs sub. z tenet hoc Raynū. vt refert bar. vbi. §. qd dicit se putare versū. nā vt subdit: verborū significatio hoc importat. dicit ei testator: si filius meus decesserit sine liberis: vel quicūqz: qz intelligitur siue decesserit in vita testantis siue non: siue ante testamentum siue post. vt. l. quidam relegatus. ff. de rebus dubijs. et. l. hęc conditio. §. s. fina. de conditioni. z demonstratio. sed dictis casibus tunc dubio dicta substitutio non potest verificari nisi per vulgarem: ergo. Contra p̄dicta videtur text. in. l. heredes mei. §. cūz ita. ff. ad trebel. vbi facta substitutio p verbus commune peruenire volo semper videtur si fideicommissaria. Solut per. vbi. §. quia hoc verum post aditam hereditatem. Secundo opponitur contra p̄dicta et videtur qz hęc

Substitutio cōpendiosa facta p verbum cōtineat vulgarem.

substitutio cōpendiosa nō p̄tineat nisi vulgares t̄m̄: et nullo mō trahatur ad fideicōmissariā: vt. d. l. iam hoc iure. ff. de vulg. nā ibi d̄: q̄ breuiloqua facta in parib⁹ p̄ verbum substituo p̄tinet t̄m̄ modo vulgares: ergo idē in cōpendiosa. Bar. vbi. §. soluit sic distingues: si q̄des substitutio cōpendiosa est facta p̄ adiectionē t̄p̄is imp̄orati p̄ districtiū q̄ncūq̄: t̄nc sine v̄bio p̄tinet fideicōmissariā post aditā hereditatem q̄ncūq̄: p̄ ea q̄. §. dicta sunt. idē si nō est apposita dictio q̄ncūq̄: sed alia dictio q̄ de natura sui t̄p̄is tractū significat: vt si decesserit sine liberis: nō dicat q̄ncūq̄: q̄: t̄nc requirit tractus t̄p̄is vt appareat vt̄rit̄ decederet sine liberis: t̄nc p̄tinet fideicōmissariā: vt. d. l. heredes mei. §. cum ita. t. d. c. s. de test. li. vj. et facit s̄m̄ eūdez Bar. d. l. p̄cib⁹. Sed si dixerit testator filio meo talem substituo/nullo adiecto q̄ requirit tractum t̄p̄is: t̄nc ista substitutio nō esset cōpendiosa: sed vulgaris t̄m̄ vel pupillaris si esset facta filio impuberit̄ vt. l. gallus. §. s. s̄m̄ vnā casus positionem. ff. de liberis et posthumis. et p̄batur in. d. l. iam hoc iure. ff. de vulgari. ¶ Sed q̄ supra mētio facta est de v̄bis directis: cōibus et obliquis. q̄ror̄: res uoco in dubiū que sint v̄ba directas: que cōia: et q̄ obliqua: pro horum intelligētia nota tres regulas quas ponit Bar. in. d. l. cētūrio. in. v̄s. q̄nto et vltimo p̄ncipaliter est videndū. Prima est q̄ verbum directū est illud q̄ de sui natura imp̄orat: vt ille cui reliquitur de sua manu et auctoritate p̄pria accipiat: nec in alteri⁹ factū trahitur: vt est v̄bus heres esto. et verbum instituo: et filia: vt. l. eā quā. C. de fideicōmiss. et p̄bat p̄ text. in. l. omne verbum. C. cōia de lega. Alia regula est q̄ v̄ba obliqua sunt q̄ sonāt vt quis capiat de manu alterius q̄ testatoris: vt si dicat te

stato: instituo te caium heredem et rogo: volo: aut fidei tue cōmito: vt hereditates meā restituas: seio: vt est text. in. d. l. coheredi. §. cū filie. ff. de vulg. t. ff. t. C. ad trebel. p̄ totū. et insti. de fideicom. heret. p̄ totum. Tertia regula est q̄ verba cōia sunt que habēt vt̄rāq̄ significationem: vel possunt ad vt̄rūq̄ intellectum trahi vt v̄bus substituo: verbis pueniat: verbū habeat: et verbū deuoluatur. idē in similibus. Hāc materiam p̄sequere latius vt̄ p̄ eūdem Barto. vbi. §. vide etiā late p̄ Ange. are. in. d. §. si. instit. de pupil. vbi enūmerat nouem verba directa. dicit t̄m̄ q̄ non oia illa sunt directa ciuilia: sed solum illa duo heres esto et verbū instituo. cetera vero sunt directa de iuregētū. de quo etiam supra dixi in p̄senti additione. in. v̄s. sed aduerte q̄ Bar. et istud dicit ipse Ange. notādum ad materiam. l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. q̄: verba directa ciuilia nūq̄ possunt obliquari: vt ibi: sed alia sic: vt. §. satis deductum est. Itē subdit idē Ange. ibidem que et quot sint v̄ba obliqua et q̄ quot cōia. de quo dicit ibi p̄ euz. et per Bar. vbi. §. finaliter quero an hec substitutio cōpendiosa sit per se substitutio: an nō t̄m̄ que dā adiectio substitutionis: Idē Barto. vbi. §. in. v̄s. secūdo quero quare dicatur. et r̄idet q̄ aut ista substitutio fit a milite: qui potest etiam maior et sic p̄uberi directo substitueret: t̄nc est vera substitutio et species substitutionis. dicta. l. centurio. iūcta gl. in v̄bo dūtaxat. aut fit a pagano: et tunc magis est adiectio substitutionis q̄ vera substitutio. nam tunc p̄tinet vulgares: pupillares: aut fideicōmissarias vt. §. patet. Per hec sit breuiter expedita difficultas hec et subtilis cōpendiose substitutionis materia: quam si alitius forte attingere libeat recur

Cōia v̄ba que sunt.

Substitutio cōpendiosa an per se sit substitutio.

Directus verbum qd sit.

Obliqua verba qd sunt.

ras ad Bar. et alios scribentes in sepe dicta. l. cetero. ff. de vulg. et ad eundem / item etiam ad Bal. et alios in sepe allegata. l. p. cib. C. de impub. et alijs substi. ad Panor. in c. raynutius. de testa. ad Jo. an. in c. j. de testa. lib. vi. in nouella. et ad Ange. are. et alios in. §. si. insti. de pupillari substi. Se. mu.

De breuiloq̄ seu reciproca substitutio ne. Rubrica. xxvij.

Testator habet duos vel plures filios impuberes sue patrie patrie subditos / institutionem eis breuiloqua facere potest hoc modo. An. et Fraci. filios meos impuberes mihi heredes institutor eos inuicem substituo. Dicitur autem substitutio breuiloqua ideo quod sub hac forma breuitate continet quatuor substitutiones scilicet duas pupillares expressas et duas vulgares expressas hac substitutione lex etiam appellat reciproca: vt. ff. de vulg. sub. l. iam hoc iure. Vbi si An. heres erit et in pupillari etate decesserit Fra. supiuues vocabitur iure director eodem modo si Fra. heres erit et in pupillari etate decesserit An. supiuuens vocabitur heres iure director in vtroque excluditur mater et ceteri ab intestato venientes propter effectum pupillaris expressas vt sepe dictum est et sic habes duas expressas pupillares et vnam videlicet in persona cuiuslibet quare quilibet est expressa quo ad effectum hanc non quo ad forma.

Ad ditio. Facit. l. lucius secundo resp. ff. de vulg. et pu. et ibi Barto. in xxi. secundo quero vtriusque substitutio et. et vide que dixi et addidi. §. in rub. de vulg. sub. in secunda additione. Se. mu.

Item consurgit ex his formis due

vulgares: quod si aliquis eorum heres non erit: puta quod nolit vel quod non possit. alius insolidum erit heres: nec credas quod forma possint in hoc casu retorqueri ad fideicommissum quod uis hic ponat istud verbum substitutio: quod tunc modo habet effectum pupillaris et vulgaris: vt dictum est. et hoc verbum substitutio in pupillari et vulgari semper se adaptat iure directorum vt in sequenti rubrica. §.

Ad ditio. De hoc an scilicet hec substitutio vos inuicem substituo continet fideicommissaria dicam. §. ista rub. i. Item quod an ne hec substitutio vos inuicem substituo continet fideicommissaria. Se. mu.

Et nota quod hec substitutio fieri non potest nisi instituti sint filii et pupilli existentes in patria testatoris: quod si instituti essent puberes vel emancipati vel alij extranei fieret eis substitutio per forma predicta scilicet eos inuicem substituo non esset breuiloqua imo vulgaris tacita: vt. §. in rub. de vul. sub. §. tacita vulgaris est illa in qua et. dictum est.

Ad ditio. Idem alter sit pupillus et in patria alter non maior vel non in patria. d. l. iam hoc iure. §. al leg. et d. l. lucius. et l. in testamento. §. raso. C. de mili. restamento. et est ratio vt equalitas inter inuicem substitutos seruetur quod habet iura seruanda precipiuntur in auctoritate equalitas. C. de pac. conuictis. et l. ille lud. circa si. C. de colla. nam cum non potest valere substitutio pupillaris in persona eius quod est maior vel non est in patria. l. ij. §. et. ij. rasis. ff. de vul. ergo nec hoc casu contingit pupillaris in persona pupilli. p. d. ronez. Et aduerte dum dominus Rolandinus. §. dicit quod hec substitutio vos inuicem substituo / si fiat extraneis aut puberibus continet duas vulgares tacitas hoc intellige quo ad forma non quo ad effectum. facit quod dicit idem Rolandinus. §. prime post pncip. presentis rubricae. ouersis enim respectibus vna et eadem sub-

Equalitas seruanda est inter inuicem substitutos.

Substitutio breuiloqua quod dicitur breuiloqua quod dicitur breuiloqua.

Substitutio pupillaris potest sub breuiloqua excludit matrem.

Prima pars florum

Substitu
tio breui
loq̄ & p̄
diola: an
ptineant
substitu
tiones ta
citas.

stitutio dicitur tacita & expressa
vt plene dixi in rubr. de vulg. sub.
in prin. magne additionis. Substitu
stitutio em̄ breuiloqua. item etiā
compēdiola licet tacitas substi
tutiones quo ad h̄ba cōtineant.
continent tamen exp̄ssas quo ad
effectū vt in sup̄ioribus dictū est.
Hinc p̄t inferri q̄ l̄s vulgaris ta
cita: illa sc̄z que cōtinetur in ex
pressa pupillari: nō excludat ma
trem ipsius testatoris: vt tenet
Bar. in l. s. ff. de vulg. in h̄. quero
vtrum tacita vulg. & post eum An
ge. are. in situ. de vulg. in prin.
versi. quero an in pupillari exp̄s
sa & dixi. s. in rub. de vulg. sub.
versi. item quero vtrū tacita vul
garis cōtenta sc̄z & ista tñ vulga
ris tacita sc̄z quo ad h̄ba in casu
premissis excludit matrem etiā te
statoris ex quo nō est tacita quo
ad effectum: vt. d. l. Lucius. in fine
principij. ff. de vulg. & pupil. Se
rardus mulert.

Substitu
tio breui
loqua q̄re
dicat reci
proca.

Item nota q̄ ista breuiloqua
substitutio appellat etiā recipro
ca eo q̄ p̄ effectū h̄ne pupillaris
& h̄ne vulgaris fit reciprocario
de vno in aliū vt dictū est.

Substitu
tio breui
loqua q̄r
& q̄s sub
stiones cō
tineat.

Additio. Circa materiā huius
reciproce seu breuiloque substō
nis paulo latius eā attingēdo ad
das dum dñs Rolādī supra dicit
q̄ hec substitutio ptinet quatuor
substōnes: q̄ interdū solus duas
continet vulgares tñ: vt quādo
fit duobus imparibus quoz alte
ri non p̄t substitui pupillariter
vel q̄ fit duobus emācipatis vel
puberibus: tñc em̄ ptinet solum
duas vulgares: vt. s. Quādoq̄ cō
tinet duas pupillares tñ: vt q̄
fit duobus impuberibus ex here
datis. ar. insti. de pupil. substi. s.
non solū. Quādoq̄ ptinet duas fi
deicommissarias tñ: vt q̄ fieret
in codicillis: vt. l. scvola. ff. ad
trebellianum. Qñq̄ ptinet qua
tuor. duas sc̄lz vulgares: & duas
pupillares vt q̄ fit duobus im

puberibus institutis & in potesta
te constitutis: vt. s. Et aduerte q̄
non p̄t hec quatuor ptinere nisi
illa oia ad sint: sc̄z q̄ sint impube
rest item q̄ sint in ptate & q̄ sint
institutū. & hoc est q̄ voluit dñs
Rolādīnus supra in h̄si. & nota q̄
hec substitutio fieri non p̄t nisi
institutū & intellige sc̄z vt q̄ tuor
illas substōnes contineat. alias
autem p̄t: vt. s. patet. Quādoq̄
cōtinet sex: vt si dico filios meos
impuberes instituo: vt eos inuicē
substituto si decesserint in pupilla
ri etate vel postea q̄ncūq̄. nā hec
ptinet duas vulgares si nō adea
tur hereditas: & duas pupillares
si decesserint in pupillari etate: &
duas fideicommissarias si decesse
rint postea. Item p̄t esse q̄ cōti
neat octo: vt si q̄s haberet duos
filios ipuberes & mēte captos et
eos institueret & substitueret per
hec h̄ba: filios meos ipuberes in
stituto heredes: & eos inuicē sub
stituto si i pupillari etate vel post
in demētia: vel alias q̄ncūq̄ de
cesserint. Nam tñc ptineret duas
vulgares: duas pupillares: duas
exemplares: & duas fideicommissa
rias: sic octo. Aduerte tñ q̄ si di
ctis duobus filiis impuberibus de
mētibz substitueret pater sim
pliciter p̄ hec h̄ba: vos inuicem
substituto cōtineretur sex substō
nes directiue sc̄z vulgares: due
pupillares: & due exēplares. p̄ā
tur p̄missa p̄ ea q̄ supra q̄ tuor: p̄
rimis rubricis late dicta sunt.
Intellige p̄dicta q̄ hec substitutio
breuiloqua fieret duobus tñ.
Si autē fieret pluribus. pura tribus
vel quatuor: tñc n̄m̄ substōnes
ascēderet multū. posset em̄ ptine
re octo vulgares: octo pupillares
& sic de similibz: vt ad sensum p̄
practicatū. hec Bar. in l. Lucius. ff.
de vulg. & pupil. **¶** Queros: dixi q̄
q̄ hec substitutio fit duobus q̄
cōtinet duas vel quatuor vel sex.
An ne posset substitutiones imo

Substitu
tio breui
loqua an
z qñ cōti
neat sub
stitutōes
imparis
numeri.

Substitu
tio breui
loq̄ facta
trib⁹ q̄ruz
duo sūt i
puberes
z i p̄tate.
terti⁹ nō
nō an p̄ti
neat pu
pillariē in
ter ipube
res i pote
state exi
stētes?

paris numeri p̄tinerēt tres vel
quinq; vel septēz r̄s̄idet Bar. vbi
s̄. in h̄. sed qñ hęc substitutio
fit duob⁹ r̄c. q̄ sic ex pbata volū
tate testatoris r̄tputa si inuicēz
substituit duos filios quoz alter
erat ipubes r̄ p̄bet volūtas q̄ vo
luit impuberi pupillariter substi
tuere. ar. l. in testamēto. s̄. in fi. C.
de testa. mili. Itēz q̄ro dixi supra
q̄ hęc substitutio facta duob⁹ im
parib⁹ p̄tinet duas vulgares t̄m̄.
pone testator instituit duos ipu
beres in p̄tate existētes: r̄ quēdaz
tertiūz eos inuicē substituit: cer
tū est q̄ vulgaris p̄tinet in p̄sona
oīm p. d. l. i. az hoc iure. s̄ dubitat
an inter filios ipuberes p̄tineat
pupillaris? Buil. de cur. r̄ Ray. vt
refert Bar. vbi. s̄. in h̄. q̄ro pone
q̄ testator habeat tres filios r̄c.
tenuerit q̄ sic r̄dēt legib⁹ p̄ eū
dez Bar. citat. Sed ipse Bar. vbi
tenet p̄rius p̄ rōnes q̄s ibidē ad
ducit Bal. nō in. d. l. in testamēto
s̄. C. de test. mili. sic dicit distinguē
dus: aut ille terti⁹ ē talis q̄ nō de
beat excludi a successiōe ipuberis
ex p̄sumptōe iuris r̄ nature: vt qz
est frater carnalis legitim⁹: r̄ tūc
inter illos duos nō credit pupilla
ris iesse. r̄ hoc ex p̄s̄upra volūtate
defuncti: q̄ in dubio videt velle q̄
ius legitimaz hereditariū sit sal
uum in sua p̄s̄eritate. l. pe. C. de
impu. r̄ alijs sub. aut ille terti⁹ nō
est talis: s̄ ē forte bastardus vel
frater testatoris: vel p̄s̄us extra
neus: r̄ tūc p̄pter naturalē affe
ctū p̄ris plenissima intelligit sub
stitutio iter ipsos ipuberes. ar. in
rōne sui. ff. de leg. iij. l. paulo. s̄. r̄
ff. de libe. le. laureli. s̄. r̄iti. testa
mēto. Sed aduerse q̄ Sali. i. d. l.
in testamēto: vt etiā refert Ange.
ard. i. d. s̄. r̄ plures. insti. de vul. h̄.
quid si testator h̄z tres filios r̄c. i.
distincte tenet cū Bar. qz nō p̄s̄o
derat in hac materia q̄ possit ab
intestato succedi nec nō: s̄ t̄m̄ vni
tas substōnis: que pariter oēs de

terminat vt. d. l. in testamēto. r̄ l.
iam hoc iure. ff. de vulg. r̄ l. q̄uis.
C. de ipub. r̄ alijs sub. r̄ hoc videt
etiā sequi ipse Ang. are. vbi. s̄. i. u
rta theoreticā positā a Bar. r̄ alijs
in. l. bona fides. ff. de positi. Alte
ri⁹ circa p̄missa q̄ro dixi. s̄. q̄ rōne
ēq̄litate seruāde substitutio bre
uiloqua facta duob⁹ iparib⁹ p̄ti
net solū duas vulgares p. l. i. ā hoc
iure. ff. de vulg. cū si. Pone q̄ te
stator habeat duos ipuberes: al
terz anniculū: alterz h̄o. xij. ānos
habētes eosq; instituit inuicem
substituatz ille q̄ h̄z. xij. ānos ei
to efficit pubes: ita vt i ei⁹ p̄sona
expiret pupillaris substō: an nec
hoc casu expirabit etiā in p̄sona
alteri⁹ q̄ remāsit in p̄tate: videt
q̄ sic. p. s̄. d. rōnes. s̄ tu dic breui
ter fm̄ bar. i. d. l. luci. ff. de vul. h̄.
s̄ pone habeo plures filios ipube
res r̄c. q̄ isto casu iure ista puber
tas: sic inēq̄litas supuenit viu
testatoze siue eo mortuo semp̄ du
rat pupillaris i p̄sona alteri⁹. ita
dicit gl. in h̄bo. etaf. in. d. l. luci.
Istud seq̄tur Bal. i. d. l. i. testamē
to. s̄. C. de mili. testa. in h̄. octauo
querit. vbi allegat rōnes: qz qd̄ se
mel iclusus ē nisi sit mutata volū
tas p̄feuerat. ar. ff. de p̄ba. l. cū ra
cium. cū ergo ab initio fuerit pu
pillaris iclusus: r̄ postea p̄rer volū
tatez defuncti supuenit inēq̄litas
illa: nō ē dicēdū testatoze volūtas
tez mutata. facit. l. fideicommissa.
s̄. si rē. ff. de le. iij. r̄ l. rē legatā. de
adimē. leg. Ex p̄dictis seq̄tur q̄ si in
ēq̄litas supuenit volūtate testa
toris: r̄tputa alterz ipuberes emā
cipauit volūtarie r̄ p̄tēt tūc pu
pillaris in p̄sona alteri⁹ ipuberis
in p̄tate retēti etiā expiraret. fa
cit. l. alteri. ff. de adimē. leg. De
cūdo seq̄tur q̄ si emāciparet alte
rum filiū nō sp̄tē s̄ coact⁹ ex ali
qua cā: tūc nō expirabit pupilla
ris i p̄sona alteri⁹: p̄ iura. s̄. alle
gata: cogit em̄ aliqñ p̄ emācipa
re filiū suuz de quo per gl. si. in. s̄.

Inequali
tas p̄ris
an ipedi
at substō
nez pupil
larem p̄ri
neri i bre
uiloqua?

Inequali
tas supue
niēs facto
testatoris
iter inuicē
substitu
tos an fa
ciat extrin
gui pupil
larem?

Prima pars florum

fi. insti. quibus mo. ius pa. po. sol. ut. ita vult in effectu Bar. vbi. s. Sed aduerte q. Bal. in. d. l. in testamēto. in. v. decimo. q. ritur. et. in eo qd. in. p. rō. correlario. s. prime dixi. tenet. Fr̄um. p. rōnem. ibi. ab ipso. adductā. Cernū. Sali. i. d. l. in testamēto. vt. etiā. refert. et. seqtur. Ang. are. in. d. s. r. plures. insti. de vul. substi. tenet. opinionem. Bar. de. quo. p̄. cto. vide. lat. ibi. p. eius. Item. quero. ponamus. quis. insti. tuit. duos. impuberes. quorum. alterum. habuit. in. potestate. alterum. nō. r. eos. inuicem. substituit. postea. vero. quem. i. potestate. nō. habuit. adoptauit. vel. alias. in. potestatem. suaz. redegit. an. cōuale. scat. pupillariz. Bar. in. d. l. lucius. versū. quero. quid. ecōtra. et. cōiter. doctores. tenent. q. nō. q. dispositio. ab. initio. inutilis. nō. cōfirmat. ex. post. facto. l. pe. ff. de. re. iuris. et. l. i. s. sed. si. filiū. ff. de. l. i. iij. ad. idē. l. si. idē. ff. de. auro. r. ar. le. nā. certū. est. q. i. casu. p. p. sito. ab. initio. nō. p̄. tnebat. pupillariz. ex. post. facto. ergo. (vt. inquit. Bar.) licet. defun. ct. voluerit. eā. cōprehēdi. nō. pōt. fieri. sine. noua. voluntate. l. here. des. palā. s. s. r. si. notā. ff. de. testa. Sed. huic. videt. fortiter. obstare. text. in. l. i. ibi. sed. si. extraneū. ff. de. vul. r. pu. substitutiōe. Sed. dicit. fm. Bar. vbi. s. q. ibi. testator. substituit. pupillariz. exp̄. se. vñ. constat. q. volūtas. testatoris. fuit. ab. initio. q. esset. pupillariz. licet. nō. esset. cōfirmata. ergo. cessante. im. pedimento. durat. sed. in. nro. casu. ab. initio. cessauit. voluntas. p̄. pter. inegalitatē. h̄. incodicit. Ange. de. p̄. sio. i. d. l. lucius. q. si. q̄s. instituit. legitimū. naturālē. r. naturā. t̄m. impuberes. r. eos. inuicē. substituit. exp̄. mendo. vulgariter. r. pupilla. rit. r. p. fideicōm. missus. si. postea. naturalis. t̄m. sit. legitimat. p̄. firma. bi. pupillariz. q. a. principio. a. testatore. fuit. specificata. d. l. i. ibi. sed. si. extraneū. r. hoc. sequitur. ibi.

Imol. vt. etiam. refert. Ange. are. in. d. s. r. plures. v. qd. si. eū. quem. a. principio. r. p̄. missa. vult. in. effe. ctu. etiā. Bal. in. d. l. in. testamēto. C. de. testa. mili. v̄. sic. nono. q̄. ritur. pater. habēs. filiū. r. Item. quero. an. ne. inegalitas. portionis. im. pediat. substitutiōes. pupillares. cōtineri. in. breui. loqua. pone. q. te. stator. vnum. instituit. in. octo. vñ. c̄. is. alterum. in. quatuor. r̄. r̄. de. q. non. p. l. si. plures. ff. de. vul. r. pu. naz. inegalitas. t̄. is. nō. impedit. istā. substitutiōes. cōtineri. vt. s. patuit. ergo. nec. inegalitas. reruz. arg. l. miles. ita. heredē. s. r. q. di. ximus. ff. de. mili. testa. Ita. dicit. Bar. vbi. supra. v. quero. vtrū. in. equalitas. portiois. r. Circa. p̄. mis. sa. quero. subsequēter. de. vna. pul. chra. questione. p̄. dicta. sunt. vera. q̄. est. inegalitas. reruz. hoc. est. portionū. vt. p̄. t̄. in. casu. posito. qd. si. filie. forte. sint. institute. ex. certis. rebus. vel. q̄. ritatibus. puta. mille. aureoz. r. demū. filij. masculi. sunt. vniuersaliter. instituti. postea. dicit. testator. oēs. filios. meos. inuicem. substituit. vtrum. filie. p̄. dicte. intelligātur. cū. masculis. substitu. te. inuicē. Bar. i. d. l. lucius. v. sed. pone. plures. filie. sūt. institute. r. r̄. de. q. nō. q. si. viderētur. substituti. ergo. p. hereditarijs. portio. nibus. vt. l. i. C. de. impube. r. alijs. sub. Sed. heres. singularis. seu. rei. certe. nullā. habet. hereditariam. portionē. ergo. nō. videt. talis. heres. singularis. rei. vel. q̄. ritatis. in. substitutiōe. cōprehēdi. p̄. t̄. ea. dicit. hoc. p̄. bari. in. l. coheredi. s. qui. discretas. ff. de. vul. r. pu. i. mita. p̄. dicta. nisi. oibus. masculis. deficiētibus. t̄. sic. em. femine. etiā. admitterētur. d. s. qui. discretas. q. haberēt. ius. accrecedi. masculis. repudiātibus. vt. notat. in. l. q. tiens. C. de. here. insti. vide. de. isto. latius. p. Ang. are. in. d. s. r. plures. insti. de. vul. sub. v. q̄. ro. testator. instituit. masculos. r. p. bal. in. d. l. in.

Inequalitas portiois impediatur substitutiōes pupillares contineri in breui loqua.

Dispositio ab initio inutilis non confirmatur ex post facto

fratres
vtriusq; cō-
iuncti an
pferant i
breuiloq;
substituo
tione ex al
tero tātū
parere cō
iunctis;

testamento. C. de test. mili. versi.
septimo queritur. et per Ange. et
Imo. in. d. l. lucius. Itē quero. po
ne quidas habens duos filios ex
prima vxore: et duos ex scda quos
oēs instituit: et inuicē substituit.
vnus repudiavit: an admittat il
le solus q̄ est vtriusq; coniunctus:
q̄ videt q; legis cōiunctio equi
paratur cōiunctioni hois. ar. l. te
stamento. ff. de here. insti. sed cō
iunctus ab hoie pferat in breuilo
loqua distincto. vt. l. coheredi. §.
qui discretas. ff. de vulg. ergo et.
ita tenuit pp. sed Bart. in. d. l. lu
cius ppe si. itē Ange. are. in. d. §. et
plures. in vltima q̄stione. et Bald.
in. d. l. in testamēto. §. C. de testa.
mili. versi. quinto querit pone q̄
pater et. tenet contrariū. idē te
net ipse Bal. in. l. s. in fi. C. de ipu.
et alijs sub. nō em̄ sunt coniuncti
cōiunctione legali. nā in ista ma
teria cōiunctos accipim̄: tali cō
iunctione q̄ inducit ius accrescen
di. vt. d. §. q̄ discretas: sed isti fra
tres sunt p̄iuncti p̄iunctione san
guinis tm̄. q̄ p̄iunctio nō parit ius
accrescendi vt pulchre determinat
Bar. in. l. re cōiuncti. ff. de leg. iij.
versi. tertio q̄ro iuxta hoc pone q̄
pater decessit et. istā opinionē te
net etiā Ange. de perulio in. d. l. i
testamento et assignat rationē: qz
in ista substitutione inspicit intē
tio et affectio testantis: nō illorū q̄
substituit vel quibus fit substi
tutio. vt. l. qui liberis. §. hec vba.
ff. de vulg. et pu. igitur cū testator
tantam affectionē habeat ad fi
lios p̄imi matrimonij sicut secū
di et cōtra. igitur pariter admit
tentur. ¶ Itē quero an ne hec sub
stitutio vos inuicem substituo cō
tineat fideicommissariam: qz sic
videtur per ter. in. l. qui plures. §.
ff. de vulg. et pup. ibi. dū dicit in
omni causa et. hanc questio
nem ponit Bart. in. d. l. lucius. in
vlt. col. et ibi Ange. et Imo. et Sal.
in. d. l. in testamēto. in qua sic cō

cludit Ange. are. in. d. §. et plures.
versi. quero an in breuiloqua vi
delicet vos inuicem substituo et.
qz aut huiusmodi substitutio fit
facta in codicillis: et clarum est qz
cōtinet fideicommissariam. vt. l.
scetola: et quod ibi nota. ff. ad tre
bel. aut fuit facta in testamento:
et tunc aut fuit dictum eos inui
cem substituo vulgariter et pupil
lariter et per fideicommissum: et vt
communiter fieri solet: et tunc nō
habet dubium quin contineat fi
deicommissariam: et per expressas
voluntatem testantis: aut fit sim
pliciter: vt quia simpliciter dixit
testator: eos inuicē substituo. hoc
casu dicit Bar. vbi. §. qz nō conti
netur fideicom. per. l. iam hoc ius
re. ibi in vulgare. tantūmodo. ff.
de vulg. et pu. et ibi nota: ita tenet
etiā dñs Rolandinus. §. ista ru
brica. versi. nec credas qz hec vba
et. Non obstat. d. l. qui plures: in
eo quod dicit in oēm causam: quia
debet intelligi in omnē causam. et
in omnem euentū puenientes ex
directa substitutione. vt dicit Bar.
Non obstat etiam quod supra in
materia cōpendiose substitutio
nis dixit: scilicet qz post pupillare
etatem trahitur ad fideicommissa
riam. quia ibi testator plura tem
pora cōprehendit: dicendo quan
docunq; decesserit. qz in recipro
ca nō facit. Aut apposita est i
substitutione conditio denotans tra
ctum tēporis et alia qz habet sub
stitutio vulgaris. pura si dixerit
testator: et si quis eorū decesserit
sine liberis eos inuicē substituo: et
tunc enim fm̄ Ange. et Imo. in. d.
l. lucius. cadit in compendiosam.
que tunc videtur reciproca facta.
et ipsa cōpendiosa sui natura cō
prehendit vulgarem aduentem
casu vulgaris. item pupillare ad
uentem casu pupillaris: vt dicit
l. iam hoc iure. item fideicommissa
riam post pupillarem etatē ex
quo facta est peryerbum cōmune

Substitu
tio vos in
uicē sub
stitutio an
cōtineat
fideicom
missaria;

substitutio qd est aptū natiū com
prehendere etiā obliquā substitu
tionē. c. raynurius. de test. in ari.
in cto. c. s. eo. ti. lib. vj. merito ppe
hendit etiā fideicommissaria. vide
q̄ dixi. s. rubri. prima. xxi. scdo re
uoco i dubiū. Nec obstat si dicat.
potuit a principio valere iure dire
cto. ergo nō obliquat. l. xbis ciui
libus. ff. de vul. r pu. q̄ illd pcedit
qn substitutio fit p̄bū directū ci
uile. sec? si p̄bū cōe aut p̄bū di
rectum nō ciuile. vide q̄ dixi. s. p

**Substitu
tio breui
loqua ali
qñ p̄tinet
faciā pu
pillarem.**

xima rub. i. prin. magne additio
nis. ¶ Quero vtrū qd si q̄s isti
tuit duos ipuberes in p̄tate sua
exites: r dicat: si q̄s eoz non erit
heres: eos iuicē substituo. vtrū in
ista breui loq̄ p̄tineat pupillaris
bar. vbi. s. x. pone q̄ substituo duos
r. dicit q̄ p̄tinet pupillaris taci
ta p. d. l. iā hoc iure. nō aut̄ exp̄sa
Ex quo sequit q̄ pillā pupillare i
tali breui loqua substōne cōtentrā
nō excludit mater: quā tacita pu
pillaris nō excludit nisi in certis
casib? put. s. i materia pupilla
ris substōnis dictū ē q̄ al̄s exclu
deret. si simplr dixisset testator
eos iuicē substituo. d. l. lucius q̄

**Substitu
tio breui
loqua fa
cta duo
bus filijs
quoz al
ter est im
pubes al
ter mēte
capt? an
cōtineat
pupillare
r exēpla
rem?**

nota. ¶ Item quero qd si testator
habēs duos filios alterū ipube
rē: alter x̄o puberē r mēte captū
et eos instituēdo iuicē substituat
certū est q̄ in persona vtriusq̄ cō
tinetur vulgaris. sed an cōtineat
in p̄sona vnus pupillaris. in alte
rius exēplaris: Bar. vbi. s. in xxi.
pone habeo duos filios vnū ipu
berē alium puberē r. post Buill.
de cu. tenet q̄ nō. quia multe sūt
diferentie r iparitates. inter pu
pillarem r exēplare. vt. s. suis
locis parit̄ illud ergo vtrū sub
stituo: nō vniformiter respiceret
illas p̄sonas: contra. l. iā hoc iure
s. sepe all. hoc limitat Imo. l. d.
l. lucius. vt etiā refert Ange. are.
in sepe dicit. s. r plures. in stir. de
vulga. vers. quid si testator habz
duos filios in p̄tate r. nisi appa

reat q̄ testator voluit illi furioso
etiā post aditā hereditare substi
tuerit tunc em̄ etiā in persona pu
pili contineret pupillaris p. l. in
testamēto. s. cū ibi notatis p. glo.
et docto. r Sali. plene. C. de test.
mil. imo plus dicit: qz etiā si de
mente nō constat: r furiosus non
h̄z liberos: r tunc continet pupil
laris in p̄sona vnus: r exēplaris
in alterius. qz tūc exēplaris r pu
pillaris habēt eodē effectus: vt
notat in. l. humanitatis. C. de im
pu. r alijs sub. r sic videt testator
voluisse (cū dicte substitutiones
habeāt eundē effectū) q̄ in p̄sona
pupilli sit pupillaris: r in p̄sona
alterius. s. in mente capti seu furio
si sit exēplaris. l. ex facto. in prin.
ff. de vul. r pu. non obstat q̄ i mul
tis differant dicte substitutiōes:
quia satis est q̄ cōueniāt in casu
de quo querit. vt in. c. traslato. de
cōstitutio. r. c. nō p̄t. in glo. de p̄
bē. in. vj. qz vtrāq̄ substitutio tra
hit ad bona filij vnde cūq̄ q̄sta.
An aut̄ duobus furiosis institutis
et iuicē substitutus cōtineat i ta
li substitutione vulgaris r exēpla
ris q̄ro: Bar. l. d. l. lucius. xxi. sed
iuxta hoc q̄ro r. c. r. q̄ sic ad exem
plum pupillaris. dic lat? vt ibi p
eū. ¶ In summa iuxta hāc mate
riam aduerte. q̄ instituti et iuicē
substituti easdē p̄sident h̄re i
substōne quas in instōne. nisi tes
tator aliter disponat. s. r si ex vi
sparibus. i stir. de vul. sub. r. l. s. C.
eo. r. l. q̄ liberis. in fi. r. l. s. si plu
res. s. r. l. si plures. ff. eo. Imo
tellige p̄missa si noib? appellati
uis substituti sint. secus si p̄ noia
ppria: qz tūc veniūt in virilis. l.
nonnumq̄. ff. ad trebel. Intellege
etiā nisi ex cōiecturis aliō p̄sumi
possit. l. vtrū. s. fi. al̄s est. l. q̄stū.
ff. de reb. ou. r. l. quoties. ff. ad tre
bel. Iuxta p̄missa q̄ro. qd si parte
substitutū noiauit p̄ noia ap
pellatiua: r partes p̄ noia ppria:
Bar. in. l. turpia. s. ff. de leg. s. r

**Substitu
ti iuicē
an r q̄vi
deant ha
bere eas
dē p̄s i
substitu
tione q̄s
h̄nt i iusti
tutione?**

post eū Ange. are. l. d. §. r si ex dis
parib⁹ insti. de vulg. sub. dicit q^d
noiat i p noia appellatiua vocant
p poride hereditaria: r noiat i p
noia ppria vocat i viriles. vt no.
in. l. si q^s testamēto. ff. d. sta. libe.
fm vnā opinionē. Si aut sil ex p^s
sit testator: ppria noia r appella
tiua: tūc scdm cōit doctro. v³ ispici
q^d pcedit. vt si pcedat noia ppria
habeat locū. d. l. nōnūq³. ff. ad tre
bel. si hō appellatiua pcedāt / v³
delicet dixit testator: et heredes
meos. l. Petri r Joannē inuicem
substituto: habeat locū illa iura q^d
dicitur easdē pres eos hēre i substd^o
ne q^s hnt i iustitūde. p q^d facit. l.
si fu⁹ cōis. vltia. ff. d. stipu. fuozū.
In dubio em vidēt vocati i substi
tūde sicut i iustitūde. d. l. si plu
res. i si. ff. de vul. r pu. vide latius
de hac materia p Bar. in. d. l. tur
pia. §. si. r Ang. are. in. d. §. r si ex
disparib⁹. et p gl. in. d. l. nōnūq³. r
per glo. in. d. l. si plures. et etiā p
glo. in. l. §. C. de ipu. r alijs sub.

¶ Finaliter aduerte q^d hec substd^o
breuiloq³ siue reciproca: nō ē ppe
substd^o p se / sed ē q^d adiectio sub
stitutiōis. sicut dicitur in simili i
actiōe de peculio / iustoria / r tri
butoria. l. iij. §. cui cōgruit. ff. de
peculio. Nā ista substd^o cōtier vul
gares: pupillares: exēplares r.
vt. §. paruit. ita dicit Bar. l. d. l. lu
cius in. §. col. hinc facile intelli
gī pōt q^d ist finiat hec substd^o. q^d eodē
mō q^d ille. §. dicte d⁹ q^d oib⁹. §. suis
locis dicitur est. hēc p noritia isti⁹
breuiloq³ substd^onis sufficiāt. reliq³
vide p dictos doctores in. §. alle
gatis passib⁹. Bernardus mulert.

Substituto ver
bum quē habeat na
turam. Rubri. xxviiij.

Sias tabellio
q^d plus ceteris artifi
cib⁹ indiges in opera
tione tua lumine ra

tionister p̄cipue in vltimis iudi
cjs defunctorū: i q^d occurrit ali
q^d hba mysterijs plena. q^d si ppa
significatio ignoret / totū plerūq³
ruit testatoris iudiciū: et multis
captiōib⁹ apit: p̄ferri em expedit
tibi ad substitutiōnū doctrinam
hui⁹ hbi substituo hēre noticiā. q^d
fm diuersa negoria q^d adingit:
diuersa significat: r diuersos pa
rit effect⁹. Nā cū gūale hbi sit. tā
ad directā substd^one q^d fideicōmī
sariā trahi pōt. pp q^d scire te vo
lo q^d q^d tuoz sūt sustōnes directe. l.
vulgaris: pupillaris: exēplaris r
breuiloq³ / i q^d v³ aliq³ earz si appo
nat hoc hbu substituo: illi⁹ substi
tutiōis nature se adaptat: et eas
directo iure cōseruat: nec p̄tertu
hui⁹ hbi substituo: substituo: in il
lis min⁹ vocat iure directo. L. ope
diofa hō substd^o ex suis directi ver
bis. l. ille sit heres: directa finat.
§. si i et⁹ forā istō hbus substituo:
apponat illico ea trāspōit i fidei
cōmissariā: ad ius r naturam fi
deicō. retro: q^d vt iā nō directā: s³
fideicō. dicat: r fideicōmissi natu
rā hēat r effectū. q^d oī tpe ea vale
re facit. p̄bat hec. C. §. isti. r sub. l.
gūalit. §. vlti. et de ipu. r alijs sub
sti. l. p̄cib⁹. r. ff. e. l. coheredi. §. cū
filie. et. ff. de legi. l. in ambigua.
¶ Additio. Vide late ea q^d dicit. §.
in materia p̄pēdiōse substd^ois. §.
scōo reuoco i dubiū q^d de tali r.
dic vt ibi. Per hec ē expedita sub
stitutiōnū pulchra atq³ difficilis
materia. Et nō. q^d de p̄dic³ substd^o
nib⁹ est glo. pulchra in hbo absq³
liberis in. c. raynuri⁹. de testa. est
etiā glo. in hbo ad exēplū. in. §. q^d
ratiōe. insti. de pupil. sub. r ē glo.
ff. d. vulg. et pub. sup. rubri. itē est
glo. in hbo absq³ deductiōe l. c. §. d
testa. libro sexto. Bernardus mu.

De falcidie detra
ctiōis a testatore fctā
p̄hibitiōe. Rub. xxix.

107115
107116
107117
107118
107119
107120
107121
107122
107123
107124
107125
107126
107127
107128
107129
107130
107131
107132
107133
107134
107135
107136
107137
107138
107139
107140
107141
107142
107143
107144
107145
107146
107147
107148
107149
107150
107151
107152
107153
107154
107155
107156
107157
107158
107159
107160
107161
107162
107163
107164
107165
107166
107167
107168
107169
107170
107171
107172
107173
107174
107175
107176
107177
107178
107179
107180
107181
107182
107183
107184
107185
107186
107187
107188
107189
107190
107191
107192
107193
107194
107195
107196
107197
107198
107199
107200

Substitu
tio breui
loq³ an sit
p se substi
tutio

Am quatuor capitula testamēti p christi gratiā expedi ta habent: scz proheo miū: legata: institutio nes: et substitutiones. verum qz ppter hec oia cōringit pleriqz te statorē quedā alia volutarie ordi nare/ quib⁹ post mortem aliquid speciale iubet fieri / vel non fieri precipit: vel prouidet: vel specia li prouisione alicui periculose op ponit: vel similia facit. que oia vo luntarias testatoris prudentias appellam⁹. iccirco de illis in qno ro capitulo est videndū. Sed cuz ista sub cōi vel gñali regula pro pter eorū infirmitatē cōprehēdi non possint. oportet vt ad specia lia presertim ea que tēporib⁹ no stris frequentius occurrere vidi mus accedam⁹. Scias itaqz lici tum esse p leges falcidia testator: vsqz ad dodrantē bonoz suozū le gata relinquere: et non vltra. ita qz heredi instituto remaneat inte ger qdrās / scz q̄rta pars bonozū. sed si legata dodrantē. i. tres par tes hereditas / excedat. hz heres ex lege falcidia potestare defalca re ac detrahere de legatis: scz de quolibet legato p rata rāti q̄rta ei deerit ad quartas habendā. vt ip̄. q̄rta integra remaneat apd euz. siue sit heres extraneus siue suus. vt. ff. ad. le. fal. l. i. §. scdo cao pite. r. isti. l. e. §. r. r. §. cū aut rō. et Geo. l. ij. Et hoc verū est nisi testa tor vetuerit heredi suo deducere falcidiam de legatis. vt qz dicat hoc modo. preterea sciens qd sit mod⁹ patrimoniū meū: nō igno rus prohibeo expressim heredes meū detrahere falcidias de lega tis. facta em tali prohibitiōe ces sabit falcidia: et oportebit here dem stare contentum eo quod su pererit a legatis / et integre lega ta soluere. nisi hereditatem repu diauerit. vt in autē. de here. r. fal. §. si vero expressim. col. i. r. i autē.

Testator quemadmodum pos sit legata relinquere;

Testator falcidias prohibere potest.

sed cū testator. C. ad le. fal. Istud autē scias qz si heres institut⁹ est de liberis testatoris ad quem spe ctat portio naturalis: pmo ipam legitimā portione et vnūuersali hereditate deducet. i. tertiā. hoc est quatuor: vncias. ex reliqs vero octo defalcabit hac lege falcidia ratione institutiōis quartas. scz duasyncias reliquas vero sex diuidet inter legatarios p rata. vt in autē. de triente r semisse. §. hec nos mouerūt. r. istitu. de leg. fal. §. cum autem. cum similibus. ¶ Additio. Ex premissis nota qz si lius pōt habere duas quartas. hoc etiā tenet dñs Rolandin⁹. §. in rubri. de cōpēdiosa substitu tione. in hñ. p̄ma igit forma hec est r. c. aduerte tñ qz de hac q̄stio ne est magna alreccatio iter glo satores iuris. vt patet p glosā in verbo auferrī. in. §. si quis autēz nō implēs. in autē. de here. r. fal. col. i. item p glo. in. l. quāqz. C. de leg. falci. et per glo. in verbo falci die. in. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. et finaliter p glo. in verbo legitimam. in. c. raynutius. de test. Cōmuniter tamē glose distinguunt sic. aut est rogatus filius de restituendo pure. et non detrahit nisi vnam quartas. aut de restituendo sub conditiōe et tunc detrahit duas. r. ista opinio est approbata de iure canonico. in. c. raynutius: et in. c. raynal dus. de testamentis. et hanc opin ionem seruat consuetudo. vt dicit Barto. in dicta. l. papinianus. §. meminisse. ff. de inoffi. testa. et Bal. in. l. filium quem habentem C. fami. hercis. in versū. extra opo ponitur dicitur hic r. licet nō vid eatur vera de iure ciuili. vt licet videre per Bart. et Bal. vbi. §. vi de etiam late per dominum Pas nor. in dicto capitulo raynutius. super glosa in verbo legitimam. r. ibi larissime in apostillis. sed iuxta hoc quero p̄supposita cano

Filius an possit detrahere duas q̄r tas.

Testator falcidias prohibere potest.

De falcidie detractiōis a testatore sc̄tā phibitiōe. Fo. xlix.

nistrari opinione q̄ vt dixi seruat de cōsuetudie. qd̄ si fili⁹ est insti-
tutus in re certatē rogat⁹ de re-
stitutiōe sub conditione an detra-
har duas q̄rtas: Bal. vbi supra re-
spondet q̄ nō: sed solā legitimas:
q̄ nō est heres vniuersalis. vt. l.
lex falcidia. §. nisi. ff. ad legē fal-
cidia. et ita dicit se sepe psuluisse.
Berardus mulert.

falcidia
et trebel-
liana in q̄
differant

Ite nota differentias inter hāc
falcidiā et trebellianicā: q̄ tre-
bellianicā hōc loq̄ cū heres roga-
tur hereditatē alteri restitueret
et tūc detrahit de vniuersali he-
reditate q̄rta. vt insti. de fideicō.
heredi. §. sed q̄ stipulatiōes. hec
vero falcidia nō ex vniuersali he-
reditate sed ex singularibus de-
ducitur. vt dictum est.

falcidiā
an retine-
re possit.
heres in
vna re?

Additio. Circa materias p̄sens
rubrice reuoco in dubiū an he-
res possit retinere falcidiā in va-
re: hāc q̄stionē ponit gl. in. l. ij. C.
de le. falc. et glo. in s̄bo dodran-
tē. in fine princi. insti. eo. et glo.
fi. i. l. filiū quē habētē. C. fa. here.
que glo. oēs tenent q̄ nō sed debz
de singulis reb⁹ p̄ rara detrahe-
re per. d. l. ij. et l. plauti⁹. ff. ad tre-
bel. cū simili. vide latius per di-
ctā glo. et docto. in. d. l. ij. C. de le-
ge falc. et late per Bar. in. l. q̄rtā
ff. ad legē falc. et Ange. are. insti.
eo. in. d. glo. sup̄ verbū dodrantē.
In debita aūt ex trabelliano vel
iure nature. vide notata p̄ docto.
in. d. l. filiū quem habentes. C. fa.
herciscum.

falcidiā
quare ho-
die phibe-
re possit
testato-
olim vero
non?

Contra p̄missa dum dictū est
q̄ testator potest prohibere falcidiā
obijcti de. l. qd̄ d̄ bonis. §. i. ff.
ad le. falc. vbi d̄: q̄ testator non
pōt prohibere falcidiā. solutio. il-
lud est de iure antiquo hodie ve-
ro hoc est cor: rectū p̄. d. §. si nō ex
p̄ssim. in autē. de here. et falc.
Quare autē olim hoc nō licebat:
hodie vero liceat. pōt queri: bar.
in dicta autē. sed cuz testator. In
solutione p̄imi contrarij dicit q̄

ratio ē. quia. l. quod de bonis su-
pra alle. fuit facta tēpore q̄ erant
pagani/ nec vita ī alio seculo spe-
rabatur sed aliud cogitabat/ nec
aspiciebant merita anime: et iō
cogitauerunt q̄ si heres nō lucra-
retur ex aditione hereditatis et
sic testamentū remaneret nullū.
qd̄ esset contra publicam vtilita-
tem. vt. l. vlt. negare. ff. quemad. tē-
sta. ape. postea vero a tempore di-
cre autē. sed cum testator Roma-
num imperium erat christianus/
et impator Justinianus fuit chri-
stianus et sic ipse considerabat
aliud seculum et salutem et meri-
ta anime. vnde cogitauit q̄ licet
heres non lucraretur aliquid cō-
modi pecuniarij: tamen ex eo so-
lo q̄ facit istum pium acru adim-
plendo voluntatem defuncti ha-
bet meritum apud deum: et pro-
pter lucrum istius meriti cogita-
uit q̄ non amitteret aditionem
hereditatis. et hoc satis pbatur
in dicto. §. si vero expressim. i au-
ten. de here. et falc. dum dicit ibi
textus lucru non in percipiendo
sed solūmodo pie agendo haben-
tem et. p̄terea imperator sta-
tuit q̄ in isto casu quando scilicet
testator prohibuit falcidiā deo-
trahi si heres repudiat heredita-
tem: nihilominus testamentum
remaneat validū / et vadit ad per-
sonas enumeratas in auten. hoc
amplius. C. de fideicōmis. vt ex
p̄sse dicit text⁹ in dicto. §. si ve-
ro expressim. et ideo hodie hec ph-
ibitio non est contra publicam
vtilitatem: quia nō tendit ad in-
teritum testamenti. Ex hoc vlti-
mo habes vnum valde singulare
et menti tenendum: s̄m Bar. vbi
supra habes em̄ q̄ quando testa-
tor prohibet falcidiā legata debē-
tur sine aditione hereditatis: qd̄
est contra regulam. l. eam quā. C.
de fideicōmis. probatur istud p̄-
dictum singulare in dicto. §. si ve-
ro expressim. et ibi per Ja. de bel.

Legata
debent si-
ne aditio-
ne heredi-
tati q̄n te-
stator p̄-
hibuit de-
trahi fal-
cidiam.

Prima pars forum

in. xxi. op. et per Bar. vbi. s. et p eundē in dicta. l. eā quā. et eundē in. d. §. si nō expressim. Iuxta hoc quero nūqd idē erit in vniuersali fideicomisso q̄ morte cōfirmetur sine vlla hereditatis additione: et videt q̄ sic: quasi sit eadez ratio. Sed bal. in. l. filii quē. C. fa. her. cis. in penul. colū. dicit cōtrariuz: q̄ nō est eadē ratio. nam fideicōmissari? vniuersalis potest cogere heredes adire: si ergo nō cogit imputet sibi. vt. C. de fideicōmiss. l. eamquā. et. C. ad trebellia. l. nō iustas. sed legatarij particulares nō habet ius cogendi heredē ad ad eundē. itē nec heres vellet adire nil laturus ex hereditate nisi onera: et ideo lex prouidet legatarijs etiā sine aditiōe hereditatis: qd̄ fm̄ eundē Bal. est not. idū. Alij casus i quibus debent legata etiā sine aditione hereditatis ponuntur per glo. in. d. l. eam quā. C. de fideicōmiss.

Falcidia an detrahatur fideicommissarius.

Quero circa premissa: vidimus q̄ heres detrahatur falcidia regulariter. qd̄ fallit in casib?. put. i. di. cā. quid de fideicommissario? Bar. in. l. §. deniq. ff. ad treb. sic distinguit. aut q̄rim? an detrahatur a legatarijs singularibus. aut a scdo fideicommissario. primo casu: aut legata sunt relicta a se: et nunq̄ detrahatur. vt. l. lex falcidia. §. nūq̄ ff. ad legē falcid. Aut legata sūt relicta ab herede/vel simpliciter: tunc aut heres detrahatur sibi: vltterius nō detrahatur. dicto. §. deniq. q̄. vers. inde neratius. nec tamē tenetur fideicommissarius vltra q̄ habeat. d. §. deniq. in princ. Aut heres nō detrahatur: et tūc aut hoc ideo q̄ non potuit: aut quia noluit: aut q̄ de hoc non cogitauerit: sed per errorem totū restituit. primo casu quando nō potuit facto suo/ quia coactus adiuit: tunc fideicommissari? detrahatur. vt. l. marcellus. §. q̄ si suspecta. ff. ad trebel. Aut nō potuit propter natu-

ram relictorum: vt quia erat testamentū militis: vel relictus ad alias causas. de quo latius infra dicam. et tunc fideicommissari? nō detrahatur sicut nec heres. vt. d. §. deniq. in princ. succedit em̄ in l. cū heredis. vt. l. q̄ quadraginta. ff. illo titu. Scdo casu q̄ non detrahatur: q̄ non vult: et tūc aut nō vult volēs facere gratiā fideicommissario tūc et fideicommissarius detrahatur. vt. d. §. inde neratius aut volens facere gratiā fideicommissario et legatarijs: tūc nō detrahatur. vt colligitur ex. d. §. si. inde neratius? ibi dū dicit: nisi liberalitates etc. Aut dubitatur. et in dubio (vt dicit glo. in. d. §. si. inde neratius) videt velle facere gratiā primo fideicommissario cui restituit. qd̄ placet Bar. vbi. s. quādo scienter restituit quia donare videt. vt. l. cuius per errorem. ff. de regu. iur. r. l. §. ff. de cōdi. inde. si aut per errorem tūc secus. vt in sequenti mēbro dicam. Tertio casu quando de hoc non cogitauerit heres: sed per errorem restituit eorum: tūc fideicommissari? non detrahatur. vt. d. vers. inde neratius. in quo excipit vn? casus scz quando in eum liberalitas exerceat. Secundo casu principali quando queritur vtrum fideicommissari? detrahatur a secundo fideicommissario vniuersali: et tūc aut heres restituit coacte: et non detrahatur. vt. l. si patroni. §. ij. ff. ad trebellia. et in hoc differt secundo fideicommissari? a legatarijs singularibus. si vero adit sponte tunc idem per omnia. vt. s. distinctum est in legatarijs singularibus. Sed restat nūc videre de legatarijs: nam supra dicta procedunt in fideicommissarijs. vnde q̄ ro an ne legatari? detrahatur: supposito q̄ tenet grauatur? idē bar. vbi supra respondet q̄ nunq̄ detrahatur: nisi ei detrahatur. vt. l. lex falcidia. §. nunq̄. et. l. penales. §. fina. ff. ad legē falcidia. et nota. in

Falcidia an detrahatur legatarius.

De falcidie detractiōis a testatore facta p̄hibitiōe. fo. l.

L. f. C. cōia de legatis. quod limita
fm̄ Ang. peru. in. §. si vero exp̄pres-
sim. in auf. de heredi. z falcid. col. f.
versi. de q̄nto. an legatari? zc. nō
si heres nō detraherit volēs face-
re gratiam legatario: quia tunc
exemplo fidei cōmissarij vniuersa-
lis per p̄alle. iura detrahīt. que
ola nora z tene m̄eri. ¶ Item que
ro quid de instituto in re certa?
idem Ange. de peru. vbi supra di-
stinguit: quia aut alius nō est vni-
uersaliter institutus: z tunc cū lo-
co heredis habeat. vt. l. f. §. si ex
fundo. cū similibus. ff. de heredi.
instir. quarta detrahīt exēplo he-
redis. Aut est vniuersaliter
institutus: z tunc cū loco legatarij
habeatur. vt. l. quotiens. C. de
here. instir. idē de eo quod de le-
gatario iudicemus. ¶ Quero nūc
circa p̄missa an ne testator pos-
sit p̄hibere trebellianicam sicut
potest falcidiam? glo. in verbo sub-
stitutus. in dicto. §. si vero exp̄pres-
sim. z glo. in verbo liceat. in. §. sed
quia stipulationes. instir. de fidei
cōmiss. hered. tenent q̄ sic cus sint
similes effectū. quas glo. tenent
cōmuniter doctores in dicta auf.
sed cum testator. vbi Bart. Bald.
et alij. item Ange. de peru. z Bar.
in dicto. §. si vero exp̄presim. z idē
Barto. in. l. marcellus. ff. ad tre-
bellia. in vltima colū. super princ.
illius legis. idem tenet late An-
ge. aret. in dicto. §. sed quia stipu-
lationes. super dictam glo. in ver-
bo liceat. z Bald. in. l. filij quem.
C. famul. hercis. in antepe. colum.
Sed glo. in verbo cessat. in dicta
auf. sed cum testator. z glo. in. l. si
vt allegas. C. de lege falcid. tenent
contrarium/ volentes q̄ licet te-
stator possit prohibere falcidiam
non tamen potest prohibere tre-
bellianicam. et hoc tenuit etiam
Petrus de bel. sed tu tene cū Bar-
to. et alijs per textum. in dicta. l.
marcellus. §. quod autē. ff. ad tre-
bellia. Secundo quero an ne le-

gitimam de iure nature debitasz
que alias dicitur debitum bonorum
subsidiū: testator p̄hibere possit
sicut falcidiam z trebellianicā vt
supra: glo. in verbo cessat. in sepe
d. auf. sed cū testator. tenet q̄ nō:
per textum in. l. scimus. z. l. qm̄ in
prioribus. C. de inoffi. testa. z hoc
tenet Bart. z cōmuniter docto. in
d. auf. sed cū testator. Tertio que-
ro an sufficiat tacita p̄hibitiō fal-
cidie ad hoc vt heres falcidiam de-
trahere non possit. pone dixit te-
stator volo q̄ soluantur tora z in
tegra legata: hanc questionē for-
mat Ange. are. in sti. de leg. fal. in
princ. versi. quero si testator dicit
vbi finaliter cōcludit q̄ huiusmo-
di tacita p̄hibitiō nō sufficit. qd̄
tenet etiā Ange. peru. in. d. §. si ve-
ro exp̄presim. in auf. de here. z fal-
cid. colla. f. dic latius vt per eos.
¶ Aduerte circa p̄missa quia ad
hoc vt cōpetat heredi hoc benefi-
cium detrahēdi falcidiam requi-
ritur q̄ antea inuentarium fece-
rit: quod quomodo fieri debet et
intra que tēpora vide in. l. scim?
§. si nautem dubius. C. de iure de-
liber. z in auf. de heredi. z falcid. §.
hinc nobis ingressa. col. f. Si ve-
ro nō facit inuentariū intra tem-
pus a iure statutū: non retinebit
falcidiam/ sed cogetur oibus cre-
ditoribus z legatarijs seu fidei-
cōmissarijs insolidus oia solue-
re nō detracta falcidiam. imo etiā
si credita z legata mensurā sub-
stantie defuncti transcendant ex
sua p̄p̄ria substantia oia a diplere
cogent. §. vero nō fecerit. in. d. auf.
de here. z fal. Juxta hoc quero an
ne heres rogatus totā hereditas
tem restituere nō faciens inuēta-
riū priuē trebellianica sicut pri-
uatur falcidiam? Bar. in. d. §. si vero
nō fecerit. z idem in. d. auf. sed cū
testator. tenet q̄ nō. quē sequitur
Ange. de peru. in. §. si vero exp̄pres-
sim. in. d. auf. de here. z fal. nō ob-
stat durū dicitur q̄ in omni testa-

Legiti-
mas iure
nature de-
bitam an
possit pro-
hibere te-
stator.

Falcidia
an detra-
hat insti-
tus in re
certa?

Trebel-
lianicam
an possit
prohibere
testator?

Falcidia
non reti-
ner heres
nō facies
inuenta-
rium.

Trebel-
lianicam
an pdat
heres nō
facies in-
uētarium.

Prima pars florum

mento in quo cessat falcidia / ces-
sat et trebellianica. l. marcellus,
§. quod aut. ff. ad trebell. quia il-
lud verum / scdm eos / quando fal-
cidia cessat ratione ipsius testa-
menti. s; in casu nostro nō cessat
ratione testamenti. sed ppter de-
lictum heredes postea cōmissum
in nō cōficiēdo inuentariū. et nos
nō habemus regulam dicentē in
quibus casibus heres perdit fal-
cidiam ppter delictum: perdat et
trebellianicā. ergo nō est nostrū
legem extendere. ita dicunt dicti
Bar. et Ange. de perusio. vbi. §. et
tenet etiam Bal. in l. filium quez
habentē. C. fami. hercisc. in ante-
penul. col. versic. item quero vtrū
heres de restituendo rogatus et.
Ex hoc habes differentiam vnam
inter falcidiam et trebellianicā
Aliam ponit dñs Rola ndinus. §.
in presenti rubrica. in versic. item
nota differentiam et. Item quez
ro an fili⁹ perdat suā legitimā p-
pter omissionem inuentarij? glo.
in verbo lucrari in. §. si vero nō se-
cerit. in dicta auf. de here. et falcī.
et glo. in verbo sacramento. in fi.
in l. scimus. §. si nautem hoc ali-
quis fecerit. in fi. C. de iure delib.
et glo. in verbo naturalē. in auf.
hoc ampli⁹. C. de fideicom. tenēt
q non: et hoc communiter tenent
docto. et vult tacite glo. in verbo
auferri in. §. si quis autem nō im-
plens. in dicta auf. de hered. et fal-
cī. de quo vide late per Bar. in. d.
§. si vero non fecerit. vbi dicit sin-
gulariter q licet non teneatur le-
gataris: nisi deducta legitia: te-
netur tamē creditoribus heredi-
tarijs: nō facto inuentario in soli-
dū. et iā vltra vires hereditarias
de quo dicit esse tex. in. d. l. scim⁹.
§. cum igitur. et. §. si vero postq q
text. etiā in filijs loquuntur. Idē
tenet ang. perusinus. in. d. §. si ve-
ro nō fecerit. qd nota. de materia
huius inuentarij vide latius per
scriben. in. d. l. scimus. et per Bar.

in. d. auf. sed cui testator. C. ad l.
falcidiam. itē per Ange. areti. in
§. extraneis aut. in situ. de here.
quali. et dif. et latissime per Ange.
peru. in. d. §. si vero expressim. in
auf. de here. et falcī. vbi late et ad
longū ponit modū et ordinē conse-
ctiois huiusmodi inuentarij. et
etiam spe. in tit. de instru. adi. §.
dicto de ipugnatioe testamenti
et codicilli dicendū restat de in-
uentario et. versic. nunc dicamus
de inuentario heredis et. ibi vide
latius. An autem cōfectio huius-
modi inuentarij de iure canonico
sit necessaria: ita vt nō cōficiens
inuentarium teneat vltra vires
hereditarias? Bald. in. d. l. scimus
in prin. in. ij. col. ij. ff. sexto quero
nunqd de iure canonico. sic distin-
guitur loquimur i foro penitē-
tiali hoc est cōscientie: et tunc nō
attendit inuentariū nec fictio iu-
stiniani q fingit heredē subtraxif-
se. vt in. d. auf. de hered. et falcī. §.
fancimus. et ideo licet heres nō se-
cerit inuentariū: nō tamen tene-
tur vltra vires bonozū. hoc tenet
etiam Bar. super rubrū. ff. de ac-
qui. here. An. de butrio in. c. f. de
solutio. lib. ostien. in summa de te-
sta. §. pe. versic. qd si bona. et Joan.
an. in. c. quāq. sup. glo. in verbo di-
cebat de vsu. lib. vj. in nouel. la. et
dñs panor. l. c. raynaldus. in. ij.
col. de testa. versicū. item nota ex
hoc et textu q iura canonica et.
vbi colligit ex hoc q non semper
ius civile est obseruandū in foro
penitētiali. ratio est scdm eundē
in casu nro: q ius civile i hoc fun-
datur sup psumptioe: et nō super
veritate. sed in foro penitētiali
attēdimus veritatem. et de oibus
creditor cōfitecticiū solū agit de
pūdicio aie sue. vt. c. significasti.
ij. de homici. ex quo ergo in peni-
tētia dicit heres q nil vrsurpauit
cessat psumptio iuris civilis que
fundat sup vrsurpatioe. nā veritate
manifestata cedit opinio pūitati.

Fili⁹ an p-
dat legiti-
mā suā p-
pter omis-
sionem in-
uentarij?

Inuenta-
rii conse-
ctio an sit
necessa-
ria de iure
canonico?

Ius ciuile
nō sem-
per est ser-
uandū in
foro peni-
tentiali?

De falcidie detractiōis a testatore facta p̄hibitione. Fo. ij.

vt. in. c. veritate. viij. distin. Ex his habes vna notabile regulā q̄ vbi cumq̄ ius humanū est fundatum sup̄ p̄sumptionē nō est obseruandum in foro aie si veritas est contra p̄sumptionē. p̄ hoc. c. tua nos de sponsa. r. c. literas. in fi. de restitū. spo. r. c. a nobis. ij. de sentē. excō. hec ille. Aut loquimur in foro iudiciario: r̄ tūc subdistinguet quia vel loquimur in obligationibus q̄ de iure ciuili nō descendūt ad heredes nisi quatenus ad eos occasione maleficij puenisse. p̄bat̄ur de quo in. l. vni. C. de delict. de func. de iure vero canonico heres indistincte tenetur: p̄uenit aliō quid ad eū vel non si in defuncto apparuerint aliqua signa penitētie. vt notat̄ in. c. fi. de sepul. p̄ panor. r̄ alios scribē. r̄ hoc casu etiā nō tenet̄ heres vltra vires hereditarias etiā in foro iudiciario/ licet nō fecerit inuentariū: hoc tenet̄ panor. in. d. c. si. in fi. post. Fe. consilio. xxf. per rationē istam. ex equitate inductum est per ius canonicum vt teneatur heres ex delicto defuncti. ex eade equitate nō debet teneri etiā vltra vires hereditarias. Aut loquimur in obligationibus descendētibz in heredes. vt ex p̄tractibus: r̄ tūc etiā in foro ecclesiastico seruāda sunt iura q̄ de inuentario loquuntur. ita vult Bal. vbi. §. r̄ etiā panor. in dicto. c. fi. in fine. vide eundem Bal. in. d. l. filiū quem. in penult. colū. C. fami. hercis. ¶ Tres quero dum dictū est supra q̄ testator potest p̄hibere falcidias dummodo sciat r̄ nō ignoret vires patrimonij sui. quid in dubio an testator p̄sumat̄ scire vires patrimonij sui an ignoret: glo. in verbo non ignarus. in. d. aut. sed cū testator dicit q̄ p̄sumit̄ scire. vt. C. de rescin. v̄di. l. quisq̄s. lz sit arg. cōtra insti. q̄ r̄ ex q̄bus cau. ma. nō possunt. §. in fraudē. Bart. in. d. aut. sed cum testator. circa istam que-

stionem ita distinguit. aut loquimur in actibus morientū: r̄ generaliter testator p̄sumit̄ ignorare vires sui p̄rimonij. §. hinc nobis. vbi. si em. in aut. de here. r̄ falci. r̄ ar. l. hac cōsultissima. §. at cū humana. C. q̄ test. sa. possunt. r̄. §. illud. in aut. de triente r̄ semisse. col. ij. aut loquimur in actibus viuentium: r̄ tūc aut iste hz bona q̄ ad eū de nouo puenierunt p̄sumitur ignorare vires. vt. C. de here. ven. l. q̄ nondū. aut puenierunt ab ariquo r̄ tūc aut erāt bona imobilia/ r̄ p̄sumit̄ scire eorū vires d. l. quisq̄s. C. de rescin. vend. Aut erāt mobilia/ r̄ tūc siquidē erant p̄sentia p̄sumit̄ scire: sz in absentia p̄sumit̄ ignorare. vt. l. in fraudē. §. ff. q̄ r̄ a q̄bus. Sz aduerte in q̄rum dictū est q̄ in actibus morientium p̄sumit̄ ignorare hoc intelligendū est verū nisi ex aliqua qualitate aliud p̄sumat̄ vt puta si detrahi vetuit falcidiam: ex hoc em̄ p̄sumit̄ sciens. vt. d. aut. sed cū testator cū. d. glo. sua in verbo nō ignarus. consultū tamē est vt dicit̄ idē Bar. vbi. §. q̄ in testamento ista verba ponant̄ quādo testator vult vetare detrahi falcidiam: videlicet sciēs vires sui patrimonij r̄ nō ignorans. q̄ nota tu rabellio. p̄missa sequit̄ Ange. areti. in. d. §. in fraudē. insti. qui r̄ ex quibus cau. ma. nō pos. ¶ Ex p̄ dictis habes duos casus in q̄bus cessat falcidia. primus est quādo testator expressim prohibuit. Secundus est quādo heres nō fecit inuentarium. Adde q̄ p̄terea cessat in testamento militis. l. in testamento. C. de lege falci. Item cessat quādo heres sub illi agnosens substātie sue mensurā quēdam legata prestat insolidū. naz tunc neq̄ ex eis repetitio neq̄ ex alijs permittitur. aut. sz cum testator. C. illo titu. Item cessat in re p̄hibita alienari. aut. sz in ea re. C. eodē. Item in relictis

Falcidia in quibus casibus cessat.

Patrimonij sui vires an scire q̄s p̄sumatur.

Relictus
ad pias
causas qd
dicitur.

ad pias causas. vt. auf. similiter. illo eodē titu. Et nota qd relictum ad pias causas dicitur omne ppter quod aia testatoris subleuat vel aia cuiuscūq; catholici. vel aiatus corpus incarcerari etiā p maleficio vt dicit Bald. in d. auf. similr qd dicit notari. ff. de leg. ij. l. si qd titio. ad hoc in auf. vt cū de app. cog. §. si vnū de predictis. ibi dum dicit. ipsoꝝ quoq; aie ex hac causa piissime subleuent. z. C. cōmunitia de le. l. s. ibi qd pijs acribus sūt deputata. Itē iter legata ad pias causas cōputant oia qd relinquuntur pauperibus/ miserabilib⁹ hospitalibus/ ecclīis/ z filib⁹. Itē qd relinquit p emendandis muris; et pro custodia terre; q; custodiūtur orphani z miserabiles q; sunt intus. vide latius per Bal. vbi. §. et per Specu. in ti. de instru. edi. §. nunc vero aliqua. versicu. lxxij. qui incipit. z scias q; inter relicta zc. Et nota qd sicut falcidia cessat in hōi relictis ad pias causas; sic etiam cessat trebellianica. ita tenet Bal. vbi. §. z Bar. ibidem. z idē Bar. z Ange. peru. in. §. si aut heres. in auf. de eccle. tit. col. ix. p illū textū. dñ dicit omni falcidia cessante. idē tenet ipse Bart. in. l. marcellus. post prin. ff. ad trebel. per illū tex. z tenet dñs Rolan. f. in rubri. de forma institutionū ex transeōi herediū. in fi. z est cōmunis opinio doctorū. licet glo. i verbo trebellianice in. c. f. de test. li. vj. videatur velle contrariū. vide latius p Spe. in dicto titu. de instru. edi. §. cōpendiose. vers. f. s. l. c. deducto. vbi tenet et firmat opinionem Bar. z alioꝝ. Aduerte tamen qd huiusmodi relicta nō minuunt quartā iure nature debitā vt dicit glo. in dicta auf. similiter et dicta glo. in verbo trebellianice. in dicto. c. f. de testa. lib. vj. nā qui vult exheredato filio ecclesiā heredem facere. querat alius qui suscipiat/ nō augustinū. z deo pro

picio neminem inueniet. xvij. q. vltima. c. vlti. Cessat preterea falcidia in legato instrumenti. vt. l. si predioꝝ. C. eodem. Itē in docte muliere relicta; quia suas recipere videtur. vt. ff. eo. cum doctem. z. l. sed usufructus. §. nisi in cōmodo forte representatiōis. vt dicit glo. in. l. in testa mero. C. eo. per. l. f. §. si quis creditor. ff. eo. z l. ij. §. idem iulianus. ff. de do. ple. Item cessat in libertatibus relictis. vt. l. papinianus. §. sed an et libertates. ff. de inoff. test. Itē in relicto. honorum subsidio. vt. l. sci mus. post princ. C. de inoff. testa. Itē cessat delicto heredis. l. etiā si tacitum. C. ad legem falcis. cum similibus. Itis supradictis casibus cessat falcidia. que alias regulariter locum habet. Et notantur supradicti casus his versibus Falcidiam cessare facit/ pars de bita natis. Dos/ miles/ veritum/ libertas/ sponte soluti. Res verite/ vendi/ pietas/ et cartula/ crimen. Ac heres si nō facit inuenta ria subit. Hos versus ponit Jo. fab. in situ. de leg. fal. in fi. C. pro cōplemento pōt queri quid cōputetur in quartā falcidie. in quartā tam trebellianicam. z in quartā iure nature debitam; de hac questione vide late z pulchre p Barr. in. l. in quartam. ff. ad legem falcid. et per Bald. in dicta. l. filium quem. C. fami. her. Berar. mu.

Cersus.

Trebellianica
an cesset
i relictis
ad pias
causas.

De alienationis a
testatore facta phibitione. Rubrica. xxx.

Contingit alio
quādo testatorē here
di suo alicui rei alie
nationes phibere. ad
cuius rei noticiam di

stinguēdi est. quia aut hōi pro
hibitio fit ad tempus. aut in per

petuū. item aut talis prohibitio siue preceptū est simplex et nudus scilicet sufficientē causam non cōtinens: aut est vestitū vestimēto cause adiecte propter fauorē alicuius psonē. Itaq; testator si ad tempus alienationes prohibeat consulo vt hoc casu penā adijciat dicens. itē dicto heredi meo p hibeoralis predij alienationes vsq; quo cōpleuerit. xxv. annū sue etatis. vel vsq; ad. x. vel. xx. ānos post obitum meū. vel aliud tale tempus: q; si contra factū fuerit: ipm heredem meū pene nomine damno in centum prestādis ab eo tali monasterio vel tali psonē: legati iure. legata em̄ que coercēdi heredis causa pene nomine relinquuntur valent et tenent. vt insti. de lega. §. vlti. C. de his que pene nomine. l. s. Unde cogetur heres seruare voluntatem testatoris et preceptum metu pene legati prestandi alioq; de necessitate seruare non cogetur: eo q; nudum ē vt infra dicitur.

Alienationis prohibitio facta minore etiam simpliciter valet.

Additio. Circa premissa aduerte q; Bar. in. l. filiusfamilias. §. diu. ff. de le. s. in tertia oppositioe dicit q; si alienatio etiā simpliciter prohibeat minor: q; talis prohibitio valet ita vt nec ipse minor nec etiā tutor vel curator eius possit talē rem alienare. vt. l. ij. C. de vsuca. p. empto. maior vero factus non nocet ei talis prohibitio quo minus possit ipse alienare. Gerardus mulert.

Aliquando vero testator heredi suo prohibet alienationem in perpetuum alicuius rei: et in hoc casu si steterit in finib; simpliciter et nude prohibitionis non adiciēs causam persone vel personarum quarū contemplatione rem alienari uetuerit: certe quia prohibitio et preceptum ei nudum est: nō habet heres necesse illud seruauerimmo tali precepto nō obstāte poterit alienare et dominū

eius in accipientem transferre: quia nō apparet persona que ex voluntate testatoris habeat ius rei vendicande si autem precepto et prohibitioni sue causam adiecit referēt se ad fauorē alicuius vel aliquarū personarū. vt quia ideo rem alienari prohibuerit eo q; uoluerit ipsam ad descendentes liberos eius: vel ad aliam personam in posterus peruenire: tūc res prohibita non poterit alienari: quia quodāmodo per fideicōmissum per se venire debet in personas quarū intuitu facta est prohibitio. vnde q; diu apparebit aliqua ex illis personis: poterit illā rem vendicare si res fuerit testatoris: quia ex voluntate ei; dominiū transfuit in illas q; nō nondum natas et q; ignorantes. nā et in legatarū etiā ignorantem transit dominiū. Et pbant hec. ff. de le. s. l. filiusfamilias. §. diu. et de le. iij. l. pater. §. q;ndecim. et ff. que admodū ser. amit. l. si partem. §. si per fundū. Et nota q; non videt sufficere causa alia nisi que ē apposta propter fauorē psonē que habeat ius rei vendicande. vt dictum est. Et si quis formā hui; ueritate et efficacia prohibitionis inuenies eam in tractatu formarū sub rub. de formis phibite alienationis a testatore.

Additio. Aduerte circa premissa q; quādo dicitur prohibitio alienationis facta heredi vel legatario cōtinet modū alterius q; eius cui facta est: qui quidē alter ledere per alienationem tunc in eius fauorem uidetur facta prohibitio. licet nō sit exp̄ssus. l. iij. §. si quis ita. ff. de adimem. lega. hoc sentit glo. in. l. quotiens. s. C. de fideicō. prout loquitur de causa tacita. et ibi clarius Ep. et Bar. l. d. l. filiusfamilias. in. §. diu. ff. de lega. s. in iij. oppo. hinc sequit; sm eundem Bar. vbi. §. q; semp cum prohibitio facta legatario cōtinet cōmodus

alterius q̄ legatarij/ sez heredis
vel familie q̄ lederet per aliena-
tionē: in eius fauore videt fa-
cta phibitio: licet nō sit exp̄ssus.
per. s. dicta iura. Itē aduerte ēt
q̄ quādo res q̄ prohibet alienari
est talis q̄ in ea cadat affectio et
interest ei⁹ rei ne alienetur: tunc
ratione ⁊ fauore eiusdē videt fa-
cta phibitio exēplū si seru⁹ phi-
bitus est alienari/ nā ei⁹ interest
ne alienet in nouū dñm forte pe-
stilitiorē. vnde si contra fiat ser-
uus erit liber. l. ḡualiter. §. si pe-
titum. ff. de fideicō. libertati. Et
quo sequit q̄ si testator prohibe-
ret alienari vasallos prohibitio
valet per. d. §. si petitiū. est em̄ fa-
uor vasalloꝝ: ita dicit Bar. vbi. §.
in. v. oppositiōe. Aduerte p̄terea
q̄ quādo res legata nō trāsit di-
recto in legatariū. sed de manu
heredis q̄ habet necesse emere ⁊
legatario tradere/ et tunc q̄ he-
res tradit sub illa cōditiōe: non
pōt alienari/ sicut si tale pactum
de nō alienādo apponeret in con-
tractibus. Lea lege. C. d. cōdi. ob
causam. ita loq̄tur. l. titio centus
in princi. ff. de condi. et de. ita di-
cit idē Bar. vbi. §. in. v. opposi-
tione. Juxta p̄missa quero pone
aliquis phibuit fundus alienari
fauore certe p̄sone ⁊ nōne. iste cui
prohibitio facta est pōt fundum
dare in dotē vel donationē p̄pter
nuptias. Ja. de are. vt refert bar.
in. d. §. diui. tenuit q̄ sic. ar. l. mu-
lier. §. cū pponeret. et. l. a filia. in
princípio. ff. ad trebel. ⁊ auf. res
que. C. cōia de leg. et i corpe vnde
sumit. Q̄ An autē et q̄n prohibitio
alienatiōis ipediāt translationē
domini⁹: tractat late glosa. in. d.
Lea lege. C. de cōdi. ob cām dator
et ibi Bar. et alij scriben. ⁊ scri-
bentes in. l. si ita quis §. ea. lege
ff. de verbo. obligatiōi. De mate-
ria presentis rubricę vide latius
per Bar. et alios scriben. in sepe
dicta. l. filiū familias. §. diui. ff. d.

lega. s. Bernardus mulert.

De tutore in testa-
mento vel codicillo
dando. Rubri. xxxi.

Arca materiā

istā oportet cū distin-
ctione procedere: q̄m
aut alicui pupillo in
testamēto vel codicil-

lo datur tutor: a patre aut a ma-
tre: aut ab extraneo. Si a patre:
aut datur filio pupillo existēti in
potestate aut nō existenti. Pater
habēs filiū pupillū in p̄tate quez
heredē instituit vel heredaui pōt
ei dare tutorem in testamēto: vel
etiā in codicillo si tamē ipsum co-
dicillū p̄cedat vel sequat testm̄:
aliter nō. quia licet aliquis inte-
status decedat codicillo facto / i
ipso codicillo non tenet tutoris
datio. Item si quidā tutores dati
sunt in testamento / quidā in co-
dicillo: oēs erunt tutores: nisi po-
steriore dando priorem reproba-
uerit testator. probātur hec insti.
de tute. §. permissum. et. ff. de tes-
ta. tute. l. iij. et. l. pater. ⁊. l. vlti. ⁊
C. eo. l. et si ea patre.

Ad ditiō. Juxta p̄missa q̄ro: an
ne sicut hodie valet testm̄ imper-
fectū inter liberos. l. hac consul-
tissima. §. ex imperfecto. C. de testa.
ita etiā hodie valet tutoris da-
tio facta in minus solēni volūta-
re: glosa. l. l. ij. C. de cōfir. tu. vide-
tur velle q̄ sic. idem videt tenere
glo. in. d. §. ex imperfecto. Sed glo.
s. in. l. s. C. d. testa. tute. videt tene-
re contrariū. et hoc sequit Bar.
in. d. l. ij. ⁊ idē Bar. in. d. §. ex impo-
fecto. et Bal. ibidē in vltima que-
stione. et tenent cōiter doctores.
Non obstat. d. §. ex imperfecto: vbi
valet testamentū imperfectū inter
liberos. quia hoc verū in q̄tū re-
spicit solū fauorē liberorū ⁊ nō iu-
riam aliorū. in casu em̄ nro respi-

Fund⁹ p̄
hibitus
alienari
an possit
dari i do-
tem.

Tutoris
datio an
valeat ho-
die in mi-
nus solē-
ni volun-
tate.

cit etiā onus ipsius tutoris: ideo non vs ille. §. ad casum nostrū et tēdi. ar. l. impuberi filio. ff. de ad mīstra. tu. Sed aduerte q̄ si testamētū esset nullū et cā p̄teritionis indubitatē valeret datio tutele p̄ aut. et cā. C. de libe. p̄te. et i corpe vnde sumit illa aut. q̄d est in aut. vt cū de ap. cog. §. si aut tē hec oia. col. viij. Serar. mu.

¶ Itē dare pōt tutore pater filijs et filiab⁹ pupillis: nō tantū nāt: sed etiā posthumis. si tñ hosthu mi nascituri erant in potestate si viueret ipse testator. vt isti. de tute. §. cū aut. Itē dare pōt auus tutorem nepotib⁹ ex filio i sua prāte existētib⁹: si tñ in p̄tate p̄ris eorū non sint recasuri mortuo auo. vt insti. de tu. §. nepotib⁹ tñ. et. §. itaq̄ si filius. Dare aut pōt p̄ tutomes vnū vel plures mares ⁊ nō feminas: p̄ter matrē et auā pupilli: quas ip̄i pupillo relinquerē pōt tutrices. sed extra eas nullā alia esse potest tutrix. vt. ff. de tute. l. vlt. et. C. quādo mulier tu. offi. fungi pōt. l. j. iuncta aut. m̄ri et auie. et in aut. de here. ab intesta. veniē. §. ex his. col. ix.

¶ Additio. Quero an mater vel auia data tutrix in testamēto dicatur testamētaria: et videtur q̄ non: quia cogi nō potest si non velit. vt in aut. matri ⁊ auie. C. quādo mu. tu. of. fungi potest. iuncta ibi glo. in verbo p̄mitimus. Bar. to. ibi. in h̄si. vltimus. quero quid si mater. tenet q̄ est testamētaria. nā dari pōt per illā aut. fatef tamen idem Bar. q̄ erit voluntaria: sic dicit testamētaria voluntaria. alij⁹ tutores necessarij sūt Et predictis sequitur q̄ si mater vel auia data est tutrix in testamento non eget confirmatione: quod est contra. l. qui in alienaz. §. q̄. ff. de neg. gest. que in hoc ē hodie correcta. vt dicit idē Bar. in. d. aut. matri. versi. quero quid si mater ⁊c. est tamē necesse vt ta

lis mater vel auia coram iudice agnoscat tutelam: et renūtiat se cundis nuptijs: velleiano: et omni auxilio. vt i. d. aut. matri et auie. et in aut. vt sine phibitio. ma. §. quia vero multā col. vij. An autē ea non renūtiante istis vel alijs cui istorū valeat assumptio tutele. vide Bar. i. d. aut. matri ⁊ auie et eundē in. l. si quis sub cōditioe ff. de testa. tutela. qui vult q̄ non dic latius vt per eum. Et aduerte iuxta premissa q̄ non solum contractis nuptijs mor a tutela expellenda est. vt in. d. aut. vt sine phibi. §. quia vero. versi. mor tamen. et aut. sacramentū. C. quando mu. tu. offi. fun. potest. sed etiā contractis sponsalibus: vt vult Bar. in. d. l. si quis sub cōditione ff. de testa. tu. in pe. col. versi. q̄ro an statim cum mater ⁊c. et idem Bar. in. d. aut. sacramentus. Sed speculato: i ritu. de tutore. §. n̄c dicendū. versi. quid si tutelaz habeat ⁊c. tenet contrariū: volens q̄ licet contractis spōsalibus nō debeat admitti ad tutelam vt dicit ipse Spe. in. d. ritu. de tutore. in versi. quid si nondum. ante tamen adeptam per sponsalia non admittit. facilius enim (vt dicit) impeditur haberi q̄ habita p̄datur. ar. ff. de postu. l. j. §. casum. et ff. d. adul. l. j. Sed aduerte q̄ opinio Bar. magis est fauorabis p̄ pupillo: certū em̄ ē q̄ contractis sponsalib⁹ ipsa studet placere tuturo marito cuius occasione incipit esse suspecta. Item nota etiā fm eundem Bar. vbi. §. q̄ eo ipso q̄ mulier vadit ad iudicem nuntians se velle cōtrahere secūdas nuptias iam perdit tutelam licet etiam postea non nubat. ar. l. imperialis. §. s̄ et si tales. C. d. nup. Sed quero: pone non contraxit: sed luxuriata est: glo. in. d. aut. sacramentum tenet q̄ et tunc a tutela expellēda sit. quod sequitur ibi Bar. et idem Bar. in. d. l. si q̄s

Aut vel auia data tutrix qd necesse hēat facere ante assumptio nē tutele

Aut vel auia data tutrix i testō an dicat testamētaria.

sub conditione. ff. de testa. tute. in antepe. col. et dicit hoc probari p l. fina. C. quando mulier tu. off. ac. dum dicit ibi tex. sed pudicitiam suam intactam cōseruet. facit: qz non amplius aliquid habebit ca sitate luxuria. vt in aut. de resti. r ea que pa. ac. prope fi. colla. iiii. Gerardus mulert.

Zururia non apli castitate habebit.

¶ Potest etiā post mortē vnus tu toris de alio puidere testator. vt quia dicat titium filij mei tutorem esse volo. et si contingat eum de cedere āte dpositū tutele officij eius sit tutor. Ro. item si titium minorem. xxv. annis tutorem res linquo: potero interim Seis tu torem dare: vt tutor si quousq; ti tius maior erit. vt in sti. qui testa. tu. dari possunt. §. ad certum tem pus. et. ff. de testa. tu. l. tutor dat? §. tutorem. r. l. si qz sub cōditōe. ¶ Additio. Aduerte qz mior. xxv. annis testamto tutor datur: nō pōt esse tutor: nisi cū maior. xxv. annis factus erit: tūc em erit tu tor. idē i furioso qz tutor erit quū cōpos mentis factus erit. in sti. qz testa. tu. da. pos. §. furiosus. r hoc etiā verū siue dictū fuerit a testa toze siue nō. vt. ff. de testa. tute. l. si hereditas. §. si furiosus. r facit l. furiosus. ff. de tute. ¶ Itē aduer te qz si testator tutore sub condi tione vel ex die dederit: r medio tēpoze de alio nō prouiderit: tūc alius tutor a iudice medio tēpoze dandus erit: qui cōditioe exi stentē vel dieueniente desinet eē tutor. d. l. si quis sub conditione. r. §. si. in sti. de arti. tu. Nec obstat qz legitimus habere potest: quia qz diu testamentaria sperat tute late cessat legitima. d. l. si quis sub conditione. Et sic patet ex. §. di cris qz tutor potest dari sub cōdi tione. Sz obstat. l. actus. ff. de re gulis iuris. r. l. muto. §. sub condi tione. ff. de tute. solutio. aut loqui mur in tutore dato a testatore: et ille potest sub conditione dari. vt

Tutor an possit dari sub con ditione.

d. l. tutor datus. §. tutorem. r. d. l. si quis sub conditione. ff. de tes ta. tute. et institui. qui testamen to. tu. da. possunt. §. ad certū. aut lo quimur in datio: et is nō potest dari sub conditione expressa: ita loquuntur contraria. que asit sit ratio diuersitatis potest queri: r aduerte qz glo. s. in. l. §. C. de testa. tu. ponit duas rationes: sed bar. ibi assignat veriorē et meliorē ra tionē istam videlicet: quia quan do testator dat sub conditione: reo manet iudex qui pōt puidere pu pillo conditione pendente. sed si iudex daret sub conditione non esset alius qui prouideret. vnde lex vult qz ipse iudex puideat ino continēti pure et perfecte. Hanc eandē rationē assignat idē Bar. in. d. l. muro. §. sub conditione. Et p hanc rationē non obstat qz pcur ator pōt dari sub cōditōe. l. iis. ff. de pcur. Dictū est notanter iudi cem nō posse dare tutore sub con ditione expressa: qz sub conditio ne tacita benedatur tutor a iudi ce: ita tener glo. in verbo sub con ditione. in. d. l. muto. §. sub condi tione. r ibi Barto. r est tex. in. d. l. actus. iuncta ibi glo. ff. de regulis iuris. Item limita predicta: scilicet qz iudex non potest dare tuto rem sub conditione expressa. hoc verum. nisi talis cōditio necessa rio tacite etiam inesset. d. §. sub conditōe. is. responso. vt si dicat iudex. titium tutorem docti satis dederit. Nam talis adiectio non facit conditionē que tutoris da tionem suspendat. sed bene facit conditionem que suspēdit admi nistrationē. et talis expressio facta a iudice intelligitur facta sūm qz tacite inerat. alias tutoris da tio vitaretur. vt in. d. §. sub con ditione: ita dicit Barto. in. l. §. in principio. ff. de condi. et de. versū. inflatur ergo contra predicta. et post eum Ange. areti. in. d. §. ad certū tempus. in sti. qui testa. tu.

De tutore in testamēto vel codicillo dādo. Fo. liiij.

Tutores
testamen
tarij gau
denti mul
tis priuiz
legijs.

Decretus
necessa
rius est in
quolis ge
nere tuto
rum.

uari possunt. Gerardus mulert.
¶ Tales igitur tutores sic dantur: et a tali patre: et talibus pupillis: ve re et proprie sunt testamentarij. vt. l. lege. ff. de verbo. signi. et gau dunt multis priuilegijs. Nam pre cedunt omnes alios tutores legi timos et datiuos: et non indigent confirmatione iudiciali. licet pro pter administrationem indigeant sicut ceteri alij decreto iudiciali. item non coguntur satisfacere. pro bantur premissa. in situ. de satis fa. tu. §. sed hoc non est perpetuum. et in aut. vt hij qui oblig. se habe. per hi. §. vltimo. col. vj. et in sit. de legit. agna. tute. in princi.

¶ Ad ditio. Aduerte dum domi n. Rolandinus dicit qd testamen tarij tutores egent sicut ceteri alij decreto iudiciali. hoc tenet expre se Barto. in. l. legitimos. in prin. ff. de legit. tu. vbi dicit qd hoc sci licet decretum: necessarius est in quolibet genere tutorum. l. iij. ff. de auc. tutorum. et l. fin. §. illo. C. arbi. tute. Sed hoc fallit si testa tor ei hoc remiserit expresse. d. §. illo. vel si testator ipse decreuerit sibi administrationem: potest effi ipse testator decernere: vt tutor sua auctoritate incipiat admini strare. l. cui eorum. ff. de postulan do. sicut potest concedere legata rio licentiam accipiendi sua au ctoritate. vt. l. titia cum testame to. §. j. et ibi nota. ff. de leg. ij. Pro prie enim istud decretum est pre stare tutori quasi possessione ad ministrationis. sicut dicunt cano niste qd licet aliquis sit institutus in beneficio: non tamen accedit ad administrandum: nisi ponatur in quasi possessione administrationis. vt. de insti. tu. c. ij. in prin. et per Inno. de concessio. preben. c. propo sicut. in. §. glo. ita dicit Barto. vbi. §. vbi ulterius examinat an istud decretum interpositum ab vno iudice porrigat effectum ad res alterius territorij: et concludit post

multa qd iudex sub quo est pupillus potest interponere decretum istud quod extenditur ad bonavbi cumq. posita. l. magis puro. §. il lud. ff. de re. eorum: et hoc si contra dictorem non habet. Sed si contra dictor esset. ita qd esset neces se mitti in possessionem per ministros iudicis. tunc non sufficeret licentia illius iudicis. sed debet scribi illi iudici sub quo res sunt. vt l. cum vnus. §. penult. ff. de bono. auc. iudi. pos. Et aduerte qd forma huius decreti est qd iudex decernat tutori administrationem tutelae seu licentiam administrandi. vt probatur. in. d. l. legitimos. §. in legi timis. ff. de legit. tuto. dum dicit text. decerni tutela. glo. exponit id est administratio tutelae: ad idem ff. de auc. tu. l. iij. Non est ergo necesse qd iudex ponat eum in possessionem de sacro. sed data licentia ipse tutor potest accipere res. et hoc est qd dicit text. in dicta. l. fin. §. illo. Carbi. tut. et glo. §. in dicta l. legitimos dicit. res accipiat per decretum: id est precedente decreto tenet Barto. in dicta. l. legitimos. Gerardus mulert.

¶ Si vero pater filio suo pupillo legitimo et naturali emancipato vel etiam soli naturali in eo quod ei dedit vsq. ad legitimum modum: tutores reliquit. item si mater filium suum pupillum heredem instituit: et ei tutorem reliquit: licet in his casibus non teneat ex testamento ipso iure datio tutorum: ista men tales tutores debent per iudicem confirmari: et ideo non erunt testamentarij: sed datiuus. et ex tali confirmatione videntur a iudice dati. §. satisfadatio eis remittetur vt in sti. de tutelis. §. vlti. et C. de confir. tu. l. vlti. et ff. eo. l. j. et ij. et l. naturali. et C. de testa. tut. l. mater. et C. de episcopali au. l. de creationibus. ij. respōso. Sed si extraneus aliquem pupillum heredem instituit et ei tutorem reliquit:

Decretus
vnus iudicis an porrigat effectum ad res alterius territorij?

Decretum
tutorum qd sit forma

Prima pars florum

et pupillus nil habeat preter illa bona in quibus institutus est: non maledicet iudicium eius sequendum / et ipsum tutorem per iudicem confirmatum: quia si persona eius que tutorem esse voluerit nouerit: et in puberem ita dilexit ut eum heredem institueret. sed forte in hoc casu non remittit satisfactio. ut ff. de pfirm. tuto. l. si patronus. et l. si tutores.

Tutor in testamento datus et a iudice confirmatus an sit testamentarius.

Additio. Juxta premissa reuocato in dubium an tutor in testamento datus et a iudice confirmatus sit datiuus an testamentarius: dicit Rolandinus. §. ibi. et ideo non erunt testamentarii. et tenet quod sit datiuus: et hoc tenet etiam glo. in l. ij. C. de confir. tuto. et glo. in §. si. in situ. de tut. p. quo allegant. l. lege. ff. de verbo. signi. facit pro hac sententia: quia qui confirmatur videatur dare. ut nota. in l. et quia. ff. de iurisd. om. iudi. ergo dicitur datiuus cum confirmet a iudice. preter ea ille confirmatus testamentario assimilatur. l. quod a patre. ff. de confir. tuto. ergo non dicitur testamentarius: quia nullum simile est idem: ut not. in l. quod nerua. ff. de positi. In contrarium facit: quod sicut testamentarius non satisfat: ita nec ille confirmatus. d. l. quod a patre. item quia sicut testamentarius se excusans priuatur legato. ita et ille confirmatur. l. nescimus. ff. de excu. tuto. dy. (ut refert Bar. in d. l. ij. C. de confir. tuto. et idem Barro. in l. ff. eo. et post eum dicitur Christoph. por. instit. de tute. in §. si. et ibi etiam Ange. are.) dixit quod est testamentarius quo ad quedam. scilicet quo ad hoc ut non satisfat. item quo ad hoc ut priuatur legato si se excusat: quo datiuus non priuatur. ut d. l. nescimus. Sed iuxta hoc quero an talis tutor preferatur legitimo: glo. in d. §. si. instit. de tute. tenet quod legitimus preferat. facit quod dicit glo. in d. l. ij. C. de confirma. tuto. et Bar. fil. ut idem Barro. vbi. §. refert: disputauit hanc questionem

et determinauit ipsum talem tutorem esse testamentarium et preferendum legitimo et datiuo et ratio magis vera quae fecit / ut inquit Bar. fuit ex ordine titulorum. nam in digesto et codice primus posuerunt imperator et iurisconsultus titulum de testamentaria tutela. secundum de confirmando tutore. tertium de legitimis tutoribus. unde ostendunt tutorem confirmatum preferri. item probatur instit. de tute. §. fina. vbi dicitur quod omnino debet confirmari. per hoc. ff. de confirma. tute. d. l. quod a patre. vbi assimilatur dato in testamento. hanc opinionem tenent communiter doctores: ut testatur ipse Barto. in d. l. ff. de confir. tuto. vbi sequitur eam. vide late etiam Ly. et Bal. in d. l. ij. C. de confir. tuto. Aduerte tamen quod licet huiusmodi tutor confirmatus preferat legitimo: admittit tamen datiuum secum. ut l. si ut proponis. C. eodem. ratio est fin. Bar. in d. l. ff. eo. quod ipse verus datiuus est. ideo secum admittit alium simile. Verum si disputationis gratia tenere velis hunc tutorem confirmatum non preferri legitimo: potest tenent glose supra citate: poteris respondere ad illam rationem quam multum placet Barto. in d. l. ij. C. de confir. tu. quod fit ex ordine tit. quod ideo imperator et iurisconsultus posuerunt titulum de confirmando tutore ante titulum de legitimis tutoribus non quia vellent testamentarium excludere legitimum: sed ideo posuerunt titulum de confirmando tutore immediate post titulum de testamentaria tutela: quia sicut testamentarius non satisfat. ut instit. de satisfat. tuto. in principi. ita nec isti confirmati. l. tertia. ff. de confirmando tutore. secus in legitimis et datiuis. ut in dicto titulo. de satisfat. tu. in principi. iuncta ibi glo. in verbo idonei. Ita potest disputationis gratia dicere et respondere. ut dicit Ja. mai. i. addi. ad osim Christoph. por. instit. de tut. in §. vlti.

De tutore in testamēto vel codicillo dādo. fo.lv.

Tutor datus filio emācipato, item datus filio naturali tantū et etiā datus a matre cōfirmando citra satisfationē; quero nunquā indifferenter hīj oēs cōfirmandi sunt; respōde q̄ nō. nā alij sine inquisitione; alij cū inquisitione; cōfirmant. Unde p̄ summa toti⁹ huius materie distinguitur breuiter s̄m Bar. in. l. naturali. §. si querat. ff. de p̄fir. tu. Aut datur tutor a patre legitimo et naturali filio in potestate involuntate solēnter hoc casu nō eget cōfirmatione. vt. l. i. in prin. ff. de cōfir. tu. aut dat in testamēto minus solēni. hoc casu debebat olim indistincte p̄firmari. vt. l. i. r. l. q̄ a patre. r. l. si filio. ff. eo. hodie vero debet distinguī: q̄ aut testamentū est nullū ex cā preteritionis vel exheredationis aut ex defectu solēnitatis primo casu nō eget confirmatione; s̄ valet hodie p̄ aut. ex causa. C. de lib. p̄te. r. tetigi. §. ista rubri. in prima additione. Secōdo casu aut est datus tutor vnus ex liberis et nō eget cōfirmatione hodie vt. l. hac consultiſsima. §. ex imperfecto. C. de testa. aut est datus extraneus et tunc eget confirmatione vt nota. in. d. §. ex imperfecto. r. dicit. §. in dicta prima additōe. Sed aduerte si pater decedit incontinēti post testamentū. confirmat sine inquisitione. si ex interuallo; tunc adhibet inquisitio quedam de qua in. l. in p̄firmando; cū duabus. ll. se. ff. de cōfir. tu. aut pater dat tutorem filio legitimo t̄m. vt adoptiuo; tūc de iure veteri erat idē qd̄ in legitimo et naturali. q̄a tūc trāsibat in p̄tē adoptantis hodie secus. vt. l. cū in adoptiuo. C. de adop. r. ideo debet adhiberi distinctio illius legis; aut transit in potestatem aut nō; s̄m Dy. Si vero dat tutor filio emācipato; tūc confirmatur sine inquisitione. vt. l. i. ff. de cōfir. tu. r. insti. de tute. §.

Si vero datur filio naturali tantū; nato sc̄z ex cōcubinato; tūc distinguitur. q̄ aut eum nō instituit et nō cōfirmat sine inquisitione. vt. d. l. naturali. in p̄n. aut eū instituit et tūc aut nō habeat alia bona et confirmat sine inquisitione vt. ff. e. l. si patron⁹; aut habeat alia bona. r. tunc cōfirmatur. s̄ in bonis que h̄z a testatore decerneretur s̄i bi administratio sine inquisitione. in alijs aut nō decerneretur nisi cū inquisitione. vt. l. i. C. de cōfir. tu. r. quod no. per Dy. in. d. l. si patronus. Si vero detur filio p̄urio; non valet datio neccōfirmat et hec de patre. Si autē a matre detur tutor tūc si mater instituit filiū confirmat cū modica inquisitione vt. l. peto. §. mater. ff. de leg. a. ij. r. ibi per Dy. aut nō instituit; et confirmatur cū magna inquisitione. vt. d. l. i. ff. de cōfir. tuto. et ibi per eundē Dy. Rationē diuersitatis quare sc̄lz datus a patre emancipato filio confirmat sine inquisitione. datus vero a matre nō ponit. glo. in. l. i. C. de cōfir. tu. et aliam rationē ponit glo. in. d. §. si. insti. de tute. vbi diuidit. Extraneus autē quilibet instituēs pōt relinquere tutorem et cōfirmat eū inquisitione. l. tutores. ff. de cōfir. tu. vbi p̄t̄ q̄ iudex nūq̄ d̄z confirmare; nisi p̄nuntiet prius illi tutorem idoneū qd̄ est notandū in practica s̄m Ange. aret. in. §. si. in si. insti. de tutelis. hec Bar. vbi. §. et post eum. Ja. mai. in addit. ad Chyſto. p̄o. cū in. d. §. fin. insti. de tutelis. Berardus mulert. Ceterū cū tutor tenetur inuentarium facere; accepta et data in scriptis redigere tutela deposita gestionis sue actus exhibere. ad ministracionis rōnem reddere. r. ex his et alijs multis tutelē iudicio teneat; tēq̄ cōtingat aliquādo tempore testamētū vehementer instare vt per testatōrē ab his oib⁹ absoluat si huiusmodi abso-

Tutor datus ab extraneis fit confirmatus;

si quis confirmatus sit confirmatus;

Prima pars florum

lutio fiat / r scire volueris tabel
lio qualiter sit formada / reqre ea
f. vbi forme testamentarie descri
buntur. sub rubrica de formadis
dispositionib⁹ circa tutores. ver
ficu. si vero tutores.

Additio. Nota q^d tutor tenet fa
cere inuentariu: qd als reperto
rius d^r. vt in l. tutor q^d repertorius.
in prin. ff. de admini. tuto. Et ad
uerse q^d no pot tutor vel curator
aliter res pupilli vel adulti artin
gere: vllla sibi coione ad eas res
vedicare: nisi inuetario prius pu
blice cofectio. r decreto de quo. s.
dicit^r est iterposito. qd intellige:
nisi ipse testator spaliter inuenta
riu cofcribi vetuerit. aliter em si
ipse tutor vel curator inuetariu fa
cere neglexerit: quasi suspect⁹ ab
officio remoueat^r: r alijs penis
subiacebit. vt. l. fin. s. illo. C. arbi.
tu. In q^{tu} dixi q^d testator inueta
rii pfectione phibere pot. o. s. illo
aduerte. tñ q^d si iudici videbit^r q^d
pupillo expediet inuetariu face
re: coget tutore ad inuentariu fa
ciendu no obstare puifione testa
toris: ita dicit Bar. in l. in pfirmā
do. ff. de cofir. tuto. post 2da Bar. fil.
arg. l. vtilitate. ff. eo. qua simul le
git cu. d. l. in pfirmado. r referunt
doc. i. d. s. illo: qd not. De materia
hmo⁹ inuetarij siue reptorij: vide
latius p Bar. in d. l. tutor q^d reper
torij. in prin. ff. de admini. tuto. r
Spe. in tit. de instr. editioe. s. di
cto de ipugnatioe testameti r. la
prin. s. vsq^d ad. v. colu. Ex pmissis
habet duo q^d tutele administrat
ionem oportet precedere etiā in
tutore testamentario. scz decretu
et inuetarij cofectione. Tertiu est
q^d tutor iure sevtilia facturum r
inuetilia ptermissurū. vt. s. fi. in
auf. vt hñ q^d ob. se habere r. c. col.
vs. qd vt refert Bar. in l. legitios.
in vinci. ff. de legi. tut. de iure. C.
fuit introducti in curatore furio
si. vt. l. de creationibus. C. de epis.
sud. sed per ius auf. extesum est

Tutor vel
curator
an possit
res pupil
livel adul
ti attrige
re no p se
cto inuen
rario.

Tutele
administra
tionē q^d p
cedere de
beant.

ad oēs tutores r curatores. Ites
requiritur q^d expresse pmittat de
fensionem pupilli. vt. l. vlti. s. de
fensionem. C. de admini. tut. r ibi
per doc. hoc em in qualibet tute
la hodie est / apponendu vt dicit
idē Bar. vbi. s. ppe finē. Aduerte
tñ scdm eundē Bar. ibidē. q^d licet
predicta oia requirant etiā in re
stamētario tutore. tñ in his q^d di
lationem no recipiunt vel in his q^d
principaliter ad comodu pupilli
spectarent: valēt gesta p tutorem
etiā no interuenientibus pdictis.
vt. ff. de administra. tut. l. tutor q^d
repertorius. in prin. r. C. de tuto. r
cu. q^d no satis. l. si. facit optime tex
tus. in l. qdā decedēs. s. vsq^d adeo
ff. de admi. tu. Gerardus mulert.

Si testator volue
rit precedentibus vel
subsequētib⁹ suis vlti
mis voluntatibus de
rogare. Rubric. xxxij.

Iquis duo fe
cerit testamēta iure p
fectavni pri⁹ alter p
sterius qz qdls lz for
mā cōem / si in nullo eo
rū hba aliq^d ptinent qb⁹ alteri de
roget / certe scdm regulā iuris po
sterius testm ipso iure rōpit pmi
eo q^d nouissimavolūtas o⁹ serua
rū: qz ex posteriori testamēto adi
tur hereditas. r qz nemo p⁹ duob
bus testamētis relictiis vt vtrūq^d
teneat decederet: nisi sit miles. p
bant pmissa. isti. qb. mo. te. infir. s.
posteriore. r. ff. de adimē. le. l. q^d si
iterū i amicitia. r. l. se. et de iusto
te. l. f. r de mili. tel. l. qrebas. verū
tamē aliqñ ptingit q^d aliq^s testa
mentū lz nūcipatiū tñ q^{tu} pot
secretū facit. in qvolūtatē suā diu
deliberatā: r fideliū viroz cōsilio
stabilitā ordiat a q^d disponit apli⁹
no recedere sed eā post mortē ser

uari. timet nō ne forsitā egritudi
nis sue rpe; qñ iā nō bene pñt in
firmi resistere ppinqz instantiet
suadeat sibi/ vel ne (qđ peius ē)
forte cogat volūtātē imutare/ vel
ne etiā aliqđ falsum testamentū
post illud verū factuz appareat.
qz igit̃ hec timet vult sibi p̃ ista
picula in posterū puidere: et hoc
testm̃ qñ pōt firmare ⁊ roborā
reita qđ posteriorib⁹ p̃ualeat. qđ
ritur ergo vtrū possit ⁊ et ē sciēdū
qđ ppter varios successus status
cōditōis ⁊ fortune hoīs qđ vsq; ad
obitū sepe mutat ⁊ alterat. dicē
t̃ Job. hō nūq; in eodē statu per
manet. facit. §. vt aut̃ lex. in aut.
S nō alie. aut pmu. col. ij. voluerit
leges qđ aliqđ volūtātē suā testā
do ira firmare nō possit vt nō li
ceret ei ab ea discedere. nā d3 (sa
lomone testāte) licere cuiuslibz suū
cū re mutare cōsiliū: et qđ de nouo
emergit nouo idigēt auxilio. vt
ff. de mino. l. emilius largian⁹. et
ff. de iterroga. acti. l. de etate. §.
ex cā. et in aut. de nup. in fine pe.
col. itē ambulatoria ē defuncti vo
luntas vsq; ad extremū vite eri
tū. vt. ff. de adi. le. l. iij. §. si. et. l. se.
et. ff. de do. iter virū et vro. l. cum
hic stat⁹. §. ait oīo. itē nemo pōt
sibi legē iponere a qđ recedere nō
liceat. vt. ff. de fideicō. liberta. l.
lucius titius. ij. t. l. si qđ in pñci
pio testamēti. ff. de le. iij. itē nemo
pōt sibi iperare: vlt̃ se p̃hibere ⁊ vlt̃
se cogere. vt ad trebelli. l. ille a qđ.
§. tēpestiuū. t. ff. de arbi. l. pe. S3
licet ita sit/ tñ testator pōt testa
mento suo qđ hodie facit/ aliqua
h̃ba inserere qđ⁹ adeo detrahēt
et derogabūt posteriori: vlt̃ie vo
luntati vt possibile sit hanc p̃mā
tenere: et posteriorē nō valere. vt
pura si in pōri dicat. Itē iubeo et
dispono hanc meā vltimā volun
tātē oib⁹ alijs qđ decetero appa
ruerit me fecisse plenissime p̃ua
lere. et si quecunq; vel cuiuscunq;
generis alia vltima volūtas post

hanc vel in futurū me facta dī
cetur vel apparebit: volo illā pe
nitus nō valere: nec vllam ei fidē
adhīberi: nisi in ea expresse fiat
mētio de h̃bo ad h̃bū hui⁹ vlt̃ime
volūtātē. vel sic nisi i ea sc̃pti eēnt
testes dūtatar fratres predicato
res. vel sic nisi i ea scriptuz esset.
hoc h̃bū. Surgite mortui/ venite
ad iudiciū: vel aue mī pietatē: vel
pī⁹ n̄r: vel aliqđ aliud h̃bū celatū
qđ diuinari nō possit. Certe si ta
lia vel filia h̃ba derogatoria ap
ponātur in pōri vltima volūtate:
⁊ postea appareat posterior: in qđ
de ipsis h̃bis derogatorijs possit
in pōri nulla i gñe vel i specie ha
beat mētio/ pōri tenebit ⁊ nō po
sterior. qz nō v̄r testator recessisse
a pōri volūtate/ nec enī ipsi⁹ pōris
penituisse: eo qđ i sc̃da nō ē factuz
neq; appositū qđ i ea apponi ⁊ fie
ri debere dixerat in pōri/ nec ē ali
quid in sc̃da dicitū p qđ appareat
voluntātē suā mutasse. vnde dicē
dū est pōrē durare ⁊ posteriorē nō
valere. vt. ff. de le. j. l. si mihi ⁊ tibi.
i si. S3 tu oppones ⁊ dices hoc eē
possit magis piculi et detrimēti.
Pone ei qđ alijs existēs bononie
testm̃ fecit h̃bis h̃ba derogatoria
post aliqđ longū tēpus/ vel forte
hierosolymis cōstitut⁹: vel i alia
pte mūdi vult condere testm̃ vbi
nō h̃z nec h̃re pōt p̃mū: nec ē meo
mor h̃boz derogatoriōz qđ cōtinē
tur in eonecetiā scit vtrū appo
sita sint derogatoria h̃ba vel nō/
nūqđ testm̃ qđ i hierosolymis fa
cit aliter nō valebit/ nisi in eo ex
p̃ssim ⁊ seriati: oīa apponā ⁊ fiat
qđ in ea apponēda dixerat i pōri.
Et certe rñdeo qđ bene pōt p̃uis
testm̃ qñcunq; de ipsis h̃bis de
rogatorijs non habeat in secūdo
exp̃ssa et specialis mētio p ipm
sc̃dm reuocari cessari: et irritari:
si tamē testator dixerit in secūdo
qđ penituerit cum oīm derogato
riōz et cuiuscq; p̃ioris vlt̃ime vo
lūtātē. vt. ff. de le. iij. l. si qđ i pu. et

posteriori voluntati quō admodū per pōres deroget.

148

Prima pars florum

C. de testa. aut hoc inter liberos. q̄ est signata sup. l. hac cōsultrissima. puta qz sic dicat in sc̄do. p̄terea restm̄ q̄ddā olim a me factū t̄ oēm aliā cuiusq̄ manu scriptā t̄ cuiuscūq̄ ḡn̄is vltimā voluntatē hacten⁹ a me factā: reuoco penitus/et irrito/et infringo. t̄ licet i aliqua earū scriptū sit posteriorē aliter nō valere nisi in ea p̄tinea tur hymn⁹ angelic⁹. vel gloria in excelsis deo. vel dñicalis oratio. Pater noster vel aliquod aliud verbū vel factū faciendū per q̄d presentī vltimē voluntatī deroget in aliquo. tamen ea oīa t̄ singula specialiter et noiatim volo et iubeo nō valere. nā quozicūq̄ derogatorū et cuiusq̄ prioris vltimē voluntatis me penitet.

Testm̄ secundū an requirat speciales reuocationes prioris in q̄ erāt v̄ba derogatoria.

¶ Additio. Reuoco i dubiū iurta premissa an req̄rat q̄ in sc̄do testamēto fiat specialis reuocatio prioris testamēti / in quo v̄ba derogatoria inserta sunt: vel an sufficiat generalis: h̄ac q̄stionē for̄mat Bar. in. l. quis in principio. ff. de le. iij. et h̄y. in regula q̄d semel et ibi Nico. boerij. ad additionib⁹ nouiter p̄pressis ad eundē h̄ymnū. de reg. iuris. l. vj. Et q̄z dicit colligis q̄ non sufficit ḡn̄alis reuocatio. huiusmodi sc̄z nō obstatē quo cūq̄ testamēto. nec etiam requiritur illa individualis nō obstantē tali clausula derogatoria q̄ requirit appositionē oratiōis dñice vel alterius. Sed sufficit illa specialis videlicet. non obstante quacūq̄ clausula derogatoria. d. l. si quis in prin. hoc tenet etiam Ange. are. insti. qui. mo. testa. in. fir. §. ex eo aut coll. iij. vide etiaz Bal. in. l. h̄ianū. C. de legibus.

¶ Circa materiā presentis rubricę aduerte q̄ si testator dixisset i priori testamento: nolo me posse aliud testamētū facere: vel nolo me posse mutare tale testm̄. vel nolo me posse peniteret et nō dixit amplius tunc sc̄dm̄ testamē-

tum simpliciter emanā: nullam sc̄z mentionē faciēs valet ipso iure: et p̄mū tollit: qz nemo p̄t sibi auferre liberā testamēti factionē qz ē p̄tra bonos mores. vt. l. stipulatio hoc mō. ff. de verbo. obli. ita tenet Bar. et Bal. in. d. l. si mihi t̄ tibi. §. fina. ff. d. lega. §. idē bar. in. d. l. si quis in principio. de leg. iij. Unde dicit idē bar. male loq̄ glo. i. d. l. si mihi. et tibi. §. fina. vuz dicit q̄ in huiusmodi casu debet ex primere testator in sc̄do testamēto q̄litate prioris voluntatis. Iuste em̄ vt inq̄t resp̄ndit in hoc illa glo. si autē dixisset testator: si fecero aliud testamētū nolo illud valere. hoc casu non disponit circa possibilitatē testādi sed disponit circa voluntatē quā dicit deesse in futuro. ideo requirit q̄ exp̄sse reuocet vt appareat voluntates adesse i sequēti testamento. quā lex presumit deesse ppter v̄ba p̄ambula derogatoria. ita loquit̄ dicta. l. si mihi et tibi. in. §. fina. t̄ dicta. l. si quis in principio. Itē q̄ro de notabili questione. Testator i priori sua voluntate dixit se non velle mutare illam voluntatem et iurauit non venire contra An possit postea facere aliud testm̄: hanc questionē tangit spe. in titu. de instr. edi. §. compendiosē. versū. quid si quis iurauit. et glo. rii. q. ij. vltima voluntas. Item Jo. an. disputauit eam in. c. quod semel de regulis iuris libro sexto in mercurialibus. vbi determinauit q̄ testamētum valet non obstante iuramento: tamen qui facit s̄m̄ testamētum est periurus probat per. c. s. de spon. vuo. Non obstat. si arguatur. iuramentū est seruandum quod potest seruari sine interitu salutis eterne. vt in. c. cum contingat de iure iurando et. c. quis d̄ pactis. libro sexto. qz vt dicit Barto. in. d. l. si q̄s in principio quedā sunt que dependent ex mera voluntate iurātis nec h̄o-

Testator q̄ iurauit postea nō mutare testm̄ an possit postea illud mutare.

bet. necesse ppter hoc adire pto-
rez: tunc no obstat iuramento pore-
rit ptrauenire: sed erit piurus. qd
dam sunt q no dependent ex mera
voluntate iuratis: sed hz necesse
adire ptores: tunc pto: non dz esse
aucto: piuri: ideo venietes ptra-
iuramentus no audiet pto: ita lo-
quitur dicti. C. cu ptingat. r. d. c.
quis. r ita loquitur auct. sacra. C. si
aduer. vendi. lex est tibi suu non
tuu denegat auxiliu: vt. l. f. r ibi
nota. C. si aduer. vendi. Aduerte
tamen q Bar. in. d. si qs. in pn. di-
cit q in qone pmissa facies scdm
testamentu no erit piurus: qz iu-
ramentu interpositu est sup eo q
est ptra bonos mores: qz aufert li-
bera testameti factione vt. l. stipu-
latio hoc modo. ff. de hb. obl. hoc
tenet Ly. r Pe. in. l. f. C. de sa. san.
ecclie. r An. de pifis. in. d. l. si qs. in
prin. vt ibi refert ipse Bar. vbi la-
tius vide p eum de materia pfen-
tis rubrice. Be. mu.

**De pceptis et dis-
pōnibus testatoris q-
bus ē adijciēda pena.**

Rubrica. xxxiij.

Aliqñ euenit
q testator qdaz post
mortē obseruari di-
spōnit: que qdem eo
q habēt iuris auctoritatē debēt
de necessitate. ipso iure ab herede
seruari etiā nulla pena adiecta:
qualia sunt fere oia de quibus in
hoc qnto capitulo dictus ē. Aliqñ
vero pcpit que no hz heres ne-
cesse seruare: puta quia pcpiat si-
lijs r heredibus suis vsq ad cer-
tum tps simul: r concorditer habita-
re r ad diuisionem nō venire: vel
qz pcpiat filio nō fenerari: vel vt
filiam suā tali homini in fimonio
collocet. r similia. r tunc qz hmodi

dispōnes non precipiuntur aliqua
spāli lege leuari: dz testator pe-
nam adijcere: r ipm heredem/ si
contra fecerit/ in legato causa pe-
ne pftādo damnare r cohercere.
nam lz olim inutilia essent lega-
ta que cohercedi heredis causa
relinquebātur: hodie tamen ve-
ne valent r tenēt. oimodo quōd
precipitur nō sit impossibile vel
turpe vel legibus interdictus: vt
C. de his que pe. nomi. l. f. r insti.
de lega. §. pene quocq. Qualiter
autē hec pena adijciēda sit vide
bis infra inter formas. in rub. qli-
ter adijciatur pena.

Additio. Circa pmissa duz dicit
dñs Rolādus. q aliquñ testator: pci-
pit filijs r heredibus suis ad cer-
tum tps simul r cōcorditer habi-
tare/ r ad diuisionem nō venire.
quero r reuoco in dubium an ta-
lis dispositio aliqd valeat/ sine
pene adiectioe? Dic q si alicuius
eorū interest/ tunc valet/ ita dicit
Bar. in. l. qntus. p illum textu. ibi
dum dicit. aliter atq. ff. de annu.
leg. Sed pone testator iussit ali-
quos stare et morari cōiter sine
alia adiectione: qd operetur ista
verba: videtur q operetur: vt oia
bona sint cōia: vt. l. si. §. lucius. ff.
de lega. ij. r. l. lucius. in pnci. ff. ad
trebel. Sed Bar. cōsulendo dixit
aliter. vnde dicit post eum. in. d. l.
qntus. q qñq istud xbus. cōiter
refertur ad res: r tunc oportet q
ipsum patrimoniu sit cōer: vt in le-
gibus. §. allega. qñq refertur ad
actum stadi seu morari cōiter: vt
in themate pposito: r tñc quan-
doq ista verba referuntur ad ali-
quos qui habent patrimonium
distinctum et separatim: vt lego
vni scolari centum si steterit et
moratus fuerit cōiter cum sem-
promio: tñc debet intelligi cōmu-
nitertid est q expense victus fiant
cōmuniter: r equaliter conferan-
tur: vt. l. f. circa principium. et. l.
ij. in. si. ff. de colle. illi. quandoq

Preceptis
testatoris
pceptis
filij r he-
redibus
is simul r
corditer
habere
r ad diu-
siones nō
venire an
valeat: et
qd opes.

ista verba referuntur ad haberes patrimonium commune: vt quando testator iubet plures fratres morari committere: tunc debet intelligi qd equaliter fructus colligantur & equaliter expendantur: & licet vnus haberet maiores familiam qd alius non propter hoc teneatur plus offerre. hoc probatur: qd vbius cõiter dicitur intelligi. i. equaliter: vt d. l. si. s. lucius. ff. de leg. ij. hoc videtur fm eisdem Bar. vbi. s. dicere textus. in. c. si duo fratres. de fratribus de nouo be. inuesti. col. r. p hoc facit fm eundem. l. cū duobus. s. ides papinianus. als incipit si fratres. ff. p socio. & videtur quasi p hoc tex. i. l. si. s. si. ff. de doli excep. vbi ista vba: parer ratione feceris: exponunt. i. eo noie nil exegeris. ita hic cõiter vicerit: debet intelligi. i. equaliter / qd eo noie neuter ab altero aliquid exegerit. hec Bar. vbi. s. ¶ Ites quero an valeat preceptum testatoris factū hereditibus ne diuidat: Paulus de castro in. l. si non fortem. s. si centū. ff. de condi. indebi. distinguit. Aut pceptum testatoris qd nunq diuidat: & non valet pceptum: aut ad certū tps: & tunc valet. pbat p simile qd de contractu dicitur in. l. in hoc iudicius. s. si cõueniat. ff. cõmuni diuidum. rest de isto secūdo: qd scz valet pceptum ad certum tps. tex. in. l. si qui ita sint instituti. in pn. ff. de condi. insti. quem textum ad hoc ponderat ibi Bal. & Ange. dicentes hoc ibi pbari. & dicit Ang. ibi sepius de hoc se fuisse interrogatum: & sic sepius p illuz tex. respõdit. Sed aduerte dñ paulus dicit testatorem non posse phibere hereditibus ne in perpetuum diuidat. p trarius tenet Alex. in. d. l. si non fortes. s. si centū motus. p gl. s. in fine. l. si. C. cõmuni diuidum. & videtur de mēte Bar. in. l. si cõueniat. in fine. ff. pro socio. dum preponit ibi valere pceptum testatoris factum filiis ne inter se

diuidant. mouet preterea dominus Alexan. vbi. s. alijs medijs. que vide per te. Sed aduerte qd ipsemet Alexand. in consilio suo cxi. iij. voluminis. incipit circa primum dubium in quo queritur an magister Augustinus. in. iij. colum. s. si. pro hoc etiam benefacit se sibi cõtrarius sequitur opinionem Pauli: quem in eo passu allegat sic ibi arguens. si p tractum fieri non possit: vt non liceat vnq diuidere. d. l. in hoc iudicius. s. si cõueniat. s. alleg. ergo nec debet hoc posse induci per quasi cõtractum aditionis hereditatis: cum obligatio qua astringuntur heredes ad obseruationem ptenorum in testamento procedat ex quasi cõtractu aditionis hereditatis. l. ex maleficijs. s. heres. ff. de actio. & obliga. cum similibus. hanc opinionem equiozem dixit dñs et pcepto: meus obseruadissimus dñs Qualterus de Beltra. iuris vtriusq pessor optime meritus: ordinarius in legibus in preclara Louaniensi achademia in lectione sua ordinaria cum legeret dictam. l. si non fortem. s. si cõtum. motus hac rōne: qd cõmunio solet discordias parare precipue vt dixit inter fratres. l. cū pater. s. dulcissimis. in si. ff. de le. ij. Et nota qd licet valeat pceptum testatoris de non diuidedo ad tēpus: vt supra dixi. tamen si aliqs cum quo est cõmunio fuerit rixosus vel molestus poterit non obstante pcepto testatoris alius puocare ad diuisionem. ita dicit Barto. in dicta. l. si cõuenierit. ff. pro socio. & idem in. l. ij. C. quādo & qui. quarta pars debe. lib. r. vel etiam qñ alius veller tenere concubinam fm Bal. in dicta. l. si cõuenierit. Berar. mu.

Edio for let. discor dias para re.

Preceptū factū hereditibus ne diuidant an valeat

De clausule finalis effectū. Ru. xxxiij

Ecce demum de
 lexto et ultimo capitulo
 testamēti est vidē
 dum: in quo agit de
 clausula finalis: quod videlicet testamē-
 tum clauditur et quibusdam futuris
 periculis puidet. sapiens enim ad
 oem incursum dicit esse munitus. nam et
 si primum periculum evitari non possit
 sit. eius tamen mollior ictus venit.
 Ad hoc itaque ut testator patrimonio
 suo hereditates suas legitime ordi-
 netur: ut ipsa testamentaria dis-
 positio rite procedat: multe debent
 rationes et iura concurrere. puta ut
 testator sit persona habilis ad tes-
 tandum. item ut instituat heres
 quo dicitur et potest institui. Item ut ne
 aliquid emergat vitium per quod testa-
 menti substantia elidatur: scilicet ne tes-
 tator patitur capitulum diminutionem
 nempe vel ne rescindatur ex causa
 inofficiosi testamēti: vel ne rumpatur
 posthumi agnatione: vel ne
 maneat destitutum herede non ad-
 eunte. hec igitur et similia dicuntur
 esse testamentarie dispositionis ius et
 substantia et natura. de his latius
 infra dicitur in rubrica. quibus ex cau-
 sis testamēti reddit inutile. Insuper
 quibus in serie tota et multis omnibus
 testamentarie dispositionis vel ordina-
 tionis nihil defuerit virtutis et iur-
 ris: et nullum interuenerit accidens
 vitiosum: tamen adhuc propter hec omnia
 voluit lex propter infidelitates ho-
 minum suspectam: et propter testa-
 mentorum sinceritates: ad plenam
 probationem et fidem quasdam solem-
 nitates: velut quasdam ornamenta: ex-
 terius adhiberi: ut videlicet inter-
 ueniat legitimorum et habilium testium
 legitimus numerus: et testium quod
 dem rogatorum.

Additio. Ut. l. heredes palam. §. in testamēti. ff. de testa. et aut. rogati. C. de testi. de quo dicitur la-
 rius. l. prima rub. Berar. mii.

Item ut in testamento in scriptis
 adhibeantur subscriptioes testium

et sigilla: et quedam alia que omnia
 dicitur esse solēnia testamēti. de
 quibus omnibus infra suis locis tra-
 detur. Si quid igitur horum defue-
 rit: siue iuris: siue solēnitatis de-
 bere testamēti vires expirare di-
 citur. Nam si voluntas vltima non
 est legitima et solēnis: non valet ea
 que facta sunt: ut. C. de fideicō. l.
 si iustas. et de testa. l. non dubium. §.
 illud. et. l. si vnus. His igitur ita
 promissis cum in clausula finali dica-
 tur: si non valet iure testamēti: va-
 leat iure codicillorum. Utdēdum est
 quod vltima voluntas cadens a iure
 testamēti possit virtute huius clau-
 sule in ius codicillorum resurgere.
 Et est sciendum quod si testamēti
 defectum vel repugnantiam iuris in
 his que sunt de substantia et essentia
 eius: ut in principio dictum est: nullo
 modo potest in ius codicillorum resur-
 gere. Quoniam si voluerit et expresserit
 testator: nisi inter liberos tes-
 tetur: ut. l. hac plurimissima. §. ex
 inspecto. C. de testa. et ideo tunc
 clausula finalis nihil operatur. rest-
 ratio: quod deficiente iuris rigore: si
 ne ipso iure vult spiritus vite testamē-
 ti nihil potest adhiberi ut resurgat. Si
 vero patiat defectum propter solē-
 nitatem debitam premissas tunc
 si clausula finalis non fuit apposita:
 eo casu illa voluntas vltima: ne-
 que iure testamēti: neque iure codi-
 cillorum valere potest: ut testamēti non va-
 let propter defectum solēnitatis.
 item ut codicillus non: quod non ap-
 paret hoc testatorem voluisse non
 enim dixit si non valet iure testa-
 menti et. si vero testator subiecit
 clausulam illam: si non valet iure
 testamenti: valeat iure codi-
 cillorum: tunc propter voluntatem
 testatoris expressam resurgit
 in ius codicillorum: ut. ff. de iure codi-
 cill. l. §. et. C. de cod. l. vltima. et. ff.
 de vulga. et pupilla. substitu. l. co-
 heredi. §. cum filie. et hoc cum so-
 lennitates supersint que suffi-
 ciunt codicillo. nam codicillus mino-

Ultia vol-
 untas ca-
 des a iure
 testamēti
 quod possit
 in ius codi-
 cillorum
 resurgere
 vigore huius
 clausule
 si non va-
 let ut tes-
 tamen-
 tum et.

Prima pars florum

tribus q̄ testm̄ solēnitatibus est
p̄tētus: vt. l. dicitur in tractatu
codicillorū: vt ecce testm̄ habuit
solūmodo sex vel q̄nq; testes: vel
habuit. vij. s. nō rogatos: r̄ subie
cit: si nō valet iure testamēti r̄c.
tūc em̄ l̄s nō teneat vt testamen
tum: tenet tñ vt codicillus: cum
in codicillo sufficiant q̄nq; testes
etiā non rogati.

¶ Additio. Ut. d. l. si. in fi. C. de co
dicillis. et videbis. l. in materia
codicillorū. Gerardus mulert.

¶ Itē vbiq̄s est adhibita solēni
tas testamēto insufficiēs: s̄ codi
cillis sufficiēs: q̄ fm̄ Senecā: gu
bernaculū alteri parūū alteri est
magnū. Clerū tamen nō q̄ dñs Ja
co. balduni vīsus ē diceret: q̄ quo
cūq; nō deficiat testm̄: siue p̄ re
pugnātiā iuris: siue p̄ defectū so
lēnitatis: p̄t̄ ad ius codicillorū re
duci. si hoc testator exp̄serit: r̄ in
clausula finali adiecti v̄bis p̄sen
tis t̄ps̄ r̄ futurū: vt q̄ dicit: si ne
q; valet: neq; valebit iure testamē
ti valet iure codicillorū: qd̄ certi
sapientes nō approbāt: dicētes q̄
verbū futuri t̄ps̄ nihil plus opa
tur: q̄ hoc esset potius v̄bis q̄ re
bus legē imponeret: qd̄ esse nō d̄z:
vt. C. cōia. de le. l. omne v̄bū. in fi.
Tu aut̄ rabellio de diuersarū opi
nionū p̄rios p̄curfus euites po
tēris vt̄i vt̄roq; v̄bo: vel si volue
ris vt̄aris v̄bo infinitiui modū: qd̄
fm̄ p̄uicia. respicit omne t̄ps̄. d̄z
cēs si nō p̄t̄ valere iure testamē
ti volo valere iure codicillorū r̄c.

Sed qñ volūtas vltima deficit iu
re testamēti: r̄ reduciē vel vertiē
in ius codicillorū: vt sup̄ius est di
ctus. q̄ritur q̄s sit effect⁹ illius: r̄
certe duo: vn⁹ q̄ legata r̄ fideicō.
ex testamēto relicta: valet r̄ t̄nc:
stitutio que in ea scripta est: l̄s vi
deatur directa: tñ vertiē in cām
fideicō. vt. ff. ad trebell. l. scenola.
s. n̄so. C. n̄i cus ipe paterfa. intesta
tus decesserit: veniētes ab inte

stato restituēt p̄ fideicōmissus he
reditatem etiā in ipsa vltima vo
lūtatē ad codicilli redacta insti
tutus est: q̄si tacite videatur ro
gari hereditatē rei restituere.

¶ Additio. Circa materiā huius
clausule quero: qd̄ si testm̄ nō va
let rōne volūtatē imperfecte: q̄
anteq̄ impleat̄ mortuus ē testator:
an ne tūc aliqd̄ opetur talis
clausula: Bar. in. l. j. ff. de iure co
di. in. iiii. q. tenet q̄ nō. pro quo fa
cit fm̄ en. l. fideicōmissaria. ij. r̄n̄
so. ff. de leg. iij. r̄. l. ex ea scriptura
ff. de testa. Non ob. fm̄ elidez. l. vl
ti. C. de codi. circa medium: q̄ in
telligi d̄z volūtas imperfecta rōne
solēnitatis: non rōne volūtatē.
notat glo. in. l. si quis testm̄. ff.
de testa. Insup̄ quero testm̄ non
valeat ex causa p̄teritionis: an
tunc illa clausula opetur: glo. fi.
nalis in aut. ex causa. C. de libe
prete. tenet q̄ nō. sed Bar. vbi. s̄.
in v̄ss. quinto quero. dicit q̄ Dy. r̄
aliq̄ moderni tenēt p̄trarium hoc
medio ista sunt paria: relinquere
a veniētibus ab intestato: r̄ dice
re si nō valet iure testamēti: va
leat iure codicillorū: vt nota. in. l.
ex testamēto. C. de fideicom. r̄ ibi
Bal. r̄. l. qui aut̄. in prin. ff. si quis
om̄is. causa tes. r̄ p̄ Dy. in. l. codicil
lis. ff. de lega. ij. sed si testator d̄z
r̄isser legata deberi a veniētibus
ab intestato: filius teneretur: vt
l. si quis. in pn̄. ff. de iure codicil.
ergo r̄c. Nec ob. l. ij. ff. de lega. iij.
vbi d̄z q̄ a filio p̄terito non p̄t̄ re
linqui fideicōmissum. q̄ hoc vez
q̄ notatim nō p̄t̄ ab eo relinqui
fideicōmissum: vt ibi: p̄t̄ tamen
bene relinqui ḡraliter a veniētibus
ab intestato. vide latius per
eūdem Bar. in. d. aut. ex causa. in
vltima col. r̄ p̄ Bal. ibidem in pri
ma oppositione. r̄ in v̄ss. septimo
queritur d̄z hic r̄c. r̄ etiā in fi. itez
per Specu. in titu. de instru. editi
o. §. compediōse. v̄ss. item v̄s
de si ibi r̄c. Et aduerre q̄ predicta

Testm̄ nō
valet rō
ne volūta
tis impfe
cte an et
qñ sustere
tur p̄ clau
sulā si nō
valet r̄c.

Fideicō
missus an
possit rest
qui a filio
p̄terito?

Volūtas
vltia defi
ciēs iure
testamēti
r̄ valet iu
re codicil
lorū: quos
effect⁹ ha
beat.

Testm̄ ru procedit in iam nato. S; quid in
 ptū agna posthumo preterito; dic aut. ista
 tiōe post- clausula est apposita p verbū pre
 hūm an sentis tēporis t̄m̄r qz dicit testa
 pseruevi toz si nō valet iure testamēti; t̄ sic
 gore clau ista clausula nō operat si posthu
 sule si nō mus nascat r rūpat testm̄; qz tpe
 v̄vr testa confectionis testamēti/ testm̄ va
 mentum, luit; nec p̄dicata h̄ba p̄sentis tēpo
 ris cōprehendit futurū. l. si a co
 lono. ff. de verbo. obli. Si aut ista
 clausula apponat p verba p̄fen
 tis t̄p̄is r futuri; habent tactū re
 tro ad testamentū. d. l. si a colono
 Et hoc verū si sciēter p̄treat post
 hūmū. secus si ignoranter; qz non
 credebatur orē p̄gnantē. qd̄ in du
 bio p̄sumit. l. si cū vel in vtero. C.
 de testa. mili. ita dicit Jason mai
 nus. in addi. ad christo. por. addi.
 iij. in sit. de codicil. post Bar. in. l.
 f. ff. eo. s̄i. sexto quero qd̄ si filius
 f. Ita tenet etiā Ang. are. in sit.
 eo. in princ. r multi alij quos ipse
 ibi citat. Ratio aut differētie h̄re
 ista clausula apposita in testamē
 to vbi p̄teritus est iā natus opera
 tur aliqd̄. In testamento vero vbi
 posthumus p̄teritus est nō ope
 ratur: si t̄m̄ sit apposita p verbuz
 p̄sentis t̄p̄is. vt. s̄. est ista s; Chri.
 por. in sit. de codi. sup glo. q̄ est in
 verbo cōfirmatos. nā qn̄ testator
 p̄terijt filii iā natū: fuit testm̄ ab
 iūto nullū. r p̄pterea codicilli ab
 eo; veluti nō entm̄ q̄ dependen
 tiam habuerūt. igit scdm̄ illd̄ nō
 cōsistūt; sed essentiā capiūt de se.
 sed qn̄ p̄teritus est filius nondū
 natus; testm̄ ab iūto tenuit; r co
 dicilli ab eo dependentiā capiūt.
 si igit postea testamēti rūparit
 natiuitate posthumū; corruūt co
 dicilli habentes dependentiā ab
 eo. h̄ec ratio p̄batit scdm̄ eundē
 d. Chri. por. vbi. s̄. in. l. iij. s̄. s̄i.
 iuncta. l. nā et si sub cōditione. ff.
 de in ius. test. S̄is ergo cautus tu
 tabellioy in cōscriptione h̄mōi
 clausule ita enī cōcipias; si nō va
 let nec valet iure testamēti; nā

tunc siue eo tēpore quo fit nō va
 let; siue postea rumpat semp̄ oia
 saluant; talis secus; vt supra patet
 Predicta intellige vera; nisi verū
 bum pōt apponat in illa clausu
 la p vim cōditionis. exēplī grā; si
 nō potest valere vt testamentum
 r. l. si ita q̄s. ff. de le. ij. Sed si nō
 apponatur in vim cōditionis; sed
 in sine clausule puta si nō valet iu
 re testamenti; valeat eo iure quo
 melius valere pōt tunc nō trahit
 ad tēpus futurū. de quo late per
 Bar. in. l. si ita. ff. de aur. r arg. le.
 ita recitat etiā Jason mai. in sit.
 de codi. in dicitis addi. ad. d. Chri.
 sto. por. in addi. penul. Si igit vis
 secure testari dicas hoc mō. si nō
 valet testamentū ratione p̄teri
 tionis; vel ex heredationis; vel al
 terius solēnitatis; valeat iure co
 dicillorum; r alterius cuiuslibet
 vltime voluntatis. r rogo omnes
 mihi venientes ab intestato; vel
 succedēs ex testamento vel ali
 quo iure; vt hereditatē meā resti
 tuant. p. nā hoc casu q̄libet tenef
 restituere hereditatē p fideicom
 missum. ar. C. de fideicō. ex testa
 mento. detracto t̄n̄ debito bonoz
 subsidio. ita tradit Spec. in titu
 de instr. edi. s̄. cōpendiose. s̄i. si
 quis vult igit. qd̄ nota tabellio.
 Item qro qd̄ si testator dicat in
 testamēto hoc mō; volo hāc meā
 voluntatē valeat iure testamēti
 et codicilloz; an valeat hec clau
 sula; r videt q̄ nō; p̄pter repugnā
 tiam. vt. l. vbi repugnantia. ff. de
 reg. iur. Nam impossibile est q̄ va
 leat iure directo r iure fideicom
 missi. vt patet in. l. si. C. eo. Glo. ta
 men. in. d. l. si. dicit hanc clausulā
 valere. r est casus in. d. l. fina. fm̄
 Bar. ibi. r scdm̄ eundē in. l. s̄. ff. eo.
 versi. scdo qro. nō obstat p̄rariū
 quia regula dicit q̄ quotiens co
 pulatiua ponit̄ inter duo que se
 nō cōpartunt; naturā disiunctiue
 assumit. vt. l. si titio fundus. ff. de
 v̄susu. leg. r de verbo. signi. l. sepe

Testari
 volens se
 cure quō
 dicet;

Lopulari
 ua aliqñ
 naturam
 disiuncti
 ue assu
 mit.

Prima pars florum

ita cōputatū. ita dicit Bart. in. d. l. fi. C. de cod. z ibi etiā Bal. z Bar. in. l. j. ff. eo. in versi. scō qro zc. et Ehristo. por. insti. eo. super glo. in verbo cōfirmatos. nō ergo loquitur testator: in eodē casu/ sed in diuersis. nā siquidē pōt valere vtroq; modo: tūc si eligat institutio videt instituire. si vero eligat fidei cōmissum: videt fidei cōmittere. si vero nō pōt valere vtroq; mō intelligit testatorē dixisse: si non valet hoc valet illud: z sic in diuersis casibus exponit scriptura quia nulla est ibi aduerfatio: sed casuū separatorū separata ratio. et sic nō obstat etiam. l. scripture C. de fi. instru. ita dicit Bar. in. d. l. fi. versi. oppono. z videt q; nō valet zc. Ex quib; inferit Bal. ibides q; si testator dicit: si filius meus moriet talē instituo et substituo directo z p fidei cōmissum: q; tale testamentū valet. z siquidē potest vtroq; modo valere: ē electio substituti. si autē nō pōt nisi vno modo valere: licet proprie nō cadat electio iuris: tamen cadit electio facti: qua electione facta siue in figura iudicij: siue non in figura iudicij: diūmodo apud acta: non patet regressus ad alteram viā. ita dicit intelligendā. l. recusare. in. §. tiritus. ff. ad trebel. z. l. si quis seruo. de ma. testa. z est hoc tenendū

Heres q; pōt ex testamento et ab herede: an altera via electa ad alterā redire possit?

mentū scōm eundē Bald. Nota et collige nūc ex predictis q; in casu ppositoris qn dixit testator volo q; valet iure testamēti z iure codicillorū: heres habet electionē an velit adire ex testamēto vel ex codicillo: z sic ab intestato. d. l. fi. C. eo. aduerfate tamē q; vna viā electa nō pōt heres ad alterā redire nisi sit de parētib; defuncti vtriusq; sexus vel liberis vsq; ad quartum gradū agnationis vinculis alligatus i vel cognationis neru astrictus vsq; ad tertium gradum. his enī nō obstat electio quomivus vna viā electa ad alterā redi

re poterūt. vt pbatur in. d. l. fi. Eadem q; in supradicto casu nunc dixi potes etiā dicere in hoc casu: si nō valet iure testamēti valet iure codicillorū. vel vob; q; valet iure testamēti vel iure codicillorū: q; z istis duobus casibus etiā h; electionē: vna viā electa nō pōt ad alterā redire. per. d. l. fi. iunctis glo. in verbo valere in. fi. z in vbo p̄ualuisse. in. fi. qd̄ intellige scōs eundē Bar. ibidē etiā si viā incōpetentē elegerit. Et hoc verū ipso iure p. d. l. fi. iunctis glo. secus tñ p viā restitutionis in integrū ex cā iusti erroris. ar. ad hoc. ff. de inof. fi. testa. l. pater filii. z. l. eum qui. Ita dicit Bar. in. d. l. fi. z qd̄ si dixit testator si nō valet iure testamēti valet saltrē iure codicillorū? Rēspōde scōm eundē Bart. in. l. j. ff. de iu. co. versi. sed qd̄ si dixit volo q; valet zc. q; tūc nō pōt eligere heres. nam illa cōiunctio disiunctiua saltrē h; illud ipozare. vt si primo mō iure testamēti nō possit valere: tunc demū deueniat ad illd̄ qd̄ est mīn; z sic ipozat quoddā vltimū refugium. vt. l. vni. C. de emēd. ppinguozum. idē vult Bar. in. l. fi. ita. ff. de au. z ar. le. Idē dicendū: scōm eundē in. d. l. j. si dixisset z volo valere vel iure codicillorū: non dixit iure testamēti: z nā hoc casu dictio vel/ sumitur p saltrē. cū em vni oratio nī vel dictioni tñ apponit sumit pro saltrē. vt. l. stipularus. §. adhiberi. ff. de fideius. Tu dic idē si dixisset hoc mō. si nō valet iure testamēti valet vel iure codicillorū. Nam talis dictio vel/ posita post verbū/ etiā ponit p saltrē. vt dicit Ja. mai. in addi. ad. d. Ehr. por. insti. de codi. i addi. vij. z. viij. que nota. ¶ Item qro circa materiaz huius clausule qd̄ si testm in quo apposita est dicta clausula: si non valet vel valet vt testm zc. rumpatur per scōm testm simpliciter. i. nō dixit testator cassans z

Saltē q; ipozet;

Vel qñ sumatur p saltem,

De testibus in testamēto adhibēdis ꝛc. fo. lx.

irritans ꝛc. an opes. vt p̄m̄i saltē iure codicilloꝝ valeat? dic breui⁹ ter fm̄ Barf. in. d. l. f. ff. eo. h̄. q̄nto decimo q̄ro ꝛc. q̄ illa clausula: si nō valer ꝛc. dz intelligitaliter q̄ reuocationē testam̄i: sed p̄ reuocationē testā factā p̄ scdm̄ testm̄i tollitur primū in totū t̄ etiā q̄ ad dictā clausulā: q̄ p̄ scdm̄ v̄ reuocatiū q̄qd̄ p̄inet in primo. vt. l. si iure. ff. de le. iij. r. l. iij. §. itē si ipse ff. si cui plus q̄ per le. sal. dic lati⁹ vt per eundē Bar. vbi. §. r̄ p̄ Bal. in. d. l. fi. C. eo. h̄. extra q̄ro testa-

tor: ꝛc. Ange. are. insti. eo. in p̄n. Finaliter duo addas ad materiā presens clausule. Primū: q̄ dicta clausula posita in testamēto sc̄do inualido: tollit p̄m̄i testm̄i q̄ ad legata vt notat Barf. in. d. l. si iure. ff. de le. iij. Scdm̄: vt id q̄d̄ dz de dicta clausula q̄ operat̄ re-

peccationē legatorū a venientib⁹ ab intestato: vt notat glo. r̄ docto. in sepe alle. l. f. ff. de iure codi. ē versū q̄ ad eos q̄ sunt in p̄mo gradu t̄ et nō ad alios. vnde si p̄or in gradu ab intestato repudiat hereditatem r̄ sequēs admittat inō teneat ad dicta legata. vt ē glo. singularis fm̄ Ange. in. l. non iustā. C. ad trebel. i glo. pe. ibi: solutio ibi nō habuit ꝛc. ita recitat Bre. vbi. §.

¶ An aut̄ vltima voluntas que nō valet vt testm̄i: q̄ aliq̄ solēnitates deest valebit saltē vt codicill⁹? q̄si nulla mētio ist⁹ clausule habita est: tribitari p̄or: p̄o decisioe hu ius q̄stionis distingue post Bal. i d. l. f. ff. de iure codi. q̄ aut sunt i ea h̄ba mere directa. vt puta heres esto: herede instituo. vel exheredationē in ea fecit q̄ in codicillis fieri nō p̄t. §. pe. isti. d. co. his casibus si nō valet vt testm̄i: non valebit vt codicill⁹? q̄ certū ē ip̄s testatorē testm̄i facere voluisse. l. nec codicillū. C. d. ref. r. l. f. r. l. illd̄ §. tractari. ff. de iure codi. r̄ ita intellige q̄d̄. §. dicit. d. Rolan. in. h̄. si nō patiat defectū. Aut sūt h̄ba

cōia: siue ad vtrūq̄ trahibilis: et hoc casu si nō p̄t valere iure testamēti tpe q̄ testator ordinauit istā dispositionē valet iure codicilloꝝ. Si aut̄ potuit valere a p̄ncipi. iure directo: non obliquat. ar. nota. i. l. h̄bis. ff. de vulga. De verbis directi cōibus. ꝛc. dixi supra i rubri. de cōpē. substitu. Cetera v̄ de per Barf. in. d. l. f. ff. de iure codi. r̄ p̄ eundē Bar. r̄ Bal. r̄ alios. i d. l. fina. C. eo. r̄ p̄ Spe. in titu. de instru. edi. §. cōpendiose. h̄si. itez vide ꝛc. Gerardus mulert.

De testibus in testamento adhibēdis et qui adhiberi non possint. Rubr. xxxiiij.

E generibus

singulorū que in testamentarijs provisionibus posse vident occurrere v̄sum ē: v̄erū q̄ multi. p̄ probationis fidē testes necessarij sunt circa q̄s cōsideratio specialis incūbit. id ē istis testib⁹ v̄ideam⁹. Est igitur sup̄ hoc triplex specialitas attendēda. p̄ma circa n̄merū testij. Sc̄da circa cōditioes eorū. Tertia circa modū r̄ forā. mā. igit̄ om̄issis p̄uilegijs q̄ habe b̄t olim romani milites i testando et specialiter circa n̄merū testij testamētorū eorū vt isti. de iure. in prin. sciendum ē hodie eē regulare in testamētis n̄cupari uis. vt. vij. testes legitimi adhibeant: iter q̄s etiā p̄putat tabelior: et p̄ vno teste ceter. ita vt p̄ter en̄ sufficiūt sex alij. vt insti. de testa. §. vl. r. ff. de testa. l. domiti⁹ Fallit aut̄ hec regula i casib⁹: q̄ in testō ceci sūt necessarij. viij. vt l. hac consultissima. C. q̄ testa. fa. pos. Item in testō rustici q̄d̄ sit in locob⁹ plures haberi nō p̄t: sufficiūt q̄nq̄ testes. l. si. C. de testa.

Testm̄i n̄ cupatiū q̄ testes req̄rat̄

Clausula si non valet vt testamētus ꝛc. quōd intelligat̄

Clausula si non valet ꝛc. quē admodū opes repetitionē legatorū a venientib⁹ ab intestato?

Voluntas vltima nō valēs vt testm̄i p̄pter defectū solēnitatis an valet vt codicillus?

Testm fa
ciens tpe
pestis an
debeat
obserua
re solēn
itates in
ris cōis?

Additio. Itē dicit Ange. are. in
§. fina. insti. de testa. super glo. in
verbo septez testib? si tpe pestis
quis testetur. quia illo tpe solēni
tas videt esse relaxata. vt notat
Barto. in. l. vni. ff. de bono. pos. ex
testa. militris. per illū tex. ibi dicit
dicit tamē qui in pcinctu versan
tur cum eadē pericula experiant
zc. et hoc tener (vt refert Ange.
vbi. §.) Nico. ma. et vult i effectu
Bal. in. l. fina. C. de testa. r ibi Ba
lice. vbi vt subdit etiā d. Ange. di
cunt qd predicta sunt vera dōmō
testes saltē qng adferunt. Et ad
predicta facit qd notat Bar. in. l.
recusare. §. fina. cuz. l. se. r ibi An
ge. r Imo. ff. ad trebel. ira dicit
Ange. are. vbi. §. se habuisse de fa
cto. Sed aduerte qd dñs Lixisto.
por. insti. d. mili. testa. in. §. plane.
super glo. in verbo cōuocatis ad
hoc hoib? in pmissa materia; dñ
querit: quā solēnitatē debeat ob
seruare is qui tēpore epidimie ve
lit condere testm: sic distinguen
dum arbitrat: aut est in discrimi
ne vite: in vltimis hoc ē extremis
constitutus: r tunc nullo teste vo
cato poterit testari. dōmodo hoc
testamentū probetur p duos tes
tes etiā fortuitos. ar. fm eum. l.
militres. C. de testa. mili. aut non
est in discrimine vite: sed in loco
epidimie: et tunc v3 testari duo
bus saltē testibus presentibus
r rogat. ar. fm eundē. l. diuus. ff. d.
mili. test. r. d. §. plane. isti. illo tif.
aut exiuit locum epidimie: r tñc
iure cōi v3 testari. §. sed hacten?
insti. de mili. testa. Adouetur ad
predicra idē. d. Lixisto. pmo: qz si
hmoī distinctio est recepta in bel
lo terrestri p. d. l. diuus. r ibi no
rat p glo. r. d. l. diuus. cū silibus.
multo fortius v3 admitti in bel
lo celesti. facit aut. multo magis
C. de sacro san. eccle. Secūdo mo
uetur per ea que norātur in. c. et
transmissa. de prescrip. r in. l. na
turaliter. ff. d. vsuca. vbi habetur

qz sicut durate bello terrestri do
mit et nō currit pscriptio: ita nec
durante bello celesti. hanc predi
ctam sententiā suam firmat pre
terea p auctoritates Bar. qui (vt
inqt) hoc voluit in. d. l. vni. ff. d. bo
no. pos. ex testa. mili. que nota.
Berardus mulert.

Item in testamento parentum
facto inter liberos non requirun
tur septē testes. qm eiusmodi te
stamentis valet in minus solēni
voluntate. vt. l. hac consultissima
§. ex imperfecto. §. de testamētis.
Additio. Adde qd hoc casu suffi
ciunt duo testes: siue masculinis
ue femine non refert. vt vult glo.
in aut. qd sine sub. d. l. hac consul
tissima. qd sequitur Bar. r Bal.
d. §. ex imperfecto. Adde fm eundē
Bal. in. d. aut. qd sine. siue sint ro
gati siue non. licet alias regulari
ter debeant esse rogati. vt. §. pate
bit. Intellige pmissa si pater sine
scriptis testat inter liberos suos
tñc em requirunt duo testes. vt. §.
si nō fecit testm in scriptis r pro
pria manu subscripsit r hoc con
stat qd propria manu eius / r tñc va
let testm etiā sine vllō teste / vt di
cit idē Bal. vbi. §. r hoc dicit vo
luisse Ja. de bel. i corpe. d. aut. qd
est in aut. de testa. imp. §. nos oia
igif. colla. viij. Si aut negat scri
ptura esse testatoris: sufficiunt /
fm eundē / duo testes ad hoc pro
bandum. Et in tali testamēto scri
pto manu testatoris in quo saltē
sūt duo testes: vel subscriptio ma
nuum ipsorum liberorū: r possunt
relinqui legata et fideicommissa
extraneis: r libertates seruīs. d.
aut. qd sine. iuncta. auf. si mō. C.
fami. hercis. tñ non possit extra
neus heres institui vna eius filijs
§. ex imperfecto. §. alle. qui. §. i hoc
non mutat per. d. aut. qd sine. vbi
solum pmittuntur illa tria scz le
gatum: fideicommissum: r liberta
tes extraneis conferri. Ex pdictis
determinat idē Bal. vbi. §. qstios

Testm fa
ctū inter
liberos
valet i mi
nus solē
ni volun
tate.

De testibus in testamento adhibendis. Fo. lxx.

nem. si reperitur cedula testamēti manu patris sine testib⁹ inter liberos: dicte cedule sit standū secus si esset scripta ista cedula manu notarij vel alterius tercie personę: nota. Gerardus nu.

¶ Item in testamento cuiusq; cōditio in presentia impatoris p̄cibus ei porrectis vt audiat / nullus testis exigit. vt. C. de testa. l. omnium.

¶ In testamētis q̄ conficiuntur i scriptis aliud obseruatur: q; si testamētus in scriptis conditur / scriptū est manu testatoris / sufficiunt. vij. testes. Si autē testator scribere nescit vel scribere impeditur adhibendus est scriptor et septē alij testes. vt. C. de testa. l. hac p̄ sultissima. §. qd̄ si literas. r. l. iubemus. Et nota tabellio q; si copiam testium adhibere potes. noli p̄sertim in testamētis nūcū patris: legitimo tantūmodo numero esse contentus: quin etiā alios quos superaddas: ita q; si essent aliqui ex eis minus idonei saltes legitimus ex habilib⁹ sup̄sit nūmerus.

¶ Adhiberi autē possunt testes in testamento omnes qui non p̄hibentur a iure. Prohibetur vero mulier propter lubrici cōsiliū et propter eius cor variū.

¶ Additio. Nam variū r̄ mutabile testimonium semp̄ femina producit. c. forus prope fi. de verbo. sig. vbi glo. ponit hos vsus. Quid leuius fumo? flamē quid flamine? ventus. Quid vento? mulier quid muliere? nihil. Gerardus nu.

¶ Et hoc timore falsitatis: licet ipsa in alijs casibus et contractibus admittatur in testem. vt. ff. de testa. l. q̄ testamēto. §. mulier.

¶ Additio. Vide glo. in vbo nō femina. i. d. c. forus. que gl. dicit an et quando mulier possit esse testis. dic vt ibi. Gerardus mulier. ¶ Sed in codicillis p̄t adhiberi cū non p̄hibeat. vt nota. in. d. l. q̄

testamēto. §. mulier. p̄ glo. i. vbo mulier. et nota etiā glo. in verbo femina i. l. fina. in fi. C. de codicillis. Itē hermo prodr̄ in q̄ p̄ualēt muliebria. vt. ff. de statu ho. l. q̄ritur. r. de testi. l. reperundarū. §. i. Itē impubes etiā si dum moriat̄ pubes factus sit (licet alias testificet deo qd̄ vidit i pupillari etate / vt in seruo dicim⁹. vt. ff. de verbo. sig. l. notionē. §. instrumētō) vt insti. de testa. §. testes. iuncta glo. in vbo. impubes. Sed hoc id est: q; hoc facit ab ipso initio ad substantiā testamētū dicit. p̄ glo. in vbo ipubes. r. glo. i. d. §. instrumētō. Item mut⁹ r. surdus. Itē furiosus nisi tpe intermissio nis. Itē is cui bonis ē interdictū a lege vel a iudice. Itē seru⁹ nisi eo tpe cōi opinione p̄ libero repulset. Itē is q̄ est i p̄tate testatoris. Itē heres scriptus. Itē ois ille q̄ heredē p̄ p̄tate cōtingit. vt p̄r ipm̄ heredē h̄z in p̄tate et filius vel nepos heredis: vel deinceps quē ipse heres habet in p̄tate: et frater heredis qui pariter cū eo est in eadē p̄tate. est em̄ reprobat⁹ tū in ea re domesticū testimonium et q; oēs p̄dicte p̄sone a testimonio repellant̄ p̄bas. insti. de testa. §. testes: cum trib⁹ se. §. itē nō adhibet testis q̄ non est ex testō capax. vt insti. d. testa. d. §. testes autem. in princ̄. videlz non spuri⁹: testatoris / nō heretic⁹ nō baptis maris iterator / nō apostata / non deportat⁹ in insulā / nō dānat⁹ in metallū. de quib⁹ dictū est. §. i. rubrica de extraneis et volūtariē instituedis. vsi. itaq; institui nō p̄t. Itē nō adhibētur testes hij q; leges iubent ip̄obos et irestabiles esset q̄ sunt / vt de crimine famoso dānat⁹. vt. ff. de testi. l. ob carmē. r. d. §. testes itez muliebria passi. hij em̄ ip̄o iure ifames sunt. L. c. vir. C. de adul. ergo a testimonio repellunt. l. iij. §. alij vbo. ff. de testib⁹ nisi p̄ yim stuprari sint. l. i. §.

Testis in scripto dicitur q̄ testes requirit.

Impubes an testificet de eo qd̄ vidit i pupillari etate.

Testes in testō qui adhiberi possunt.

Uersus.

Prima pars florum

remouet. ff. de. postu.

Legatarius an et quoniam possit esse testis in testamento.

Queritur autem utrum legatarius possit esse testis: et videtur quod ipse et is qui est in parte contingit idoneus testis est. Dic si surgat questio iter eius et herede occasione sui legati / tunc non potest esse testis. Si autem iter heredes et extraneum moueat causa / tunc valet eius testimonium. ut in istis de testibus. §. legatariis. et C. de testibus. l. omnibus. Et propterea consulo tibi tabellioni: ne hoc negotium alicui euerit in piculo subijcias. et id non legatarios: sed alios si heri possint scribe in testes. ¶ **Additio.** An et quoniam legatarius possit esse testis in testamento. vide late per Salp. et alios. l. l. omnibus. C. de testibus. Paulus de castro. l. l. dicitur. C. de testibus. ite per Panor. Jo. an. et Jo. de imo. in. c. in super de testibus. et per Jo. fa. et latissime per Ange. are. in. §. legatariis. isti. de testibus. Gerardus. mu. ¶ **Finaliter** autem istud diligenter et sine obliuione obseruabis: ut legitur in testamento et per testatores probato vel si in scriptis / clauso et in uoluto et testibus oblatoreos qui presentes ad ipsum testam vocati erunt / testatores ope proprio roget testes esse dicent: rogo vos ut testes sitis. Et prouideas ut de rogatione in publica scriptura scriptum reperiat. quia iter ceteras solennitates testamenti / hec et una et precipua que omissa deficeret testam. ut ff. de testibus. l. heredes. §. penult. et in auct. de testibus. §. et licet. in fi. col. vij.

Testes testamenti vnde esse rogati.

¶ **Additio.** Aduerte quod testes in instrumento scripti non presumuntur rogati: nisi hoc exprimat in ipso instrumento. quia et solennitas extrinseca que non presumitur. l. quecumque: in fine. ff. de publicis. ita tenet Barto. et alii scriben. i. l. heredes palam. §. pe. ff. de testibus. et idem Bar. in. l. sciendum. ff. de verbo. obli. vide etiam Ange. are. de hoc. in. §. sine. in. insti. de testibus.

Testes in instrumento scripti an presumentur rogati.

¶ **Quero** an ista solennitas circa numerum testium de iure canonico locum habeat: vide de hac questione per Spe. in. ti. de instru. edi. §. co-

Solennitas iuris civilis circa numerum

pendiose. in. v. col. h. ite per ius canonicum. et latius per Panor. in repeti. c. cum esles. de testibus. ubi post multa argumenta per et contra ponit tam dem duas conclusiones cum duobus correlariis. Prima conclusio est. Testamentum coram duobus testibus et proprio parochiali: seu coram quatuor testibus sine presentia presbiteri etiam non ad pias causas factum nedum in foro canonico: sed etiam in foro ciuili roboris obtinet firmitatem. hec conclusio probatur per textum. in. d. c. cum esles cum ibi notaris per eundem Panor. Et qua conclusione infert tale correlarium. Igitur iura ciuilia septem vel quingentes testes in testamentis de necessitate exigent: hodie locum sibi minime vident. Secunda conclusio quam ponit est ista. Licet valeat testam coram duobus testibus ad pias causas alijs tamen si defuit presbitero parochiali presentia: licet duo vel tres testes adhiberi fuerint: nedum in foro ciuili: sed etiam in foro canonico impugnari potest. Prima pars istius conclusionis probatur per textum. in. c. relationum. §. de testibus. Et hac conclusione infert tale correlarium. Igitur ad validitatem testamenti non sufficit quod adhibeantur duo testes cum vno presbitero nisi iste presbiter sit proprius sacerdos parochialis. que nota. vide latius per eundem Panor. et Spe. ubi. §. de hac materia. Gerardus mulert.

rus testium ad testam adhibendos an sit subleuata prius canonice

Quibus ex causis testamentum redditur inutile vel ruptum.

Rubrica. xxxv.

Am opposita sit sibi deus et vitium ad huius fugam illius sequela: terpedit utriusque habere notitiam: ne dum ad viros tutis celsitudine tendimus: errore deuio tam ignari labamur i vitium itaque cum iam circa testamenti vires

Quib⁹ ex causis testm̄ reddiū inutile vel ruptū. Fo. lxxij.

aliqua lter simus istructi: restat vt ad ea qbus ipm̄ testamētū iustom reddi accedamus: sup q sciendū est quedā esse testamēta q nō iure facta dicunt quedā vero q iure facta dicunt / sed postea rū pūtur vel irrita fiunt. vt insti. q. 5. bus mo. te. infir. §. alio quocq; mō in fū. §. Dicūt aut testm̄ ab initio sui / siue ab ipso instari q fit nō iure r nō legitime factū esse pluri⁹ bus modis: videlz si testator non erat habilis ad testandū. vt qz si liuisa. vel impubes erat vel aliqd aliud ex his impedimētis habeat q notata sunt. §. in rubri. qbus phibitum sit facere testamētū. r no tant. ff. de testa. l. si queramus. p glo. Itē si quantūcūq; testator habilis sit: tñ nō instituit in eo heredem. vel si instituit quidē tñ instituit nō capacē. puta spiriū eius aut hereticū / vel collegiū illicitū vel aliū cui relinqui nō pōt in testamēto: de qbus habet. §. rubri. de extraneis r voluntarie institutis heredibus. vbi. itaq; institui. Item si testator pterit iā natum quē institueret vel exheredare debebat. scz filiū vel nepotē suū / vel emancipatū / vel aliū de liberis: vel ascendētib⁹: prout habet. §. in rubrica de illis q oīno institui vel exheredari debēt r in plurib⁹ sequētib⁹ rubricis. Itē si appareat aliquis in solēnitate defect⁹ eo q nō sit adhibitus legitimus numerus testū: r testū quidē legitimos: r etiā rogator vt dictus est. §. rubrica prima. vel quia desunt in testamento in scriptis ali que ex debitis solēnitatibus de quibus infra iā dicit in rubrica de testamēto in scriptis / his em̄ modis testm̄ a principio inutile est. ¶ Additio. Sed quero iurra premissa pone q testamētū sit inutile ratiōe solēnitatis omisset: forte quia non adhibitus est legitimus numerus testū: vel quia forte testes nō fuerunt rogati: vel si

milis solēnitatis: nunqd heres tenet in foro anīme soluere legata relicta in tali testamēto: Panor. in. c. quia pleriq; de immunitate eccle. in fi. sic concludit: aut testator: nō egit solēniter relinquere / sed totum posuit fidei heredis: r tenetur tenetur heres ciuilit r naturaliter: r sic in vtroq; foro. cas⁹ est notabilis secundū vnā lectionem quā sequitur ibi Barto. in. l. fin. C. de fideicō. Aut nō reliquit fidei heredis: sed simpliciter relicta fecit sine solēnitate debita: et tunc putat ipse Panor. vbi. §. indistincte q si heredi innotescit tenetur in foro aīe. ratio que ip̄s mouet est: quia solēnitates iuris ciuilit fuerunt inducte ad falsitates vitādas r de rigore. si ergo cōstat: foro anīme q nulla falsitas interuenit: debet cessare dispositio iuris positū. hec ille: facit p isto quod dixi. §. in rubrica de falsitate detractionis a testatore facta phibitione: in illa questione: an heres qui nō fecit inuentariū teneatur in foro anīme vltra vires hereditarias. Itē quero: nūquid solēnitates premissa possint de cōsuetudine remitti: Specu. in titu. de instru. editio. §. compendiose. in. v. colū. versū. sed nūc quid de cōsuetudine. tractat hęc questionem et concludit q sic. de quo dic latius vt ibi per eū. r per Joan. and. ibidem in additionibus. r per scribētes. in. l. si nō special. C. de testa. Berar. mu. ¶ Adhodo videamus quādo: licet a principio legitime ac solēniter factum sit testamētum: post ea rumpi: et irritum fieri dicatur: Et certe pluribus rationib⁹ hoc euenit: vt ecce testator habilis instituit iam natos existētes in luce quos debuit: vel eos quos potuit: r omnia tunc rite fecit que debuerunt fieri: sed postmodum natus est posthumus de quo nō preiudicā vel nō cogitauit

Zegata relicta in min⁹ solēni volūtatē: an tenent solēnere heres i foro cōsciētie?

Solēnitates iuris ciuilit ca testamēta: an possint de cōsuetudine remitti.

Testm̄ ab initio legitime factū qbus modis rumpatur?

Testm̄ ab initio nō legitime factū dicitur pluri⁹ bus modis.

Testm̄ ru
ptū p̄teri
tiōe post
hūi post
ea decedē
tis q̄n re
conuale
scat;

testator. hic em̄ agnatione rūpit
 testamentū. l. i. in fi. r. l. iij. in prin
 cipio. r. l. certū. ff. de iniusto testa.
 nisi idē posthumus moriat̄ in vi
 ta testatoris. nā tūc nō rūpit quo
 ad effectū. vt. ff. de iniusto testa. l.
 posthumus. ij. respō. r. sic soluit cō
 trariū. C. de posthū. her. insti. l. ij.
 ¶ Additio. Ubi dī: posthumo p̄ter
 terriō Quis nat⁹ illico decesserit
 nō restitui ruptū testm̄. Nam hoc
 intellige q̄n decesserit post mortē
 testatoris. hoc est qd̄ vult dñs Ro
 lan. s. prime. r. est ratio inter hūc
 et superiorē casum: qz q̄n decedit
 in vita testatoris repperit causas
 efficientē. sed vbi post mortē non
 repperit causam efficientē vnde
 in primo casu: qz causa efficiēs p̄
 seuerat reconciliat̄ effectus. Sed
 in sc̄do casu qz nō pseuerat causa
 efficiēs nō pōt effectus recōsilia
 ri. p̄terea act⁹ q̄ ordinat̄ ad cō
 firmandū facilius cōfirmatur: si
 repperit cāz efficientē inesse q̄ si
 repperit eam defecisse. Itē stanti
 bus principijs r. primis causis fa
 cilius roborat̄ effectus/ q̄ eis nō
 stantibus: cū tūc deficiat prioris
 fundamentū. hec sunt rationes.
 Bal. in. d. l. posthumus. in fi. prin
 cipij. hęc vera in posthumo p̄teri
 to. in iā nato em̄ aliud seruat. nāz
 aut eo p̄terito institur⁹ est extra
 neus. r. tunc etiā si viuo testatore
 decedat/ testamentū nō conuale
 scit. insti. de exher. libe. in prin. r.
 l. si filius q̄ in potestate. r. de libe.
 et posth. Aut sit institutus veniēs
 ab intestato. r. hoc casu cōualescit
 testm̄ p̄pter geminū fauorē/ testa
 menti s̄z/ r. veniētis ab intestato
 ita loquit̄. d. l. posthumus. fm̄ bal.
 ibi. Ratio inter posthumū r. iam
 natū est: qz q̄n posthumus p̄te
 ritur tūc testamentū h̄z ab initio
 fundamentū cōsistētie. s. posthu
 mi. insti. de exher. libe. r. l. iij. s. ex
 his apparet. ff. de iniusto test. vn
 de p̄pter fundamentū qd̄ habuit
 a principio: facilius conualescit.

Testm̄ ru
ptū p̄teri
tiōe iaz
ea decedē
tis q̄n re
conuale
scat;

testator. hic em̄ agnatione rūpit
 testamentū. l. i. in fi. r. l. iij. in prin
 cipio. r. l. certū. ff. de iniusto testa.
 nisi idē posthumus moriat̄ in vi
 ta testatoris. nā tūc nō rūpit quo
 ad effectū. vt. ff. de iniusto testa. l.
 posthumus. ij. respō. r. sic soluit cō
 trariū. C. de posthū. her. insti. l. ij.
 ¶ Additio. Ubi dī: posthumo p̄ter
 terriō Quis nat⁹ illico decesserit
 nō restitui ruptū testm̄. Nam hoc
 intellige q̄n decesserit post mortē
 testatoris. hoc est qd̄ vult dñs Ro
 lan. s. prime. r. est ratio inter hūc
 et superiorē casum: qz q̄n decedit
 in vita testatoris repperit causas
 efficientē. sed vbi post mortē non
 repperit causam efficientē vnde
 in primo casu: qz causa efficiēs p̄
 seuerat reconciliat̄ effectus. Sed
 in sc̄do casu qz nō pseuerat causa
 efficiēs nō pōt effectus recōsilia
 ri. p̄terea act⁹ q̄ ordinat̄ ad cō
 firmandū facilius cōfirmatur: si
 repperit cāz efficientē inesse q̄ si
 repperit eam defecisse. Itē stanti
 bus principijs r. primis causis fa
 cilius roborat̄ effectus/ q̄ eis nō
 stantibus: cū tūc deficiat prioris
 fundamentū. hec sunt rationes.
 Bal. in. d. l. posthumus. in fi. prin
 cipij. hęc vera in posthumo p̄teri
 to. in iā nato em̄ aliud seruat. nāz
 aut eo p̄terito institur⁹ est extra
 neus. r. tunc etiā si viuo testatore
 decedat/ testamentū nō conuale
 scit. insti. de exher. libe. in prin. r.
 l. si filius q̄ in potestate. r. de libe.
 et posth. Aut sit institutus veniēs
 ab intestato. r. hoc casu cōualescit
 testm̄ p̄pter geminū fauorē/ testa
 menti s̄z/ r. veniētis ab intestato
 ita loquit̄. d. l. posthumus. fm̄ bal.
 ibi. Ratio inter posthumū r. iam
 natū est: qz q̄n posthumus p̄te
 ritur tūc testamentū h̄z ab initio
 fundamentū cōsistētie. s. posthu
 mi. insti. de exher. libe. r. l. iij. s. ex
 his apparet. ff. de iniusto test. vn
 de p̄pter fundamentū qd̄ habuit
 a principio: facilius conualescit.

Sed vbi est p̄teritus filius nat⁹
 istud testm̄: nō habuit fundamen
 tum: r. ita p̄rie nō potuit cōuale
 scere. facilius em̄ renascit̄ res q̄
 de nouo nascat̄. vt dicit glo. in. l. si
 testamentū. ff. de testa. istud vult
 pulchre glo. in verbo perfectā in
 l. si. s. lucius titius. ff. de dona. et
 facit p̄ ista rōne. l. si vnus. s. si cū
 reo. circa fin. ff. de pactis. r. tenet
 Bal. r. d. l. posthumus. Ber. mu.
 ¶ Idē in quasi posthumo. vt si te
 stator post testamentū aliū in fi
 lium arrogauerit: nam hīs quasi
 agnatione sui heredis rumpit te
 stamentū. Idem etiā in eo q̄ est lo
 co posthumus: scz qui tēpore testa
 menti nō erat suus heres. vt di
 ctum est. s. in rubri. de liberis se
 cundi gradus. vbi. sed signanter.
 Item si testator em̄ quē instituire
 vel exheredare debuit rite r. exp̄s
 sa cā igratitudinis exheredauit.
 sed post mortē testatoris opposi
 ta querela inofficiosi testamenti
 rescissum est testamentū p̄ suam
 vt. C. de li. p̄te. aut. ex cā. Itē si he
 res nō adiuerit hereditatem vel
 ante aditā hereditatē decesserit
 vel defecerit conditio sub qua in
 stitutus erat. nam tunc testamē
 tum remanet destitutum nullo ex
 eo herede apparente. vt insti. q̄b.
 mo. testa. insti. s. posteriore. Itēz
 si testator patiarur capitis dimi
 nutionem: nec iterū cuius roma
 nis r. sui iuris fiat. vt insti. qui.
 mo. testa. insti. s. alio quoq; mō. r.
 s. nō tamē p̄ oia. Item si ab eodē
 testatore aliud testamentū rite r.
 p̄fecte postea factus appareat ex
 quo possit adiri hereditas. nā po
 steriorē testamēto qd̄ iure p̄fectū
 est: superius rumpit. vt in. d. s. po
 steriorē. nisi iter liberos. r. nisi pri
 mum sit derogatorium secundū.
 ¶ Additio. h̄is em̄ duob⁹ casibus
 primū nō reuocat̄ vel irritat̄ nisi
 in sc̄do declarat̄ se nolle illud p̄i⁹
 testm̄ valere. aut. hoc inter libe
 ros. C. de testa. r. l. si mihi et tibi.

De probemioꝝ testamēti formis. Fo. lxxij.

ff. de le. s. r. l. si quis. in principio testamēti. ff. de le. ij. Se. mu.
¶ Itē si a tpe pditi testamēti elapsō decimo anno testator dicat se nolle id valere: corā trib⁹ testibus hoc exprimēdo: sic fiet irritū testamētus tā ex cursu tpsis: q̄ ex cōtraria voluntate defuncti: vt. C. de testa. l. sancimus. r. insti. qui. mo. testa. infir. §. ex eo aut. Itē si illi⁹ testamēti qd̄ dictū est in scriptis linū vel signacula iciderit vel abstulerit: vt. C. de testa. l. pe. Itē si testis cui⁹ vituperatione vel macula appareat vel alias suspectū sit. calūniosum em̄ scripturā vim obtinere nō op̄: vt. ff. de fide instru. l. ij. Item in fine notādus est q̄ q̄ testis est nullū ex p̄teritōe iam nati: vel rumpitur ex p̄teritione posthumū vel rescinditur per sententiā p̄posita q̄rela vel p̄tra ta. tūc in q̄libz hōꝝ casuū d̄ deficere q̄tus ad instōnem: sed in legat̄ firmū p̄suerat iure nouissi mo autēticoꝝ. vñ ip̄a legata debētur: lz nō nebeat institutio: vt. C. de libe. p̄re. aut. ex causa.
¶ Additio. Vide q̄ dixi. §. in rub. de legiti. t̄m̄ liberis r. de q̄busdaz documētis r. in additiōe q̄ incipit. si t̄m̄ videre r. in fine. ij. col. Līmita p̄missa fm̄ ea q̄ dixi. §. in rub. de filijs legi. r. natu. posthu. in magna additiōe. Ser. mu.
Et agitur p̄ p̄stādīs legatis actione ex testamēto vel pditiōe ex lege nisi i testō adiectū fuerit: si nō valet iure testamēti r. tūc em̄ petitur ab inte. fm̄ quosdā vt in. d. aut. ex cā notatur p̄ glo. si.

De probemioꝝ testamenti formis.

Rubrica. xxxvi.

Hoc dirigi debet sapiētie studēis intērio: vt nō t̄m̄ quid loquatur: sed quid opetur addi-

scar. philosophie nāq̄ virtus in p̄hie viri
curiosa opatione consistit: r. ideo tus in cu
post artificiales theorice rōnes: riosa opa
ad practicalis industrie p̄optiōe cōfi
tudinez: trāseundū est. q̄tenus tā stit.
ex sapiētie luce: q̄ ex opatiōis vir
tute: nil in his desit traditionib⁹
documētū. cū itaq̄ p̄hemia primo
loco ponatur: de eoz formis tra
ctatulū hūc exordiri expediet. vñ
hoc pacto formā p̄hemij p̄cipēsū
restator corpe san⁹ est. Cum corpe
sanitate viget mēs interior in se
metipsa collecta plenior: vitur
rōne: q̄ nō cogit id cogitare qd̄
dolet. vñ. tūc vltime voluntatis iu
diciō: in quo trāquille mētis r. rō
nis vsus exigitur: salubri⁹ p̄uide
tur. q̄ propter Ro. corpe r. mēte sa
nus r. cōpos: rez r. bonoz suoz di
spositionez: p̄ p̄sens nūcupatiūū testm̄
testm̄ sine scriptis: pdidit in hūc
modū. in primis r. Vel sic. Egri
tudinis vehemētia corp̄alis solet
plerūq̄ a rōnis vsu mētem auer
tere: vt nedū tp̄aliat: verū etiā se
metip̄m diiudicare neq̄at: r. ideo
cum in corpe q̄es est: r. in mēte so
brietas: melius p̄uidetur r. salu
brius disponit vltime voluntatis
iudiciū: q̄ propter Ro. in statu so
brietatis mētis corpe p̄ xpi gra
tiam p̄stitutus. rez r. oim bonoz
suoz r. Si nō testator fuerit cō
pos mēte: lz eger corpe: p̄cipe hoc
pacto. Sup̄ma hōim iudicia (qui
bus r. aie suffragijs: r. tp̄alis cure
p̄simonij post vite p̄sentis exitus
p̄uidetur) etiam languēte corpe
duz t̄m̄ in mēte possideatur ratio:
legit̄ime disponūt. hūc est q̄
Ro. lz eger corpe: t̄m̄ sue mētis cō
pos r. sobrius: t̄m̄ bonoz suoz dispō
nem p̄ p̄sens nūcupatiūū testm̄
sine scriptis in hūc modū facere
p̄curant. Vel sic in eodem casu.
Quāuis incerta r. dubia mor̄ ho
ra debeat prudētis aio suspecta
semp̄ existere: tamen corpe im
minēte lāgore ipsius plus natu
raliter formidatur euentus: ideo

Prima pars florum

disponi substantie tpalis: me corin
gat patrefa. intestatu decederet
tuc e pcpie in fistedu. q circa Ro.
lis eger corpe: rñ sue mēi cōpos r
sobri? bonoz suoz dispōnez p pñs
testm nūcupatiuū sine scriptis in
hūc modū facere pcurauit.

Additio. Has pdictas quatuor
formas ponit etiā Spec. in ri. de
instru. editioe. s. p pēdiose. vñ. qd
si duo testamēta. se. mu.

Deformis legato
ruz q̄ p restitutiōe illi
cite acq̄sitorz relinquū
tur. Rubrica. xxxvi. j.

Multiplicitas r
diuersitas legatorz co
git eoz fōas nō pos
se sub breuitate d̄scri
bere. vñ oportuniū qdā modovisuz

estripas p plures rubr. distingue
re. itaq̄ pia erit de restōnib' illi
cite acq̄sitorz. Scōs de voluntarijs
ad pias cās paie salute relictis.
Tertia de cōmissariorz ordiatioe.
Quarta de legat' q̄ amicitie tpa
lis intuitu reliquitur. Quidat vl
tima spālis ē de his q̄b' m̄ribus
r vxorib' puidef. Circa restōnes
vsuraryz alioz q̄ idebite q̄sita sūt
quatuor solēt casus p̄rigere ex q̄o
rum q̄libet sua fōa surgit. P̄mo
m̄s ē qñ testator aliq' h̄z idebita
r m̄ozē psonaryz rez q̄s r a q̄bus
extorsit: tñc posito p̄hemō: ita
dices. P̄mo q̄des voluit disposuit
r mādauit: q̄ restitūatur. N. x. li.
bre. bonoñ. itez. A. v. boñ. Itē cōi
boñ. xx. libze. r sic de singulis. r in
fine ita dices. q̄s q̄ritates a p̄dō
ctis recipit r habuit per vsurariā
pauitate r aliā illicita exactionē
r ista ē via rutiissima ad plenā aie
liberationē. Scōs ē: qñ testator p
sonas q̄ritates: rez: cās illici
toz ppter timorē infamie i testa
mēto exp̄mere nō vult: forte q̄ a
cōi suo vel ab alijs personis ea ex

turpib' causis extorsit: tñc solet
ea h̄re norata: vel manu suaz: vel
alteri? in aliq' cedula quā p̄ssorzi
suo vel alteri p̄sone fideli figilla
rā exhibet corā duob' testibus: is
ignorātib' qd p̄tineat in ea: quo
facto ita i testamēto dicit. P̄mo q̄
des reliq̄t de bonis suis tali sacer
doti vel poni cētū libras soluēdas
r puertēdas i h̄is circa ea q̄ ei in
secreto cōmisit. Terti' qñ testator
multo tpe fecit vsuras r multa ex
torsit idebita: q̄ impossibile foret
particulariter in testamēto exp̄ri
meret: tñc ita dīcēdū est. P̄mo q̄o
dem voluit disposuit r mādauit
q̄ soluātur oīaz singula q̄ ad eum
vel aliū eius noie puenerūt ex cā
vsuray siue ex aliā q̄cunq̄ iniusta
vel idebita cā: oib' r singulis p̄
sonis r vniuersitatib' a q̄bus ip̄s
vel alium eius noier: hoc vel aliq̄d
eoz appareat habuisse vel p̄cepit
se: siue hoc appareat ex libris vel
scripturis rōnis suaz. siue aliā le
gitima fide vel pbabili ratione: r
etiā alijs q̄b' restitūendū videbit
cōmissarijs suis. j. scriptis ex eoz
pura p̄sciētia. Quart' qñ testator
scit de p̄sciētia se h̄re idebita: is
rñ a q̄bus habuit ē incert'. vñ illa
p̄ aiabus eoz a q̄bus extorsit reli
quēda sunt hoc modo. itē cuz cre
dat certa p̄sciētia se illicita q̄daz
p̄cepisse q̄ scz a q̄b' extorsit apud
eum incertū est: reliq̄t p̄ aiabus
oim eoz a q̄bus ipsa idebita r in
certa p̄cepit. I. libras bon. soluē
das a cōmissarijs suis. j. scriptis
de p̄silio viroz prudētus religioso
rum: eo mō quo efficacior cedat
aie sue liberatio. Et nota q̄ ralia
incerta restitūēda sunt de aucto
ritate maioris: scilz vel dñi pape
vel domini episcopi.

Additio. Pro hoc facit. c. cxi. fir.
r ibi panoz. de iudeis. r gl. in. c. ij.
de peni. r re. li. vj. que gl. inter ca
sus referuntur epo etiā hūc casus
citat. **I**tem aduertendum. s. de
vsurarijs dictum est: q̄ is vsurarij

Disposi
tio male
ablato: n̄
nō appa
retib' spo
liatis cō
petit ep̄o

manifesti mandauerint vsuras restitui: non tamen ad ecclesiasticam sepulturam accipiendi sunt: nisi primo satisfiat vel idonee caueat secundum formam. c. quia. de vsu. lib. vi. Recipientes vero eos pro tenore. d. c. q. acciperint reddere copellatur: et donec ad arbitrium episcopi sui satisfaciatur ab officio sui sint executione suspensi. d. c. quia. iuncto. c. q. in omnibus. eo. titu. in antiq. s. p. p. rere. s. sunt hodie ipso facto excoicati. cle. s. de sepul. q. pena accumulatur simul ad supradictam penam cum illa expressse sublata non sit: ut dicitur glo. in verbo manifestos. in. d. cle. s. Item nullus manifestorum vsurarioz testamētis interfit aut eos ad pfectiones admittat siue ipsos absoluat: nisi de vsuris satisfecerint: vel de satisfaciendis per viribus suarum facultatum idoneam ipsorum cautio nem. testamēta enim eorum aliter facta non valent. s. sunt irrita ipso iure. d. c. quia. ad fines. Sed iuxta hoc quod. pone vsurari manifestos fecit testamēta non pōntur cautio. de qua. s. postea aut pōntur illa cautio nem: an ipsius testamēta recouale scaturit: glo. si. in. d. c. q. mouet hanc quonem: et dicitur q. sufficit si ante mortem cauet. hoc sequitur et tenet clare. Bar. in. l. filio pterito. ff. de iniusto testamēto in vlti. q. vbi latius vide. Dicuntur vsurari manifesti: quibus ppositio pgruit. de quibus notum est: ut quod sunt pfecti: vel pde nati: vel quod habent opus euidentia quod nulla tergiverfatione posset celari: ut quod tenet altare suum paratum. Item etiam qui ad casus nisi satis possent dici manifesti: si coram sacerdote et testibus publice fatentur se vsurarios: et vsuras restitui mandant: forte libros rōnis tradentes ita vult glo. in verbo manifesti. in. d. c. quia. iuncta glo. in verbo manifestos. in. c. s. eo. ti. z. libro. Que ro testator mandauit centum distribui pro male ablati: demum post testatoris mortem copertur quod male

ablata non ascēdunt ad tantam summam. quid fiet de residuo: an debeat cedere lucro hereditate: modum quando deficit aliud legatum: ut in. l. si quis titio. ff. de leg. ii. Et videtur pro quod debeat cedere hereditate: quod ppositio caufe limitat legatum: ut in. l. si. ff. de au. r. ar. le. ga. Ja. de are. in quodam tractatu executorum: ut refert et sequitur Bal. in. l. si. q. s. ad declinanda. C. de episcopi. r. clerici. in. iij. col. s. si. sed iuxta hoc quero. ponamus quod testator mandauit bona sua etc. et etiam dominus panorum. in. c. tua nobis de testamētis distinguit quod aut testator prohibuit in alium casum dictam quantitates: expressit: et cedit hereditate: aut simpliciter disponit: et debet disponi inter pauperes. arg. l. legatum. ff. de vsu. fructu. leg. sicut legatum in pium vsus pueritur in alium: si non pōntur depurari ad vsus destinatum. de quo dicitur cas. i. prima rub. ita istud legatum relictum pro male ablati. et hoc pōntat ipse panorum. vbi. s. verissimum. quod ex quo testator expressit certam quantitates: credendum est illam debere: si non appareant debetes recipere. Idem dicit ipse obseruandum in pmissio ne seu cautio de qua hodie pōntur vsurari manifesti de qua dicitur. s. Nam solent et debent pmittere quantitates restituere verissimiliter ex totam. unde si non appareret debetes recipere totam quantitates: de residuo distribui inter pauperes: ut legitur et nota. in. d. c. q. de vsu. lib. vi. vide etiam de isto Jo. an. in addi. ad Spe. in ti. de instru. edi. s. nunc verbo aliqua etc. s. si. xij. qui incipit. et scias quod inter relictum ad pias causas etc. In summa circa totam materiam istius rub. aduerte quod non sufficit illicite acquisita erogare pauperibus: sed modo sciamus psonas a quibus extorsimus. c. sicut dignum s. eos. de homici. Non enim remittitur debitum s. augetur: si alij soluantur quod alij est ex debito soluendum. ea te. de iureiur. Be. mu.

Pauperi
b) eroga
re an sus
ficiat ma
le ablata

**De formis legati
pro suffragio anime
circa opera pietatis.**

Rubrica. xxxviii.

Ilicitis his q̄
tanq̄ aliena restituē
da sūt: vel etiā si nul
la se testator credat
h̄re illicita. solet ipse testator: pro
expensis funeris: et pro elemos
nis: et alijs operibus pietatis: ali
quaz summā pecunie de bonis su
is disponere: et illam postmodum
in operib⁹ pietatis et misericor
die particulariter reliquere: hoc
modo. Ites de alijs bonis suis re
liquit: pro anima sua: vel pro aīa
suar par entum suoz. c. lib. vel. cc.
boñ. de quibus mādauit expēdi
supra fun⁹: vel occasione funeris
et sepulture sue: quam sibi elegit
apud talē ecclesiam (si sepulturā
eligat). x. vel. xx. li. boñ. vel id q̄ vi
debitur cōmissarijs: eorum arbi
trio tā pro exequijs q̄ tumuli con
structione et eis q̄ fieri consueue
runt: pro defunctis. viij. et. xxx. et
cētesimo die: et etiā in anniuersa
rio. Item mādauit emi baldachij
nū vnū vel paliū sericum precij. x.
vel. xx. sub. boñ. ad deferendū cor
pus eius ad sepulturā: et traden
dū ipsi ecclesie ea cōditione et le
gerit ex eo fiat platena sacerdo
ris ad diuinū cultū. vel ex ipso pā
nodieb⁹ festiuis et solēmb⁹ orne
tur. altare beate marie ipsius ec
clesie. vel ipse pannus in dicta ec
clesia perpetuo seruetur: et gratis
concedat ad deferendū corpora
pauperū: qui in ipsa ecclesia sepe
liētur. Et in fine cuiuslibet dicta
rū dispositionū subiunges: et vo
luit et mandauit q̄ dicit⁹ pannus
nullo modo vel igenio possit alie
nari. vel in aliā causā trāfferri. sed
ad dictū diuinū cultū perpetuo

q̄ diu subsistet: ipsa ecclesia debeat
pseruari. Itē fieri mādauit calicē
vnus argenteū et deauratū precij
x. vel. xx. lib. et illū offerri tali ec
clesie: perpetuo ad op⁹ diuinū of
ficij in ipsa ecclesia conseruandū
vel mandauit fieri vel emi vnum
missale: vel atiphonarū p̄cij. xx.
libarū: et illud offerri tali eccle
p̄petuo ad opus diuinū officij in
ipsa ecclesia: p̄seruandū: ita q̄ nul
la ratione vel causa possit aliena
rū: vel in aliā cām p̄uerti. Itē mā
dauit dari alicui fideli homini. x.
vel. xx. p̄ viaticū: q̄ vice sua et aīe
sue vñtiter limina bti Jacobi apo
stoli de gallicia: vel limina ap̄loz
Petri et Pauli: vel transeat mare
in subsidiū terre sancte. Item q̄
queratur due virginēs paupes et
indigētes et nō habētes vnde nu
bāt: et volētes nubere vel religio
nes intrare: vel queratur due pu
blice peccatrices: volētes renūtia
re peccato: et vltorius honeste vi
ueret: bōis viris nubere: vel reli
gionem intrare: quaz cuiuslibet dē
tur. xx. lib. et in auxiliū dotis nu
bēdi: vel religionem intrādū: ca
ueat p̄inde cōmissarij ne eis sup
hoc dolose a strahētib⁹ illuda
tur. Item voluit et mādauit emi
pannū nouum p̄cij. xx. lib. de quo
fiat. xx. tunice que dētur. xx. pau
peribus verecūdis: et nō simulātī
bus verecūdiam et miserā. de q̄
bus spes sit q̄ nō vendāt eas: sed
eis vtatur q̄ diu subsistent. Item
cuiuslibet p̄uētū fratruz ciuitatis
et suburbioz qui pp̄ria non possi
dēt: sed de elemosina viuūt: offer
ri voluit: et mādauit. vs. vel. xij. de
narios p̄ quibet sacerdote ipsius
cōuentus: deuote eos rogādo: vt
quibus ipsoz sacerdotum in sa
cramēto altaris cōmendat aīam
eius redēptori suo. Item fieriet
emi voluit lectum vnum cuz sere
tro et omnibus apparatijs. et il
lum offerri deo et hospitālī sancti
Stephani: ad vsū et opus p̄eres

De formis legati pro suffragio anime. Fo. lxxv.

grinorū et infirmorū/ ea cōditio-
ne et pacto vt perpetuo ad dictū
pietatis opus seruet ibidē: et nul-
lo modo alienari possit: vñ in aliā
causam cōuerri. Itē ex dicta sum-
ma p̄ aia relicta reliq̄t tali cōuē-
tū. x. lib. vel sic legauit tali cōuē-
tū. x. lib. de q̄bus fiat vna pietas
vel respectio fratrib; dicti cōuēt;:
vel p̄cise cōuertat i edificii ipsi;
ecclesie: vel in ornamētū altaris.
itē tali fratri. x. vel. c. soli. cōuertē
dos solūmō in vestes suas/ vel in
auxiliū libroz suoz theologicorū:
vel in causam quam magis acce-
ptauerit vt ille: vel in necessitates
suā. itē ecclesie bonū. vñ tali pleba-
no. xl. soli. p̄ restitutiōe decimarū.
itē tali sacerdoti vel tali heremi-
te vel tali hospitali. x. soli. itē ecc-
lesie parochiali sue. c. soli. Has
bes igit̄ has iustas species lega-
torū p̄ aia i q̄s ideo tibi posuit qz
sepe solēt accideret: et vt tibi sint
forma et modus oim̄ alioz q̄ de te-
stamentorū possunt dispositione
p̄cedere. Sic aut̄ hmōi legat̄ par-
ticulariter ordinat̄ si qd̄ videbit̄
et summa relicta p̄ aia superesse
solet illd̄ testator arbitrio cōmis-
sarioz distribuendū relinqueret:
et tūc ita subiūges: residuū vero
ex dicta summa p̄ aia sua expēdi
et distribui mādauit arbitrio com-
missarioz suoz. i. sc̄ptoz iter pau-
peres xp̄i et ecclesias et hospita-
lia et alia opa pietatis. q̄b; sic dict̄
cōtinue scribe: commissarios autes
suos et hui; testamētū executores
circa predicta etc. vt. i. in se. rubri-
noratur.

Additio. Circa p̄missa q̄ro: qd̄ si
relictū ad pias cās: seu certe p̄so-
ne nō possit deputari ad vsus de-
stinatū nunq̄d̄ efficiet̄ relictū hu-
iusmodi caducū? Bar. in. l. pater
§. tuscularū. ff. de le. iij. et post eū
panoz. in. c. nos quidē de testa. di-
stinguit: qz aut relictū concernit
piam cām simpliciter et nō p̄sonā:
tūc tale relictū nūq̄d̄ efficiet̄ cadu-

cum/ sed d̄z deputari ad aliū vsus
cū cōsensu ep̄i et heredis vt in. l. le-
gatū. et qd̄ ibi notat̄. ff. d̄ vsufruc.
le. r. d. c. nos quidē. Aut relictum
factū est p̄soner; tūc si cōtēplatio
ne aietq; fuisse alie p̄sone reli-
cturus/ et tūc deficiēte illa p̄sone
d̄z relictus ad p̄m̄ vsum cōuertit
vt volūtas defuncti i effectu ad-
impleat̄. d. l. legatum. Si nō reli-
ctū fuit factū cōtēplatione p̄so-
ne vñ collegii: nō habito respectu
ad piā cām: tūc deficiēte p̄sone vñ
collegio expirat̄ relictū: et reman-
et apd̄ grauatiū. vt. d. §. tuscularū
nus. Si autē dubitat̄ an testator
habuit respectus ad p̄sonā an ad
piam cām: debem; p̄sumere religio-
nis fauore et aie qd̄ ad piā cām
p̄sperit. ar. l. sunt p̄sone. in si. ff. d̄
religio. Ex his decidit̄ ip̄e panoz
mi. vbi. §. questionē quidā simpli-
citer reliquit. l. certe puelle puta-
titie maritande: mox ista titia
anteq̄ cōsequat̄ relictū. dubitat̄
an expiret hmōi relictū. an nō sit
cōuertendū ad aliā puellā mari-
tandā: et pōt̄ dici s̄m̄ enī qd̄ ex va-
rijs cōiecturis iudex arbitrabit̄
an testator habuerit respectum
ad aiām aut ad fauorē illi; puel-
le. pone enī qd̄ diu sibi seruietat̄:
nam tunc presumptio erit qd̄ vo-
lebat eam remunerare.

Item nō. si testator mādāt fieri
calicē vel platenā in aliq̄ ecclesia
nō specificandō ex q̄ materia/ itel-
ligit̄ de argēto et serico. l. titia. §.
sc̄ia. et ibi glo. et Bar. ff. de au. et
ar. le. vide et Bal. l. l. si nōdū. C. d̄
furtis p̄pe finē. Bernardus mi.

De formis ordi- nandorū cōmissario- rum. Rubrica. xxxix.

Distq̄z disposi-
tū fuerit de restitutio-
nibus ablatoz et de le-
gatis elemosinarū p̄so-

Calicē vel
platenāz
si fierimā
dauit tes-
tator de
q̄ mate-
ria intel-
ligatur.

Relictus
ad pias
cās si non
pōt̄ depu-
tari ad
vsus de-
stinatum
an effici-
tur cadu-
cum;

Prima pars florum

let testator: ad ea exequenda commissarios eligere: pura potestate alicuius coueurus qui p tempore fuerit/ vel cofessoris sui/ vel vxoris/ vel amici/ alius de cuius charitate cofidit: vel etiam ipm eundem heredem: quoniam nullo alio commissario electo: heres ipso iure tenet exequenda. potest autem eligere vnus et plures: et circa ea multas depositiones facere. vt infra videbis. Et nota quod huiusmodi commissarii tantum habent de potestate testatorum datur eis a testatore: et nil plus possunt facere quam testator commissarius eis: quod mandatarij sunt. et ideo bonum consilium est quod plenum mandatum et plena auctoritas det eis. vt supra videbis. Itaque postitis legatis refectionibus vel elemosinay ita scribes vel cotinuabis. Commissarios autem suos et huiusmodi testamento executorum ad omnia predicta et singula faciendam et complendam esse voluit et disposuit gardiam conuentum minorum bonorum que pte fuerit: et fratrem. Alibi. et. d. p. ei/ vxore. et. d. Jo. ei/ ptes. Et nota quod ita simpliciter electi dicuntur meri et nudi ministri. vnde pecunia eis data dispensare possunt. sed si heredes nullam habent actionem. Sed si testator voluerit plenioris auctoritate eis prebere ita continua bis postitis nominibus commissariorum: dans et attribuens eis plenam et omnimodam potestatem et mandatum petendi: erigendum recipiendi ab heredibus infra in scriptis sufficientem et integram pecuniam pro predictis omnibus et singulis exequendis: et per eos ob hanc causam agendi: et ipsos cum effectu conueniendi: et mandauit heredibus suis infra scriptis dictam pecuniam dictis commissariis sine molestia vel lite tradere et exhibere: alioquin danauit eos pene causa. in c. dictis commissariis eorum proprio nomine applicanda. predicta omnia et singula nihilominus executioni mandaturis. vel sic dans et attribuens eis plenam et omnimodam potestatem et mandatum agendi et exer-

cendi actiones suas contra debitores suos et quos voluerint ab eis sufficientem certitudine ex debitis exigendi et recipiendi pro predictis omnibus et singulis exequendis. vel sic dans et attribuens eis plenam et omnimodam potestatem et mandatum vt eorum auctoritate accipiant et accipere possint de bonis quibus voluerit et ea aut quod ex eis voluerint distrahere: alienare: vendere: obligare: conuenire de prioribus: illis recipere: deponere: tradere: et euicitione cauere: et ob id cetera bona obligare: et omnem ex eis et super eis potestatem perficere: quemadmodum ipse viuens facere potuisset: pro predictis omnibus et singulis exequendis et in fine harum dispositionum subiunctis ista clausula: necnon dans et attribuens eis super omnibus et singulis supradictis generale mandatum cum libera administratione item voluit et disposuit quod si aliquis ex eis premozierit vel absentes essent vel certa ratione impediti ceteri non insolidum exequantur. vel sicut item voluit et disponit quod ipsi commissarii omnes simul et concorditer predicta omnia et singula exequantur vel quod de consilio et consensu dicti potestatis habito et obtento ceteri exequantur: vel si dicti commissarii in aliquo dissentirent illico in quomaior pars eorum consenserit executioni mandetur. Has igitur dispositiones vel quasdam ex eis scribes prout placuerit testatori.

¶ Additio. Circa predicta quero ad quem vel quos spectet executio eorum que in vltimis voluntatibus relinquuntur: pro responsione istius questionis distingue post panorum. in. c. si heredes. de testa. Nam aut testator elegit sibi executores: et ad illos omnino pertinet executio testamenti: et non ad episcopum: etiam in legatis ad pias causas. c. tua nobis. de testa. et in auctoritate ecclesie. titulu. §. si quis autem pro redemptione. col. ix. Ad episcopum tantum pertinet

Executio
eorum que in vltimis voluntatibus relinquuntur ad quos spectet.

tales executores compellere ad exequendum pias voluntates defunctorum etiam si testator hoc voluerit. dicto. c. tua nobis. Adde etiam quod in relictis p male ablatiis debet adhiberi pudentia. et consilium episcopi. vt in. c. cum sit. et ibi hoc vult. d. Panor. de iudeis. et p glo. in. c. ij. de pe. et re. lib. vj. Ita tenet etiam dñs Rolan. §. in rubric. de formis legatorum q p restitutione illicite executorum relinquunt in fine. et ibi terigi in prin. addi. Aut testator non reliquit executores in testamento et tunc in relictis pro redemptione captiuorum et pro elemosina pauperum episcopus succedit etiam si testator prohibuerit eum aliquid ad hoc habere participium. vt. d. §. si quis aut. et l. nulli. et aut. licet. C. de episc. et cle. In alijs vero relictis succedit heres. vt. d. c. si heredes. et c. nos quidem. et dicto. ca. tua nobis. Sed si is qui debet exequi admonitus tempore debito semel et secundo per episcopus negligit exequi deuolutio fit ad episcopus in relictis ad pias causas vt est casus in. §. si aut qui hoc facere. in. d. aut. de eccl. tit. si vero fuit monitus semel expectatur anni lapsus. ar. in. d. c. nos quidem. de testa. et in aut. hoc amplius. et ibi sentit hoc Bart. C. de fideicom. An aut hoc locum habeat etiam in relictis ad non pias causas vt ad episcopus fiat deuolutio modo predicto. Glo. in sbo ab episcopo. in si. ibi dñs dicit et hoc precipue in his re. in. d. ca. si heredes inuuit quod sic. idem tenet Innoc. et hosti. in. d. c. nos quidem. Sed glo. §. in. d. c. tua nobis. tenet contrarium Joan. and. in. c. iohannes. de testat. larius examinat istud et tandem distinguit hoc modo. si episcopus vult pcedere ex officio per modum executionis pcedit. glo. in. d. c. si heredes. vt scz in relictis etiam ad non pias causas se impedit. Aut vult pcedere ad instantiam legatarum: et sic libello oblato: tunc non impedit se de

hmodi relictis. §. do. Pe. de an. i. c. si heredes. et quod etiam ex officio non posset se episcopus impedire de relictis ad non pias causas. mouet principaliter quod non debet iudex impedire officium suum non imploratum ad utilitatem priuam: nisi essent persone miserabiles. allegat nota in. ca. bone. §. de postu. plat. et expressius Inno. in. c. ad nram. ij. de iureiur. est textus in. l. iij. i. §. hoc aut iudicium. ff. de va. inf. et ibi Bar. ergo episcopus ad utilitatem legatarum non debet se impedire ex officio. mouet fortius nam iura ciuilia disponunt hoc casu ad quem spectet executio: nam deuoluit hereditas ad alios cum onere exequendi voluntate defuncti: et precipiunt p hoc cautionem prestari. vt. d. aut. hoc amplius. C. de fideico. licet ergo episcopus possit se impedire de legatis ad pias causas elapsos annos non tamen de alijs. Sed. d. Panor. vbi. §. in contrarium adducit textus in. d. c. si heredes vbi generaliter loquitur textus. Item interest iudicis ecclesiastici vt vota defunctorum per oia obseruentur. vt in. c. vlti. voluntas. xij. q. ij. Et est ratio: quod iudex ecclesiasticus subuenire debet oibus oppressis et miserabilibus personis destitutis omni auxilio. vt in. c. sup. quibusdam de verb. sig. lxxvij. dist. quasi p totum. sed defunctus est miserabilis persona. cum sit destitutus omni auxilio. nec hys aliud velle. vt in. l. §. C. de fac. san. eccle. merito impartitur iudex ecclesiasticus officium suum non imploratum. Et p hec tollit fundit motum dñi Pe. nam iudex ecclesiasticus non hys respectibus ad legatarum: sed ad voluntatem defuncti et eius voluntas impleat. et hoc voluit textus in. d. c. si heredes. in si. §. in Panor. ibi Zamē saluado certo casu vtramque opinionem vult. d. Panor. vbi. §. q. aut episcopus vult se impedire antequam heres sit priuatus hereditate: scilicet ante lapsum annum: potest per predictam rationem: et hoc casu. cessat argu. p.

Judex an
debeat
impedire
officium
suum
non
imploratum?

Episcopus an
possit se
impedire
de relictis
ad non pias
causas?

Prima pars florum

quia hereditas nondū puenit ad aliu. aut vult se impedire postq̄ heres incidit in penā priuationis: tūc si heres de facto possidet hereditate q̄ nemo petit: p̄t ep̄s se impedire q̄ cessat p̄dicta ratio: t̄ haber locū rex. in. d. c. si heredes. sc̄dm̄ aliū intellectū: aut hereditas puenit ad alios: t̄ non impedit se de executione: nisi respectu cōpulsionis sciende: q̄ cōpellit heredem nouū ad exequendū. t̄ sic fecundū eundē Panor. p̄t p̄cordari. d. aut. hoc ap̄lius cū. d. c. si heredes. t̄ cū alijs iuribus. §. allega. q̄ not. Irē adde supradictis q̄ lz ad ep̄m p̄tineat vt vota defunctorū executioni mandent. d. c. si heredes. dicit tñ. d. Panor. ibi q̄ hoc ē mixti fori: q̄ etiā iudex sc̄laris p̄ officii sui ipartiri etiā i legatis ad p̄as causas. vt in. d. aut. de eccle. tit. §. si q̄s edificationē. t̄ in. d. aut. hoc ampli. C. de fideicō. et p̄ hoc arbitrat̄ ip̄e. d. Panor. esse locū p̄uentioni inter hos iudices q̄ dicit notandū. facit q̄ dicit. i. c. cū sit generale. de foro comper. ¶ Irē aduerte q̄ clerici sc̄lares et laici possūt deputari executores in vltimis voluntatibus: vt p̄batur in. d. c. tua nobis. de test. Religiosus aut̄ executor deputat̄ nō p̄t (cum velle vel nolle non habeat) h̄mōi officii suscipere nec exequi nisi a superiore suo petita sup̄ hoc licentia: t̄ obtēta. c. ij. in p̄n. de test. li. vs. Fratrib̄ vero minorib̄ hoc officii est penit̄ interdicitū. vt in cle. exiui. ij. p̄inde cū vir sanctus. ¶ Si. verū etiā cū dicti ordinis fratres. de x̄bo. sign. Nota tñ q̄ dicti f̄res p̄siliū dare i exequēdis vltis voluntatibus licite possunt. vt i. d. x̄fic. verū etiā. An aut̄ isti fratres possunt mixtim deputari executores. Jo. an. in. c. iohannes. de testa. vt etiā refert. d. Panor. in. d. c. tua nobis. dicit q̄ sic dicit plenius vt p̄ eū. An femina possit esse exequutrix. item an minor. xxy. ānis: tra

ctat glo. s. in dicto. c. ij. de testa. li. bro sexto. t̄ vult in effectu q̄ licet de rigore iuris nō possent minor et mulier esse executores: cōsuetudo tamen q̄ est optima legū iter p̄es: t̄ habet q̄ tales exequi possint. Quero t̄ reuoco in dubiū iura premissa: tan ne executores testamentarij possint agere contra heredem vt eis tribuat vnde possint exequi voluntatem defuncti: istam questionē format glo. in. l. nulli. C. de episcopis t̄ cleri. item glo. in. l. lucius. §. meua duos. ff. ad trebel. t̄ glo. in. l. si quis titio. ff. de leg. ij. que voluit q̄ aut loqui mur in relictis ad p̄as causas: et tunc indistincte possunt agere cōtra heredem. vt in. d. l. nulli. t̄ l. si quis ad declinādā. hoc tenet etiā glo. in. §. si quis in nomie. in aut. de eccle. ritu. col. ix. aut loquimur in alijs relictis: t̄ tunc subdistingunt: quia aut sunt executores meri: aut sunt participes. primo casu executores nō agunt contra heredem: sed si heres sponte eis tribuit: exequuntur voluntatem defuncti: sed agere nō possunt. d. l. lucius. §. meua duos. nisi testator aliud expresserit. l. a pluribus ff. de leg. s. Aduerte tamen q̄ lz nō habeant actionē cōtra heredem hoc casu: possunt tamen officium iudicis implorare contra heredē vel alios detinentes bona defuncti. ar. i. l. hereditas. ff. de pe. her. et in. l. quintus. in si. ff. de annuis leg. t̄ hoc voluit Dy. in. d. §. meua duos. t̄ Bart. in. d. l. si quis titio. ff. de leg. ij. poterit ergo diocesanus cōpellere executores vt implorēt officium iudicis contra heredem: t̄ sic intellige. c. iohannes. de testa. sc̄dm̄. d. Panor. ibidē. vel potes etiā intelligere illd. c. sectidum eundē Panor. vt cōpellatur executor exequi quando scilz bona sunt in manibus ipsius executoris: vel heres est paratus sibi dare vnde exequatur. Secundo

Executores testamentarij an possint agere cōtra heredem vt eis tribuat vnde exequant.

Executores vltimarū voluntatū q̄ deputari possint.

Fratres minores an possint esse executores.

De formis ordinādoꝝ cōmissarioꝝ. Fo lxxvj.

casu qñ scz executores sunt parti-
cipes: puta q: testator voluit ali-
quā partem remanere penes exe-
cutores: itū poterūt agere vt. d. l.
si quis titio. ff. de leg. ij. ita dicit
dicte glo. Tu dic melius fm Pa-
noz. vbi. §. q si qba dispositionis
conferuntur in eos tacite vel ex-
presse non dicitur puri executor
res s; legatarij: ideo possunt age-
re cōtra heredem. exempluz dicit
testator: relinquo titio centū / 20
lo q illa restituat Seio. nam licz
nullam cōmoditatem habeat: ex
quo tñ verba legati in eum cōfe-
runtur: poterit tanq; legatarius
agere ptra heredem / et est vrile: qz
si deficeret fideicōmissum ex pso-
na fideicōmissarij: accresceret isti
legatario / et nō hereditur. d. l. si qñ
titio. idem dixi vbi tacite disposi-
tio cōfertur in ipsos executores:
vt q: sunt participes illius reli-
cti. his em casib; nō dicitur puri
executores vñ habēt actiones cō-
tra heredem. d. l. si qñ titio. ¶ An
autem isti executores recipietes
pecuniā ab heredib; debeāt ne-
cessario cauere heredib; de expē-
denda pecuniā: item an de expen-
sis cre datur sacramēto executor
tractat glo. in. d. l. nulli. C. de epi-
z cleri. dic vt in ea. ¶ Itē qñ nū-
quid executores saltem de aucto-
ritate ep̄i possint legatū ad cer-
tum vsum relicū in meliōrē trās-
ferre: Panoz. in. d. c. tua nobis. de
testa. tenet q non: ex quo pōt de-
putari ad vsus destinātū. nā iura
solū excipiūt principis auctorita-
tem: vt in cle. qz ptingit in prin.
de reli. do. facit. l. legatus. z quod
ibi nota. ff. de vsufriu. lega. Si ve-
ro ad vsum destinatum deputari
non pōt. runc dicit vt dir. §. proxi-
ma rubri. prope fines. vide latius
de isto per Jo. de imol. in. l. j. ff. de
condi. insti. z post euz p Ang. are.
in. §. impossibilis. insti. de hered.
insti. ¶ Itē no. q pluribus execu-
toribus datis vno mortuo: vel in

remotis existente vel exequi no-
lente poterit alius officium: exe-
cutor: exercere: ne voluntatem te-
statoris impediri: vel nimis dis-
ferri cōtingat: nisi testator aliud
disposuerit. c. ij. §. si. de testa. l. ij. ff.
¶ Sed iuxta pmissa qñ nūquid
compellitur qs acceptare officium
executionis: artēro q sit res pia z
fauorabilis: vt in. l. j. C. de sa. san.
ecclē. r. c. tua. de testa. do. Panoz.
in. d. c. iohannes. de testa. tenet q
non: z hoc etiam pcedit fm eum
in relictis ad pias causas. hoc vi-
detur pbare tex. in. d. c. iohannes.
ibi post mādatum susceperunt: et
idem sentit ibi Jo. an. Ex p̄dictis
parer intellectus superiorū dum
dictum est q ep̄s pōt executores
cōpellere vt exequātur. nā hoc ve-
rum postq ipsi susceperūt mādā-
tum vel onus executionis. d. c. iohā.
nes. iuncta glosa. Acceptare autē
siue suscipe mādatum qs videtur
fm eūdes Jo. an. ibi supra exp̄sse
acceptando aut tacite: puta exe-
quēdo aliquid de spectatibus ad
illud officium: fecus dicit si erat
presens qñ officium sibi cōfereba-
tur z tacuit p hoc. l. filiūsa. §. in-
uitus. ff. de pcura. Addit Panoz.
in. d. c. iohannes. q etiam p cetero
rem actum executionis dicit officium
acceptare. puta si sciēter recepit
litteras in quibus sibi officium cō-
ferebatur. arg. in cle. j. de pcura.
Vel si ipse scripsit q testator ad il-
lud officium eum deputauit. ad
hoc bonus textus. in. l. vroz. §. j.
ff. ad leg. cornel. de sal. facit. l. ex
sententia. ff. de testa. tute. z est
hoc vltimum norandum fm dñm
Panoz. vbi. §. quia potest adduci
ad multa. Aduerte tamen singu-
lariter q respectu legatorum ad
pias causas videtur q ep̄s possit
compellere aliquem etiam citra
acceptationem: z si non vt execu-
tor testamentarij: saltes vt dele-
gatum z cōmissarium. Nam cum
episcop; hoc casu habeat exequi

Executio
tiois offi-
cium an ac-
ceptare
qs cōpel-
latur

Admādatū
qñ susci-
pere qsvi-
deatur.

Executo-
res an pos-
sint lega-
tū ad cer-
tum vsum
relictū ex
ep̄i aucto-
ritate in
melioꝝ
vsu trās-
ferre.

Prima pars florum

Delega-
tionē cō-
pellit q̄s
nūcipē.

vt supra ptz: poterit officium hoc sic delegaret ad suscipiendum cō pelle sicut in q̄libz alia delegatio ne. C. q̄ p sua iurisd. l. s. r. c. pasto- ralis. in p̄n. de offi. deleg. ita dicit notabilr. d. Panoz. vbi. s. Idē pos set dici etiā in alijs legatis: qm̄ vt. s. vixi etiā in illis: epus p̄t se impedire. Reliqua hāc materias cōcernātiar. vide late p Barr. in. l. alio. ff. de ali. r. ciba. le. r. plenissi me Spe. in ti. de instru. editio. in s. nūc. v̄o aliqua. Berar. mu.

**De formis legato-
rum relictoꝝ p̄sidera-
tione p̄sanguinitatis
vel affinitatis v̄l ami-
citię tp̄alis. Rub. xl.**

RActa iam cō-
missarioꝝ ordinatio-
ne q̄bus cōmittūtur
legata restitutionis
r elemosinar: potest testator de
alijs suis bonis: cōsanguineis et
amicis charitatis causa dādo le-
gare: r hec talia legata solēt non
a cōmissarijs: sed ab heredibus
prestāda relinqui. item r debito-
ribus suis liberationem legare
potest. item seruis libertatē. itez
creditoribus id qd̄ d̄z: si tñ plus
est in legato q̄ in debito. item iu-
rar: actiones: r seruitutes: r vsu-
fructus r futuros fructus. s. si q̄s
debitori. r. s. ecōtrario. r. s. tā au-
tem. r. s. ea quoz. insti. de lega. r
s. multis. insti. de liberti. Itēz si
liō naturali legare p̄t vsq̄ ad le-
gitimū modū de quo modo dictū
est. s. in rub. de na. tm̄ libe. Quin
immo alicui filioꝝ suoꝝ legitimo-
rius r naturaliū legare vel etiā p̄-
legare p̄t. sup q̄bus alique soꝛe
exēpli cā ponitur: itaq̄ postq̄ or-
dinatio cōmissarioꝝ suoꝝ fuerit
facta ita p̄tinuabis. Insup. J. ne-
poti suo legauit de alijs suis bo-

nis. x. lib. Itēz tali suo compatri-
equi vel librum vel p̄diu vel. x.
corbes frumēti q̄libz āno vsq̄ ad
x. ānos post obitū ipsiꝝ testatoris
Itēz. Al. legauit. x. modios ex eo
vino qd̄ p̄cipietur p̄ anno p̄nti in
talipinea sua. itē. A. legauit vsūm
fructū: r ius vtēdi r fruēdit: r
ctū p̄ceptiōes talis p̄dij. Itē tali
p̄ri vel amite sue legauit alimēta
sufficiētia in domo sua q̄diu vix-
rit. Itē tali seruiēri r pedisseque
sue legauit. c. so. quos ei debebat
p̄ mercede sua: r insup de bonis
suis. xx. so. insup tali debitori suo
legauit liberationem debiti. x. li.
ad qd̄ ei tenebatur ex tali causā
ex tali instro r ipsius instrumēti
redditionem: nisi viuēs egerit de
bitū. item tali creditori suo lega-
uit: r soluit restitui mādauit. c. li.
in q̄bus ei tenebatur ex tali cau-
sa r ex tali instro nisi ip̄e testator
viuēs soluerit debitum. Et not. q̄
tale legatum p̄t esse vtile mul-
tis rōnibus vt habes. s. in rubri.
de legatis r qd̄ sit le. v̄li. sed r cre-
ditori meoz. Item. P. legauit de
bitum et noie debiti. l. libras. ad
quod ei tenerur. A. ex tali causa r
ex tali instrumēto: r iura r actio-
nes sibi aduersus. d. A. pro dicto
debito competētes. Item. F. lega-
uit seruitutem itineris actus et
vie in fundo suo sito in tali loco:
ex tali parte ipsius fundi cōpeti-
turam ei r suis successoribus no-
mine talis sui p̄dij: r ipsi p̄edio
in perpetuum vel quādiu vixerit
ipse. F. vel quādiu ip̄e. F. dictum
fundum possederit. item Titio le-
gauit. c. libras si fuerit ad studiū
r studuerit in legibus. x. annis:
vel tale quid fecerit. itez legauit.
R. et disposuit et voluit q̄ heres
eius ipsi. R. vendat talem domū
pro. c. lib. vel p. x. libris minus eo
pretio qd̄ reuera ab alia persona
posset haberi si ip̄e. R. emere vo-
luerit: r ip̄m p̄tium soluerit. Itēz
tali seruo suo legauit libertatez

purā z merā. z tales resz totū ei⁹ peculū a rōnib⁹ dñicis separatū itez talē rez h⁹ dñs sui legauit. **S.** vel talē rem legauit. **P.** item filio suo danieli legauit vel plegauit c. lib. vel sic. itē qz. **R.** filio suo deo dit. c. li. cū enī emācipauit volēs ei alios s⁹es suos. **A. z. J.** coe⁹ re plegauit dicit. **A. z. J.** z cuiuslibz eoz. c. lib. Item tali filio suo naturali legauit. c. li. vel tali sue concubine. **xx** lib. z sic de ceteris prout testator ordinare z legare voluerit.

¶ Additio. **No.** qz q⁹s etiā concubine sue relinquere pōt. facit. l. affectōis ff. de do. Aduerte tñ q⁹ hoc fallit in milite armate militie. l. miles ita. **S.** mulier. ff. de test. mī. z. l. mulierē. ff. de hīs q⁹b⁹ vt indig. vbi d⁹ q⁹ tale relictū dz a fisco vēdicari. facit. l. ij. C. de dona. iter vi. z vro. z nota l. l. affectōis. **S.** alle. Ex q⁹ sequit. fm Bar. in d. l. mulierē. z in eūdez. in d. l. miles ita. **S.** mulier. qz cleric⁹ nō pōt relinquere concubine sue: qz cleric⁹ eq⁹paratur militi armate militie vt nota. l. l. miles. ff. de re iudi. Sequitur etiā qz aduocatus: qui d⁹ miles legalis militie equipatur militi armate militie vt. l. aduocati. C. de aduocatis diuer. iudicio. z notat in d. l. miles. de re iudi. nō possit sue concubine relinquere. ita tenet Bar. in d. l. mī. de re iudi. q⁹ nota. **Se. mu.**

De formis legatorum relictorum uxoribus
Rubrica. xli.

¶ **Via ex hmōi** legatis ppter imperiā tabellōis magne solēt qōnes oriri in mulieribus viduis grauiā ex hoc inferri piculari circōspālīs sup hīs rubrica describitur. psulo itaqz tibi qz viduis z etiā pupillis qbus aliq⁹ in testamēto relinq⁹tur semper sis fauorabilis: z pcura instā

ter qz testator vxori sue siue appareat instrumentum dotis siue non appareat: relinquet z leget dotem suā: z legādo qualitatem dotis vel rem dotalē exprimat. Est enī tale legatū mulierib⁹ multis rōnibus vtilissimū: vt colligitur tam ex tertio qz ex glo. insti. de le. **S.** sed si vxori. z retigi etiā. **S.** in rubri. de le. **S.** sed z creditori. in fi. **S.** Deinde leget quicqd velit de bonis suis: siue q⁹ritatē siue rem siue alimēta: siue vsufructum: z apponat p ditiones quas velit. Et ad hoc vt videas formas legatorum que solēt mulieribus relinquī tibi hec exēpla ppono. Item vxori sue etiā reliquit siue legauit dotes suas que fuerūt. c. lib. Item legauit ei de alijs bonis suis. **xx. li.** bonū. insup legauit ei vestes suas z pānos dēs laneos: z lineos z sericos qbus ipa tpe obitus ipsius testatoris vteret: vel pro ea facti erunt tūc ad opus sui corporis. Vel sic. item legauit ei tale scrinium vel tale lectum: z tot linteamina z tales culcitras. Vel sic. item legauit z voluit z mādauit qz fiant ei z p eayestas ludubres siue viduales p qbus expēdantur. **xxv. lib.** Vel sic. item legauit eidem z voluit z disposuit qz ipsa habeat in bonis z domoz hereditate sua decentia z sufficiētia alimēta quā diu ipsa vixerit: z vidualem vitā seruauerit in domo sua: z cum filijs eius morata fuerit: z dotes z legatum. **xxv. lib.** vel aliud tale legatum si petierit. z mandauit filijs suis sub obrētu benedictōis sue qz ipsam honorent z reuerentur vt dñam z suis cōsilijs z monitis acquiescāt. Item nota qz post tale legatum alimētoz solet ita subiūgi: qz si dicte. **D.** magis placeret a filijs suis habitare seorsum: tunc legauit eidem pro se z vna pedissequa sufficienter in domo sua habitationem ex qua parte domus ipsa voluerit: vel

Concubine sue an q⁹s relinquere possit.

quā tales fuerint arbitrati. Vel legauit idē habitatiōne talis domus sive in tali loco. Itē q̄libet anno. xx. corbes frumētī. z. xx. modios vini puri z. x. libras boni. et tot curr⁹ lignoz p̄ alimētis suis z vni⁹ seruierit et ab h̄f̄dib⁹ suis prestāda libere z q̄ete sine molestia z lite q̄diu vixerit z viduales vitā suauerit z dores z tale legatum nō petierit. Vel sic post illud seorsus tūc legauit ei habitatiōes dom⁹ talis z talē vineā z tale p̄diūz vt edo z fruēdo z talē suppellectilē q̄diu ipsa vixerit z viduales vitā seruauerit z dores z tale legatū nō petierit. In fine aut̄ solent ita p̄cludere q̄ si p̄tingat eā ad sc̄da vota trāsire aut religiozem intrare tūc eā voluit h̄f̄e doctes t̄mmodo suas z tale legatū z tales vestes z tūc alimētōz talis vestis legatū extinguat z desinat zc. Igit̄ ex his colligas q̄ magis placuerit testatori. nā t̄pib⁹ meis hec sepiissime occurrere vidi z caue diligētissime vt in his formis verbis z distincōib⁹ p̄p̄rijs z latinī claritate vtaris vt singula volūntati testatoris cohēreāt.

De formis instōnum liberorū. Ru. xli.

Sicut iam di-

scum est ordinatis legatis oibus tā ex debito q̄ ex libera volūntate relictis: debet testamenti dictator ad heredis institutiōne trāsitum facere. Considerabit autem vtrū instituitur vnus heres vel plures z vtrū liberi vel ascendēs aut extranei. Itē si plures instituātur an equaliter aut disparibus portionibus: z an in capita vel in stirpes.

Aditio. Quid sit succedere vel instituere in stirpes z q̄d in capita dixi. s. in rubr. h̄f̄dis institutiō in qua vlti. volun. zc. Se. mu.

Obseruabit etiā vt si plures heredes fuerint: primo instituātur particulares: deinde vniuersales. primo nati deinde nascituri vel posthumū: z tūc diligētē attendat vt in liberorū instōnib⁹ leges vel leiam nō omittat.

Aditio. Cuius meminit tex. in §. posthumoz aut̄. in fi. insti. de ex here. libe. Serar. mu.

Preterea si fiat ex h̄f̄datio cura bit vt illa legitime fiat z q̄ instōnem ipsa ex h̄f̄datio atcedat. In institutiōnē igit̄ forme plures z varie. s. notātur. quaz illā vel illas dictator sumet quā vel q̄s volūntati testatoris z negotio emergētī magis congruere viderit.

Si vnic⁹ itaq̄ fili⁹ vel filia testatorū fuerit: z is heres in vniuerso instituatur hoc modo forma p̄cipies. In oibus aut̄ bonis suis iuribus z actionib⁹ filiū suū. n. sibi heredē instituit: z si testator p̄ legem velleiā p̄uidere voluerit ne quasi agnatiōe sui heredēs testm̄ r̄cipatur: sic dices: in oib⁹ aut̄ bonis suis iurib⁹ z actionib⁹ filiū suū. n. vel eo p̄moriēte liberos ex eo supstites natos z posthumos sibi heredes instituit: vel sic. In oibus aut̄ bōis suis iurib⁹ z actionibus filiū suū. n. sibi heredes instituit: vt eunt̄ si dicit̄. n. eo testatore viuo moriatur tūc si q̄ ex eo liberi superfuerint nati z posthumi sint heredes.

Si aut̄ plures filij vel filie testatoris ex eq̄s portionib⁹ instituti sint ita scribes. In oibus aut̄ bonis suis iurib⁹ z actionibus Jo. Ar. z Se. filios suos z item Annā Barbaram z So. filias suas sibi ex equis portionibus heredes instituit. Et si vtrū voluerit testator cōsilio legis velleie. ita subiūges. Verunt̄ si aliques p̄dictorū filiorum vel filiarū eius eo testatore viuo mori cōtigerit tūc in locum z partem eius liberi ex eo vel ea supstites nati z posthumi in stir-

De formis institutionum liberorum. Fo. lxxix.

pest non in capita sint heredes. **S**i vero plures filios et filias testator habuerit et quosdam in parte vel re certam quosdam in uniuerso heredes instituerit tunc ita scribes. **P**reterea. **B**. filiam suam in c. lib. boni. herede instituit quas eam hunc voluit cum nupsit vel religionem intrauerit: et in domo sua decetia et sufficientia alimentum. verum si videtur c. lib. antequam nubat vel religionem intraret exegerit extrinsecum non habeat alimentum. et nota quod talis forma solet fieri in filia non nupta: si filia fuerit nupta ita dices. **P**reterea vel insup. **B**. filiam suam vel ea premortuam liberos ex ea supstitutes sibi heredes instituit in eo quod ipsi. **B**. vel per ea dedit dotis nomine quam nupsit: et insup. in x. lib. ultra. **S**i autem testator habuerit nepotes ex filia premortuata dices. **I**nsup. **A**. et **M**. nepotes eius filios olim. **B**. filie sue heredes instituit in eo quod ipsi. **B**. dedit in dote vel dotis nomine quam nupsit insup. in c. s. ultra. **S**i testator filiam habuerit monasterio dedicatam ita dices. **I**tes foroz. **M**. filiam suam de puero sancte clare sibi in x. lib. heredes instituit. **E**t si voluerit quod ille. x. li. ad monasterium omni casu debeat peruenire sue filia premortua testator sine non: ita ita dices. **I**tes intuitu et preceptatione eius filie de puero et monasterio sancte clare: ipsi monasterium puerum sibi in x. li. heredes instituit. **C**orringit aliquando quod testator hunc filium emancipatum quem solimodo instituit vel re certa vult herede institueret tunc ita forma bis. **I**tes filium suum. **R**. a se emancipatum vel eo premortuam liberos ex eo supstitutes sibi in. xx. lib. vel tali pro die heredes instituit. **E**t idem in nepotibus ex emancipato filio mortuo nascitur. **N**as testator emancipatum filium vel eo premortuam liberos eius instituit re tenere vel in hereditate vel in re vel portione certa. quoniam ipsum vel ipsos instituire potest in uniuersa forma

pariter cum alijs in parte retentis. cum sublata sit omnia iterum suum emancipatum et vtriusque liberos.

Additio. **V**ide quod dixi. **S**. in rubrica. de libere. primi gradus legi. et naturam natis in. ij. additio. **S**. m.

Ites etiam aliquando ex his quos hunc in parte i re vel in hereditate vel portione certa heredes instituire potest. et tunc ita dices. **I**tes. **A**. filium vel nepotes suum sibi in c. lib. vel tali pro die vel certa parte bonorum suorum scilicet sextate siue quadrante herede instituit.

Itaque institutus particularibus hereditatibus de tabellio ad uniuersalium institutionem accedere sub hac forma. **I**n omnibus autem bonis suis iuribus et actionibus. **P**. **J**. et **N**. eius filios sibi ex equis portionibus heredes instituit. **E**t nota quod potest fieri institutio primam in capita et partem in stirpes. hoc modo. **I**n omnibus autem bonis suis iuribus et actionibus. **F**. et **A**. eius filios scilicet quolibet eorum in tertiam et per tertiam parte. **M**. non et **S**. eius nepotes filios olim. **L**. eius filium in reliqua parte sibi heredes instituit. **I**tes nota quod in his uniuersalibus institutionibus recurrere bonum est ad pro filium legis vellet. ut quod dicatur et si aliquis predictorum filiorum et nepotum suorum eo testatore vivo decesserit: tunc si quod ex eo liberi supserint nati et posthumi in locum patris eius in stirpe et non in capita sint heredes.

De forma institutionis posthumorum. Rubrica. xliij.

Actis institutibus particularibus liberorum puerorum faciende sunt institutiones posthumorum. ne ex preteritione posthumi rumpi corringat testamentum. de quo dictum est. **S**. in rubrica. de filiis legitimis et natu. posthumis. sicut autem sub his verbis forme. **S**i vero ex ipsa. **A**. legitima eius proge nati vel editi fuerint ex nullo

Prima pars florum

filij vnus vel plures: masculi vel femine: posthumi vel medio tpe ad lucē pueniētes: ipsi vel ipos cū predictis. *f. r. s. i. a.* natis pariter ex eqs portioib⁹ sibi in oibus bonis suis heredes instituit.

De formis instōnum ascēdentium nostrorū. Rubri. xliij.

Gigit q̄s ascēdētes suos instituire tūc demū qm̄ nō hz līberos descēdētes v̄r dicitū est. *s. i.* i. ber. in instōne parētū lz si spōte velit possit nihilomin⁹ eos instituire et si hēat descēdētes **A**dditio. De quo non est dubitandum cū legitima filijs relicta etiā extraneos instituire pōt: vt aut. de trien. r. semisse. *s. si nō vlt. tra. q̄tuor. col. iij. se. mu.*

Instituet igit eos in vniuerso hoc modo. In oib⁹ autē bonis suis patrem autē vel proauū suum: vel matrem autē vel proauā sibi hē redem vel hēdes instituit.

De forma institutionum extraneorū heredū. Rubri. xlv.

Plet testator extraneum vel extraneos instituire: puta suū filiū naturalē vel aliquem de collateralib⁹ vel aliū quēcūq; tūc scz qm̄ legitimos nō hz descēdētes vel ascēdētes: quis etiā si hēat legitimos liberos vel parētes eis in aliq̄ instituit possz extraneū in reliq̄ instituire. Ita q̄ instituet extraneos hoc modo. In oibus autē bonis suis iurib⁹ r actionib⁹ suā filiā naturalē Antōniā vel suū fratrem vel patrūm p̄san guinē sibi hēdes instituit. Et si respectu salutis aie instituat locus

venerabilis: ita dices. In oibus autē bonis suis talē ecclīaz vel hospitalale vel puētus tāq̄ xp̄i pauperes intuitu pietas sibi heredē instituit. Vel sic. puētum p̄dictorū r puētus fratru de saccis ciuitatis Boni. tāq̄ xp̄i paupes sibi hēdes instituit ex eqs portioib⁹. *Si nō ḡnāliter xp̄i paupes instituantur: ita dices. In oib⁹ autē bonis suis iurib⁹ r actioib⁹ paupes xp̄i existeres i ciuitate r comitatu Boni. diuini iuris r pietas intuitu sibi hēdes instituit. Sz nō. q̄ i tali instōne p̄petit distributio ep̄o dioecesis: qz ḡnāliter p̄curator pauperū sue dioec̄s. *s. si q̄s autē p̄ redemptio neribi in oib⁹ em̄ talib⁹. r. c. in aut. de ecclē. ti. col. ix. qd̄ plurimū testatores abhorēt nolentes oīno q̄ hēditates eorū in man⁹ ep̄i distribuēde pueniāt: r ideo solēt ad dēre hoc mō. Illos vidēlz paupes q̄s p̄ aie sue salute dicti cōmissarij ei⁹ dixerit eligēdos nūerādos r noīandos q̄si a se testatore electi r nūerati fuissent r p̄p̄is r ex pressis noīb⁹ declaratis quoz quē libet nō p̄ rata: sed illā solūmodo quā ipsi cōmissarij ei designauerint ex hac hēditate cape voluit r disposuit portioē r ipos cōmissarios vice dictorū heredū r pauperū hāc hereditatē adire. Et atre de diligēter qz lz talis institutio alieno arbitrio valde esse cōmissarij: ideo nō valere. l. illa institutio. r. l. captatozias. ff. de here. in sti. tñ bñ valet. Si nō testator diceret illū instituo quē titi⁹ voluerit: tūc oīno cōmitteret alieno arbitrio r esset captatozia institutio: p̄sus inutilis: s; hic testator instituit p̄ria facie paupes xp̄i qd̄ bñ facere pōt: quis infinitū numerū pauperū p̄ instōnem restrinxerit ad certos pauperes r heredes per cōmissarios ex postfacto declarandos.**

Additio. Qd̄. *s. i.* dicta institutio valeat tenet. *Ly. i. l. captatozias.*

Ep̄s ḡnālis ē p̄curator pauperū sue dioec̄s.

Instituta alieno arbitrio an valeat

C. de testa. mili. et post eum Bar. in. l. illa institutio. ff. de here. in. sti. ubi ponit rōnes. Et no. fm eūdem ibidem q̄ in casu p̄missō illi cōmissarij atēq̄ elegerit paupes sunt p̄ueniēditq̄ habent loco heredi p. l. si q̄s ad declinādas; p̄iūcta. l. nulli. C. de epi. et cle. de q̄ vī de lati? p̄ eūdez bar. in q̄ daz q̄one p̄ eū disputata q̄ icipit filiū adulrum testator instituit. Se. mu.

¶ Uer̄ ē tñ qd̄ ad h̄mōi dubitatio nes soler testator vxore vel aliq̄ue fidelē amicū herede instituire dīstrubutionē ipsi? h̄reditatis p̄aia sua ipsi? fidei cōmītēdo. et tñc ita dices. In oib? aut̄ suis bōis. D. ei? vxore vel. C. ei? cōpatres sibi here dē instituit; dīspōnēs et iubēs q̄ p̄ aia sua et parētus suoz h̄reditates ip̄as eroger et dīstrubuat it̄er p̄ias cās et circa mie op̄art dīstrubutio nē ip̄as sue fidei et charitati cōmit tēs. Sed cū istud videat esse qd̄ daz fidei cōmissus; q̄ritur vtz pos sit defalcari trebellianica portio et videtur q̄ non; cū in relictis ad p̄ias causas cesset ois falcidiarv̄t in aut. de eccle. titu. §. si autēz heres. col. ix.

¶ Additio. Vide q̄ dixi. §. in rubr. de fal. detract. cc. Berar. mu.

De exheredationuz formis. Ru. xlvj.

Ater vel mater aut aliq̄s de ascē dētib? p̄nis vel m̄nis habēs aliq̄ue de his liberis q̄s testādo vel instituire vel exheredare tenet; et volēs illū exheredare poterit hoc facere; si tñ verā h̄eat atq̄ legitimā cām igratitudinis aliquā scz ex his q̄bus liberi p̄nt de iure exheredari et illā in testō exp̄sserit; hoc mō. In sup. §. filiū suū; q̄ manus atroces iniecit in eū; vel q̄ p̄ veneni pocula ei mortē pavit exheredavit oimoz ab oi substātiar̄ hereditate sua cōstituit alienum

¶ No sibi herede instituit.

¶ Additio. Quod aut̄ et q̄ sint cāe p̄pter q̄s parētes p̄nt exheredare filios dixi. §. in rub. de libe. p̄mi grad? legitimis et naturalib? iam natis. in vltia additioe. Se. mu.

¶ Si nō neq̄ instituire neq̄ exheredare voluerit poterit p̄terire cās has iheredo hoc mō. P̄terea. N. filiā vel neptē suā nec instituit nec exheredavit; q̄ cū eā honeste marito cōiūgere voluissz ip̄a magis elegit luxuriari. p̄. nō h̄r dē instituit.

¶ Addi. Aduerte q̄ p̄missas duas foras pōit etiā Spec. i. ti. de iusu. edictio. §. sp̄ediotioe. §. si aut̄ is qui aliq̄ue tenet instituire. Se. mu.

¶ Et no. q̄ talis p̄teritio facta cū cā siue a p̄re siue a m̄re aut ab ali q̄ de descēdētib? p̄nis vel m̄nis tñ valet q̄ritus exheredatio.

¶ Additio. Ita tenet Bzo. in summa. C. de libe. p̄re. in prin. et Spe. ubi. §. Berardus mulier.

¶ Fili? aut̄ vel ali? ex liberis parētes exheredare vel p̄terire pōt vt supius dictū est; inserēdo exheredationi vel p̄teritioni vnā ex illis se prem causis legitimis q̄b? liberi p̄nt parētes suos exheredare.

¶ Additio. Causas p̄pter q̄s filij p̄nt suos parētes exheredare scripsi. §. in rubri. de insti. parētum seu ascendentiū. in. iij. col. vltime additionis. Berar. mu.

De formis vulgaris substitutionis.

Rubrica. xlvj.

Quonia fm naturalē rōnabilez ordinē institutio sicut p̄m? gradus d̄ p̄cedere; substitutio vero tanq̄ secundus gradus seq̄. iccirco postq̄ tradita sunt institutionum exēplar de substōnum formis immediate dicamus; in quolibet aut̄ exēplo p̄pter maiore euidentiā substitui

Commissarij q̄bus pauperū electio in testō est p̄missa lo co here dī sunt.

Trebellianica an h̄eat locū i relictis ad p̄ias cās.

Preteritio facta cū an eq̄paret exheredationi.

Prima pars florum

Substitu-
tio vulga-
ris ad qd
fuit iuēta

tioni cuiuslibz sua institutio ad pre-
pones. Vulgaris subftō ad hoc fo-
lū fuit inuēta vt si ptingat qd he-
res iſtitut^r vel nolit vel nō poſſit
hereditatē adire ali⁹ ſit heres: r i
hoc differt a ceteris qz p hāc teſta-
toz ſibi puidet ſi iſtitut^r nō adeat
p ceteras: nō etiā ſi iſtitut^r adeat:
ſz ſub adiecta p ditiōe dcedat. Eſt
ergo vulgaris expſſe talis forma.
P. filiū ſuū vel fratrem vel amicu ſi
bi heredē iſtituit. r ſi ipſe. P. nō
erit heres. vel ſic r ſi ipſe. P. nolit
vel nō poſſit eſſe heres. A. ſit he-
res: vel. A. ei ſubſtituit. Et poſſet
vltteri⁹ pcedere dicēs. r ſi A. nō ſit
heres. B. ſit heres. r ſi. B. nō ſit.
I. ſit r c. r ſic p multos grad⁹ here-
diū. Itē mult⁹ hēdib⁹ iſtitut^r poſ-
ſit cuiuslibz ſuū ſubſtitutū dare. Et
no. hic qd ſit iſtitut^r cui ſit vulga-
ris expſſa erat filiūſſa. r pupillus
tūc ex ipſa vulgari pſurgit et pupil-
laris vt riuſqz ibi reſultat effect⁹
¶ **A**dditio. L. q̄uis. C. de ipube. et
alijs ſub. r. l. iā hoc. ff. eo. B. mu.
¶ **S**i autē ſubſtitut^r nō ſit fili⁹ vel
ſi fili⁹ qdēs ſit / ſz nō pupillus: aut
ſi filius r pupillus ſit: ſz nō in po-
teſtate tūc eſt ſola vulgaris.
¶ **A**dditio. Ad hoc em̄ vt pupilla-
ris valeat multa regrūtur vt di-
ctū eſt. ſ. in rub. de pupillari ſub-
ſt. in prin. Berar. mulert.

¶ **T**acita vulgaris fit duob⁹ hēdi-
bus iſtitut^r hoc modo. Ja. r Pe.
eius filios vel fratres: vel cōſan-
guineos ſibi hēdes iſtituit. r eos
inuicē ſubſtituit: q̄ ſi dicat ſi vnus
nō ſit heres: al⁹ ſit heres iſolidū.
Et artēde qd ſi in iſtis duob⁹ iſti-
tutis hec oīa ſimul pcurrūt ſz qd
ambo eſſent filij r abo pupilli et
ambo i p̄tate p̄ris talis ſubſtō di-
cef breuiloq̄. ſz ſi aliqd eoz deſit
tūc erit ſolūmodo vulgaris.

¶ **D**e formis pupil-
laris ſubſtitutionis.

Rubrica. xlvij.

Pupillaris ex-

preſſa ſit p inſtōnem
hoc mō. An. filiū vel
nepotē ſuū ſibi hēdes
iſtituit: r ſi ipſe ei heres erit: r in
pupillari etate vel intra. r. annū
ſue etatis deceſſerit. P. ſit heres
vel. P. ei ſubſtituit. Et not. qd ſub
p̄dicta pupillari expſſa p̄tinet ta-
cita vulgaris: r iō ſiue ipſe pupil-
lus ſit heres: r i pupillari etate de-
cedat: ſiue he nō ſit ille iſtitut^r vo-
cabit iure directo lz ex pupillari
vocef ad vtrāqz hēditates. ſ. p̄ris
r filij: ſz ex vulgari t̄m ad hēdita-
tes p̄ris. Itē no. qd iſte abe ſubſtō-
nes. ſ. pupillaris r vulgaris fieri
poſſet ſimul r ſemel expſſis h̄bis
hoc mō. I. filiū ei⁹ hēdes ſibi iſti-
tuit: r ſi ipſe ei heres nō erit / vel ſi
heres erit r i pupillari etate dcef-
ſerit. P. ſit heres: vt iſti. de pupil-
laris ſub. in pn. De tacita nō pupillari
meli⁹ exēplū nō habem⁹ qd illud
qd iſurgit ex expſſa vulgari: qd
ſit ſola vulgari filioſa. pupillo i il-
lari vulgari icludif tacita pupillaris
lz et lex alia exēpla ponat vt q̄ſqs
mihi heres erit ſit h̄s filio meo:
r qdaz alia q̄ nōq̄ ad man⁹ occur-
rere n̄ris t̄pib⁹ viſa ſūt. Et ſi teſta-
toz filijs poſthumis iſtitut^r pupil-
larē ſubſtōnez fecerit: ita dices in
ſubſtōe p̄miſſa. Et ſi aliq̄s dictoz
filioz ſuoz poſthumoz h̄s erit
r in pupillari etate deceſſerit ta-
lis ſit heres vel talē ſubſtituit.

¶ **D**e forma exēpla-
ris ſubſtitutionis.

Rubrica. xlvij.

¶ **D**Arēs habēs fi-
liū vel nepotē furioſuz
vel mēte captū qui pu-
pillare t̄ps exceſſit inſtōnem vel
ſubſtōne ei faciat hoc mō. P. filiū
ei⁹ furioſuz vel mēte captū ſibi he-
des iſtituit. ſed ſi ipſe deceſſerit

furius vel mēre capt' Jo. eius fili-
lius vel talis ei' frater / vel talis
ali' sit heres vel talē eius filiū vel
fratrē heredē instituit. de hac sub-
stitutiōe an ⁊ quali pcedat dictū
est. §. in rub. de exēplari substōne

**De formis copen-
dise substōis ⁊ fidei
cōmissarie. Rub. xlix.**

X tribus iam
exēplificatis substōni-
bus nō interest vruz
dicat ille sit heres vel
illū substituor quomi-
nus remaneat directe. In hac au-
tem cōpēdiosa substōne opus ē qd
ipā fiat folsi filiosa. pupillor ⁊ cuz
isto aduerbio qñcūq; v' filiz solū
p' h'ba directa scilz ille sit heres ⁊
nō p' obliq; scilz illū substituor ⁊ qd
nō ponat i ea clā sine liberis. fiet
ig' hoc mō. p. filiū suū sibi here-
dē instituit. ⁊ si dicit' ei' fili' dece-
serit qñcūq; n. sit heres Et no. qd
talis substitutio h'z ius et naturā
et effectū pupillaris substitutio-
nis. Veruntū tres sunt forme q' h'z
silitudinē cū cōpēdiosa videant
h'feratamē modica h'boz muta-
tione vel adiectione: substitutio-
nē fideicōmissariā reddūt. ⁊ ideo
fieri p'st cuiusq; heredū vel cuius
heredi. Quarūvna talis est. p. si
bi heredē instituit. ⁊ si dicitus. p.
qñcūq; decesserit sine liberis Ja.
sit heres. Scda talis ē. ⁊ si dicitus
p. qñcūq; decesserit sine liberis
Jac. substituit. Tertia talis est qd
si dicit' p. decesserit qñcūq; Ja.
substituit. Et not. q' h'z in hoc ter-
tio exēplo nō ponat illa clausula
sine liberis: attamē si institutus
erat filius testatoris. tacite sub-
telligit. sed in extraneo aliter est
q' Aditio. Ut in l. generalr. §. cū
ait. C. de insti. ⁊ substi. sub cōdi. ⁊
dictū est. §. in rubrica de compen-
diosa substitutione. Berar. mu.

¶ Itē nota qd oēs iste substōnes i
quolibz fideicōmissarie sūt: ⁊ ius
atq; naturā fideicōmissi habent.
¶ Aditio. Hoc verū scdm quosdā
alij tñ aliter dicunt v' notari ple-
ne. §. in d. rub. de cōpēdiosa sub-
sti. vbi vide late de hoc. Ber. mu.
¶ Est ⁊ quartū exēplū ex quo du-
plex substō cōsurgit. s. pupillaris
et fideicōmissaria ⁊ p'pterea fa-
ri nō pōt nisi filiosa. hoc mō. Ja.
filiū suū sibi heredē instituit: ⁊ si
dictus Ja. decesserit in pupillari
etate vel postea qñcūq; sine libe-
ris substituit ei pupillariter vul-
gariter ⁊ p' fideicō. Philippū fra-
trem eius vel talē aliū. ⁊ esto me-
mor qd talis substō valde vtilis ⁊
assueta est in filio pupillo cui pa-
ter substituere vult in pupillari
etate et etiam postea.

**De forma breuilo-
que seu reciproce sub-
stitutionis. Rubric. l.**

N hoc vt sub-
stitutio dicat breui-
loq; hec oia p'ringere
debent scz qd ipā fiat
duob' v' plurib' filijs pupillis: ⁊ i
p'rate testatoris existētib' hoc mō
Ja. ⁊ Da. filios suos ipuberes sibi
heredes instituit ⁊ eos iuicē substi-
tuit. sub his h'bis p'ntent due pu-
pillares: ⁊ due vulgares. Et no. qd
si aliq; de institutis esset adultus
v' emancipat' v' nō fili' rōne ine-
qualitatis lex nō pateret eā esse
breuiloquā: immo tūc eēt simplr
vulgaris. de hac substōne dictū ē.
§. in rub. de breuiloqua substōne.

**De documētis qd
quosdā aureis ⁊ nota-
bilibus: circa magis
assiduas substitutio-
nes. Rubrica. l.j.**

Prima pars florum

Estandus est primo quod duas substitutiones scilicet pupillares et fideicommissarias versus nisi temporibus huius in proprio. Item nota quod testator huiusmodi unicum filium et illum pupillum vel huiusmodi plures filios et omnes pupillos: aliqui prouideret eivis de substitutione. scilicet. etate solimodo pupillare: eo quod non vult esse vel eos ultra ipsos temporibus grauamini substitutionis subiiceret et tunc sola pupillaris est facienda. Aliqui prouideret non solum. scilicet. etate pupillare: et etiam postea et tunc aut hoc facit versus ad determinatum tempus: aut sine temporibus prefinitio: et in his casibus erunt due substitutiones faciende. scilicet. pupillaris per se et fideicommissaria per se. hoc modo et si videtur. Ita. vel si aliquis dictorum filiorum eius heres erit et in pupillari etate decesserit: talis sit heres: vel sic ceteri eius testatoris filii supstitutes sint heredes. quod si dicitur. Ita. pubes factus: vel sic. quod si aliquis dictorum filiorum eius pubes factus postea. scilicet. xxv. annis sue etatis decesserit sine liberis. vel sic: postea quicunque decesserit sine liberis substituit ei. per. vel sic: substituit ceteros fratres eius: testatoris supstitutes filios: et premortuorum liberos in stirpes et non in capita. Et sine obliuione nota. quod testator aliqui huiusmodi multos filios: et omnes eos instituit masculos et feminas pupillos et maiores et etiam posthumos: et cuius eorum quicumque tempore decedenti de substitutione prouiderit. et certe primo erunt tunc faciende cuius eorum pupilloz due substitutiones. scilicet. pupillaris et fideicommissaria. deinde ceteris alijs qui pupillare tempus excesserint fiet tunc fideicommissaria. Item si premissis et postea omnibus institutio nibus predictorum filiorum put eas notas habes in rubrica de formis institutionum liberorum: accedas ad substitutionum formam hoc modo. Si autem aliquis dictorum filiorum vel filiarum eius

pupilloz iam natoz / vel etiam post. humorum ei heres erit et in pupillari etate decesserit: sint heredes ei ceteri eius testatoris filii maiores superuenientes et premortuorum liberi in stirpes et non in capita. verumtamen si quis predictorum filiorum pupilloz natoz vel posthumorum pubes factus postea quicunque sine liberis decesserit / substituit ei ceteros eiusdem testatoris filios maiores et feminas superuenientes premortuorumque liberos in stirpes et non in capita et sic vides quod cuiuslibet pupilloz per se fit pupillaris: et per se fideicommissaria. Et huiusmodi modum propter omnem dubitationem euitanda valde approbant sapientes. Sed tamen si breuioribus verbis: in hoc casu uti velles poteris ambas dictas substitutiones coniungere hoc modo. Si aliquis predictorum filiorum eius pupilloz natoz vel posthumorum decesserit in pupillari etate vel postea quicunque sine liberis substituit ei pupillari et per fideicommissus ceteros eius testatoris filios maiores superuenientes premortuorum liberos in stirpes et non in capita. Itaque factis predictis duplicibus substitutionibus filiis pupillis transibimus ad substitutiones aliorum filiorum / quod metum pupillaris temporibus excesserint. facies enim solam fideicommissariam hoc modo preterea si aliquis dictorum filiorum aliorum eius ad ultimum vel maiorem quicumque decesserit sine liberis substituit ei ceteros testatoris filios et. ut. scilicet. Item scias quod in testamento matris aut materni: et aliorum ascendentium per matrem ad solam fideicommissariam recurrimus: etiam si instituit liberos suos pupillos / cum ipsi non possint facere pupillarem.

Additio. Ratio iterum: non habent eos in parte quod inter cetera requiritur in. l. ij. in prin. ff. de vulg. et pup. sub. et dictum est. scilicet. in rubrica de pupill. substi. Gerardus mulert.

De forma prohibis

tionis detrahēdi falci
diā delegati. R u. lū.

Matēdit in hac parte pducere p̄sens opusculum formas di spositionum illarū de q̄bus actum fuerit q̄nto capitulo in antecedētib⁹ ratiōibus theoricū documētū. Habet heres ex lege falcidiā hoc b̄ficiū vr si legata vires hereditatis excedāt possit de eis defalcare t̄m vr ap̄d eius remaneat itēgra q̄rtā nisi testator ei vetuerit detrahēre falcidiā de legat⁹ q̄d si fecerit ita scribes postis oibus substitutionib⁹ p̄sciens modū patrimonij r̄ ignarus / phibuit expressim detrahēre falcidiā de legatis.

Additio. Probat̄ hec forma in aut. sed cum testator. C. ad. l. falcidiā. An aut̄ r̄ q̄n̄ p̄sumat̄ testator scire vel ignorare vires patrimonij dixi. §. in rubri. de falcid. detrahēti. a testatore facta phibitione. Gerardus mulert.

De formis alienationis prohibite a testatore alicuius rei. Rubrica. liij.

Testator prohibet aliquā alicuius rei vel rerū alienationem vsq̄ certum tēpus: aliquā hō in p̄petuū. Si ad certum tēps alienationē vetuerit suadeas ei vr penaz adijciat hoc modo. Itē dicto vel dict⁹ heredib⁹ suis phibuit talis dom⁹ vel p̄diū alienationē r̄ lōgi tēps locationē vl̄ p̄cessionē q̄usq̄ p̄pleuerit. xxv. annū sue etasī vel vsq̄ ad. x. vl̄. xx. annos post obitū ipsi⁹ testatoris: q̄ si p̄ fecerit ips⁹ vl̄ ip̄os heredes suos pene cā dānauit in. c. libris p̄stādis ab eo tali monasterio vel

psone iure legati. Si hō i p̄petuū phibeat tūc erit assignāda p̄sōa cui⁹ gr̄a fiat phibitio hoc modo. Itē phibuit oīno r̄ i p̄petuū talis dom⁹ vel turris siue taliū rerum alienationē / distractionē lōgi tēps locationē / r̄ p̄cessionē r̄ oēm p̄ctū r̄ actū ex q̄ alienatio seq̄ret vl̄ q̄ i fraudē alienatiōis p̄sumet fieri: vl̄ p̄sumi possz. Et hoc idē qz voluit rē vel res ipsas i posteros r̄ liberos ei⁹ mares ex linea masculina r̄ ex eo vl̄ eis i p̄petuū descēdētes puenire. Et si placeret testatori possz ita addere / q̄ si aliq̄n̄ p̄tigerit vr nemo ex ip̄is sup̄sit vl̄ appeat tūc voluit rē ip̄am in tale mōasteriū puenire ea t̄m lege r̄ conditiōe vt nulla ratiōe vel cā possit in p̄petuū alienari. De hac phibitiōe dictū est. §. in rubri. d̄ alienationis a testatore facta phibitione.

De formandis di spositiōib⁹ circa tuto res qb⁹ pupillis institutis heredibus puidetur. Rubrica. liiij.

Quonia plerū q̄ testator magis d̄ tutore a se p̄uiso / q̄ d̄ legitimo et datio cōsistit bonū ē q̄ tabellio testatorē sollicitet vr pupillis institutis heredib⁹ de tutore p̄uideat q̄d si facere voluerit sub hac forā scribet. Tutor rē vl̄ tutores p̄dicti vl̄ p̄dictoz filioz vl̄ nepotū ei⁹ p̄. r̄ Ja. pupilloz nō t̄m naroz s̄z ēt posthumoz eē voluit r̄ disp̄dit d̄nas. B. ei⁹ vr rē r̄ d̄nas. A. ei⁹ m̄rem r̄. F. ei⁹ frat̄r. Et si testator reliq̄r tutore eū q̄ nō d̄. xxv. annū etasī sue p̄pleuerit possit p̄uidere d̄ alio iteris sub hac forma. P̄dictoz autē filioz suoz i pupilloz tutore esse voluit Ja. q̄usq̄ An. filius suus cōpleuerit. xxv. annū: quo subsecuto ip̄i⁹ Ja. tutele officij desinat / r̄ ext̄tē

An. incipiat eē tutor. Vel sic: tuto
rē esse voluit. An. fratrē ei? post
q̄ cōpleuerit. xrv. annus sue etas
interim aut Ja. si tutor. Si vero
tutores ibidem p̄sentes instēt se
ab inuētarij cōfectiōe ⁊ a reddē
da ratiōe administratiōis absol
ui: ⁊ hoc testator vult: subiūges
absoluēs et liberās p̄dictos Ja. ⁊
An. ab inuētarij cōfectiōe et etiā
ab administratiōis sue reddēda
ratiōe q̄nimmo p̄hibet eos inuē
tarij faceret administratiōis
reddere rōnē. Versi q̄ talis abso
lutio semiplena est: ideo tutores
aliqui sapientū cōsilio informari
petūt se plene a testatore absolui
adeo vt nullū possit in eos vel in
eorū heredes periculū redidare
q̄bus si testator assenserit ita scri
bes. Tutores autē predictorū Ja. ⁊
N. filiorū suorū pupillorū esse dispo
sūt. B. ⁊. r. M. nolens ⁊ oīno ve
tans eos iuramentū p̄stare: inuen
tariū faceret: accepta et data ⁊ cu
iūq̄ gestioniū eorū actus in scri
ptis redigeret: redactos ostēdere.
item rōnē administratiōis eorū
aliquē tpe reddere vel exhibere. a
q̄bus oībus ⁊ singulis: ⁊ ab oī le
ge tutele ipsos ⁊ eorū heredes li
berauit penitus ⁊ absoluit: dam
nans suos heredes ne aliquid ab
eis petāt: vel erigant: ⁊ ne aduer
sus eos suas p̄dictis occasiōibus
ererceant actiōes. et si p̄dicti. B.
⁊. et. M. aut heredes eorū occa
sione p̄dictorū vel alicuius eorū:
si ue occasiōe dicte tutele bene vl
male gesserint: si vl neglecte: si
ue volit: culpe vel negligētie noīe
in aliq̄ tenerent vel dānificarent
illud totum vel tantūdem de suo
eis iure legati relinquit. Certum
tibi tabellioni suadeo q̄ nō sis i
huiusmodi absolutiōibus valde
promptus nisi eas de plena testa
toris voluntate pcedere videas: qz
posset d̄ facili pupillis eē nociue.
Additio. Aduerte circa id qd̄ i
fine istius rubrice dicit et inuit

dñs Rolan. scz tutori doli remir
ti posse. si hoc intelligat de dolo
p̄terito planū est. nā ille remitti
pōt. vt. l. si q̄s rōnes. ff. de libe. le.
si nō intelligas de dolo futuro: tal
sum est. nam dolus futurus nullo
modo remitti pōt. l. si vn⁹. §. illud
ff. de pactis. ⁊. l. quidam decedēs
ff. de administr. tuto. et. l. si ser
uus vetitus. ff. de le. i.

Itē aduerte q̄ qñ alicui tutori
relinquit liberatio simpliciter et
p̄ administratiōe p̄terita: nō vi
det ei remitti dolum nec res ipsi
testatoris q̄ penes eū sunt. Laure
lio. §. cai⁹. ff. de libe. le. Sed huic
obstare videt. l. aurelius. in. §. ti
tius. ff. illo ritu. Pro p̄cordia illi
⁊ aliarū legi distingue breuiter
fm Bar. in. d. §. caius. qz aut tale
legatū fit p̄ur sine dubio hoc ca
su ip̄ortat liberatiōe a toto. p̄e
sumptio em̄ p̄pter naturā affe
ctū: facit oīa patri videri cōcessa
nisi aliud sensisse testatorem ab
heredib⁹ approbare. ita loq̄. d.
Laurelius. in. d. §. titius. Si vero
tale legatū fit extraneo: tūc ad
uerte diligenter: qz qñq̄ testator
ipse disponit ⁊ ipse liberat: ⁊ libe
ratiōe relinquit: nō aut grauat
heredē suū q̄ liberet: et tūc nō v̄
remissus dolus: nec res testato
ris q̄ penes ip̄m tutorē sunt. hoc
casu loquit. d. §. cai⁹. in. l. d. aure
lio. cū si lib⁹. idē si grauat heredē
suū nō agerem̄ aut grauat vt li
beret. vt. l. nō solū. §. pe. ff. eo. ⁊
si testator grauat heredē vt libe
ret vel vt qd̄ sile faciat: tūc videt
remissus dolus ⁊ obligatio eorū
q̄ ex bonis testatoris penes ip̄m
legatariū sunt. ita loquit textus
in. d. l. si quis rationes. in fine. ff.
de libe. le. Ratio diuersitatē ē fm
eundē Bart. vbi. §. nam quādo te
stator relinqt nō videt de hoc co
gitare mortis scz cogitatiōe tur
bat⁹: facit. §. illud. in aut. de triē.
et se. col. iij. et. l. hac cōsultissima.
vers. at cui⁹ hūana fragilitas. C.

Dolus an
possit mit
ti tutori,

Libera
tio relio
cta tutori
an cōpre
hēdat do
lū eius et
res testa
toris ap̄
ip̄m tuto
rē existen
tes.

qui testa. fa. possunt. sed qm testa-
tor grauat heredē vt liberet vide-
tur grauari vt liberet iteruiuos.
sz liberatio iteruiuos illd iporrat.
vt notat idēz Bar. vbi. s. ergo. 7c.
Et si diceres heres tenet ad libe-
randū etiā qm testator reliq̄t libe-
rationē simpliciter. vt. L. iij. §. nūc
de effectu. ff. eo. dic. verū est / quia
lex hoc vult / nō q̄ testator dixerit
z sic nō apparet de volūtate eius
tene menti z sis cautus tu tabel-
lio in v̄bis istis concipiēdis : qm
vt patet multū interest vtrū scri-
bas liberationē tali suo quondā
tutori reliq̄t: aut ab eo nihil exi-
gi voluit: aut heredē suū nō age-
re grauauit: qm illis casibus nec
dol' nec res testatoris penes ip̄z
legataris existēs remissas vidēt.
vel si scribas: z heredē suū graua-
uit vt talem tutorē quondā suū
liberet : qm tunc illa oia remissa
vidētur vt patet ex premissis. Be-
nardus mulert.

**De forma verbo-
rū per q̄ testamētis p̄-
cedentibus et sequen-
tibus derogatur.**

Rubrica. lvi.

S testator me-
minit se aliqd vel ali-
qua precedētia testa-
mēta fecisse. vel etiaz
suspiciat q̄ facta ap-
pareant: turū p̄siliū est q̄ illa spe-
cialiter reuocet: me forte i aliquo
eorū aliqd appositiū appareat p̄-
pter qd̄ huic posteriori p̄iudiciuz
pararet. reuocabit autē hoc mō.
Pretea testm̄ qd̄ olim a se factū z
scriptū ē manu tal' notarij: z oēm
aliā cuiusq̄ gnis vltimā volūtate
hacten' a se factā: scriptā cuiusq̄
manu reuocauit penit' z fregit z
irritauit. z licet in eo scriptus sit
posteriorē aliter nō valere nisi in

eo cōtinere: hymn' angelicus vl'
glia in excelsis deo: vel dñica oīo
p̄ n̄r: scz vl' aliqd aliū v̄bū vel fa-
ctū faciēdū p̄ qd̄ p̄tū vltie volūta-
ti derogatiū ē i aliq̄: tñ ea oia z sin-
gula specialiter z noiatim iussit z
voluit nō valere. nā quozūcūq̄ de-
rogatoriū z cuiusq̄ poris vltie vo-
lūtatis se oīno asseruit penitere.
Qd̄ si testator timeat falsa post
mortē ei' testamēta p̄ducti: qd̄ plu-
ries t̄pib' n̄ris (p̄ch dolor) conti-
gisse meminim' : z iō velit oib' se-
quētib' derogari scribes hoc mō.
Itē disposuit z mādauit hāc eius
vltimā volūtate oib' alijs q̄s eū d̄
cetero fecisse apparuerit plenissi-
me p̄ualere: z si q̄cūq̄ aliavltima
volūtas p̄ter hāc i futurū p̄ eū fa-
cta dices vel apparebit voluit il-
lā penit' nōn valere: nec vllū effe-
ctū h̄remec vllaz ei fidē adhiberi
nisi i eo fieret mētio de v̄bo ad v̄-
bū p̄nt' vltie volūtatis. Vel sic misit
in ea scriptū eēt: felix quē faciunt
7c. vel aliqd aliud v̄bū abscondituz z
celatus qd̄ tibi placuerit ponere.
De materia ista dictū est supra. i
rubri. si testator voluerit p̄ceden-
vel subse. suis. vlti. volum. 7c.

**Qualiter adijciat
pena precepto vel p̄-
hibitioni testatoris.**

Rubrica. lvij.

M altotiēs con-
tingit q̄ testator post
mortē suā fieri p̄cipit
vl' fieri p̄hibet qd̄ he-
res suare necesse nō hz nisi metu
pene legati p̄stadi coerceat: qd̄ si
factus fuerit ita dices. Itē voluit
disposuit z mādauit q̄ filij sui si-
mul z cōiter habitēt z ad diuisiō-
nē oīm bonoz cōmuniū nō perue-
niāt vsq̄ ad. x. vel. xx. annos post
obitū ipsi' testatoris. vel sic quisq̄
q̄ minor ē iter eos cōpleuerit. xrv.

annū sue etate: q̄ si ̄ factū fuerit vel q̄ si aliq̄ eorū ceteros ad diuisionē puocauerint / dānauit pene cā eos siue illū vl' illos ex eis q̄ ceteros ad diuisionē pcurauerit in c. lib. tali mō asterioy l' p' sone legati noīe p' soluēdis. Et si p̄cipiat filio non fenerari / vel filiā tali hōi m' fimonialr nō p̄iungere / vl' aliqd aliud p̄cipiat vl' p̄hibeat / penam adijcias dicēdo. q̄ si ̄ fecerit vl' si ̄ factū fuerit dānauit ei vel eos pene cā i. c. r. c. De materia ista dicitū ē. s. in rub. de p̄cept' r' dispo. testa. quibus ē adijcienda pena.

De formāda clausula finali i sexto r' ultimo capitulo testamenti. Rubrica. lvii.

Rostq̄ scripta fuerint in dispositiōe testamentaria oīa. s. v. c. v. capitula scz p̄hemū / legatarū / institutiōes / substitutiōes / r' oīs alia testatoris p̄uidētia: p̄hibitiō / vel p̄ceptū / videlz: vel hec oīa vel illa ex eis q̄ casus vel testatoris voluntas exegerit: subijcies tabellio i. vj. r' vl'. ca. r' c. o. stamētū clausulā ḡnālem hoc mō. Et hāc suā vltimā voluntatē asseruit eē velle quā valere voluit iure testamenti. aut si sic nō valz: sal tē cā iure codicilloz vel alteri' cuiuscūq̄ vltime voluntatē valere voluit. r' teneri ip̄az et oīa r' singula q̄ i eadē cōtinēt ab oī herede aut successore suo. Vel sic. itaq̄ p̄dicta oīa r' singla sue vltie voluntatē dispositionē asseruit eē velle: quā vt testm̄ ex testamētū iure valere mādauit r' voluit. q̄ si aliq̄ cā p̄nti vel futura testamētū iure nō valeat: saltē cā ius r' effectū codicilloz h̄c voluit. siue alteri' cuiuscūq̄ vltie voluntatē iure inuolabilr obseruarit et efficaciter adipleri mandauit.

Additio. Vel si vis secure testari cape formā quā ponit Spec. in ti. de instru. edi. s. cōpēd iose. r' s. si q̄s vult igit secure. quā formāz posui. s. in rub. d. clausule finalis effectū. r' s. si igit vis. Berar. mu.

De his q̄ sunt i testamēto ceci specialiter obseruāda. ru. lix.

Si generalia

qdāmō theoricē r' practice videamur transcurrisse: qz tñ adhuc tam nūcupatiui q̄ in scriptis testamētū spālia qdā supē vident qz qdē ignorātia de facili possz dānosa r' hecūda tabellioni b' eē. iccirco ip̄a spālia ne regā si lētio huic opusculo iherere curauit. Nō p̄mittit hōi ceco q̄ vel naturaliter vel accidentaliter vtriusq̄ oculi lumine caret: testari forma cōi. imo qdā adhibere cogit: q̄ r' si qd defuerit: testamētum nō tenet. Hoc autē est in ei' fauorē iduē crū: qz cū ipse facilius q̄ hō vidēs ledi possit r' decipi: merito ibi h̄z sat maius piculū: r' iō debuit maius cōsiliū adhiberi. vt. ff. de car. edicto. l. j. s. sed r' si q̄s et. c. vbi periculū. in prin. de elec. l. vj. Itaq̄ cecus volēs facere testm̄ debeat vocare tabulariū. q̄ si tabulari' venire nō pōt / tūc licebit ei alii quēq̄ adhibere septorē. vocabit ei. vj. testes legitimos r' scribere sciētes: et corā eis p̄fitebit se velle facere testamētū sine scriptis. Insup heredū q̄s instituit noīa dicet: et ne sola noīm cōmemoratio quicq̄ ambiguitatis pariat: r' iudicia p̄noīa et dignitates eorū videlicet cui' dignitatis vel officij sint ipsi heredes: et in quo et in q̄to eos instituit. Item legata et fideicōmissa debeat corā eis ore p̄prio dilucide clamare: r' debebunt eñ videre. r' inde p̄sertim hec oīa scribi / et scripta recitari.

De forma testamēti a ceco conditi. Fo. lxxiij.

vel si ante fuerint scripta nihilominus tunc coram ip̄is testib⁹ debebūt ab ip̄o testatore oraten⁹ explicari: et i scriptis p̄ ip̄m tabellionē p̄ ordine recitari. nā licet alio tpe dicitur scriptumue sit testm̄: et alio tpe referat nō interest. vt. C. de testat. l. hac cōsultissima. §. in oibus quib⁹ recitatus et lectus cecus p̄ferebitur illud suū testm̄ seu elogiū et sui animi dispositionē esse. et p̄dictos in testimoniiū vocatos rogauit huius sui iudicij testes esse postea aut in inferioze charte spatium quilibz ip̄soꝝ testiū se subscribet. Itē appositis. viij. cordulis: et in qualibet eaz̄ cera sufficēti debet tabularius siue scriptor faceꝝ re q̄ quilibz ip̄soꝝ testiū signaculū suū scz sigillū vel annulū characteratum ad vnā ex cordulis cere imprimat. Et nota q̄ instat testamēti in scriptis poterit quilibz testis suo p̄prio: aut si nō habeat alterius sigillo signare. Porro istud testamētū nūcupatiū dicitur eo q̄ oia q̄ in eo continent debet coram testib⁹ nūcupari et declarari: et multā silitudinē hēat cū testamēto i scriptis. **A**dditio. Ita dicit glo. f. l. l. hac cōsultissima. C. q̄ testa. fa. possunt et glo. in p̄bo nūcupata. in. §. fin. insti. de testa. ordi. Herar. mu.

De forma testamēti a ceco conditi siue facti.

Dicitur licet oculoꝝ visione carentem athen corpore et mente sanus vel mente tamē sanus s̄ corpore languens vocatis me.

Et notario et testibus infra scriptis prestat⁹ est se per nūcupationē et sine scriptis testari velle de clarans et exprimēs infra scripta legata et infra scriptoꝝ hereditum nomina dignitates et iudicia: et ceteras infra scriptas dispositiones dilucide ore p̄prio coram nobis. Itaq̄ bona sua testamento dispositum fuit in hunc mundū. Primo nam q̄ pro anima de bonis suis reliquit. et prout disponere voluerit testator. Cum autē sponte fuerint omnes dispositiones eius scdm leges facte: et de ipsius arbitrio procedentes: et fuerit apposita clausula finalis demū tu tabellio subijcies hec verba in hunc modū. **I**gitur predictis omnibus coram dictis testibus aperte recitatis et lectis dictus Petrus protestat⁹ est hoc suum esse testamētū seu elogiū ex sui animi sententia dispositum. rogās infra scriptos ad testimonium adhibitos testes esse: et vt subscriptiones suas et sigilla scdm iuris ordinem subijciant et apponant. post hec autē se continuo subscribet quilibz testiū hoc modo. **E**go. A. cum infra scriptis alijs testibus siue cum supra. et infra scriptis alijs testibus a predicto testatore adhibitis et rogatis huic testamento et etiam recitationi et oibus et singulis supra scriptis presens interfui: et ab eodem testatore rogatus in testimonium me subscripsi sigillū meū p̄prio. vel si non habeat proprium dicat sigillū infra vel supra scripti. **N**. habens infra circuli formā agni vel columbe: in vna ex cordulis cere imprimēs et apponēs. et eodem modo quilibz alioꝝ testiū se subscribet: In fine autē tabellio siue scriptor subscriptionem suam subijciat hoc modo. **E**go. L. notarius ab ip̄o Petro testatore vocatus predicta omnia et singula suo mandato scripsi et scrip̄ta coram dictis testibus recitauit

Prima pars florum

et legi in publicam formam redigi ab eo rogatus in testimonium me subscribens et sigillum proprium vel alterius talis habens talem formam pendens ad unam ex cordulis subiiciens et apponens.

Additio. Hec tora forma pmissa ponitur etiam in Spe. in titu. de instru. edi. §. cōpendiose. versi. illud autem nō est ignorandū et.

Circa predictā materiā summam: aduerte quedā specialia in testamento ceci necessario obseruanda. Primo quod requiruntur septem testes et notarius si haberi potest. alias octauus testis loco notarij ad hoc specialiter conuocetur. quod nō est necesse in testamento alterius: nā ibi septē sufficiunt computato etiam notario vel scriptore. vt vult glo. in verbo octauū. in. l. hac consultissima. C. qui testamenta facere possunt. et probat in. l. domicius. ff. de testa.

Secundo requiritur in testamento ceci vt testibus omnibus et notario ibidem collectis ante omnia conuocet cecus testator: ad se predictos omnes septem testes et notarium: quibus conuocatis edoceat et verbis manifestet quod si ne scriptis vult testari: id quod etiam non est necesse regulariter vt. l. in testamētis. C. de testa. Tertio requiritur vt in principio testamenti ceci et ante omnia legata fiat heredis institutio. quod etiam speciale est. regulariter autē contra. vt in. §. ante heredis. insti. de legatis. hoc tenet Bar. et Richar. malum. et Ep. in. d. l. hac consultissima. S. Bal. ibi dicit quod ille testator non cōtinet causam formalem: s. solitum modum testandi apud veteres qui semper preponebāt nomen heredis: quod hodie non est necessarium. vt. d. §. ante heredis Item in quacunq. parte testamenti scribatur nomen heredis semper stat in capite. arg. l. penul. C. de insti. et substit. Præterea talis

omissio est ommissio parue solemnitatis. ideo nō debet vitari. vt. l. s. in fine. ff. de ventre in spi. Sed Ange. aret. in. §. cecus aut. insti. qui. nō est per. fa. testa. cōsult. nō recedendū ab opinione Barto. et aliorū maxima cū text. in. d. l. hac consultissima ponat regulam negatiuā in ceco quod nō potest testari nisi obseruet. d. l. quem inuuit hoc sic seruandū vt facile intuenti patebit. tabello vt. quod not. et sic obserua tu tabello vt saltem item que ex cōtrarijs opinionibus doctorum oriri posset euites. Dein de ergo faciat cecus legata et fideicommissa quibus peractis notarij manu (vel si ipsius copia haberi nō potest cuiusdam alterius loco eius assumpti dictū est) omnia ista scribant in presentia testium postea dicti testes se subscribant: et etiam tabellio vel loco eiusdem assumptus. Demum tam a testibus quod etiam a tabellione vel a surrogato in locū eius sigillet. ita vt. viij. sigilla requirant. et de his oibus oportet notarium facere in dicta scriptura mentionē. quibus peractis testamētū habebit suas solemnitates: alias nō valerit: ita dicit pulchre Ange. are. in. d. §. si quis aut et pbantur pmissa. in. d. l. hac consultissima. Quero quid in codicillis: respōde vt p dñm Rolandinū. §. rubrica prima. in fine: ibi finaliter autē scias et. Et adde quod ita tenet etiam Bal. in. d. l. hac consultissima. et Spe. in. d. titu. de instru. edi. §. cōpendiose. versi. illud autē nō est ignorandū in fi. versic. licet glo. in verbo codicillis. in. d. l. hac consultissima. vbi testes sufficere in codicillis ceci quam glo. sequit ibi Salic. Sed Ange. are. vbi. §. credit veriorē esse opinionem Bald. tu itaq. ppter opinionem euitadas semper adhibe octo testes etiam in codicillis ceci. In donatione vero cā mortis tenet idē Ange. et etiam Bal. vbi. §. et

Ceci testamentum multa requirit specialia.

Cecus facies codicillos an debeat necessario adhibere viij. testes.

De testamēto nūcupa. qđ cōficit sine scriptis. Fo. lxxv.

standū est iuri cōi cum de ea nihil specialiter. in. d. l. hac p̄sultissima statuat. ⁊ sic in ea (etiā si fiat a ce co). v. testes sufficiūt. l. fina. C. de do. cā mortis. r. l. si. C. de codicil. Quid autē si cecus testet iter liberos an ne tūc necesse habeat obseruare solemnitatē. S. dictā: Bal. vbi. S. tenet qđ nō / qđ sequit etiā Ang. are. vbi. S. ⁊ Sal. in. d. l. hac cōsultissima. ¶ Finaliter qđo qualiter p̄berur qđ titius fuerit cecus dic si testes dicūt qđ viderunt eum habere oculos a capite emulsos ⁊ omnino clausos. si autē habebat claros: sed habebat characteres debz dicere testis qđ semp̄ vidit eū ire cū duce ⁊ quādo sine duce ambulabat percutiebat sepe in murorē ibat per loca aspera ⁊ inconspicua per qđ vidēs nō iūisset. ita dicit Bar. in. l. ij. ff. de bo. pos. su. in fanti. mu. ⁊. ⁊ post eum Ang. are. in dicto. S. cecus autem. in principio. Gerardus mulert.

De testamēto nūcupatio qđ conficit sine scriptis. Rub. lx.

Nuncupatio dicit sine scriptis: qđ nō exigit solēnitatē scripturē nec alīs solēnitates qđ spāliter i testamēto in scriptis requirunt. pōt em̄ qđ nullo scriptore adhibitorz nulla tamen facta scriptura nuncupatiue testari: dūmodo coram testibus numero ⁊ condicione legitimis heredem nuncupet et suam explicet voluntatem. ¶ Additio. Ut. S. si. insti. de testa. et. l. hac cōsultissima. S. per nuncupationes. C. eo. Gerardus mu. ¶ Scriptura em̄ nihil operat: vt validior sit testamēti substantia: s; vt per eam facilius clareat ⁊ probetur tenor et series testamenti: vt dicit glo. j. in. S. p̄ nūcupationē

insti. de testa. in vltimis em̄ volū Scripturibus. Item etiā in d̄tractibz ⁊ re publice penis adhibent tabellioes: s; sūt ce quare scripture publice solū gratia faciāt in testamētis ⁊ in alijs actibus. ¶ Additio. Tamē hoc fallit i multis casibus in q̄bus ad substantiā rei requirit scriptura qđ ponunt p glo. in verbo valet. in. d. l. cōtrahitur ⁊ plenius per Spe. in ti. de instr. edi. S. restat. vbi. sed si alij testes. ⁊ plenissime p glo. i verbo in scriptis. ⁊ ibi doct. in. c. j. S. postqđ autē de censu. lib. vj. Berar. mu.

¶ Itaq; testator: si tabellionē habere nō poterit saltē legitimū numerum testium adhibebit corā quibus testibus voluntatē suā aperte narrabit exprimendo legata ⁊ herediū institutiōes ⁊ alias suas testamētarias dispositiones. ⁊ de mū ipos p̄sentes rogabit i testes mortuo autē testatore iudex ad instantiam alicui⁹ cui ex ipso testamēto ius cōpetat testes ipsoz citabit. Itē etiā nūcio vel voce p̄sona oēs qđ poterat ab itestato succederet vel qđ ex altero testamēto ius diceret se haberet ⁊ ad rei cui dētiar p̄petuā memoriā testimonio ipsoz testium solēnitatē recepi faciat. ⁊ si inuenti fuerint concordare de noie testatoris et de eius etate cōditiōe ⁊ mentis sobrietate ⁊ de legataris ⁊ legatis ⁊ de heredis institutionibus ⁊ de alijs qđ de disponētis volūtatē ⁊ de iuris solēnitatē sūt in his em̄ concordare debēt ipsoz testimonia p̄sentibus vel ad hoc legitime citatis p̄dictis q̄ ius haberēt etiā p̄sentibz. vij. alijs testibz recitabit et p̄nūtiabit sentētia: ea ex tūc p̄ plena ipsoz testamēti p̄batione haberi. Notari⁹ autē scribet in mēbrana bona: positus annis dñi et ceteris publicationibus ipsas at testationes. itē iudicis p̄nūtiatio

Publicatio testamēti sine scriptis qđ liter fiat.

Eeci testamētū inter liberos an requirat solemnitatē l. hac cōsultissima. C. qui testa. fa. pos.

Eccitas qualr p̄betur.

Testm nūcupatiū quare dicitur sine scriptis?

tionem et presentiam vel citationem predictorum ordinare scribere et demum supponet illorum septem testium nomina qui recitationi et pronuntiationi iudicis fuerint adhibiti. Et hec omnia in publica et autentica forma rediget.

¶ Additio. Predicta oia in effectu ponunt etiam in Specu. in ti. de instru. ed. §. cōpendiose. **¶** Si ad huius aut. vbi subiungit forma publicacionis: qz dicit notari. Anno mēse die talib⁹: tales corā tali iudice pposuerūt se pbare p testes ad eternā rei memoriā testm talisqz iudex vocatis talib⁹ vel faciens publice pconzari si qs contradicere vellent: tandē qz nullus apparuit vel qz nihil rationale appositū fuit interlocutus est testes debere admittit: mihi notario iniūxit. vt eoz dicta redigerē in scriptis. talis ergo testis iuratus sic dixit: talis sic. in fine vero dicit. lecti et publicati sunt testes isti ad eternā rei memoriā auctoritate et mādato talis iudicis i tali curia pntibus talib⁹ cura toribus: et talib⁹ eoz aduersarijs: et in pntia talium testium sub āno dñi etc. Ego talis scripsi et publicaui. vide latius p Spec. in. d. tit. de instru. ed. i. §. ostēso. **¶** Sic. qualr. Et hec de publicatiōe testamenti sine scriptis. De publicatione vero testamenti tractat i. l. publicati. C. de testa. ibi Bar. Bal. et reliqz scribētes et late Spe. i. d. ti. de instru. ed. d. §. ostēso. **¶** An autē testamentū publicatū p iudicē faciat fidē ita vt nō sit necesse originale ostendere quero? et videt qz nō facit fidē nisi pberur qz originale casu sit deperditus vt videt velle ter. in. d. l. publicati ibi casu qz pbatur intercedit Bar. in. d. l. publicati. et idē in l. tabularū. in prin. ff. quēad. test. apert. responder aut fuerūt citati hij quozū interest: et facit fidem perpet. u. 3. l. optimā. C. de cōtra

hen. et cōmit. sti. et. l. fin. C. de re iudica. nec est necesse vt originale exhibeatur: nisi quis vellent illud redarguere de falso: tūc enim debet exhiberi vel fides fieri saltes per iuramentum qz originale haberi nō potest. l. fina. C. de fide instru. illis autem non citatis non faceret fidē. vel in aut. si quis in aliquo. C. de edēdo. hec ille. Et nota qz huiusmodi publicatio debz fieri coram iudice cōpetente hoc est: ordinario. l. testamenta oia. C. de testa. Sed nūc dubitari potest nunquid super hoc debet dari libellus et fieri litis ptestatio. Bal. in. d. l. publicati. post Nic. de Mal. in. l. repetita. C. de epif. et cleri. dicit qz nō cum fiat hoc mero iudicis officio. id est ad perpetuationem alterius iudicij. sicut dicim⁹ in interrogacionibus sciendis. ff. de i. n. terrog. ac. in rubric. nec forma iudicij est in hoc seruanda putat tamen idem Bald. qz in actis scribendum est qd petit⁹ vt iudex possit scire. quid habeat facere: vt qz petito: postea nō possit variare. et sic etiam fiet cui testes a reo publicari petuntur scdm formas traditam. in. §. et hoc vero. in aut. de testi. colla. vñ. de hac materia vide latius p Bal. in. d. l. publicati. **¶** Reuoco nūc in dubiū nunqd tabule testamenti pbant anteqz coram iudice publicent⁹: Bar. in. d. l. tabularū. in prin. ff. quēad. testa. ape. distinguit hoc mō. Quoddam est testm nuncupatiuum de quo rogat⁹ est publicus notari⁹. et id facit fidē si est publicatum a notario. ita dicit Bar. de cōsuetudine esse obseruatū: et de iure fm quosdā allegat. l. fi. C. de fideicō. et qd ibi nota. et. l. §. C. de testamē. Quoddā est testamētū in scriptis et hoc qñqz est scriptū manu priuata sigillatū et subscriptū a testibus scōz formā. l. hac p̄sultissima. C. de testa. et tūc iterū est priuata scriptura nec fidē facit nisi corā iudice

Libellus an dari debeat qñ petitur testamentū publicatū

Tabule testamenti an pbent anteqz corā iudice publicentur?

Testm publicatū p iudicē an faciat fidem?

dice publicet vñ si testes interim morerent nõ valeret illd. id piculum ē fm eundẽ Bar. facere testamentũ in scriptis. Quoddã ē testm̄ in scriptis factus manu puatã sigillatũ ⁊ subscriptum a testib⁹ ⁊ notarius est rogatus a testatore quõ testator p̄t̄itẽ illd eẽ suũ testamentũ; quõ fuit sigillatum ⁊ subscriptũ a testib⁹ ⁊ tñc illud facit fidẽ sine alia p̄bariõe vel publicatiõe iudicis. si em̄ (vt d̄t ip̄e Bar.) credit notario in testõ nuncupatiõẽ ubi rogat⁹ ē rã de tenore testam̄ti q̄ de solẽnitatẽ: multo magis credit sibi i hoc testõ in scriptis: in quo rogatus est de solẽnitatẽ tantum. Gerardus mu.

De testamento in scriptis. Rubrica. lxxj.

Quãvis in cõtinẽtia ⁊ tenore ceteris oib⁹ q̄ in dispositiõẽne patrimonij siue de iuris solẽnitatẽ siue de testatoris volũtate necessaria sunt: hec duo testam̄ta pura et eqliã sint sc̄o n̄cupatiũ ⁊ illud qd̄ in scriptis condit̄. Attũ in solẽnitatib⁹ ⁊ forma magna ē inter ea distantia: nãq; circa testes n̄cupatiũ testam̄ti pauca ⁊ breuia requiruntur. vt in rubri. de testib⁹. §. dictũ est. sed illius qd̄ in scriptis p̄ficiẽ magne sunt ⁊ multe solẽnitates ex q̄bus substantiã et efficaciam sumit. de hoc igit̄ videamus. Et ē sciendũ q̄ cum iudiciorũ nostrorũ continentias testibus patefacere volumus: solemus ad n̄cupatiõẽ recurrere testam̄ta. Lũõ hõ iam secretũ esse cupit arbitrium siue volũtatis p̄t̄ testm̄ in scriptis cõdere/ cui⁹ tenore testibus posse celari leges volunt ⁊ referunt.

¶ Additio. Ut. l. hac cõsultissima in prin. C. d̄ testa. Gerardus mu. **¶** Licet si vltro velit possit illud testator eorũ noticie aperire,

Igitur volẽs propter secretũ sui arbitrij testm̄ in scriptis p̄dere si literat⁹ est ⁊ scribere ponit ⁊ velut ipsemet testm̄ scriber. alioqñ et alium scriptorẽ adhibere poterit tabellionẽ vel aliũ. Assumẽ autẽ membrana bona ⁊ solida in cuius parte superiori relinq̄tur q̄tus ē grossities trium vel q̄ruo: digitorũ. in dextro aut ⁊ sinistro latere tantũdẽ spacij. in parte aut̄ inferiori supesse debet spatium et vacuamẽtum q̄tũ palma manus digiris extẽtis p̄tendit: vel circa ⁊ in medio horũ spaciorũ scribet tenor ⁊ series testamenti q̄ factõ duplicabit̄ charta et cõiungetur spatium supius cum inferiori: ⁊ figuratur ibi tres cordule. In p̄tura vero dextri spatij dicit̄ sinitri alie due/ ⁊ qlibet cordula duo habeat foramina interiorẽ literã non ledẽtia vel attingẽtia: quib⁹ cordulis singula spatia comũtra ligetur: ita q̄ interior litera videri vel legi non possit. Porro d̄ illo magno spatio inferiori vacuo tñc debet relinq̄ discooptum q̄ ibi possint patẽter ⁊ apte scribi sub scriptiões testatoris ⁊ testm̄ qd̄ vel eodẽ die/ vel vno/ vel pluribus dieb⁹ ante sic scriptis factis ⁊ ordinatis: qñ placuerit testator: vocabit. vis. testes viros vtiq; literatos: ⁊ scribere sciẽtes ⁊ nullum iuris impedimẽtum habẽtes: ⁊ coram eis testator ipam scripturã clausam ⁊ inuolutã. i. dictis cordulis ligatã vt dicunt̄ eĩm manibus tenes offerre debet dicẽs illud suum esse testamentum sua vel talis alterius manu scriptus et eos rogare in testes et rogando mandare quatenus ipm̄ testamentum subscribant et signent. Ipse vero etiã se debet sua manu subscribere vt inferius apparebit. Igitur ibidem ⁊ in presenti vno contextu anteq̄ ipse testator vel aliquis ex testibus inde discedat: debet vniq; q; ipso: i

Testm̄ in scriptis quõ scribẽdũ sit.

Prima pars florum

testium annulū vel sigillum carac-
teratum ad vnā ex cordulis pen-
dentibus apponere: siue suus si-
ue alterius testis. Nam si aliq̄s
vel aliqui ex testibus fuerint nō
habentes sigillum poterit quilibet
eorum cuz alterius sigillo si-
gnare.

Annulo
aut sigil-
lo alieno
an possit
testis si-
gnare te-
sta mētus

Additio. Ut isti. de testa. §. pos-
sunt autem Adde: etia si sit sigil-
lum vel annulus testatoris. l. ad
testiū. §. si ab ipso. ff. de testa. l. i.
mita predicta dñmō ille q̄ alieno
sigillo vel annulo signat prestet
se alieno sigillo aut annulo signa-
re i subscriptione ita notat. Spe.
in ti. de pba. §. videndū. ff. et no-
faz glo. in vbo de lete. in. c. inter
dilectos. de fide instru. qd sequit
Bar. in. d. §. si ab ipso. et dñs Xpo.
porcus. et Ange. are. in. §. pñt. in
sti. de testa. et videt velle dñs Ro-
landin. §. in vbi. ceterū ibidē et in
presenti et. ibi et eā sigillo pprio
vel sigillo infra scripti et. Serar-
dus mulert.

Post cōtinuo in spatio inferio-
ri discoertuo fiant subscriptio-
nes. primo em̄ si testator. illō sua
manu sc̄psit subsc̄ribet se hoc mo-
do. Ego. P. presentē paginā clau-
sam et ligatā in manib⁹ tenēs in-
fra scriptis testib⁹ oib⁹ simul pre-
sentib⁹ p me ad hoc adhibitis et
rogatis obtuli ab eis fm̄ iuris or-
dinē signadā et subscribēdā / asse-
rens qd in ea scriptū est meū fore
testm̄ et illud totū et heredis in-
stitutionē et oīa et singula q̄ cōti-
nent in ea a me scripta eē. necnō
corā eis ibidē pñtib⁹ subscriptio-
nē propria manu subijciēs. Et si
mādato testatoris ali⁹ testm̄ scri-
psit ille talis se subscrib⁹ hoc mō
Ego Franciscus mandato. P. li-
tera rum ignari vel scribere pro-
pter corporalē egritudinē impe-
diti hoc eius testm̄ tam heredis
institutionē q̄ cetera in eo cōten-
ta suo mādato propria manu scri-
psit. et eo postea p̄sentem paginā

clausam et ligatā infra scriptis te-
stibus ab eo vocatis et rogatis oī-
bus simul p̄sentib⁹ offerēte et as-
serente id qd in ea cōtinet suum
esse testm̄ et a me scriptū: p̄ntem
subscriptionē meā vice et noīe suo
et ei⁹ mandato apposui et in testi-
monii meo subscripsi. Ceterū ibi-
dē et in p̄nti q̄s testius taliter se
subsc̄ribet. Ego. A. rogat⁹ et p̄ns
vna cū oib⁹ infra scriptis siue su-
pra scriptis testib⁹ ad oīa et singu-
la in huius pagine p̄ntis iferiori
spatio facta p̄cepta et scripta oib⁹
simul p̄ntib⁹ et rogat⁹ in ipa pagi-
natei⁹ vtiq̄. P. testamēto: suo mā-
dato manu mea in testimonium
me subscripsi: et cū sigillo p̄po vel
sigillo ifra scripti. N. signauī hūte
in circulo formā lilij vel leonis qd
ad vnā ex cordulis supradictis ce-
re impressi. Itaq̄. vñ. sigillis ap-
pensis et factis. viij. subscriptio-
bus. et ceteris rite ac ordiate p̄fe-
ctis testator ipm̄ ei⁹ testm̄ in ali-
quo secreto. et tuto loco deponet
post eius obitū vt in sequenti ru-
brica dices legitime p̄cedēdo ad
aperiendū et describēdū. Ecce iaz
vides verā formā per ordinē testa-
menti in scriptis. hec em̄ sunt scri-
ptā. i. solēnitates pp̄ q̄s vocat in
scriptis. l. in legitimis solēnitati-
bus factis ex q̄b⁹ substātiā capit et
eius vita depēdet. et iō si q̄ earus
defuerit testm̄ irritū erit: nisi for-
te fieret inter suos. s. qui instituti
eēt testatori sui heredes. alioq̄n
id est si essent extranei: tunc aliq̄
ex iudicis solēnitatibus deficere
oīno deficeret testm̄. et tales solē-
nitates p̄cessus forma modus et
ordo testamēti in scriptis pbant
C. de testa. l. hac cōsultissima. i. p̄n-
cipio. et l. cū antiq̄tas. §. vltimo. et
l. iubem⁹ iuncta. aut. ibi sequit que
incipit. et nō obseruato. et in sti. d.
testa. §. postea vero ex edicto vlsq̄
ad. §. testes. et ff. de testa. l. e. p. et l.
heredes. in fi. et. l. ad testium. §.
signum autē.

Testator
an deat
necessa-
rio se sub
scribere ī
testō suo
in scriptis;

Additio. Supradicta oīa ponit etiā Spe. in ti. de instru. edictio. in. §. cōpendiose. Nō. testm̄ nō so- lēne ꝛc. Aduerte tñ circa pmissa q̄ aut testator sua manu scripsit testm̄ et specialiter hoc ī scriptu- ra reposuit / et tñc nō requir̄ alia subscriptio ab eo vel ab aliq̄ alio p̄ eo s̄s sufficit q̄ testes se subscri- bant ꝛ signēt. vt. d. l. cū antiq̄tas. in fine. Si aut̄ ipse testator nō scri- psit sed aliū noīe suo / tñc obser- uabitur dispositio. l. hac cōsultis- sima. scz qz octau⁹ testis p̄ eo ad- hibebit qui se subscribet: si ipse te- stator nō vult aut non pōt se sub- scribere. Gerardus mulert.

Quēadmoduz tes- tamentuz in scriptis aperiatur ꝛ describa- tur. **Rubrica. lxxij.**

Quoniam expe- dit cōpetētes deficiē- tū dispositiōes quā- docūqz nō repugnāt legibus modis oībus impleri. vt aut. de heredi. ꝛ falci. post p̄inci- pium ibi: cū vtriqz. col. 1. Iccirco si mortuo testatore is cuius inter- sit postulatibit corā p̄ore exhiberi testm̄ et aperiri: eo iurāte q̄ non calūnie aio id petit. l. eius qd. C. quēad. tes. ape. p̄or vocat̄ ꝛ cōue- niētibz testib⁹ oībus si cōmode rep̄ire poterit iubebit testm̄ ex- hiberi: ꝛ coactis testib⁹ sigilla et subscriptiōes suas recognoscere faciat illud corāz eis aperiri ꝛ re- citari: ꝛ mādabit tabellionē vt il- lud obseruata insinuatōis solen- nitate debeat recitare: et heredi- bus ꝛ his quozū intererit exhibe- re. quo facto iterū reassignari et deponi iubebit originale: vt ad il- lud cū vtilitas vel necessitas ere- gerit recurrat. Ceterū mlra alia essent circa materiāz istā dicēda. sed ea non p̄seqz: tum qz materia

lōgin⁹ esset: tum qz testm̄ hoc pō- derofas et sūptuosas obſuatiās hz q̄re non ē mirū si ei⁹ foīa raro cōringere vīsa ē: sed de ei⁹ apertio- nis ꝛ descriptiōis p̄cessu aper- tius videre poteris in sūma hzo. sub rubrica. C. quēadmodū testa- mēta aperiātur. Finaliter aut̄ re- neas q̄ siue p̄ modū exempli siue autēctici ꝛ originalis exhibendus fuerit testm̄ illud totū et integrū exhibebis heredi ꝛ eo q̄ ipse est tō- ri⁹ hereditas ꝛ p̄imōij vniuer- salis dñs ꝛ successor. vt isti. de he- re. q̄l. ꝛ disse. §. p̄ herede. et. ff. de acq. pos. l. cū heredes. ī p̄n. Lega- tario nō siue alteri cui aliq̄d par- ticulare relictuū scriptū ē exhibe- bis simpliciter partes ꝛ h̄ba q̄ de ipso relicto faciūt mētiōē: cū il- lis p̄cedētib⁹ ꝛ seq̄ntib⁹ p̄pter q̄ ipm̄ legatū fuit ascriptū in testō: et p̄bat̄ fm̄ formā tibi traditaz in sūmula n̄ra sup̄ rubrica de pre- et testō sumēda. Nā sicut ab argēta- rio rō erat edēda ei ad quē p̄tine- bat. vt. ff. de edēdo. l. p̄or ait. ī p̄n- cipio. ꝛ. l. si q̄s ex argētarijs in p̄n- cipio. sic ꝛ a tabellione q̄ loco fun- gitur argentarij. facit. d. l. si q̄s ex argētarijs. §. p̄terea. P̄terea inspectio tabularū testamēti ma- teriam falsi fabricandi istituere potest. vt. ff. quēad. testa. aperi. l. ij. §. inspectio.

Additio. Circa p̄missa q̄ro an- ne legatario debeat fieri editio cū die ꝛ cōsule: glo. in h̄bo ei⁹ qd̄ C. quēad. testa. ape. tenet q̄ non. Sed Jaco. bu. vt refert Bald. ibi. tenuit q̄ etiā legatario sit eden- dum cū die et cōsule. qz q̄ dies et cōsul nō editur fit ne aliq̄d possz excogitari et falsum fabricari ꝛ testm̄. Sed hec rō cessat quicūqz ei⁹ qui petit interest testm̄ valere qz nō est h̄simile q̄ impugnet id qd̄ facit p̄ seimo q̄ habeat ratus ꝛ gratū. vñ. d. l. ei⁹ qd̄ q̄ dicit eden- dū testm̄ sine die ꝛ cōsule: nō loq̄t̄ qñ heres v̄ legatari⁹ petit copīā

Testamē-
tū quēad-
modum
edēdū sit
heredi
aut lega-
tario.

testamēti. sed loquitur quā legitimus
vel exheredat. hoc petit quod visibiliter
insingeret testamēti si possent. Sed
Jaco. d. are. vt refert idē Bal. vbi
§. dicit: quod si quidē cōuenit tabellio
quod scripsit mādato testatoris quod
edat legatario et heredi. cū die et cō
sule in publica et solēni figurat quod
mādatū testatoris reputat man
datū eorū ergo et. ar. l. si quis ex ar
gētarijs. §. pertinere. ff. de edē. non
tū dicit. d. Ja. de are. an tabellio
teneat edere exheredatō vel legi
timo. Sed ipse Bal. tenet quod ipsis
edi dō sine die et cōsule. p. l. ij. in p̄
cipio. et in. §. testamēti. ff. quēad. test.
ape. et hoc faciet tabellio manda
to iudicis: nō ppria auctoritate/
quod nō fuit rogatus ab eis: nec ad
eorū vtilitate. ar. ff. de penis. l. si
quis aliqd. §. instrumenta. Si hō
cōuenit alius quod tabellio: tūc in
districte obtinet. d. l. eius quod. si cō
uenit ex hoc edicto. sed si puenit
rei vendicatioē restituere dō pro
prietario agētī ipsū totum in
strumentū. et ista non vocat edi
tio: sed restitutio possessiois ip̄i
charte p̄ncipalis seu originalis
que debet fieri plenarie. hec. Bal.
vbi. §. Berardus mulert.

¶ Item istud memoriaz tuā nūquā
p̄treat quod viuo testatore sine ip̄o
suis expresso mādato neq; here
di neq; alicui hōi viuenti testamē
tur aut aliam vltimā voluntatē exhi
beas vel ostendas: aut legi vel vi
deri pmittas: quia viuo testato
re nō debet aperire tabule. vt. ff.
quēadmodum testamenta ape
riantur. l. ij. §. si dubitetur.

¶ Additio. Nota quod ratio huius edi
cti de testamentis aperiēdis est/
quia in his que dependent ex te
stamēto non pōt transigi nec ve
ritas disquiri: nisi inspectis et co
gnitis verbis testamēti. l. §. h. re
spōso. ff. eo. r. l. de his. ff. d. trāfac.
et ibi Barto. Aduerte tū quod hodie
oīs heres pōt adire hereditates
etiam ante apertas tabulas quod

non potuit olim. nisi in duobus cas
ibus. Item dies legatorū hodie
cedit a morte testatoris etiā ante
apertas tabulas id quod etiam nō
erat olim. l. vnica. §. cū igif. iuncta
glo. in verbo tabularum. C. de ca
ducis tollē. Itē nota quod testamen
tum aperiendū est presentibus tes
tibus quod cogendi sunt sigilla sua
agnoscere. l. cū ab initio. ff. quēad.
test. ape. Juxta hoc quod: an hūmōi
testes debeāt iurare dicere verū?
Rūdet glo. in. d. l. cū ab initio quod
sic. sicut alij testes qui examinan
tur. vt. l. ius iurandi. C. de testi. et
hoc sequitur Barto. in. d. l. cū ab
initio. Intellige verum quod dicitur
presentibus testibus aperiē
dum testamentū nisi testes ab
sint. hoc effi casu siue vnus siue om
nes absint et res vigeat aperitur
corā honestis personis. Post de
scriptum autē et cognitum factū
ab eis dē quibus interuenientibus
apertum est ob signetur: tunc de
inde eo mittatur vbi ipsi signato
res sūt ad inspiciēda sigilla sua. l.
§. si quis ex signatoribus. ff. eo. r. l. ij.
C. eo. Absente autē intelligunt siue
in alio territorio sint siue in eodē
sed non sine magno incommodo
venire possunt: tunc enim non cō
pelluntur venire. sed ad eos mit
ti debet. iniquum enim est dāno
sum alicui esse suum officium. d.
l. sed si quis. si vero possunt sine
incommodo venire cogendi sunt
d. l. cum ab initio / et ibi ita vult
Barto. Sed iuxta p̄missa que
ro quando mittitur ad absentes
quis est ordo? Barto. in. d. l. cum
ab initio: dicit si sunt in suo terri
torio debet iudex mittere nota
rium vel officialem ad recipiē
dum iuramentum: si autem in al
terius territorio sint committit
tur iudici illius territorij quod reci
piat iuramēta et dicta et quod sibi res
mittat. ipse enim iudex p̄ncipa
lis cause debet publicare non il
le cui committitur: ita tenet glo. in

Exhere
daro siue
legitimo
quemad
modū edī
debeat te
stamēti;

Officium
sui nō dō
alicui eē
dānosū

dicta. l. sed si quis ex signatorib⁹,
 ⁊ probatur. in. l. iudices. ⁊ auren.
 apud eloquentissimum. C. de fide
 instrum. subijcit idem Barto. con
 sultrum fore ⁊ iudex committet
 articulos distinctos ⁊ interroga
 toria scdm que testes interrogen
 tur. vt in. c. presentium, de testib.
 libro sexto. Sed quasi si aliquis
 testis negat suum sigillum vtruz
 dubitetur de viribus testamenti
 breuiter distinguet aut aperte di
 cit hoc non est meum sigillū nun
 ⁊ apposui hoc sigillum/ vel dicit
 non recognosco an sit meum sigil
 lum: ⁊ non apparet sigillum suuz
 ibi: quod potest esse vel quia alie
 no sigillo signauit. vt. l. ad testiū.
 §. i. ff. de test. vel sigillauit suor: ta
 men non apparet forma itavt de
 cernatur. ⁊ his duob⁹ casibus te
 stamentum redditur suspectum.
 l. §. si. ff. quem ad. testa. ape. hoc
 intellige verum nisi preter hunc
 testem non recognoscentē vel ne
 gantem sigillum suum remaneāt
 adhuc tot testes quot sufficiunt:
 vt vult glo. fina. in dicto. §. fina. ⁊
 probatur per tert. in. l. cum tabu
 le. ff. de bonorum possessio. fm ta
 bu. Si autem sigillum suum ap
 pareat vt quia ibi sunt arma sua
 vel litere dicunt vel alias appa
 ret: tunc non obstante dubitatio
 ne sua testamentum est validum
 et non suspectum. argu. l. ne satis
 datio. ff. rem. rat. habe. et in aut.
 de fide instru. §. si vero moriantur
 colla. vs. hanc distinctionem. §. oi
 ctam subtiliter innuit glo. in ver
 bo neget. iuncta glo. sequenti. in
 d. §. fina. ⁊ sequitur ibi eam Bar.
 De fide sigilli dicitur per doctores
 in. l. si qua per calūniā. C. de epis.
 et cleri. per Buil. in. l. si procura
 tor. ff. de pcuratoribus per cano
 nistas. in. c. post cessionem. de pro
 datio. ⁊ terigir Barto. in. l. si pu
 blicanus. §. de rebus. ff. de publi
 ca. Reliqua presentem materias
 concernentia vide latius p Barr.

Teste ne
 gāre suuz
 sigillū an
 dubitē
 de virib⁹
 testamēri

vbisupra. vbi etiam tractat quo
 modo testes contradicentes in
 strumento impugnent instrumē
 tum. Gerardus mulert.

C Secūda pars floz

C De codicillis ⁊ qd
 sit codicillus: quis co
 dicillari possit: ⁊ quā
 do possint fieri codi
 cilli. Rubrica. lxxij.

M Orientiūma
 iora iudicia testa
 menti videlz/ mare
 magnū valde ⁊ spa
 tiosum austro (gra
 tia dei) stante transiimus: que
 ideo codices magne dicuntur eo
 qd perfectam continere dispositio
 nem debent patrimoni temporā
 lis. nemo enim pro parte testat⁹
 et pro parte intestatus decedere
 potest: nisi sit miles. vt instit. de
 heredi. instit. §. non autē. verum
 tamen leges que multum propi
 tiant ⁊ fauent iudicijs defuncto
 rum: ⁊ illam vicem legis obtine
 re ac pro lege vel iure obseruari
 precipiunt. vt in aut. de nup. §. di
 sponat. col. iij. sicut in testamen
 to voluerunt vniuersalem dispo
 sitionem patrimoni fieri manda
 tes vt in illo heres instituat⁹ to
 rius hereditatis caput et domi
 nus: ita pmitunt per codicillos
 particularibus dispositionib⁹ po
 uideri. ideo enim codicilli. id est
 parui codices. dicunt quia in eis
 vel de vna re vel de aliquibus re
 bus aut parte vel quantitate cer
 ta disponere permittitur est. de his
 igitur codicillis agamus.
Additio. Adde qd glo. super rui
 bium. instit. de codicil. dicit codi

Secunda pars florum

Codicilli
vnde dica
tur?

Codicilli
an pos
sint fieri
sine scri
ptura?

Codicilli
quid sit?

**Codicil
los quis
possit fa
cere?**

illos inde dictos: quia in breviori
chartula vel codice quam testamentum
suebat et solum in eis quedam fideicom
missa relinquebantur: et tales sunt
ad testum qualis est scriptura ad na
uem. Nunquam ergo possunt fieri si
ne scriptura: videtur quod non ex supra
dictis. tu dic contra ut t. d. glo. et
gl. super rubricam. C. eo. pbat. p. l. si. in
prin. C. de bo. lib. r. l. generali. i. fi.
C. de sacrosanc. eccle. r. l. si. in fi. C.
de co. r. tener. Spe. in tit. de istru.
edi. §. viso. de impugnacione testa
menti. r. c. in princ. r. dñs Rolan. j.
in seq. rubri. in fi. ibi itetur quod
quod fieri potest r. c. Aliquando etiam ali
ter accipitur codicillus. ut notat. d.
super glo. rubri. C. eod. Ber. mu.
Codicillus est quedam sine here
dis institutione dispositio iustissime
voluntatis ideo dicitur quedam: quia sunt
adhuc due alie scilicet testum et dona
tio causa mortis. licet epistola possit
dici quarta spes ultime voluntatis
sed de hac non intendimus ut di
ctum est. §. in. s. rubrica. Et dicitur vlti
ma voluntas eo quod sicut testamen
tum ita codicillus morte confirmatur.
ut. C. de caduc. tollen. l. s. §. cum
igitur. quare dixerim sine heredis
institutione parebit infra si sequetur
ti rubri. ¶ Potest autem ille solus et
et ille ois facere codicillum cui per
missum est facere de iure testamen
tum: et de iure testari non potest / pu
ta filius. vel furiosus aut impu
ber: vel simile iuris impedimen
tum habens / de quibus dictum est. §.
in rub. quibus prohibetur facere te
stamentum: sine dubio nec potest fa
cere codicillos. ut. C. de codicill. l.
nec codicillos. et. ff. eo. l. diuus. §.
codicillos is demum. Ideo autem de
iure dictum est: quia si aliquis de fa
cto testari non possit: quia non habeat
presentiam. vij. testium habere tamen
v. qui sufficit codicillo. ut in. l. si.
C. de codicill. poterit codicillari.
ut. ff. eo. l. conficiunt. §. codicilli.
Nunc tertio quibus quando possit fa
cere codicillos: et respondeo tibi

quod si tu es persona habilis ad tes
tandum quis nec testamentum se
ceris / nec facturum sis: sed ab inte
stato moriturus / potes tamen fa
cere codicillos in quibus legatavel
fideicommissa relinquis que tene
buntur heredibus tui ab intestato
venientes prestare. Et sic patet quod ab
intestato possunt fieri codicilli. ut
insti. eo. §. non tantum autem. Item si fe
cisti testamentum aut facturum es
licebit vel ante vel post testamen
tum / facere codicillos. quinimo et
quosdam ante et quosdam post testa
mentum codicillos facere potes et
semper videtur a precedetive sequen
ti testamento confirmari esse. d. §.
non tantum autem. et oes valebit et te
nebunt. d. l. diuus. §. codicillos etiam
plures. et insti. eo. §. ultimo. nisi se
cundus contradicat primo. ut. C.
eo. l. cum proponas.

**In quibus differat
et conveniant testamen
ta et codicilli. Ru. lxxij**

Sciendum est quod
codicillis a testamen
to differt: nam si idem
essent cur diversus in
his instrumentis (id
est voluntatibus sic dictis quia in
struunt heredem quid faciat) voca
bulum mandaretur quevis ac pos
testas vna sociasset. ut. C. de codi.
l. si idem. iuncta glo. ecce enim pri
mo differunt quia in testamento
vtraque institutio fieri potest scilicet
directa et fideicommissaria: in co
dicillo sola fideicommissaria non di
recta. nam is qui codicillatur po
test heredem in precedenti testa
mento institutum siue etiam legiti
mum / id est ab intestato venien
tem / per fideicommissum in codicil
lo rogare vel hereditatem vel partem
eius alteri restituat. ut. ff. eo. l. si.
§. si. r. C. eodem. l. hereditatem. et
insti. eodem. §. codicillis. r. §. di

**Codicil
los qui fa
cere pos
sint?**

**Codicil
lis an pos
sint fieri
substitu
tio?**

In quibus differat et quod testamēta et codicilli. Fo. lxxix.

recto. inuenit tamē casus in quo directa institutio facta in codicillo trahit ad fideicommissaria quod non ratur est. s. in rubrica de clausula finalis effectus. vers. ultimo.

Codicillis quare hereditas directa dari non potest. Ratio autem cur in codicillis hereditas directa dari non potest est. ne per codicillos qui ex testamento valent ipsum testamentum quod vires per institutionem heredum accipit/confirmari videatur. ita dicit ter. in. l. quod per manus ff. de iure codicillorum. Aduerte tamen nam licet hereditas codicillis directa dari non possit potest tamen codicillis heres declarari: et exemplum Titius cum in testamento suo Seium in. vij. forte vnicuique heredem instituit/ita subiicit: que heredes dem codicillis fecero heres esto: hoc enim casu si sempronius codicillis heredes instituit institutio valet quoniam testamento facta intelligitur. et hoc casu tantum ex hereditate habebit sempronius quantum ex asse residuum mansit. l. asse toto. et ibi Ang. et Jo. de imo. ff. de here. instituedis. Ber. mu.

Codicillis non admittit hereditas heredi instituto in testamento. d. l. hereditatem. et dicitur. §. codicillis nisi si vno modot pura. si testamento pluribus heredibus institutis deinde facio codicillum in quo dico vnum ex heredibus meis scilicet titium non mereri voluntate meam tunc auferetur ei hereditas vt ab indigno et applicatur fisco: in alijs tamen heredibus institutio tenet vt. C. de his quibus vt indignis. l. hereditas. Idem si omnes dicam non mereri. vt. ff. de adi. lega. l. diui. Sed licet de hereditate ita sit tamen legata vel fideicom. in testamento precedentis vel codicillo relicta possunt in sequenti codicillo adiri et transferri: et potest eis addi et detrahi. vt inst. de adēpti. lega. per totum titulum. Tertio differunt quia certum est quod ex here-

datio fit in testamento in codicillo nullo modo. vt insti. eo. §. codicillis. Quarto si pure in testamento hereditas instituit deinde in codicillo sequenti velit ipsi heredi conditionem adijcere non licebit: quod in codicillo non potest adijci conditio quod obstat heredi instituto. et si adiecit fuerit non habebit heredes necesse illi conditioni parere. vt insti. eo. §. directo. et l. diuus. in prin. ff. eo.

Additio. Nec obstat. l. quidam. in ff. de conditio. insti. vbi dicitur quod in defectu conditionis de ademptio testator cogitasse intelligitur: quia superuacuo et inuani hoc cogitauit ita vult ibi glo. quia sequuntur Bar. et Bal. et glo. in. d. §. directo. quia ibi sequitur. Ang. are. Ratio quare non liceat in codicillo conditionem adijcere est ista: quia per hoc hereditas admittitur quod in codicillis non licet vt in. §. codicillis. insti. eo. hinc insert. Salic. in. l. ij. C. eo. quod in casu contrario quoniam scilicet institutioni facte in testamento appositae fuisset conditio: non potest remoueri talis conditio in codicillis: quod tunc hereditas pure daret quod fieri non potest codicillis vt. d. §. codicillis. hoc videtur satis probari. in. l. qui filio. §. seruus testamento. ff. de here. insti. hoc dicit Ange. are. in. d. §. codicillis scilicet: san limitandum: nisi fauor liberorum aliud inducat. arg. no. in. l. hac conditio sultissima. §. ex imperfecto. C. de testa.

Circa premissa: quero an clausula derogatoria posita in testamento possit reuocari in codicillis: idem Ange. are. i. d. §. codicillis post Salic. in. d. l. ij. C. eo. tenet quod sic. quia ex hoc non datur nec admittit hereditas. Preterea de contrario non cauet lege ergo videtur permit. ti. arg. l. necnon. §. quod eis. ff. ex quibus cau. ma. Et quo insert. fecim eundem Ange. quod si postea fiat secundum testamentum valet licet non faciat mentionem de clausula derogatoria primam: cum fuerit sublata

Codicillo aditio non adijcere non licet hereditate instituta in testamento.

Codicillo an liceat conditionem in testamento appositam remouere.

Codicillo an possit reuocari clausula derogatoria posita in testamento.

Codicillis an admittit hereditas.

per codicillos. Berar. mulert.
Quinto differunt qz heredi in
 stituto in testamēto fieri nō pōt i
 codicillis directa substitutio. d.
 §. directo. r. d. l. diuus. in princi. li
 cet si facta fuerit trahat ad fidei
 cōmissariā. videf em̄ testatorē ro
 gasse instituti illi restituere he
 reditatē quem in codicillo substi
 tuit. vt. ff. ad trebellia. l. sceuola.
Additio. Ex hoc casu talis sub
 stitutio expirat eodē mō. quo di
 recta expiraret. vt pbat p. l. si ti
 tio. in. §. si. cum. l. seq. ff. de leg. pri
 mo. Gerardus mulert.

Sexto quia in testamēto requi
 runtur regulariter. vij. testes ro
 gati. vt p̄dictū est. §. in rubri. de te
 sti. in testa. adhibēdis. Sed in co
 dicillo. v. etiā nō rogati sufficiūt.
 vt. C. de codicil. l. vlt. circa finē. In
 ter quos etiā mulier est testis
 licet in testamēto secus sit. vt. ff.
 de testa. l. qui testamento. §. mu
 lier. Ita tenet ibi glo. r. etiā gl.
 in verbo quinqz testes. d. l. fina.
Septimo qz nemo pōt decede
 re duobus testamētis relictis vt
 vtrūqz teneat. eo qz posterius tol
 lit primū. vt. ff. de iniusto test. l. §.
 et. ff. de mili. test. l. querebat. plu
 ribus autē codicillis relictis pōt
 q̄s decedere r. oēs tenebunt vt di
 ctum est. §. in precedenti rubrica
 in §. si. item si fecisti testamētū.

Additio. Ratio diuersitatis est
 fm Barto. in. l. cum proponas. C.
 de codicillis i quia in testamētis
 fit heredis institutio que est di
 spositio vniuersalis r. fit de omni
 bus bonis testatoris. vnde circa
 eadē bona nō possunt plures di
 spositiōes cadere/ergo vltima va
 lebit. §. posteriore. insti. q̄b. mo. te
 sta. infir. sed codicillus est quedā
 dispositiō in qua de certa pre bo
 nozum pōt disponi. vnde nimiz si
 plures confici possint codicilli vt
 oibus p̄uideatur. hęc ille / r. etiā
 dñs Lyrsto. porcus. insti. de codi
 cillis ppe finem. Berar. mu.

Octauo qz si quis dñi esset filiū
 fa. vel seruus in codicillis relinqui
 rit fideicō. r. postmodū decesserit
 paterfa. eadē voluntate durāte va
 lebunt codicilli. hoc autē esse non
 pōt. in testamēto. vt. ff. de le. iij. l.
 §. sed si filiūssa. r. insti. q̄bus nō
 est p̄mis. fa. testa. §. p̄ter hos igit.
 in fi. **N**ūc vltimovideam? in qui
 bus testm r. codicilli cōueniant r.
 certe cōueniant in dispoſitione. Nā
 cui phibet testari r. codicillari p
 hibitū est. vt. d̄rimus. §. in prece
 denti rubri. §. si. pōt asit. Item qz
 vtrūqz fieri pōt r. nūcupatione et
 in scriptis. vt. C. de bonis lib. l. si.
 Item eisdē modis q̄bus infirmā
 tur testamēta etiā infirmant co
 dicilli. l. §. C. de codicil. r. l. si quis.
 §. si. ff. eo. nisi fiant ab eo qui vult
 decedere intestatus quia tūc. nō
 infirmātur agnatione posthumi
 vt dicta. l. si quis. §. sed r. si post. et
 l. qui graui. et. l. ab intestato. r. l.
 penulti. in principio illo titū.

Additio. Quero circa materiā
 huius toti? rubricę an ne ad hoc
 vt relicta in codicillis debeant re
 quiratur hereditatis aditio. Dic
 breuiter fm Ange. are. in. §. codi
 cillis. in insti. de eo. qz aut factū est
 testamētū: r. tunc requirit qz ex
 testamento p̄dicto adeatur here
 ditas quādo testamētū valet. l.
 si quis cū testamētū. §. fin. ff. de
 iure codicil. aut nō est factū testa
 mētū. vel est factū sed non valet
 tūc necesse est qz ab intestato adea
 tur hereditas als non debent re
 licta. l. ij. ff. de fideicom. libe. r. in
 sti. de eo cui liber. causa bo. ad ije.
 §. hoc rescripto. versic. in p̄mis. et
 C. de testa. ma. l. finali. Ita tenet
 glo. in. l. qui filio. §. §. ff. de here. in
 stit. r. ibi Barto. r. alij scribinges.
 Gerardus mulert.

De forma codicil
 loꝝ factorū ante testa
 mentum vel factorū

Testm et
 codicilli
 q̄bus con
 ueniant.

Aditio
 heredita
 tis an re
 quirat ad
 hoc vt re
 licta i co
 dicillis de
 beant.

Mulier
 pōt eē te
 stis in co
 dicillis.

Codicil
 los plu
 res q̄re re
 linquere
 possum?
 vt oēs va
 leant r. nō
 plura te
 stamēta.

nullo ante vel post cō
dito testō. Rub. lxxv.

Atoni⁹ boe

tij per christi gra
tia mētis et corpis
fospitate vigēs vel
mēte sobri⁹ lz cor
poris egritudine

languēs volēs i hac p̄riculari di
spofitiōe sue puiderē vltime vo
lūtati p̄sentes subnotato mō co
dicillos. p̄mo si q̄dē pro aīa sua
reliquit de bonis suis. c. libras ḡ
q̄b⁹ expēdi voluit circa funus ꝛ se
pulturā suā quā sibi elegit apud
talē ecclesiā. x. libras. Itē tali ec
clesie conuētui vel hospitali dari
mādaui. c. s. ꝛc. Et ad hec exequē
da eē voluit suos cōmissarios ta
les. Itē dñe. D. sue vxori legauit
dotes suas q̄ fuerūt. c. lib. item ḡ
bōis suis iure legati. v. lib. ꝛc. itē
amico suo legauit tale p̄diuz: vel
equū vel pecunie q̄ritatē: ꝛ sic le
gata ꝛ fideicōmissa p̄libito pote
rit relinq̄re ꝛ ordinare. Si autē fi
deicōmissariā substitutionē face
re voluerit: ita dices. Insup here
des suos legitimos: id est ab itē
stato ei succedentes: rogauit p̄ fi
deicō. his p̄sentes codicillis q̄
ipsam hereditatē vel tale ei⁹ par
tem restituāt Seio. In fine autē
ita cōcludes: ꝛ hanc suā vltimam
voluntatē asseruit eē velle quam
valere voluit iure codicillorū vel
cuiuscūq̄ alterius vltime volūta
tis quo melius valere pōt ꝛ eā ab
oī herede suo firmiter et inuolabi
liter obseruari.

De forma codicil
li facti post testamen
tum. Rubrica. lxxvj.

Uru est anto
nū boetij testm̄i sup
bonoz suoz disposi
tione fecisse manu

mei vel talis notarij scriptus sed
qm̄ hoīs volūtas vsq̄ ad extremū
vite ambulatoria ēter plerūq̄ va
rietate successum alterat: idem
An. post testm̄i predicti circa q̄dā
volūtatē mutata mēte cōpoti et
stabili deliberato p̄silio p̄sentes
sup vltimo velle suo cōdicil codi
cillos. Vel sic. qm̄ vsq̄ ad exitum
vite recedere licet a quacūq̄ les
ge vltime volūtatē ꝛ p̄pter cōdi
tionū ꝛ rerū successū varios opoz
teat cum re mutare cōsiliū: idem
An. p̄sentes post ipsum testm̄i di
spofuit codicillos. p̄mo nāq̄. x.
lib. quas in ipso testamēto Joan
ni reliquerat his presentibus co
dicillis ademit ꝛ subtraxit eidē
volēs ipsum legatum ad dictus
Joannem non peruenire debere.
Item de alio legato. l. librarum
quas vxori reliquerat ademit ei
dem vxori viginti q̄q̄ lib. volēs
eam tantummodo reliquas. xxv.
lib. habere. Vel sic ecōtra. Item
vxori sue legauit et superaddidit
x. lib. vltra alias. l. quas. s. in eo
dem testamēto legauerat. volēs
eam vtrūq̄ legatum habere deo
bere. Item tali compatri suo his
codicillis legauit. x. ꝛc. Ceterus si
fideicōmissariam substitutiones
facere voluerit: ita dices. Prefea
Ro. quem sibi in dicto testamen
to heredem instituit his presenti
bus codicillis rogauit per fidei
cōmissum vt ipsam hereditatem
vel talem partem eius restituat
Titio. Sed si alicui de pluribus
heredibus institutis hereditatē
adimere voluerit poteris hoc mo
do dicere. Insup vnum ex here
dibus suis scilicet Titium dixit ꝛ
declarauit non mereri voluntatē
suam: quibus omnibus codicilla
rum dispositionibus ordinatis fi
naliter ita subiferas. In ceteris
autem in ipso testamento contē
tis ipsum testamentum plenissī
me cōfirmauit. et hāc suā vltimā
ꝛ. vt. s. proxi. rubri. in fine.

Tertia pars florum

De fora codicilla
ri facti post testm̄ et
post aliū vel alios co
dicillos. Rubri. lxxvij.

Ret Antoniu
forefi. sui testm̄ fecisse
se scriptuz manu mei
notarij. Itē post ipm̄
testm̄ fecisse quēdā codicillū scri
ptū manu talis notarij. vñ qm̄ vñ
q̄ ad vite exitū p̄sentē et pprijs si
nē arbitrij liberū est si suadet ra
tio mutare p̄siliū. idē. A. iterū p̄
sentes supaddidit codicillos in
q̄bus reliq̄t p̄ aia sua. c. vltra illa
q̄ i ipso testō p̄ aia sua legauerat.
De his em̄ et etiā de p̄missarijs di
sponere p̄ libito poterit. Itē etiā
in codicillo filijs suis pupillis de
tutorib⁹ p̄uidere poterit vñ eos
de nouo cōstituendo/ eo q̄ in aliq̄
p̄cedēti vltima voluntate nullā de
ipsis tutorib⁹ habuit mentionē:
vel aliq̄ de iā cōstitutis reuocā
do et cassando: vel aliq̄ priorib⁹
supaddēdo. Ad vltimū autē dices
cetera nō q̄ in ipso testō et codicil
lo p̄cedētibus p̄tinetur approba
uit et confirmauit: et hanc suā vl
timā voluntatem etc. vt supra.

Additio. Materiā codicillo:ri
tractat. Spe. in ti. de instru. edi.
§. viso de impugnatione testamen
ti etc. vbi ēt ponit foras aliquas
quas Jo. an. ibi in addi. dicit esse
Kolādini. tractat etiā eandē ma
teriā idē Spe. i. d. ti. §. cōpēdiose.
i. plerisq̄ h̄telis. Ad vñ tñ aduer
te q̄ fm̄ eūdē Spe. in. d. §. viso de
impugnatione etc. in fi. in testō fa
cto post codicillū fieri debet men
tio de codicillo et contra qm̄ vero
fit codicillus post factuz testm̄ et
post aliū vel alios codicillos: nā
plures ab vna p̄sona fieri possūt.
vt ostensum est: et tñc fieri debet
et mentio tam de testamento p̄
cedentē q̄ de codicillo vel codicil

lis. et dicit idē Jo. an. vbi. §. hec
esse verba Kola ndini. non obstat
p̄dictis qd̄ dicit nō oportere codi
cillos exp̄sē p̄ testm̄ cōfirmare
quia aliud est confirmare: aliud
mentionē facere fm̄ eundem Jo.
and. vbi supra. Gerardus mu.

Tertia pars florum.

De mortis cā do
natione et iure.

Rubrica. lxxviij.

Am iā de dua
bus speciebus vltima
rum voluntatū scilicet
testō et codicillo
p̄ dei gratiā expedituz sit: nūc ad
tertiā speciē scilicet donationē cā
mortis/ adimplētēs p̄missa: fina
liter accedamus. Circa presentes
materiam ista nobis videre suffi
ciant. Primo quid sit donatio cā
mortis. Secūdo qd̄ donare. Tero
tio quis donare causa mortis pos
sit. Quarto cui donari causa mor
tis possit. Quinto quot sint hui⁹
donationis species. Sexto quas
liter fiat. Septimo q̄bus ex cau
sis reuocetur. Octauo et vltimo
in quibus huiusmodi donatiōes
similes et dissimiles legatis. Est
autem donatio causa mortis que
dam ex mortis siue instantis vel
future consideratione vel metu
dispositio vltime voluntatis. vt
ff. de dona. causa mortis. l. ij. nam
licet hec donatio quodāmodo vi
deatur cōtractus vel pactum: eo
q̄ vel per traditionē vel pollicita
tionem: vel stipulationē fieri h̄z
vt refert lumiarā iuris Azo. Ac.
et Ddo. attamē censet vltima vo
luntas. vt. C. de do. cā mortis. l. vi
ti. et presertim propter similitu
dinem quam habet cum legatis
quib⁹ cōnumerat fere per oia. vt
insti. de dona. §. hec mortis causa

Testm̄ fa
ctuz post
codicillos
an deat
necessa
rio facere
mētiōes
de codicil
lis vel ecō
tra:

Donatio
cā mortis
fit.

De mortis causa donatione. Fo. lxxxj.

Aliter em̄ describitur donatio cā mortis hoc mō. Causa mortis donatio est cū magis se q̄s velit h̄re q̄ eius cū donat; magisq; eū cui donat q̄ h̄des sūnt vt insti. de donationib⁹. §. i. summa. r. l. s. r. l. senatus. post p̄nci. ff. de dona. cā mor. Donatio em̄ fm̄ Azo. in sūma. C. de dona. ē q̄daz mera liberalitas que nullo iure cogēte ꝓcedit; vt ff. de dona. l. donari. r. de reg. iu. l. donari. ¶ Donationes hāc facere pōt ois ille cui de iure testari permissus. is igit̄ cui testari ꝓhibet mortis cā donare non pōt.

¶ Additio. Ita dicit gl. s. i. l. t. a. is. ff. de do. cā mor. ar. l. diuus. §. pe. ff. de do. cā mor. Berar. mu.

¶ Sed hoc fallit i filiofa. q̄ lz etiā paterno interueniēte cōsensu testari nō possit. l. q̄ i p̄tate. ff. de testa. tamen cā mortis donationē facere pōt si parētis in cui⁹ p̄tate ē interueniat auctoritas ꝓsensu vt. l. t. a. is. §. s. ff. de do. cā mortis. Et hoc in filiis paganis filiisq; em̄ milites p̄nt de castrēsi r. quasi facere testari vt insti. de q̄bus nō est permis. face. testa. in p̄n.

¶ Additio. Que sit rō q̄ filiisq; milias p̄re cōsentire cā mortis donare possit; testari nō pōt. dicam. i. ista rubri. vbi latius ex am̄nabo materiam ꝓcedētis ꝓsuli. Berardus mulert.

¶ Sed q̄bus donari pōt; et certe oibus q̄bus de iure pōt relinqui legatis; vt. ff. de do. cā mor. l. oib⁹ r. l. senatus. in prin.

¶ Additio. H̄ij aut̄ q̄bus non pōt relinqui legatis enumerati sunt supra in rubri. de extraneis r. voluntarie instituēdis heredibus. nam ibi enumerātur qui nō possunt heredes institui; r. illi sunt quibus non pōt legari; vt dictus est supra in rubrica. de legatis. Et aduerte q̄ capacitas vel incapacitas donatarij inspicitur tempore mortis; nō tpe donatiōis. l. in mortis. ff. eo. Se. mu.

¶ Sunt autem huiusmodi donationis tres species. vna que fit ab homine sano qui nullo tētur mortis vel alterius imminenti periculi metu; artamen quia cogitat aliquando se moriturum sola mortalitatis cogitatione donat. alie vero due fiunt ab homine qui occasione languoris vel alterius cause timeret sibi vel aliter vel aliud instās periculū in ꝓximo imminere; quaz vna fit; vt res donata statim sit accipiētis. Alia vero vt res fiat accipiētis tūc deo m̄ cū mors sit secuta; vt. ff. eo. l. ij. Et est diligēter notandum q̄ quelibet harum donationū optime cadit inter virum r. vxorem. licet si ꝓmoriatur cōiunx cui donatiō est donatio reuocetur. ꝓ mortiente vero cōiuge qui donauit confirmatur donatio r. trahitur retro ad diem donationis; vt ff. de donatiō. causa mor. l. si mortis causa vltima.

¶ Additio. Nota q̄ lz regulariter ois mortis causa donatio valeat inter virum r. vxorem; vt. §. dicit dñs Kolan. r. probatur in. l. si eius seruum. in fine. r. in. l. sed interim §. s. ff. de dona. inter vi. r. vxor. ea tamen que ita fit vt nullo modo reuocetur. nam etiā sic pōt donari; vt. l. senatus. §. mortis causa. §. sic quoq; ff. eo. nō valet inter virum r. vxorem. ita dicit glo. s. in. d. l. sed interim. §. s. r. est text⁹. in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cau. mortis. Berardus mu.

¶ Nunc q̄liter r. q̄bus modis fiat vidēduz est. Fit itaq; donatio causa mortis tribus modis scz traditione; pollicitatione; r. stipulatione; vt. ff. de dona. cau. mor. l. senatus. §. si quis mortis cā. Licet circa hoc doctores et operarij artis nostre hucusq; miro modo videantur errasse donationem hāc neq; traditione neq; pollicitatione neq; stipulatione fieri dicētes; sed eam ad formam legatorum vel legis

Donatio mortis causa sunt spēs.

Donatio mortis inter virum r. vxorem an valeat?

Donatio mortis q̄r fiat;

Donatio quid sit.

Donatio nē cā mortis q̄s pōt sit facere.

Donari cā mortis q̄b⁹ possit

Tertia pars florum

Donatio ceterum simpliciter reducens: quoniam intelligitur facta causa mortis. Qualiter autem predictis tribus modis fieri habeat. J. videbis in serie formarum. Unum autem te volo diligenter attendere quod sub quacumque specie et quocumque modo fiat donatio: debet expresse inseri in ea quod fiat causa mortis vel alterius talis periculi cuius causa fit, nam alias potius esset donatio simplex et inter vivos quatinus fieret in articulo mortis: quod non eo ipso quod quis moriens donat: mortis causa donare videtur: ut ff. eo. l. seia. §. vlti.

Additio. Vide que dicam. J. ista rubrica. Nihil eorum dominis Rolandi. et. Gerardus mulert.

Uterum scire debes quod donatio causa mortis cuiuscumque speciei vel modi sit reuocatur ipso iure ex tribus causis. Prima si is qui infirmabatur donauit et ab ipsa egritudine conualuit. Secunda si donatorem sanum vel infirmum donationis peniteat: cum ambulatoria sit voluntas. Tertia si prior decesserit is cui donatum est: et probatur hec. ff. si cer. pet. l. non omnis. post principi. et institui. de dona. §. i. Sed quis ex qualibet dictarum causarum ipso iure donatio reuocetur: tamen si donator eam irreuocabilem dixerit esse: erit quidem irreuocabilis: utputa: quia si dicat donationem hanc quatinus cumque donatarius promori: aut me ab egritudine liberari: vel penitere contingat: siue aliud quocumque appareat attamen irreuocabiles esse pacifico: et iubeo volens eam nulla ratione vel causa infringi vel irritari possere: certe per similia verba donatio solida et irreuocabilis erit: ut. ff. de donatio. cau. mortis. l. senatus. §. mortis causa. et. l. si alienam. §. marcellus. et in hoc casu habet effectum donationis simplicis. Quis dicitur causa mortis. l. vbi ita donatur. ff. eo. Ultimo dici possent si

miliarum dissimilia harum donatis sum et legatorum: sed ea non prosequor: quia multa sunt: et quod operis me delectat conclusio. tu autem si hec scire volueris videbis in summa 250. sub rubrica. de donatio. cau. mortis. §. vltimo. et insit. de donationibus. in glo. que incipit tere. Et est nihilominus sciendum quod huic donationi adhiberi debent quinque testes: ut. C. de donatio. cau. mortis. l. vltima. Item hec donatio cuiuscumque qualitatis fuerit: in sinuatione non indiget: ut. d. l. vltima.

Additio. Iuxta premissa dum dicit dominus Rolandus. §. in vlti. sed hoc fallit in filiosa. qui et etiam et. quod si filius familias paterno interueniente consensu causa mortis donare potest testari vero non potest: quod quod sit ratio diuersitatis: glo. in. l. tam is. §. i. ff. de do. ca. mor. et glo. si. in fine. in. l. senium. C. qui testa. face. pos. et glo. insti. quibus non est permis. fa. testa. in prin. hac dant rationem: quod vltima voluntas non potest ex alieno arbitrio pederet: ut. l. illa institutio. et. l. captatoria. ff. de heredi. insti. sed hec ratio non videtur bonarum donationum causa mortis sit etiam vltima voluntas: ut. l. fina. C. de donatio. cau. sa mortis. et. l. fina. C. de codicil. Dy. in dicta. l. tam is. §. i. ut ibi refert Barto. et Ange. are. insti. quibus non est permis. fa. testa. in principio. dixit quod licet donatio causa mortis sit vltima voluntas: accedit tamen etiam in multis tractat: ut. l. ij. circa principium: et ibi nota. per glo. et docto. ff. de donatio. pre. vide late de hoc per Ange. are. insti. de dona. in prin. Donari enim debet presentibus: ut. l. inter mortis. ff. de dona. cau. mor. de quo tamen latius infra dicam. Et sine tempora digestorum non fiebat nisi stipulatione vel traditio: ne: ut. l. mortis causa donatio sic etiam et. et. l. senatus. §. fina. ff. eo.

Donatio causa mortis requirit. v. testes et non eget in sinuatione.

Filius familias. quod possit pro se sentire causa mortis donare non autem testari.

Donatio causa mortis hodie fit nudo pacto.

Donatio causa mortis ex quod et quod bonis causis reuocetur.

licz hodie fieri possit nudo pacto vt. l. si quis argetur. §. fina. C. de dona. ita vult glo. in. l. cum pater. §. meuius. ff. de lega. ij. et glo. fina. prope finem. in. l. ij. C. de iure do. et hoc sequitur Barto. in. l. §. ff. de donatio. causa mortis. Ang. are. institui. de dona. in. principi. et idem Angel. latius. in. §. in personam. institui. de actio. ff. de aduertas tamen ad intellectum etc. et hoc sequuntur communiter doctores. Ex predictis sequitur quod potest huiusmodi donatio pendere ex alio non arbitrario vt. l. si quis arbitratu. ff. de verbo. obliga. et l. fina. C. de contrahen. emp. Aliam etiam rationem assignat dicta glo. fina. in dicta. l. senium. C. qui testa. face. possunt. hanc scilicet: nam testamētus est publici iuris: et ideo debet ex publico concedi non patris priuatorum. ff. de testa. l. ij. sed donatio est iuris priuati. Sed aduerte quod ista ratio videtur magis arguere contrarium. nam in his que publici iuris sunt non curatur patria potestas. Inam quod. in principi. ff. ad trebellian. Solutio dicunt doctores vt refert Barto. in dicta. l. senium. et idem in dicta. l. tam is. §. §. quedam sunt publici iuris in quibus filius representat personam duplicem priuatam scilicet et publicam: et in his non curatur patria potestas: vt puta: filius potest esse iudex. item potest esse tutor. duplicem enim personam ibi representat vnam vt iudex aliam vt priuatus vnam vt titius: aliam vt tutor: et sic de similibus. ita loquitur pertrarium. Quedam autem sunt publici iuris in quibus filius non representat personam duplicem sed suam tantum: vt est factio testamenti. et tunc patria potestas impedit actum. ita loquimur in proprio. ita dicit etiam dominus Eristo. po. institui. quibus non est permis. facere testa. post principi. ibi sed hic dubitatur

quare filiussa. Quarta premissa quero an huiusmodi donatio causa mortis facta per filium familias ex consensu patris ad confirmationem sui requirat mortem vtriusque scilicet patris et filii: respondeo breuiter secundum glo. in. l. nec fratris. C. de donatio. cau. mortis. quod morte solius filii confirmatur ita vt non requiratur mors patris. idem vult glo. in. l. qui in potestate. primo responso. ff. de testa. Et hoc sequitur Barto. in. l. qui pretio. ff. de dona. cau. mortis. in. fine. idem notat Ange. are. institui. qui. non est per. face. testa. in. princ. sup. glo. in. verbo permiserint. quod dicit notandum. Item quero nunquid pater qui dedit licentiam potest penitere. hanc questionem ponit Bal. in dicta. l. senium. C. qui testa. face. re possunt. vbi vult quod filio viuente reuocari possit: quia non est alteri ius quesitum. Sed mortuo filio si quidem donatio fundatur in re patris idem putat: quia patre procedit auctoritate et vtilitate: vt. C. de inoffi. dona. l. penulti. ff. nam quod. Si autem donatio fundatur in re filii putat quod non posset reuocari. et est ratio secundum eundem: quia morte filii expirat auctoritas et officium patris sicut morte impuberis expirat auctoritas tutoris: et de cetero non possit auctoritari. tamen auctoritas iam prestata viuo pupillo valet. si autem alius quam filius qui est in potestate mea legaret rem meam me consentiente cum esset sibi ius legandi quesitum seu donatum: non videtur quod ego possum per penitentiam impedire: vt. ff. quibus mo. pig. vel hy. fol. l. sicut. §. venditionis. et C. si aduer. ven. l. ij. et C. de administ. ru. l. cum quidam. ibi: vobis enim et facit quod nota. ff. de dona. cau. mortis. l. qui prior. et de leg. ij. cum quis decedens. in. princ. hec ille. vide etiam de predicta questione Barto. in. l. ij. §. §. ff. de do.

Donatio causa mortis facta per filium. pre sentiente an ad sui confirmationem vtriusque morte requiratur

Donatio causa mortis facta per filium. ex consensu patris an possit ex pnia patris reuocari.

Donatio causa mortis potest pendere ex alieno arbitrio.

Patria potestas an et quando curetur in his que sunt publici iuris.

Tertia pars florum

et eundem. in. d. l. qui pretio. et l. y.
in. l. nec fratris. C. illo tit. ¶ Item
quero pone filiuffa. cōdidit testa
mentum patre cōfentiēte et appo
fuit in testamēto illā clausulam:
si nō valeat vel valebit. iure testa
mēti valeat eo iure quo valere po
test: nō valet vt testamētus cū te
stamētum facere nō possit: etiam
patre p̄fentiēte: vt. §. dictum est:
an valeat saltem: vt donatio cau
sa mortis: docto. cōiter maxime
Sali. in. d. l. senium. C. qui testa
sa. possunt et Ange. are. et Criso.
porcus. in situ. qui. non est per. fa
cere testa. in princ. tenent q̄ non
quia specialis et specifica cōcessio
requiritur ad hoc vt filius dona
re possit causa mortis. l. filiuffa.
§. fin. ff. de dona. et specificum est
quod ab omni ḡnalitate est ab
stractum: vt. l. sed et si quis. §. que
situm. ff. si quis cau. facit. l. fin. §.
ecisionem. C. de administra. ru.
Adde q̄ vsq̄ adeo requiritur spe
cialis p̄missio in donatione cau
sa mortis: vt si quis ḡnaliter suo
filiuffa. donare p̄miserit non pōt
ex tali p̄missione causa mortis do
nare: nisi specialiter hoc ei pater
permitteret. d. l. filiuffa. §. si. ¶ Que
ro subsequēter quid si filiuffami.
donat sine patris cōsensu postea
pater consentit. an valeat dona
tio? Ange. are. in situ. quibus nō
est per. fa. testamentum. in princ.
dicit q̄ non valet: nisi appareat fi
lium in prima voluntate persiste
re. Ita etiam vult Barto. in. d. l.
tam is. in. §. fina. in fine. ff. de do
natio. causa mortis. facit. l. f. sed
si filiuffa. ff. de lega. iij. Et aduer
te q̄ hoc casu requiruntur quinq̄
testes ad pbādā dicitā p̄fuerā
tiam filij s̄m eundem Angelum.
vbi. §. p̄ quo allegat. l. f. §. sed si fi
liuffamiliās. et ibi Barto. ff. de le
ga. iij. vide notata per Bartolum
in. l. heredes palaz. §. si quid post
ff. de testa. Item quero: nunquid
filiuffamiliās potest causa mor

tris donare suo patri in cuius po
testate est constitutus: glo. in ver
bo acq̄rit. in. l. f. ff. de auc. ru. vult
q̄ non per illum textum: quod se
quitur ibi Barto. Item adde q̄ si
liuffami. donās causa mortis ex
consensu patris debet esse illius
etatis cuius eū esse oportet si ve
lit testari: vt. l. f. secūdo respōso.
ff. de tute. et rō distrahē. ¶ Dum
dominus Rolandinus. §. in v̄sic.
vni. aut te volo. et. dicit q̄ in hac
donatione debet expresse inseri
q̄ fiat causa mortis: iuxta hoc q̄
ro. an ne eo ipso q̄ sit mētio mor
tis p̄sumatur donatio causa mor
tis: glo. in. l. seia. ff. de dote p̄le.
vult q̄ sic. Sed cōtra videtur per
l. nam si cum moriar. ff. de condi.
indebi. cuz similibus. Tu dic post
Barto. in dicta. l. nam si cum mo
riar. q̄ aut p̄cessit aliqua causa
promissionis et tunc colligitur q̄
non est donatio causa mortis: sed
promissio inter viuos. Ita oportet
fm eum intelligere. dicta. l.
nam si cum moriar. l. f. C. vt acti.
ab here. l. hereditarius. ff. de bo.
aucto. iudi. possi. et. l. f. C. de con
trahē. et cōmittē. stip. Si vero
nulla causa p̄cessit: tunc in dubio
intelligitur donatio causa mor
tis. l. seia. §. fina. ff. de dona. causa
mortis. et dicta. l. seia. ff. de do. p̄le.
iuncta ibi glo. et nota. in. l. que do
tis. ff. solu. mati. Vel dic fm Ja
so. in. d. l. nam si cum moriar. q̄ illa
regula q̄ vult q̄ vbi est facta men
tio mortis: intelligitur donatio
causa mortis p̄cedit in donatione.
aliud in p̄missione. vnde fm eum
succedit notabilis doctrina: Bal.
in. l. pro hereditarijs. i. fine. C. de
heredi. act. q̄ quando interuenit
iudicium vnius tantum ordinan
tis de rebus suis et in eo sit mētio
mortis. tūc censetur donatio cau
sa mortis: quia illa depēdet ex vo
luntate vnius t̄m. secus quādo in
teruenit iudicium duoz vt in pro
missione. d. l. nā si cū moriar. cum

Donare
cā mortis
an possit
filiuffa.
suo p̄fi.

Donatio
an p̄sum
ma fieri
cā mortis
si
in ea fiat
mentio
mortis.

Donatio
cā mortis
facta a fi
liuffa. ad
sui validi
tate req̄
rit specifi
cā p̄missi
onē p̄ris.

Donatio
cā mortis
facta a fi
liuffa. an
p̄ualidē
p̄ supueni
entē p̄sen
tius p̄ris.

similibus. hoc sequit' Pau. de ca-
stro in. d. l. si cū dotem. in prin. ff.
solutio matri. Ita etiā tenuit acu-
tissimi ingenij vir dñs Qualterus
de belza ordinarius Louaniensis
in legibus/ dñs r preceptor meus
honorandus. in. d. l. nam si cū mo-
riar. in lectione sua ordinariaybi
nobis pmissa recitauit. Sz si nul-
la fieret mentio mortis etiā si in
articulo mortis fieret magis in-
terpretanda est donatio inter vi-
uos q̄ donatio causa mortis. vt. §.
¶ Circa reuocationem huius do-
nationis: de qua supra: quero cū
reuocat huiusmodi donatio nun-
quid etiam fructus percipere ve-
runt reuocandi? dic q̄ sic. vt. l. cū
quis mortis causa. ff. de pdi. cau-
data. Nec obstat quod dicit gl. in
verbo ex aliqua causa. in. l. gene-
raliter. §. plane si minus. ff. de si-
deicom. liber. que glo. dicit q̄ fru-
ctus nō augent rem donatam vt
cū ea reuocetur: quia illa glo. de-
bet intelligi in donatione inter vi-
uos in casibus in quib' potest re-
uocari. de quibus in. l. fin. iuncta
glo. C. de reuo. do. et in. ca. fina. de
donatio. licet enim in casibus in
dictis locis notatis posset res do-
nata reuocari: fructus tamen re-
uocari a donatario nō possunt. et
sic procedit dicta glo. que ad hoc
est singularis. vt dixit dictus do-
minus Qualterus de belza prece-
ptor meus colendissimus. in. d. l.
cū quis mortis. in lectione sua or-
dinariaybi diuersitatis nobis ra-
tionem assignauit istam. nam do-
natio causa mortis stat in suspen-
so donec donator moriatur: ideo ni-
mirum si interim nō facit fructus
suos. donatio vero iter viuos nul-
lo modo stat in suspenso sed vali-
da est a principio. vnde etiam cō-
tingit: vt ipse dixit: q̄ in donatio-
ne causa mortis fructus non tan-
tum ex tantes: sed etiam consum-
pti restitui debent vna cū redona-
ta recoualescete donatore. ¶ Sz

quero qua actione repetitur res
donata causa mortis? dic breui-
ter q̄ aut dominium est translatus
vt quia dedit donator vt iam nūc
haberet donarius: sed redde-
ret si conualuisset donator vel de-
prelior: vel de peregrinatione re-
dijset: et tunc repetitur vtili rei
vēdicatione: vel cōdictione ob cau-
sam: que possunt simul cōcurrere
fm Bart. in. l. si mortis causa res
donata. ff. de dona. causa mortis.
pro quo allegat. l. j. C. de don. que
sub modo. Ita intelligit dicta. l.
cum quis mortis. ff. de condi. cau-
sa data. et dicta. l. si mortis causa
res donata. ij. responso. cū. l. seq.
Aut nō est translatus dominium:
et tunc repetit directa rei vendi-
catide. dicta. l. si mortis cā res do-
nata. j. respon. In dubio autē in-
telligitur translatus dominium
fm glof. in verbo iam nunc in di-
cta. l. si mortis causa. pro quo illa
glosa allegat. l. dotis fructus. in
fin. iuncta. l. sequen. ff. de iure do-
¶ Item quero r reuoco in dubijs
nunquid in donatione causa mor-
tis requiritur presentia donato-
rij vel alterius recipientis nomi-
ne ipsius? responde q̄ sic. l. inter
mortis. ff. de do. cau. mor. qd̄ intel-
lige verū vt valeat iure donatio-
nis: valet tamen quādo fit inter
absentes iure fideicommissi: quia
quecumq; verba sufficiunt. vt. l. si
deicommissa. in princ. ff. de lega. ij.
In fideicommissi enim non refert
cū quo quis loquat. vt. l. cū pater
§. donationis. ff. de leg. ij. vide gl.
pulchram. in. l. j. C. de donat. cau.
mor. Limita p̄missa quando ra-
lis donatio causa mortis facta in-
ter absentes: esset facta ab hoie
sui iuris: secus aut quando esset
facta a filiofamilias: q̄ nullo mo-
do potest codicillari. ar. l. ij. ff. de
leg. j. r tenet glo. in. l. tam is. §. j.
ff. de dona. cau. mortis et ibi Bar-
to. ergo si non valet iure donatio-
nis: quā filiussfamilias facere pōt

Donata
res causa
mortis qua
actioe re-
petatur.

Dñus in
dubio in-
telligitur
translatū
i donatio-
ne cā mor-
tis.

Donatio
cā mortis
an req̄rat
p̄sentiam
donatarij
vl' alteri-
us recipien-
tis nomi-
ne ipsi?

Fructus
an veniāt
reuocadi
cū dona-
tio reuo-
catur.

Tertia pars florum

patre cōfentiente. vt. §. pt. 3. nō va-
lebit alio iure. p̄missa t̄z expresse
Bar. in. d. l. tam is. §. 1. t̄ post eum
Ang. are. insti. q̄bus nō est p̄mis-
sa. resta. in. p̄n. q̄ dicit. hec esse no-
tanda t̄ tenēda mēri. Itē adde q̄
de hac donatione cā mortis sicut
de legatis detrahif falcidiayt. l.
si mortis cā. C. de le. fal. t. l. itesta-
ta. circa finē. C. de do. cā mor. Itē
nora fm Ang. are. isti. de do. in. si-
ne p̄ncipij q̄ in donatione cā mor-
tis transferit dñius sine traditio-
ne vt i legatis. de quo dicit eē ca-
sum singularē. t̄ ibi Bal. i. l. vl. do-

Falcidia
detrahif
de dona-
tione cau-
sa mortis

Ius accre-
scendi h̄z
locū i do-
natiōe cā
mortis et
nō in con-
tractib⁹.

Donatio
cā mortis
an ad sui
cōfirma-
tione req̄-
rat adi-
tione he-
reditarij

nationis. ff. de pub. Itē nora q̄ in
donatione cā mortis est loc⁹ iuri
accrescendi. l. vni. §. si. C. de cadu-
tulis. In hoc etiā differt a p̄tracti-
bus in q̄bus nō h̄z locū ius accre-
scendi. l. si mihi t̄ titio. j. r̄iso. ff. d̄
h̄bo. ob. Ultimo p̄ cōplemēto hu-
ius materie q̄ro an ne donatio cā
mortis ad sui p̄firmationē req̄rat
aditionē hereditatis: sicut cetera
relicta ex testamēto vel ab in-
testato. vt. l. ij. ff. de fideic. li. Bar.
in. l. in mortis cā. ff. de do. cā mor.
format hāc q̄stione vbi allegat p̄
et cōtra nihil concludēs expresse
S̄z Ange. are. insti. de do. in. p̄in.
t̄z q̄ nō requirit aditionē allegat
glo. in h̄bo legatario. in. l. post le-
gatū. §. q̄ mortis. ff. de his q̄. vt in
dig. et facit scdm eū glo. in. l. filie.
C. fami. hercis. t̄ hoc videt tacite
etiā velle Bar. in. d. l. in mortis cā
iuxta theoricā cōem positā p̄ do-
ctores. in. l. bona fides. ff. de posi-
ti. vbi colligūt q̄ quādo recitant
ab aliquo doctores plures opinio-
nes nec expresse aliqua illaz ap-
probat: videt determinari p̄ vlti-
maicū ergo vltio loco ponat Bar.
vbi. §. opinionē iā sup̄: a approba-
tā: videt determinare p̄ illa. S. m.

De forma dona-
tionis cā mortis fetā
p̄ obligationē ab ho-

mine sano quādo nul-
lum instans erat mor-
tis periculū. Rubrica. lxx.

Acius titi⁹ h̄z
p̄ xpi grām in statu p̄-
speritatis t̄ sanitatis
corpalis actu p̄stitut⁹

sciēs tñ se mortalitati subiectū: t̄
qñq̄ necessario moriturū: p̄sentē
cā mortis fecit donationē. dona-
uit nāq̄ cā mortis suo fratri Joā-
nivei Titie sue p̄iugi ibidē p̄senti
tale p̄dñū vel. c. lib. turo. pollicita-
tione offerēs: vel sic: solēni stipu-
latione interueniētē p̄mittēs di-
cto Joanni siue dicte Titie eides
tradere dare t̄ exhibere post mor-
tē eius donatiōis cā dictū p̄dñū si-
ue dictā pecunie summā t̄ volens
atq̄ paciscēs vt illi t̄ dicta ei⁹: mor-
te secuta petitio t̄ exactio rei vel
q̄stratis donate sibi cōpetat ple-
no iure: nisi eū donatiōis penitēs
ip̄am sp̄aliter reuocauerit adhuc
vīuēs: nel nisi cōtingat ipsum do-
narium vel donariā eidē pre-
mori donatorū horū enim altero
contingente donatio euanescit.

Ad ditio. hāc formā ponit etiā
Spe. in. ti. de instru. editio. §. por-
ro nūc ad p̄positū. versi. quādo q̄
vero quis sanus t̄c. Berar. mu.

De forma mortis
cā donationis p̄ tradi-
tione facte metu mor-
tis prime vel imminē-
tis. Rubrica. lxxi.

Ablius me-
uius corpali egritu-
dine lāguēs: t̄ mor-
tis prime periculū
meritū. vt sic. pu-
bli. meui. in terre sancte subsidū
mare de primo trāsiturus vel ad

bellū iturus / timēs naufragij ꝑi-
culū: vel timēs bellorū discrimīat:
diuini numinis intuitu et ꝑ suo-
rum remedio ꝑctōꝝ mortis cā / vl'
dicti ꝑiculi cā donauit fratri. R.
priori cōuent' predicatorꝝ ciuita-
tis Bononiēsis noīe ipsius ꝑuen-
tus recipiēti. vel. J. eius cō patri-
tale ꝑdiū. vl'. c. lib. bon. vel oīa bo-
na sua: dans ꝛ tradens ibidē ꝛ in
ꝑsenti dicto. R. priori / vl' dicto. J.
ipsum ꝑdius. vel dictas. c. libras.
vel sic constituēs se ex nūc dictas
rem vel res donatas ipsius dona-
tarij noīe possidere vel quasi ꝛ vo-
lens vt ex nūc rei vel rerum ꝑdi-
ctarū in eundē donatariū dñius
sit translātū / et ipsa res decere
ro eius fiat: nisi vel donatariū ꝑ-
mōꝝ vel ipsum donante ab hac
egritudine liberari: vel donatio-
nis penitere contingat: vt videlz
qđcunq; horū contingat donatio
euanescat. Si autē donator ipsam
donationē irreuocabilē esse vel it-
rūc tacebis ꝛ subtrahes illud to-
tum qđ est ab illo ꝑbo. nisi vel do-
natarium ꝛc. et ibi ita dices quas
quidem donationē vlla ex causis
illis qbus de iure mortis cā dona-
tiones reuocari posse dicūtur: si-
ue aliquo iure / ratione: vel causa
penitus non obstante / ꝑpetuo fir-
mā et ratam oīno et irreuocabi-
lem esse pactus est. itēq; voluit
et mandauit.

Additio. Vide formam quā po-
nit Spe. in titū. de instru. edi. in
§. porro nunc ad propositum. ꝛ si.
donatio autē firma ꝛc. Gerardus
muller.

De forma mortis
causa donationis fa-
cte a filia fa. languen-
te: et de dando et tra-
dendo post mortem se
obligate. Rub. lxxij.

O mīa ticia

filia Sempronij ꝛ
vroz Fran. cōpos-
mente: s; egra cor-
pore qꝛ in sacris:
ꝑocē ꝑrāte cōstitu-
tatestari non poterat infra scri-
ptas donatōes causa mortis im-
minentis: metuēs mortis pericu-
lum dicto ꝑre suo ꝑite et consen-
tiēte sub notato mō facere ꝑcura-
uit. ꝑrimo nāq; de dotibꝫ ꝛ bonis
suis ꝛ iuribꝫ ad se spectātibꝫ mor-
tis cā dōauit ꝑri ꝛ marito suo ꝑ-
sentibꝫ viceꝫ ꝛ noīe pauperū ꝑri
recipiētibꝫ eoz videlz qđ ipsi dū-
rerit eligēdos nūerādos ꝛ noian-
dos quēadmodum si a semetīꝑa
electi et nūerati fuissēt: et ꝑꝑrijs
ꝛ ex ꝑꝑsis noibus declarati. v. lib.
bon. diuidēdas iter ipos eoz aꝛ-
bitrio: ꝛ videlz cui libet eoz ex his
beāt. nō qđē ꝑ rata s; illā quā vo-
luerit portionē. Itē dicto viro suo
noīe ꝑꝑo recipiēti mortis cā dona-
uit. xx. lib. bon. Itē. n. eiꝫ ꝑꝑri ꝑꝑeti
x. lib. Itē dñe Anne ibidē ꝑꝑeti
vnā tunicā suam. Residū autē do-
tiū bonoz ꝛ iurū suoz oīm mortis
cā donauit dicto ꝑꝑri. eiꝫ viro reci-
pienti noīe et vice. J. ꝛ A. filioruz
eiꝫ ita tñ vt si que eozū aliqñ mo-
ri sine liberis ꝑtingat eiꝫ deficiēt
portio ad supstitē mortis cā dona-
tione ꝑueniat. ꝛ si ambos nullis
ex eis / vl' ex aliq eoz liberis sup-
stitibꝫ ꝑtingat ꝑcederet tñc ipm re-
sidū ꝑ dimidia ad dictū eiꝫ ma-
ritū: ꝛ preliq dimidia ad ipm fra-
trē suū donatōe cā mortis dene-
niat: ꝑmittēs solēni stipulatōe
interueniēte cui libet ꝑdictoz do-
natarioꝝ ibidē ꝑsentū ꝛ recipiē-
tū suo noīe ꝑ donatōe sibi facta
ꝛ vice illiꝫ vel illoꝝ cuius vel quū
noīe donatū ē / eidē dare tradere
et exhibere ꝛ titatē res vel re ꝑ do-
natā ipm ꝛ donatū morte secuta et
volens atq; pacificēs vt ꝛ titatē re-
rū donatarū vel rei donare illico

Tractatus peculiaris.

post mortē ipsi? petitio ⁊ exactio
cōpetat pleno iure nisi vel dona
tariū p̄mori / aut eā ab hac egri
tudine liberari / vel donatiōis pe
nitere contingat. hōz em̄ q̄d cūq̄
continget donatio reuocata sit ⁊
penitus euanescat.

Additio. hāc formā ponit etiā
ipse Specu. in sepe alle. ti. de in
stru. ed. §. poro nūc ad ppositus
zc. §. si. q̄ si filia fa. piugata zc. vbi
vide lati? de p̄missa materia. U
de ē. ibidē formā donatiōis inter
vivos quā ponit in §. si. et qm̄ hic
de forma zc. Gerardus mulert.

Tractatus pecu liaris.

De successiōibus ab intestato.

Divine boni
tatis grā fauente
iā sup̄ vltimis de
functorū arbitrijs
patrū meoz man
dato ⁊ socioz voto p virib? satisse
ci. Sed qm̄ p̄opta sp̄ vget deuo
tior: felix necessitas charitatis ad
meliora cōpellit / ecce vltra p̄mis
sum hec sup̄ successiōes ab intesta
to notabilia supaddo. Notatur a
dominis nr̄is sex modi quib? in
testari clausulā locū habere vide
tur. Prim? si moriēs nullū p̄didit
testm̄: vel qz noluit / vel qz nō po
tuit pura si filius fa. erat / vel aliū
iuris impedimentū habebat ⁊ li
cet tales p̄pone dicatur ipso de
cedere intestate / cū et si vellēt nō
possent testari. vt. ff. de suis et le
gitimis. l. i. in principio. Secun
dus si testamentū quidē fecit sed
non iure. vt quia nō adhibuit le
gitimum numerū legitimoz te
stuz: vel alia legitima solēntas
defuit. vt. C. de fideicō. l. si v̄itast
⁊ d̄ testamētis. l. nō dubiū. §. illd̄.
Tertius si testm̄ sit iure factū sed
illud postea ruptū irritumue sa

ctum est. ruptum scilicet posthu
ni agnatione: irritum p̄ capitis
diminutione: testatoris. vt insti.
q̄bus mo. testa. infirmā. ij. respon
so. r. §. alio q̄q̄. Quart? si testm̄ ex
oī parte legitime factū est: sed ex
eo nullus appareat heres: vt quia
is q̄ fuerat institut? noluit heres
esse: vel qz viuo testatoz: ⁊ vel an
te aditā hereditatē deceffit: ⁊ siue
quia defecit conditio sub qua fue
rat institutus. vt insti. q̄bus mo.
testa. infir. §. posteriore. ⁊ hij qua
tuor modi p̄banf. insti. de here. q̄
ab inte. dese. in prin. Quint? mo
dus est si filius noiātū ⁊ cum cā
legitima exheredat? est / sed post
mortē proposita q̄rela inofficiōsi
testamētī ⁊ herede causam ingra
titudinis non p̄bante testm̄ per
sententiā est rescissum. Sextus ⁊
vltim? si testm̄ de iure p̄terito p̄
contrabulas rescindantur. ⁊ his
duobus vltimis modis quis di
citur ex post facto decedere inte
status. vt. C. de colla. l. vt liberis.
Additio. Dum dicit dñs Rolan
dinus. §. in prin. non decedere p̄
prie intestatos eos q̄ ob aliq̄ in
pedimentū iuris testm̄ facere nō
possunt. hoc facit ad q̄stionē vul
gatissimā. Pone statuto cauetur
qz stantibus fra tribus vel agnā
mater ex hereditate filij intesta
ti vel ab intestato non succedat /
an decedente pupillo vel alio qui
testari nō p̄t: mater ei succedat
et videtur qz sic: qz nō videtur p̄
prie decedere intestatus qui te
stari non potest. vt aperte tenet
glo. in verbo fuisse. in. l. cum anti
quioribus. C. d̄ iure deli. per tex.
in. l. i. in principio. ff. de suis ⁊ le
et statuta sunt i suis proprijs ter
minis intelligenda. vt. l. non ali
ter. ff. de lega. ij. cr. l. i. §. si qui na
uē. ff. de exerci. Sed Barto. in. d.
l. i. in princ. ff. de suis ⁊ legit. te
net qz mater excluditur: probat /
quia cōmunis vsus loquendi est
qz etiā hos dicam? decedere in

Intesta
tus an di
catur q̄ te
stamētus
facere nō
potuit:
statuto di
sponente
super suc
cessiōe in
testati v̄
ab intes
tato.

Intestati
clausula
q̄t et q̄b?
modis lo
cū hēat?

De successione ab intestato. Fo. lxxxv

Ufus cō-
munis lo-
quēdi p̄e
fert p̄e
significa-
tioni.

testatos vel ab intestato q̄ testa-
ri non possunt. vt. d. l. s. ibi: s; hos
quoq; pro intestatis accipere de-
bem⁹: sed sic est q̄ communis vsus
loquendi presertur proprie signi-
ficationi. vt. l. librorū. §. quod ta-
men cassi. ff. de lega. ij. et ibi no-
ta. et l. cum delationis. §. asinam
ff. de fundo instruc. et de sup. lega.
l. labeo. ita tenuit etiam idē Bar-
to. consulendo: vt licet videre per
eundē consilio. c. l. s. incipiēte sta-
turo verbis veteris cauetur q̄ si
q̄s decesserit sine liberis. et. Sed
aduerte q̄ Joan. de imo. hanc q̄-
stionem publice disputauit p̄sen-
te Ange. are. vt ipse refert. insti.
de here. que ab intest. dese. in p̄-
cipio cuius disputatiōis effectū
posuit dictus Jo. de imo. in l. cen-
turio. ff. d. vulgaris et pupil. in v̄si.
et p̄ hoc decidi p̄t̄ questio si sta-
turo cauetur et. vbi in effectu te-
net contrarium: quia verba statu-
ti penaliter exorbitantia et correcto-
ria debēt verificari in verbis pro-
prijs. l. s. §. si is qui nauem. ff. de
exer. et etiam quia statutum cor-
rectorium nō debet extendi etiā
ex paritate vel maioritate ratio-
nis. vt auf. quas actiōes. C. de sa-
cro sanc. eccle. cum ibi notatis. et
nota. per eundem Joan. de imo.
et alios. in l. si vero. §. de viro. ff. so-
lu. ma. Sed Bal. consulēdo distin-
xit hoc modo: aliquando verba
proferuntur a vulgaribus idio-
tis: et tunc verba sunt intelligen-
da grosso modo. et ideo hoc casu
diceretur intestatus nedom qui
testamentum facere potuit et nō
fecit: sed etiam qui non potuit fa-
cere testamentum. Quandoq; ve-
ro verba proferuntur a statura-
rijs et iurisperitis: et tunc nō ad
cōmunem vsum loquendi pro in-
terpretatione vocabuli recurren-
dum est: sed debet inspici quali-
ter loquuntur iurisperiti/ nō q̄li-
ter idiores. facit glo. l. l. quid si ne-
potes. et ibi Bar. et Bal. ff. de te-

sta. tuto. et certum est q̄ iurisper-
iti faciunt hanc differentiam in-
ter intestatum et intestabilem: er-
go talis interpretatio vocabuli
admiranda est ita cōl vsue po-
fuit ipse Bal. in vsu seu. in titu. d.
succes. seu. §. s. et sic tenet q̄ dictus
statutum correctorium nō sit ex-
tendendum vt comprehendat pu-
pillos. Et respondet ad rationes
Baro. s. positam negando com-
munē vsum loquendi extare ap̄
iurisperitos. igitur et. idē tenet
ipse Bal. in l. intestato. ff. de legi-
tute. vbi dicit dictum Bar. de cō-
muni vsu loquendi scilicet proce-
dere i statuto fauorabili: nō odio-
so. Sed aduerte q̄ quidam solen-
nis doctor dominus Atharthe. fi-
laterij d̄ perusio: vt refert Ange.
are. insti. de here. que ab insta. de
se. in principio. in. ij. col. tenet opi-
nionem Baro. quia dictum sta-
tutum fuit introductum princi-
paliter in fauorē domus et agna-
tionis: et per cōsequens ob fauo-
rem publicum. vt. l. s. §. penul. ff.
de ventre inspi. igitur est fauora-
bile: ergo extendēdum: et per con-
sequens cum vna dicta ratio red-
di potest in dicto statuto: videli-
cet fauor public⁹ licet in dicto sta-
tuto nō sit expressa / merito ex di-
cra ratione dictum statutum po-
test ampliari et restringi s̄m Bal.
et Bali. in l. fina. C. de libe. prete-
ritis. igitur et. Preterea non potest
reddi ratio quare magis dictum
statutum habeat locum in habē-
te potestatem testandi q̄ in non
habente. nō etiam potest aliqua
valida ratio assignari q̄re aliud
ipsi statuentes verisimiliter vo-
luerūt statuere in successione ei⁹
qui testari noluerit cum tamen
potuerit: q̄ in successione eius q̄
eratis defectu testari non potue-
rit. verisimile ē enim et ipsos sta-
tuentes in vtriusq; p̄sona: pupil-
li videlicet et adulti respectu ge-
neris succedendi idem statuisse

Tractatus peculiaris.

si de tali casu interrogati fuissent, ut nota. per glo. s. et doc. in l. tale pactum. §. pater. ff. de pactis. et pro ista opinione est textus. in l. qui duos. ibi. prior intestatus decessit. ff. de vulg. et pupillari. et in l. lucius. ibi. ab intestato. eo. ritu. et est textus. in l. diuus. in fine. s. respon. ff. qui pe. tu. et eo. tit. tu. l. credentes. ibi. intestatorum et. ubi loquitur de impuberibus qui intestari dicuntur decedere. est etiam textus. in l. omnem. C. ad tertu. ibi. ab intestato. et ff. eo. l. ij. §. si mater. ibi. intestatorum et. et in l. sciant. C. de legi. hered. ubi textus loquitur de successione impuberis et tamē dicitur ibi ab intestato. Ex quo sequitur quod ex propria significatione vocabuli mater etiam respectu successio nis pupilli venit excludenda ab agnatis virtute dicti statuti. S. Sali. et lati. Flo. in d. l. cum anti quioribus. C. de iure deli. dicunt quod proprie loquēdot aut statutum dicit si quis decesserit ab intesta to et etiam tunc proprie compre hendatur impubes. ut d. l. sciant C. de legi. hered. et. d. l. omnem. ad tertu. cum similibus: quia il lud verbum ab intestato qualifi cat illud verbum decedat: et tunc etiam qui nō potest facere testa mentum dicitur decedere ab ino testato. secus si statutum dicat si quis intestatus decedat: quia tunc verbum intestatus qualifi cat personam. si autem hoc mo do statutum dicat: si quis dece dat sine testamento: tunc etiam ille qui non potest facere testa mentum comprehenditur. ut. l. ge neraliter. in principio. C. de insti tu. et substi. facit quod notat glo. magna. ibi. si vero ita substituat. in l. precibus. C. de impub. et alijs substitui. quia illa dictio sine po nitur abnegatiue non autem pri uatiue: quia si poneretur priua tiue secus esset. ut exēplij equis

est deferratus intelligitur et eo quod habuit semel ferrum et nunc non habet. Sed et quarto modo s. m. Baldum institui. de here. que ab intesta. dese. in principio. si statu tum dicat si quis intestabilis de cesserit et. tunc proprie pupillus comprehenditur ut est textus. in l. is cui. §. s. ff. de testamen. Sed p. textus. §. allegatos etiam impu bes proprie dicitur intestatus. et sic non est differentia an statutu dicat ab intestato succedatur si ue dicat succedatur si intestatus decedat: et potissime quia tracta tur de commo do publico in casu proposito. ut. §. probatu est. Sed certe. d. l. s. in principio. ff. de suis et legi. multum facit pro Sali. et Flo. dum dicit intestati proprie appellantur et. et ibi: plane qui testari non potuit proprie non ē intestatus et. et ibi: sed hos pro in testatis accipere debemus. et sic pprie non sunt testati. et hoc vult etiam ipse Bartolus ibi. qui dicit quod hoc procedit ex comuni vsu lo quendū: ergo non est proprius si gnificatiū verbi. ut vult idēz Bar. in l. labeo. ff. de suppel. lega. Non ob. d. l. qui duos. ff. de vulg. et pu pilla. cum similibus. §. allega. ex quibus videtur pupillus intesta tum vel ab intestato decedere: quod debet intelligi scilicet impro prie. et sic limitabuntur predicte ll. per. d. l. s. ff. de suis et legit. facit l. sciendum. in principio. ff. qui sa tisda. cogun. iuncta aut. offerat C. de litis contesta. et l. non est no iuni. cum duabus sequētibus. ff. de legibus. Et clude itaqz in que stioe premissa quod licet ex propria significatione verborum pupillus vel alius qui non potest facere te stamentum nō dicatur decedere intestatus: t. ex communi tamē vsu loquendū qui pro significatione propria accipitur: dicitur etiam intestatus. et per consequē mas ter excluditur ab agnatis rigore

statuti: maxime cum tale statutum sit favorabile. vt supra dixi. Premissam conclusionem limita nisi statutum dicat qd verificetur verbis proprijs et non possit interpretari tunc enim communis vsus loquendi non haberet vim proprij nominis in statutis exorbitantibus. ita dicit Salice. in dicta. l. cum antiquioribus. C. de iure deliber. et est dictum Barto. in dicta. l. labeo. ff. de supp. leg. verficu. dicitur hic. ibi. sed hoc est vti le ad. statuta. r. ¶ Quero secundo. pone aliquis fecit testamentum quod postea est ruptum agnatione vel repudiatione hereditatis an succedat tunc ecclesia de qua dicitur statutum qd succedat decedentibus intestatis? et videtur qd sic per text. in dicta. l. prima. in principio. ff. de suis r legiti. ibi dñ dicit: sed et is qui testamentum fecit si eius hereditas non est adita vel ruptum vel irritum est testamentum intestatus nō impropr̄ie dicitur decessisse. facit instituta. de heredi. que ab intestat. defe. in principio. et. ff. de verborum significationibus. l. intestatus. ex quibus omnib⁹ iuribus videtur qd proprie est intestatus quando testamentum rumpitur. S; Bartolus in dicta. l. prima. in principio. r post eum Ange. areti. insti. de heredi. que ab intestat. in principio. in versicu. querit Barto. in dicta. l. s. r c. determinat contra rium atenta ppria significatione: quia statutum requirit qd decedat intestatus hoc est eo tempore quo decedit: decedat intestatus. vt. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de norali. et. l. si titius. ff. de testamen. milit. sed iste qui fecit testamentum quod rumpitur non decedit intestatus cum moritur: sed tunc proprie cum destruitur testamentum. pro quo est casus. instituta. de legit. agnato. successio. §. proximus. vnde secundum

propria significationem ecclesia non succederet. Veruntamen ex communi vsu loquendi aliter intelligemus vt fatent dicti Barto. et Ange. vbi supra. per ea que supra proxima questione dicta sunt quod dicit idem Angelus. notandum r limitandum: nisi statutus dicat qd verificetur verbis proprijs et nō possit interpretari. tunc enim communis vsus loquendi non haberet vim proprij nominis in statutis exorbitantibus. vt dixi. §. proxima questione. Sed Raphael. in. l. si quis posthumus. §. si filius. ff. de liberis r posthu. vt refert Ange. areti. vbi. §. dicit qd verbū mortur assumit: id est mortuus est. vt dicit glo. in verbo moriente. in dicto. §. si filium. similis est expositioni in glo. in verbo orit. in. l. nulli. §. sinature. C. de episcopis r clericis. r in glo. in verbo cū is morit in. l. iij. §. hec verba. ff. de negotijs gestis. cum similibus. vnde tunc res est clara secundū eundē Arret. quia si dicit mortuus est non deo notat tempus mortis / sed perfectionem temporis quo intestatus est: sic verba cū qualitate conueniunt tempore quo destruitur testamentum scdm eundē Ange. Ber. mu. ¶ His premissis videndum est cui vell quib⁹ hominib⁹ ab intestato decedentib⁹ deferatur hereditas pro cuius enodatione omittis his que antiqua iura referunt / id solum quod ius auctoritatorū in huiusmodi successionebus hodie obseruandum precipit prosequamur Est igitur hoc tenendum qd si quis decesserit intestatus / si quidē relinquat filios legitimos et naturales vel eos qui ius legitimorum adepti sunt ipsi filij tam femine qd masculinitate emancipati qd sui tam posthumi qd iaz nati: tam in monasterio existentes qd in seculari hereditate eius equis portionibus admittantur: exclusis penitus patre r matre et ceteris

U^o cōis loquēdi i statutis exorbitantibus an hēat vim ppriij nominis?

Intestatus an dicat decedere cui testamentum post mortē suā rumpit / statuto disponente sup successione intestati?

Tractatus peculiaris.

ascendentibus collateralibusque omnibus ipsius defuncti. eo quod prima causa successionis est liberorum: et quia ipsi liberi usque in infinitum omnibus ceteris preferuntur. pbanatur premissa institui. de here. que ab intestato deferunt. §. i. et de her. i. cogn. §. repetitis. r. C. de suis et legiti. aut. in successione. et de epis. r. cle. l. vlti. §. si veroyltima. r. in aut. de here. ab intestato ve. §. f. r. §. nullam. colla. ir.

Additio. Limita dum dicit dominus Rolan. tam in monasterio existentes r. hoc verum nisi essent professi regulam sancti Francisci. nam tunc cum nullius successionis sint capaces non possunt vna cum alijs fratribus succedere. probatur in clemen. exiui. §. cum enim aduertat. de verbo. signifi. vide que dixi. §. in rubric. de liberis primi gra. legiti. et natu. in penult. ad di. que incipit. aduerte quod hoc est verum. ibi/ item limita predicta. et que dixi supra in rubrica de extra. et voluntarie institui. in magna additione que incipit perfonas r. ibi/ adde etiam fratres minores. Et quod frater minor non succedat ab intestato nec etiam alius pro eo/ tenet expresse Bar. in suo tractatu minoricarum. lib. iij. v. distinctione. f. c. f. et etiam Bald. in aut. ingressi. C. de sacrosan. eccle. in vltima questione. quod sic probat ipse Bald. si renuntiaffet hereditati legitime paterne non succederet nec alijs obstar. vt in. c. ij. de pactis. lib. vj. sed ingrediendo hunc ordinem renuntiat precise omnibus mundanis. r. est magis prescissa renuntiatio que fit in seculo ista quam faciunt fratres minores/ ergo multo fortius habetur pro mortuo r. alijs succedentibus non obstat. Hinc inserto Bal. vbi. §. q. si per statutum masculus excludit feminam a successionem r. si masculus est frater minor non excludit feminam a suc-

cessionem quia sublatus est de medio r. sic non obstat femine. vt. ff. de bonis. liber. l. etiam. §. si capitis. r. ff. de assig. liber. l. j. §. si. cum l. se. Sed pone papa postea dispensauit cum fratre minore vt proprium posset habere puta quia transtulit forte eum ad ecclesiam que proprium habet tunc posset recuperare bona alteri delata. Bald. in dicta aut. ingressi. innet quod bona agnita per alium successorem non recuperat: quod iste non est actus qui fingit retro. vt. ca. quauis. de rescriptis. lib. vj. vide latius per Bart. in dicto tractatu suo minoricarum. lib. iij. distinctione. ij. c. iij. versicu. contingit interdum. r. versicu. sequen. Gerardus mulert.

Sed si cum filijs relinquat nepotes ex consimilibus premortuis filijs vel nepotibus natos/ certe ipsi nepotes cum eorum patruis et amitis pariter admittent. vt tamen patrum r. amite in capita/ nepotes vero admittentur in stirpes. r. hoc adeo verum vt si duos filios habeam quorum alter premortuus est r. appareat quidam de liberis eius etiam gradu decimo constitutus/ ille cum filio meo superstiti admittetur. Idem dico quando super sunt soli nepotes vel deinceps sine patruis vel amitis: quod tunc vocantur in stirpes r. non in capita. vt in dicta aut. de here. ab intesta. venie. §. si quis igitur. et. §. sic tamen. r. institui. eo. §. cum filius. r. §. r. quia placuit. r. §. idem si ex duobus. r. §. simile nos. Verum si moriens intestatus nullum dictorum descendendum relinquat/ nullos etiam fratres vel sorores: ex utroque parente coniunctos vel eorum liberos/ sed relinquit tamen modo ascendentes siue parentes legitimos tunc vocabuntur primo pater r. mater/ vel alter eorum qui super est exclusis auo r. auia et ceteris ascendentibus vltioris gradus. Et

Frat minor non excludit feminam statuto r. masculus excludat feminam.

Nepotes quemadmodum ad aui successione ne ab intestato vocentur.

Liberi qui in infinitum in successione cessant ab intestato ceteris preferunt.

Frat minor non succedit ab intestato nec alius pro eo.

Parentes quemadmodum liberis succedant.

De successione ab intestato. Fo. lxxxvij.

et si nec pater nec mater superest tunc vocabitur alij ascendentes siue patres eius primiores gradu tam paterni quam materni ut paternis quidem dimidia maternis vero alia dimidia debeatur licet dispar sit eorum numerus. Hoc scilicet quando in eodem gradu concurrunt paterni et materni. alioquin is qui defuncto primior est siue paternus siue maternus fuerit admittetur.

¶ Additio. Ex hoc ultimo dicto dñi Rolandini habes: si titius decesserit relictis pater et avo mater novel e contra quam primior in gradu et sic pater admittet excluso avo materno/ quod videtur pbari. in aut. defuncto. C. ad tertul. dum dicit ibi ter. salva gradus sui prerogativa. et similiter in corpe vnde sumitur dicta aut. Sed adverte quod Jaco. bu. in. d. aut. defuncto. ut refert ibi Bal. tenuit contrarius volens quod pariter admittentur. nec obstat sibi eum texus. in. d. aut. defuncto/ dñi dicit salva gradus sui prerogativa: quod hoc intelligendum est quod ille qui potest in linea paterna excludat alios inferiores ex eadem linea. et eodem modo potest in linea materna excludat sequentes in eadem linea materna. Exple gratia pater excludit avum paternum: quod primior est. et mater excludit aviam maternam: pbat ipse Jaco. tali ratione. de natura correlativorum est: ut posito vno ponatur et reliquum: ut l. v. anius. ff. de fidei iussu. modo sic est quod si filius moriatur nepos succedit in eius locum ad avum et efficitur in primo gradu: ut. §. satis prater ergo et converso avus fiet in primo gradu mortuo filio quantum ad nepotem: et sic videt sibi eum quod debeat pariter succedere. Glo. tñ in d. aut. defuncto. et glo. in verbo primio. in. §. si igitur defunctus descendentes. in. d. aut. de here. ab intesta. tenet contrarium quas glosas sequitur Bal. in. d. aut. defuncto. nec

obstat sibi eum ratio Jaco. bu. arguentis de natura correlativorum: quod illa non est vera. magis efficitur hereditas descendibus quam ascendibus et pleniori iure: ut in aut. in successione. C. de suis et legi. libe. Conclude ergo quod avum maternum excludit pater e contra. ut v. aut. defuncto: et in corpe vñ sumitur. et hoc vult dñs Rolandi. §. in versi. hoc scilicet quod in eodem gradu et. ita tenet etiam Ange. are. in. §. preferitur. insti. de senatus consulto. ter. vbi addit etiam in bonis quesitis a matre vel linea materna vel e contra in casu e contrario: quod est notandum. ¶ Sed hic potest dubitari de pulchra questione. Pone mater superest et avus et avia et frater vtriusque coniunctus defuncto: mater repudiat: an tota eius pars accrescat fratri: an vero vocabuntur cum fratre avus et avia? Ad hoc hesillanus ut refert Angel. are. in dicto. §. preferitur. versu. sed hic potest dubitari et. dicit quod cum fratre vocabitur avus et avia: quod paria sunt repudiare et mortuum esse vel nunquam fuisse heredem. argo. l. §. C. quando non pe. par. et factum sibi eundem Angelum. l. §. sed si sit consanguinea. ff. ad tertul. simile nota. Lyn. in aut. itaq. C. communia. de successi. simile etiam notatur per docto. et maxime per Barto. in. l. quotiens. ff. de heredi. iustitu. Premissa que dicta sunt de parentibus patris scilicet et matre quam pariter equaliter succedat filiis limita predecedant si re in bonis acquisitis aliunde quam a patre vel matre aut eorum linea. In bonis vero que pre vel ab aliquo de linea paterna prouenerunt ad filium solus pater succedit exclusa matre: et e contra in quesitis a matre vel de linea materna sola mater succedit excluso patre: ita tenet Bart. in. l. quod scitis. §. sine autem. C. de bo. que libe. et idem Bart. in aut. itaq. C. coia. de suce

Hereditas pleniori iure debet descendere quam ascendere.

¶ Pater an excludat avum matrem et e contra in successione filij ab intestato.

¶ Pater an sequatur matrem equaliter succedant si re in bonis acquisitis aliunde quam a patre vel matre aut eorum linea. In testato.

Tra ctatus peculiaris.

ces. et dicit pro hoc esse casum singulararem. in. d. §. sin autem. qui non reperitur alibi. istud sequitur etiam Ange. are. in. §. pferuntur. in. fit. de senatuscon. ter. in. §. col. vii. et hec pcedunt. Sed Bald. in. auf. defuncto. C. de senatuscon. ter. et idem. in. d. l. quod scitis. tenet contra Barto. p. d. auf. defuncto. et tenetur in corpore unde illa auf. sumitur ubi non fit aliqua distinctio rerum sed solimodo graduum: et ideo equaliter succedere debent. Non obstat fm eum. d. l. qd scitis. in. §. sin autem. qz illa loquitur in lucris nuptialibus ad hoc vt parentes sint promptiores in dādo sed in ceteris bonis vndecūqz qsi ris pariter succedunt. hec ille. Sed aduerte q opinio Bar. videtur magis equat rōni pstantanea et facit pea. §. s. ibi. q em inuidia. in. si. p. quas pso. vo. acqui. Circa premissa etiam aduerte q lz pater et mater si supst pariter succedat defuncto: fm tñ distinctio nem. §. dictam: nihilominus tñ si filius vel filia qui vel que decedit erat in potestate pñia ppter eius mortem non extinguitur vsufuctus bonoz aduentitioz que regulariter habet pater in aduētio nis filij sui in potestate existētis: vt. l. cum opozet. in. prin. C. de bonis que liberis. pbatur: qz morte ppietarij nō extinguitur vsufuctus: vt. l. ij. C. de vsu. et vsufu. et. l. necessario. §. fina. cum similibus. ff. de peri. et commo. rei vendi. licz Placen. dixerit contrarium: sed ipstus opinio in hoc communiter reprobat: vt p gl. in dicta. l. ij. et glo. in. l. ij. C. de bonis mater nis: quas glosas sequitur cōmuniter doctores. Aduerte circa premissa q licet regulariter mater succedat filio suo ab intestato hoc tamen fallit in casu puta si filio pupillo intra annum tuto: est nō postulauerit: vel in locum remoti vel excusati nō petierit: vt in. §. si

na. in. sit. de senatuscon. ter. Sed nota q ad hoc vt mater eo pteritu a successione filij repellatur multa requiruntur. Prīmū qz mater esset maior. xvj. annis. Secūdū qz filius moriatur in pupillarietate. Tertiu qz pupillo esset expediēs hñe tuto: e. Quartū qz mater nō fuerit in negligētia. Quintū qz nulla cā excusari possit. ista habentur in. l. matres. et in. l. oēm. C. ad tertu. et. l. ij. C. si a duer. delictum. hec dñs Criso. poz. in. o. fitu. de senatuscōsul. ter. in. fine. Aduerte q omnia premissa pcedunt quando parens qui vult succedere ab intestato nō trāsiuit ad secūda vota: hoc est ad secundum matrimonium: post finitum illud matrimonium ex quo sunt nati illi liberi defuncti de quoz successione agitur. Ubi autem trāsiuit ad secundas nuptias occurrunt plures casus difficiles: et ideo p clara enodatione sic distinguat: aut loquimur in matre: et aut in patre: aut in alijs ascendētibz maribus vel feminis. Prīmo casu quando loquimur in matre: tūc aut mater habebat vnum solum filium et illi succedit ab intestato pleno iure etiam quo ad proprietatem: licet viuēt filio trāsuerit ad secūda vota: vt. l. femine in. fine. C. de secun. nup. Quis glo. in. verbo filij. in. auf. ex testamento. C. illo titu. sentiat cōtrarium. Sed Bar. ibi reprobat illam glo. dicens. se quinqz vicibus consule do et iudicādo dixisse cōtra illam glo. dicit ibi per eum. Aut mater habebat plures filios vel filias ex eodem matrimonio genitos: et tunc hodie fm ius nouissimum siue ipsa transuerit ad secundum matrimonium ante mortem alio cuius filioz: siue post mortem vnus: potest filio moriēti ab intestato succedere pleno iure quo ad omnia bona que ad filium peruenissent aliunde q ex substantia

Adverte
vt ppter tu
tozem nō
postula
tum pue
tur succes
sione filij
ab intesta
to multa
reqrunt.

Parētes
ad secūda
vota trās
eūtes que
admodus
liberis su
is ab inte
stato suc
cedāt.

Usufu
ctus aduēt
tioz nō ex
tinguitur
morte fi
lij.

Adverte a
liqñ pua
tur succes
sione filij
sui ab inte
stato de
cedētis.

paterna. illoꝝ auteꝝ que ad eum peruenissent ex substantia paterna ipsa solum vsufructus habere debet: vt in auct. de nup. §. hinc nos alia. ¶ si. si auteꝝ intestatus col. iij. nam licet tertus ibi dicat vsu: tamen debet large intelligi vt exponatur vsus: id est vsufructus: vt ibi dicit gl. in s̄bo vsus pro qua est textus. in l. mater. C. ad ter. ⁊ hec de primo casu. vide circa premissa ea que dicit Ange. are. in d. §. preferitur. in situ. de senatusson. tertu. in s̄si. ex hoc ergo. cum duobus sequentibus versiculis. Secundo casu quando loquimur in patre res est satis dubia. glo. in s̄bo delata. ⁊ ibi Barto. in dicta. l. femine ponunt: vbi dicta glo. tenet q̄ idem in patre quod in matre transeunte ad secundum matrimonium. idem tenet Bzo. in summa. in fine. in versu. item quecūq; dicta sunt. C. illo titu. q̄ sequitur ibi Bar. ⁊ facit p̄ isto tex. in auct. de nuptijs. §. si vero expectet: ibi dum dicit et hec cōis mulieris ⁊ viri mulctā fit ⁊ facit tex. in auct. vt fra. filij. ibi ⁊ similes penas esse in viroz muliere. col. ix. facit etiam p̄ hoc: quia econtra statutum penale in patre extenditur ad matrem: vt notat glo. in verbo minus auras. in l. quisquis. C. ad legem iuliam ma. idem tenet Barto. in premissa casu. in l. de emancipatis per illum textum. C. de legi. here. vi. de latius per Ange. are. in dicto §. preferitur. versu. secundo casu quando nos ⁊c. ⁊ per Jo. an. in ad di. ad Spe. de secun. nup. in rubr. et plene per Athesillanum in tractatu suo de succes. ab intesta. in s̄bo articulo principali. ⁊ hec de secūdo casu. Tertio casu q̄ loquimur in alijs ascēdētibz maribus vel feminis: tūc videtur esse dubiū. nam p̄ma facie videt̄ q̄ p̄ trāsitu ad secūda vota nō p̄uētur p̄petate aliquoz bonoz obue-

niētium p̄ successiones ab intestato: q̄ textus sunt principaliter in hac materia sunt loquuntur solus de matre ad secūda vota trāsēunt teryt. di. l. femine. l. illud. C. de secun. nup. ⁊ l. mater. C. ad tertu. et §. hinc nos alia. ¶ si. si auteꝝ in intestatus. in auct. de nup. Sed Ange. are. vbi. §. si. tertio casu dicit q̄ cōtrarium est verius: p̄ text. in l. ḡnalter. in prin. iūcta ibi glo. s̄. C. de secū. nup. ⁊ ter. l. si tamen. ⁊ in auct. vxore/ illo titu. Item q̄ in illo casu est maior ratio/ cū magis sit debita hereditas filiis p̄ri ⁊ matri q̄ auo auie: pro auoz pro auie: vt in auct. defuncto. C. ad tertul. ⁊ dixi. §. in principio p̄ntis ad ditionis. vñ si pena priuationis nude p̄petatis imponitur matri vel patri trāsēunti ad secūda vota: vt. §. dixi. multo fortius credendum est eam impositā fuisse auo ⁊ auie. ita dicit Ange. are. vbi. §. Et nota circa p̄missa q̄ sicut mater trāsēns ad secūda vota priuatur t̄m p̄prietate illoꝝ bonoz que obuenerunt filio ex patre/ ⁊ nō illoꝝ que ab auo vel auia puenērūt: vt pbat Barto. in auct. ex testamēto. C. de secun. nup. ita auia ad secūdu m̄fimoniu trāsēns solum p̄dit p̄prietatem illoꝝ que a marito suo: hoc est auo defuncti ad ip̄m defunctum puenērūt: ita tenet in effectu Ange. are. vbi. §. quem de hoc ⁊ alijs p̄missis. vide latius. Gerardus mu.

¶ Si autem p̄ingat q̄ nullus ex ascendētibz super sit sed solus sup̄ sint collaterales/ tūc vocabūt̄ur p̄mo fratres et sorozes vt r̄iq; coniuicti defuncto. i. qui ex eodē patre et matre nati sunt i capitaz etiam cum eis vocabuntur consiliū fratrum et sorozum p̄ mortuozum filij/ sed in stirpes. vt §. si igitur defunctus neq; descendentes. et §. si autem defuncto. i. auct. de here. ab intesta. col. ix. et autē. cessante. C. de legi. heredi.

Collate
rales
quem ad
modum
succedat.

Tractatus peculiaris.

Filij fra- qd si premortuoz oim fratruz 7 so-
trii 7 sozo- ruz filij soli sine patruis vel ami-
ruz pmoz- ris supessent tñc vocaretur in ca-
tuozuz an- pita 7 nō in stirpes lz secus sit in
succedat i- nepotib? natis ex filijs: vt. §. ha-
pita an- betur in hñ. lz si cuz pdictis.

In stirpes- Additio. Itud dictum dñi Ro-
cū sine pa- landini volētis qd filij fratruz sine
truis aut patruis vel amitis succedentes/
amif suc- succedāt in capita 7 nō in stirpes
cedit. tenet etiam dñs Bzo. in summa.

C. de legi. here. 7 recitat illa sua
opinio p glo. ij. in auf. cessante/ il-
lo titulo. 7 p glo. in hñbo antiquitas.

in. §. sic tñ. 7 p glo. in hñbo fuerint.
in. §. si aut defuncto. in sepe dicta
auf. de hered. ab intesta. 7 tenet
glo. in. §. fina. in stitu. de here. qui
ab intesta. dese. 7 gl. in. §. hoc etiā

circa fines. insti. de legi. agna. suc-
ces. Sed aduerte qd do. Accursius
in. d. glo. in verbo antiquitas. et
alibi tenuit cōtrarium per tex. in
§. ex diuerso hñculo. hñmōi vero. 7

§. si vero neq. in. d. auf. de here.
ab intesta. qui textus videtur in-
nuere qd filij fratruz etiam si sine
patruis succedāt vocantur in stir-
pes 7 non in capita. Adde qd hoc

sequitur Barto. in auf. cessante.
C. de legiti. here. 7 etiam in corpo-
re vnde sumitur illa auf. 7 ides la-
tius in. l. post cōsanguineos. §. he-
reditas. ff. de suis 7 legiti. vbi di-
cit se habuisse hanc questionem
de facto 7 tenuisse ac tenere opi-
nionem Accursij tanq̄ veram. te-
net etiam eādem Ep. 7 multi alij
in dicta auf. cessante idem consu-
luit Bal. in questione facti vt ip̄o
semet refert in dicta auf. cessan-
te. idem tenuit Adathe. de ma-
thefilanis doctor. solēnis Bonon.

in suo tractatu de succes. ab inte-
sta. in hñ. secūdo dubitatur an qñ
ad successiones 7 sequitur. d. Frā.
de rāpo. Bononiēsis. vt refert An-
ge. in. §. cū filius. in fi. insti. de he-
re. que ab intesta. dese. 7 pbatur
hec opinio fm eos p tex. in. §. si ve-
ro. neq. fratres iuncto. §. illud. in

dicta auf. de here. ab intestato. 7
hec opinio in cōsulēdo 7 iudican-
do est tenēda vt dicit Cristo. por.
insti. de legi. ag. suc. in. §. hoc etiā
sup glo. in hñbo superstires. lz alia
opinio scz Bzo. quam. §. tenet do.

Rolādi. videatur subtilior in di-
sputando fm eundem. do. Cristo.
Adortua pro vtraq̄ opinione: vñ
de late p Ange. are. in. d. §. cum fi-
lius. 7 p Bart. in. d. §. hereditas.

vbi pulchre soluit motiua Bzo-
nis. Sed aduerte qd Bal. legēdo
dictam auf. cessante tenuit opi-
niones Bzo. quam etiā tenet Sa-
ly. ibi. tñ non recedas ab opinio-
ne Accursij Barto. 7 sequatium p

pter eoz immēsam auctoritatem
sed cōclude cū illis qd filij fratruz
nō solum quū vna cū patruis ve-
niūt. verum etiā cuz sine patruis
succedūt/succedūt in stirpes 7 nō
in capita hanc opinionem tenet

etiam p. in tractatu suo de suc-
ces. ab intesta. hñ. sed pone qd ali-
quis deceffit 7c. Intellige pmissa
fm eūdem Bar. in dicto. §. heredi-
tas. qñ tractatur de successione
alicuius ex patruis vel auñculis.
Si vero tractatur de successione
alioz tñc succedunt in capitat
vt dicto. §. si hñ neq. fratres. Be-
rardus mulert.

Quis itaq̄ sic succedēribus vt di-
ctum est/excludētur fratres 7 so-
rores ex altero tantum parente
coniuncti defuncto. 7 similiaz fra-
trum et sozozum filij. verū tamen
si intestatus non relinquat fra-
tres vel sozozes vtrinq̄ coniun-
ctos vel consimilium fratrum vel

sozozum filios: sed relinquat solū
modo fratres 7 sozozes ex altero
tantum parente coniunctos illi
ad eius successionem admitten-
tur 7 cum eis cōsimilium fratruz
7 sozozum filij in stirpes Porro si hu-
iusmodi ab intestato morētū nul-
lus omnino supst frater vel sozo-
siue ex vtroq̄ siue ex altero tātus
parente coniunctus vel nullus ex

Fratres
aut sozo-
res ex al-
tero tāti
parēte cō-
iuncti defū-
cto qñ ad
eius succe-
siones ab
intestato
admittā-
tur.

De successione ab intestato. §o. lxxxix.

eorū liberis / si sup̄ sint alij collate
rales: tūc laxatis habentis cōcur
rit successio regula generalit̄ vt q̄
prior est gradu potior sit i succe
sione: sublata oī differētia sexus
parit̄ parit̄is r cognatiōis: r suc
cedit̄ in capita. Ceterū sciendum
est q̄ si is q̄ moriū intestat⁹ relin
quat simul parentes suos r fra
tres suos: tūc pater r m̄r v̄l alter
eorū q̄ sup̄est: aut his p̄ mortuis
auus et auia: vt q̄libet alter de
parēribus q̄ fuerit in ascēdētū li
nea primor: et fratres r sorores
vtrinq̄ coniuncti defuncto ex eq̄s
portionibus in capita vocabunt̄.
cū q̄bus r similit̄ fratru et sororu
p̄ mortuorū filij succedēt i stirpes
exclusis fratrib⁹ et sororib⁹ ex al
tero t̄m̄ parētē cōiunctis. h̄j effi
fratres nō succedūt cū ascēdētib⁹
s̄z repellunt̄ ab eis p̄bāt oīa p̄mis
sa. in aut. de here. ab ites. ve. q̄si p
torū. r in aut. vt fra. si. col. ix. In
telligas aut̄ illū parētē primorē
esse gradu defuncto quē null⁹ pre
cedit. i. iter quē et defunctū null⁹
erat medius. vt. ff. de verbo. sig. l.
proximus.

¶ Additio. Habes ex p̄dict̄ q̄ fra
tres defūctovtrinq̄ cōiuncti nō ex
cludūt oīno auū vel auā defūcti:
imo pariter admittūtur. Nō ob
stat tex. i. aut. d̄fūcto. C. ad ter. dū
dicit̄ f̄res admitti cū ascēdētib⁹ i
gradu primis: q̄ hoc itelligit̄ s̄z
q̄s null⁹ parens p̄cedit. ita tenet
glo. l. d. aut. defūcto. et seq̄tur ibi.
Bar. r glo. i. h̄bo primis. i. §. si h̄o
cū ascēdētib⁹. in sepe alle. aut. de
here. ab itesta. r seq̄t̄ Azo. i. sūma
C. d̄ legi. here. r cōiter doc. Nō nul
li t̄m̄ r trariū asseruerūt vt l̄z vide
re p. d. Azo. vbi. §. r etiaz p̄ glosas
S. citatas. Adde iuxta p̄missa q̄
q̄ fr̄es vel sorores vel eorū filij suc
cedūt defūcto simul cū ascēdētī
bus nūq̄ partiū tangētū eos ac
quirit̄ vsufruct⁹ parētib⁹ in q̄rū
pr̄te sunt et cū q̄bus simul succe
dunt. vt. d. §. si vero cū ascēdētib⁹

et ibi ponit̄ ratio. licet a las regu
lariter pater habeat vsufructū
aduēritiorū filij sui in pr̄te exis
stentis. vt. C. de bonis q̄ li. l. cum
oportet. in p̄nci. r terti. §. sunt r
alij casus speciales in q̄b⁹ hoc fal
lit q̄s ponit̄ glo. in h̄bo vsufructū
cū. in. §. si. insti. p̄ quas glo. vobis
acq̄. r glo. in aut. idē est. C. d̄ bōis
q̄ libe. r etiā glosa. in h̄bo paren
tibus. in autē. vt lice. ma. r autē.
post p̄ncipium. col. viij. vbi vide.
Adde p̄terea iuxta p̄missa q̄ p̄ui
legiū datū filij et filia b⁹ fratris
vel sororis vtriq̄ cōiuncti vt simul
cū ascēdētib⁹ ac etiā cū fratrib⁹
defuncte p̄sone ab intestato suc
cedere possint / nō debet extendi
ad nepotes vel p̄nepotes fratris
vtrinq̄ coniuncti defuncto. vt est
glo. in aut. post fr̄es. ij. C. de legi.
here. q̄ approbat̄ et firmat̄ An
ge. are. in. §. p̄ferunt. isti. de sena
tus. tertu. nā appellatione filij
nō cōtinet̄ nepos maxime in ma
teria exorbitati. vt est textus in
sti. qui resta. tu. va. p̄nt. §. si. et de
senatus. orsi. post p̄ncipiū. ita
vult etiā in effectu Specu. i. titu
lo de succes. ab intesta. in h̄si. q̄d si
aliquis decedit. vt ap̄te ibi osten
dit Joan. and. i. addi. q̄d tene mē
ti. Berardus mulert.

**¶ Sed q̄d erit si relinquat aliq̄s
fratres quosdā vterinos t̄m̄ r q̄s
dam cōsanguineos t̄m̄.** Respōde
q̄ in rebus maternis p̄ferūt vte
rini: et in rebus paternis p̄ferunt
cōsanguinei. vt. C. de legi. here
re. l. de emancipatis. in fine.

¶ Additio. Ita dicit̄ etiā Dy. i. tra
ctatu suo d̄ succes. ab intesta. h̄si.
sed pone quis moritur sine liber
ris r. vbi subdit q̄ in alijs bonis
aliūde questis succedūt eq̄liter.
nam quātū ad illa bona sublata
est differentia cognationis siue
agnationis. vt in aut. itaq̄. C. cō
muniā de succes. licet Pla. vt ipse
Dy. etiam refert vbi. §. contra te
nuerit in hoc. Sed quid si quis

Usufructū aduēritiorū in q̄bus b⁹ nō h̄b̄t beat

Nepotes fratris v̄l sororis an simul cū ascēdētib⁹ aut fratrib⁹ defuncte p̄sone ab intestato succedāt

Fratres ex altero t̄m̄ parente nō succedūt cū ascendētibus.

Fratres defuncto vtrinq̄ cōiuncti an excludant auū v̄l auā i successione ab intestato.

Tractatus peculiaris.

Frater decedat relicto vno fratre et pte
vtriusq; cōiuncti? p̄ fert ab in
testato fratrib? Altero
tñ paren
te.

decedat relicto vno fratre et pte
matris tm̄ et alio ex parte pris
tantū / z tertio ex vtroq; parente
qualiter succedēt isti? Responde
fin Azo. in summa. C. de legi. he
re. q̄ ille q̄ est cōiunctus ex vtroq;
parente succedit in oibus bonis
z paternis q̄ maternis z i aliū
de questis / alijs duob? fratrib?
exclusis. et est ratio / quia iste ha
bet duplex vinculū / scilicet pater
num z maternū. merito ergo pre
fertur illi qui non habet nisi vñū
vt. d. auf. itaq;. C. cōia de succes. z
in auf. de constan. et vte. fratrib?.
circa mediū. col. vs. ita dicit z te
net glo. in auf. post fratres. f. C. d.
legi. hered. et glo. in d. auf. itaq;. vbi
glo. ponit p̄missam rōnē. Ad
de etiā glosam pulchrā in verbo
meliores. in d. auf. de p̄an. z vte.
fratrib? et Dy. in d. suo tractatu
de succes. ab intesta. vers. qd si de
cedit relicto fratre zc. Gerardus
mulert.

¶ Nūc demū scias q̄ filiosa. ab in
testato morienti haberi castrēse
vel quasi castrēse peculium succe
dunt liberi eius exclusis ascēden
dentib? z collateralib? defuncti.
et si liberi non sup̄sint vocantur
ascēdētes; z cū eis fratres vtrin
q; coniuncti. Defuncto vero filiosa.
q̄ habebat aduentitiū in iure qd
habebat i aduentitio eodes modo
et ab eisdē succedit vt dictus est.
est. vt in auf. de hered. ab intesta.
§. si quis igitur descendētiū. z. ff.
de castrē. pe. l. ij. z insti. q. nō est p̄
missum fa. testa. §. si vero itestati.
¶ Additio. Vide q̄ diri. §. isto tra
ctatu in additione q̄ incipit ex hoc
vltimo dicto. in. ij. colū. ibi circa
premissa etiā aduertē zc. ¶ S; re
uoco nūc in dubijs vsq; ad quorū
gradū successio ab intestato dese
rat. Respōde q̄ olim erat differē
tia iter agnatos z cognatos. vt l3.
videre. §. vlti. insti. de succes. cog.
sz illa differētia est hodie sublata
vt. §. sepe dictū est. vñ hodie siue

agnati siue cognati oēs vsq; ad
gradū succedūt. de quo vide pul
chrā glosam hoc firmantem. in
d. §. vltimo. z glo. i. vbo cognatos
in. §. si vero neq; fratres. i sepe al
leg. auf. de here. ab intesta. quas
glosas. vt refert Ang. are. in. d. §.
vltimo. approbāt doctores. tenet
etiā Azo. in summa. C. de legi. he
re. Sed in iure feudali vsq; ad se
ptimum gradū succedit. vt in tit.
qui feudū dare possunt. §. hoc aut
sciendum. z in ti. de successio. feu.
§. hoc quoq;. Hodie tamē iure no
uo in masculis descendētib? feu
di successio in infinitū extendit
vt est tex. in d. §. hoc aut. in fi. Itē
in iure patronatus vsq; ad q̄ntū
gradū succeditur: vt insti. de suc
ces. liber. §. multis autes. Et nota
circa p̄missa q̄ in successiōib? ser
uatur cōputatio iuris ciuile. in
matrimonij s; iuris canonici
vt. xxxv. q. v. ad sedem. diuersimo
de em̄ sit cōputatio graduum iu
re canonico z ciuili: vt ptz in. d. c.
ad sedem. Un̄ dicit Jaco. bu. vt re
fert Jo. an. in addi. ad Spe. in ti
tu. de succes. ab intestato. vñ. sed
an filij fratris: q̄ statutū ciuita
tis in materia successionum tra
ctās de gradibus: intelligit q̄ cō
putētur s; ius ciuile: vt sic cōsti
tutio supplēs corrigēs interpretās
z declarās eo modo sumatur quo
ius suppletū correctū zc. vt i auf.
de filijs āte dora. instru. na. ante
finem. co. iij. facit. ff. si q̄s testamē
to liber eē ius. fue. l. j. §. hec actio.
Eadem rōne fuit determinatū vt
idem Jo. an. vbi. §. refert: q̄ si sta
tutū ciuitatis penā imponat cō
trahētibus matrimonij in quar
to gradu vel ceteriorū rōne subie
cti intelligitur id de computatio
ne canonica. Si autem in mate
ria cōmuni fiat statutum vñ for
me per ep̄m z cōmune: quod liber
horum in suo foro computatio
nez recipiet: puta ne accusans te
stes p̄ducat at̄tinētes sibi gradu

Feudi suc
cessio vsq;
ad quorū
gradū ex
tendat?

Gradus
p̄ puratio
q̄ fiat s;
ius ciuile
et q̄ s; ius
cano
nicum?

Succes
sio ab ite
stato vsq;
ad quorū
gradū de
seratur.

De successione ab intestato. Fo. xc.

tertio vel ceteriori vel huic simile
 facit qd nora. r. distin. constitutio-
 nes. r. de testa. cu esset. r. in Spe.
 de dispu. r. alleg. s. porro ad si. r. di-
 xit idem Jo. an. in. c. s. de no. ope.
 nun. sup. glo. is. habes nunc ex p̄di-
 cris colligere qd in successione ab
 intestato prima cā est liberorū. se-
 cūda ascēdērium vsq; ad infinitū:
 vt. l. quicq; litigādi. ff. de i. iusvot.
 tertia trāsuersalium: q; vsq; ad de-
 cimi graduz: siue agnati siue co-
 gnati sint: hodie succedūt: vt. s.
 probatum est. Iſtis autē deficiēti-
 bus succedit fiscus: vt. l. s. r. l. va-
 cantia. C. de bo. vacan. r. incorpo-
 ra. libro. r. Aduerte tñ qd sunt ali-
 que p̄sone que lz nō sint de supra-
 dictis: nihilominus tñ excludūt
 fiscum: vt puta cōiunx p̄sone defū-
 cte. illa enim legitimis deficiēti-
 bus vocatur r. p̄fertur fisco: vt. C.
 vnde vir r. vxor. l. s. Immo etiā ex-
 tantibus legitimis i casu admit-
 titur: vt tangā latius. s. in addi-
 tōe incipiēte. aduerte qd hic. Item
 fisci excludit foci? liberalitas in
 perialis. puta si duob? cōiter ali-
 quid ab impatore datū est: altero
 siue herede decedētis qd datū
 est alteri supuiuētē: nō ad fisci
 p̄nebit: vt. l. vni. C. si impe. libe.
 foci? siue here. deces. li. r. Itē cu-
 ria aliudq; collegiū licitū fisco p̄-
 fertur: vt. C. de here. decu. p. totū.
 r. l. si q̄s p̄sbyter. C. de epi. r. cleri.
 p̄fertur p̄terea fisco p̄onus: vt
 insti. de succes. libertorū. p. torum.
 Itē substituti r. coheredes p̄ferū-
 tur fisco: vt. C. de cadu. tol. s. his
 ita. supradictas p̄sonas enūerat
 glosa. in h̄bo legitimo. in. d. l. s. C.
 de bo. vacā. lib. r. Adde p̄dictis ca-
 sum auf. oēs peregrini. C. cōia. de
 successio. nam ibi habes casum in
 quo (vt dicit ibi Bald.) succedit
 xp̄s r. nō fiscus. Et nota dictā auf.
 pro peregrinis q̄bus multū est p
 pitia. r. dicit notabiliter. d. Alex.
 de imol. in add. suis ad Barr. ibi
 post Ange. r. Pau. de cast. qd pere-

grini possunt testari eius duobus
 testibus sicut milites: ppter libe-
 ram facultatē eis data. in. d. auf.
 ibi liberā habeat facultates: qd
 est notandū. ¶ P̄missa in laicis
 locū sibi vendicāt. De clericis autē
 scias breuiter qd si cleric? moriat
 intestat? in his q ab ecclia vel in
 titutu ecclie acquisiuit succedit ei
 ecclia habeat vel non hēat agna-
 tos siue cognatos. imo nec testa-
 mēto de his bonis disponere p̄t
 vt in. c. s. in si. r. c. ad hec. r. c. quia
 nos. in si. de testa. viuēs tamen. r.
 sui compos potest moderare ali-
 qua de bonis ipsis nō rōne testa-
 mēti: sed elemosine intuitu ero-
 gare in egritudine p̄stitutus. d. c.
 ad hec. is. r. s. r. c. r. elatus. is. s. si. l. s.
 autem. eo. ti. Ex quo nota practi-
 cam quā seruare dō clericus si de
 rebus ecclie vult aliquā intuitu
 elemosine: aut per remuneratio-
 nem seruitiū erogare: vt actuali-
 ter donet dū viuūt: qd p̄t r. dūmo-
 do moderatē: per. s. allegata iu-
 ra. nō autem relinquat p̄ferēdus
 post mortē suam qd non p̄t. d. c.
 ad hec. rōnem diuersitatis vide
 ibi p̄ panor. Et hoc de bonis pue-
 nētibus ab ecclesia vel eius in-
 titutu. In bonis autē aliūde questis
 ab intestato succedit p̄ sanguis-
 nei: vt auf. licētias. in si. C. de epi.
 r. cleri. r. xij. q. vlti. c. vltimo. cum
 similibus. Si nō non habeat con-
 sanguineos: succedit ecclia. d. c.
 vlti. r. c. s. de succes. ab intesta. vbi
 vide latius per glosam r. scriben-
 r. per doct. in. d. auf. licētiam. Beo-
 rardus mulert.

¶ Viso de successione liberorū legi-
 timorū r. naturalium: r. parērum
 eorū: restat nūc videre qualiter et
 inquantum succedant ab intesta-
 to filij naturales tm̄: et eis succe-
 datur. pro cuius noticia sciēdus ē
 qd si q̄s ab intestato moriē: carēs
 legitima sobole liberorū: vel le-
 gitima coniuge: relinquat filios
 naturales tantū ex p̄ cubina legi-

Peregrini
 testari
 p̄nt coras
 duob? tes-
 tibus.

Cleric? ab
 intesta-
 to moriē-
 tib? quis
 succedat.

Cleric? vo-
 lēs de re-
 b? ecclie
 intuitu ele-
 mosinere
 ligere quā
 practicas
 suare de-
 beat.

Filij natu-
 rales s-
 tm̄: quōs
 admodū
 p̄fi succe-
 dant.

Tractatus peculiaris.

rima natos ipsi naturales vna cum matre eorum in duas vncias patris ne substantie equaliter admittuntur. Si vero super sit vel legitima liberorum soboles vel saltem legitima coniunx: naturales tunc in aliquo non succedunt: et est verum quod licet coniunx non succedat: ipsa tamen facit quod naturales repelluntur.

¶ Additio. Adverte quod hic fallit regula: si vincit vincet te persequens vincit te. vt. l. de accessionibus. ff. de diuer. et tempo. prescrip. nam naturales excludunt agnatos quod tamen ad duas vncias. vt. §. si quis aut. in aut. q. mo. na. effi. sui. et agnati vincunt per eum. vt. l. si. C. vii vir et vxor. tamen naturales non vincunt vxorem. vt. §. dicit dominus Rolandus. et probat in d. §. si quis aut. cessat propterea dicta regula in multis alijs casibus enumeratis per glo. in verbo coniuge in d. §. si quis aut. Et per eum non succedat: verum est nisi deficientibus omnibus agnatis et cognatis: tunc est succedat coniunx superstes. vt. C. vnde vir et vxor. l. si et tetigi. §. vel nisi quando matrimonium fuit sine dote et coniunx premozie sit locuples superuivens vero laboratino pia. tunc enim licet extent filij de functe persone tam ex eodem matrimonio quod ex alio coniunx superstes succedit in quartam partem si liberi non sint ultra tres alias succedit in virilem portionem. vt tamen eiusdem matrimonij liberi si extiterint pro pietatem seruet: his vero non ex tantibus / vel si nullos habuerit portietur etiam dominus et imputabitur legatum in talem portionem pbantur premissa in aut. preterea. C. vnde vir et vxor. Ber. mu.

¶ Verum est tamen quod vbi naturales vel per legitimam sobolem / vel per legitimam coniugem repellunt: passim tamen debet in vita eorum a legitimis defuncti successoribus arbitrio boniviri. pbant oia premissa in aut. q. mo. na. effi. sui. §. si quis aut defunctus. vsq. ad. §. de nepo

tibus enim naturalibus. coll. vi. **¶** Contra vero sicut quoties et in quantum succedunt naturales filijs parentibus suis / ita quoties et in quantum succedunt parentes liberis suis naturalibus. vt eadem vel par ratio pietatis seruet in eis. vt. ff. de inoffi. testa. l. nam et si parentibus. **¶** Additio. Et probat clare in aut. qui. mo. natu. effi. sui. §. de nepotibus. vbi dicitur quod eadem mensura qua parentes prosequuntur naturalibus filijs / et ipsi parentibus conpensent / siue in successione seu in alimentis. Gerardus. mulerr.

¶ Premissa pcedunt in preterea. Ma- tri autem intestate morienti succedunt naturales eius quos ex concubinato legitimo peperit: etiam quod plus est pariter cum legitimis. imo etiam si vulgo quesiti sint dummodo non ex adulterio aut in incestuoso vel nephario coitu nati sint / vatri succedunt. vt insti. de senatu. co. o. si. §. nouissime. et. C. eo. l. si qua illustris. et. §. si. in aut. qui bus mo. na. effi. sui. coll. vi. Fallit si mater erat illustris: tunc est vulgo quesiti illustri matri cum legitimis non succedit. secus in naturalibus ex licita consuetudine ab homine libero precreatis. illi enim etiam ad successione illustri matris cum legitimis admittunt. Quis mulieres et illustres et ingenuas. quibus castitatis obseruatio precipue debitum est: eiusmodi ples pre satis iniuriosum sit / satisq. acerbum. pbant premissa. i. d. l. si qua illustris

¶ Sic contra filio naturali et etiam vulgo quesito mater ab intestato succedit. vt insti. de senatu. co. ter. §. vltimo. excepta illustri quod vulgo quesito filio non succedit: sicut nec ipse vulgo quesiti matri sue illustri legitime habet iur dictum est. **¶** Additio. Itavult glo. in. §. si. in insti. de senatu. co. ter. §. contrarium puto verius videlicet quod mater illustri indistincte succedat filio suo vulgo quesito / vt infra statim dicam.

Filij naturales quemadmodum succedat matri.

Filij vulgo quesiti an et quomodo matri ab intestato succedat.

Regula si vinco vincentem te. aliquando est falsa.

Coniunx superstes quomodo succedat ab intestato.

Filij naturales non succedentes patri passim debent a legitimis successoribus arbitrio boniviri. pbant oia premissa in aut. q. mo. na. effi. sui. §. si quis aut defunctus.

Propter dēriū lucidiori enuclea
sione sic distinguere potes dum
querit q̄liter succedat filij illegi
timinā aut sunt nati ex coitu dā
nato aliq̄ lege iperiali: aut sunt
nati ex coitu nō dānato aliq̄ lege
impiali seu tēporali. Primo casu
nullo modo possunt succedere pa
tri aut matri aut alijs eorū ascē
dentib⁹: q̄ sunt indigni omni le
gis beneficio. vt in aut. q̄bus mo.
na. effi. sui. §. fina. col. vj. r̄ in aut.
ex cōplexu. C. de inces. nup. r̄ q̄t
matri tales filij nō p̄nt succede
re tenet expresse glo. in verbo ad
mitti. in §. nouissime. insti. de se
natufcō. officia. quā ibi sequunt
Ange. aret. L. hūsto. po. r̄ Jason
may. in additio. ad. v. L. hūsto. et
cōmuniter scribentes. r̄ glo. si. in.
d. l. si qua illustri. quez cōmēdat
ibi Barto. C. illo titu. et glo. si. in
dicta aut. ex cōplexu. et gl. in ver
bo participiū. in. d. §. fina. in aut.
qui mo. natu. effi. sui. facit ter. iū
cta glos. fina. in. fi. xv. q. vlti. cum
multe r̄ tenet expresse. Spe. in ti
tu. d. succes. ab intesta. q̄. s. nunq̄d
spuri. et dñs Roland. §. in versi.
p̄missa procedunt r̄. vide lati⁹
per Ange. are. in. d. §. nouissime.
Et nota q̄ sicut p̄dicti filij ex dā
nato coitu procreati non succe
dunt parentibus ita nec paren
tes succedunt eis. vt dicit Ange.
are. in. §. preferuntur. insti. de se
natufcō. tertu. versi. scdm mēbrū
principale.

Secundo vero casu principali
quādo tales filij sunt nati ex coi
tu non dānato a lege temporali
tunc subdistinguetur: quia aut q̄ri
mus an isti possint succedere m̄ri
vel ascēdentib⁹ p̄lineā maternā:
aut p̄ri vel ascēdentib⁹ per lineāz
paternā. Primo casu aut mater ē
illustri. aut nō ē illustri. si ma
ter ē illustri tūc si tales filij sint
procreati ex ea tāq̄ ex legitima cō
cubinat hoc casu indistincte succe
dunt: etiā vna cū legitimis si q̄

forte habeat. vt dicta. l. si qua illu
stris. aut talis mater illustri ge
nuit huiusmodi filios tanq̄ me
reriū tūc si legitimos habeat
non succedunt. si vero nō habeat
legitimos tunc succedunt. vt. d. l.
si qua illustri. Aut tales filij sūt
procreati ex nō illustri: hoc casu
indistincte succedūt matri etiam
vna cū legitimis nō distinguēdo
an tanq̄ ex concubina vel an tan
q̄ ex meretrice progeniti sint. vt
d. §. nouissime. institu. de senatus
cō. orfi. r̄. d. l. si qua illustri. Et
aduerte q̄ e contrario mater indi
stincte succedit p̄dictis filijs / si
ue habuerit eos ex coitu meretri
cali / siue nō. vt. l. hac parte. ff. vi.
de cōgna. r̄ §. fina. insti. de sena
tuscon. ter. etiam si sit illustri et
habeat legitimos alios. licet gl.
in. d. §. si. dicat contrariū: quas re
quitur dñs Roland. §. sed eam re
prehendit Ange. aret. in dicto. §.
preferuntur. illo titulo. versic. se
cundum membrū. ibi. r̄ hoc est ve
rum. et q̄ dicta glosa male dicat
ostēdit hoc modo. nō vulgo que
siti nō possint succedere matri il
lustri: ductū est fauore legitimo
rum r̄ naturalū quoniam illis non
extāribus succedūt. vt. d. l. si qua
illustri. sequit̄ ergo q̄ ecōtra bñ
pōt mater illustri ab intestato
succedere suis filijs vulgo que
sitis / etiam si habeat legitimos et
naturales: q̄ absurdū eēt hoc ca
su matrem excludi ab alijs legiti
mis: qui quo ad illos vulgo que
sitos sunt fratres vterini tantū al
legat. aut. defuncto. C. ad ter. r̄ §.
vulgo. insti. de successio. cog. Ad
vñ aduertat scdm eundē Ange.
aret. vbi. §. q̄ filius nat⁹ ex patre
ligato r̄ matre soluta: cum nō sit
natus ex dānato coitu. vt. l. i. §. C.
de adult. est successibilis matri r̄
alijs ascēdentibus a matre. r̄ ecō
tra. p̄ ea q̄ supra dicta sunt. nō tñ
potest succedere patri ab intesta
to. per ea que in sequenti mēbro

Ad illu
stris an
succedat
ab intesta
to vulgo q̄
sito filio.

Filius na
tus ex pa
tre ligato
et matre
soluta an
sit succes
sibilis.

Tractatus peculiaris.

dicam. hec de matre. Cū autem querim? an filij nati ex coitu non damnato succedat patri ab intestato/ vel ascendētibus p lineā paternā/ tūc sic distigue. Aut pater est penitus incertus: qd cōtingit quādo mulier erat publica meretrix: tunc certū est qd alicui tanq̄ patri succedere nō possunt ab intestato: licet nonnulli ita fatui sint: vt huiusmodi filios p suis tractent. vt in situ. de legiti. cog. suc. §. vulgo. cū similibus. et sic patet qd multomin? agnatis seu cognatis patris possent succedere tales. Item patet etiā qd pater talibus nō pōt succedere/ cū penitus sit incert? Aut pater est bene certus/ et tunc dicit vt per dñs Rolan.

Filij nati
rales ad
hoc vt p̄ri
ab intesta
to succe
dant q̄ re
quirant.

§. in versi. viso de successione. vsq; ad versi. premissa. Ex cuius dictis habes duo requisita ad hoc vt naturales possint patri ab intestato succedere. Primum qd nō super sint legitimi. Scdm qd non supsit vxor. Adde tertius scilicet qd ipsa concubina ipsorū naturalium mater: vnicat indubitate affectu tracta fuerit: et habitauerit in eadē domo simul cū amasio suo. als si habitauerit seorsum filij non haberent hoc priuilegium succedendi. nec etiam legitimarent per subsequens matrimonium. quod probatur in auf. quibus mo. natu. effi. sui. d. §. si quis aut. col. vi. et notat glo. in l. penult. ff. de concu. et ibi hoc tenent Dynus. et Bart. et Specu. in tit. de succes. ab intesta. ver sic. et nota tria fore et. et Ang. are. in. §. fina. in situ. de nup. idē Ange. in. d. §. nouissime. in situ. de senatus con. orsi. hoc verū de iure civili. de iure vero canonico nō videt tolerandū: qz sequeret qd magis faueretur peccato diurno et continuo qd momentaneo qd esse ab surdum: certū em̄ est oēm cōcubitum preter qd qui sit eius legitima vxor: esse peccatū mortale. vt dicitur. §. in rubric. de spuris. ergo vi

Concubine
cohabitatio
et idu
bitat? as
fectus an
regrānt
ad hoc vt
filij ex ea
nati p̄ri
ab intesta
to succe
dant.

det qd hodie de iure canonico nō requiritur cohabitatio et indubitatus affectus ad hoc vt tales filij ex cōcubina nati possint ab intestato succedere: sicut nec requiritur hodie ad hoc vt tales filij legitimentur per subsequens matrimonium. vt expresse tenet Panor. in. c. tanta. qd filij sint legitimi. magis enim reprobat ius canonicus concubinatum qd fornicationē simplicem. vt nota. in. c. ex parte. de testibus. Postremum requiritur qd sint nati ex tali muliere que poterat esse vxor. vt in auf. de incest. nupt. §. dubitatu. coll. ij. et in auf. vt liceat matri et auie. §. et hoc. colla. viij. ita vult Specu. vbi. §. Ex hoc pōt attentari qd filius natus ex clerico beneficiato etiā in minoribus ordinibus adhuc constituto: et cōcubina seu focaria sua: non pōt suo patri succedere: quia rebus sic se habētibus: hoc est ipso clerico retinente beneficiū nō poterat talis sua focaria ipsi esse vxor. secus si talis cleric? nō erat beneficiatus: quia tunc illi vxor esse poterat. ita distinguit Bart. in questione qua querit an filius natus ex clerico et concubina sua possit legitimari per subsequens matrimonium. de qua per eum. in l. penult. ff. de concubi. Aduerte circa premissa qd eisdē modis qd bus predicti naturales succedunt parētibus suis: illis ipsis modis succedunt parēs ipsis filiis naturalibus. vt dicit dñs Rolan. §. in versi. e contra vero sicut et. et probatur p iura qd ibi citauit. Aduerte secūdo qd premissa pcedunt in liberis naturalibus primi grad? i. filiis. In liberis autē naturalibus secūdi grad? vel vltioris. vt nepotibus et p nepotibus: secus est. qm̄ illi nō possunt auo aut patre paterno ab intestato succedere. et qd plus est filius naturalis et legitimus pcreatus ex filio naturalit? nō pōt auo p̄mo ab inte

Filij nati
ex clerico
in minoribus
ordibus cō
stituro
an p̄ri ab
intestato
succedat?

Nepotes
naturalis
an succedat
auo ab intesta
to?

De successione ab intestato. fo. xcij.

Lex fina,
C. de na-
tu. libe.
an sit ho-
die, core
cta,

stato succedere, vt. l. fina. in fi. C.
§ natura. libe. que lex etiā hodie
remanet incorrecta, vt. d. §. de iur.
potib⁹. in aut. qui. mo. natu. effi.
sui qđ est notandū s̄m Athesil
lanū in suo tractatu de succes. ab
intesta. qm̄ multi dicerēt p̄trariū/
inter qđ est glo. in s̄bo disposita.
in. d. §. de nepotibus. r̄ dy. in suo
tractatu de succes. ab intesta. s̄fi.
dicunt aut̄ filij naturales. ibi/ ab
intestato aut̄ r̄c. Sed Alexan. de
imo. in additio. ad Bar. in. d. l. fi.
expresse dicit eā remanere icore
ctam hodie qđ etias tenet Ange.
are. in dicto. §. nouissime. insti. de
senatuscon. orfi. quem de p̄missis
vide latius.

¶ Restat nūc videre quō trāsuer-
siles illegitimi inuicē succedāt.
Pro cuius notitia (qm̄ lōgius la-
bor q̄ fuerat animus) remitto te
ad Ange. areti. in §. vulgo quest-
tos. insti. de succes. agna. r̄ ad dy
nus in sepedicto suo tractatu. de
successionib⁹ ab intestato. vide et̄
aliquid per Barto. in. §. pe. r̄ per
Ange. peru. in. §. fina. in autē. qui
bus mo. natu. effi. sui. col. vj. Uo-
de de materia tori⁹ presentis tra-
ctat⁹ p̄ Dynū vbi. §. r̄ late p̄ Joan-
nē Petri de ferrarijs in sua pra-
ctica/ sub rubrica. forma libelli p̄
hereditate ab intestato delata.
Berardus mulert.

¶ Finis est: sint deo gratie.

Berardus Du-
lert p̄sentis lucubra-
tionis Lectori salutē.

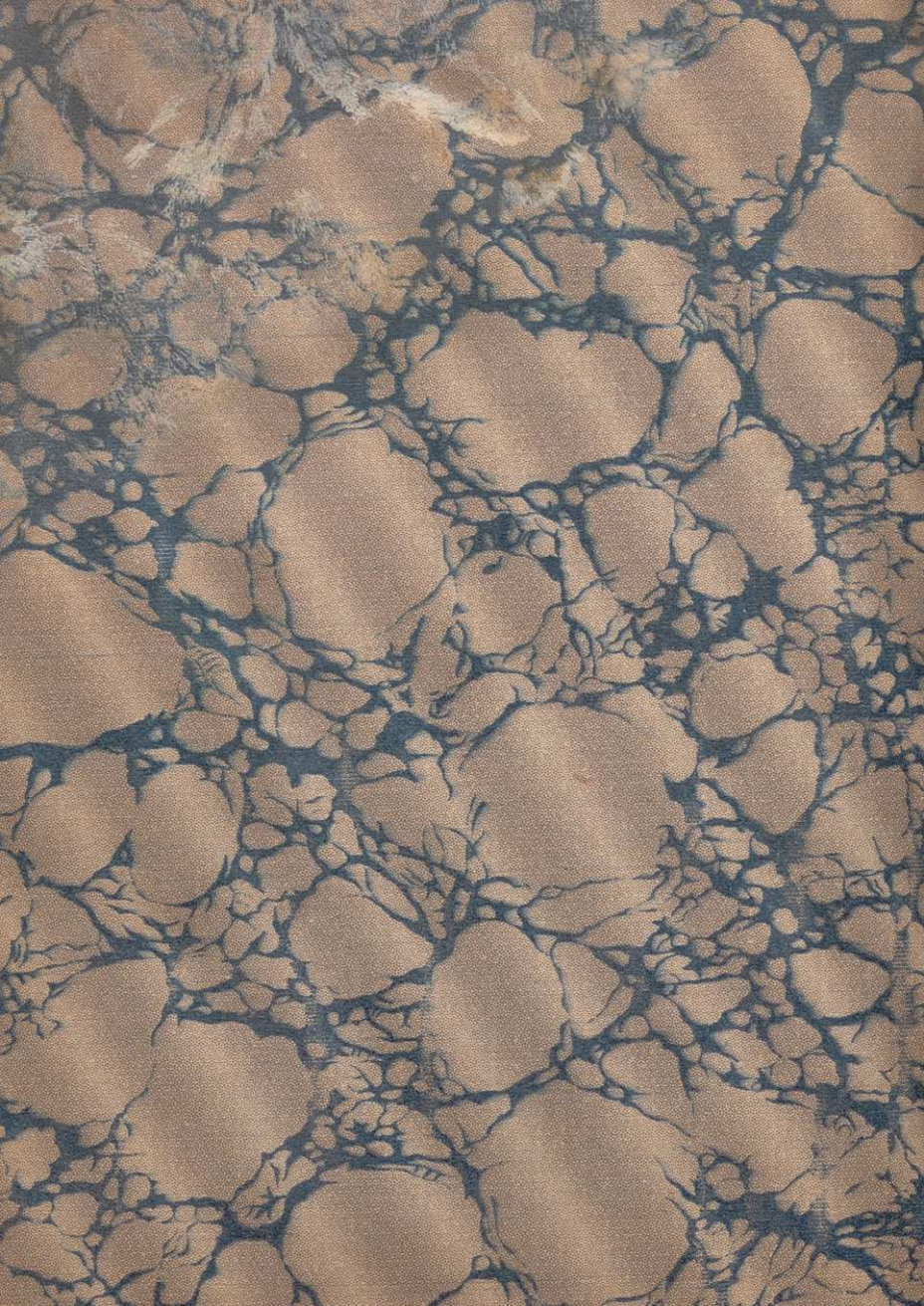
¶ Solutum

nunc habes dulcis-
sime lector: celesti
(qua sine nihil pos-
sumus) opitulante
gratia: peculiare hoc frugiferūq̄
mihi crede: dñi Rolandini Bono-
niensis/ iuris vtriusq̄ professoris
optime meriti/ opusculum. inser-
tis passim vbi operepretium mi-
hi visum est quibusdam additio-
nibus: quas cuiusmodi sunt/ bo-
ni queso consulas/ atq̄ ab impu-
rissimis zoilis/ qui se aliorū car-
pende industrie natos putāt: se-
duo (id quod facturus eras) vin-
dices. Ego plane plura adijci po-
tuisset confiteor: que impresen-
tiam omittere malui partim bre-
uitatis (que nimirū animos de-
lectat) gratia: partim etiam: q̄
satis atq̄ abunde sufficit si vel in
paucis amici laboribus consula-
tur. vt dyode. et Athari. Lesares
Augusti ad Octavianam attesta-
ti sunt. in. l. tutori. C. de nego. ge-
stis. partim deniq̄: veritus ne in
illō Horatii § arte poetica. (Qui
variare cupit rem p̄digaliter vñā
Delphinum siluis appingit: flu-
ctib⁹ aprum) incidero. vale Par-
rhijis.

¶ Sic flores vltimarum volūtatum nō sine
sudore collecti per dñm Rolandini Bononiensem iuris vtriusq̄ pro-
fessorem optime meritum finiunt Lugduni impressi per honestum
virum Joannem Marion. Anno dñi Millesimo quingentesimo deci-
monono. die vero prima mensis Junij.

2034

VOL.

FR